ANALELE

ACADEMIEI ROMANE

SERIA II. — TOMULŬ XIII.

1890—1891

PARTEA ADMINISTRATIVĂ ȘI DESBATERILE

BUCURESCI
LITO-TIPOGRAFIA CAROL GÖBL, STRADA DÓMNEI, 16
1892.

ANALELE

ACADEMIEI ROMANE

SERIA II. — TOMULŬ XIII.

1890—1891

PARTEA ADMINISTRATIVĂ ŞI DESBATERILE

BUC

LITO-TIPOGRAFIA CARC TRADA DÓMNEI, 16

PARTEA I

PROCESELE-VERBALE ALE ȘEDINȚELORŬ ORDINARE

DE LA

13 APRILIE 1890 ȘI PÂNĂ LA 15 MARTIE 1891.

ACADEMIA ROMANA

SUMARELE ŞEDINŢELORŬ ORDINARE DIN ANULŬ 1890—91.

ŞEDINŢA DIN 13 APRILIE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire următóreĭ scrisorĭ prin care Canoniculŭ A. S. Petruszewicz din Lemberg rĕspunde la însciinţarea, care i s'a făcutŭ, că a fostŭ alesŭ membru onorarŭ alŭ Academieĭ:

«*Prea stimate Domnule,*

«Fiindŭ onoratŭ prin marea distincţiune de a fi alesŭ membru onorarŭ alŭ Academieĭ Române în 22 Martie (3 Aprilie) a. c., vĕ exprimŭ, prea stimate Domnule, adânca mea recunoscinţă şi vĕ asigurŭ în acelaşĭ timpŭ, că prin lucrările mele literare viitóre şi maĭ alésŭ prin publicarea opereĭ mele întitulată «Сводная Молдавская Лѣтопись» (Cronica moldovenéscă critică), alcătuită din diferite note adunate de mine din mănăstirile Bucovineĭ şi Moldoveĭ, sperŭ a îmbogăţi prin deosebite date istorice istoria vechiĭ Moldavie, începêndŭ de la jumĕtatea seculuĭ XIV până la sfârşitulŭ anuluĭ 1800. Prin menţionata lucrare a mea îmĭ propunŭ a arĕta recunoscinţă Domnilorŭ Moldoveĭ de fericită memorie, carĭ aŭ apĕratŭ Rusia nóstră Galiţiană, care odinióră se afla sub dominaţiunea polonă.

«Primiţĭ, etc.»

Se dă cetire scrisorilorŭ prin carĭ d-niĭ C. T. Odlner, Dr. E. Kałużniacki, C. Erbiceanu şi Dr. N. Kalenderu mulţumescŭ pentru alegerea lorŭ de membri corespondenţĭ.

Se comunică scrisórea d-luĭ T. Luszczyński, care trimite în copie câte-va documente din secoliĭ XV și XVI, privitóre la istoria Românilorŭ.

— Se decide ca documentele să se adauge la colecțiunea Hurmuzaki.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ cetesce testamentulŭ rĕposatuluĭ T. Macinca, fostŭ profesorŭ la școla comercială din Craiova, prin care a lăsatŭ Academieĭ o casă a sa în Craiova.

— Se decide a se cere informațiunĭ asupra avereĭ rĕposatuluĭ și asupra caselorŭ.

Se dă cetire adreseĭ prin care Comitetulŭ bibliotecceĭ și museuluĭ din Brăila mulțumesce pentru publicațiunile dăruite.

Se cetesce adresa prin care Societatea pentru învĕțătura poporuluĭ românŭ cere a i se da publicațiunile Academieĭ pentru biblioteca sa.

— Cererea se aprobă.

Se dă cetire următóreĭ scrisorĭ a d-luĭ Lt-Colonelŭ Crăiniceanu din geniŭ :

«*Domnule Președinte,*

«Subsemnatulŭ am fostŭ însărcinatŭ, ca Președinte alŭ uneĭ comisiunĭ de oficerĭ profesorĭ, cu recunóscerea militară a regiuneĭ muntóse a țĕreĭ pentru alegerea tuturorŭ posițiunilorŭ defensive ce s'arŭ găsi în acéstă regiune.

«In anulŭ 1888 am recunoscutŭ, ridicatŭ planurĭ și descrisŭ Muntenia; în anulŭ 1889 Moldova, și în anulŭ acesta voiŭ recunósce Oltenia.

«Cu acéstă ocasiune am datŭ peste urme de cea maĭ mare importanță, atâtŭ pentru istoria nóstră națională, cât și în specialŭ pentru istoria nóstră militară, precum: șosele și lucrărĭ de artă romane, turnurĭ și cetățuĭ romane, fortificațiunĭ de zidŭ și de pămîntŭ ridicate de Domniĭ noștri Românĭ, câmpurĭ de bătaie etc., tóte nerecunoscute până acum, saŭ unele numaĭ în parte.

«Două din aceste rĕmășițe istorice, fiindŭ în pericolŭ de a dispăré, socotescŭ că încunosciințarea Academieĭ, — pavĕza istorieĭ nóstre naționale, — este indispensabilă, și de aceea am onóre a vĕ supune la cunoscință cele ce urméză:

«In valea Siretuluĭ, la satulŭ *Probota*, pe malulŭ dreptŭ alŭ fluviuluĭ și în fața tîrgulețuluĭ *Lespeḑĭ*, de pe malulŭ stângŭ, se află mănăstirea *Probota* zidită de Petru Rareșŭ către anulŭ 1530 «dreptŭ mulțumire luĭ Dumneḑeŭ pentru «înfrângerea Polonilorŭ.» Imprejurulŭ acesteĭ mănăstirĭ se află o *cetățue* de zidŭ cu turnurĭ și ferestrue pentru tunurĭ, care se conservă în fórte bună stare,

așa că este póte singura cetățuie în țéră, în care se póte vedé bine organisarea fortificațiuneĭ la Românĭ. După informațiunĭ din localitate, se pare că acéstă cetățuie este destinată a fi dărâmată, ceca-ce ar fi o mare perdere pentru noĭ. O asemenea cetățuie se află și la *Branŭ* în Transilvania, și comuna *Brașovŭ* a cheltuitŭ o sumă însemnată pentru a pune cetățuia perfectŭ în starea în care se afla ea în epoca sa.

«In comuna *Baia*, din valea Moldoveĭ, fosta reședință a primuluĭ Domnŭ Moldoveanŭ Bogdanŭ Dragoșŭ, care a întemeiatŭ Principatulŭ Moldoveĭ, se află de asemenea o biserică de piatră, ce se ḑice a fi zidită iarășĭ de Petru Rareșŭ în a doua a sa domnie. Pe păretele din afară alŭ bisericeĭ se află zugrăvită o cetate întrégă, chiar în timpulŭ unuĭ atacŭ, unde se vede apĕrarea în tóte amĕnuntele sale: arcașĭ pe ziduri, trăgêndŭ cu arculŭ, sulițașĭ împungêndŭ cu sulița, tunurĭ de metalŭ trăgêndŭ focurĭ etc.; deosebitŭ se potŭ vedé perfectŭ organele cetățiĭ, natura armelorŭ, uniformele Românilorŭ, modulŭ de a combate înăuntrulŭ cetățiĭ, etc., ceea ce este de mare prețŭ pentru istoria nóstră militară. Din nenorocire, îngrijitoriĭ bisericeĭ aŭ trasŭ cu spoială de varŭ pe d'asupra tablouluĭ în parte, și de sigurŭ cu timpulŭ totulŭ va dispăré. Cu puțină băgare de sémă spoiala s'ar puté șterge și tabloulŭ s'ar puté întregŭ să se reconstituiască. *Baia* se arată în istorie ca cetate și se póte ca tabloulŭ să represinte chiar cetatea Baia.

«In fine vestita cetate a *Némțuluĭ* aflată în ruine s'ar puté cu puțină cheltuială să se restaureze așa precum a fostŭ în vechime și ar forma unulŭ din cele maĭ frumóse monumente istorice militare ale țĕreĭ nóstre. Ridicândŭ planulŭ cetățiĭ la fața loculuĭ, am începutŭ a lucra planurile după carĭ s'ar puté restaura cetatea așa precum a fostŭ, și la trebuință le-așŭ puté ceda celorŭ în dreptŭ.

«Bine-voițĭ, etc.»

D-lŭ *N. Ionescu* ḑice că d-sa cunósce tóte monumentele despre carĭ vorbesce d-lŭ Lt.-Col. Crăiniceanu; d-sa crede că este datoria Academieĭ a interveni pe lângă Ministeriulŭ Instrucțiuniĭ publice ca să iea mĕsurĭ spre a pune monumentele la apĕrare de orĭ ce stricăciune și de reparațiune, îngrijindŭ numaĭ ca ele să se preserveze. Mănăstirea Probota este unŭ pătratŭ de zidŭ bine conservatŭ; în lăuntru se află biserica zidită de Petru Rareșŭ, asemenea bine conservată. Clopotnița este unŭ turnŭ solidŭ, în care legenda spune că Petru Rareșŭ a petrecutŭ o iarnă; pe păretele uneĭ odăĭ este unŭ frescŭ representândŭ pe Petru Rareșŭ cu familia sa, dar a fostŭ văruitŭ. — Cetatea Némțuluĭ este multŭ maĭ ruinată; arŭ trebui să se iea mĕsurĭ ca nimenea

să nu maĭ pótă continua stricarea zidurilorŭ.— La Baia s'aŭ luatŭ până și petrele mormîntale. D-sa nu aprobă ca să se iea de prin bisericĭ și mănăstirĭ obiectele vechĭ, odóre, manuscripte și cărțĭ; tóte acestea trebue să rĕmână acolo. Academia trebue să intervină cu autoritatea sa, ca să apere monumentele vechĭ ale țĕreĭ de stricăciunile carĭ se facŭ sub cuvîntŭ de restaurare, și de despoiarea lorŭ de obiectele antice pe carĭ le păstrézá de sute de anĭ.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu,* rĕspundêndŭ d-luĭ N. Ionescu, dice că fără îndoială întâia datorie a tuturorŭ, și maĭ întâĭ a Academieĭ, este de a îngriji de buna conservare a vechilorŭ monumente; tocmaĭ de acea este o datorie ca obiectele expuse perireĭ să se adune în colecțiunile Statuluĭ pentru a puté fi întrebuințate la studiile istorice și archeologice.

— Se decide a se interveni pe lângă Ministeriulŭ Instrucțiuniĭ publice să iea mĕsurĭ pentru buna conservare a mănăstireĭ Probota, a bisericeĭ dela Baia, și a casteluluĭ de Némțu, exprimându-se în acelașĭ timpŭ d-luĭ Lt-Col. Crăiniceanu mulțumirile Academieĭ pentru interesantele sale informațiunĭ.

Se dă cetire adreseĭ Ministeriuluĭ Instrucțiuniĭ publice, prin care însciințézá că a cumpĕratŭ pentru instalarea Academieĭ casa din calea Victorieĭ No. 135, pe care o pune la disposițiune dela 23 Aprilie, și cere a i se arĕta suma la care se vorŭ urca cheltuelile de mutare și instalațiune.

— Se recomandă Delegațiuniĭ.

ȘEDINȚA DIN 20 APRILIE 1890

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ Secretarŭ generalŭ comunică trista scire primită de la Veneția despre încetarea din viață a d-luĭ B. Cecchetti, alesŭ membru onora-

riŭ în sesiunea acestuĭ anŭ. D-sa reamintesce marile serviciĭ aduse Academieĭ de către laboriosulŭ directorŭ alŭ archivelorŭ de Statŭ de la Veneția, din carĭ a trimesŭ o fórte bogată și prețiósă colecțiune de documente privitóre la istoria Românilorŭ.

D-lŭ *N. Ionescu* comunică că va fi împiedecatŭ de alte ocupațiunĭ ca să represinte Academia la sĕrbările aniversăriĭ Universitățiĭ din Montpellier. (Cfr. ședința dela 3 Martie 1890).

— Se decide a se lua în acéstă privință disposițiunĭ la timpŭ, dacă d-lŭ Ionescu nu va puté asista la aceste serbărĭ.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ amintesce că în sesiunea trecută nu s'a acordatŭ premiulŭ didacticŭ Craiovénŭ, dar s'a scăpatŭ din vedere a se hotărî anulŭ pentru care acestŭ premiŭ să se pună din noŭ la concursŭ și nu s'a alesŭ nicĭ comisiunea care să cerceteze scrierile presentate, dacă concursulŭ s'ar publica pentru anulŭ viitorŭ 1891.

— Academia decide a se publica concursŭ pentru acestŭ premiŭ pen tru anulŭ 1892.

ȘEDINȚA DIN 27 APRILIE 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ*.

Se dă cetire scrisoreĭ prin care d-lŭ C. Zappa mulțumesce pentru publicațiunile carĭ i s'aŭ trimesŭ și ḑice că este însuflețitŭ de aceleașĭ simțeminte ca ale vĕruluĭ sĕŭ rĕposatulŭ Evangelie Zappa pentru prosperarea cultureĭ naționale române și speră că la timpŭ propice va arĕta acésta și în faptŭ.

Se dă cetire scrisoreĭ prin care d-lŭ Petre Chițu, advocatŭ în Craiova, informéză Academia asupra avereĭ rĕposatuluĭ profesorŭ Macinca, și asupra caselorŭ pe carĭ le-a lăsatŭ Academieĭ.

— Se decide a se face formalitățile necesare pentru a se obținé autorisarea Regală de a primi legatulŭ și pentru luarea în posesiune a caselorŭ carĭ îlŭ forméză.

Se dă cetire următóreĭ scrisorĭ primite dela d-lŭ Ioanŭ Slavicĭ:

«*Domnule Președinte*,

«Visitândŭ, în timpulŭ petrecerii mele la Sibiiŭ, maĭ adese orĭ archiva orășănéscă, în care se păstréză și actele maĭ vechĭ ale universitățiĭ naționale săsescĭ, și încredințându-mĕ că în archiva acésta se află, parte în copie, parte în originalŭ, multe din documentele publicate în colecțiunea Hurmuzaki, am cercetatŭ maĭ cu dinadinsŭ, ca să vĕdŭ, dacă nu cum-va din archiva acésta s'ar puté completa seria documentelorŭ publicate deja.

«După ce m'am orientatŭ în archivă, am găsitŭ peste 400 documente privitóre la timpulŭ de la anulŭ 1343 până la 1700, carĭ se potŭ împărți în 3 grupe:

«1. Vre-o 50 documente privitóre la relațiunile dintre Ardélŭ și Curtea din Viena în timpulŭ răsbóielorŭ purtate contra imperiuluĭ otomanŭ;

«2. Peste douĕ sute documente privitóre la posițiunea politică și economică a Românilorŭ din Ardélŭ;

«3. Peste o sută corespondențe și chrisóve domnescĭ privitóre la relațiunile politice și economice ale Ardéluluĭ cu țĕrile române, cele maĭ multe, vre-o 80, din timpulŭ de la 1450 până 1550.

«De óre-ce fiindŭ silitŭ a pleca din Sibiiŭ, n'am putută să copiezŭ celŭ puținŭ cele maĭ însemnate din aceste documente, mĕ simtŭ îndemnatŭ a vĕ trage luarea aminte asupra acestorŭ constatărĭ făcute de mine în archiva orășenéscă din Sibiiŭ.»

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* ḑice că colecțiunile archivelorŭ dela Sibiiŭ sunt fórte bogate în documente de mare prețŭ pentru istoria Românilorŭ; că d-sa le-a esaminatŭ pe la 1873, 1874, fiindŭ însărcinatŭ de Ministeriulŭ Instrucțiuneĭ publice; că a făcutŭ unŭ raportŭ asupra cercetărilorŭ d-sale în acele archive, și a enumĕratŭ o mare parte din documentele cele maĭ însemnate; că raportulŭ d-sale este publicatŭ în «Monitorulŭ Oficialŭ» dela 10 (22) Septembre 1874. D-lŭ Hasdeŭ a copiatŭ maĭ multe documente din acele archive; pe unele le-a publicatŭ, pe altele le are în copie.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* ḑice că, făcêndŭ parte dintr'o comisiune însărcinată cu stabilirea armelorŭ țĕreĭ, a primitŭ însărcinarea de a merge la Sibiiŭ spre a face cercetărĭ, și că cu acéstă ocasiune se va ocupa și de documentele despre carĭ tractéză scrisórea d-luĭ Slavicĭ, și va comunica Academieĭ resultatulŭ cercetărilorŭ sale.

— Se decide ca Delegațiunea, ținêndŭ sémă de tóte informațiunile culese de d-niĭ Hasdeŭ, Tocilescu și Slavicĭ, să caute a procura copiĭ de pe

tóte documentele privitóre la istoria Românilorŭ, şi să le adaoge la colecţiunea Hurmuzaki.

ŞEDINŢA DIN 4 MAIU 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se presintă în darŭ, din partea d-luĭ căpitanŭ în retragere Gorgăneanu, o vechiă copie manuscriptă de pre jalba Românilorŭ din Banatŭ către Impĕratulŭ Austrieĭ, din luna luĭ Iulie 1814, prin care cerŭ episcopŭ de naţionalitatea lorŭ (românŭ).

ŞEDINŢA DIN 11 MAIU 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire adreseĭ Ministeriuluĭ Afacerilorŭ strĕine cu No. 8.663 din 9 Maiŭ a. c., prin care comunică că d-lŭ Annersledt, Bibliotecarulŭ Universităţiĭ din Upsala, prin representantulŭ Suedieĭ la Constantinopole, a exprimatŭ dorinţa de a intra în relaţiune cu bărbaţiĭ de litere românĭ spre a obţiné principalele scrierĭ literare şi sciinţifice apărute în România, în schimbulŭ publicaţiunilorŭ suedeze.

— Academia decide a se rĕspunde directŭ d-luĭ Annersledt că trimete publicaţiunile sale în schimbŭ, făcêndu-se acésta cunoscutŭ şi Ministeriuluĭ Afacerilorŭ strĕine.

Se dă cetire scrisoreĭ d-luĭ Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ, învĕţătorŭ în comuna Rodna veche în Transilvania, care trimete o colecţiune de 5.022 poesiĭ populare de diferite speciĭ, împărţite în 12 categoriĭ, cerêndŭ ca Academia să le publice, şi să dăruiască autoruluĭ publicaţiunile făcute de dînsa până acum.

D-lŭ *Hasdeŭ* dice că în acéstă scrisóre sunt două cererĭ: Cea dintâĭ este a se dărui autoruluĭ publicaţiunile Academieĭ; d-sa susţine cererea, dicêndŭ că Academia nu póte refusa de a dărui publicaţiunile sale unuĭ bărbatŭ, care-ĭ presintă o colecţiune atâtŭ de importantă.

— Se decide a se trimete în darŭ d-luĭ Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ publicaţiunile Academieĭ.

D-lŭ *Hasdeŭ*, continuândŭ, dice că a doua cerere este ca Academia să publice colecţiunea trimésă. Din publicaţiunile anterióre făcute de acestŭ zelosŭ învĕţătorŭ, d-sa s'a încredinţatŭ că dînsulŭ este consciinţiosŭ şi că publică poesiile populare cum le-a culesŭ din gura poporuluĭ. In colecţiunea trimésă acum potŭ fi multe poesiĭ publicate, dar, ca şi în colecţiunile tipărite de d-lŭ Popŭ Reteganulŭ, multe sunt cu totulŭ necunoscute. Arŭ fi de mare interesŭ ca colecţiunea să se publice întrégă, dar acésta arŭ cere marĭ cheltuelĭ, pentru carĭ de o cam dată nu sunt fondurĭ disponibile. Academia va dispune în curêndŭ de venitulŭ legatuluĭ Macinca; de acestŭ venitŭ însă nu se póte dispune până la viitórea sesiune generală. Intrebarea este: să se iea o decisiune în principiŭ de a se publica, orĭ chiar să se încépă publicarea, fiindŭ sigurĭ că sesiunea generală va aproba.

D-lŭ *Maniu* observă să Statulŭ în fie-care anŭ împarte la şcolile sale cărţĭ de premiŭ, şi dice că nu arŭ fi alte cărţĭ maĭ bune ca acestea pentru a se da în mâna şcolarilorŭ. D-sa se întrébă dacă nu s'arŭ puté ca Statulŭ să dea unŭ ajutorŭ pentru acéstă publicare?

D-lŭ *Sturdza* nu crede că Statulŭ va puté da în acestŭ anŭ ajutorulŭ de care a vorbitŭ d-lŭ Maniu, căcĭ tocmaĭ acuma Statulŭ dă Academieĭ suma de 24.000 leĭ pentru instalarea sa în noulŭ localŭ. D-sa nu crede că Academia póte veni acum cu altă cerere. Din venitulŭ legatuluĭ Macinca se va puté dispune cam de 3 600 leĭ; va trebui însă să se aştepte decisiunea sesiuneĭ generale.

D-lŭ *V. A. Urechiă* propune a se trimete colecţiunea, dimpreună cu cererea, Secţiuneĭ literare spre examinare.

D-lŭ *Bacaloglo* observă că, chiar dacă Secţiunea ar presinta unŭ

raportŭ favorabilŭ, totŭ nu se póte dispune de banĭ fără o decisiune a sesiuneĭ generale.

—.Se decide a se trimete colecțiunea în cercetarea Secțiuneĭ literare.

D-lŭ *V. A. Urechiă* cere a i se da manuscriptulŭ lucrăriĭ sale premiate «Analele cultureĭ române» și autorisarea de a o tipări, căcĭ a găsitŭ unŭ editorŭ dispusŭ a-ĭ publica lucrarea, dândŭ Academieĭ 100 exemplare.

— Cererea se aprobă.

ȘEDINȚA PUBLICA DIN 18 MAIŬ 1890.

Preșcdința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se primescŭ de la Ministeriulŭ Instrucțiuniĭ publice două fascicole, în carĭ se cuprinde «Statistica școlelorŭ primare de ambe-sexe rurale și urbane pe anulŭ școlarŭ 1888—89» și «Statistica școlelorŭ secundare și speciale de ambe-sexe pe anulŭ școlarŭ 1888—89.»

Se primesce asemenea «Memorialulŭ archiveĭ Ministeriuluĭ justițieĭ din Mosceva» (în limba rusă.)

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* comunică memoriulŭ sĕŭ asupra uneĭ seriĭ de inscripțiunĭ slavone și române aflate de d-sa pre la mânăstirile din țéră ; arată maĭ întâiŭ însemnătatea epigrafieĭ .slavo-române pentru istoria națională, și folósele ce s'arŭ puté trage dintr'însa în elucidarea cestiunilorŭ relative la starea politică, socială și economică din trecutŭ a Românieĭ. Apoĭ enumĕră dovedile pe carĭ își întemeiază opiniunea sa despre identitatea luĭ *Tugomirŭ Basarabŭ* cu *Radu Negru Voevodŭ* dela 1290, a căruĭ existență nu se póte pune la îndoială, întru cât o serie de isvóre lapidare și documentale îlŭ numescŭ *tată* alŭ luĭ Alexandru Basarabŭ, deci nu póte fi confundatŭ cu Radu Negru, tatălŭ luĭ Mircea celŭ bĕtrânŭ. Comunică apoĭ inscripțiunea de pe piatra mormîntală a luĭ Nicolae, fiulŭ luĭ Alexandru Basarabŭ din 1364, ce se păstréză în biserica din mânăstirea Câmpu-lungŭ, și totŭ ce se scie

despre Nicolae Basarabŭ; inscripţiunea latinéscă din biserica catolică dela Câmpu-lungŭ relativă la *Laurentius Comes de Longo Campo* mortŭ acolo în anulŭ 1300; inscripţiunile slavone şi române dela mănăstirea Dealuluĭ de lângă Târgovişte, dela mănăstirea Vieroşŭ; şi termină relaţiunea sa vorbindŭ despre o inscripţiune slavonă a luĭ Ştefanŭ celŭ Mare descoperită în 1886 la Cetatea-Albă (Akerman), şi pe care profesorulŭ rusŭ Kociubinski a publicat'o în chipŭ greşitŭ în *Memoriile* Societăţiĭ imperiale de istorie şi anticităţĭ din Odessa, împreună cu alte douĕ inscripţiunĭ dela Ştefanŭ celŭ Mare aflate totŭ la Cetatea-Albă.

D-lŭ Tocilescu încheiă espunerea sa, propunêndŭ ca Academia Română să iea iniţiativa adunăriĭ şi publicăriĭ întreguluĭ materialŭ epigraficŭ slavo-românŭ într'unŭ *Corpus Inscriptionum Romaniae.*

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* cetesce din Marele Etimologicŭ articolele despre cuvintele *arsenică,* Codriĭ-*Arşinilorŭ* şi *arsŭ.*

ŞEDINŢA DIN 1 IUNIE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire adreseĭ d-luĭ Dimitrie Vultureanu, funcţionarŭ în Cernavoda, care trimete publicaţiunea sa «Observaţiunĭ asupra nomenclatureĭ Dobrogeĭ,» Bucurescĭ 1886.

D-lŭ C. Meissner, directorulŭ şcóleĭ normale «Vasile Lupu» din Iaşĭ, cere a se dărui publicaţiunile Academieĭ pentru biblioteca aceleĭ şcóle.

— Se aprobă a se dărui publicaţiunile, afară de Hurmuzaki.

ȘEDINȚA DIN 8 IUNIE 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ Gheorghe C. Sturdza, nepotŭ alŭ luĭ Ioniță Vodă Sturdza, dăruesce originalulŭ hatișerifuluĭ de numire în domnia Moldoveĭ a buniculuĭ sĕŭ.

Se dă cetire scrisoriĭ d-luĭ Augustŭ Pessiacovŭ, pe lângă care comunică unŭ zapisŭ scrisŭ la Craiova la 17 Novembre 1727, spre a se copia, înapoindu-se originalulŭ.

D-lŭ Gr. P. Olănescu, secretarulŭ Ministeriuluĭ de finance, trimite două exemplare din charta vamală a Românieĭ publicată de d-sa.

ȘEDINȚA DIN 15 IUNIE 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *G. Sion* dăruesce, pentru colecțiunea de documente istorice, unŭ chrisovŭ scrisŭ în limba slavonă pe pergamentŭ de la 1584 (7092) Iunie 3, în Târgoviște, datŭ de Petru Vodă Cercelŭ, fiulŭ luĭ Pĕtrașcu Voevodŭ, nepotŭ Raduluĭ Voevodŭ.

Se dă cetire raportuluĭ presentatŭ de sub-bibliotecarulŭ Academieĭ, d-lŭ Cr. G. Cuțiana, asupra formalitățilorŭ îndeplinite pentru punerea Academieĭ în posesiunea caseĭ lăsată în Craiova de rĕposatulŭ profesorŭ Macinca, formalitățĭ îndeplinite de tribunalulŭ de Doljŭ.

ȘEDINȚA DIN 17 AUGUSTŬ 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se cetesce adresa d-luĭ C. T. Odhner, directorulŭ Archivelorŭ Regale din Stockholm, pe lângă care trimite unŭ fac-simile fotograficŭ a scrisoreĭ luĭ

Iacobŭ Eraclide Despotŭ din 1561 şi 18 copiĭ de documente scrise în limba polonă, din Archivele Regale de la Stockholm.

D-lŭ Profesorŭ G. Droysen mulţumesce pentru trimiterea publicaţiunilorŭ istorice Hurmuzaki.

Decanulŭ Facultăţiĭ de dreptŭ din Montpellier trimite pentru Academie publicaţiunea «Cartulaire de l'Université de Montpellier», Tome I-er.

Se cetesce adresa Reuniuneĭ învĕţătorilorŭ de la şcólele române din districtulŭ Sibiiuluĭ, prin care cere a i se dărui publicaţiunile Academieĭ.

— Se decide a se da tóte publicaţiunile Academieĭ.

Bibliotecarulŭ Universităţiĭ din Upsala mulţumesce pentru trimiterea publicaţiunilorŭ Academieĭ.

ŞEDINŢA DIN 24 AUGUSTŬ 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se aduce la cunoscinţa Academieĭ încetarea din viaţă a membruluĭ ei *Vasile Alecsandri* la 22 Augustŭ.

După propunerea d-luĭ *V. A. Urechiă* şedinţa se rădică în semnŭ de doliŭ.

ŞEDINŢA DIN 31 AUGUSTŬ 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se cetesce scrisórea d-luĭ membru alŭ Academieĭ *Alex. Roman*, prin care se asociază la doliulŭ naţionalŭ causatŭ prin mórtea luĭ Vasile Alecsandri, întîmplată la 22 Augustŭ st. v.

Se aduce la cunoscinţa Academieĭ că membrulŭ corespondentŭ Eugenŭ Schuyler, fostŭ representantŭ în România a Statelorŭ unite din America de Nord, a încetatŭ din viéţă în Veneţia la 16 Iulie 1890 st. n.

Se dă cetire petițiuneĭ adresate M. S. Regeluĭ de d-lŭ G. A. Doniciĭ și comunicată Academieĭ de onor. Ministeriŭ alŭ Instrucțiuniĭ publice. Petiționarulŭ cere între altele, ca să i se dea fondurı pentru publicarea scrierilorŭ părinteluĭ sĕŭ fabulistulŭ Alexandru Donicĭ.

— Se decide a se pune cererea la dosarŭ, nefiindŭ fondurĭ disponibile din carĭ să se pótă satisface.

ȘEDINȚA DIN 7 SEPTEMBRE 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza* face o scurtă relațiune despre lucrările carĭ s'aŭ făcutŭ pentru instalarea Academieĭ în noulŭ localŭ, care i-a fostŭ pusŭ la disposițiune de către guvernŭ. D-sa arată că maĭ sunt necesare unele reparațiunĭ, atâtŭ interióre cât și exterióre, precum și facerea maĭ multorŭ mobile în diferitele serviciĭ după carĭ s'a distribuitŭ noulŭ localŭ. D-lŭ Th. Rosetti, Ministrulŭ Instrucțiuneĭ publice, a visitatŭ localulŭ, a vĕḑutŭ instalarea făcută și s'a arĕtatŭ fórte dispusŭ pentru a da fondurile carĭ maĭ sunt încă necesare.

—Academia decide ca Delegațiunea să intervie pentru obținerea fondurilorŭ necesare instalăreĭ eĭ în noulŭ localŭ.

D-lŭ *D. Sturdza* reamintesce durerósa perdere causată Academieĭ și națiuneĭ prin mórtea luĭ Vasile Alecsandri. Mormîntulŭ luĭ Alecsandri nu este numaĭ alŭ familieĭ sale ci alŭ națiuniĭ. Arŭ trebuì ca grădina și casa unde a trăitŭ și este înmormîntatŭ Alecsandri să devie proprietatea Statuluĭ, și pe mormîntulŭ sĕŭ să se ridice unŭ monumentŭ de către națiune, după inițiativa și sub conducerea Academieĭ; spre acestŭ scopŭ d-sa presintă următórea propunere :

«Mórtea luĭ Vasile Alecsandri a pusŭ în mare doliŭ nu numaĭ Academia Română, pentru care marele poetŭ era unulŭ din ceĭ maĭ iubițĭ și maĭ ilustri membri; stingerea viețeĭ luĭ Alecsandri a fostŭ durerosŭ simțită de întréga națiune, pentru că elŭ era celŭ maĭ strălucitŭ representantŭ alŭ geniuluĭ poeticŭ alŭ poporuluĭ românescŭ precum și alŭ cultureĭ naționale în acestŭ secolŭ de regenerare politică și culturală a Românilorŭ. Numele luĭ Alecsandri maĭ este însă strînsŭ legatŭ de tóte luptele, de tóte biruințele pe carĭ le-a

câştigatŭ acea eroică generaţiune de patrioţĭ, care a smulsŭ pre Românĭ din vechea decădere şi a formatŭ Regatulŭ Românŭ modernŭ din vechile Principate, Regatulŭ încoronatŭ cu gloria dela Plevna.

«Alecsandri a fostŭ înmormîntatŭ la Mirceştĭ, în grădina caseĭ sale, în care a locuitŭ, în care a cântatŭ gloria némuluĭ nostru dela Erculeanŭ, Dragoşŭ-Vodă şi marele Ştefanŭ până la eroiĭ din ḑilele nóstre.

«Mormîntulŭ luĭ Alecsandri este pentru Românĭ unŭ locŭ veneratŭ, păstrătorŭ de scumpe aducerĭ aminte, unŭ locŭ întăritorŭ pentru inimĭ iubitóre de ţéră. Acestŭ mormîntŭ trebue să fie păstratŭ şi ţinutŭ în modŭ demnŭ de naţiunea română.

«Spre acestŭ scopŭ propunemŭ ca Academia Română să deschiḑă o subscriere naţională pentru ca sub a eĭ îngrijire să se ridice pe mormîntulŭ luĭ Vasile Alecsandri unŭ monumentŭ demnŭ de memoria luĭ şi demnŭ de Românĭ, păstrându-se casa şi grădina mareluĭ poetŭ spre vecĭnica luĭ aducere aminte.»

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* ḑice că Academia are unŭ trecutŭ şi unŭ viitorŭ, şi că din trecutŭ aŭ rĕmasŭ unele obiceiurĭ carĭ trebuescŭ observate în presentŭ şi în viitorŭ; de aceea Academia nu póte face acum pentru unŭ membru rĕposatŭ cea ce nu a făcutŭ în trecutŭ pentru alţiĭ. Aŭ muritŭ Eliade, Laurianŭ, Cipariŭ, carĭ aŭ fostŭ bărbaţĭ fórte ilustri; şi Academia din care făceaŭ şi eĭ parte nu a luatŭ iniţiativa spre a le ridica monumente; şi a fostŭ bine că nu s'a luatŭ astŭ-felŭ de iniţiativă, căcĭ nu se cuvine ca membriĭ Academieĭ să ridice monumente colegilorŭ lorŭ; onórea acésta trebue să vie din iniţiativa naţiuneĭ. D-sa nu este de locŭ în contra ideiĭ de a se ridica monumente în onórea rĕposatuluĭ Alecsandri, din contra ar dorì să i se ridice şi 100 de monumente pe suprafaţa ţĕreĭ româneseĭ; să nu iea însă Academia iniţiativa, ci să o lase naţiuneĭ şi în specialŭ tinerimeĭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă*, rĕspunḑêndŭ d-luĭ Hasdeŭ, ḑice că multe nu s'aŭ făcutŭ în trecutŭ pentru că nu s'aŭ pututŭ face; aşa la mórtea luĭ Eliade Academia d'abia începuse a exista. Alecsandri este o epocă întrégă şi cea maĭ mare în literatura nóstră. Academia, care se află în fruntea mişcăreĭ nóstre literare, trebue să recunóscă meritele cele marĭ ale luĭ Alecsandri şi să se pună în fruntea naţiuneĭ spre a ridica poetuluĭ unŭ monumentŭ demnŭ. Cu facerea bustuluĭ luĭ Eminescu s'a făcutŭ speculă, şi este de datoria Academieĭ de a se pune în fruntea subscriereĭ pentru monumentulŭ luĭ Alecsandri spre a nu se puté face abusŭ de numele sĕŭ.

D-lŭ *Gr. Stefănescu* se unesce cu părerea d-luĭ Hasdeŭ. Tocmaĭ fiindŭ-că Alecsandri a fostŭ membrulŭ Academieĭ, ea nu póte să iea iniţiativa ridicăreĭ unuĭ monumentŭ. In streinătate nu ieaŭ Academiile iniţiativa pentru ridicarea monumentelorŭ membrilorŭ lorŭ; dar dacă alţiĭ ieaŭ iniţiativa, ele se mărginescŭ a lua şi dînsele parte la subscripţiunĭ Să nu facemŭ noĭ ce nu se face în streinătate.

D-lŭ *Maniu* crede că s'ar puté găsi o soluţiune care să satisfacă propunerea d-luĭ Sturdza şi să îndrepteze cea ce nu s'a făcutŭ în trecutŭ în onórea unorŭ bărbaţĭ ca Eliade, Cipariŭ, Laurianŭ. D-sa spune că Primăria Capitaleĭ voesce a edifica o biserică nouă lângă bulevardulŭ celŭ noŭ. Crede că arŭ fi bine să se facă cuvenitele interveniri pentru ca acea biserică să devie unŭ panteonŭ.

D-lŭ *Hasdeŭ* propune şi d-sa ca Academia să iea iniţiativa pentru facerea unuĭ panteonŭ în capitala ţĕreĭ.

D-lŭ *Sturdza* observă că cine vrea prea multŭ nu vrea nimicŭ. Arŭ fi, fără îndoială, bine şi frumosŭ să facemŭ unŭ panteonŭ, dar pentru lucrărĭ de acestŭ felŭ lipsescŭ de o cam dată mijlócele. D-sa a credutŭ că este o datorie ca Academia să iea sub a sa specială îngrijire mormîntulŭ celuĭ maĭ mare poetŭ de până acum alŭ nostru; a credutŭ că arŭ fi bine să se păstreze nu numaĭ mormîntulŭ dar chiar şi casa în care a trăitŭ şi a compusŭ Alecsandri cea maĭ mare parte din scrierile sale. D-sale îĭ pare rĕŭ că nu s'a făcutŭ şi în trecutŭ maĭ multŭ pentru memoria membrilorŭ ilustri rĕposaţĭ; acésta însă nu póte împedeca ca Academia să facă acum ceea ce se cuvine pentru Alecsandri.

D-lŭ *Sion* se unesce cu propunerea d-luĭ Sturdza, dar vĕdêndŭ că participă prea puţinĭ membri, propune ca resolvirea acesteĭ cestiunĭ să se amâne pentru o şedinţă următóre maĭ numerósă.

— Acéstă propunere se aprobă, fiindŭ contra eĭ d-niĭ *D. A Sturdza, Dr. Felix, V. A. Urechiă.*

D-lŭ *V. A. Urechiă* presintă următórea propunere:

«Fiindŭ-că se desfiinţéză *arculŭ* împreunătorŭ celorŭ două case ale Academieĭ Mihăilene din Iaşĭ, Delegaţiunea Academieĭ nóstre să binevoiască a mijlocì la guvernŭ desgroparea din temelia arculuĭ desfiinţatŭ, a cutieĭ cu me-

dalia şi documente depuse la inaugurarea edificiuluĭ sub Mihaiŭ Vodă Sturdza şi de care vorbesce «Albina» — din timpŭ — şi a se trămite Academiceĭ spre păstrare.»

— Se aprobă ca Delegaţiunea să intervie la guvernŭ.

ŞEDINŢA DIN 14 SEPTEMBRE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *Ion Ghica.*

D-lŭ Preşedinte *Ion Ghicà* observă — după cetirea procesuluĭ verbalŭ — că maĭ multe monumente se vorŭ ridica în amintirea mareluĭ nostru poetŭ şi patriotŭ Alecsandri. In maĭ multe locurĭ s'aŭ începutŭ subscrierĭ spre acestŭ scopŭ. Meritele luĭ Alecsandri nu vorŭ fi uitate de naţiune. Elŭ a avutŭ fericirea să scrie într'unŭ timpŭ când naţiunea era înaintată în cultură, când ea era doritóre de bune scrierĭ poetice şi literare; de aceea se grăbesce acuma a subscrie la monumentele pentru Alecsandri. Aŭ fostŭ însă şi alţĭ poeţĭ de talentŭ şi cu marĭ merite înainte de Alecsandri. Aceia aŭ lucratŭ maĭ greŭ şi cu maĭ puţine róde, pe când eraŭ fórte puţinĭ cetitorĭ românĭ pentru publicaţiunile literare. Când s'a făcutŭ la Iaşĭ în 1844 fóia «Propăşirea», alŭ căreĭ titlu l'a tăiatŭ censura lăsând'o numaĭ «*fóie sciinţifică şi literară*», avea d'abia vre-o 30—40 abonaţĭ. — Intre aceĭ vechĭ poeţĭ trebue să ne aducemŭ aminte maĭ întâĭ de Iancu Văcărescu şi de Grigorie Alexandrescu.

ŞEDINŢA DIN 28 SEPTEMBRE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *Ion Ghica.*

Se primesce prin Ministeriulŭ Afacerilorŭ Strĕine de la Ministeriulŭ Instrucţiuneĭ publice alŭ Bulgarieĭ alŭ III-lea volumŭ din «Culegere de folk-lore, de sciinţă şi de literatură.»

Se cetesce cererea d-luĭ Prof. Michailŭ Strajanŭ, bibliotecarulŭ liceuluĭ din Craiova, care cere pentru acea bibliotecă unŭ exemplarŭ din publicaţiunile pe carĭ Academia le primesce de la tipografiĭ în treĭ exemplare obligatorie după lege.

— S'a respinsŭ.

ŞEDINŢA DIN 5 OCTOBRE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *Ion Ghica.*

Se dă cetire scrisoreĭ primite dela I. P. S. S. Iosifŭ Mitropolitulŭ Moldoveĭ, Preşedinte alŭ Comitetuluĭ statueĭ luĭ Gh. Asachi, prin care se însciinţéză că la 14 Octobre se face în Iaşĭ serbarea inaugurăreĭ statueĭ luĭ Gh. Asachi, şi se invită Academia să fie representată la acea serbare.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* propune să se delege toţĭ membriĭ Academieĭ locuitorĭ în Iaşĭ să o represinte.

D-lŭ *V. Maniu* este de părere că arŭ trebui să se delege şi alţĭ membri din Muntenia, afară de ceĭ dela Iaşĭ, pentrucă Asachi a lucratŭ pentru toţĭ Româniĭ.

— Se pune la votŭ propunerea d-luĭ Hasdeŭ şi se aprobă.

ŞEDINŢA DIN 19 OCTOBRE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *V. A. Urechiă* presintă pentru colecţiunile Academieĭ originalulŭ scrisoreĭ pe care d-na văduvă Edgard Quinet, născută Asachi, a adresat'o I. P. S. Sale Mitropolituluĭ Moldoveĭ cu ocasiunea inaugurăriĭ statueĭ luĭ G. Asachi la Iaşĭ.

ȘEDINȚA DIN 2 NOVEMBRE 1890.

Președ inţa d-luĭ *Ion Ghica.*

D-lŭ *V. A. Urechiă* aduce aminte că în anulŭ viitorŭ va fi serbarea jubileuluĭ de 25 anĭ și că Academia se va presenta la viitórea sesiune generală cu cele maĭ sěrace *Anale.* Acésta se explică în parte prin împrejurarea că instalarea în noulŭ localŭ a împedecatŭ ţinerea de ședințe publice, în carĭ să se fi cetitŭ memoriele spre a se tipări în *Anale.* D-sa propune ca membriĭ să pregătéscă și să aducă memoriĭ carĭ să se comunice în ședințe private și apoĭ să se publice în *Anale,* pentru ca astfelŭ Academia să aibă cu ce se presenta la viitórea adunare generală și la serbarea jubileuluĭ.

D-lŭ *Gr. Ștefănescu* ḑice că *Analele* s'aŭ tipăritŭ pe cât aŭ fostŭ memoriĭ presentate și că nimic nu împedecă pe membri de a aduce lucrările lorŭ.

D-lŭ *N. Ionescu* ḑice că prin jubileŭ se înţelege serbarea unuĭ mare evenimentŭ; jubileulŭ Academieĭ ar fi serbarea unuĭ mare evenimentŭ literarŭ. La o ast-felŭ de serbare Academia ar trebui să arate ce progrese s'aŭ făcutŭ de la fundarea eĭ pentru scopurile pentru carĭ ea s'a înființatŭ. Delegaţiunea să iea actŭ de propunerea d-luĭ Urechiă și să facă unŭ programŭ pentru serbarea viitoruluĭ jubileŭ. D-sa se preocupă de o idee maĭ mare: crede că Academia ar trebui să se ocupe de jubileulŭ descălecătóreĭ luĭ Radu Negru de la 1290, adică să se serbeze aniversara a 600 anĭ de la fundarea principatuluĭ Munteniеĭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* explică propunerea sa, care are scopulŭ de a îndemna pe membri să presinte memoriĭ carĭ să se aprobe în ședințele de Vinerea și să se tipăréscă în *Anale.*

D-lŭ *M. Kogălniceanu* este preocupatŭ de propunerea d-luĭ Ionescu ca o dată cu jubileulŭ de 25 anĭ alŭ Regeluĭ și alŭ Academieĭ să se serbeze fundarea celuĭ maĭ vechiŭ principatŭ românescŭ. D-sa se unesce cu propunerea d-luĭ Ionescu. Propunerea d-luĭ Urechiă este bună spre a

îndemna pe membri să presinte memorii cât maĭ numeróse şi maĭ variate spre a se publica cu ocasiunea jubileuluĭ.

D-lŭ *G. Sion* observă că realisarea propunerii d-luĭ Urechiă nu este împedecată de nimica, şi că prin urmare este inutilŭ de a se maĭ lua decisiunĭ speciale în acéstă privinţă.

D-lŭ *Hasdeŭ* lasă cu desĕvêrşire la o parte cestiunea luĭ Radu-Vodă; căcĭ cestiunea acésta nu póte fi acum discutată pe neaşteptate. Se mărginesce numaĭ la numĕrulŭ de 600 anĭ, câţĭ se dice că aŭ trecutŭ de la fundarea principatuluĭ românescŭ, pusă la anulŭ 1291. Acéstă dată este totŭ ce póte fi maĭ problematicŭ; asupra eĭ nu se împacă nicĭ cronicele, nicĭ istoricii. D-sa este cu totulŭ în contra serbăriĭ jubileuluĭ aceleĭ date nesigure şi pentru unŭ altŭ motivŭ de o însemnătate şi maĭ mare: pe când Ungurii, inimicii noştri declaraţĭ, susţinŭ noutatea Românilorŭ pe malulŭ stângŭ alŭ Dunăreĭ, noĭ amŭ confirma acésta în numele Academieĭ Române, dacă amŭ serba problematica fundare a principatuluĭ Munteniei la anulŭ 1291. Eĭ vorŭ dice: dacă Românii nu sunt noĭ ca poporŭ în aceste ţĕrĭ, apoĭ sunt noĭ ca organismŭ de statŭ, cu 400 de anĭ posteriorĭ organisăriĭ statuluĭ ungurescŭ. D-sa este radicalmente în contra propunereĭ presentate.

D-lŭ *V. A. Urechiă* dice că serbarea jubileuluĭ descălecătóreĭ luĭ Radu Negru ar însemna că cu 600 anĭ înainte s'a făcutŭ unificarea unorŭ micĭ state într'o unitate mare. Nesiguranţa dateĭ n'ar puté împedeca serbarea jubileuluĭ; şi elŭ nu ar puté fi interpretatŭ în sensulŭ ungurescŭ, pentru că noĭ nu începemŭ la 1215 saŭ la 1290, ci începemŭ dela Traianŭ. In jubileulŭ descălecătóreĭ luĭ Radu Negru noĭ serbămŭ unŭ felŭ de restaurare a statuluĭ românescŭ, care este prima parte a evoluţiuneĭ statuluĭ românŭ, care s'a concretisatŭ în secolulŭ XIII-lea. La serbarea acestuĭ jubileŭ se vorŭ face discursurĭ, se vorŭ cetì memorii, în carĭ s'arŭ spune că suntemŭ ceĭ maĭ vechĭ locuitorĭ aĭ acestorŭ ţĕrĭ, că reorganisarea statuluĭ românŭ s'a începutŭ cu Muntenia în secolulŭ alŭ XIII-lea, după care s'a organisatŭ Moldova în secolulŭ alŭ XIV-lea.

D-lŭ *V. Maniu* observă că tótă discuţiunea este asupra dateĭ. Dar este o crimă a lovì într'o legendă, căcĭ aŭ fostŭ timpurĭ în carĭ numaĭ legendele ne-aŭ ţinutŭ. Nu este vorba că serbarea jubileuluĭ descăle-

cătórei ar puté da apă la móra Ungurilorŭ; ci este vorba de pretenția lorŭ, a Slavilorŭ, că noĭ amŭ primitŭ creștinismulŭ și limba, obiceiurile și instituțiunile de statŭ de la dînșiĭ. In serbarea acestuĭ jubileŭ cĭ arŭ puté găsi pretextŭ de atacŭ. D-sa crede că nu trebue să serbămŭ 6 secole de la Radu Negru, căcĭ maĭ înainte existaŭ state românescĭ în Moldova și Muntenia, carĭ pe urmă s'aŭ concentratŭ iar nu fondatŭ în timpulŭ luĭ Radu Negru. Să se serbeze dar existența Românilorŭ și a statelorŭ române de 2.000 de anĭ.

D-lŭ *M. Kogălniceanu* nu primesce obiecțiunea care se face că serbândŭ formarea statuluĭ românŭ prin Radu Negru la 1290, din alte micĭ stătulețe maĭ vechĭ, amŭ da Ungurilorŭ pretextŭ să dică că existența nóstră națională datéză numaĭ de la fundarea aceluĭ statŭ și că prin urmare Româniĭ sunt maĭ noĭ decât Maghiariĭ în aceste țĕrĭ. Uniĭ din aceștĭ domnĭ, înșușĭ Unguriĭ recunoscŭ că i-aŭ găsitŭ în Ardélŭ la venirea lorŭ, de es.: Gelu, Tuhutum etc. Aceste staturĭ micĭ s'aŭ contopitŭ în statele maĭ marĭ fundate de Radu Negru și Bogdanŭ Dragoșŭ. Lucrulŭ nu s'a opritŭ aci, căcĭ în secolele următóre, înseșĭ statele luĭ Radu Negru și Dragoșŭ s'aŭ întrunitŭ, și ultimulŭ cuvîntŭ alŭ întruniréĭ némuluĭ românescŭ într'unŭ singurŭ statŭ nu este încă disŭ. Existența nóstră națională începe cu Traianŭ; vedemŭ apoĭ că în tóte invasiunile barbarilorŭ, Româniĭ totușĭ aŭ viețuitŭ în micĭ staturĭ, capitanaturĭ, republice.

Conchidŭ dar, că serbarea fundăreĭ statuluĭ Munténŭ prin Radu Negru nu póte fi unŭ argumentŭ seriosŭ în favórea pretențiuneĭ că națiunea română este maĭ nouă în Panonia și în Dacia, decât națiunea ungară; căcĭ acestŭ slabŭ argumentŭ va fi pururea sfărêmatŭ în pulbere prin unŭ singurŭ nume: Traianŭ, și 1800 de anĭ de atuncea acestŭ nume rĕmâindŭ în gura poporuluĭ românŭ dela Dunărea de josŭ, dovedesce și existența lorŭ aicĭ.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* observă că data de 1290 nu este de lepĕdatŭ: ea figuréză în cea maĭ bună cronică a Munteniei, și se confirmă de documentulŭ luĭ Nicolae Basarabŭ, fiulŭ luĭ Alexandru Vodă Basarabŭ; în acestŭ documentŭ se intituléză: «nepotŭ alŭ luĭ Radu Negru Voevodŭ,» și face bisericeĭ domnescĭ din Câmpulungŭ maĭ multe daniĭ. Despre

acestŭ documentŭ menţionéză actele posteriόre; în interiorulŭ bisericeĭ din mănăstirea Câmpulungŭ se află chiar pétra mormîntală a numituluĭ principe.

Nu se pόte contesta că diploma Regeluĭ Bela vorbesce de maĭ multe state românescĭ la 1247. De asemenea pela 1270 vedemŭ pe *Liténŭ-Vodă* şi pe frate-sĕŭ *Bărbatŭ* în luptă cu Ungaria.

Unificarea micclorŭ principate a trebuitŭ să aibă locŭ curêndŭ după aceste evenimente, şi, fără a fi siliţĭ să admitemŭ o descălecare din ţéra Făgăraşuluĭ, putemŭ considera pe Radu Negru Vodă (cunoscutŭ în documentele externe sub numele de Tugomirŭ) ca primulŭ domnŭ «alŭ tόteĭ ţĕrĭ românescĭ.»

Data de 1290 este, prin urmare, fόrte probabilă, dacă nu sigură Dacă însă nu s'ar serba acum pentru nesiguranţa dateĭ jubileulŭ acestuĭ evenimentŭ atâtŭ de însemnatŭ în istoria Românilorŭ, elŭ nu se va puté serba nicĭ odată, pentru că nu se scie data precisă. D-sa se unesce cu idea d-luĭ Ionescu, căcĭ evenimentulŭ descălecăriĭ are o mare însemnătate: de atuncĭ începe ţéra Românéscă a juca unŭ rolŭ istoricŭ, sub dinastia Basarabilorŭ.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* repetă, după cum a maĭ spusŭ, că nu voesce să intre într'o discuţiune sciinţifică pentru care nu este nicĭ loculŭ, nicĭ timpulŭ. In orĭ-ce casŭ, adevĕrata unificare a ţĕreĭ Românescĭ a fostŭ făcută de Alexandru Basarabŭ care a fostŭ întâiulŭ domnŭ alŭ întregeĭ ţĕrĭ Românescĭ (1310—1360.) Statulŭ românŭ nu s'a întemeiatŭ atuncĭ, ci maĭ înainte, dar nu se scie când. Statulŭ este naţiunea. Naţiunea începe când s'a organisatŭ poporulŭ şi forméză unŭ Statŭ. D-sa nu vrea să se dea ocasie vrăjmaşilorŭ să pόte ḑice că Româniĭ sunt numaĭ de 600 anĭ organisaţĭ ca statŭ, că numaĭ de 600 anĭ forméză o naţiune în adevĕratulŭ sensŭ alŭ cuvîntuluĭ.

D-lŭ *M. Kogălnicénu* observă că în serbarea care se va face trebue să nu se pérdă din vedere jubileulŭ Academieĭ, şi cu ocasiunea luĭ se va serba şi fundarea statuluĭ românŭ.

D-lŭ *Hasdeŭ* propune ca în anulŭ viitorŭ să se serbeze jubileulŭ de 300 anĭ dela urcarea luĭ Michaiŭ Vitézulŭ pe scaunulŭ banatuluĭ Craioveĭ la 1591, devenitŭ în curêndŭ Domnŭ alŭ ţĕreĭ Muntenescĭ, în urmă şi

Domnŭ alŭ Moldoveĭ și alŭ Transilvanieĭ, adecă alŭ întregeĭ Daciĭ Traiane.

D-lŭ Președinte *Ion Ghica*, resumândŭ discuțiunea, pune la votŭ propunerea d-luĭ N. Ionescu, cu modificările aduse de d-lŭ Kogălnicénu.

— Se primesce cu unanimitate.

D-lŭ Președinte propune apoĭ alegerea uneĭ comisiunĭ care să formuleze programa serbăreĭ jubileuluĭ. Sunt aleșĭ cu unanimitate d-niĭ *M. Kogălnicénu, N. Ionescu, B. P Hasdeŭ, V. A. Urechiă* și *Gr. G. Tocilescu*.

ȘEDINȚA DIN 9 NOVEMBRE 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *D. Sturdza* presintă pentru colecțiunile Academieĭ, din partea părinteluĭ Damianŭ, stareţulŭ mânăstireĭ Sinaia, treĭ documente în copie despre fundarea aceleĭ mânăstirĭ și unŭ volumŭ manuscriptŭ cuprindêndŭ maĭ multe notițe istorice privitóre la acea mânăstire până la 1881.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* declară că nu póte lua parte în comisiunea pentru serbarea jubileuluĭ de șése sute anĭ.

D-lŭ *D. Sturdza* insistă ca Academia să se ocupe de Aniversarea Academieĭ de 25 anĭ, căcĭ timpulŭ este scurtŭ și arŭ trebui să se scie dinainte ce se va prepara pentru acea serbare.

D-lŭ *Gr. Ștefănescu* propune ca să se alégă o comisiune care să formuleze unŭ programŭ asupra căruia să pótă discuta.

D-lŭ *Kogălnicénu* dice că în ședința precedentă s'a numitŭ o comisiune care este de părere ca aceste serbărĭ de 600 anĭ să i se dea cea maĭ mare strălucire: să fie compusă din serbărĭ făcute la Câmpulungŭ la Craiova și la Iașĭ. Realisarea acesteĭ ideĭ va depinde și de mijlócele de carĭ se va puté dispune. Acestea arŭ fi serbările cele marĭ ale aniversăriĭ de 600 anĭ dela fundarea principatuluĭ Munteniei; pe lângă acésta se va serba și jubileulŭ de 25 anĭ alŭ veniriĭ Regeluĭ și alŭ fundăriĭ Academieĭ.

D-lŭ *Hasdeŭ* observă că este necesarŭ ca comisia să aducă unŭ raportŭ scrisŭ despre discuţiunile şi decisiunile sale spre a se puté lua în discuţiune.

D-lŭ *D. Sturdza* crede că jubileulŭ Academieĭ ca instituţiune sciinţifică nu póte fi amestecatŭ cu cea-laltă serbare la care are să iea parte întréga ţéră şi care depinde şi de guvernŭ. D-sa insistă ca să se iea decisiunĭ pentru serbarea aniversăriĭ de 25 anĭ, căcĭ dacă se va maĭ aştepta va fi prea târḑiŭ. Arŭ trebui chiar de acum hotărîtă programa şedinţeĭ solemne, care se va ţine pentru fundarea Academieĭ.

D-lŭ *M. Kogălniceanu* propune ca programa aceleĭ şedinţe festive să fie astŭ-felŭ întocmită: Să se deschidă cu unŭ imnŭ, după care să se citéscă espunerea Secretaruluĭ generalŭ asupra istorieĭ Academieĭ; apoĭ diferitele secţiunĭ să presinte câte o relaţiune despre activitatea sciinţifică care s'a desvoltatŭ dela fundarea Academieĭ. Şedinţa să se termine iar cu o bucată de musică.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* crede că cu acéstă ocasiune Academia trebue să publice unŭ volumŭ comemorativŭ compusŭ din lucrărĭ sciinţifice făcute anume spre acestŭ scopŭ, după cum se obicĭnuesce la tóte societăţile învĕţate la asemenea ocasiunĭ; de aceea se unesce cu propunerea d-luĭ Sturdza de a se hotărî îndată, pentru ca timpulŭ să fie suficientŭ spre a se pregăti lucrările.

D-lŭ *M. Kogălniceanu* amintesce că acéstă cestiune a fostŭ presentată în sesiunea generală trecută, în şedinţa dela 17 Martie, şi asupra serbăriĭ jubileuluĭ de 25 anĭ dela urcarea pe tronŭ a M. S. Regeluĭ Carol I şi dela fundarea Academieĭ s'a luatŭ hotărîre precisă în şedinţa dela 27 Martie. Pentru jubileulŭ Regeluĭ s'a hotărîtŭ a i se presenta o ediţiune de luxŭ a discursurilorŭ Sale, iar pentru jubileulŭ Academieĭ a se face o şedinţă solemnă cu discursurĭ sciinţifice, şi în fine pentru amêndouĕ jubileurile o medalie comemorativă.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* explică că propunerea făcută în sesiunea generală de d-lŭ Sturdza de a se serba jubileulŭ Regeluĭ, era politică. D-sa a adausŭ jubileulŭ Academieĭ ca să se împuţineze caracterulŭ politicŭ alŭ serbăriĭ.

D-lŭ *Maniŭ* amintesce că pentru serbarea aniversăriĭ este decisiune

luată în sesiunea generală şi că nu se póte eşì dintr'însa, decĭ nu se póte adauge nimicŭ la programulŭ stabilitŭ. Academia trebue să esecute hotărîrea luată în sesiunea trecută. Dacă ţéra va crede să serbeze evenimentulŭ celŭ mare, adică fundarea némuluĭ românescŭ dela Traianŭ, Academia va trebuì să iea şi dînsa partea ce i se cuvine la aceste serbărĭ.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* dice că discuţiunea se reduce la treĭ puncte: 1. Trebue să se facă o publicaţiune sciinţifică pentru jubileulŭ de 25 anĭ alŭ Academieĭ, saŭ nu? 2. Academia nu póte să nu iea parte la serbarea jubileuluĭ de 25 anĭ dela urcarea pe tronŭ a Regeluĭ care s'a interesatŭ totŭ-d'auna de Academie şi a datŭ fondurĭ pentru lucrările eĭ. 3. Este jubileulŭ de 600 de anĭ dela întemeierea principatuluĭ Ţĕreĭ Românescĭ, ce rolŭ are Academia în acéstă serbare? Va propune guvernuluĭ s'o facă, saŭ voesce ea s'o facă dela sine? Academia póte aminti celorŭ în dreptŭ că în anulŭ viitorŭ se împlinescŭ 600 de anĭ dela fundarea principatuluĭ ţĕreĭ românescĭ. D-sa se unesce cu d-lŭ Sturdza ca Academia să facă o publicaţiune jubileară compusă din memoriĭ sciinţifice; apoĭ să facă o ediţiune a discursurilorŭ Regeluĭ precum şi o medalie comemorativă după cum s'a decisŭ în sesiunea generală trecută.

D-lŭ Vice-Preşedinte *B. P. Hasdeŭ* pune la votŭ propunerea ca, cu ocasiunea aniversăriĭ Academieĭ, să se publice unŭ volumŭ compusŭ din lucrărĭ făcute de membri.

—Propunerea se aprobă.

—Se decide asemenea a se comanda îndată medalia comemorativă, afectându-se spre acestŭ scopŭ venitulŭ legatuluĭ Macinca pe anulŭ 1890—91, sub reserva aprobăriĭ plenuluĭ în viitórea sesiune generală.

Acestŭ venitŭ va servì şi la spesele medalieĭ comemorative a venireĭ Principeluĭ Italieĭ în Academia Română.

ȘEDINȚA DIN 16 NOVEMBRE 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire adresei prin care Directorulŭ Scólei normale de Institutorĭ cere publicațiunile Academieĭ pentru biblioteca acelei scolĭ.

— Se aprobă a se da tóte publicațiunile.

D-lŭ *P. S. Aurelianŭ* amintesce multa bunăvoință pe care a arĕtat'o pentru Academie d-lŭ Teodorŭ Rosetti, ca ministru ad-interim la departamentulŭ Instrucțiunei publice. D-sa a procuratŭ Academiei noulŭ localŭ în care este instalată și ne-a datŭ fondurile necesare pentru mutare și instalare. D-lŭ Aurelianŭ propune ca în semnŭ de mulțămire Academia să iea decisiunea de a trimete d-luĭ T. Rosetti unŭ exemplarŭ din tóte publicațiunile eĭ.

— Propunerea se aprobă cu unanimitate.

După propunerea d-luĭ *D. Sturdza,* Academia a autorisatŭ Delegațiunea a publica în «Monitorulŭ oficialŭ» următorulŭ comunicatŭ :

«Ḑiarulŭ *Bukarester Tagblatt* publică scirea că Academia, după propunerea d-luĭ Hasdeŭ, a decisŭ cu 5 voturĭ contra 2 retragerea d-luĭ Gr. Tocilescu din sînulŭ Academieĭ, până ce se va lua de către tribunalŭ o hotărîre asupra plângereĭ făcute parchetuluĭ în contra d-sale de d-niĭ Cetățeanu și Cerchez, condamnațĭ de juriulŭ universitarŭ din Iașĭ.

«Delegațiunea Academieĭ e autorisată a declara acéstă scire cu desĕvêrșire falsă. E de regretatŭ că sunt ḑiare carĭ, fără o cercetare prealabilă, se potŭ face ecoulŭ unorŭ scirĭ neîntemeiate privitóre la celŭ maĭ însemnatŭ institutŭ de cultură națională.»

ŞEDINŢA DIN 23 NOVEMBRE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se cetesce o telegramă primită dela d-na Ana Mangiucă, prin care face trista înscĭinţare, că soţulŭ sĕŭ Simeonŭ Mangiucă, membru onorarŭ alŭ Academieĭ, a încetatŭ din viéţă la 22 Novembre (4 Dec.) a. c.

— Se decide a se transmite telegraficŭ d-neĭ Mangiucă regretele Academieĭ.

Se dă cetire scrisóreĭ primite dela d-lŭ C. T. Odhner, directorulŭ archivelorŭ regale din Stockholm, pre lângă care trimete o nóuă serie de preţióse documente privitóre la istoria Românilorŭ, copiate din acele archive.

D-lŭ *V. A. Urechiă* dăruesce din partea d-luĭ I. Merişescu, pentru colecţiunile Academieĭ, unŭ actŭ dela 1856 Iunie 3. Acestŭ actŭ este ordinea în albŭ a Ministruluĭ de interne alŭ Moldoveĭ, cătră ispravniciĭ din calea Iaşĭ-Vasluĭ-Galaţĭ, din 1856 Iulie 3. Ministrulŭ ordonă ispravnicilorŭ să dea onorurĭ şi bună primire luĭ Grigorie Ghica Vodă, care eşia din ţéră şi din domnia Moldoveĭ. Domnitorulŭ e însoţitŭ de revisorulŭ internelorŭ Stoln. I. Merişescu. Ispravniciĭ de Vasluĭ (Ciurea), Bărlad (Iamandi), Tecuciŭ (Romalo), constată trecerea (şi în ce anume ḑi) pe la judeţele lorŭ a luĭ Gr. Ghica. Acelaşĭ lucru face, la Iulie 14 anulŭ 1856, şi părcălabulŭ de Covurluĭ *Alexandru I. Cuza.* celŭ care treĭ anĭ apoĭ a devenitŭ Domnulŭ Moldoveĭ şi alŭ Ţĕreĭ Românescĭ.

ŞEDINŢA DIN 30 NOVEMBRE 1890.

Preşedinţa d-luĭ *Ion Ghica.*

Se dă cetire cerereĭ primite dela direcţiunea Gimnasiuluĭ românŭ dela Bradu în Zarand (Ungaria) de a se da pentru biblioteca aceleĭ şcolĭ publicaţiunile Academieĭ.

— Se decide cu unanimitate a se satisface cererea.

D-lŭ membru corespondentŭ *Constantinŭ Gogu* citesce o comunicare despre *Rađa de curbură a cicloideĭ.* (1)

— Se recomandă Secțiuneĭ sciințifice.

D-lŭ *I. Caragiani* amintesce că Academia a cumpĕratŭ înainte cu doĭ anĭ manuscrīsulŭ traduceriĭ Apostoluluĭ, făcută de rĕposatulŭ profesorŭ Tomara în dialectulŭ macedo-românŭ. Propune a se decide să se tipărescă îndată, fiindŭ-că în Macedonia este acuma grabnică trebuință de acéstă carte, și d-lŭ Caragiani speră că guvernulŭ va face chieltuiala tipăririĭ.

D-lŭ *G. Sion* propune ca Academia să se adreseze la Ministeriŭ, cerêndu-ĭ să dea ordinŭ tipografieĭ cărților̆ bisericescĭ ca să tipărescă îndată acéstă carte.

D-lŭ *D. Sturdza* este de părere că arŭ fi bine ca Academia să pună manuscrisulŭ la disposițiunea guvernuluĭ ca să-lŭ publice în modulŭ cum va găsì maĭ practicŭ.

— Propunerea d-luĭ D. Sturdza se primesce.

ȘEDINȚA DIN 7 DECEMBRE 1890.

Președința d-luĭ *Ion Ghica.*

Se dă cetire procesuluĭ verbalŭ alŭ Secțiuneĭ sciințifice pentru ședința de la 30 Novembre, prin care propune a se tipărì în *Anale* nota d-luĭ membru corespondentŭ Constantinŭ Gogu: *Asupra rađeĭ de curbură a curbeĭ născute de unŭ punctŭ legatŭ invariabilŭ de unŭ cercŭ care se învêrtesce, fără să alunece, pe o dréptă fixă.*

D-lŭ *G. Sion* observă că cuvîntulŭ *curbură* este unŭ galicismŭ, și că ar trebuì să se đică românesce *curbătură.*

D-lŭ *Quintescu* đice că Secțiunea ar fi trebuitŭ să explice ce este acéstă comunicare și să arate însemnătatea eĭ.

D-lŭ *Bacaloglu* đice că fără îndoială *curbătură* este singura formă

(1) Anexa I.

românéscă corectă; *curbură* este franțuzismŭ. Rĕspunde d-luĭ Quintescu că Secțiunea avea să iea cunoscință de comunicarea d-luĭ Gogu, și găsind'o de însemnătate sciințifică să propună a fi publicată în *Anale*.

— Se decide ca comunicarea d-luĭ Gogu să se publice în *Anale*.

D-lŭ *Ion Ghica* amintesce că N. Bălcescu a muritŭ la Palermo; la mórtea luĭ consululuĭ turcescŭ a sigilatŭ tóte obiectele rĕmase de la dînsulŭ. Fratele sĕŭ Constantinŭ Bălcescu, mergêndŭ după aceea la Palermo, a primitŭ tóte hârtiile rĕmase de la Nicolae; a venitŭ cu dînsele și le-a dusŭ la țéră fără să le caute. D-lŭ N. Ionescu, mergêndŭ maĭ târḑiŭ la Palermo, a găsitŭ testamentulŭ prin care Nicolae Bălcescu lăsa d-luĭ Ion Ghica tóte hârtiile sale. D-lŭ A. Odobescu a căutatŭ hârtiile rĕmase de la Bălcescu, a alesŭ din ele pe cele carĭ cuprindŭ istoria luĭ Michaiŭ Vitézulŭ, și din ele a făcutŭ frumósa edițiune publicată de Academie. O fiică a frateluĭ luĭ Bălcescu este soția d-luĭ N. Mandrea, consilierŭ la Inalta Curte de Casațiune. D-lŭ Mandrea a găsitŭ la Bălcescĭ cele lalte hârtiĭ ale luĭ N. Bălcescu și a promisŭ că le va da pe tóte Academieĭ. D-lŭ Ghica aduce la cunoscința Academieĭ acestŭ prețiosŭ darŭ, care i se va face de către d-lŭ Mandrea.

— Academia primesce cu unanimitate.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* anunță că fascicula a 7-a din *Etymologicum magnum Romaniae* este gata și se va presenta Academieĭ în ședința viitóre.

ȘEDINȚA DIN 14 DECEMBRE 1890.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ S. Haretu, membru corespondentŭ, dăruesce pentru bibliotecă publicațiunea: *Bartolus Petrus Sand*, Admiranda Romanarum antiquitatum ac veteris sculpturae vestigia, Romae 1693. 1 vol. folio.

ȘEDINȚA DIN 21 DECEMBRE 1890.

Președința d-luĭ *Ion Ghica.*

De la d-lŭ Generalŭ Pencovicĭ se primescŭ în darŭ pentru bibliotecă următórele publicațiunĭ și documente :

1. *Achille Tarducci*, Delle machine etc. Venetia 1601.

2. » » Successo delle fattioni accorse nell'Ongaria vicino a Vacia nel M.D.XCVII. et la battaglia fatta in Transilvania contra il Valacco nel 1600. Veneția 1601.

3. *Prince Cantemir*, Satyres. Londres 1749.

4. Chrisovŭ dela Alexandru celŭ bunŭ — dela 1423 (6931) Martie 12, — pe pergamentŭ.

5. Carte domnéscă de judecată dela Michaiŭ Racoviță, Voevodulŭ Moldoveĭ — dela 1718 (7226) Iunie 12.

D-lŭ *Dr. Felix* presintă din partea d-luĭ membru corespondentŭ Dr. Z. Petrescu treĭ publicațiunĭ făcute în 1890.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* face următórea comunicațiune asupra monumentuluĭ dela Adam-Klissi :

La o distanță de circa 30 km. spre apusŭ de Medgidie și 20 km. spre sud de Rassova, pe culmea unuĭ tăpșanŭ, ce se ridică cu 185 metri d'asupra măriĭ, se înalță o clădire circulară în forma unuĭ turnŭ de pétră, numită de locuitoriĭ turcĭ ***kümbet,*** adecă ***movilă de pétră,*** saŭ ***Adam-Kalesi*** saŭ ***Adam-Klissi,*** adică ***Cetatea*** orĭ Biserica omuluĭ.

Monumentulŭ este situatŭ la nord-vestŭ de valea ***Urlóia,*** între satele Adam-Klissi și Iusfanar, și predomină prin înălțimea sa de circa 25 metri tóte délurile și câmpiile din prejurŭ până la distanță de 4—5 ore. La o depărtare de 20—25 minute, din valea Urlóia (între satulŭ Adam-Klissi și Urlóia), spre sud-vestŭ de monumentŭ, se vědŭ zidurile unuĭ mare castru romanŭ și ceva din ruinele unuĭ orașŭ, ce se întindea până la satulŭ Adam-Klissi. Unŭ drumŭ vechiŭ, pe alocurea încă visibilŭ, punea în legătură castrulŭ și orașulŭ cu monumentulŭ. Aprópe de monumentŭ se maĭ vědŭ treĭ movile, una maĭ mare la nordŭ, alte

douĕ maĭ micĭ la sudŭ și vestŭ. Ele staŭ în legătură cu unŭ lungŭ șirŭ de alte movile, care începe de la Marea-Négră și merge în direcțiune dréptă pe culmea délurilorŭ până la Dunăre.

Celŭ dintâiŭ, care a atrasŭ atențiunea lumeĭ învĕțate asupra monumentuluĭ nostru, este Feldmareșalulŭ d-lŭ *de Moltke*, care-lŭ menționéză într'una din scrisorile sale, cu data de 2 Novembre 1837. Treĭ anĭ după aceea, *von Vincke* îlŭ descrie într'o scurtă notiță publicată în «Buletinulŭ Societățeĭ geografice din Berlin.» In 1856 dr. C. W. Wutzer, călĕtorindŭ prin Dobrogea, avù ocasiune de a visita și ruinele de la Adam-Klissi, cărora le consacră câte-va pagine în opera sa *Reise in den Orient Europa's*, și exprimă părerea că arŭ fi unŭ monumentŭ persanŭ înălțatŭ cu ocasiunea expedițiuneĭ luĭ Darius contra Sciților̆ŭ.

Totŭ asemenea geologulŭ vienesŭ Karl F. Peters, în studiulŭ sĕŭ *Grundlinien zur Geographie und Geologie der Dobrudscha* (1867), descrie în douĕ pagine monumentulŭ, pe care-lŭ numesce, ca și Moltke și von Vincke, unŭ *mausoleum* alŭ unuĭ generalŭ romanŭ. In 1881 d-lŭ M. C. Suțu publică în *Revue archéologique* din Paris unŭ interesantŭ studiŭ asupra anticitățilorŭ Dobrogeĭ, în care se ocupă și de *Adam-Klissi*, atribuindŭ monumentulŭ acesta epoceĭ luptelorŭ dintre Geţĭ și Odrisĭ cu Macedoniĭ.

Relațiunile însă până aci enumerate se mărginescŭ numaĭ la o descriere maĭ multŭ saŭ maĭ puținŭ esactă a ruinelorŭ și a câtorŭ-va sculpturĭ, ce se vedeaŭ pe jumĕtate îngropate în pămîntŭ, în giurulŭ monumentuluĭ.

Cele dintâĭ săpăturĭ sistematice aŭ fostŭ întreprinse de d-lŭ Tocilescu împreună cu d-lŭ Suțu, în luna Maiŭ 1882, și apoĭ continuate de d-lŭ Tocilescu în Augustŭ și Octobre 1883, în Aprilie 1884, Aprilie 1885, și în fine în Augustŭ și Septembre 1890, când, însoțitŭ de d-lŭ architectŭ vienesŭ Niemann, a și terminatŭ săpăturile la monumentŭ.

Comunicațiunĭ în diferite rîndurĭ făcute Academieĭ Române aŭ datŭ sémă de resultatele principale ale acestorŭ săpăturĭ, despre bucățile de sculptură și architectură descoperite, fragmentele din inscripțiunea dedicatorie, despre natura și scopulŭ monumentuluĭ, ca și despre epoca sa,

susţinêndŭ d-lŭ Tocilescu că monumentulŭ dela Adam-Klissi a fostŭ unŭ monumentŭ triumfalŭ înălţatŭ de împĕratulŭ Traianŭ la 108—109 după Chr., pentru a eternisa memoria victorielorŭ sale asupra Dacilorŭ.

Comunicaţiunea din şedinţa de astădĭ avêndŭ de obiectŭ săpăturile din urmă, d-lŭ Tocilescu arată că ele aŭ începutŭ la 16 Augustŭ cu 40 soldaţĭ şi cu unŭ numĕrŭ de alţĭ lucrătorĭ, care a variatŭ între 50—60, şi aŭ continuatŭ, — cu micĭ întreruperĭ în dilele de sĕrbătorĭ şi de plóie, — până la 15 Septembre.

Prima d-sale preocupare a fostŭ de a curăţi monumentulŭ de pămîntulŭ şi vegetaţiunea care-lŭ acoperea, pentru a se puté astŭ-felŭ judeca despre forma cupoleĭ, despre partea superióră a clădireĭ, şi a se regăsì urmele, unde figurase decoraţiunea esterióră: frisele, metopele şi pilastriĭ. După acéstă lucrare, s'aŭ transportatŭ la óre-care distanţă blocurile marĭ de pétră ce fusese desgropate în săpăturile anterióre şi stăteaŭ acum aruncate unele peste altele, fórte aprópe de monumentŭ, împedecândŭ circulaţiunea. Apoĭ s'a procedatŭ la desgroparea părţiĭ din scară şi din trotuarulŭ din jurulŭ monumentuluĭ, pe o întindere de 9 metri în diametru, care rĕmăsese nedesgropată. Unŭ jurnalŭ alŭ săpăturilorŭ, ţinutŭ în regulă, a însemnatŭ amĕnuntele fiecăreĭ descoperirĭ, loculŭ, posiţiunea şi împrejurările aflăriĭ celuĭ maĭ micŭ obiectŭ saŭ pietre lucrate; cu unŭ aparatŭ fotograficŭ s'a luatŭ posiţiunea blocurilorŭ celorŭ marĭ înainte de a le mişca din locŭ şi transporta, pentru a se puté judeca direcţiunea şi causele cădereĭ lorŭ: dacă sunt cădute prin cutremurŭ saŭ prin mână de ómenĭ, o singură dată saŭ în maĭ multe rîndurĭ, etc.

Fie-care pétră s'a numerotatŭ şi s'a clasatŭ. In chipulŭ acesta ruinele monumentuluĭ aŭ fostŭ cercetate până la temelie; scara circulară cu ale sale 8 trepte şi trotuarulŭ din prejurŭ aŭ fostŭ scóse la ivélă; totŭ ce maĭ rĕmăsese îngropatŭ lângă monumentŭ din frise, din metope, din pilastri, din cornice, din acoperişŭ, din prinşiĭ de răsboiŭ, carĭ ornaŭ odinióră crenourile, din statuele şi din bucăţile giganticuluĭ trofeŭ, ce se înălţa d'asupra clădireĭ, precum şi din inscripţiunea monumentuluĭ,— s'aŭ desgropatŭ, mĕsuratŭ, studiatŭ şi transportatŭ.

In acelaşĭ timpŭ prin cercetărĭ dilnice făcute de d-lŭ Tocilescu şi de

custodele museuluĭ d-lŭ Fenișelŭ, prin cimitirele turcescĭ și pe la fântânele din apropiere și din totŭ județulŭ Constanțeĭ, se descoperiră unŭ mare numĕrŭ de pietre provenite dela monumentŭ, ca și din castrulŭ stativŭ de lângă Adam-Klissi.

Cu aceste elemente adunate din tóte părțile, architectulŭ Niemann a pututŭ procede la o restituțiune în cea maĭ mare parte sigură a întreguluĭ monumentŭ, astŭ-felŭ precum se vede în schița-aquarelă lucrată de acestŭ architectŭ.

După acéstă schiță, monumentulŭ restauratŭ se presintă: ca unŭ corpŭ cilindricŭ massivŭ de pétră, care se ridică pe o platformă de circa 34 metri în diametru. Acestŭ corpŭ massivŭ consistă din pietre brute împreunate cu mortariŭ; în lăuntru însă elŭ conține unŭ sîmbure în formă pătrată de pietre cubice regulatŭ tăiate. Platforma, ce formézá împrejurulŭ corpuluĭ cilindricŭ o galerie de $1^{m.}$,70 lățime, este pardosită cu plăcĭ pătrate de piatră. La acéstă platformă ajungĭ pe o scară circulară, înaltă de 4 metri, avêndŭ 8 trepte, carĭ s'aŭ păstratŭ maĭ tóte la loculŭ lorŭ.

Corpulŭ cilindricŭ a fostŭ odinióră îmbrăcatŭ cu maĭ multe șirurĭ de pietre lucrate, avêndŭ unŭ acoperișŭ conicŭ, din mijloculŭ căruia se ridica dreptŭ în sus o clădire ca unŭ coronamentŭ alŭ întreguluĭ monumentŭ. Basa aceste̔ĭ clădirĭ a fostŭ însușĭ sîmburele pătratŭ, despre care se amintì maĭ sus. Pietrele lucrate în diferite forme, cele maĭ multe desgropate împrejurulŭ monumentuluĭ, aparținŭ tóte aceluĭ veștmîntŭ exteriorŭ alŭ corpuluĭ cilindricŭ precum și acoperișuluĭ și construcțiuneĭ de d'asupra corpuluĭ cilindricŭ.

Aceste pietre se potŭ clasa și înșira în ordinea următóre, de jos în sus: partea inferióră a corpuluĭ cilindricŭ a format'o un soclu, ce stă directŭ pe plat-formă, și s'a conservatŭ în întregime. Aŭ urmatŭ apoĭ șése rîndurĭ de pietre cioplite; din primulŭ șirŭ inferiorŭ maĭ staŭ la loculŭ lorŭ încă 20 bucățĭ, iar din alŭ doilea șirŭ numaĭ o singură pétră. Soclulŭ și cele 6 șirurĭ de petre cioplite aveaŭ o înălțime de 4^{m},13. D'asupra acestorŭ pietre venea o frisă ornamentală, înaltă de 0^{m},59, pe care se află sculptatŭ între două chenare de ovule unŭ ornamentŭ frumosŭ de viță formată din foĭ de acantŭ și terminată în câte

unŭ capŭ de lupŭ colţatŭ. Foile cresceaŭ dintr'unŭ vasŭ şi mergeaŭ la drépta şi la stânga încolăcindu-se în numeróse spirale, până ce se întâlneaŭ la unŭ locŭ. Capetele de lupĭ sunt astŭ-felŭ dispuse că vinŭ câte douĕ capete afrontate. La drépta şi la stânga vasuluĭ se vede câte o pasĕre mare, iar d'asupra fie căreĭ spirale se află câte o pasĕre maĭ mică, numĕrându-se pe fie-care bucată de frisă câte cincĭ păsĕricĭ. Cea ce este caracteristicŭ în acéstă ornamentare este că, în loculŭ roseteĭ saŭ a flóreĭ, — ce ne întîmpină de ordinarŭ în ornamentică, — avemŭ capetele de lupĭ colţaţĭ, aşa cum sunt figurate stégurile Dacilorŭ pre *Columna luĭ Traianŭ*.

De-asupra acesteĭ frise se aflaŭ înfipte d'a rîndulŭ în corpulŭ cilindricŭ unŭ şirŭ de bas-reliefurĭ, saŭ maĭ bine *metope*, despărţite unele de altele prin pilastri. Aceste metope, probabilŭ 54 la numĕrŭ, şi representândŭ diferite scene de răsboiŭ, alocuţiunĭ imperiale, şi altele, — alcătuiaŭ partea principală a podóbeĭ edificiuluĭ; ele s'aŭ păstratŭ maĭ tóte, şi 43 din ele sunt deja aduse la Bucurescĭ, iar 5 întregĭ şi 6 fragmente sunt transportate la Rassova. Fie-care metopă are 1m,18 lăţime şi 1m,50 înălţime. Pilastriĭ despărţitorĭ, avêndŭ aceiaşĭ înălţime, aŭ o lăţime mijlocie de 0m,59 şi sunt: uniĭ canelaţĭ, iar alţiĭ cu unŭ ornamentŭ compusŭ din douĕ şirurĭ de viţe încolăcite.

Pe pilastri şi metope se ridică a doua frisă ornamentală, cu sculptură iarăşĭ între douĕ chenare, însă maĭ simplă. Bucăţile acesteĭ frise eraŭ prinse cu scóbe de ferŭ plumbuite d'asupra mijloculuĭ pilastrilorŭ; de aceea lungimea mijlocie a lorŭ de 1m,76 corespunde lungimeĭ axulare a pilastrilorŭ. După a doua frisă venea cornicea saŭ straşina compusă din o mare «sima» şi din «torus». De la platformă până la muchia de susŭ a corniceĭ edificiulŭ avea o înălţime de 7m,53. D'asupra corniceĭ se ridică *crenourĭ* (créneaux) înfrumuseţate pe dinafară cu reliefurĭ, representândŭ fie-care câte unŭ şefŭ barbarŭ legatŭ cu mânile la spate de câte unŭ arbore. Intre crenourĭ, pe parapetele maĭ scunde, se representă în semi-reliefŭ figurĭ geometrice (romboide, rotunde şi octogonale). Unele din aceste parapete sunt găurite, şi după dispoşiţiunea ce aŭ aceste găurĭ, se vede că aŭ servitŭ pentru scurgerea apeĭ de pe coperişŭ. Pentru a masca aceste găurĭ artistulŭ a

așezatŭ pe cornice înaintea parapetelorŭ câte unŭ leŭ de piatră, prin a căruia gură deschisă trecea o țévă metalică, care conducea apa dela parapetŭ și o vĕrsa în josŭ.

Acoperișulŭ conicŭ alŭ monumentuluĭ era făcutŭ din plăcĭ de pétră, puse una peste alta în formă de solḑĭ de pesce; iar la mijloculŭ sĕŭ se ridica de-asupra uneĭ base rotunde o construcțiune sexagonală compusă din următórele : a) unŭ soclu sexagonalŭ, înălț. 0^m,89, avêndŭ sculptate pe dînsulŭ diferite arme ofensive și defensive ale barbarilorŭ; b) d'asupra socluluĭ și la fie-care unghiŭ se afla câte unŭ pilastru cu două fețe canelate, înălț. 2^m,05, cu cornice și basă ornate în acantŭ. Laturile acestuĭ sexagonŭ le formaŭ 6 plăcĭ de pétră, lung. 2^m,70, înălțime 2^m,05, din carĭ 4 eraŭ simple, fără nicĭ unŭ ornamentŭ, iar pe douĕ din ele în direcție opusă se afla săpată inscripțiunea, din care s'aŭ găsitŭ maĭ multe fragmente.

In mijloculŭ suprafețeĭ sexagonuluĭ, se înălța unŭ colosalŭ «*tropaion*», alŭ căruĭ trunchiŭ, gros. 2^m și înălț. cam 5^m,40, era compusŭ din cincĭ bucățĭ de pétră. Pe acestŭ trunchiŭ se afla așezată o lorică înaltă de 4^m (în dóuĕ bucățĭ) și bogatŭ ornamentată cu aquilă, arme, decorațiĭ și cu scuturĭ împodobite cu capete de medusă, ce se rădicaŭ încă și peste tăietura de la gâtŭ a loriceĭ. Fragmentele acestuĭ *tropaion* s'aŭ aflatŭ tóte, afară de coĭfŭ, care însă negreșitŭ n'a pututŭ să lipséscă. La basa trunchiuluĭ, pe suprafața sexagonuluĭ descrisŭ, eraŭ așezate în grupe treĭ figurĭ omenescĭ în mărime supranaturală, cum resultă din fragmentele aflate lângă monumentŭ; din aceste statue, una stă în picióre, iar cele-lalte dóuĕ staŭ lungite cu mânile legate la spate.

Inălțimea totală a monumentuluĭ, de la trotuarŭ și până la coĭfŭ, este de celŭ puținŭ 30^m.

Cercetările făcute după 15 Septembre și continuate până la 6 Decembre, prin cimitirele și satele din jud. Constanța, aŭ scosŭ la ivélă câte-va elemente noue architectonice și sculpturale, carĭ schimbă puținŭ dispozițiunea clădireĭ superióre cu trofeulŭ din schița d-luĭ Niemann; anume doĭ pilastri cu două fețe, avêndŭ unŭ unghiŭ de 135° lasă a presupune existența nu a unuĭ sexagonŭ, ci octogonŭ; acești pilastri,

— dacă nu cum-va provinŭ de la unŭ edificiŭ din castru, contimpuranŭ cu monumentulŭ, — aŭ susținutŭ într'o lature și alta placa cu inscripțiune, pe care trebue s'o admitemŭ că a fostŭ întrégă săpată numaĭ pe o singură tablă, iar nu pe două plăcĭ diferite. Acésta resultă nu numaĭ din conținutulŭ inscripțiuneĭ, dar și din faptulŭ decisivŭ că dimensiunile literelorŭ mergŭ descrescêndŭ, literele din primulŭ rîndŭ fiindŭ maĭ marĭ decât cele din alŭ doilea, cele din alŭ doilea decât cele din alŭ treilea, și așa maĭ încolo, până ce literele din ultimulŭ rîndŭ sunt maĭ micĭ decât jumĕtatea literelorŭ primuluĭ rîndŭ. De asemenea noue fragmente de statue, între carĭ și a unuĭ copilŭ, dovedescŭ că la basa trofeuluĭ eraŭ maĭ multŭ decât 3 statue, — probabilŭ o grupă de 6—8 persóne.

Astŭ-felŭ, după tóte acestea, conchide d-lŭ Tocilescu, monumentulŭ de la Adam-Klissi nu póte fi consideratŭ decât ca unŭ monumentŭ triumfalŭ, care nu servea la vre-unŭ scopŭ practicŭ.

N'a fostŭ unŭ mormîntŭ, nicĭ a conținutŭ saŭ conține unŭ spațiŭ golŭ în interiorulŭ sĕŭ. Elŭ este o movilă artificială de pétră construită cu multă artă architectonică, care a servitŭ ca soclu saŭ suportŭ trofeuluĭ. Soliditatea construcțiuniĭ este vrednică de architectura Romanilorŭ, și garantă monumentuluĭ o durată vecĭnică, întru câtŭ nu avea să se amestece mâna cea destrugĕtóre a omuluĭ.

Este posibilŭ ca trofeulŭ să fi fostŭ rĕsturnatŭ printr'unŭ cutremurŭ, însă este sigurŭ că mâna omenéscă a desăvîrșitŭ ruina monumentuluĭ, parte pentru a lua plumbulŭ și ferulŭ de la încheietura petrelorŭ, parte pentru a întrebuința înseșĭ pietrele la alte necesitățĭ. Acésta și explică faptulŭ, că maĭ în totŭ județulŭ Constanța sunt împrăștiate pietre de la monumentulŭ nostru.

După aceea d-lŭ Tocilescu comunică fragmentele din inscripțiune găsite în ultimele săpăturĭ, și carĭ combinate cu cele aflate maĭ înainte, resultă cu tótă certitudinea textulŭ următorŭ:

«M[oesiæ] Ultor Im[p(erator) [Caes]ar, divi Nerva[e f(ilius) N]erva [Tra]ianu[s Aug(ustus) Germ(anicus) | Dacicu]s p[ont(ifex) max](imus), [trib(unicia) potes]t(ate) XIII | [imp(erator) VI, [cos.] V, p(ater) p(atriæ).....»

Acéstă combinare a fragmentelorŭ a fostŭ aprobată de d-niĭ pro-

fesorĭ din Viena și Berlin Bormann, Hirschfeld și Benndorf. Anume d-lŭ Benndorf, profesorŭ de archeologia clasică la Universitatea din Viena, a binevoitŭ să visiteze ca óspe săpăturile din urmă de la Adam-Klissi și să studieze sculpturile. D-luĭ consideră ca pe deplinŭ sigurŭ că în inscripțiune împĕratulŭ Traianŭ figuréză în casulŭ nominativŭ, și că este fórte probabilă ipotesa d-luĭ Tocilescu, care explică aspectulŭ stilisticŭ în aparență tardivŭ alŭ sculpturilorŭ, admițêndŭ că meșteriĭ petrarĭ aĭ legiunilorŭ de la Adam-Klissi, carĭ aŭ construitŭ monumentulŭ, aŭ fostŭ însărcinațĭ să execute și sculpturile; uniĭ din eĭ s'aŭ achitatŭ maĭ bine decât alțiĭ de acéstă însărcinare, cum se vede din partea decorativă a frisclorŭ; acestea ca și trofeulŭ în genere, sunt lucrate cu maĭ multă artă.

După aceea d-lŭ Tocilescu comunică fotografiĭ după tóte sculpturile, stabilesce o perfectă asemĕnare între representațiunea de pe o metopă de la Adam-Klissi cu o medalie a luĭ Traianŭ. dintre aniĭ 104—110, în care împĕratulŭ este arĕtatŭ călare, cum calcă în picióre și lovesce cu sulița pe unŭ barbarŭ rĕsturnatŭ, și care nu póte fi decât unŭ dacŭ. D-luĭ arată că împĕratulŭ figuréză încă pe alte treĭ metope, și că figura sa se deosebesce de a celorŭ-lalțĭ prin o talie maĭ mare și prin dispozițiunea particulară a pĕruluĭ pe frunte. In fine d-lŭ Tocilescu conchide că sub orĭ și ce raportŭ, fie istoricŭ, fie artisticŭ, fie epigraficŭ, monumentulŭ presintă o materie fórte bogată de cercetărĭ, la care este hotărîtŭ de aci înainte a se consacra, și că în scopulŭ acesta va și întreprinde o călĕtorie în Italia pentru a studia comparativŭ sculpturile de la Adam-Klissi cu cele din epoca Traianică și de maĭ târḑiŭ, ce se află în Roma, Ancona și în alte musee ale Italieĭ. Numaĭ după unŭ asemenea studiŭ, d-sa se va încumeta ca să întreprindă o publicațiune ilustrată a acestuĭ monumentŭ triumfalŭ alŭ luĭ Traianŭ.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* începe prin a recunósce marea însemnătate archeologică a monumentuluĭ dela Adam-Klissi; dar ce este acestŭ monumentŭ? când și de cine s'a făcutŭ? rĕmâne de o cam dată o enigmă, pe care d-lŭ Tocilescu n'a deslegat'o, celŭ puținŭ prin câte a spusŭ astăḑĭ. Arŭ fi de doritŭ ca d-sa să-șĭ publice maĭ curêndŭ lucrarea,

pentru ca atuncĭ s'o putemŭ discuta într'unŭ modŭ metodicŭ, nu fără preparaţiune ca acuma. E regretabilŭ că d-lŭ Tocilescu nu publică tocmaĭ lucrările sale cele maĭ originale, lăsându-le să zacă în manuscriptŭ, ca monografia bună-óră despre «Ţěranulŭ românŭ,» premiată de multŭ pe nepublicate de Academia nóstră, saŭ ca acele conferinţe dela Ateneŭ, despre carĭ se scie numaĭ după resumaturĭ de prin jurnale. La vorbe nefixate prin tiparŭ şi la resumaturĭ e greŭ a se rěspunde. Şi totuşĭ de astă-dată cată a se face óre-carĭ observaţiunĭ tocmaĭ asupra teorieĭ celeĭ manuscriptice încă a d-luĭ Tocilescu despre traianismulŭ monumentuluĭ dela Adam-Klissi. D-sa vorbesce de Traianŭ, de Decebalŭ, de Dacĭ; dar ce aŭ a face toţĭ aceştia cu Dobrogea? Aşĭ înţelege încă să aibă a face cu *Moesia* propriŭ ḑisă, dar nu cu Dobrogea, adică cu *Scythia minor*, cu care puteaŭ să aibă amestecŭ Geţiĭ, nu Daciĭ, iar Traianŭ şi Decebalŭ nicĭ într'unŭ casŭ, până la o probă contrară seriósă. D-lŭ Tocilescu iea nisce fragmente găsite în diferite localităţĭ, le lipesce la unŭ locŭ, şi apoĭ le cetesce cum îĭ place, adică erĭ într'unŭ felŭ şi astăḑĭ în altŭ-felŭ; erĭ cetea: «victor populorum» ceea ce astăḑĭ cetesce: «Moesiae ultor,» fiindŭ-că unŭ servitorŭ alŭ d-sale a găsitŭ în intervalŭ o pétră cu litera *M.* Este de observatŭ în trécătŭ că în inscripţiunĭ se întrebuinţéză despre împěraţĭ saŭ generalĭ numaĭ cuvîntulŭ «vindex» nicĭ odată «ultor,» dar acésta ar fi încă o bagatelă. D-lŭ Tocilescu ne spune că literele RV dintr'unŭ fragmentŭ nu potŭ fi decât «Nerva;» dar de ce n'arŭ puté să fie şi altŭ-ceva? bună-óră «Thervingi,» numele unuĭ poporŭ goticŭ care locuise cât-va timpŭ tocmaĭ în Dobrogea, o provincie unde urmele gotice aŭ fiinţatŭ până în epoca luĭ Busbeck. D-lŭ Tocilescu afirmă că pe monumentŭ se vede chiar portretulŭ luĭ Traianŭ, şi ne arată o piatră cu douĕ figurĭ, carĭ séměnă absolutŭ una cu alta, cu singura deosebire că una este la spatele celeĭ-lalte, iar prin urmare se pare a fi maĭ mică prin efectulŭ perspectiveĭ. Fost'aŭ óre doĭ Traianĭ? Deşi monumentulŭ nu e frumosŭ, nu e de locŭ artisticŭ, chiar aşa cum l'a restabilitŭ în desemnŭ d-lŭ Niemann; deşi sculpturile sunt cu desĕvêrşire barbare; totuşĭ d-lŭ Tocilescu susţine că este unŭ *Traianeŭ*, şi că a pututŭ să-lŭ proiecteze chiar celebrulŭ architectŭ Apollodorŭ, după planulŭ căruia vorŭ fi lu-

cratŭ, ḑice d-sa, nisce «pietrarĭ din Dobrogea.» Maĭ sciĭ! Arŭ trebuì ca d-sa să ne dea din istoria architectureĭ unŭ singurŭ specimen de o asemenea procedere. In sfîrşitŭ, până la publicarea disertaţiuniĭ de astăḑĭ a d-luĭ Tocilescu, eŭ unulŭ nu m'am convinsŭ de locŭ, ci din contră mi-aŭ maĭ sporitŭ bănuelile; iar sciinţa în genere nu se póte rostì întru cât d-sa nu-ĭ ofere decât «verba volant,» celŭ multŭ nisce resumate ce se vorŭ publica prin ḑiare cu obicĭnuita bunăvoinţă. Incă odată: să se publice, să se publice şi lucrarea despre Adam-Klissi, şi «Ţĕranulŭ românŭ,» şi conferinţele dela Ateneŭ, să se publice ca să se facă lumină. Să se publice cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ, cu cât dintre archeologiĭ nostri numaĭ d-lŭ Tocilescu crede în traianismulŭ monumentuluĭ din Dobrogea; nu crede nicĭ d-lŭ Odobescu, nicĭ d-lŭ Suţu; iar câtŭ privesce pe profesorulŭ Benndorf dela Viena, vomŭ vedé ce va publica şi elŭ, căcĭ nicĭ dela dînsulŭ, nicĭ dela Mommsen chiar, sciinţa nu se mulţumesce cu ce a ḑisŭ saŭ va fi ḑisŭ în trécĕtŭ din gură. Eŭ unulŭ n'am avutŭ trebuinţă de a fi epigrafistŭ specialŭ pentru a arĕta într'unŭ modŭ expectativŭ îndoelele mele; în epigrafie nu ajunge numaĭ a sci pe de rostŭ abreviaţiunile, cu ajutorulŭ cărora póte să descifreze cine-va o inscripţiune latinéscă chiar fără a sci latinesce, ci se cere maĭ pe susŭ de tóte bunŭ simţŭ, multŭ bunŭ simţŭ, ca în orĭ-care sciinţă, ca în orĭ-ce.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* ḑice că lasă fără rĕspunsŭ personalităţile ce d-lŭ Hasdeŭ a făcutŭ cu d-sa, de óre-ce ele sunt străine de cestiune; rĕspunde numaĭ la obiecţiunile aduse contra părereĭ că monumentulŭ este din timpulŭ luĭ Traianŭ. Aceste obiecţiunĭ se reducŭ la treĭ: maĭ întâĭ că Daciĭ şi Decebalŭ nu arŭ avé nimicŭ a face cu Moesia; alŭ doilea că modulŭ cum fragmentele inscripţiuneĭ sunt combinate, nu ar presenta absolutŭ nicĭ o siguranţă, putêndu-se combina şi altŭ-felŭ, din care să nu reiasă că ar fi vorba de Moesia saŭ de Traianŭ; şi în fine alŭ treilea, că stilulŭ barbarŭ alŭ sculpturilorŭ ar sta în contraḑicere cu arta din epoca luĭ Traianŭ.

La prima obiecţiune, d-lŭ Tocilescu rĕspunde că: Daciĭ aŭ avutŭ totŭdeauna a face cu cele douĕ provinciĭ romane de peste Dunăre: Moesia superióră şi inferióră; că Daciĭ pustiaŭ într'una aceste provinciĭ încă

de pe timpulŭ lui Cesar, și că tocmaĭ aceste pustiirĭ aŭ determinatŭ pe Traianŭ să declare răsboiŭ luĭ Decebalŭ și să cucerécă Dacia; că odată ce răsboiulŭ a fostŭ terminatŭ, era ca o datorie din partea luĭ Traianŭ să ridice unŭ monumentŭ triumfalŭ tocmaĭ în acea provincie, în care puterea romană fusese nesocotită. Acésta explică și titlulŭ de *Moesiae ultor*, ce Traianŭ pórtă în inscripțiunea aceluĭ monumentŭ. La alŭ doilea argumentŭ, d-lŭ Tocilescu dice că este o cestiune a-própe elementară de a se sci, că după *divi* din rîndulŭ alŭ doilea alŭ inscripțiuneĭ nu póte veni decât unŭ nume de împĕratŭ, *divus* fiindŭ împĕratulŭ romanŭ divinisatŭ, iar nicĭ de cum unŭ nume de poporŭ, cum propune d-lŭ Hasdeŭ; că în casulŭ în specie, admițêndŭ că ar fi vorba de Goțiĭ Thervingĭ, — numele acestora nu e de căutatŭ în inscripțiune, întru cât pe pétră stă: . . . RVA, decĭ arŭ trebui să cetimŭ *Thervangi*, în locŭ de *Thervingi*. Cât pentru *ultor* în locŭ de *vindex*, obiecțiunea n'are temeiŭ, *ultor* fiindŭ totŭ așa de clasicŭ și de bine întrebuințatŭ ca și *vindex*. Litera *M* din cuvîntulŭ *Moesiae* este pe deplinŭ sigurŭ că a fostŭ la începutulŭ primuluĭ rêndŭ, cum resultă din lucrătura pietreĭ și din gaura ce se vede d'asupra fragmentuluĭ, și care servea la încheetura tableĭ cu inscripțiune; că în orĭ și ce casŭ, dacă modulŭ cum d-lŭ Tocilescu combină fragmentele inscripțiuneĭ nu împacă pre d-lŭ Hasdeŭ,— nu are d-lŭ Hasdeŭ decât să le combine într'altŭ chipŭ; să le combine însă așa ca să pótă resulta unŭ înțelesŭ óre-care, și acéstă combinațiune să nu contradică regulele epigrafice. Inscripțiunea, cum a combinat'o d-lŭ Tocilescu, este conformă acestorŭ regule, este aprópe identică cu inscripțiunea dela basa columneĭ luĭ Traianŭ, ține în fine séma de dimensiunea literelorŭ existente și de împlinirea lacunelorŭ. A înlătura însă din discuțiune niște fragmente de inscripțiune, pentru cuvîntŭ că inscripțiunea nu este întrégă, ar fi o procedură nu numaĭ străină sciințeĭ, dar absurdă. D-lŭ Hasdeŭ respinge lectura *Moesiae*, pentru-că în inscripțiune ar fi trebuitŭ să figureze *Scythia minor*; d-lŭ Tocilescu amintesce însă d-luĭ Hasdeŭ, că numele oficialŭ alŭ provincieĭ până în secolulŭ alŭ IV-lea era *Mœsia inferior*, și că «Scythia minor» ne întîmpină în epoca Constantinică.

La obiecțiunea a treia, d-lŭ Tocilescu rĕspunde că unŭ archeologŭ

ca d-lŭ Benndorf e maĭ mare autoritate decât d-lŭ Hasdeŭ, care pretinde a deslega tóte cestiunile sciinţifice «numaĭ cu bunulŭ simţŭ;» că pe metopa în care d-lŭ Tocilescu vede pe Traianŭ şi pe unŭ legatŭ alŭ sĕŭ, nu potŭ fi representaţĭ doĭ soldaţĭ de rîndŭ; nicĭ îmbrăcămintea lorŭ, nicĭ posiţiunea ce aŭ, nicĭ semnificarea representaţiuneĭ, nu permitŭ o asemenea interpretare. Intr'una din acele figurĭ, atâtŭ d-lŭ Benndorf, câtŭ şi d-lŭ Odobescu aŭ recunoscutŭ pe Traianŭ, chiar după trăsurile feţeĭ. D-lŭ Hasdeŭ nu recunósce nicĭ o autoritate specialiştilorŭ în cestiunĭ de asemenea natură? Monumentulŭ este alŭ luĭ Traianŭ; acésta resultă din inscripţiune; monumentulŭ se raportă la răsbóiele luĭ Traianŭ cu Daciĭ, acésta resultă din întregulŭ sculpturelorŭ: armătura romană şi barbară a epoceĭ, scenele identice de răsboiŭ de pe *Columnă* şi de pe metopele nóstre, principiĭ prisonierĭ legaţĭ de câte unŭ arbore, şi altele. Cestiunea dacă în epoca luĭ Traianŭ se sculptà aşa cum sunt sculptate reliefurile de la Adam-Klissi, este o cestiune care vine în alŭ treilea planŭ, o cestiune maĭ multŭ de detaliŭ, de istoria arteĭ, care în nicĭ unŭ casŭ nu póte nimicì adevĕrulŭ ce reese din inscripţiune şi din subiectulŭ sculpturelorŭ: că monumentulŭ de la Adam-Klissi este *monumentulŭ triumfalŭ alŭ luĭ Traianŭ ridicatŭ la anulŭ 108—109 în urma învingeriĭ Dacilorŭ.*

D-lŭ *Gr. Ştefănescu* spune că în diferitele sale călĕtoriĭ prin Dobrogea a vĕdutŭ prin diferite cimitire pietre cu inscripţiunĭ vechĭ. Chiar dela acestŭ monumentŭ s'aŭ luatŭ petre şi s'aŭ dusŭ prin sate, unde s'aŭ întrebuinţatŭ săpându-se în ele sghiaburĭ pentru adăpatŭ vitele.

D-lŭ *D. A. Sturdza* dice că de multŭ este recunoscutŭ că monumentulŭ dela Adam-Klissi este celŭ maĭ importantŭ monumentŭ anticŭ din ţĕrile nóstre. Este o datorie a nóstră ca cât de curêndŭ să se facă o publicaţiune în care să se descrie şi reproducă acestŭ preţiosŭ monumentŭ spre a-lŭ face cunoscutŭ lumiĭ. De aceea investigaţiunile colegului nostru Tocilescu trebue să le primimŭ cu o vie mulţumire şi să constatămŭ că d-luĭ a contribuitŭ fórte multŭ a elucida cestiunea care s'a ridicatŭ prin descoperirea acestuĭ monumentŭ. Trebue să ne bucurămŭ că unŭ învĕţatŭ alŭ nostru s'a pusŭ cu tóte puterile la lucru spre a face acéstă publicaţiune. D-lŭ Tocilescu, sunt convinsŭ, va stu-

dia monumentulŭ și în comparație cu altele de același felŭ spre a puté apoĭ face o publicațiune care să facă onóre d-sale și țěreĭ. Credŭ că Academia trebue să fie mândră când se producŭ asemenea lucrărĭ ca a d-luĭ Tocilescu.

Diferite observațiunĭ sunt apoĭ făcute de d-niĭ *M. Kogălniceanu* și *N. Ionescu.*

ȘEDINȚA DIN 11 IANUARIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se cetesce adresa pre lângă care d-lŭ Președinte alŭ Adunareĭ Deputaților trimete exemplare din *Analele parlamentare ale Românieĭ,* Tom. I, Part. I. *Obșteasca extraordinară adunare de revizuire a Regulamentuluĭ organicŭ a Țěreĭ Românescĭ din 1831*, publicațiune făcută de Biuroulŭ Adunăreĭ.

Se primesce în darŭ dela d-lŭ Manoil I. Gedeon, secretarulŭ Patriarchieĭ din Constantinopolŭ, șése volume de publicațiunĭ istorico-bisericescĭ făcute de d-sa.

Se comunică adresa primită dela Președintele Tribunaluluĭ din Romanŭ pre lângă care trimete copie autentică de pe testamentulu rěposatuluĭ V. Alecsandri. In acestu testamentŭ se află urmatorulŭ alineatŭ: «Lasŭ Academieĭ Române tóte manuscrisele mele.»

D-lŭ *V. A. Urechiă* anunță că a completatu memoriulŭ sěŭ despre Nicolae Mavrogheni, cetitŭ în ședința dela 5 Martie 1890, și ca este gata de tiparŭ.
— Se decide a se tipări în *Anale.*

D-lu *I. Negruzzi* propune ca Academia să solicite schimbulŭ publicațiunilorŭ cu «The Smithsonian Institution» din Washington.
— Se aprobă.

ȘEDINȚA DIN 18 IANUARIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *Em. Bacaloglo* dă cetire uneĭ comunicărĭ cu titlulŭ: «Reflecțiunĭ asupra unuĭ fenomenŭ electricŭ.» (1)

— Se decide a se publica în *Anale.*

ȘEDINȚA DIN 25 IANUARIE 1891.

Președința d-luĭ *Ion Ghica.*

Se dă cetire cerereĭ făcute de Societatea sciințifică și literară din Iașĭ de a se dărui biblioteceĭ sale publicațiunile Academieĭ.

— Se aprobă.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ aduce aminte că în viitórea sesiune generală se va serba și jubileulŭ de 25 de anĭ de la fundarea Academieĭ și întrébă dacă nu s'arŭ cuveni ca la acea serbare să se invite și toțĭ membriĭ onorarĭ și corespondențĭ.

Se decide a se invita toțĭ membriĭ și a se stărui la guvernŭ spre a se obține pentre ceĭ carĭ arŭ dori să vină, înlesnirĭ de călĕtorie pe căile ferate.

ȘEDINȚA DIN 22 FEBRUARIE 1891.

Președința d-luĭ *Ion Ghica.*

Se comunică adresa Ministeriuluĭ instrucțiuniĭ publice No. 779 seria B, prin care arată, că a scrisŭ direcțiuniĭ Liceuluĭ din Iașĭ, ca să trimită Academieĭ, spre păstrare, cutia de piatră cu medaliile și documentele, ce s'au desgropatŭ din temelia arculuĭ desființatŭ ce împreuna cele douĕ case ale Aca-

(1) Anexa II.

demieĭ Mihăilene din Iaşĭ. — Totŭ cu acéstă ocasiune Ministeriulŭ trimite pa-tru fotografiĭ ale vecheĭ şi desfiinţateĭ clădiri a Internatuluĭ Liceuluĭ din Iaşĭ.

— Se iea actŭ de comunicarea Ministeriului; iar fotografiile se primescŭ cu mulţămire.

ŞEDINŢA DIN 1 MARTIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *Ion Ghica.*

Se anunţă că la 7 Martie st. n., anulŭ curentŭ, a încetatŭ din viaţă membrulŭ onorarŭ alŭ Academieĭ Dr. Fr. de Miklosich, marele slavistŭ, atâtŭ de cunoscutŭ prin scrierile sale asupra limbeĭ române.

D-lŭ Preşedinte a exprimatŭ telegraficŭ condoleanţele Academieĭ către familia rĕposatuluĭ.

D-lŭ *Dr. Felix* presintă, din partea d-luĭ membru coresponeentŭ Dr. Z. Petrescu, următórele sale publicaţiunĭ:

a) Despre remediulŭ antiftisicŭ alŭ profesoruluĭ Dr. R. Koch din Berlin, Bucurescĭ 1891.

b) Ueber die Behandlung der Pneumonie mit hohen Dosen von Digitalis, Berlin 1891.

D-lu Secretaru generalŭ *D. Sturdza* presinta Academieĭ o colecţiune de 75 documente vechĭ românescĭ daruite de d-lŭ D. C. Sturdza-Scheianulu (1).

Se comunică invitaţiunea trimisă Academieĭ de a lua parte la Congresulŭ internaţionalŭ alŭ ornitologilorŭ care se va ţiné la Budapesta la 17—21 Maiŭ.

Se comunică propunerea facuta de Biblioteca Universităţii din Heidelberg, de a i se trimite publicaţiunea «Documente privitóre la istoria Românilorŭ» în schimbu pentru «Neue Heidelberger Jahrbücher.»

— Propunerea se primesce.

Se citesce cererea făcută de Direcţiunea Liceuluĭ Lazărŭ din Capitală, de a se da publicaţiunile Academieĭ pentru biblioteca sa.

— Cererea se aprobă.

(1) Anexa III.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* propune a se trimete publicaţiunile Academieĭ, Direcţiuneĭ generale a Museelorŭ şi Belelorŭ Arte de la Ministeriulŭ Instrucţiuneĭ publice din Roma, care va trimete în schimbŭ Buletinulŭ săpăturilorŭ şi descoperirilorŭ archeologice din Italia şi alte publicaţiunĭ.

— Propunerea se primesce.

ŞEDINŢA DIN 8 MARTIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *Ion Ghica.*

D-lŭ Preşedinte *Ion Ghica* comunică că a primitŭ o scrisóre de mulţumire dela fraţiĭ Miklosich pentru sentimentele de condoleanţă exprimate de Academie cu ocasiunea morţeĭ ilustruluĭ lorŭ părinte.

Se cetesce scrisórea d-luĭ profesorŭ C. Erbiceanu, pe lângă care trimete în darŭ unŭ exemplarŭ completŭ din cartea *Mystirio saŭ Sacrament* tiparită în Târgovişte la 7159 (1651). Acestŭ exemplarŭ este celŭ dintâiŭ şi singurulŭ cunoscutŭ din acéstă publicaţiune.

ŞEDINŢA DIN 15 MARTIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *Ion Ghica.*

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. A. Sturdza* anunţă ca d-lŭ G. Cantacuzino a făcutŭ Academieĭ unŭ darŭ de 1000 leĭ pentru cumperare de documente istorice.

— Se decide a se exprima mulţămirile Academieĭ.

Anexa I. — La pag. 27.

Geometrie. — Asupra raḍeĭ de curbură a curbeĭ născute de unŭ punctŭ legatŭ invariabilŭ de unŭ cercŭ care se învêrtesce, fără să alunece, pe o dréptă fixă.

DE

Constantinŭ Gogu
Membru corespondentŭ alŭ Academieĭ Române.

Fie b distanța punctuluĭ la centrulŭ cerculuĭ și a raḍa cerculuĭ; curba născută va fi o cicloidă lungă saŭ o cicloidă scurtă, după cum b va fi maĭ mare saŭ maĭ micŭ ca a. Să representămŭ cu N lungimea normaleĭ cuprinse între cicloidă și punctulŭ de contactŭ alŭ cerculuĭ cu drépta fixă pe care se învêrtesce și cu R raḍa de curbură a cicloideĭ; vomŭ avé relațiunea:

$$R = \frac{2N^3}{N^2+b^2-a^2} \qquad (1)$$

În adevĕrŭ, fiă x și y coordonatele cicloideĭ în raportŭ cu drépta fixă pe care se învêrtesce cerculŭ și posițiunea pe care o are raḍa cerculuĭ care trece prin punctulŭ generatorŭ alŭ cicloideĭ, în momentulŭ când acéstă raḍă este perpendiculară pe drépta fixă; ω unghiulŭ de rotațiune alŭ cerculuĭ, adecă unghiulŭ pe care raḍa cerculuĭ, care trece prin punctulŭ generatorŭ, face cu raḍa dusă prin punctulŭ de contactŭ alŭ cerculuĭ cu drépta fixă; vomŭ avé:

$$x = a\omega - b\sin\omega, \qquad y = a - b\cos\omega,$$
$$dx = (a - b\cos\omega)d\omega = y\,d\omega, \qquad dy = b\sin\omega\,d\omega,$$
$$d^2x = b\sin\omega\,d\omega^2, \qquad d^2y = b\cos\omega\,d\omega^2.$$

De altă parte avemŭ:

$$N = y\sqrt{1+\frac{dy^2}{dx^2}} = \frac{y\sqrt{dx^2+dy^2}}{dx}$$

și
$$R=\frac{(dx^2+dy^2)^{\frac{3}{2}}}{dyd^2x-dxd^2y}=\frac{N^3dx^3}{y^3(dyd^2x-dxd^2y)}=\frac{N^3d\omega^3}{dyd^2x-dxd^2y}$$

saŭ
$$R=\frac{N^3}{b(b-a\cos\omega)}.$$

Expresiunea $b-a\cos\omega$ este acea a proiecțiuneĭ normaleĭ N pe rada cerculuĭ care trece prin punctulŭ generatorŭ alŭ cicloideĭ, și din triunghiulŭ formatŭ de punctulŭ generatorŭ, centrulŭ cerculuĭ și punctulŭ de contactŭ alŭ cerculuĭ cu drépta fixă avemŭ relațiunea:

$$a^2=N^2+b^2-2b\,(b-a\cos\omega)\,;$$

de unde

$$b(b-a\cos\omega)=\frac{N^2+b^2-a^2}{2}$$

și prin urmare

$$R=\frac{2N^3}{N^2+b^2-a^2}.\qquad\text{Q. E. D.}$$

In casulŭ cicloideĭ ordinare avem $b=a$, și prin urmare $R=2N$. Când $b=o$, cicloida se reduce la linia descrisă de centrulŭ cerculuĭ, adecă la o dréptă paralelă cu drépta fixă dusă la o distanță egală cu a; atuncĭ $N=a$ și $R=\infty$.

Notă. — Formula (1) este cuprinsă într'o formulă maĭ generală care ne dă rada de curbură a curbeĭ născute de unŭ punctŭ legatŭ invariabilŭ de o curbă care se învêrtesce, fără să alunece, pe o altă curbă dată fixă. Curba născută se chémă în acestŭ casŭ generalŭ *ruletă*.

Dacă representămŭ cu R_1 și R_2 radele de curbură respective ale celorŭ doue curbe date în punctulŭ lorŭ de contactŭ; cu R rada de curbură a ruleteĭ în punctulŭ corespundĕtorŭ, cu N lungimea normaleĭ la ruletă cuprinsă între ruletă și punctulŭ de contactŭ alŭ celorŭ douĕ curbe date; cu φ unghiulŭ pe care normala la ruletă îlŭ face cu normala la cele douĕ curbe date în punctulŭ lorŭ de contactŭ, avemŭ relațiunea generală:

$$R=\frac{N\cdot\left(\frac{1}{R_1}+\frac{1}{R_2}\right)}{\left(\frac{1}{R_1}+\frac{1}{R_2}\right)-\frac{\cos\varphi}{N}}.\qquad(2)$$

Când curba fixă se reduce la o drépță și curba mobilă la unŭ cercŭ de radă *a*, avemŭ $R_1 = a$, $R_2 = \infty$ saŭ $\frac{1}{R_2} = 0$, și

$$R = \frac{N^2}{N - a\cos\varphi}.$$

Representândŭ cu *b* distanța punctuluĭ generatorŭ la centrulŭ cercului, avemŭ relațiunea $b^2 = N^2 + a^2 - 2Na\cos\varphi$; de unde:

$$a\cos\varphi = \frac{N^2 + a^2 - b^2}{2N} \text{ și prin urmare } R = \frac{2N^3}{N^2 + b^2 - a^2}.$$

Anexa II. — La pag. 42.

Reflecțiunĭ asupra unuĭ fenomenŭ electricŭ.

DE

E. Bacaloglo.
Membru alŭ Academieĭ Române.

Se scie că electricitatea exercită diferite acțiunĭ, între carĭ și acțiunĭ numite fisiologice, asupra ființelorŭ organice.

Aceste acțiunĭ se manifestă prin comoțiunĭ ale individelorŭ isbite de electricitate, acésta afectândŭ maĭ alesŭ sistema nervósă, dar în generalŭ aduce o alterațiune în materia nervilorŭ, a muschilorŭ și chiar a sângeluĭ.

Menținêndŭ pentru unŭ momentŭ concepțiunile cele maĭ vechĭ, dar eronate, asupra electricitățiĭ, că adecă sunt douĕ felurĭ de electricitățĭ, statică și dinamică, acțiunile fisiologice potŭ fi exprimate astŭ-felŭ:

1. De orĭ câte orĭ descărcămŭ unŭ corpŭ încărcatŭ cu electricitate, primimŭ o comoțiune.

2. De câte orĭ închidemŭ saŭ deschidemŭ unŭ curentŭ electricŭ, primimŭ o comoțiune

Dacă reflectămŭ puținŭ, vomŭ vedé că acestŭ modŭ de a ne exprimà este greșitŭ, căcĭ în amêndouĕ casurile nu facemŭ decât a descărcà prin corpulŭ nostru electricitate, saŭ maĭ bine, în amêndouĕ casurile trece prin corpulŭ nostru acelașĭ fluxŭ de electricitate; diferența este că acésta póte să aibă odată o *tensiune* maĭ mare, și altă dată o tensiune maĭ mică. Dar reflecțiunea de căpetenie este relativă la faptulŭ următorŭ:

Să ne închipuimŭ că avemŭ unŭ curentŭ electricŭ, provenindŭ dela o baterie galvanică Bunsen saŭ alta, saŭ emanândŭ dela o dinamo-

machina așa de rĕspândite astădĭ; să ne închipuimŭ că ne aflămŭ în cerculŭ pe care are să-lŭ percurgă acestŭ curentŭ electricŭ, care însă nu s'a stabilitŭ încă; vomŭ avé fenomenele următóre. In momentulŭ în care închidemŭ cerculŭ, adecă stabilimŭ curentulŭ electricŭ, primimŭ o comoțiune maĭ tare saŭ maĭ slabă, după natura curentuluĭ cu care experimentămŭ. De aci înainte nu maĭ simțimŭ nimicŭ, nu maĭ primimŭ niciĭ unŭ efectŭ fisiologicŭ simțitŭ, orĭ cât de multŭ ar circulá electricitatea și orĭ cât ar fi intensitatea eĭ; bine înțelesŭ să nu fie curențĭ alternativĭ, căcĭ atuncĭ condițiunile de producțiune ale electricitățiĭ sunt cu totulŭ altele. In momentulŭ în care deschidemŭ cerculŭ, adică desființămŭ curentulŭ electricŭ, în acestŭ momentŭ simțimŭ iar o comoțiune multŭ maĭ tare decât acea inițială. De aci urméză cele două întrebărĭ:

1. De ce în totŭ timpulŭ cât corpulŭ nostru este percursŭ de electricitate, nu simțimŭ nimicŭ?

2. De ce la deschiderea cerculuĭ, adică tocmaĭ când dispare orĭ-ce electricitate, simțimŭ unŭ efectŭ și maĭ puternicŭ decât celŭ ce simțimŭ la înființarea electricitățiĭ?

Pe cât scimŭ nimenĭ nu ne-a datŭ rĕspunsulŭ la aceste întrebărĭ, de și posibilŭ, ca mulțĭ să-lŭ cunóscă; dar toțĭ autoriĭ ne spunŭ numaĭ atâtŭ: efectele fisiologice se producŭ la închiderea și la deschiderea unuĭ curentŭ. Se înțelege de sine că aci nu este vorba de curențĭ, ast-felŭ numițĭ de inducțiune, unde lucrurile, deși analoge, se petrecŭ însă cu totulŭ alt-felŭ și unde explicarea lorŭ este cunoscută.

Pentru a rĕspunde la întrebarea de maĭ susŭ, să amintimŭ maĭ întâiŭ că unŭ curentŭ electricŭ trebue să aibă o tensiune suficientă ca să producă unŭ efectŭ fisiologicŭ simțitŭ, și cu cât tensiunea electricitățiĭ este maĭ mare, cu atâtŭ efectulŭ fisiologicŭ se produce cu o intensitate maĭ mare. Când unŭ curentŭ este gata a se produce, dar este încă deschisŭ, se îngrămădescŭ la estremitățile opuse ale reoforilorŭ cele două electricitățĭ, positiva și negativa, căpĕtândŭ o tensiune óre-care; și în momentulŭ închideriĭ cerculuĭ prin corpulŭ nostru, vomŭ simți o comoțiune óre-care, presupunĕndŭ că acea tensiune a fostŭ suficientă. După ce s'a închisŭ cerculŭ, fluxulŭ electricitățilorŭ

sĕ va face liniştitŭ şi continuŭ, fără piedecă, fără îngrămădire, şi prin urmare fără tensiune apreciabilă; şi acésta explică cum se face că, când circulă curentulŭ electricŭ prin corpulŭ nostru, noĭ nu simţimŭ aprópe nimica, pentru că tensiunea este prea mică şi nesuficientă. La deschiderea cerculuĭ saŭ a curentuluĭ, lucrulŭ este puţinŭ maĭ complexŭ; să studiămŭ maĭ de aprópe ce se petrece în aceste momente. La momentulŭ deschideriĭ, electricităţile, positivă şi negativă, carĭ se află în fluxŭ relativŭ puternicŭ, se oprescŭ de o dată, fiind-că li s'a tăiatŭ drumulŭ conductorŭ, şi se îngrămădescŭ la extremităţile reoforilorŭ, despărţite prin deschidere, presentândŭ ast-felŭ o tensiune multŭ maĭ mare decât la închidere, când curentulŭ abia începe a se formă. Din causa acesteĭ tensiunĭ însemnate, electricităţile se combină în primele momente ale deschideriĭ, producêndŭ efectele fisiologice maĭ intense.

Trebue să observămŭ că acestŭ fenomenŭ alŭ măririĭ efectuluĭ prin crescere de tensiune la deschiderea unuĭ curentŭ, se observă şi la alte efecte decât acele fisiologice. Ast-felŭ dacă închidemŭ unŭ curentŭ, chiar destulŭ de tare, nu vomŭ avé decât o scântee neperceptibilă, de óre-ce când deschidemŭ curentulŭ, scânteia este puternică. Negreşitŭ că la tóte acestea se amestecă şi acţiunile extra-curenţilorŭ produşĭ la închiderea şi deschiderea curenţilorŭ galvanicĭ; dar fenomenele şi acţiunile lorŭ sunt destulŭ de bine cunoscute, în cât nu este nevoie de a insista asupra lorŭ.

Anexa III. — La pag. 43.

Lista documentelorŭ istorice române dăruite la 1 (13) Martie 1891

DE

D. C Sturdza-Scheianulŭ.

1582—7091, Sept. 2, Suceava. — Ianculŭ Voevodŭ Mold. — Slavonŭ.
1592—7100, Martie 15, Iașĭ. Aronŭ Voevodŭ Mold. — Slavonŭ.
1596—7104, Iulie (?) 20, Suceava. — Eremia Moghilă Voev. Mold. — Slavonŭ.
1607—7115, Aprilie 15, Iașĭ. — Eremia Moghila Voevodŭ Mold. — Slavonŭ.
5. 1608—7116, Martie 10, Iașĭ. — Elisabeta Dómna. — Slavonŭ.
1620—7128, Maiŭ 8, Suceava. — Zapisŭ de tocméla ce a făcutŭ Petre Roșca și jupânésa luĭ Nastasia, cu Isacŭ Stârcea pentru o țigancă.
» » Iunie 28, Iașĭ. — Gașparŭ Voevodŭ Mold. — Slavonŭ.
1621—7129, Martie 17, Iașĭ. — Alexandru Voevodŭ. Mold. — Slavonŭ.
1628—7137, Decem 1, Iașĭ. — Mironŭ Barnovski Moghila Voevodŭ Mold. — Slavonŭ.
10. 1634—7142, Augustŭ 12, M-rea Veronețu. — Cartea luĭ Nicolae egumenulŭ dela Voronețŭ, către Petrașco vel Logofĕtŭ, pentru o siliște.
1635—7143, Ianuarie 14. — Vasilie Voevodŭ Mold. — Slavonŭ.
1642—7150, Martie 27, Iașĭ. — Zapisulŭ luĭ Macri Căpitanulŭ de Stefăneștĭ pentru împărțéla unorŭ țiganĭ.
1647—7155, Iunie 2, Iașĭ. — Vasilie Voevodŭ Mold. pentru țiganĭ. — Slavonŭ.
1649—7157, Iunie 24, Iașĭ — Zapisulŭ luĭ Vasilie Udrea cu femeea luĭ Nastasica pentru vîndarea unuĭ țiganŭ.
15. 1650—7158, Febr. 10, Iașĭ. — Vasilie Voevodŭ Mold. pentru țiganĭ. — Slavonŭ.
» » Martie 12. — Zapisulŭ Nastasieĭ, prin care dăruesce frăținesĕŭ Constantinŭ o țigancă.
» » Martie 12. — Zapisulŭ Nastasieĭ jupânésa Udreĭ luĭ Vasilie, prin care dăruesce pe Iacobŭ țiganulŭ luĭ Vasilie Udrea.

1650—7158, Iunie 18, Suceava. — Vasilie Voevodŭ Mold. scrie deregătorilorŭ de Dorohoiŭ, să cerceteze pricina Străceĭ cu ginerele unuĭ vecinŭ alŭ sĕŭ anume Vasile din Başeŭ.

1658—7166, Maiŭ 12, Iaşĭ. — Gheorghe Ghica Voevodŭ Mold. întăresce stăpânire luĭ Constantinŭ Macri, feciorulŭ luĭ Necoară Uricariu, peste ţiganiĭ moşteniţĭ dela moşulŭ sĕŭ Eremie Chicera Diĭacu.

20. » » Augustŭ 18, Iaşĭ. — Gheorghe Ghica Voevodŭ Mold. împuternicesce pe jupânésa Nebojotcoae a-şĭ stăpâni unŭ ţiganŭ.

1666—7174 (?), Ianuarie 13, Iaşĭ. — Iliaşŭ Alexandru Voevodŭ Mold. împuternicesce pe Constantinŭ Macri ce aŭ fostŭ Părcălabŭ, a-şĭ căuta veciniĭ ce i-aŭ fugitŭ dela satulŭ Jintiţeniĭ.

1669—7177, Iunie 20. — Zapisulŭ luĭ Pătraşco Pitaru, pentru schimbulŭ unorŭ ţiganĭ, cu Costantinŭ Părcălabu Macri.

1670—7179, Octobre 27, Iaşĭ. — Iliĭaş Alexandru Voevodŭ Mold. întăresce stăpânirea luĭ Costantinŭ Macri fostŭ Părcălabŭ peste ţiganiĭ moşteniţĭ dela moşulŭ sĕŭ Irimiă Chicerea.

— — Februarie 18, Grăpescĭ. — Cartea luĭ Toderaşco Iuraşco Drăganovicĭ pentru ţiganĭ.—Slavonŭ.

25. — — —. Insemnare pentru nisce ţiganĭ.

— — Ianuarie 23. — Zapisulŭ de mărturie a luĭ Toaderŭ Turcĭulŭ şi a Tăutuluĭ şi a frateluĭ sĕŭ Toaderŭ pentru nisce ţiganĭ. — Slavonŭ.

Zapisulŭ Bălicăĭ cu soru-sa Dumitra şi Agafia feciorii Somieniĭ feteĭ Bălţatuluĭ uşieruluĭ, din ţinutulŭ Cohurluiuluĭ de pre valea Sohuluiuluĭ din satulŭ Bălţaţiĭ, pentru vîndarea uneĭ ţigance luĭ Constantinŭ şi Tofonŭ feciorii luĭ Nicoară Uricariulŭ, pentru unŭ calŭ şi două iepe.

— — Iaşĭ. — Zapisulŭ Bălicăĭ feciorulŭ luĭ Ionaşco Bălco şi cu alţiĭ, pentru vîndarea uneĭ ţigance.

Aprilie 13, Dorohoiŭ. Zapisulŭ popiĭ Iordache şi diaconulŭ Ştefanŭ şi alţiĭ, prin care mărturisescŭ

că Comisoe din Cărstinescĭ cu fecioriĭ eĭ aŭ vîndutŭ unŭ sălaşŭ de ţiganĭ luĭ Isacŭ Stârcea.

30. 1692 7200, Iulie 15, Iaşĭ. — Constantinŭ Voevodŭ Mold. judecă pricina ce aŭ avutŭ Macriĭ vătahulŭ de păhărniccĭ cu Enache ţiganulŭ feciorulŭ Tărşiĭ.

1706—7214, Ianuarie 17, Iaşĭ. Antiohŭ Constantinŭ Voevodŭ Mold. întăresce stăpânire luĭ Constantinŭ Pilatŭ biv vtori Paharnicŭ peste ţiganiĭ ce-ĭ are de danie dela kir Varlaamŭ Episcopulŭ Huşuluĭ.

1722—7230, Maiŭ 9. — Izvodŭ de ţiganiĭ ce i-aŭ împărţitŭ Macri Banulŭ cu Ştefanŭ Hermeziu, ginerele luĭ Ştefanŭ de visterie.

1725—7233, Iunie 7. — Zapisulŭ Sanduluĭ Abăza Post. pentru schimbulŭ unuĭ copilŭ de ţiganĭ, cu Macri Banulŭ pentru unŭ contăşŭ de postavŭ şi 5 leĭ.

1726—7234, Iunie 21, Sucéva. — Zapisulŭ luĭ Ilie Şeptelicĭ împreună cu femeia luĭ Ileana, prin care vîndŭ o ţigancă luĭ Macri Banulŭ.

35. 1726—7235, Decem. 2.— Zapisulŭ protopopuluĭ Tofanŭ prin care vinde unŭ ţiganŭ luĭ Dumitru Macri ce aŭ fostŭ Banŭ mare.

1732—7240. — Izvodŭ de împărţéla unorŭ ţiganĭ.

1733—7241, Aug. 10. — Zapisŭ între Constantinŭ Macri biv vel pitarŭ cu Macri biv vel banŭ, pentru împărţéla unorŭ ţiganĭ.

1734—7242, Iunie 23. — Socotéla ţiganilorŭ ce aŭ avutŭ de împărţire Banulŭ Macri cu Todoraşco Zosimŭ Post şi cu nepotulŭ sĕŭ Ionŭ Zosimŭ Post.

— — Octobre 29, Iaşĭ. Zapisulŭ luĭ Toaderŭ Bistricĭanulŭ şi Munténulŭ ţiganulŭ şi cu frate-sĕŭ Târşea, prin care ieaŭ în chezăşia lorŭ dela Constantinŭ Macri, pe Cărstica ţiganca, a o da de faţă orĭ-când.

40. — — — Zapisulŭ luĭ Tofanŭ cu frate-sĕŭ Constantinŭ feciorii luĭ Nicoară, pentru împărţéla ţiganilorŭ părintescĭ.

— — — Zapisulŭ luĭ Constantinŭ cu frate-sĕŭ Tofanŭ, feciorii luĭ Ni-

coară Uricariulŭ, pentru împărţéla ţiganilorŭ părinteşcĭ.

1752—7260, Aprilie 15. Izvodŭ de ţiganĭ.

» » Aprilie 17. — Izvodŭ de ţiganiĭ ce i-aŭ rĕmasŭ luĭ Vasile Macri biv Vel Medelnicerŭ dela părinţiĭ sĕĭ.

» » Iunie 30, Iaşĭ. — Constantinŭ Mihailŭ Cehanŭ Racoviţă Voevodŭ Mold. împuternicesce pe Constantinŭ Macri Postelniculŭ a-şĭ stăpâni nisce ţiganĭ.

45. 1753—7261, Augustŭ 10. — Mateiŭ Ghica Voevodŭ Mold. judecă pricina dintre Alexandru Ilskie cu Constantinŭ Macri, pentru unŭ ţiganŭ.

» » Augustŭ 25. — Impărţéla ţiganilorŭ Serafimiĭ călugăriţa şi a altora, făcută de Ilie Catargiŭ vel Logofĕtŭ, şi Cost. Rosetŭ vel Vornicŭ. — Copie.

1753—7262, Septembre 8. — Rĕvaşulŭ luĭ Natanailŭ Şeptelicĭ eromonahŭ ot Pocrov, pentru nisce ţiganĭ.

1756—7264, Iunie 24. — Constantinŭ Mihailŭ Cehanŭ Racoviţă Voevodŭ Mold. pentru a fi volnicŭ unŭ Ionŭ Naculŭ ot visterie, ca să cheme pe Cost. Macri Post. să se judece pentru o ţigancă.

1765, — Maiŭ 17. — Grigorie Alexandru Ghica Voevodŭ Mold. întăresce anaforaua dată în pricina dintre Alexandru Ilokie cu jicnicerulŭ Cost. Macri, pentru unŭ ţiganŭ.

50. 1772, Iunie 6. — Zapisulŭ luĭ Gabrielŭ, jude căldărarŭ, pentru ţiganĭ.

1775, Iunie 30. — O scrisóre către Catrina Medelnicerésa, pentru ţiganĭ.

1776, Maiŭ 22. — Zapisulŭ luĭ Cost. Başotă Banŭ către Medelnicerulŭ Toaderŭ Vârnavŭ, pentru unŭ copilŭ de ţiganŭ.

» Octobre 27. Scrisórea luĭ M. Jicnicieru către Catrina Medelniceroaĭa, pentru unŭ ţiganŭ.

1777, Iunie 7. — Zapisulŭ luĭ Mihaiŭ Rădeanu, pentru nisce ţiganĭ ce i-a datŭ luĭ Grigorie Crupenski.

55. 1780, Iunie 27. — Zapisulŭ luĭ Mihaiŭ Rădénu, pentru ţiganĭ.

1782, Iunie 19. Zapisulŭ luĭ Ştefanŭ Cuza Post. pentru o ţigancă.

1783, Martie 15. — Scrisórea monahieĭ Teodora, către egumenulŭ Trisfetitele, pentru ţiganĭ.

» Sept. 20, — Zapisulŭ luĭ Mihaiŭ Sturdza biv Vel Păharnicŭ, pentru schimbulŭ unorŭ ţiganĭ cu Medelnicerésa Catrina, fiica rĕposat. Med. Vasile Macri.

1784, Martie 15. — Zapisulŭ de mărturie alŭ preoţilorŭ din Oniceni şi alţiĭ, pentru unŭ ţiganŭ a Banuluĭ Costantinŭ Başotă, ce-lŭ are de zestre de la socru-sĕŭ Vasile Macri.

60. » Iunie 11. — Cartea de judecată a Divanuluĭ Mold. dată în pricina dintre Toaderŭ Şepteliciĭ, vechilŭ luĭ Iordache Cantacuzino, cu Ionŭ Fântănarulŭ, pentru facerea unuĭ puţŭ.

— Iunie 19. — Rĕvaşulŭ luĭ Dumitrache Sturdza Vel Vistierŭ către vătafulŭ Ionŭ dela Trifeştĭ, pentru nisce ţiganĭ.

Iunie 15. — Rĕvaşŭ către Catrina Macri Medelnicerésa pentru unŭ ţiganŭ.

Iunie 19. — Scrisórea Mitropolituluĭ Gheorghe, către egumenulŭ m-reĭ Dragomirŭ pentru ţiganĭ.

Iunie 5. O scrisóre către Medelnicerésa Catrina, pentru împărţirea unorŭ ţiganĭ.

65. Zapisulŭ luĭ Andreĭ judele din Botoşanĭ, către cucóna Macri, pentru o fată de ţiganŭ.

— Octobre 15. Rĕvaşulŭ Safteĭ Medelnicerésa către Catrina Medelnicerésa pentru o ţigancă.

Aprilie 15. — Rĕvaşulŭ luĭ Ioanŭ Macri către vĕrulŭ sĕŭ Ioniţă pentru ţiganĭ.

1804, Februarie 21. Zapisulŭ Ileaneĭ Curtoae către Ioanŭ Başotă pentru ţiganĭ.

» Aprilie 14. Zapisulŭ luĭ Ioanŭ Macri Banu, pentru împărţéla unorŭ ţiganĭ, cu căminarulŭ Ioanŭ Başotă.

70. » Aprilie 15. — Rĕvaşulŭ luĭ Ioanŭ Macri, către vĕrulŭ-sĕŭ Ioniţă pentru împărţéla unorŭ ţiganĭ.

1806, Ianuarie 27. Zapisulŭ Zoiţeĭ Curtoae Şetrărésa, pentru schimbulŭ unorŭ ţiganĭ, ce-a făcutŭ cu căminarulŭ Ioniţă Başotă.

» Decembre 3 — Zapisulŭ Ileaneĭ Curtoae pentru schimbulŭ uneĭ ţi-

gance, ce a făcutŭ cu comisarulŭ Ioniţă Başotă.

1809, Aprilie 24. — Zapisulŭ luĭ Constantinŭ judele beizadeleĭ Dumitraşcu Mavrocordatŭ, pentru învoiala făcută cu Samsonŭ judele Căm. Ioniţă Başotă, pentru schimbulŭ unorŭ ţiganĭ.

1851, Martie. — Zapisulŭ Vorniculuĭ Neculae Grecénu, pentru ţiganiĭ ce ĭ-a vîndutŭ Hatmanuluĭ Nastasache Başotă.

75. 1851, Decembre 9. — Zapisulŭ Vorniculuĭ Neculae Grecénu, pentru 6 suflete ţiganĭ ce ĭ-a vîndutŭ Hatmanuluĭ Nastasache Başotă.

PARTEA II

SESIUNEA GENERALĂ DIN ANULŬ 1891.

SESIUNEA GENERALA DIN ANULŬ 1891.

ȘEDINȚA DIN 19 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *Ion Ghica*.

D-lŭ Președinte *Ion Ghica* deschide sesiunea anuluĭ 1891.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza* dă cetire raportuluĭ sĕŭ următorŭ asupra lucrărilorŭ Academieĭ făcute în anulŭ 1890—91, presintă raportulŭ Cassieruluĭ-comptabilŭ asupra gestiuneĭ financiare a Academieĭ în anulŭ 1890—91, în fine cetesce programa lucrărilorŭ pentru sesiunea generală din 1891:

A. *Raportŭ asupra lucrărilorŭ făcute în anulŭ 1890—91.*

«*Domnilorŭ Colegĭ,*

«Intrunirile nóstre anuale începŭ cu obligațiunea de a ne aduce cu toțiĭ aminte că aniĭ nu trecŭ fără a lăsa în urma lorŭ semne incisive și pipăite despre nestatornicia și scurtimea viețeĭ pămîntescĭ. Când vorbimŭ însă în Academie de aceĭ membri, colegĭ aĭ noștri, carĭ aŭ terminatŭ cursulŭ ḑilelorŭ lorŭ, avemŭ o mângâere, care ni se arată ca unŭ limanŭ sigurŭ și binefăcĕtorŭ. Purtătóre a sciințeĭ neperitóre, Academia stă pe înălțimile vecînicieĭ înseșĭ, lucrândŭ neîncetatŭ și cu puterĭ reînoite la realisarea de adevĕrurĭ eterne, de idealurĭ înalte, de lucrărĭ nesfîrșite ce se înlănțuescŭ unele de altele. De aceea și amin-

tirea memoriei acelora pe carĭ nu maĭ putemŭ să-ĭ numĕrămŭ printre membriĭ noștri activĭ, nu iea semnele dureriĭ, ci se preface în lauda munceĭ neperitóre și a representanților eĭ

«Celŭ întâi care ne-a părăsitŭ în anulŭ acesta este *Vasile Alecsandri*, gloria literatureĭ némuluĭ românescŭ și a Academieĭ nóstre. Elŭ a încetatŭ din viață la Mircescĭ, Mercurĭ la 22 Augustŭ 1890. Națiunea întrégă a îmbrăcatŭ doliŭ pentru pierderea celuĭ maĭ iubitŭ alŭ eĭ cântărețŭ.

«Alecsandri, în timpŭ de o jumĕtate de secolŭ, a cântatŭ cele maĭ intime și cele maĭ viĭ emoțiunĭ de entusiasmŭ, de bucurie și de jale a întreguluĭ poporŭ. Elŭ a îmbărbătatŭ cu cântecul sĕŭ avêntulŭ regeneratorŭ alŭ Românilorŭ. Elŭ a cântatŭ în modŭ neasemĕnatŭ gloria străbună și gloria contimporană. Elŭ a fostŭ astŭ-felŭ în adevĕrŭ celŭ maĭ ilustru membru alŭ Academieĭ nóstre, a căreia misiune este cultura întreguluĭ poporŭ românŭ.

«Alecsandri a iubitŭ Academia Română, elŭ urmăria cu interesŭ și bucurie progresele eĭ și ne-a lăsatŭ prin testamentulŭ sĕŭ o dovadă vie despre acésta. Elŭ a dăruitŭ Academieĭ tóte manuscrisele sale, cărora familia a maĭ adăogatŭ și alte manuscrise de interesŭ literarŭ și istoricŭ.

«La 22 Novembre (4 Decembre) a încetatŭ din viață la Oravița Simeonŭ Mangiucă, membru onorarŭ alŭ Academieĭ. Rĕposatulŭ și-a câștigatŭ merite însemnate printr'o neîncetată activitate literară și maĭ alesŭ printr'o serie de studie etimologice asupra limbeĭ române, publicate în aniĭ din urmă.

«Dintre membriĭ onorarĭ strĕinĭ anulŭ trecutŭ ne-a răpitŭ pe doĭ distinșĭ învĕțațĭ carĭ aŭ contribuitŭ prin zelulŭ, activitatea și interesulŭ lorŭ pentru Românĭ, la înaintarea cunoscințelorŭ asupra limbeĭ și istorieĭ nóstre. Aceștia sunt *Franciscŭ de Miklosich* și *Bartolomeŭ Cecchetti.*

«*Fr. de Miklosich*, părintele filologieĭ slavice, a încetatŭ din viață la 7 Martie 1891 st. n. Limba română a ocupatŭ o fórte mare parte în studiele filologice ale acestuĭ ilustru învĕțatŭ. La 1861 elŭ a pu-

blicatŭ însemnatulŭ memoriŭ despre *Elementele slave în limba română;* la 1879 memoriulŭ *Despre migraţiunile Românilorŭ în Alpiĭ Dalmaticĭ şi în Carpaţĭ;* la 1881 şi 1882 două memoriĭ întitulate *Cercetărĭ românescĭ,* în carĭ se cuprindŭ monumentele de limbă ale dialectelorŭ românescĭ, istrianŭ şi macedonénŭ. Totŭ în aniĭ 1881—1883 a publicatŭ o serie de memoriĭ despre *Fonetica dialectelorŭ române,* memoriĭ în carĭ se încércă pentru întâia óră o expunere completă asupra istorieĭ sunetelorŭ limbeĭ române în tóte formele lorŭ dialectale. Miklosich a arĕtatŭ tot-d'a-una unŭ interesŭ adevĕratŭ şi binevoitorŭ pentru Românĭ în tóte scrierile sale.

«*Bartolomeŭ Cecchetti,* fostŭ Directorŭ generalŭ alŭ Archivelorŭ de Statŭ dela Veneţia, a încetatŭ din viaţă la 16 Martie st. n. 1890. Maĭ mulţĭ anĭ de-a rêndulŭ Cecchetti a condusŭ cu zelŭ neobositŭ cercetările în bogatele archive puse sub direcţiunea sa pentru a ne procura copiĭ de pe tóte documentele privitóre la istoria nóstră. Astŭfelŭ amŭ căpĕtatŭ maĭ multe miĭ de documente dintre carĭ o parte s'aŭ publicatŭ în treĭ volume suplimentare la colecţiunea Hurmuzaki (Vol. III, part. 2, IV, part. 2, V, part. 2); altele se află încă în depositŭ şi vorŭ forma două volume. Nobila desinteresare cu care Cecchetti a condusŭ acéstă lucrare, îĭ dă dreptulŭ la recunoscinţa istoricilorŭ românĭ.

«La 16 Iulie st. n. anulŭ trecutŭ, a încetatŭ din viaţă la Veneţia membrulŭ corespondentŭ în Secţiunea istorică a Academieĭ *Eugenŭ Schuyler,* fostŭ representantŭ în România a Statelorŭ-Unite din America de Nordŭ. O însemnată scriere asupra Ţaruluĭ *Petru celŭ Mare,* a condusŭ pe rĕposatulŭ să se ocupe şi cu istoria Moldoveĭ dela începutulŭ seculuĭ alŭ XVIII-lea, să exploreze cronicariĭ Moldovenĭ şi maĭ alesŭ pe Ioanŭ Neculcea.

«*I. Şedinţele de peste anŭ.*

«Şedinţele de Vinerea în anulŭ trecutŭ aŭ fostŭ în cea maĭ mare parte private, ţinerea şedinţelorŭ publice fiindŭ împedicată din causa mutăreĭ şi instalăreĭ Academieĭ în noulŭ sĕŭ localŭ.

«In ședința publică dela 18 Maiŭ, colegulŭ nostru d-lŭ *Gr. G. Tocilescu* a făcutŭ o comunicare asupra maĭ multorŭ inscripțiunĭ slavone și române, aflate pe la mănăstirile din țéră. Cu acéstă ocasiune d-sa a stăruitŭ asupra deosebiteĭ însemnătățĭ a epigrafieĭ slavo-române pentru istoria națională.

«La 21 Decembre d-lŭ *Tocilescu* a făcutŭ Academieĭ o relațiune asupra explorărilorŭ făcute în Dobrogea la Adam-Clissi în vara anuluĭ trecutŭ și asupra mareluĭ monumentŭ romanŭ care se află în acea localitate. D-sa, în urma cercetărilorŭ și studielorŭ făcute, a ajunsŭ la convingerea că acelŭ monumentŭ este înălțatŭ în onórea și pentru amintirea învingerilorŭ repurtate de împĕratulŭ Traianŭ asupra popórelorŭ dela Dunărea de josŭ.

«In ședința dela 18 Ianuarie, d-lŭ colegŭ *Em. Bacaloglo* a cetitŭ o comunicare intitulată: *Reflecțiunĭ asupra unuĭ fenomenŭ electricŭ.*

«La 30 Novembre d-lŭ membru corespondentŭ Constantinŭ Gogu a presentatŭ de asemenea o comunicare despre *Raza de curbură a cicloideĭ.*

«Atențiunea Academieĭ a fostŭ atrasă în ședința dela 13 Aprilie trecutŭ, de către d-lŭ Locot.-colonelŭ Crăiniceanu din geniŭ, asupra maĭ multorŭ monumente de însemnătate pentru istoria militară a țĕreĭ, cum sunt cetățuĭ de zidurĭ carĭ aŭ fostŭ pregătite pentru apĕrare, zugrăvelĭ representândŭ scene de răsboiŭ, ruine de cetățĭ, și altele. Academia a atrasŭ atențiunea Guvernuluĭ asupra acestorŭ monumente, stăruindŭ să se iea mĕsurĭ pentru păstrarea lorŭ.

«In ședința dela 11 Maiŭ Academia a luatŭ cunoscință despre o bogată colecțiune de vre-o 5.000 de poesiĭ poporale române culese de d-lŭ Ioanŭ Popŭ Reteganu, învĕțătorŭ în comuna Rodna-Veche în Transilvania, care presintă colecțiunea sa pentru a fi publicată. Membriĭ întrunițĭ în acea ședință aŭ trimisŭ colecțiunea în studiulŭ Secțiuneĭ literare, rĕmânêndŭ ca plenulŭ Academieĭ să decidă asupra publicăreĭ eĭ.

«Ședințele dela 2 și 9 Novembre aŭ fostŭ ocupate cu discuțiunea asupra fondăreĭ Principatuluĭ Munteniei, asupra luĭ Radu Negru Voevodulŭ, care după vechile cronice ale țĕreĭ este fundatorulŭ acestuĭ statŭ,

și asupra dateĭ de 1290 la care totŭ după vechile cronice s'a îndeplinitŭ acestŭ faptŭ atâtŭ de mare în istoria nóstră. Acéstă discuțiune, la care aŭ luatŭ parte maĭ alesŭ d-niĭ Hasdeŭ, Tocilescu, Kogălnicénu, a fostŭ ridicată prin ideea emisă de a se serba în acestŭ anŭ jubileulŭ de 600 de anĭ de la fondarea statuluĭ Munteniеĭ. Academia a decisŭ a lăsa în îngrijirea Guvernuluĭ facerea acesteĭ serbărĭ, care din tóte punctele de vedere trece peste mijlócele și puterile instituțiuneĭ nóstre.

«II. *Publicațiunile Academieĭ.*

«In cursulŭ anuluĭ trecutŭ Academia a făcutŭ următórele publicațiunĭ:

«1. Din *Anale* s'aŭ tipăritŭ și publicatŭ:

«a) Tomulŭ XII partea I, cuprindêndŭ ***Partea administrativă și desbaterile anuluĭ 1889—90.***

«b) ***Indice alfabeticŭ*** alŭ cuprinsuluĭ volumelorŭ XI din seria I, și I—X din seria II-a a ***Analelorŭ*** pe aniĭ 1878—1888.

«c) Din tomulŭ XII, partea care cuprinde *Memoriile Secțiuneĭ istorice*, s'aŭ tipăritŭ următórele memoriĭ:

Biserica ortodoxă în luptă cu protestantismulŭ, în specialŭ cu calvinismulŭ în véculŭ XVII-lea și cele două sinóde din Moldova contra calvinilorŭ, de *Episcopulŭ Melchisedec.*

Memoriŭ asupra periódeĭ din istoria Românilorŭ de la 1774—1786 însoțitŭ de documente inedite de *V. A. Urechiă.*

«d) Din acelașĭ tomŭ XII, partea care cuprinde *Memoriile Secțiuneĭ sciințifice*, s'a tipăritŭ:

Igiena la Exposițiunea universală de la Paris din anulŭ 1889, de *Dr. I. Felix.*

«2. Din Istoria luĭ Herodotŭ, în traducerea premiată a d-luĭ D. I. Ghica, s'a tipăritŭ cóla 17, ajungêndŭ până la cap. 151 din cartea I-a.

«3. Colecțiunea de basme și cântece poporale macedo-române culese de rĕposatulŭ Dr. Obedenaru, s'a publicatŭ sub îngrijirea d-luĭ I. Bianu, membru corespondentŭ și Bibliotecarulŭ Academieĭ.

«Acéstă edițiune este terminată printr'unŭ glosarŭ completŭ alŭ cuvintelorŭ cuprinse în textele culese de regretatulŭ nostru colegŭ și donatorŭ.

«Intre manuscriptele lăsate Academieĭ de rĕposatulŭ Dr. Obedenaru, pe lângă volumulŭ care cuprinde basmele și cântecele poporale, se află unŭ altulŭ care cuprinde paradigmele de conjugare de la maĭ multe verbe în dialectulŭ macedo-românŭ, lucrare care este unŭ prețiosŭ capitolŭ din gramatica aceluĭ dialectŭ, S'a credutŭ utilŭ ca să se tipăréscă și acestŭ manuscriptŭ.

«Astŭ-felŭ formatŭ volumulŭ publicatŭ de Academie este pe de o parte unŭ materialŭ bogatŭ pentru cunóscerea aceluĭ dialectŭ românescŭ, pe de alta unŭ meritatŭ omagiŭ adusŭ aceluĭ bărbatŭ patriotŭ și iubitorŭ de cultură care a arĕtatŭ atâtŭ de multă iubire pentru instituțiunea nóstră

«4. Scrierea colegului nostru S. Fl. Marianu despre *Nunta la Românĭ*, pentru care Academia a datŭ autoruluĭ o recompensă, luândŭ asupră-șĭ și cheltuelile edițieĭ, s'a tipăritŭ întrégă. Ea formézá unŭ volumŭ de VI și 856 pagine.

«5. In sesiunea anuluĭ trecutŭ, Academia a hotărîtŭ a tipări într'o ediţiune a sa discursurile și alocuțiunile rostite de M. S. Regele în ceĭ 25 anĭ de domnie carĭ se împlinescŭ acuma. Aceste discursurĭ și alocuțiunĭ sunt atâtŭ de strânsŭ legate cu tóte evenimentele petrecute în țéra nóstră în acestŭ pătrarŭ de secolŭ, în cât fără rememorarea lorŭ nu arŭ puté fi pe deplinŭ înțelese. Din acéstă causă, aducêndŭ la îndeplinire hotărîrea d-vóstre, am credutŭ necesarŭ ca discursurile Maiestățeĭ Sale să se intercaleze într'o înșirare cronologică a faptelorŭ celorŭ maĭ însemnate și a adăoga și câte-va acte de cea maĭ mare însemnătate pentru înțelegerea întîmplărilorŭ din aceștĭ 25 anĭ.

«Ediţiunea făcută de Academie în acestŭ modŭ va fi unŭ prețiosŭ repertoriŭ pentru cunóscerea evenimentelorŭ prin carĭ, cu ajutorulŭ luĭ Dumnedeŭ și cu lucrarea energică a națiuneĭ, condusă de înțelepciunea Augustuluĭ eĭ Suveranŭ, țéra nóstră s'a înălțatŭ la posițiunea pe care astădĭ o ocupă între statele Europeĭ.

«6. Aŭ rĕmasŭ a se tipări în anulŭ viitorŭ :

a) Țĕranulŭ românŭ de d-lŭ Gr. G. Tocilescu, lucrare premiată la 1882.

b) Catalogulŭ monumentelorŭ epigrafice și sculpturale din Museulŭ naționalŭ de anticitățĭ, de d-lŭ Gr. G. Tocilescu.

c) Flora Dobrogeĭ de Dr. D. Brândză, lucrare premiată la 1887.

d) Tomulŭ II din *Psaltirea publicată românesce la 1577 de diaconulŭ Coresi*, din care colegulŭ nostru d-lŭ B. P. Hasdeŭ, însărcinatŭ cu acéstă ediţiune, a tipăritŭ primele patru cóle.

«7. Din *Etymologicum magnum Romaniae* d-lŭ B. P. Hasdeŭ a publicatŭ făscióra III din tomulŭ II, în care se cuprindŭ cuvintele *Ariciŭ-Aştémătŭ*. Acuma se află sub presă făscióra IV, cu care se termină tomulŭ alŭ II-lea. Salutămŭ cu adâncă bucurie acéstă continuare a monumentaleĭ lucrărĭ prin care colegulŭ nostru ridică unŭ monumentŭ neperitorŭ limbeĭ române şi numeluĭ sĕŭ.

«8. *Darurĭ şi schimburĭ de publicaţiunĭ.* — După decisiunĭ luate în anulŭ trecutŭ, publicaţiunile Academieĭ aŭ fostŭ dăruite următórelorŭ instituţiunĭ de cultură :

Şcóleĭ normale Vasile Lupu din Iaşĭ.
Reuniuneĭ învĕţătorilorŭ de la şcólele gr. or. române din districtulŭ Sibiiuluĭ.
Şcóleĭ normale de institutorĭ din Bucurescĭ.
Gimnasiuluĭ românŭ de la Bradu în Ungaria.
Societăţiĭ sciinţifice şi literare din Iaşĭ.
Liceuluĭ Lazărŭ din Bucurescĭ.

«S'aŭ trimesŭ în darŭ publicaţiunile :

«D-luĭ Teodorŭ Rosetti în semnŭ de recunoscinţă pentru bunavoinţă pre care a arĕtat'o Academieĭ ca Ministru alŭ Instrucţiuneĭ publice, procurândŭ pentru instituţiunea nóstră localulŭ în care se află şi mijlócele de instalare.

«D-luĭ Ioanŭ Popŭ Reteganu, ca încuragiare pentru preţiósele colecţiunĭ de poesiĭ poporale pe carĭ le-a comunicatŭ Academieĭ.

«Noue relaţiunĭ de schimbulŭ publicaţiunilorŭ s'aŭ stabilitŭ cu următórele instituţiunĭ sciinţifice străine:

The Smithsonian Institution, dela Washington.
Direcţiunea generală a Museelorŭ şi artelorŭ frumóse, din Roma.
Universitatea din Heidelberg.

«III. Publicaţiunile Hurmuzaki şi cercetări istorice.

«1. Din colecţiunea de *Documente istorice* adunate de Eudoxiu Hurmuzaki s'a terminatŭ tipărirea tomuluĭ II partea 1, care cuprinde 722 documente din aniĭ 1451—1575, culese din Archivele imperiale dela Viena. Volumulŭ s'a terminatŭ printr'unŭ indice alfabeticŭ alŭ cuprinsuluĭ.

«2. Tomulŭ I, partea 2-a, cuprindêndŭ 691 documente din aniĭ 1346—1450, adunate de prin diferite publicaţiunĭ şi coordonate de d-lŭ Nic. Densuşianu, a fostŭ terminatŭ şi publicatŭ îndată după sesiunea generală trecută. Acestŭ volumŭ a fostŭ îmbogăţitŭ cu o serie de preţióse documente slavone tipărite sub îngrijirea d-luĭ profesorŭ Dr. E. Kałužniacki dela Universitatea din Cernăuţĭ şi cu facsimilele a şése documente latine eşite din cancelariile Domnilorŭ muntenĭ şi moldovenĭ.

«3. Tomulŭ II, partea 2-a, formatŭ din documente din aniĭ 1451—1510 adunate totŭ de d-lŭ Nic. Densuşianu, este acuma întregŭ tipăritŭ şi cuprinde 517 documente. La acestŭ volumŭ s'a adausŭ asemenea unŭ apendice de documente slavone din aceiaşĭ anĭ; acestea se tipărescŭ în textulŭ originalŭ cu traducere latină şi cu note totŭ sub îngrijirea d-luĭ profesorŭ Kałužniacki. Volumulŭ este de totŭ terminatŭ şi va puté fi distribuitŭ chiar în cursulŭ acesteĭ sesiunĭ.

«4. In conformitate cu decisiunea luată de comisiunea publicaţiunilorŭ Hurmuzaki la 24 Novembre 1889, s'a tipăritŭ o preţiósă colecţiune de documente, procurate şi coordonate de d-niĭ D. A. Sturdza şi D. C. Sturdza. Aceste documente se referŭ la evenimentele din amêndouĕ Principatele, dintre aniĭ 1802—1849. Volumulŭ formatŭ dintr'însele este întregŭ tipăritŭ şi va fi alŭ IV-lea din Suplementulŭ la colecţiunea Hurmuzaki.

«Elŭ a fostŭ tipăritŭ sub îngrijirea d-luĭ profesorŭ Octavianŭ Lugoşianu.

«5. Tóte documentele în limba polonă, în numĕrŭ de 1012, procurate de prin archivele şi bibliotecele din Galiţia şi Polonia, aŭ fostŭ tra-

duse în limba francesă. Aceste documente, combinate cu cele scrise în limba latină și procurate din aceleași colecțiuni, formézā unŭ materialŭ istoricŭ pentru treĭ volume, carĭ vorŭ arunca cea maĭ deplină lumină asupra relațiunilorŭ pe carĭ țĕrile românescĭ, și maĭ alesŭ Moldova, le-aŭ avutŭ cu Polonia în secoliĭ XVI și XVII.

«6. Copiarea de documente din archivele dela Constantinopolŭ a continuatŭ fără întrerupere în totŭ cursulŭ anuluĭ. Copiile primite până acuma sunt unŭ materialŭ prețiosŭ pentru relațiunile bisericescĭ și politice pe carĭ le-aŭ avutŭ Domniĭ și boeriĭ din Principatele Române cu Capitala Orientuluĭ. Aceste documente fiindŭ tóte în limba grecéscă vorŭ trebuì să fie maĭ întâĭ traduse spre a le face astŭ-felŭ accesibile istoricilorŭ noștri.

«7. Din archivele regale dela Stockholm, Directorulŭ lorŭ, d-lŭ C. T. Odhner, a îngrijitŭ a se copia tóte documentele privitóre la istoria nóstră.

«8. D-lŭ Ioanŭ Slavicĭ, membru corespondentŭ alŭ Academieĭ și secretarulŭ Comisiuneĭ publicațiuneĭ Hurmuzaki, a făcutŭ o relațiune despre documentele privitóre la istoria Românilorŭ, carĭ se află în archiva orășenéscă din Sibiiŭ. In ședința dela 27 Aprilie trecutŭ, Academia a luatŭ cunoscință de relațiunea d-luĭ Slavicĭ și a hotărîtŭ să se procure copiĭ de pe tóte acele documente și să se adaoge la colecțiunea Hurmuzaki. Fondulŭ acesteĭ publicațiunĭ fiindŭ fórte încărcatŭ cu alte lucrărĭ, s'a amânatŭ de o cam dată realisarea acesteĭ decisiunĭ.

«9. Comisiunea publicațiunilorŭ Hurmuzaki, la 24 Novembre 1889, a hotărîtŭ a se continua publicarea în traducere română a *Fragmentelorŭ din Istoria Românilorŭ,* din carĭ s'aŭ publicatŭ până acum numaĭ tomulŭ I. D-lŭ Slavicĭ a fostŭ însărcinatŭ cu acéstă lucrare și d-sa a terminatŭ traducerea tomuluĭ II, care va fi în curêndŭ tipăritŭ.

«10. Actuala situațiune a publicațiunilorŭ istorice Hurmuzaki este următórea:

a) Din *Documentele istorice privitóre la Istoria Românilorŭ* s'aŭ tipăritŭ în 4°:

Volumulŭ		Aniĭ	Cóle tipărite	Documente	Adunate de Hurmuzaki	Adnose de Academie	
I	p. 1.	1199—1345	92	553	—	553	
I	p. 2.	1346—1450	117	691	—	691	
II	p. 1.	1451—1575	105	722	722	—	(sub presă)
II	p. 2.	1451—1510	85	517	—	517	(sub presă)
II	p. 3.	1510—1575	40	233	—	233	(sub presă)
III	p. 1.	1576—1599	79	443	341	102	
III	p. 2.	1576—1600	76	563	—	563	
IV	p. 1.	1600—1649	93	629	629		
IV	p. 2.	1576—1650	91	732	—	732	
V	p. 1.	1650—1699	72	362	362	—	
V	p. 2.	1650—1699	54	475	-	475	
VI		1700—1750	90	355	355	—	
VII		1750—1818	76	308	308	—	
Suplem. I		1518—1780	135	1.414	—	1.414	
II		1781—1814	101	988	—	988	
III		1709—1812	77	203	—	203	
IV		1802—1849	78	415	—	415	
Volume 17			1.461	9.603	2.717	6.886	

b) Din *Fragmente* sunt tipărite în 8°:

Tom.	I	de	20	cóle
»	II	»	16	»
»	III	»	33	»
»	IV	»	25	»
»	V	»	31	»
			125	cóle
Tom. I traducere română		de	34	»
		Totalŭ	159	cóle

«*IV. Colecțiunile sciințifice.*

«Biblioteca Academieĭ cu tóte colecțiunile carĭ o formézĕ a continuatŭ desvoltarea eĭ și în anulŭ trecutŭ.

«Guvernulŭ a pusŭ la disposițiunea Academieĭ unŭ localŭ spațiosŭ și încăpĕtorŭ, în care colecțiunile vorŭ puté fi instalate și așezate în modŭ cuviinciosŭ și înlesniciosŭ pentru cercetărĭ.

«*V. Legate și donațiunĭ.*

«In acestŭ anŭ avemŭ de înregistratŭ o însemnată donațiune.

«Rĕposatulŭ Teodorŭ Macinca, fostŭ profesorŭ la șcóla comercială din Craiova, a lăsatŭ Academieĭ prin testamentŭ o casă în acelŭ orașŭ. Donatorulŭ a lăsatŭ Academieĭ deplină libertate asupra destinațiuneĭ pe care ea o va da acestuĭ legatŭ. S'aŭ făcutŭ formalitățile necesare pentru primirea legatuluĭ, maĭ rĕmânêndŭ ca Academia, în ședință plenară, să aprobe primirea donațiuneĭ printr'unŭ votŭ cerutŭ de Art. 7, lit. n din Statute.

«*VI. Concursurile.*

«In sesiunea acestuĭ anŭ Academia are a acorda următórele premiĭ:

«1. *Premiulŭ Năsturelŭ-Herĕscu* de 4.000 leĭ, destinatŭ celeĭ maĭ bune cărțĭ în limba română cu conținutŭ de orĭ-ce natură și tipărită de la 1 Ianuarie până la 31 Decembre 1890.

«2. *Premiulŭ Statuluĭ Eliade-Rădulescu* de 5.000 leĭ, destinatŭ celeĭ maĭ bune cărțĭ în limba română cu conținutŭ literarŭ, tipărită dela 1 Ianuarie 1889 până la 31 Decembre 1890.

«La concursulŭ acestorŭ două premiĭ s'aŭ presentatŭ următórele publicațiunĭ:

a) *N. Cantuniar*, Istoria Universală a comerciuluĭ. Part. I: Istoria popórelorŭ orientale, a Grecilorŭ și a Romanilorŭ. Part. II: Evulŭ mediŭ. Part. III: Timpurile moderne: Craiova 1890. 3 vol. 8.

b) *Căp. N. C. Constantinescu*, Cursŭ de topografie. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

c) » » » » Armele de focŭ portative și tragerea lorŭ. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

d) *I. Nenițescu*, Puĭ de leĭ, poesiĭ eroice și naționale. Bucurescĭ 1891. 1 vol. 8°.

e) *A. Naum*, Versurĭ 1878—1890. Iașĭ 1890. 1 vol. 8°.

f) » » Traducerĭ. Iașĭ 1890. 1 vol. 8°.

g) *I. L. Caragiali*, Teatru. Ed. 2. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

h) » » » Năpasta, dramă în două acte. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

i) *I. Gherea (C. Dobrogeanu)*, Studiĭ critice. Ed. 2-a. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

j). C. G. Dissescu, Cursŭ de dreptŭ publicŭ românŭ. Dreptŭ constituţionalŭ. Vol. I şi II. Bucurescĭ 1890. 2 vol. 8°.

k) Smaranda Gârbea (Smara), Novele. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

l) » » Poesiĭ. Ed. II-a. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

m) G. G. Meitani, Studiĭ asupra Constituţiuneĭ Românilorŭ din 1 Iuliŭ 1866, fasc. XIII şi XIV. Bucurescĭ 1890. 2 vol. 8°.

n) Gr. Ştefănescu, Cursŭ elementarŭ de Geologiă. Bucurescĭ 1890. 1 vol. 8°.

o) Barbu Constantinescu, etc. Carte românéscă de citire. Ploescĭ 1890. 1 vol. 8°.

p) » » Istoria sacră. Ploescĭ 1890. 1 vol. 8°.

q) » » Gramatica română. Ploescĭ 1890. 1 vol. 8°.

«3. La concursulŭ *Premiuluĭ Alexandru Ioanŭ Cuza* de 10.000 leĭ, pentru care a fostŭ publicatŭ subiectulŭ: *Istoria Românilorŭ de la Aurelianŭ până la fondarea Principatelorŭ,* nu s'a presentatŭ nicĭ unŭ concurentŭ.

«4. Nicĭ unŭ concurentŭ nu s'a presentatŭ asemenea, nicĭ la *Premiulŭ G. San-Marinŭ,* de 1.500 leĭ, pentru care a fostŭ publicatŭ subiectulŭ: *Consideraţiunĭ asupra Comerciuluĭ Românieĭ cu ţĕrile strĕine atâtŭ la Orientŭ câtŭ şi la Occidentŭ, începĕndŭ cu seculŭ XVI-lea până la anulŭ 1860.*

«5. Pentru *Premiulŭ Statuluĭ Lazărŭ* de 5.000 leĭ pe 1891 s'a pusŭ la concursŭ subiectulŭ: *Igiena ţĕranuluĭ românŭ. Locuinţa, încălţămintea şi îmbrăcămintea. Alimentaţiunea în diferite regiunĭ ale ţĕreĭ şi în diferite timpurĭ ale anuluĭ.*

«La acestŭ concursŭ s'aŭ presentatŭ patru manuscripte cu următórele devise:

a) «Ajutorulŭ celŭ maĭ sigurŭ este acela pe carele însuşĭ ţi-lŭ poţĭ oferi.»

b) «Lumină, maĭ multă lumină, acesta este ţipĕtulŭ pasĕreĭ alŭ căreĭ cântŭ îlŭ audimŭ în zorĭ; acesta ar trebui să fie şi alŭ omuluĭ şi maĭ alesŭ alŭ copiluluĭ, etc.»

c) «Este de doritŭ ca şi alimentarea muncitorilorŭ noştri să se îmbunătăţéscă, precum trebue a se îmbunătăţi casa în care locuescŭ şi hainele cu carĭ se îmbracă. I. Ionescu.»

d) «Amiculŭ agricultoruluĭ.»

«6. *Premiulŭ Neuschotz* de 1.500 leĭ, publicatŭ pentru întâia óră în acestŭ anŭ, este destinatŭ uneĭ cărţĭ scrise în limba română, cu

conținutŭ sciințificŭ care se va judeca maĭ meritorie printre cele publicate în aniĭ 1889 și 1890.

«La concursulŭ acestuĭ premiŭ s'aŭ presentatŭ următórele publicațiunĭ:

a) *Dr. Val. G. Negrescu*, Despre frigurĭ. Bucurescĭ 1889. 1 broș. 8⁰.
b) » » » Mersulŭ ultimelorŭ epidemiĭ de variolă în țară. Bucurescĭ 1889. 1 broș. 8⁰.
c) » » » Compendiŭ anuarŭ de experimente, terapeutică și remediĭ nouĭ din 1889. Focșanĭ 1890. 1 vol. 8⁰.
d) *Al. Vasilliu*, Despre animalele domestice. Iașĭ 1891. 1 br. 8⁰.

«Tóte publicațiunile și manuscriptele presentate la concursurĭ în terminulŭ hotărîtŭ și publicatŭ de Academie aŭ fostŭ trimise spre studiare Comisiunilorŭ alese pentru acestŭ scopŭ în sesiunea anuluĭ trecutŭ.»

B.— Dare de sémă asupra operațiunilorŭ Casseĭ și asupra stăreĭ fondurilorŭ Academieĭ Române în anulŭ 1890—91.

I

«Amŭ onóre a vĕ presenta situația provisorie a Comptabilitățeĭ și a Casseĭ pe eserciținlŭ 1890—91 până la 15 a curenteĭ lunĭ, avêndŭ pe cea definitivă a o presenta la încheerea acestuĭ anŭ budgetarŭ :

«*A. Din veniturile însemnate în budgetŭ* de			L.	121.985,55
s'a încassatŭ până acum suma de			»	111.936,70
și aŭ rĕmasŭ veniturĭ neîncassate de			L.	10.048,85
și anume :				
«*I. Dela fond. Năsturelŭ-Herĕscu* arenda a 2 moșiĭ pe semestrulŭ alŭ doilea de			L.	8.527,50
«*II. Dela fond. Ioanŭ Fĕtu* unŭ restŭ din arenda grădineĭ dela móra cu vaporŭ de			»	500,—
Ambele aceste sume de			L.	9.027,50
se vorŭ încassa în cursulŭ sesiuneĭ actuale.				
«*III. Dela fond. Ioanŭ Fĕtu* lipsa de . . . . . care derivă din prefacerea ultimeĭ creanțe de L. 10.000, care producea 10⁰/₀, în acțiunĭ de ale Bănceĭ Naționale, carĭ producŭ numaĭ 8⁰/₀, cum se va esplica maĭ josŭ sub G,	L.	353,60		
De reportatŭ . . .	L.	353,60	L.	9.027,50

Reportŭ . . .	L. 353.60	L. 9.027,50
și care nefiindŭ neincassabile se vorŭ scădé din excedentulŭ fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu rĕmasŭ din aniĭ trecuțĭ necheltuitŭ.		
«*IV. Dela fondulŭ Economiilorŭ* suma de. . .	» 667,75	» 1.021,35
ce derivă ca de ordinarŭ în fie-care anŭ din vîndare de publicațiunĭ maĭ puțină decât prevederea budgetară. Acéstă sumă fiindŭ pentru anulŭ acesta neincassabilă, trebue scădută din comptulŭ excedentŭ, cum se va vedé maĭ josŭ sub B. Suma ca sus . . .		L. 10.048,85

«*B. Situația budgetuluĭ de cheltuelĭ* este cum urméză:

		S'a votatŭ		S'a cheltuitŭ		A rĕmasŭ
Litera a	L.	19.500,—	L.	17.970,—	L.	1.530,—
» b	»	7.500,—	»	7.500,—	»	—,—
» c	»	1.000,—	»	1.000,—	»	—,—
» d	»	2.400,—	»	2.400,—	»	—,—
» e	»	3.300,—	»	3.300,—	»	—,—
» f	»	21.120,—	»	21.120,—	»	—,—
» g	»	2.000,—	»	1.999,85	»	—,15
» h	»	550,—	»	490,50	»	59,50
» i	»	400,—	»	400,—	»	—,—
» j	»	50,—	»	48,30	»	1,70
» k	»	200,—	»	—,—	»	200,—
» l	»	550,—	»	545,90	»	4,10
» m	»	1.500,—	»	1.499,40	»	—,60
» n	»	600,—	»	600,—	»	—,—
» o	»	5.000,—	»	5.000,—	»	—,—
» p	»	765,—	»	765,—	»	—,—
» q	»	5.000,—	»	4.988,15	»	11,85
» r	»	6.000,—	»	6.000,—	»	—,—
» s	»	7.000,—	»	7.000,—	»	—,—
» t	»	1.000,—	»	—,—	»	1.000,—
» u	»	3.000,—	»	3.000,—	»	—,—
» v	»	1.296,25	»	—,—	»	1.296,25
» w	»	3.200,—	»	3.200,—	»	—,
» x	»	4.204,25	»	4.204,25	»	—,—
» y	»	3.000,—	»	3.000,—	»	—,—
	L.	100.135,50	L.	96.031,35	L.	4.104,15

«Prin urmare sporulŭ din budgetulŭ cheltuelelorŭ se arată acum de . . . . L. 4.104,15.

«In anulŭ acesta, ca şi în aniĭ precedenţĭ, aŭ rĕmasŭ 9 şedinţe ordinare necsocotite în sumă de L. 2.320,— despre care îmĭ permitŭ a ruga ca să se iea o decisiune.

«C. Comptulŭ excedentŭ este următorulŭ.

«Budgetulŭ pe 1890—91 se închide la finitŭ cu unŭ excedentŭ micŭ de	L. 217,85
«Se adaogă lângă acesta sporulŭ din budgetulŭ cheltuelelorŭ sus arĕtatŭ	» 4.104,15
Suma . . .	L. 4.322,
«De aci se scade:	
dela fond. Economiilorŭ suma neîncassabilă arĕtată la începutŭ, de.	» 667,75
«Astŭ-felŭ escedentulŭ curatŭ astădĭ este de	L. 3.654,25

«De óre-ce însă, până la închiderea compturilorŭ definitive, se maĭ potŭ face plăţĭ din acestŭ budgetŭ, adevĕratulŭ excedentŭ se va arĕta în raportulŭ finalŭ.

«*D. Fondurile Academieĭ în efecte depuse* la Cassa de depunerĭ, de consemnaţiunĭ şi de economiĭ a sporitŭ în anulŭ curentŭ numaĭ cu capitalisarea premiuluĭ G. Lazărŭ de L. 5.000; cu capitalisarea procentelorŭ fondurilorŭ Cuza, A. Fĕtu, G. Lazărŭ, G. San-Marinŭ, D. Hagi-Vasile şi Neuschotz, de L. 5.500; cu capitalisarea creanţeĭ fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu, de L. 10.000, în 8 Acţiunĭ de Banca Naţională în valóre decursivă de L. 10 258,90, din prefacerea renteĭ române dela fondurile Zappa, Economiilorŭ, Chiţu, Eliade-Rădulescu şi Năsturelŭ-Herĕscu în acţiĭ de Banca Naţională cu unŭ sporŭ de L. 1.308,20 în valóre totală de . . . . L. 22.067,10

«Iată situaţiunea fondurilorŭ :

«1. Fondulŭ Zappa.

		nominalŭ	peste nominalŭ
59 titl. rentă amortis. de 5% à	L. 5.000,—	L. 295.000,—	
4 » » » » 5% »	» 500,—	» 2.000,	
11 acţ. de Banca Naţională »	» 500,	» 5.500,	L. 9.866,80
	Totalŭ . .	L. 302.500,	L. 9.866,80

«2. *Fondulŭ Cuza.*

			nominalŭ	peste nominalŭ
6 titl. rentă amortis. de 5%	à	L. 5.000,—	L. 30.000,—	
14 oblig. municipale » 5%	»	» 500,—	» 7.000,—	
1 scris. fonc rurale » 5%	»	» 1.000,—	» 1.000,—	
2 » » » » 5%	»	» 100,—	» 200,—	
		Totalŭ . . .	L. 38.200,—	

«3. *Fondulŭ Economiilorŭ.*

18 titl. rentă amortis. de 5%	à	L. 5.000,—	L. 90.000,—	
3 » » » » 5%	»	» 500,—	» 1.500,—	
46 oblig. municipale » 5%	»	» 500,—	» 23.000,—	
1 acţ. de Banca Naţională	»	» 500,—	» 500,—	L. 600,—
		Totalŭ . . .	L. 115.000,—	L. 600,—

«4. *Fondulŭ Năsturelŭ-Herĕscu.*

2 titl. rentă amortis. de 5%	à	L. 5.000,—	L. 10.000,—	
4 » » » » 5%	»	» 500,—	» 2.000,—	
30 oblig. municipale » 5%	»	» 500,—	» 15.000,—	
7 acţ. de Banca Naţională	»	» 500,—	» 3.500,—	L. 6.278,90
		Totalŭ . . .	L. 30.500,—	L. 6.278,90

«5. *Fondulŭ Chiţu.*

1 acţ. de Banca Naţională	à	L. 500,—	L. 500,—	L. 912,50
		Totalŭ . . .	L. 500,	L. 912,50

«6. *Fondulŭ Danielŭ.*

30 oblig. de statŭ de 6%	à	L. 500,—	L. 15.000,—
		Totalŭ . . .	L. 15.000,—

«7. *Fondulŭ A. Fĕtu.*

2 titl. rentă amortis. de 5%	à	L. 5.000,—	L. 10.000,
9 oblig. municipale » 5%	»	» 500,—	» 4.500,
		Totalŭ . . .	L. 14.500,—

«8. *Fondulŭ G. Lazărŭ.*

		nominală	peste nomin.
6 scris. fonc. rurale de 5%	à L. 1.000,—	L. 6.000,—	
60 oblig. municipale » 5%	» » 500,—	» 30.000,—	
Totalŭ . . .		L. 36.000,—	

«9. *Fondulŭ Eliade-Rădulescu.*

		nominală	peste nomin.
6 scris. fonc. rurale de 5%	à L. 1.000,—	L. 6.000,—	
23 oblig. municipale » 5%	» » 500,—	» 11.500,—	
2 acțiunĭ de Banca Națională	» » 500,—	» 1.000,—	L. 1.200,—
Totalŭ . . .		L. 18.500,—	L. 1.200,—

«10. *Fondulŭ G. San-Marin.*

		nominală	peste nomin.
2 titl. rentă amortis. de 5%	à L. 5.000,—	L. 10.000,—	
3 oblig. municipale » 5%	» » 500,—	» 1.500,—	
Totalŭ . . .		L. 11.500,—	

«11. *Fondulŭ D. Hagi-Vasilie.*

		nominală	peste nomin.
44 oblig. municipale de 5%	à L. 500,—	L. 22.000,—	
Totalŭ . . .		L. 22.000,—	

«12. *Fondulŭ Neuschotz.*

		nominală	peste nomin.
48 oblig. municipale de 5%	à L. 500,—	L. 24.000,—	
Totalŭ . . .		L. 24.000,—	

«13. *Fondulŭ Bodescu.*

		nominală	peste nomin.
12 oblig. municipale de 5%	à L. 500,—	L. 6.000,	
Totalŭ . . .		L. 6.000,—	

«14. *Fondulŭ Ioanŭ Fĕtu.*

		nominală	peste nomin.
35 oblig. municipale de 5%	à L. 500,—	L. 17.500,—	
86 acțiunĭ de Banca Națională	» » 500,—	» 43.000,—	L. 47.533,80
Totalŭ . . .		L. 60.500,	L. 47.533,80

«Resumatulŭ fondurilorŭ aicĭ notate:

					nominalŭ		peste nominalŭ		totalŭ
1	*Fondulŭ*	*Zappa*	efecte	de L.	302.500	L.	9.866,80	L.	312.366,80
2	»	*Cuza*	»	» »	38.200	»	—	»	38.200,
3	»	*Economiilorŭ*	»	» »	115.000	»	600,—	»	115.600,
4	»	*Năst.-Herĕscu*	»	» »	30.500	»	6.278,90	»	36.778,90
5	»	*Chițu*	»	» »	500	»	912,50	»	1.412,50
6	»	*Danielŭ*	»	» »	15.000	»	—	»	15.000,
7	»	*A. Fĕtu*	»	» »	14.500	»	—	»	14.500,
8	»	*G. Lazărŭ*	»	» »	36.000	»		»	36.000,—
9	»	*El. Rădulescu*	»	» »	18.500	»	1.200,	»	19.700,—
10	»	*G. S.-Marinŭ*	»	» »	11.500	»	—	»	11.500,—
11	»	*D. H.-Vasilie*	»	» »	22.000	»	—	»	22.000,—
12	»	*Neuschotz*	»	» »	24.000	»	—	»	24.000,—
13	»	*Bodescu*	»	» »	6.000	»	—	»	6.000,—
14	»	*Ioanŭ Fĕtu*	»	» »	60.500	»	47.533,80	»	108.033,80
		Totalulŭ efectelorŭ		L.	694.700	L.	66.392,	L.	761.092,

«Academia posedă adĭ efecte de la 14 fondurĭ:

89 titl. rentă amort. de $5^{0}/_{0}$ à L. 5.000,	L.	445.000	L.	—	L.	445.000,—
11 » » » » » à » 500,—	»	5.500	»	—	»	5.500,—
30 obl. de statŭ » » $6^{0}/_{0}$ à » 500,	»	15.000	»	—	»	15.000,
13 scris. fon. rur. » » $5^{0}/_{0}$ à » 1.000,	»	13.000	»		»	13.000,
2 » » » » » $5^{0}/_{0}$ à » 100,	»	200	»	—	»	200,
324 oblig. munic. » » $5^{0}/_{0}$ à » 500,—	»	162.000	»	—	»	162.000,
108 acț. de Banca Națion. à » 500,	»	54.000	»	66.392	»	120.392,
Suma ca sus	L.	694.700	L.	66.392	L.	761.092,

«In anulŭ trecutŭ aceste 14 fondurĭ aŭ avutŭ următórele efecte:

89 titl. rentă amort. de $5^{0}/_{0}$ à L. 5.000,	L.	445.000,
$10^{1}/_{2}$ » » » » $5^{0}/_{0}$ » » 500,	»	5.250,
9 » » română » $5^{0}/_{0}$ » » 2.000,	»	18.000,
16 » » » » $5^{0}/_{0}$ » » 500,	»	8.000,—
30 oblig. de statŭ » $6^{0}/_{0}$ » » 500,	»	15.000,—
1 scris. fonc. rural » $7^{0}/_{0}$ » » 1.000,	»	1.000,
18 » » » » $7^{0}/_{0}$ » » 100,	»	1.800,
13 » » » » $5^{0}/_{0}$ » » 1.000,	»	13.000,
2 » » » » $5^{0}/_{0}$ » » 100,	»	200,
De reportatŭ	L.	507 250,—

	Reportŭ . .	L. 507.250,—		
303 oblig. municipale » 5% » » 500,		» 151.500,		
78 acţ. de Banca Naţională » » 500,		» 39.000,		
	în valóre nominală de	L. 697.750,—		
se adaugă suma peste nominalŭ la 78 acţiunĭ de Banca Naţională, ale fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu în suma de		L. 41.274,90		739.024,90
	A crescutŭ prin adăugirile sus arĕtate de .		L.	22.067,10
	dândŭ astŭ-felŭ suma de maĭ sus de .		L.	761.092,—

«Acéstă crescere de *L. 22.067,10* se înscrie la următórele fondurĭ :

1.	la *Fondulŭ*	*Zappa* cu	L.	616,80
2.	» »	*Cuza* cu.	»	2.000,—
3.	» »	*Economiilorŭ* cu	»	300,—
4.	» »	*Chiţu* cu	»	412,50
5.	» »	*A. Fĕtu* cu	»	500,—
6.	» »	*G. Lazărŭ* cu	»	5.500,—
7.	» »	*Eliade-Rădulescu* cu	»	200,—
8.	» »	*G. San-Marinŭ* cu	»	500,—
9.	» »	*D. Hagi-Vasilie* cu	»	1.000,—
10.	» »	*Neuscholz* cu	»	1.000,—
11.	» »	*Ioanŭ Fĕtu* cu.	»	10.258,90
		Suma	L.	22.288,20

«Plusulŭ de L. 221,10 se explică ca o diferenţă din transformarea renteĭ române perpetue în acţiunĭ de Bancă la fondulŭ Năsturelŭ-Herĕscu	» 221,10	
este întocmaĭ suma cresceréĭ . . . . la începutŭ arĕtată.		L. 22.067,10

«*Nota.*—De óre-ce nu s'a încassatŭ încă dela Epitropia Bisericeĭ S-ta Vinerĭ arenda moşiilorŭ pe semestrulŭ alŭ 2-lea, nu s'a pututŭ capitalisa Premiulŭ Năsturelŭ de L. 4.000, care nu s'a obţinutŭ de nimenea în sesiunea trecută. Incassându-se suma arendelorŭ sperămŭ, că încă în sesiunea actuală înainte de a închide exerciţiulŭ, se va capitalisa şi acelŭ premiŭ.

«*E. Afară de efectele acestorŭ 14 fondurĭ*, fondurile cu nudă proprietate sunt următórele :

«*1. Fondulŭ Obedenaru.*

	nominalŭ	peste nomin.	totalŭ
2 scris. fonc. rurale de 5% à L. 5.000,—	L. 10.000,—		L. 10.000,—
1 » » » » 5% » » 1.000,—	» 1.000,—		» 1.000,—
69 oblig. municipale » 5% » » 500,—	» 34.500,—		» 34.500,—
116 » de statŭ » 6% » » 500,—	» 58.000,—		» 58.000,—
5 » » » » 6% » » 100,—	» 500,—		» 500,—
40 acţiĭ de Banca Naţion. » » 500,—	» 20.000,—	L. 32.548,60	» 52,548,60
	L. 124.000,—	L. 32.548,60	L. 156.548,60
şi venitulŭ moşieĭ Obedeniĭ ca în anulŭ trecutŭ			L. 12.000.

«Aci încă este de observatŭ că L. 10.600 în scrisurĭ fonciare rurale de 7%, L. 1.000 în scris. fonc. rurale de 5% şi L. 40.000 în rentă română de 5 s'aŭ prefăcutŭ în acţiĭ de Banca Naţională, cum se vede maĭ sus.

«*2. Fondulŭ Princeseĭ Alina Stirbeĭ.*

«Acestŭ fondŭ cu nudă proprietate există neschimbatŭ ca în anulŭ trecutŭ şi adecă în efectele următóre:

3 titlurĭ rentă română de 5% à L. 2.000	L. 6.000,—
188 » » » » 5% » » 500	» 94.000,—
5 » » amortis. » 5% » » 20 000	» 100.000,—
în totalŭ	L. 200.000,—

«*F. Fondulŭ Societăţeĭ Craiovene* pentru înaintarea învĕţămîntuluĭ publicŭ, ca fondŭ specialŭ este depusŭ în efecte, după cum urméză:

	nominalŭ	peste nomin.	totalŭ
10 titl. rentă amortis. de 5% à L. 500	L. 5.000,—		L. 5.000,—
2 oblig. municipale » 5% » » 500	» 1.000,—		» 1.000,—
2 acţiĭ de Banca Naţion. » » 500	» 1.000,—	L. 1.200,—	» 2.200,—
Suma . . .	L. 7.000,—	L. 1.200,—	L. 8.200,—

iar saldulŭ din anulŭ trecutŭ de		L. 1.182,55	
a crescutŭ prin încasarea cuponuluĭ de.		» 459,75	
în anulŭ curentŭ la		L. 1.642,30	
de aicĭ scăḑêndu-se:			
costulŭ a L. 250 rentă amort. de 5% .	L. 250,80		
şi 15% prelevaţĭ în budg. 1890—91 .	» 67,70	» 318,50	
rĕmâne saldulŭ astăḑĭ de			L. 1.323,80
iar în totalŭ de			» 9.523,80.

«Şi aicĭ este de notatŭ unŭ crescĕmîntŭ la efecte de L 350, care vine

dela capitalisarea a L. 250, rentă amortisabilă și prefacerea scrisurilorŭ fonciare rurale de 7%₀ în acțiunĭ de Banca Națională.

«*G. Fondulŭ Ioanŭ Fĕtu* a fostŭ înregistratŭ în budgetulŭ 1890—91 la încassărĭ cu :

«*I*. No. 1. creanță de L. 10.000,— cu 10%₀. . L.	1.000,—		
» 2. 78 cupóne de Banca Națion. à L. 82,15 »	6.407,70		
» 3. 35 » municipale à L. 25, 2 semestre »	875,—		
» 4. venitulŭ grădineĭ dela móră (1 anŭ) »	1.300,—		
» 5. chiria caselorŭ pe ½ anŭ . . . . »	150,—		
venitŭ budgetarŭ în totalŭ.		L.	9.732,70.
«*II*. Saldŭ din anulŭ trecutŭ:			
Unŭ restŭ din arenda grădineĭ de.		»	300,—
«*III*. A fostŭ a se încassa din capitalŭ creanța ultimă de .		»	10.000,—
totalulŭ sumelorŭ de încassatŭ .		L.	20.032,70.

«Din aceste s'aŭ încassatŭ :

1. Saldulŭ de venitŭ din anulŭ trecutŭ . . . . L.	300,—		
2. Capitalulŭ creanțeĭ de (dobânda fiindŭ achitată din anulŭ trecutŭ) . . . . »	10.000,—		
3. 86 cupóne de Banca Națională à L. 83,— . »	7.138,—		
4. 35 cupóne municipale à L. 25 (2 semestre). »	875,—		
5. Doue acompt. din arenda terenuluĭ . . . »	800,—		
6. Chiria caselorŭ pe 1-iulŭ semestru. . . . »	150,—		
7. » » » alŭ doilea » . . . »	175,—		
totalulŭ încassărilorŭ.		L.	19.438,—
«Ar maĭ rĕmâné unŭ restŭ de încassatŭ de		»	594,70
dintre carĭ, după prevederea budgetară ar fi de încassatŭ numaĭ restulŭ din arenda grădineĭ dela móră în sumă de. . .		»	500,—
cum se arată la începutŭ sub A și restulŭ ce rĕmâne în sumă de		»	94,70
care dimpreună cu		»	258,90
rĕmâne suma neincassabilă de		L.	353,60

și carĭ se vorŭ scădé din excedentulŭ fonduluĭ I. Fĕtu, rĕmasŭ din anulŭ trecutŭ, după cum s'a urmatŭ și în aniĭ trecuțĭ cu sumele neincassabile.

«Suma maĭ sus arĕtată de *L. 258,90* declarată neincassabilă, se explică astŭ-felŭ:

8 acțiunĭ de Banca Națională aŭ costatŭ à L. 1.282,35 și 10 banĭ timbru	L.	10.258,90
până când creanța încassată a fostŭ numaĭ de.	»	10.000,—
deci iată suma de	L.	258,90

«Veniturile fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu pe 1891—92 va fi:

86 cupóne de Banca Naţională à L. 83 (ca acum). . . .	»	7.138,—
35 » municipale à 5% à L. 25 (2 semestre) . . .	»	875,—
arenda terenuluĭ grădineĭ pe unŭ anŭ	»	1.300,—
chiria caselorŭ pe unŭ anŭ	»	350,—
deci în totalŭ . . .	L.	9.663,—

în locŭ de 9.732,70, cum a fostŭ în anulŭ curentŭ.

«*H. Comptulŭ excedentuluĭ* fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu a începutŭ anulŭ curentŭ cu unŭ saldŭ de . . . . L. 5.883,90

«Se adaugă rĕmăşiţa necheltuită în anulŭ curentŭ 1890—91 de » 64,36

Suma . . . . . . L. 5.948,20

de aicĭ se scade suma neincassabilă dela fondulŭ I. Fĕtu pe anulŭ 1890—91, cum se vede maĭ sus sub A şi G . . . . . » 353,60

«Decĭ rĕmâne excedentulŭ pe anulŭ 1891—92 de . . . . L. 5.594,60

«*I. Fondulŭ Macinca.*—Acestŭ fondŭ noŭ constă dintr'o casă în Craiova cu unŭ venitŭ anualŭ de . . . . L. 4.350,—

care sumă s'a încassatŭ în cursulŭ anuluĭ curentŭ.

«Din acéstă sumă încassată, din causă că neavêndŭ în budgetulŭ curentŭ nicĭ unŭ articolŭ nicĭ corespundĕtorŭ, nicĭ suficientŭ, s'a cheltuitŭ următórele:

1. Asigurarea contra incendiuluĭ a acestorŭ case pe 1 anŭ. . . . . L. 86,25
2. Cheltuelĭ de punere în posesie a acestuĭ immobilŭ . . . . » 386,90
3. Plata sergentuluĭ de nópte la Palatulŭ Academieĭ pe 9 lunĭ à L. 68 . . . . L. 612,— L. 1.085,15

rĕmânêndŭ restŭ de . . . . L. 3.264,85

«*J. In esercițiulŭ curentŭ* aŭ rĕmasŭ necheltuiţĭ din *dotaţiunea M. S. Regeluĭ* suma de . . . . L. 240.25

care se va trece ca saldŭ pe anulŭ 1891 92.

«*K. Totŭ în anulŭ* curentŭ s'aŭ încassatŭ din vinderea *Mareluĭ Etimologicŭ* suma de . . . . L. 84,

care asemenea rĕmânêndŭ necheltuiţĭ se vorŭ trece ca saldŭ pe esercițiulŭ 1891—92.

«*L. Fondulŭ publicăriĭ documentelorŭ istorice Hurmuzaki* a începutŭ anulŭ curentŭ cu unŭ saldŭ de . . . . L. 3.492,25

De reportatŭ . . . L. 3.492,25

Reportŭ		L.	3.492,25
Aŭ intratŭ :			
dela Cassieria centrală		»	33.000,—
din vîndarea publicaţiuneĭ		»	610,80
în totalŭ . . .		L.	37.103,05
S'aŭ cheltuitŭ :			
Tipografuluĭ . . . . L.	15.918,35		
Pentru copierĭ de documente . . . . »	1.976,70		
» remunerare de corecturĭ . . . . . »	2.769,25		
» traducerĭ . . . . »	6.032,50		
» cărţĭ cumpĕrate . . . . »	37,10		
Remuner. pentru căutare de documente pe 1 anŭ à L. 350 pe lună . . . . »	4.200,—		
Secretaruluĭ comisiuneĭ pe 1 anŭ à L. 350 pe lună . . . . »	4.200,—		
Cheltuelĭ de espediţie şi altele . . . . . . »	1.044,45	L.	36.178,35
Remâne saldo astădĭ		L.	924,70

«Fiindŭ a se maĭ cheltui în cursulŭ sesiuneĭ actuale din suma de L. 924,70, raportulŭ finalŭ va arĕta adevĕratulŭ saldŭ, care va rĕmâné la încheerea anuluĭ budgetarŭ curentŭ.

«*M. Recapitulândŭ situaţiunea*, Academia are în acestŭ anŭ în efecte, proprietăţĭ şi saldurĭ, (afară de fondulŭ Hurmuzaki, care este separatŭ):

Sub	c.	Excedentulŭ pe anulŭ 1890 91 de trecutŭ în budgetŭ, pe cât va maĭ rĕmâné. . . . . L.	3.654,25
»	d.	efecte la 14 fondurĭ. . . . . »	761.092,—
»	e.	efectele fonduluĭ Obedenaru. . . . . »	156.548,60
»	»	moşia Obedeniĭ evaluată după venitŭ . . . . »	240.000,—
»	»	efectele fonduluĭ Princeseĭ Alina Ştirbeĭ. . . . . . »	200.000,—
»	f	» » Craiovénŭ . . . . »	8.200,—
»	»	numerariulŭ fonduluĭ Craiovénŭ . . . . »	1.323,80
»	g	móra de vaporŭ — aproximativŭ . . . . »	80.000,—
»	»	casa decedat. Ioanŭ Fĕtu — aproximativŭ . . . . . »	70.000,
»	h	escedentulŭ fond. Ioanŭ Fĕtu . . . . »	5.594,60
»	i	casele decedat. Macinca din Craiova — aproximativŭ »	80.000,—
»	j	saldulŭ din dotaţ. M. S. Regeluĭ . . . . »	240,25
»	k	» » vinderea Etimologiculuĭ . . . . »	84,—
		In totalŭ . . . L.	1.606.737,50

«In fine numerariulŭ casseĭ la 15 Martie 1891 a fostŭ de L. 14.360,25

«*Bucuresci 18 Martie 1891.*»

II.

«Conformŭ arĕtăriĭ din întâiulŭ raportŭ alŭ Casseĭ şi alŭ comptabilităţiĭ, din 18 Martie 1891, am onóre a presenta acum situaţiunea finală cu încheerea anuluĭ budgetarŭ 1890 91.

«*A. Veniturile* s'aŭ încassatŭ tóte, carĭ aŭ fostŭ încassabile, afară de L. *500*, (la fondulŭ Ioanŭ Fĕtu), unŭ restŭ din arenda grădineĭ din 1890 91, care se va trece ca saldŭ pe anulŭ viitorŭ.

«*B Lângă Excedentulŭ* arĕtatŭ de	L.	3.654,25
se maĭ înscrie suma de	»	300,
produsulŭ vindereĭ rafturilorŭ de la biblioteca veche din Palatulŭ Universităţiĭ.—Deci astădĭ escedentulŭ curatŭ este de	L.	3.954,25

carele se va înscrie în budgetulŭ anuluĭ viitorŭ.

«Dacă însă *fondulŭ Macinca*, ca fondŭ cu destinaţiune generală, se va înscrie la fondulŭ Economiilorŭ, saldulŭ acestuĭ fondŭ arĕtatŭ în raportulŭ din 18 Martie 1891 sub I în suma de	L.	3.264,85
se va adăoga la excedentulŭ anuluĭ curentŭ, şi astŭ-felŭ acela va fi de înscrisŭ în budgetŭ cu suma de	L.	7.219,10

«*In raportulŭ precedentŭ efectele Academieĭ dela 14 fondurĭ* sunt înscrise

		nominalŭ	peste nominalŭ	totalŭ
cu		L. 694.700	L. 66.392,—	L. 761.092,—
«S'a maĭ capitalisatŭ la fondulŭ Năsturelŭ-Herĕscu, în 3 curentŭ, Premiulŭ Năsturelŭ de L. 4.000, care nu s'a obţinutŭ de nimenea în sesiunea 1890, cu 3 acţ. de Banca Naţională cumpĕrate à L. 1.417,58, care face suma de . .	L. 4.252,75	L. 1.500	L. 2.752,75	L 4 252,75
Aceste fondurĭ acum sunt de . . .		L. 696.200	L. 69.144,75	L. 765.344,75

«Cassa la 4 Aprilie 1891 a fostŭ de . . . . L. 18.935,—

«5 Aprilie 1891».

C.— *Programa lucrărilorŭ sesiuneĭ generale a Academieĭ în 1891.*

1. Raportulŭ Secretaruluĭ generalŭ despre activitatea Academieĭ în 1890—91.

2. Alegerea Comisiuneĭ pentru esaminarea lucrărilorŭ făcute în 1890—91.

3. Alegerea Comisiuneĭ financiare pentru cercetarea compturilorŭ pe 1890—91 și pentru formarea budgetuluĭ pe 1891—92.

4. Raportulŭ Comisiuneĭ însărcinate cu împărțirea cărțilorŭ didactice din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu, în 1890.

5. Raportulŭ Comisiuneĭ permanente a Biblioteceĭ, pentru 1890—91.

6. Raportulŭ Comisiuneĭ însărcinate cu cercetarea publicațiunilorŭ presentate la concursulŭ premielorŭ *Năsturelŭ-Herĕscu*, de 4.000 Leĭ, și *Eliade-Rădulescu*, 5.000 Leĭ, pentru 1891.

7. Raportulŭ Comisiuneĭ însărcinate cu cercetarea lucrărilorŭ presentate la concursulŭ *Premiuluĭ Lazărŭ*, de 5.000 leĭ, asupra subiectuluĭ: *Igiena țĕranuluĭ românŭ, etc.*

8 Raportulŭ Comisiuneĭ pentru cercetarea publicațiunilorŭ presentate la concursulŭ *Premiuluĭ Neuschotz*, de 1.500 leĭ, pentru 1891.

9. Decisiune pentru primirea și regulamentarea legatuluĭ Macinca. (Art. 7 lit. *n* Stat.)

10. Fixarea terminuluĭ pentru amânarea concursuluĭ *Premiuluĭ Alexandru Ioanŭ Cuza*, de 10.000 leĭ, cu subiectulŭ «*Istoria Românilorŭ dela Aurelianŭ până la fundarea Principatelorŭ.*» (Art. 94 Regul.)

11. Determinarea subiectuluĭ de pusŭ la concursulŭ premiuluĭ cincenalŭ *Alexandru Ioanŭ Cuza*, de 6.000 leĭ, pentru anulŭ 1897. (Art. 94 Regul.)

12. Determinarea subiectuluĭ pentru concursulŭ *Premiuluĭ Lazărŭ*, de 5.000 leĭ, pentru 1895.

13. Decisiune pentru punerea la concursŭ a *Premiuluĭ G. San-Marinŭ* de 1.500 leĭ. — (Cfr. decisiunea dela 14 Martie 1887).

14. Determinarea subiectuluĭ de pusŭ la concursulŭ *Premiuluĭ Neuschotz*, de 1.500 leĭ, pe 1893. — (Decisiunea dela 20 Martie 1889.)

15. Determinarea subiectului (alesŭ de Secţiunea literară) de pusŭ la concursulŭ *Premiuluĭ Alexandru Bodescu*, de 1.500 leĭ, pentru 1894. — (Decisiunea de la 20 Martie 1889.)

16. Decisiune asupra publicăreĭ colecţiuneĭ de poesiĭ poporale române presentată de d-lŭ I. Popŭ Reteganulŭ la 11 Maiŭ 1890.

17. Raportulŭ Comisiuneĭ financiare asupra compturilorŭ pe 1890—91.

18. Raportulŭ Comisiuneĭ însărcinate cu examinarea lucrărilorŭ făcute în 1890—91.

19. Cestiunea ortografieĭ. Scrierea luĭ *u* mutŭ finalŭ.

20. Cetirea discursuluĭ de recepţiune alŭ d-luĭ membru Gr. G. Tocilescu, cu rěspunsulŭ d-luĭ D. A. Sturdza. (Art. 24 Stat., 63 Reg.)

21. Serbarea aniversăreĭ de 25 de anĭ dela înfiinţarea Academieĭ (1866—1891).

22. Alegerea Comisiuneĭ de 9 membri pentru cercetarea publicaţiunilorŭ carĭ se vorŭ presenta la concursulŭ premielorŭ *Năsturelŭ-Herěscu* de 4.000 leĭ și *Lazărŭ* de 5.000 leĭ pentru 1892.

23. Alegerea Comisiuneĭ pentru cercetarea cărţilorŭ didactice, carĭ se vorŭ presenta la concursulŭ premiuluĭ *Societăţeĭ Craiovene*, de 1500 leĭ, pe anulŭ 1892.

24. Alegerea Comisiuneĭ care va examina lucrările carĭ se vorŭ presenta la concursulŭ *Premiuluĭ Eliade Rădulescu* de 5.000 leĭ pentru 1892, asupra subiectuluĭ «*Nascerea și înmormîntarea la Românĭ. Datine și credinţe.*»

25. Alegerea Comisiuneĭ însărcinate cu distribuirea gratuită a cărţilorŭ didactice din fondulŭ Ioanŭ Fětu, în 1891.

26. Formarea budgetuluĭ pentru anulŭ 1891—92.

27. Alegerea de doĭ membri aĭ Academieĭ în Secţiunea literară în loculŭ rěposaţilorŭ T. Cipariŭ și V. Alecsandri.

28. Alegerĭ de membri onorarĭ şi corespondenţĭ.

29. Alegerea Secretaruluĭ generalŭ pe 7 anĭ (1891—98).

30. Alegerea Preşedinţilorŭ și Vice-Preşedinţilorŭ Secţiunilorŭ (Art. 14 Statute.)

31. Alegerea Delegaţiuneĭ pentru 1891—92.

32. Raportulŭ Secretaruluĭ generalŭ asupra lucrărilorŭ Academiei în sesiunea generală din 1891.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ comunică că *M. S. Regele* a exprimatŭ dorința ca serbarea jubileuluĭ de 25 de anĭ a Academieĭ să se facă în ḑiua de 1 Aprilie, când *M. S. Regele* va binevoi a asista la ședință.

— Academia decide în unanimitate ca ședința solemnă a jubileuluĭ să se facă la 1 Aprilie.

Se procede la alegerea Comisiuneĭ pentru examinarea lucrărilorŭ făcute în 1890—91.

— Sunt aleșĭ d-niĭ : *G. Barițŭ, N. Kretzulescu, I. Sbiera.*

In Comisiunea financiară pentru cercetarea compturilorŭ pe 1890 91 și pentru formarea budgetuluĭ pe 1891—92 se alegŭ d-niĭ: *V. Babeșŭ, Dr. D. Brândză* și *E. Bacaloglo.*

Legatulŭ făcutŭ Academieĭ de rĕposatulŭ profesorŭ Teodorŭ Macinca dela Craiova și constătătorŭ dintr'o casă în acelŭ orașŭ, se primesce cu unanimitate, deciḑêndu-se a se recomanda Comisiuneĭ financiare înscrierea luĭ în budgetŭ.

Se decide a se alege o Comisiune specială pentru a examina și a face propunerĭ asupra cestiunilorŭ privitóre la diferitele premiĭ prevĕḑute la punctele 10—15 din programa lucrărilorŭ.

— Sunt aleșĭ în acéstă Comisiune d-niĭ : *Hasdeŭ, Urechiă* și *Aurelianŭ.*

ȘEDINȚA DIN 20 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire scrisoreĭ prin care d-lŭ *E. Bacaloglo* arată că nu póte lua parte la lucrările Comisiuneĭ financiare, în care a fostŭ alesŭ, și cere să fie înlocuitŭ.

— Punêndu-se la votŭ, demisiunea d-luĭ Bacaloglo se respinge.

ȘEDINȚA DIN 21 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *E. Bacaloglo* insistă asupra demisiuneĭ sale din Comisiunea financiară în care a fostŭ alesŭ.

— In urma discuțiuneĭ făcute, se decide a nu se alege altŭ membru în numita Comisiune, la ale căreĭ lucrărĭ d-lŭ Bacaloglo nu vá lua parte, dacă acésta iĭ va fi cu neputință.

D-lŭ *D. Sturdza* dă cetire raportuluĭ Comisiuneĭ însărcinate cu distribuirea gratuită a cărțilorŭ didactice din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu în 1890.

— Ne presentându-se nicĭ o observațiune, se iea actŭ de cuprinsulŭ raportuluĭ.

Se procede la alegerea Comisiuneĭ pentru aceeașĭ lucrare în 1891. Sunt realeșĭ: d-niĭ *P. S. Aurelianŭ, Gr. Ștefănescu* și *D. A. Sturdza.*

ȘEDINȚA PUBLICA DIN 22 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *N. Quintescu* dă cetire raportuluĭ Comisiuneĭ bibliotecеĭ asupra desvoltăriĭ colecțiunilorŭ Academieĭ în anulŭ 1890—91.

Academia, prin votŭ unanimŭ, exprimă mulțumirĭ donatorilorŭ carĭ aŭ îmbogățitŭ colecțiunile sale în anulŭ trecutŭ, apoĭ iea spre sciință raportulŭ Comisiuneĭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* a cetitŭ o legendă culésă de d-sa «*Nea Sărăcilă*» și a schițatŭ pașiĭ făcuțĭ de folkloristică, din punctulŭ de vedere alŭ acestuĭ genŭ de literatură.

D-lŭ *Urechiă* cercetéză evenimentele dela 1788—1791, și arată în ce aŭ contribuitŭ acestea la pregătirea curentuluĭ unionistŭ în Principate.

ȘEDINȚA DIN 23 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire scrisoreĭ prin care studențiĭ dela liceulŭ românŭ din Blajŭ trimetŭ felicitărĭ Academieĭ cu ocasiunea serbăriĭ jubileuluĭ de 25 anĭ.

Se dă cetire procesuluĭ-verbalŭ alŭ Secțiuneĭ literare pentru ședința dela 20 Martie, în care Secțiunea a decisŭ ca Academia să însărcineze pe d-niĭ membri corespondențĭ I. Bianu, G. Ionnescu-Gion și I. Slavicĭ să examineze colecțiunea de poesiĭ poporale presentată pentru publicare de d-lŭ I. Popŭ Reteganulŭ, și să facă raportŭ asupra eĭ, arĕtândŭ întru cât merită a fi publicată de Academie.

D-lŭ *V. Babeșŭ* dice că propunerea Secțiuneĭ literare atinge o cestiune de principiŭ, anume dacă membriĭ Academieĭ potŭ fi înlocuițĭ în lucrările de competința lorŭ prin membriĭ corespondențĭ. Acésta este în contra regulamentuluĭ Academieĭ. Printr'o hotărîre ca cea propusă s'ar atinge prestigiulŭ membrilorŭ activĭ. In orĭ-ce casŭ d-sa stăruesce ca să se modifice regulamentulŭ, introducêndu-se într'însulŭ o disposițiune care să permită a se lua decisiunĭ ca cea propusă acum; dar înainte de a se face acéstă modificare în regulamentŭ, să se urmeze

ca și până acum, însărcinându-se membrii activi ai Academiei cu facerea diferitelorŭ lucrări de natura celei propuse.

D-lŭ *N. Quintescu* împărtășesce vederile d-lui Babeșŭ, și spune că și în sînulŭ Secțiunei d-sa a fostŭ de părere să se însărcineze d-nii Sion și Sbiera cu cercetarea colecțiunei; d-lorŭ arŭ fi pututŭ să céră ajutorulŭ membrilorŭ corespondenți, dar trebuiaŭ să presinte raportulŭ în numele lorŭ.

D-lŭ *V. Maniŭ* dice că s'ar uni cu părerea d-lui Babeșŭ de a se respinge propunerea Secțiunei literare, dacă într'adevĕrŭ acésta ar fi contrarie regulamentului și prin urmare s'ar face printr'însa unŭ începutŭ de anarchie în Academie. Propunerea presentată însă nu este de locŭ contrarie nici spiritului nici literei regulamentului, în care nu se află nici o restricțiune în sensulŭ părerei d-lui Babeșŭ. Până acum Academia a procedatŭ altŭ-felŭ cu membrii corespondenți: A însărcinatŭ cu misiuni importante pe d-nii Tocilescu și N. Densușianu, cari și-aŭ presentatŭ rapórte în numele lorŭ. D-sa susține propunerea Secțiunei și crede că este bine să fimŭ severi cu observarea regulamentului, dar să nu creămŭ restricțiuni acolo unde nu sunt și unde nu arŭ puté aduce nici unŭ folosŭ.

D-lŭ *Gr. Ștefănescu* citéză art. 30 din regulamentŭ, în care se dice că Comisiunile speciale să fie compuse dintre membrii activi ai Academiei; deci propunerea Secțiunei literare este contrarie regulamentului, și apoi până acum nu s'aŭ luatŭ nici odată decisiuni ca cea care se propune. Insărcinările date d-lorŭ Tocilescu și Densușianu aŭ fostŭ misiuni, avêndŭ de scopŭ lucrări în afară de Academie, iar nu lucrări interne și curente, cum este cercetarea manuscriptului de care este vorba. S'a întîmplatŭ și se póte întîmpla ca Academia să aibă a judeca o lucrare care nu este de competința nici unuia din membri; atunci se póte face apelŭ la o persónă competentă chiar și afară din Academie, dar altŭ-felŭ nu.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* spune că d-sa a făcutŭ în Secțiune propunerea care se discută și de care se miră când vede că întîmpină așa înverșunată opunere. Suntemŭ o Academie tînĕră și în multe arŭ trebui să vedemŭ cum se face în cele mai vechi și să le imitămŭ. Aprópe

în tóte Academiile, cum este cea dela Viena și chiar cea dela Pesta, membriĭ corespondențĭ aŭ multŭ maĭ multe drepturĭ decât la noĭ și eĭ sunt însărcinațĭ a face maĭ tóte relațiunile de felulŭ aceleĭ despre care se discută. De ce nu s'ar puté face totŭ așa și la noĭ? D-lŭ Babeșŭ ḍice că prin propunerea Secțiuneĭ se face o substituțiune a membrilorŭ corespondențĭ în loculŭ celorŭ activĭ. Dar chiar acésta este în interesulŭ Academieĭ, căcĭ se póte ca membriĭ corespondențĭ, fiindŭ maĭ tinerĭ, să fie maĭ în curentŭ cu unele cestiunĭ și ramure ale sciințeĭ decât membriĭ activĭ, și pentru ce Academia să țină departe dela sine tinerele puterĭ sciințifice carĭ sunt chemate a ne lua într'o ḍi loculŭ nostru. D-lŭ Ștefănescu, combătêndŭ propunerea, a căutatŭ să se sprijine pe art. 30 din regulamentŭ; acelŭ articolŭ însă vorbesce de «comisiunile speciale carĭ aŭ a executa *în cursulŭ anuluĭ* anumite lucrărĭ,» adecă dela o sesiune până la cea-laltă; n'are prin urmare nimica a face cu propunerea în discuțiune; art. 5 din Statute spune că activitatea Academieĭ se exercită între altele «de către persóne însărcinate de dînsa cu misiunĭ speciale,» și aci *misiunĭ* însemnéză *însărcinărĭ*. D-lŭ Ștefănescu a contestatŭ într'unŭ modŭ absolutŭ existența precedentelorŭ. D-sa este în completă greșală; unŭ precedentŭ absolutŭ identicŭ s'a creatŭ la 1889: Secțiunea literară avea să se pronunțe asupra cerereĭ d-luĭ D. P. Lupașcu de a se publica o colecțiune de descântece întitulată *Medicina babelorŭ*; Secțiunea literară a însărcinatŭ pe d-lŭ membru corespondentŭ I. Bianu; d-sa și-a presentatŭ raportulŭ și Secțiunea l'a aprobatŭ la 28 Martie 1889 și în aceeașĭ ḍi a primitŭ și aprobarea plenuluĭ. Actele sunt publicate în *Anale;* decĭ unŭ precedentŭ absolutŭ identicŭ există în Academie și nicĭ unŭ motivŭ seriosŭ nu se póte opune primireĭ propunereĭ făcute de Secțiunea literară.

D-lŭ *I. Sbiera* ḍice că manuscriptulŭ este voluminosŭ și nu ar puté să fie bine examinatŭ în scurtulŭ timpŭ alŭ sesiuneĭ în care membriĭ activĭ sunt ocupațĭ și cu alte lucrărĭ. D-sa s'a unitŭ cu propunerea d-luĭ Hasdeŭ maĭ alesŭ după ce a aflatŭ că uniĭ membri corespondențĭ aŭ luatŭ deja cunoscință de cuprinsulŭ manuscriptuluĭ.

D-lŭ *D. Sturdza* crede că cestiunea este fórte simplă; precedentŭ

a existatŭ, şi elŭ a fostŭ conformŭ cu spiritulŭ art. 28 din regulamentŭ, prin urmare crede că propunerea Secţiuneĭ trebue primită.

D-lŭ *M. Kogălniceanu* nu vede întru ce ar perde autoritatea membrilorŭ activĭ dacă Academia ar da însărcinărĭ de studiŭ membrilorŭ eĭ corespondenţĭ, pe carĭ Academia i-a alesŭ tocmaĭ pentru activitatea lorŭ literară şi pentru sciinţa lorŭ.

Discuţiunea se închide.

— Se pune la votŭ propunerea Secţiuneĭ literare şi se primesce.

Se cetesce procesulŭ verbalŭ alŭ Secţiuneĭ istorice pentru şedinţa dela 20 Martie.

— Se iea actŭ.

La ordinea ḑileĭ este raportulŭ Comisiuneĭ însărcinate cu examinarea manuscriptelorŭ presentate la concursulŭ premiuluĭ Lazărŭ asupra subiectuluĭ *Igiena ţĕranuluĭ românŭ.*

D-lŭ *Dr. Felix* dă cetire raportuluĭ, care conchide propunêndŭ a se da câte o încurajare manuscriptelorŭ cu devisele «Amiculŭ agricultoruluĭ» şi «Este de doritŭ ca şi alimentaţiunea muncitorilorŭ noştri să se îmbunătăţéscă.»

D-lŭ *D. Sturdza* observă că la concursŭ este pusŭ premiulŭ Lazărŭ, care după lege este nedivisibilŭ. Situaţiunea financiară a Academieĭ este strîmtorată, aşa în cât nu ar fi cu putinţă ca să se dea autorilorŭ celorŭ douĕ manuscripte încuragierĭ din alte fondurĭ.

D-lŭ *V. Maniu* constată că raportulŭ Comisiuneĭ arată greşelĭ însemnate în manuscriptele presentate la concursŭ; unele dintre ele aŭ calităţĭ. D-sa este de părere că nu se póte acorda premiulŭ nicĭ unuĭ concurentŭ, şi propune ca acelaşĭ subiectŭ să se pună din noŭ la concursulŭ premiuluĭ Lazărŭ pentru celŭ dintâiŭ anŭ, în care este disponibilŭ.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* vede din raportulŭ Comisiuneĭ că manuscriptulŭ cu devisa «Amiculŭ agricultoruluĭ» are defecte puţine şi micĭ, carĭ uşorŭ s'arŭ puté îndrepta înainte de tipărire. Comisiunea însă nu vine cu o propunere precisă de a se acorda saŭ refusa premiulŭ, iar Academia numaĭ asupra uneĭ asemenea propunerĭ ar puté da unŭ votŭ.

D-sa crede că Comisiunea ar trebuì să-şĭ reia raportulŭ şi să formuleze acéstă conclusiune precisă spre a se puté vota asupra eĭ.

D-lŭ *Dr. Felix* dice că Comisiunea nu póte să-şĭ modifice conclusiunile; ea a recunoscutŭ valórea manuscriptuluĭ cu devisa «Amiculŭ agricultoruluĭ»; dar, după ce arată calităţile şi defectele, de altŭ-felŭ de puţină însemnătate, lasă ca Academia să hotărască dacă-ĭ acordă premiulŭ saŭ ba

D-lŭ *Quintescu* dice că unanimitatea Comisiuneĭ a fostŭ în contra premieriĭ manuscriptelorŭ, şi de aceea propune să li se dea numaĭ încurajărĭ. Prin urmare Academia nu ar maĭ puté vota decât asupra acordăriĭ încurajărilorŭ propuse.

D-lŭ *Generalŭ Fălcoianu* cere să se pună la votŭ propunerea Comisiuneĭ de a nu se premia nicĭ unŭ manuscriptŭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* stăruesce ca Comisiunea să formuleze o propunere precisă asupra premieriĭ saŭ nepremieriĭ lucrărilorŭ studiate de dînsa.

D-lŭ *D. Sturdza* dice că prin raportulŭ sĕŭ Comisiunea arată că nu crede că lucrarea merită premiulŭ Lazărŭ. Dacă raportulŭ s'ar înapoia Comisiuneĭ, Academia ar exercita asupra eĭ o presiune. D-sa este de părerea d-luĭ Maniu ca acelaşĭ subiectŭ să se pună din noŭ la concursulŭ premiuluĭ Lazărŭ pentru anulŭ 1895, şi până atuncĭ lucrările presentate acuma se vorŭ îmbunătăţi, aşa în câtŭ fără îndoială li se va puté da premiulŭ.

Discuţiunea se închide.

— Se pune la votŭ propunerea de a se acorda premiulŭ Lazărŭ lucrărilorŭ presentate la concursŭ.

Resultatulŭ votuluĭ este 15 bile contra şi 5 pentru.

D-lŭ Preşedinte proclamă votulŭ, anunţândŭ că propunerea de premiare s'a respinsŭ

— Se pune la votŭ propunerea de a se publica acelaşĭ subiectŭ la concursulŭ premiuluì Lazărŭ pe 1895 şi se primesce cu unanimitate

ȘEDINȚA DIN 26 MARTIE 1891.

Preșcdința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se cetesce scrisórea prin care d-lŭ *S. Fl. Marianu* anunță că nu va puté veni spre a lua parte la lucrările sesiuneĭ.

Se cetesce scrisórea, prin care ambasadorulŭ Engliterei la Constantinopole, Sir W. A. White, membru onorarŭ alŭ Academieĭ, anunță că nu va puté lua parte la serbarea jubileuluĭ de 25 anĭ alŭ Academieĭ și face urărĭ pentru prosperitatea eĭ.

D-lŭ *G. Sion* dăruesce pentru colecțiunile Academieĭ proclamațiunea cea mare a revoluțiuneĭ dela 1848 din Muntenia și proclamațiunea locotenențeĭ domnescĭ dela 6 Septembre 1848, prin care anunță desființarea clăceĭ în tóte formele eĭ.

Se cetesce adresa pe lângă care d-lŭ Dr. Petrini-Galatz trimete pentru biblioteca Academieĭ o colecțiune din principalele sale publicațiunĭ.

Se presintă edițiunea germană a scriereĭ d-luĭ S. Mangiucă, fostŭ membru onorarŭ alŭ Academieĭ, cu titlulŭ «Daco-romanische Sprach- und Geschichtsforschung. I. Theil. Oravicza 1891.»

D-lŭ *Dr. I. Felix* presintă din partea d-luĭ Dr. V. Babeșŭ, membru corespondentŭ, «Analele institutuluĭ de patologie și de bacteriologie.» Anulŭ I, 1838—89.

Comisiunea premielorŭ anuale presintă unŭ procesŭ verbalŭ prin care se arată că, neîntrunindu-se decât 4 membri, nu s'a putută constitui și începe lucrările.

D-lŭ *N. Quintescu* cere să se facă invitărĭ speciale membrilorŭ absențĭ și a le cere să anunțe dacă sunt gata a participa la lucrărĭ saŭ sunt împedecațĭ, spre a se puté alege alțĭ membri în loculŭ lorŭ.

După o scurtă discuțiune se aprobă propunerea făcută de d-lŭ *B. P. Hasdeŭ* ca Comisiunea să se constitue, și apoĭ Președintele eĭ să invite pe membriĭ absențĭ să vie spre a lua parte la lucrărĭ.

La ordinea ḑileĭ: Raportulŭ Comisiuneĭ însărcinate cu examinarea lucrărilorŭ făcute în 1890—91.

D-lŭ raportorŭ *I. Sbiera* dă cetire raportuluĭ în următórea cuprindere :

«Una din dispositiunile cele maĭ fericite ale statutelorŭ Academieĭ este aceea, prin care Secretarulŭ generalŭ, însărcinatŭ cu întréga conducere a lucrărilorŭ curente și cu supraveghiarea regulateĭ funcționărĭ a diferitelorŭ servicii ale instituțiuneĭ nóstre, este obligatŭ a presenta, la începutulŭ fie-căreĭ sesiunĭ generale, o relațiune asupra activitățeĭ Academieĭ în timpulŭ de unŭ-spre-ḑece lunĭ carĭ despartŭ sesiunile generale și asupra gestiuneĭ aceluĭ comitetŭ executivŭ alesŭ în fie-care anŭ care pórtă numele de Delegațiune.

«Acestŭ raportŭ anualŭ ne pune pe toțĭ în curentŭ cu starea lucrărilorŭ, ceea ce este de cea maĭ mare utilitate, maĭ alesŭ pentru aceia dintre noĭ carĭ nu locuescŭ în Bucurescĭ și carĭ nu potŭ deci urmărì de aprópe și pasŭ cu pasŭ cestiunile ce se tractéză și lucrările ce se execută în decursulŭ anuluĭ; elŭ ne dă, în acelașĭ timpŭ, ocasiunea de a da apreciarea nóstră în ședință plenară asupra lucrărilorŭ executate și asupra cestiunilorŭ pendente.

«Comisiunea, căreia d-vóstră ațĭ binevoitŭ a-ĭ da în acestŭ anŭ însărcinarea de a examina și a vĕ raporta asupra lucrărilorŭ enumerate în raportulŭ despre activitatea din anulŭ trecutŭ, a constatatŭ, cu cea maĭ mare satisfacțiune, că și de astă-dată raportulŭ d-luĭ Secretarŭ generalŭ este o expunere completă și de o exactitate pe care tot-deauna amŭ admirat'o în lucrările d-sale și pentru care se cuvine să-ĭ exprimămŭ tótă recunoscința nóstră.

«Este bună și plină de pietate datina, introdusă de Secretarulŭ nostru generalŭ în relatările sale anuale, de a începe prin amintirea acelorŭ membri aĭ Academieĭ, efectivĭ, onorarĭ și corespondențĭ, carĭ șĭ-aŭ curmatŭ activitatea în decursulŭ anuluĭ. Este o tristă dar sântă datorie ca să ne aducemŭ aminte de dînșiĭ, și, aicĭ adunațĭ în sesiune generală, să le ḑicemŭ din adânculŭ sufletuluĭ: «Fie-le țărîna ușóră, iar «amintirea lorŭ binecuvîntată în vecĭ printre noĭ și urmașiĭ noștri, căcĭ «eĭ aŭ iubitŭ némulŭ românescŭ și aŭ lucratŭ pentru cultura luĭ!»

«Vasile Alecsandri, carele maĭ bine de jumĕtate de secolŭ a făcutŭ să vibreze armoniosŭ și cu putere tóte córdele sufletuluĭ nostru prin

cântecele sale pline de focŭ și de avêntŭ; carele a sciutŭ în scrierile sale să fie unŭ interpretŭ fidelŭ alŭ simțemintelorŭ nóstre intime și alŭ aspirațiunilorŭ naționale; carele ne-a chematŭ cu însuflețire «să «ne dămŭ mână cu mână;» astădĭ nu maĭ este în mijloculŭ nostru ca să i-o putemŭ strânge cu iubire și cu respectŭ, dar memoria luĭ glo-riósă va fi pururea vie nu numaĭ în sînulŭ Academieĭ Române, ci ea va ocupa o pagină luminósă în istoria întreguluĭ némŭ românescŭ.

«Numele luĭ Simeonŭ Mangiuca va fi respectatŭ ca alŭ unuĭ bărbatŭ zelosŭ și iubitorŭ de sciință.

«Invĕțațiĭ D-rulŭ Fr. de Miklosich, Bartolomeŭ Cecchetti și E. Schuyler aŭ arĕtatŭ simțeminte binevoitóre pentru Românĭ, și în diversele lorŭ studiĭ s'aŭ ocupatŭ și de studiulŭ limbeĭ și alŭ istorieĭ nóstre, lucru pentru care datorimŭ stimă și venerațiune memorieĭ lorŭ.

«In cea maĭ mare parte a anuluĭ trecutŭ activitatea Academieĭ a fostŭ, precum ne spune raportulŭ generalŭ, în parte suspendată din causa mutăreĭ și instalăreĭ eĭ în noulŭ localŭ, ceea ce a făcutŭ cu neputință ținerea ședințelorŭ publice. Comisiuneĭ D-vóstre i se pare că aceste ședințe aŭ o deosebită însemnătate și ar fi bine ca ele să fie câtŭ maĭ dese. Noulŭ localŭ face cu putință participarea unuĭ publicŭ destulŭ de numerosŭ la lecturile Academieĭ; și prin ședințele publice Academia se pune în contactŭ directŭ cu publiculŭ, despre care scimŭ că arată lucrărilorŭ eĭ unŭ interesŭ destulŭ de viŭ. Lecturile publice și discuțiunile sciințifice arŭ atrage din ce în ce maĭ multŭ publiculŭ, și prin acésta, nu ne îndoimŭ, Academia șĭ-ar înălța încă maĭ sus prestigiulŭ sĕŭ, ar mărì și maĭ multŭ autoritatea sa.

«Publicațiunile Academieĭ, întru câtŭ executarea lorŭ a depinsŭ de Secretarulŭ nostru generalŭ, aŭ fostŭ făcute cu cea maĭ mare grăbire și în modŭ fórte mulțămitorŭ din tóte punctele de vedere. Nicĭ unŭ volumŭ din *Anale* nu este în întârdiere; tóte memoriile depuse și aprobate de Academie aŭ fostŭ tipărite și publicate.

«Din istoria luĭ *Herodotŭ*, în traducerea premiată a d-luĭ D. I. Ghica, s'a tipăritŭ în acestŭ anŭ o singură cólă, a 17-a, ajungêndŭ până la

cap. 151 din cartea întâia. Dacă considerămŭ că acéstă lucrare a începutŭ a se tipări dela 1886, și de atuncĭ, în timpŭ de șése anĭ, s'aŭ tipăritŭ numaĭ 17 cóle, carĭ cuprindŭ abia treĭ pătrimĭ din cartea întâia, vedemŭ că ar trebuì unŭ timpŭ fórte îndelungatŭ pentru ca să putemŭ avé tipărite tóte cele nouĕ cărțĭ ale părinteluĭ istorieĭ. Atragemŭ dar atențiunea D-vóstre asupra acestuĭ faptŭ și ne permitemŭ a vĕ propune ca să binevoițĭ a decide ca să se recomande traducĕtoruluĭ să accelereze lucrarea pentru a termina tipărirea cărțiĭ întâia. Apoĭ să se tipărescă cartea a patra, care este cea maĭ interesantă pentru istoria vechiă, anteromană, a țĕrilorŭ nóstre.

«Comisiunea a vĕḑutŭ cu bucurie frumosulŭ volumŭ de «*Texte macedo-române*» rĕmase Academieĭ dela rĕposatulŭ și neuĭtatulŭ nostru colegŭ și donatorŭ Dr. M. G. Obedenaru. Acestŭ însemnatŭ materialŭ pentru studiulŭ importantuluĭ dialectŭ românescŭ din Macedonia a fostŭ tipăritŭ cu o precisiune vrednică de tótă lauda de către membrulŭ corespondentŭ și bibliotecarulŭ nostru d-lŭ I. Bianu, care a înzestratŭ volumulŭ cu unŭ glosariŭ completŭ alŭ cuvintelorŭ și formelorŭ cuprinse în textŭ. Publicațiunĭ de acéstă natură facŭ bine Academieĭ și onoréză pe aceia carĭ, din a eĭ însărcinare, le execută.

«Cunóscețĭ cu toțiĭ voluminósa și prețiósa lucrare a colegului nostru S. Fl. Marianŭ despre «*Nunta la Românĭ.*» Ea a fostŭ tipărită în decursulŭ anuluĭ și cuprinde unŭ materialŭ fórte bogatŭ și prețiosŭ, numeróse explicațiunĭ comparative despre datinele pitorescĭ, cu carĭ poporulŭ românŭ însoțesce actulŭ celŭ maĭ însemnatŭ și maĭ veselŭ alŭ viețeĭ sale, căsătoria.

«*Culegerea alocuțiunilorŭ, cuvîntărilorŭ și scrisorilorŭ,* pre carĭ M. S. Regele, Augustulŭ Președinte de onóre și Protectorŭ alŭ instituțiuneĭ nóstre, le-a rostitŭ și scrisŭ la diferite ocasiunĭ, în decursulŭ acestorŭ douĕ-ḑecĭ și cincĭ de anĭ dela înălțarea sa pe tronulŭ Românieĭ, va fi o prețiósă colecțiune de documente de cea maĭ înaltă însemnătate pentru cunóscerea evenimentelorŭ carĭ s'aŭ desfășuratŭ în acéstă țéră de unŭ pătrarŭ de secolŭ. Nu putemŭ decât să fimŭ mulțămitorĭ d-luĭ Sturdza, Secretarulŭ nostru generalŭ, pentru nimerita idee

ce a avutŭ, de a intercala aceste documente într'o înşirare cronologică a evenimentelorŭ însemnate, cu carĭ ele sunt în strînsă legătură.

«Deosebita valóre sciinţifică ce o aŭ cele patru lucrărĭ, despre carĭ ne spune raportulŭ că aŭ rĕmasŭ a se tipărì în anulŭ viitorŭ, ne face a stăruì cu toţiĭ să îndemnămŭ pe autoriĭ lorŭ să termine cât cu putinţă maĭ curêndŭ lucrarea de revisuire şi de completare la care le-aŭ supusŭ, spre a se puté tipărì. Vorbimŭ aicĭ despre scrierile d-luĭ Gr. G. Tocilescu «Ţĕranulŭ românŭ» şi «Catalogulŭ monumentelorŭ epigrafice şi sculpturale,» a d-luĭ Dr. D. Brândză «Flora Dobrogeĭ» şi a d-luĭ B. P. Hasdeŭ «Psaltirea luĭ Coresi, tomulŭ II.»

«Comisiunea a simţitŭ cea maĭ mare mulţumire vĕdêndŭ că colegulŭ nostru d-lŭ B. P. Hasdeŭ a pututŭ reluà şi continuà monumentala sa lucrare «*Magnum Etymologicum Romaniae.*» Nu putemŭ decât să facemŭ urărĭ călduróse d-luĭ Hasdeŭ ca să aibă acea linişte sufletéscă şi acea tărie pe care o dă consciinţa de a face o lucrare unică în felulŭ sĕŭ şi de celŭ maĭ mare folosŭ pentru limba şi naţiunea română, şi de a ridicà celŭ maĭ gloriosŭ monumentŭ sciinţeĭ românescĭ şi numeluĭ sĕŭ.

«Desvoltarea ce s'a datŭ, maĭ alesŭ în ultimiĭ anĭ, monumentaleĭ publicaţiunĭ de documente istorice puse sub numele neuitatuluĭ *Eudoxiu Hurmuzaki,* nu póte să nu înveselĕscă pe orĭ-ce bărbatŭ de sciinţă şi maĭ alesŭ pe toţĭ istoriografiĭ românĭ. Colecţiunea documentelorŭ adunate de Hurmuzaki prin o activitate stăruitóre de 30 de anĭ, care se compunea la începutŭ din aprópe treĭ miĭ de bucăţĭ, a fostŭ îmbogăţită de Academie cu aprópe şépte miĭ de documente, carĭ sunt tipărite, pe lângă vre-o alte treĭ miĭ carĭ sunt strînse în depositŭ şi pregătite de tiparŭ, spre a se adăuga şi ele la acestŭ grandiosŭ monumentŭ alŭ istorieĭ nóstre naţionale.

«Acéstă publicaţiune este celŭ maĭ durabilŭ şi maĭ frumosŭ monumentŭ pe care Academia şi l'a ridicatŭ şieşĭ şi memorieĭ nemuritoruluĭ Eudoxiu Hurmuzaki. Să dămŭ dară, Domnilorŭ Colegĭ, totŭ concursulŭ nostru pentru ca acéstă publicaţiune să se desvolte pe temelia pe care s'a începutŭ şi a ajunsŭ atâtŭ de departe, temelie pe care a aşezat'o

Comisiunea specială și permanentă, însărcinată să dea direcțiunea și să privegheze esecutarea acestorŭ marĭ lucrărĭ.

«Comisiunea d-vóstre a vĕḑutŭ cu mare bucurie că guvernulŭ românŭ a făcutŭ unŭ noŭ actŭ de generositate față cu Academia nóstră, procurându-ĭ localulŭ în care ne aflămŭ, şi dându-ĭ mijlóce de a-lŭ repara și de a se instala într'însulŭ.

«De și localulŭ acesta este o instalare provisorie a Academieĭ, totușĭ este multŭ maĭ încăpĕtorŭ decât acela pe care îlŭ ocupamŭ în palatulŭ Universitățiĭ, și din tóte punctele de vedere este multŭ maĭ bunŭ; așa în cât nu numaĭ tóte colecțiunile, dar și diferitele serviciĭ ale Academieĭ potŭ fi așezate și funcționa într'însulŭ cu destulă comoditate pentru unŭ șirŭ de anĭ. Avemŭ totușĭ nestrĕmutata speranță că statulŭ românŭ nu va întârzia a înălță acelŭ edificiŭ, despre care de atâtea orĭ s'a vorbitŭ, și în care să fie instalată definitivŭ Academia cu biblioteca și cu cele-lalte colecțiunĭ sciințifice ale eĭ.

«Din actele puse la disposițiune, Comisiunea a constatatŭ că acéstă mare îmbunătățire ce s'a făcutŭ Academieĭ, se datoréză fostuluĭ ministru alŭ cultelorŭ și instrucțiuniĭ publice, d-luĭ Teodorŭ Rosetti, căruia vĕ propunemŭ să-ĭ exprimămŭ mulțumita și recunoscința nóstră pentru bunavoință și interesulŭ ce l'a arĕtatŭ Academieĭ.

«Cu multă satisfacțiune trebue să constatămŭ că activitatea Academieĭ și buna administrare a fondurilorŭ de care dispune atragŭ asupra eĭ încrederea publică și aŭ de resultatŭ deșteptarea simțemintelorŭ generóse în persóne iubitóre de desvoltarea sciințeĭ și a cultureĭ românescĭ. O dovadă nouă despre acésta este donațiunea făcută Academieĭ de Teodorŭ Macinca, unŭ profesorŭ modestŭ la școla comercială din Craiova, care, deși n'a avutŭ nicĭ odată vre-o relațiune directă cu Academia, totușĭ urmărea cu interesŭ viŭ activitatea eĭ, și prin testamentŭ a lăsatŭ instituțiuniĭ nóstre aprópe întréga sa avere.

«In fața unorŭ fapte atâtŭ de elocinte, cum este acesta și cum avemŭ plăcere a vedé aprópe în fie-care anŭ, pe de o parte trebue să ne simțimŭ mândri de încrederea ce ni se arată și de aprețiarea favorabilă

ce se face activităţiĭ nóstre, pe de altă parte trebue să ne punemŭ tóte silinţele ca Academia nóstră să progreseze şi să fie unŭ focarŭ de lumină care să rĕspândéscă radele sale până în cele maĭ depărtate ţinuturĭ unde se vorbesce limba română şi se simţesce românesce. Astŭfelŭ Academia va contribui în modŭ puternicŭ la realisarea scopurilorŭ pentru carĭ a fostŭ creată, la înălţarea cultureĭ românescĭ.

«*N. Kretzulescu, G. Bariţiŭ.* Raportorŭ, *I. G. Sbiera.*»

D-lŭ preşedinte *B. P. Hasdeŭ* observă că în raportŭ se cuprinde propunerea de a se exprima mulţămirĭ d-luĭ T. Rosetti; acéstă propunere trebue pusă separatŭ la votŭ; apoĭ se va vota raportulŭ în totalŭ.

D-lŭ *N. Kretzulescu* propune a se exprima mulţămirĭ şi d-luĭ Secretarŭ generalŭ pentru zelulŭ şi activitatea pe carĭ le depune în serviciulŭ Academieĭ.

— Se pune la votŭ raportulŭ în totalŭ şi se aprobă cu unanimitate.

D-lŭ *N. Quintescu,* vorbindŭ despre tipărirea traduceriĭ luĭ Herodotŭ, observă că, dacă lucrarea va merge totŭ aşa de încetŭ, vorŭ trebui 45 anĭ ca să se termine. D-sa stăruesce ca Academia să aprobe propunerea cuprinsă în raportulŭ Comisiuneĭ de a se îndemna d-lŭ D. I. Ghica să activeze lucrarea, lăsândŭ la o parte notele carĭ nu sunt absolutŭ necesare.

Asupra propuneriĭ de a se exprima mulţămirĭ d-luĭ Teodorŭ Rosetti, d-lŭ *Kogălniceanu* dice că Academia şi ţéra trebue să fie recunoscĕtóre d-luĭ Rosetti pentru zelulŭ şi bunăvoinţa ce a pusŭ ca să ajute Academia să se instaleze bine. Propune ca toţĭ să exprimămŭ d-luĭ Rosetti mulţămirĭ profunde.

D-lŭ *P. S. Aurelianŭ* se unesce cu cele spuse de d-lŭ Kogălniceanu, şi aduce la cunoscinţă că delegaţiunea şi cu membriĭ întrunițĭ în şedinţele de peste anŭ şi-aŭ făcutŭ o plăcută datorie de a exprima d-luĭ Rosetti mulţămirile Academieĭ, trimiţêndu-ĭ şi publicaţiunile sale în semnŭ de recunoscinţă.

D-lŭ *D. Sturdza* dice că d-lŭ Rosetti, cu unŭ zelŭ care rarŭ se întîl-

nesce la noĭ, a îmbrățișatŭ interesele Academieĭ în acéstă ocasiune, și se cuvine să ne asociemŭ cu toțiĭ spre a-ĭ exprima mulțămirile nóstre.

D-lŭ *V. Maniu* se asociază din tótă inima la mulțămirile propuse. D-sa propune ca în semnŭ de recunoscință Academia să alégă pe d-lŭ T. Rosetti de membru onorarŭ alŭ eĭ.

Se dă cetire propunereĭ depuse la biuroŭ de-a se alege d-lŭ Teodorŭ Rosetti de membru onoralŭ alŭ Academieĭ.

— Propunerea se pune la votŭ prin bile și resultatulŭ votuluĭ este 19 bile albe pentru, și 1 négră contra.

D-lŭ Președinte proclamă pe d-lŭ Teodorŭ Rosetti Membru onorarŭ alŭ Academieĭ.

D-lŭ *D. Sturdza* propune și Academia aprobă a se amâna cestiunea ortografică a luĭ *ŭ* finalŭ pentru altă sesiune.

D-lŭ *Kogălniceanu* amintesce că peste câte-va ḑile Academia va serba jubileulŭ de 25 anĭ. In mijloculŭ luptelorŭ și agitațiunilorŭ ar fi bine ca Academia să apară ca o insulă de pace și liniște. De aceea d-sa propune ca să se hotărască cât maĭ iute ḑiua pentru alegerea biurouluĭ și pentru completarea locurilorŭ vacante prin alegerea de noĭ membri.

— Se decide ca Joĭ să se alégă delegațiunea pentru anulŭ 1891—92 și Secretarulŭ generalŭ pe 7 anĭ, și a se îndemna Secțiunea literară să aducă propunerea sa pentru alegerea celorŭ doĭ membri.

ȘEDINȚA DIN 27 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ*.

Se dă cetire procesuluĭ-verbalŭ alŭ Comisiuneĭ premielorŭ anuale pentru ședința dela 26 Martie, prin care se arată constituirea Comisiuneĭ și distribuirea care s'a făcutŭ între membriĭ eĭ pentru facerea rapórtelorŭ speciale asupra publicațiunilorŭ presentate la concursŭ.

— Se iea actŭ.

Se procede la alegerea Comisiunilorŭ pentru cercetarea publicațiunilorŭ și manuscriptelorŭ carĭ se vorŭ presenta la concursurile premielorŭ pentru anulŭ viitorŭ 1892.

In Comisiunea pentru premiele anuale Năsturelŭ-Herĕscu și Lazărŭ sunt aleșĭ d-niĭ: *B. P. Hasdeŭ, I. Negruzzi, Gr. G. Tocilescu* din Secțiunea literară; *V. Babeșŭ, V. A. Urechiă, V. Maniu* din Secțiunea istorică; Generalŭ *St. Fălcoianu, Dr. I. Felix, P. S. Aurelianŭ* din Secțiunea sciințifică.

In Comisiunea pentru premiulŭ Societățeĭ craiovene sunt aleșĭ d-niĭ: *Gr. Stefănescu, G. Sion, N. Ionescu.*

In Comisiunea pentru premiulŭ Eliade-Rădulescu, pusŭ la concursŭ cu subiectulŭ «*Nascerea și înmormîntarea la Românĭ,*» sunt aleșĭ d-niĭ: *G. Barițiŭ, D. Sturdza, B. P. Hasdeŭ.*

ȘEDINȚA DIN 28 MARTIE 1891.

Preșdința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire procesuluĭ verbalŭ alŭ Secțiuneĭ istorice pentru ședința dela 21 Martie.

— Se iea spre cunoscință.

Se cetesce procesulŭ-verbalŭ alŭ Secțiuneĭ istorice pentru ședința dela 27 Martie, prin care se arată că Secțiunea și-a constituitŭ biuroulŭ pentru 1891—92, alegêndŭ pe d-lŭ *M. Kogălniceanu* președinte și pe d-lŭ *V. A Urechiă* vice-președinte. Secțiunea propune a se alege membri corespondențĭ d-niĭ Velovan, Felix Bamberg, Traugott Tamm, Emanuel Gedeon și Dr. Aurelŭ Mureșanu.

— Se iea actŭ despre constituirea Secțiuneĭ și se decide a se pune la ordinea ḑileĭ alegerea membrilorŭ corespondențĭ propușĭ, într'o viitóre ședință

ȘEDINȚA PUBLICĂ DIN 29 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *Gr. Stefănescu* cetesce o comunicare despre observațiunĭ geologice făcute în România în secolulŭ trecutŭ, după informațiunĭ culese din manuscriptele Academieĭ.

D-lŭ *V. Babeșŭ* face o expunere asupra resultatelorŭ câștigate prin explorările sale archeologice în Banatŭ. In acéstă dare de sémă a sa d-lŭ Babeșŭ, prin expunerea episódelorŭ principale din trecutŭ, face istoriculŭ aceleĭ părțĭ a Dacieĭ dela prima expedițiune și respective ocupațiune a luĭ Traianŭ, la aniĭ 101—103; descrie situațiunea geografică, topografică și etnografică a provincieĭ; arată resultatulŭ săpăturilorŭ și investigațiunilorŭ ce a întreprinsŭ întru împlinirea misiuneĭ sale la anulŭ 1883 în Banatŭ la ruinele castruluĭ romanŭ *Berzobis;* și conclude că; Berzobis, acéstă localitate fortificată romană a fostŭ, în Dacia Traiană, castrulŭ celŭ maĭ expusŭ invasiunilorŭ barbare spre apusŭ; că la aniĭ 272—3, 4, acestŭ castru prin Goțĭ maĭ întâiŭ a fostŭ atacatŭ, distrusŭ și datŭ pradă foculuĭ; că pe acelŭ timpŭ garnisonà acolo legiunea a III-a F. F. (flavia felix), care nu la mandatŭ împĕrătescŭ, ci după luptă grea constrînsă, a părăsitŭ acea localitate, retrăgêndu-se în strîmtorile munțilorŭ, ascundêndu-șĭ tesaurele la locurĭ sigure în pămîntŭ, învederatŭ cu scopulŭ de a returna și a și le ridica; că maĭ multe particularitățĭ caracteristice în limba poporuluĭ romînŭ merită, din punctŭ de vedere etnograficŭ, cea maĭ mare atențiune; prin urmare că acele părțĭ muntóse până astădĭ ascundŭ în sînulŭ lorŭ, în tótă privința, cele maĭ bogate tesaure istorice și archeologice, ca totŭ atâtea mărturiĭ clasice asupra origineĭ și continuitățiĭ locuințelorŭ poporuluĭ românŭ din acea parte a Dacieĭ Traiane.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* face o comunicare despre *duces limitanei* și organisarea fruntarieĭ imperiuluĭ romanŭ.

— Se decide ca aceste comunicărĭ să se publice în *Anale.*

Academia trece în ședință privată.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza* comunică, că a fostŭ primitŭ în audiență de M. S. Regele, spre a lua ordinele Sale pentru ședința solemnă de Lunĭ.

M. S. Regele a binevoitŭ a spune, că va veni la ședință la ora 1.30.

Programa ședințeĭ se va compune în modulŭ următorŭ:

a) Discursulŭ *M. S. Regeluĭ.*

b) Raportulŭ Secretaruluĭ generalŭ asupra activitățeĭ Academieĭ în ceĭ 25 anĭ trecuțĭ.

c) *M. S. Regina* va ceti o compunere poetică.

d) D-lŭ *M. Kogălniceanu* va face unŭ discursŭ despre desrobirea țiganilorŭ, despre desființarea clăceĭ și împroprietărirea țĕranilorŭ, despre desființarea privilegielorŭ.

e) D-lŭ Președinte *Ion Ghica* saŭ — în absența sa — unulŭ din vice-președințiĭ Academieĭ va presenta M. S. Regeluĭ medalia comemorativă care s'a făcutŭ pentru acéstă serbare.

f) Séra membriĭ Academieĭ vorŭ lua parte la prândulŭ la care sunt invitațĭ de M. S. Regele.

ȘEDINȚA DIN 30 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire scrisoreĭ prin care d-lŭ Teodorŭ Rosetti mulțumesce pentru alegerea sa de membru onorarŭ.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza* presintă Academieĭ unŭ darŭ prețiosŭ pe care i-lŭ face d-lŭ Teodorŭ Rosetti, anume Liturghia tipărită în limba slavonă la Tîrgoviște în anulŭ 1507 și este cea maĭ veche carte tipărită în țĕrile românescĭ.

— Se decide a se exprima mulțumirĭ d-luĭ Rosetti pentru acestŭ darŭ prețiosŭ.

Se cetesce scrisórea primită de la d-lŭ P. Bataillard, membru onorarŭ alŭ Academieĭ, prin care însciințéză că nu va puté lua parte la solemnitatea aniversăreĭ de 25 anĭ a Academieĭ și face urărĭ pentru prosperitatea acesteĭ Instituțiunĭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* exprimă părerea că ar fi bine să se facă o notiță biografică în care să se arate meritele marĭ pe carĭ le are d-lŭ Bataillard pentru Românĭ din epoca grelelorŭ lupte, de când a fostŭ și a rĕmasŭ unŭ amicŭ statornicŭ și aprigŭ luptătorŭ pentru causa română. D-lŭ Urechiă propune ca să se însărcineze cu facerea acesteĭ notițe d-lŭ N. Ionescu care a lucratŭ cu Bataillard și-lŭ cunósce de aprópe.

— Punêndu-se la votŭ propunerea d-luĭ Urechiă, se aprobă cu unanimitate.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza* cetesce următórea scrisóre pe care o adreséză Academieĭ:

«*Domnule Președinte*,

«Academia, peste doue ḑile, încheie unŭ pătrarŭ de secolŭ alŭ existențeĭ sale, și ea va serba acéstă dată printr'o ședință solemnă. Acéstă serbare trebue să umple inima fie-căruĭ Românŭ de o adevĕrată bucurie sufletéscă.

«Lungĭ sunt doue-ḑecĭ și cincĭ de anĭ în viéța omuluĭ ; în viéța popórelorŭ și a marilorŭ instituțiunĭ, care reguléză viéța lorŭ materială, morală saŭ sciințifică, acestŭ spațiŭ de timpŭ e scurtŭ. Dar noue Românilorŭ, doue-ḑecĭ și cincĭ de anĭ de traiŭ pacĭnicŭ și neîntreruptŭ alŭ poporuluĭ și alŭ marilorŭ luĭ instituțiunĭ, ni se parŭ a constitui unŭ evenimentŭ de mare însemnătate. Și așa este.

«Apĕsatŭ și chinuitŭ, precum a fostŭ poporulŭ românŭ, puține popóre aŭ fostŭ; și cu dreptŭ cuvîntŭ unŭ scriitorŭ dela începutulŭ seculuĭ alŭ XVIII-lea ḑicea, că acestŭ poporŭ necontenitŭ se află de sute de anĭ pe o mare furtunósă, rare orĭ gustândŭ fericirea uneĭ ḑile liniștite și senine. Și de atuncĭ câțĭ norĭ greĭ și câte vijeliĭ cumplite nu aŭ trecutŭ preste noĭ!

«Prin tóte și maĭ pre susŭ de tóte a rĕmasŭ însă trăinicia poporuluĭ românŭ. Acéstă trăinicie îĭ vine moștenire dréptă și directă dela marea cetate, din care îșĭ trage originea și geniulŭ. Acéstă trăinicie s'a făuritŭ la sforțările ce poporulŭ acesta a trebuitŭ să facă în timpŭ de seculĭ pentru a nu fi înghițitŭ de vrăjmașĭ și ștersŭ din cartea némurilorŭ. Adesea elŭ se părea că merge

afundŭ; dar cu putere elŭ şi-a apĕratŭ esistenţa şi a menţinut'o, şi totŭ maĭ sus s'a înălţatŭ întărindu-se.

«In aceste lupte eroice şi uriaşe strămoşiĭ noştri aŭ avutŭ tot-d'a-una o mângâere în aducerea aminte a faptelorŭ istorice, carĭ probaŭ tocmaĭ trăinicia némuluĭ nostru. Istoria şi cercetările istorice aŭ fostŭ de secolĭ ocupaţiunea de predilecţiune a celorŭ ce lucraŭ şi cugetaŭ pentru naţiune pe tĕrîmulŭ pacĭnicŭ alŭ sciinţelorŭ. Bine aŭ făcutŭ strămoşiĭ noştri de aŭ cultivatŭ istoria némuluĭ şi bine facemŭ şi noĭ, când urmămŭ şi în acéstă priviré, cărarea trasă de eĭ: căcĭ din istorie vomŭ trage şi astăḑĭ încă energie nouă şi stăruitóre în luptele ce voimŭ şi noĭ a susţiné.

«De aceea Academia cu dreptŭ cuvîntŭ s'a pusŭ în fruntea cercetărilorŭ istorice, şi impulsiunea ce ea a datŭ a spartŭ multă întunecime. Astăḑĭ istoriculŭ se póte bizui a scrie istoria nóstră, avêndŭ la îndemână unŭ materialŭ care cresce din anŭ în anŭ.

«In curgerea timpuluĭ, de când am onóre a face parte din acéstă instituţiune, pe care Dumneḑeŭ a totŭ puterniculŭ s'o întărescă şi să o înalţe totŭ maĭ multŭ, am căutatŭ să contribuescŭ şi eŭ, după puterĭ, la sporirea materialuluĭ istoricŭ, din care maĭ alesŭ se compunŭ colecţiunile Academieĭ, devenite de o însemnătate necontestabilă pentru cercetările învĕţaţilorŭ.

«Astăḑĭ, când ne aflămŭ în ajunulŭ serbăriĭ nóstre, unice în analele istorieĭ românescĭ, — a uneĭ serbărĭ care e unŭ semnŭ vĕditŭ pe care scrisŭ este: «Românulŭ nu piere», — a uneĭ serbărĭ care întăresce ḑicĕtórea cea veche «Apa trece, petrile rĕmânŭ», — a uneĭ serbărĭ care dovedesce că ne-amŭ îndrumatŭ pe calea cea mare, în care munca nóstră din noŭ se légă de munca popórelorŭ purtătóre de civilisaţiune; astăḑĭ, ḑicŭ, fie-mĭ permisŭ, în onórea acesteĭ serbărĭ, a oferi Academieĭ rĕmăşiţe scăpate din timpurĭ străbune, urândŭ instituţiuniĭ nóstre traiŭ vecĭnicŭ, urându-ĭ ca munca membrilorŭ sĕĭ să o ţie totŭ-d'a-una sus, ca să lumineze şi să întărescă némulŭ românescŭ.

«Depunŭ decĭ în colecţiunile Academieĭ următórele: 48 documente vechĭ, 1 manuscriptŭ vechiŭ românescŭ, 37 portrete, 5 stampe, 3 charte geografice vechĭ, 1600 monede românescĭ vechĭ, a cărorŭ însemnare amĕnuntă o alăturezŭ pe lângă acésta (1).

«Maĭ depunŭ încă pentru bibliotecă frumósele publicaţiunĭ ale guvernuluĭ francesŭ: «*Recueil des instructions données aux ambassadeurs et ministres de France depuis les traités de Westphalie jusqu'à la révolution française.*» publicaţiune care cuprinde până acum 9 volume, şi «*Inventaire analytique des Archives du Ministère des Affaires étrangères*» în 6 volume.

«Vĕ rogŭ să primiţĭ, etc.»

(1) Anexa IV.

D-lŭ *Sturdza* adaugă că colecţiunea numismatică a Academieĭ numĕră acuma la 4.200 bucăţĭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* propune ca să se citéscă în şedinţa solemnă de Lunĭa viitóre unele din scrisorile primite cu ocasiunea aniversăriĭ pe care o vomŭ serba, cum sunt ale d-lorŭ Bataillard, Sturdza şi altele.

Se cetesce scrisórea d-luĭ *T. Maiorescu,* prin care însciinţéză că nu va puté îndeplini însărcinarea ce i s'a datŭ de Comisiunea premiilorŭ şi cere să se alégă unŭ altŭ membru în loculŭ sĕŭ în acea Comisiune

D-lŭ *Urechiă* stăruesce ca îndată să se alégă unŭ noŭ membru în Comisiune spre a se puté grăbi lucrările.

Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ chiar în şedinţa de astăḑĭ.

Se cetesce procesulŭ verbalŭ alŭ Secţiuniĭ literare pentru şedinţa dela 28 Martie, prin care se arată că secţiunea şĭ-a constituitŭ biuroulŭ pe 1891—92, alegêndŭ pe d-lŭ *G. Sion* preşedinte şi pe d-lŭ *B. P. Hasdeŭ* vice-preşedinte.

Secţiunea literară propune a se alege membri corespondenţĭ d-niĭ: O. Schrader dela Iena, Teodorŭ Speranţă, B. Iorgulescu şi I. Gherca.

Pentru ocuparea celorŭ douĕ locurĭ vacante de membri activĭ în Secţiune, ea propune a se alege d-lŭ Iosifŭ Vulcanŭ, rĕmânêndŭ unŭ locŭ vacantŭ, pentru care să se facă alegere în sesiunea viitóre.

Se pune la votŭ alegerea unuĭ membru în Comisiunea premiilorŭ anuale în loculŭ d-luĭ *T. Maiorescu* demisionatŭ.

—Se alege d-lŭ *Gr. G. Tocilescu* cu unanimitate de 23 voturĭ.

Se pune la votŭ alegerea d-luĭ Iosifŭ Vulcanŭ de membru alŭ Academieĭ.

— Resultatulŭ votuluĭ este 19 bile albe pentru şi 4 negre contra.

D-lŭ Preşedinte proclamă pe d-lŭ *Iosifŭ Vulcanŭ* de Membru alŭ Academieĭ.

Se pune la votŭ alegerea membrilorŭ corespondenţĭ propuşĭ pentru Secţiunea literară.

— Resultatulŭ votuluĭ este:

D-lŭ O. Schrader întrunesce 21 voturĭ pentru şi 2 contra;

D-lŭ Teodorŭ Speranţia întrunesce 18 voturĭ pentru, 4 contra.

— D-lŭ Preşedinte proclamă pe d-niĭ O. Schrader şi T. Speranţă de membri corespondenţĭ aĭ Academieĭ pentru Secţiunea literară.

D-lŭ V. Iorgulescu întrunesce 10 voturĭ pentru şi 11 contra.

D-lŭ I. Gherea întrunesce 10 voturĭ pentru 11 contra.

— D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea de a se alege membri corespondenţĭ d-niĭ Iorgulescu şi Gherea a fostŭ respinsă.

D-lŭ *Dr. D. Brândză* presentă următórea propunere:

«Subsemnaţiĭ propunemŭ în viitorŭ limitarea membrilorŭ corespondenţĭ pentru fie-care Secţiune, la unŭ numĕrŭ ce rĕmâne să se determine de Academie.»

Semnaţĭ: *Dr. D. Brândză, P. S. Aurelianŭ, P. Poni, Generalŭ Fălcoianu, I. Caragiani, G. Chiţu, Bacaloglo, Gr. Cobălcescu, F. Porcius.*

Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ într'o şedinţă viitóre.

ȘEDINȚA SOLEMNĂ DIN 1 APRILIE 1891

Președința **Maiestăței Sale Regelui** asistată de
Maiestatea Sa Regina și de
Alteța Sa Regală Principele Ferdinand.

Maiestatea Sa Regele binevoesce a deschide ședința, rostindŭ următórea cuvîntare:

«Privescŭ ca o coincidență fericită că tocmaĭ în anulŭ suireĭ Mele pe Tronulŭ Românieĭ s'a pusŭ temelia Academieĭ nóstre, care serbézā astŭ-felŭ alŭ 25-lea anŭ alŭ constituireĭ sale împreună cu acela alŭ Domnieĭ Mele. Cu viĭ mulțumirĭ Mĭ-aducŭ aminte de ḑiua când am venitŭ pentru întâia dată în mijloculŭ Societățeĭ Literare, cunoscêndŭ încă puținŭ limba română, și când bĕtrânulŭ Heliade, salutându-Mĕ cu urărĭ căldurόse, exprimă nădejdea că Mĕ voiŭ îngriji de hrana sufletéscă a Românilorŭ. Totŭ în acelașĭ anŭ, la solemnitatea inaugurăreĭ presidată de d-lŭ Ștefanŭ Golescu, ministrulŭ îșĭ sfîrșia cuvîntarea sa asigurândŭ că Națiunea întrégă și Eŭ în deosebĭ, vomŭ urmări cu inima și cu mintea lucrările Domniilorŭ-vóstre. Aprópe unŭ pătrarŭ de secolŭ a trecutŭ de atuncĭ și, în acestŭ lungŭ șirŭ de anĭ, am avutŭ neîncetatŭ celŭ maĭ viŭ interesŭ pentru tînĕra Societate Academică, care, subt ochiĭ noștri, a crescutŭ, s'a desvoltatŭ și a ajunsŭ a fi o însemnată instituțiune de cultură, avêndŭ înrîuririle cele maĭ binefăcĕtóre asupra limbeĭ și literatureĭ nóstre. Fericită era cugetarea d-luĭ N. Kretzulescu și hotărîrea repausatuluĭ C. A. Rosetti, care ceruse, sunt tocmaĭ 25 anĭ, convocarea grabnică a uneĭ societățĭ literare, avêndŭ maĭ întâĭ de tóte scopulŭ de a se ocupa de limba și literatura eĭ. Cu dreptŭ cuvîntŭ ḑicea acestŭ mare patriotŭ, fiindŭ ministru alŭ instrucțiuneĭ publice, în referatulŭ sĕŭ, că prin schimbarea literelorŭ vechĭ, fără pregătire destulă, și prin transformarea repede a sistemuluĭ nostru politicŭ, s'a adusŭ în limba română o mare perturbație, care, nepunêndu-i-se capĕtŭ la timpŭ, ar puté chiar să aibă rele influențe asupra însușĭ spirituluĭ

naționalŭ. Din norocire acéstă témă a pututŭ fi înlăturată prin silințele Societățeĭ Literare, cu tóte că la începutŭ piedicele eraŭ marĭ și luptele destulŭ de ardĕtóre, maĭ alesŭ din causa neînțelegereĭ ivite asupra stabilireĭ ortografieĭ, neînțelegere provocată prin diferitele vederĭ între susținătoriĭ etimologismuluĭ și aceia aĭ fonetismuluĭ. Lupta acésta a căreĭ fase arŭ trebuĭ descrise de o pană ca acea a președinteluĭ actualŭ alŭ Academieĭ, d-lŭ Ion Ghica, a rĕspândițŭ însă lumină, și în sfîrșitŭ s'a stabilitŭ o învoială care a datŭ róde bune; dovadă vĕdită sunt publicațiile Academieĭ de la 1881 până astădĭ. Résultatele dobândite în unŭ pătrarŭ de vécŭ potŭ dar fi privite cu vie mulțumire. Frumósa limbă română, în alŭ căreĭ geniŭ M'am silițŭ a pĕtrunde și pe care am îmbrățișat'o cu atâta căldură și dragoste, s'a întăritŭ pe temelie trainică și a reînviatŭ în vechia sa strălucire; însă, cu tóte perturbațiile, dînsa n'ar fi pututŭ nicĭ odată să fie primejduită, avêndŭ rădĕcinĭ prea adâncĭ și unŭ rézemŭ prea puternicŭ în cărțile bisericescĭ, în cronicĭ și în poesia populară.

«Literatura bisericéscă, cu tóte înrîuririle slavone și grecescĭ, este unŭ isvorŭ bogatŭ alŭ limbeĭ vechĭ, păstrândŭ unitatea în scriere și vorbire, și a fostŭ astŭ-felŭ adevĕrata legătură între toțĭ Româniĭ din diferitele țĕrĭ.

«Cetirea acestorŭ cărțĭ vechĭ, carĭ înalță sufletulŭ și carĭ sunt o mângâiere în césulŭ de suferință, deschide scriitorilorŭ noștri unŭ câmpŭ întinsŭ și arată că limba strămoșéscă este limba nóstră clasică, avêndŭ pentru poporŭ unŭ sunetŭ așa de atrăgĕtorŭ. Cronicariĭ noștri ne grăiescŭ în acéstă frumósă limbă trecutuluĭ și zugrăvescŭ într'unŭ modŭ cumpĕtatŭ, însă în colóre așa de vie, furtunele și luptele crâncene înfruntate de Românĭ, în cât fie care trebue să fie cuprinsŭ de mirare cum némulŭ românescŭ a pututŭ să biruiască atâtea greutățĭ și să stăpânéscă atâtea primejdiĭ, care-lŭ aduceaŭ adesea la marginea prăpastieĭ, fără a fi fostŭ înghițitŭ de valurile îngrozitóre ale vremurilorŭ turburate și întunecóse de pe atuncĭ.

«D-lŭ M. Kogălnicénu, în patriotica sa precuvîntare a Letopisețelorŭ, scrisă cu măestrie, dice cu dreptŭ cuvîntŭ: «..... Provedința lua de «mână pre Națiunea nóstră ca pre o fică iubită între ficele cele maĭ

«iubite; o scotea din tóte pericolele și o realță maĭ tînĕră și maĭ sdra-
«vănă decât fusese înaintea oreĭ peireĭ.»

«Poesia populară resfrânge într'unŭ chipŭ minunatŭ aceste vremurĭ grele ale unuĭ trecutŭ plinŭ de nesiguranță și de durere. Pe când munca intelectuală, dorința și trebuința de a învĕța și de a-șĭ ascuți mintea s'aŭ deșteptatŭ și aŭ luatŭ o desvoltare însemnată cu viața politică, poesia era de vécurĭ adâncŭ sădită în inima Românuluĭ, și orĭ-ce poporŭ s'ar puté fălì cu cugetările — unele mărețe, altele drăgălașe și atrăgĕtóre — adunate în acéstă comóră bogată a limbeĭ nóstre. Simțemintele înalte, spiritulŭ răsboĭnicŭ, durerea și nădejdea, tânguirea și mângâierea, carĭ resuflă în acestŭ frundișŭ poeticŭ, sunt țocmaĭ oglinda unuĭ trecutŭ plinŭ de bărbăție, de încercare și de necazurĭ, unŭ învĕțămîntŭ puternicŭ pentru generațiile presinte și viitóre. Mândru póte fi dar poporulŭ românŭ de geniulŭ sĕŭ poeticŭ, pe aripele căruia s'a ridicatŭ la o înălțime care l'a feritŭ de înrîurirĭ străine și nepriincióse, ocrotindŭ chiar credința și naționalitatea sa. Poesia a devenitŭ astŭ-felŭ cea d'întâĭ temelie a limbeĭ, unŭ adevĕratŭ tesaurŭ alŭ istorieĭ, unŭ isvorŭ neseccatŭ alŭ literatureĭ române.

«Poveștile și legendele, cântecele și doinele rĕmase de vécurĭ ascunse în văile sĕlbatice ale Carpațilorŭ, saŭ rătăcindŭ prin câmpiile roditóre ale Dunăreĭ, trebue să rĕsune adeseorĭ în Academie spre a însufleți lucrările sale; ele trebue să strălucéscă de-apururea ca o podóbă a némuluĭ românescŭ și ne vorŭ aminti și pe iubitulŭ nostru Vasile Alecsandri, care, trecêndŭ într'o viață maĭ fericită, a lăsatŭ unŭ golŭ așa de simțitorŭ în mijloculŭ nostru, alŭ căruĭ nume însă va rĕmâné neștersŭ în inimele tuturorŭ.

«Nu se póte dar tăgăduì că literatura bisericéscă, cronicariĭ și poesia populară cuprindŭ unŭ materialŭ prețiosŭ și că aŭ avutŭ o influență din cele maĭ fericite asupra limbeĭ române, de care cunoscutulŭ geografŭ Hoffmann dice, în opera sa dela 1840, «că este atâtŭ
«de bogată, în cât, dacă s'ar cultiva, ar merita să fie limba a tot
«genuluĭ umanŭ.»

«Academia, primindŭ, la întemeiarea sa, ca unŭ sfîntŭ depositŭ, paza,

îngrijirea și desvoltarea limbeĭ, trebue să fie mândră de acéstă însărcinare, care este și vrednică de o așa înaltă adunare literară.

«Etymologicum magnum Romaniae, ce amŭ propusŭ sunt șépte anĭ, să fie alcătuitŭ, și a căruĭ încheiare sperŭ încă a o vedé, va arĕta lumeĭ învĕțate ce comorĭ însemnate de cuvinte felurite și de cugetărĭ înalte și frumóse sunt ascunse în limba și literatura nóstră. Acéstă operă, odată sfîrșită, va rĕmâné unŭ monumentŭ neperitorŭ.

«Urezŭ din totŭ sufletulŭ ca Academia să strălucéscă tot-d'a-una prin lucrările sale, să încăldéscă tóte inimele românescĭ și ca ușile sale să fie deschise pentru întâlnirĭ pacĭnice și lupte sciințifice, unŭ terenŭ pe care toțĭ Românii să pótă întinde o mână frățéscă.

«Renumele Academieĭ nóstre, încă tînĕră, deși serbéză nunta sa de argintŭ, trebue să aibă unŭ rĕsunetŭ departe peste hotarele țĕreĭ, spre a atrage în Capitala Românieĭ pe bărbații însemnațĭ carĭ să se încredințeze că vechile Principate dunărene s'aŭ transformatŭ în unŭ centru de civilisație și de propășire și aŭ devenitŭ prin vitejia armateĭ — ce a uĭmitŭ lumea prin avêntulŭ sĕŭ și tăria sa — unŭ Statŭ puternicŭ și neatĕrnatŭ, stabilitŭ pe temeliĭ așa de tarĭ, în cât nicĭ o sguduire nu-lŭ maĭ póte sdruncina.[1]

«Sunt adâncŭ convinsŭ că iubitulŭ Meŭ Nepotŭ, Moștenitorulŭ Córóneĭ, care face deja parte din Academie, ca membru onorarŭ, va sci, în ḑiua când va fi chematŭ de Pronie a împlini înalta Sa misiune, să mențină tradițiunile nóstre și să dea totŭ sprijinulŭ Sĕŭ pentru prosperarea acestuĭ însemnatŭ așezămîntŭ de cultură alŭ Patrieĭ nóstre.»

M. S. Regele binevoesce a da cuvîntulŭ d-luĭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza.*

D-lŭ *D. Sturdza* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra activitățeĭ Academieĭ în întâiŭ 25 anĭ aĭ existențeĭ sale, 1866—1891 (1).

D-lŭ *Sturdza* termină cetirea acestuĭ raportŭ prin următórele cuvinte :

(1) Anexa V.

«*Sire*,

«Din întâia ḑi a activităţeĭ Academieĭ, aţĭ fostŭ animatŭ de unŭ viŭ interesŭ pentru lucrările acesteĭ instituţiunĭ naţionale şi aţĭ urmăritŭ pasŭ cu pasŭ desvoltarea eĭ.

«Astăḑĭ Vĕ puteţĭ bucura că Academia a prinsŭ rădĕcinĭ adâncĭ, căcĭ dela dînsa pornesce o impulsiune puternică spre o muncă energică pe câmpulŭ largŭ şi întinsŭ alŭ sciinţelorŭ.

«Academia a avutŭ, în acéstă lucrare, unŭ îndemnŭ şi unŭ sprijinŭ în luminata şi căldurósa protecţiune ce Maiestatea Vóstră şi M. S. Regina ĭ-aţĭ acordatŭ necontenitŭ. Istoria acesteĭ instituţiunĭ se află astŭ-felŭ strînsŭ legată de însăşĭ istoria Domnieĭ Maiestăţeĭ Vóstre, Domnie strălucită prin fapte marĭ şi glorióse, dintre carĭ cea maĭ însemnată este: Fundarea Regatuluĭ Românŭ.

«Să dea A-Totŭ-Puterniculŭ Dumneḑeŭ ca a cincĭ-ḑecea aniversară a Regatuluĭ şi a Academieĭ, să aibă a înregistra în analele naţiuneĭ progrese noue şi fapte mărețe.»

Maiestatea Sa Regina, după următorulŭ prologŭ, binevoesce a cetì compunerea Sa poetică intitulată «Sola» (1).

«Dacă ogórele Românieĭ sunt atâtŭ de bogate şi de roditóre, acésta o datorimŭ multŭ sângeluĭ vĕrsatŭ pe dînsele de aceĭ, carĭ din vremurĭ vechĭ s'aŭ jertfitŭ pentru a le apĕra.

«Astăḑĭ, în ḑi de sĕrbătóre, se cuvine dar să amintescŭ despre eroiĭ din trecutulŭ celŭ maĭ depărtatŭ. Nu mĕ ţinŭ de aceĭ, carĭ aŭ numaĭ unŭ *vae victis* pentru ceĭ învinşĭ, ci pe aceştia adese îĭ credŭ maĭ vrednicĭ de tótă lauda.

«Noĭ ne mândrimŭ multŭ că ne tragemŭ din Romaniĭ ceĭ învingĕtorĭ; să nu uitămŭ însă nicĭ-odată pe Daciĭ ceĭ învinşĭ, carĭ, murindŭ o mórte vitejéscă, aŭ acoperitŭ pămîntulŭ acesteĭ ţĕrĭ cu cununĭ neperitóre.

«M'am încercatŭ să rădicŭ din mormîntulŭ uităriĭ fiinţele mărețe

(1) Anexa VI.

ale acestorŭ luptătorĭ, pentru a întări inimile și a înălță cugetările nóstre.

«Némulŭ nostru a statŭ tot-deauna ca o stâncă, menită a sparge grelele valurĭ ale popórelorŭ ce se rostogoleaŭ unele peste altele. Adese ĭ-aŭ trecutŭ valurile peste capŭ, dar totŭ atâtŭ de adese neamŭ înălțatŭ capulŭ iarășĭ cu mândrie, botezatŭ pentru lupte noue și pentru răbdare vitejéscă.

«Vreaŭ să cântŭ astădĭ pe eroiĭ, carĭ renascŭ necontenitŭ din holdele nóstre auriĭ; și cu tóte că sunt numaĭ unŭ micŭ lăutarŭ, voiŭ da cântecului meŭ unŭ versŭ, care să umple inima nóstră de bucurie.»

Maiestatea Sa Regele binevoesce a da cuvîntulŭ d-luĭ *M. Kogălniceanu*.

D-lŭ *M. Kogălniceanu* cetesce discursulŭ sĕŭ despre *Desființarea robieĭ Țiganilorŭ, a privilegiilorŭ de clase, a clăceĭ și despre împroprietărirea țĕranilorŭ* (1).

D-lŭ *Kogălniceanu* termină lectura discursuluĭ sĕŭ, adresândŭ Maiestăților Lorŭ următórele cuvinte:

«*Sire*,

«In timpulŭ luĭ Vodă-Cuza s'a desființatŭ claca și s'aŭ împroprietăritŭ săteniĭ. Acésta a fostŭ o mare îmbunătățire a stăreĭ lorŭ materiale.

«In timpulŭ Domnieĭ Maiestățeĭ Tale s'a făcutŭ maĭ multŭ. Opera începută s'a continuatŭ.

«Insurățeiĭ din 1864 aŭ căpĕtatŭ pămînturile ce li se acordaŭ de lege și alțĭ sătenĭ aŭ fostŭ împroprietărițĭ. Dar ceea ce s'a făcutŭ maĭ multŭ a fostŭ că i s'a datŭ țĕranuluĭ, pe lângă pămîntŭ și sapă, pușca, ca să-șĭ apere țéra. Atuncĭ amŭ vĕdutŭ cu toțiĭ cum paciniculŭ țĕranŭ a devenitŭ oșténŭ voinicŭ, oșténŭ vitézŭ, care se uita la mórte cu disprețŭ și care a reînviatŭ, pe câmpulŭ de bătălie, gloria strămoșilorŭ noștri.

---

(1) Anexa VII.

«Acésta e multŭ, fórte multŭ; dar nu e destulŭ. Trebue să mergemŭ înainte. Trebue să facemŭ ca, la viitorulŭ jubileŭ, să vedemŭ pe ţĕranulŭ românŭ ajunsŭ în posiţiunea în care glorioşiĭ membri aĭ caseĭ de Hohenzollern aŭ adusŭ pe ţĕraniĭ din Prusia. Trebue ca prin cultură să ridicămŭ pe ţĕranulŭ nostru, ca elŭ să aibă consciinţă profundă şi energică de drepturile şi de datoriile luĭ, ca elŭ să înţelégă pe deplinŭ că trebue să-şĭ pună viéţa pentru a-şĭ apĕra ţéra şi némulŭ.

«*Dómnă,*

«Maiestatea Vóstră aţĭ cetitŭ o frumósă poesie prin care aţĭ încântatŭ pe toţĭ câţĭ amŭ avutŭ fericirea a asista la acéstă serbare. Dumnedeŭ v'a încununatŭ cu cununa neperitóre a poesieĭ, în cât purtaţĭ două coróne gloriόse: una a Regatuluĭ şi alta a Poesieĭ.

«Poesia ce aţĭ cetitŭ o cunóscemŭ acum toţĭ. Să-mĭ fie permisŭ însă a destăinui o poesie încă necunoscută a Maiestăţeĭ Vóstre.

«In anulŭ trecutŭ sta la Mircescĭ mulţimea plină de întristare şi în doliŭ împrejurulŭ trupuluĭ neînsufleţitŭ alŭ iubituluĭ nostru poetŭ Vasile Alecsandri. De odată se vede înaintândŭ în rîndŭ ostăşescŭ unŭ micŭ corpŭ de dece ómenĭ, întristaţĭ, dar mândri. Eraŭ ceĭ «nouĕ din «Vasluiŭ şi cu sergentulŭ dece,» carĭ veneaŭ să păzéscă sicriulŭ celuĭ care i-a cântatŭ cu atâta rĕsunetŭ. După ultima cuvîntare a bisericeĭ se audi comanda militară. «Nouĕ din Vasluiŭ şi cu sergentulŭ dece! «Inainte! Ridicaţĭ!» Atuncĭ ceĭ dece aŭ plecatŭ stégulŭ celŭ sdrenţuitŭ de glonţurĭ pe sicriulŭ mareluĭ bărbatŭ care a cântatŭ cu putere vitejia ostaşilorŭ românĭ, şi ridicându-lŭ, l'aŭ coborîtŭ cu mâinile lorŭ în îngustulŭ mormîntŭ. Acéstă inspiraţiune poetică venea de la Maiestatea Vóstră şi este una din cele maĭ frumóse şi maĭ patriotice poeme. Era ultima salutare ce trimitea ţéra, armata şi Maiestatea Vóstră celuĭ iubitŭ şi plânsŭ de toţĭ.

«*Sire,*

«Aţĭ condusŭ ţéra în grele timpurĭ la isbândă; i-aţĭ făuritŭ independenţa şi din cele două ţĕrişóre aţĭ formatŭ tînĕrulŭ Regatŭ Românŭ, gloriosŭ şi respectatŭ. Acésta nu s'a pututŭ dobândi decât prin

mare stăruință și mare înțelepciune. Ele aparținŭ Maiestățeĭ Vóstre, care ațĭ fostŭ în capulŭ națiuneĭ.

«Să trăițĭ Maiestatea Vóstră lungĭ anĭ încă, ca cu aceeașĭ înțelepciune să conducețĭ țéra; iar Moștenitorulŭ Vostru să iea învĕțătură, ca să urmeze și elŭ cu aceeașĭ stăruință și înțelepciune lucrarea cea mare a redeșteptăreĭ și a înălțăreĭ Némuluĭ Românescŭ.»

D-lŭ Vice-Președinte *B. P. Hasdeŭ*, presentândŭ Maiestățeĭ Sale Regeluĭ, în numele Academieĭ, medalia comemorativă bătută pentru acéstă ocasiune, rostesce următórele cuvinte:

«*Sire*,

«Sunt acum 25 de anĭ, România a fostŭ nașulŭ Maiestățeĭ Vóstre. Sunt acum 25 de anĭ, Maiestatea Vóstră ațĭ fostŭ nașulŭ Academieĭ Române. In jubileulŭ de astădĭ România, Maiestatea Vóstră și Academia Română sunt treĭ ideĭ căsătorite carĭ îșĭ serbéză cununia de argintŭ. Presentândŭ Maiestățeĭ Vóstre acéstă medalie comemorativă, singura urare pe care o potŭ face, din partea mea și din partea colegilorŭ meĭ, este ca aceste treĭ ideĭ căsătorite, România, Maiestatea Vóstră și Academia Română, peste alțĭ 25 de anĭ de acum înainte, să-șĭ serbeze cununia lorŭ de aurŭ!»

Maiestatea Sa Regele declară ședința închisă.

ȘEDINȚA DIN 2 APRILIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *Iosifŭ Vulcanŭ* exprimă prin următórea cuvîntare mulțumirile sale membrilorŭ Academieĭ pentru alegerea sa:

«*Domnule Președinte,*
«*Domnilorŭ Membri!*

«Pe temeiulŭ votuluĭ din Sâmbăta trecută, avêndŭ onórea să-mĭ ocupŭ loculŭ între D-vóstre, primulŭ cuvîntŭ pe care bunacuviință mi-lŭ impune să-lŭ rostescŭ, este acela alŭ sentimentuluĭ de mulțumită și de gratitudine pentru marea distincțiune ce ațĭ binevoitŭ a-mĭ face alegêndu-mĕ membru alŭ Academieĭ.

«Votulŭ acesta îmĭ pare o dulce adiere a geniuluĭ nostru naționalŭ, care vine să dea o indulgentă recunoscință și să inspire o binevoitóre încuragiare stăruințelorŭ culturale române din orĭ-ce parte, fie cât de modestŭ stégulŭ sub care ele se manifestéză.

«Persóna alésă póte fi criticată. Și nu eŭ voiŭ fi celŭ din urmă care să admitŭ orĭ și cuĭ dreptulŭ acesta. Dar intențiunea votuluĭ D-vóstre, prin care, în conformitate cu primele disposițiunĭ dela fondarea Academieĭ, ațĭ ținutŭ să exprimațĭ dorința, ca în areopagulŭ nostru literarŭ să fie representată viéța intelectuală română de pretutindene, va fi aplaudată de tótă suflarea românéscă.

«Și eŭ, căruia D-vóstră mi-ațĭ făcutŭ înalta onóre d'a mĕ alege unŭ representantŭ alŭ aceleĭ sublime intențiunĭ, de o dată cu impresiunea uneĭ legitime mândriĭ, sunt cuprinsŭ de cea maĭ adâncă emoțiune a sfieleĭ.

«Academia îmĭ pare unŭ templu mărețŭ, ale căruĭ vîrfurĭ strĕbatŭ depărtările și ale căruĭ luminĭ strălucescŭ în vecĭnicie.

«Cu profundŭ devotamentŭ staŭ în fața templuluĭ și mĕ închinŭ celebrilorŭ sacerdoțĭ, carĭ aŭ ilustratŭ și ilustréză altarulŭ sciințelorŭ române.

«Admirându-ĭ smeritŭ, mĕ întrebŭ: Să cutezŭ a intrà?!

«Și pe când mĕ încercŭ să-mĭ rĕspundŭ, vĕdŭ columnele de marmoră, ce ținŭ templulŭ, cum se razemă pe petrile de stâncĭ, iar petrele cum sunt legate de o laltă de muschiŭ.... Dacă n'ar fi muschiulŭ, ce arŭ închiega petrile, cum ar sta piedestalulŭ columnelorŭ? pe ce s'ar rezemà templulŭ grandiosŭ?!... Iată dar că și cea maĭ mică părticea a clădireĭ are însemnătatea sa mare și menirea sa indispensabilă....

«Și boldulŭ rêvneĭ d'a îndeplinì măcarŭ o astŭ-felŭ de misiune, m'a îndemnatŭ să intru...

«Luându-mĭ partea din lucrarea culturală, conformŭ Statutelorŭ vĕ salutŭ, Domnĭ Colegĭ, cu stimă și dragoste!»

D-lŭ Vice-Președinte *B. P. Hasdeŭ*, rĕspundêndŭ d-luĭ Vulcanŭ, dice:

«In Academia Română când cine-và dice Românŭ șterge și Dunărea și Carpațiĭ. Noĭ suntemŭ și vomŭ fi totŭ-deauna fericițĭ a primì cu mândrie în sînulŭ Academieĭ pe orĭ-care representantŭ alŭ cultureĭ româneseĭ de orĭ unde ar fi.»

D-lŭ Secretarŭ generalŭ dă cetire telegramelorŭ și scrisorilorŭ de felicitare adresate Academieĭ, cu ocasiunea serbăreĭ aniversăreĭ de 25 anĭ de la fundarea sa, de către următórele persóne și Societățĭ: d-niĭ membri aĭ Academieĭ *A. Romanŭ, Episcopulŭ Melchisedec, N. Teclu;* d-niĭ membri onorarĭ Nicolae Popea, N. Hurmuzaki, I. Suruceanu; d-niĭ membri corespondențĭ I. U. Jarník, I. Popescu, E. Kałużniacki, D. Onciul; Academia ortodoxă dela Cernăuțĭ, Româniĭ din Blajŭ, Societatea «România jună» dela Viena, Societatea «Junimea» dela Cernăuțĭ, corpulŭ profesoralŭ din Slatina, Societatea «Desvoltarea intelectuală» din Bucurescĭ, Oficiulŭ școlarŭ românŭ dela Ceacova în Banatŭ; studentulŭ Vasile G. Lăzărénu din Cernăuțĭ (1).

Oficiulŭ școlarŭ din Ceacova trimete, pe lângă adresa sa de felicitare, o cruciuliță de aurŭ spre a se da de Academie unuĭ tînĕrŭ zelosŭ.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* propune ca cruciulița să se dea d-luĭ I. Bianu,

(1) Anexa VIII.

Bibliotecarulŭ Academieĭ, fiindŭ-că Academia nu are studenţĭ, după cum se pare că credŭ buniĭ Românĭ dela Ceacova.

— Academia aprobă propunerea d-luĭ Hasdeŭ.

D-lŭ I. Bianu mulţumesce pentru bunavoinţa ce-ĭ arată Academia, şi dice că va păstra acéstă cruciuliţă ca o plăcută amintire de la aniversarea Academieĭ.

Părintele Protopopŭ Zaharia Boiu, membru corespondentŭ, dă cetire odeĭ intitulată *Devoţiune* făcută de d-sa pentru Academia Română la jubileulŭ de 25 anĭ (1).

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* dice că Academia a fostŭ adâncŭ mişcată până în fundulŭ inimeĭ, pentru frumósa poesie a d-luĭ Boiu, care, cu unŭ adevĕratŭ focŭ sacru, exprimă aspiraţiunile şi dorinţele naţiuneĭ Române.

D-lŭ *Quintescu* propune şi Academia aprobă ca poesia Părinteluĭ Boiu să se publice în *Anale.*

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza* presintă Academieĭ medalia comemorativă care s'a făcutŭ în onórea jubileuluĭ Academieĭ serbatŭ ierĭ. D-sa presintă asemenea medalia făcută de Academie pentru amintirea visiteĭ pe care ĭ-a făcut'o Alteţa Sa Regală Victorŭ Emanuelŭ de Savoia, Principele moştenitorŭ alŭ Italieĭ (2).

Se procede la alegerea membrilorŭ corespondenţĭ propuşĭ de Secţiunea istorică.

Resultatulŭ voturilorŭ este următorulŭ:

D-lŭ St. Velovanŭ a întrunitŭ 9 voturĭ pentru şi 12 contra.

— D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea s'a respinsŭ.

D-lŭ Dr. Felix Bamberg a întrunitŭ 19 voturi pentru şi 2 contra.

— D-lŭ Preşedinte proclamă pe d-lŭ Bamberg, membru corespondentŭ alŭ Academieĭ.

D-lŭ Traugott Tamm a întrunitŭ 19 voturĭ pentru, 2 contra.

— D-lŭ Preşedinte proclamă pe d-lŭ Tamm, membru corespondentŭ.

---

(1) Anexa IX.
(2) Anexa X.

D-lŭ Emanoilŭ Ghedeonŭ a întrunitŭ 18 voturĭ pentru, 1 contra.

— D-lŭ Preşedinte proclamă pe d-lŭ Ghedeonŭ membru corespondentŭ.

D-lŭ Aurelŭ Mureşanu a întrunitŭ 10 voturĭ pentru şi 7 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că votulŭ este nulŭ, nefiindŭ numĕrulŭ de votanţĭ suficientŭ.

ŞEDINŢA DIN 3 APRILIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ*.

Se cetesce scrisórea P. S. Sale *Episcopuluĭ Melchisedec* despre cartea întitulată «Istoria sacră a Nouluĭ Testamentŭ de Dr. Barbu Constantinescu şi Archiereulŭ Calistratŭ Orleanu,» presentate la premiele anuale.

— Se recomandă Comisiuneĭ premielorŭ.

Se cetesce scrisórea d-luĭ Dr. V. Jagić, profesorŭ de filologia slavă şi directorulŭ seminariuluĭ slavicŭ dela Universitatea din Viena, care cere pentru biblioteca aceluĭ seminariŭ publicaţiunile istorice Hurmuzaki.

— Academia aprobă.

Se cetesce raportulŭ Comisiuneĭ însărcinate a examina publicaţiunile presentate la concursulŭ premiuluĭ Neuschotz. Conclusiunea Comisiuneĭ este ca premiulŭ Neuschotz să nu se acorde nicĭ uneia din publicaţiunile presentate.

— Conclusiunea Comisiuneĭ se aprobă cu 18 voturĭ pentru şi 1 contra.

Se comunică raportulŭ d-lorŭ membri corespondenţĭ I. Slavicĭ, G. Ionnescu-Gion şi I. Bianu, asupra colecţiuneĭ de poesiĭ poporale presentată de d-lŭ I. Popŭ Reteganulŭ.

— Se recomandă Secţiuneĭ literare.

Se presintă «A opt-spre-ḑecea Adunare generală ordinară a societăţeĭ anonime «Albina», institutŭ de creditŭ şi de economiĭ în Sibiiŭ, ţinută la 31 Martie 1891.»

D-lŭ *V A. Urechiă* dăruesce pentru bibliotecă : «Λόγος κατὰ νηκοτιανῆς τοῦ... ἡγεμόνος Νικολάου ΒΒ. Μαβροκορδάτου.... ἐν τῇ παρὰ τοῦ παπᾶ κὺρ Μιχαὴλ Ρὼ καὶ κὺρ Γεωργίου χατζῆ Δήμου Τρικκαίου, συσταθείσῃ τυπογραφίᾳ. 1786. Αυγούστου 25.»

D-lŭ *Urechiă* cetesce în traducere câte-va părţĭ din acestŭ violentŭ discursŭ în contra tutunuluĭ şi a fumătorilorŭ.

Părintele Z. Boiu, membru corespondentŭ, dăruesce pentru bibliotecă unŭ exemplarŭ bine conservatŭ din cartea «Sicriulŭ de aurŭ» tipăritŭ «în Cetate în Sasŭ-Şebeş, ani 1683, Sep. 17.» şi foile 118—141 din Psaltirea tipărită la Belgradŭ în Transilvania la 1651.

— Se primescŭ cu recunoscinţă şi se exprimă părinteluĭ Boiu mulţămirile Academieĭ.

La ordinea ḑileĭ se pune propunerea presentată la 30 Martie de d-lŭ *Dr. D. Brândză* şi alţĭ optŭ membri pentru limitarea numĕruluĭ membrilorŭ corespondenţĭ.

D-lŭ Preşedinte observă că înainte cu câţĭ-va anĭ s'a alesŭ o comisiune pentru revisiunea şi modificarea regulamentuluĭ, că acea comisiune n'a presentatŭ nicĭ o lucrare, şi că d-lŭ Dr. D. Brândză, care făcea parte dintr'însa, a declaratŭ că se retrage. Supune decĭ prealabilŭ decisiuneĭ Academieĭ dacă acea comisiune va maĭ funcţiona saŭ dacă se va socotì ca desfiinţată.

D-lŭ *V. Maniu* nu crede că restrîngerea propusă pentru numĕrulŭ membrilorŭ corespondenţĭ ar aduce serviciĭ Academieĭ. D-sa este de părere că este maĭ bine să nu se facă acéstă restrîngere, căcĭ stă totdeauna în voia şi în putinţa Academieĭ de a alege când voesce şi pe cine crede că merită.

D-lŭ *V. A. Urechiă* amintesce art. 21 din Statute, care arată precisŭ unde se fixéză numĕrulŭ membrilorŭ şi unde nu. D-sa este contra restrîngereĭ numĕruluĭ membrilorŭ corespondenţĭ, pentru că ne încetatŭ se ivescŭ tinerĭ instruiţĭ şi activĭ, pe carĭ este bine ca Academia să-ĭ apropie de dînsa, alegêndu-ĭ de membri corespondenţĭ.

D-lŭ *A. Papadopol-Calimachŭ* ḑice că propunerea presentată este o modificare a Statutelorŭ. Ea trebue să se presinte cu tóte formele prevĕḑute în Statute pentru acésta. D-sa propune ca să se dea în cercetarea uneĭ comisiunĭ speciale.

D-lŭ *P. S. Aurelianŭ* observă că art. 46 din Statute determină tótă modalitatea modificărei Statutelorŭ; trebue deci să se urmeze şi cu acéstă propunere conformŭ cu disposiţiunile aceluĭ articolŭ.

D-lŭ *P. Poni* crede că propunerea se póte primì fără a se modifica Statutele ci numaĭ printr'o modificare de Regulamentŭ. Art. 30 din Statute vorbesce despre membriĭ onorarĭ şi spune precisŭ că eĭ se alegŭ «fără numĕrŭ determinatŭ.» Art. 31 însă, care vorbesce despre membriĭ corespondenţĭ, nu spune nimica despre numĕrulŭ lorŭ, aşa că determinarea acestuĭ numĕrŭ este o simplă cestiune de regulamentŭ. D-sa ḑice că trebue să se numéscă o comisiune ad-hoc, care să redacteze articolulŭ de regulamentŭ, şi atuncĭ cestiunea se va puté cu folosŭ discuta pe basa propunereĭ pe care comisiunea o va presenta.

Se închide discuţiunea.

— Se procede la alegerea uneĭ Comisiunĭ de treĭ membri. Sunt aleşĭ d-niĭ: *P. Poni, B. P. Hasdeŭ* şi *Gr. G. Tocilescu.*

ŞEDINŢA DIN 4 APRILIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ Membru corespondentŭ I. Bianu presintă întâiulŭ numĕrŭ din revista «Dania», care apare în Copenhaga şi este destinată studielorŭ de dialectologie şi de tradiţiunĭ populare daneze. Acéstă revistă este redactată de d-lŭ Prof. Kr. Nyrop, care a studiatŭ în ţéră la noĭ limba română, credinţele şi literatura nóstră populară; d-sa, trimiţêndŭ Academieĭ revista sa, esprimă dorinţa a i se trimete publicaţiunile făcute de Academie asupra obiceiurilorŭ de la nunţile românescĭ.

D-lŭ *Hasdeŭ* ḑice că d-lŭ Nyrop este unŭ eruditŭ folkloristŭ şi scriitorŭ cu renume europeanŭ. D-sa este filorománŭ şi a petrecutŭ câte-va lunĭ de ḑile în ţéră. S'ar aduce unŭ serviciŭ studielorŭ românescĭ satisfăcêndu-i-se dorinţa esprimată.

— Academia decide a se trimete d-luĭ Nyrop scrierile d-luĭ Marianŭ şi d-şóreĭ Sevastos despre nuntă.

Se cetesce petițiunea d-luĭ Vasile Teotelecanŭ, președintele Reuniuneĭ învĕțătorilorŭ românĭ din protopopiatulŭ Clujuluĭ, prin care cere a se da pentru acea reuniune unele din publicațiunile Academieĭ.

— Cererea se aprobă, rĕmânêndŭ ca Delegațiunea să trimită publicațiunile, pe carĭ le va crede folositóre.

D lŭ *D. Sturdza*: Domnilorŭ Colegĭ, Treĭ ḑile ne despartŭ de 1 Aprilie, și credŭ că inima fie-căruia din noĭ e încă adâncŭ mișcată de căldurósa și frumósa serbare la care amŭ luatŭ parte.

Imĭ vețĭ da voie să nu mĕ depărtezŭ de acéstă ḑi fără a depune în mânile D-vóstre o amintire despre dînsa.

Păstrezŭ de mulțĭ anĭ în mânile mele unŭ odorŭ prețiosŭ : o bucățică din coróna mareluĭ eroŭ alŭ némuluĭ nostru, Ștefanŭ Vodă celŭ mare și celŭ bunŭ. Aceste rĕmășițe sfinte mĭ-aŭ fostŭ mie dăruite de scumpulŭ și neuĭtatulŭ meŭ amicŭ, membru alŭ acesteĭ Academiĭ, Alexandru Hurmuzaki, care a asistatŭ la desgroparea sfintelorŭ morminte domnescĭ dela Putna. Aceste rĕmășițe sunt depuse într'o mică cutiuță de aurŭ. Le am păstratŭ ca niște móște neprețuite până acum ; dar credŭ că nimenĭ nu le póte păstra pentru vecĭnicie maĭ sigurŭ decât Academia

Vĕ rogŭ deci să primițĭ și să păstrațĭ acestŭ odorŭ ca o amintire a serbăriĭ nóstre de douĕ-ḑecĭ și cincĭ anĭ.

— Academia primesce prețiosulŭ darŭ cu recunoscință.

D-lŭ *V. A. Urechiă* exprimă ideea ca Academia să mijlocéscă a se pune acéstă neprețuită rĕmășiță din coróna mareluĭ Voevodŭ în coróna actuală a Regatuluĭ ca móște sfinte.

D-lŭ *Sturdza* rógă pe Academie să păstreze dînsa acéstă reliquie și să nu o înstrĕineze nicĭ o dată și sub nicĭ unŭ motivŭ.

—Academia aprobă părerea d-luĭ Sturdza, și decide ca prețiósa rĕmășiță dăruită de d-sa să fie păstrată în colecțiunile eĭ.

D-lŭ *V. Maniu* cere a se pune la votŭ propunerea de a se alege d-lŭ Aurelŭ Mureșanu membru corespondentŭ pentru Secțiunea istorică, propunere asupra căreia votulŭ datŭ în ședința precedentă s'a declaratŭ nulŭ, ne maĭ fiindŭ membri în numĕrŭ suficientŭ.

D lŭ *Gr. G. Tocilescu* dă cetire raportuluĭ următorŭ alŭ Comisiuneĭ însărcinate cu formularea propuneriĭ de a se determina numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ:

«*Domnule Președinte,*

«Subscrisulŭ, în calitate de raportorŭ alŭ Comisiuneĭ de treĭ alésă pentru a se pronunța asupra propunereĭ de modificare a regulamentuluĭ în privința membrilorŭ corespondențĭ, are onóre a vĕ comunica, că în ședința sa dela 3 ale curenteĭ a decisŭ în unanimitate să se adaoge la art. 68 din Regulamentŭ următorulŭ alineatŭ:

«Numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ românĭ se fixéză la 15 pen-«tru fie-care Secțiune, iar alŭ celorŭ străinĭ este nelimitatŭ.»

Se va pune la ordinea ḑileĭ.

Se pune la votŭ alegerea d-luĭ Aurelŭ Mureșianu de membru corespondentŭ.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 13 voturĭ pentru și 10 contra.

D-lŭ Președinte proclamă că, conformŭ art. 10 și 7 lit. f din Statute, propunerea, neîntrunindŭ douĕ treimĭ de voturĭ, urméză a se supune uneĭ noue votărĭ în ședința viitóre.

Se pune în discuțiune raportulŭ Comisiuneĭ pentru fixarea numĕruluĭ membrilorŭ corespondențĭ.

D-lŭ *A. Papadopol-Calimachŭ* ḑice că propunerea Comisiuneĭ duce la modificarea art. 21 din Statute, în care numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ se lasă nefixatŭ; așa fiindŭ, d-sa crede că propunerea acésta nu se póte vota decât urmându-se conformŭ prescripțiunilorŭ art. 46 din Statute, adică cu votulŭ aprobativŭ a douĕ treimĭ din numĕrulŭ totalŭ alŭ membrilorŭ. Să se aștepte decĭ ca să fie de față toțĭ membriĭ.

D-lŭ *P. Poni:* Cestiunea este dacă modificarea propusă atinge Statutele saŭ numaĭ Regulamentulŭ. Dacă ea este o modificare a Statutelorŭ, va trebui să se urmeze conformŭ art. 46; dacă însă este numaĭ modificare a Regulamentuluĭ, atuncĭ ea se póte vota conformŭ art. 45 din Statute, adecă cu votulŭ aprobativŭ a douĕ treimĭ din membriĭ presențĭ în sesiune. Chiar în Statute se află însă disposițiunĭ carĭ

arată evidentŭ că propunerea făcută este o simplă propunere regulamentară: Art. 21 fixéză numĕrulŭ membrilorŭ activĭ la 36, câte 12 de Secţiune; apoĭ adaoge că pe lângă aceştia Academia maĭ numĕră membri onorarĭ şi membri corespondenţĭ. Art. 30, vorbindŭ de membriĭ onorarĭ spune că eĭ se alegŭ «fără numĕrŭ determinatŭ» ; dar art. 31, vorbindŭ despre alegerea membrilorŭ corespondenţĭ, nu cuprinde nimicŭ privitorŭ la numĕrulŭ lorŭ, lăsândŭ prin urmare ca acésta să se determine prin regulamentŭ.

D-lŭ *V. Maniu* ḑice că Statutele aŭ lăsatŭ nefixatŭ numĕrulŭ membrilorŭ corespondenţĭ. Nu se potŭ dar introduce în legile Academieĭ restricţiunĭ în acéstă privinţă decât printr'o modificare a Statutelorŭ cu douĕ treimĭ din numĕrulŭ totalŭ alŭ membrilorŭ.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* arată că propunerea Comisiuneĭ nu cuprinde nicĭ o modificare a Statutelorŭ, ci numaĭ o completare a Regulamentuluĭ şi că prin urmare acésta se póte face după art. 45 din Statute.

— Discuţiunea prealabilă se închide.

D-lŭ Preşedinte dă cetire următórelorŭ douĕ propunerĭ depuse la biuroŭ:

a) Propunerea d-luĭ *Tocilescu:* «Adaosulŭ propusŭ de Comisiune este o cestiune curatŭ de Regulamentŭ.»

b) Propunerea d-luĭ *A. Papadopol-Calimachŭ*: «Spre a se vota limitarea membrilorŭ, fie onorarĭ, fie corespondenţĭ, carĭ, după art. 21 din Statute nu se limitéză, — trebue ca cestiunea să se videze după prescripţiunile art. 46 din Statute.

«Comisiunea vorbesce de modificarea regulamentuluĭ.

«Propunŭ a se discuta în prealabilŭ, dacă Statutele se modifică saŭ regulamentulŭ.»

Se pune la votŭ propunerea d-luĭ *Tocilescu,* care se primesce cu 11 voturĭ pentru, 9 contra.

Propunerea d-luĭ *Papadopol-Calimachŭ* rĕmâne de la sine respinsă.

Se pune în discuţiune propunerea presentată de Comisiune pentru modificarea Regulamentuluĭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* ḑice că, orĭ-care arŭ fi obiceiulŭ şi regulele în alte Academiĭ, noĭ, carĭ nu avemŭ mulţĭ învĕţaţĭ şi muncitorĭ în câm-

pulŭ sciinţeĭ, arŭ trebuĭ să lăsămŭ liberŭ numĕrulŭ membrilorŭ corespondenţĭ, pentru ca cu acestŭ titlu să recompensămŭ pe ceĭ activĭ şi totŭ de o dată să-ĭ apropiemŭ de Academie.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* spune că motivele carĭ aŭ îndemnatŭ pe Comisiune să presinte propunerea aŭ fostŭ: că orĭ-ce Academie are numĕrulŭ membrilorŭ corespondenţĭ limitatŭ; apoĭ acesta este chiar şi spiritulŭ Statutelorŭ nóstre, carĭ prescriŭ precisŭ că numĕrulŭ membrilorŭ onorarĭ este nedeterminatŭ, cea ce nu ḑicŭ şi despre ceĭ corespondenţĭ, lăsândŭ ca numĕrulŭ acestora să se fixeze prin disposiţiune de regulamentŭ. Unele Secţiunĭ ale Academieĭ aŭ fostŭ maĭ puţinŭ darnice decât altele cu acestŭ titlu; de aceea Comisiunea crede că, fixândŭ la 15 numĕrulŭ membrilorŭ corespondenţĭ românĭ, pentru fie-care Secţiune, se lasă destulă latitudine spre a se recompensa şi distinge meritele persónelorŭ, carĭ vorŭ dovedì activitate şi valóre sciinţifică pe orĭ şi ce terenŭ. In privinţa membrilorŭ strĕinĭ, Comisiunea a creḑutŭ că este maĭ bine a lăsà liberŭ numĕrulŭ lorŭ, spre a se puté da acestŭ titlu acelora, carĭ vorŭ arĕtà interesŭ pentru Românĭ prin scrierile şi activitatea lorŭ sciinţifică.

D-lŭ *G. Sion* nu s'a convinsŭ de oportunitatea restricţiuneĭ care se propune. Cum a trăitŭ Academia 25 de anĭ, póte trăì şi de acum înainte. Când o Secţiune ar propune prea mulţĭ membri corespondenţĭ, saŭ ar propune persóne carĭ nu merită acéstă distincţiune, Academia n'are decât să nu-ĭ voteze.

D-lŭ *P. S. Aurelianŭ:* In tóte instituţiunile străine de Statŭ, cum este Academia, numĕrulŭ membrilorŭ de tótă categoria este limitatŭ; şi numaĭ prin mórtea unuia se face locŭ pentru a fi alesŭ altulŭ. Acésta este naturalŭ şi logicŭ şi pentru noĭ, căcĭ membriĭ corespondenţĭ sunt pepiniera din care se alegŭ membriĭ titularĭ; de aceea alegerea lorŭ trebuesce înconjurată de tóte garanţiile, ca ea să fie făcută după merite reale, iar nu numaĭ prin favórea şi stăruinţele unuĭ prietenŭ. D-lŭ Urechiă ḑice că n'avemŭ mulţĭ ómenĭ de sciinţă; dar nu prin alegerĭ de membri corespondenţĭ se vorŭ puté înmulţì. Chiar uşurinţa cu care se alegŭ câte o dată membriĭ corespondenţĭ, a făcutŭ că acestŭ titlu este consideratŭ ca de o mică valóre. Dar pe ceĭ carĭ lucréză, Academia

îĭ încuragiază să lucreze? Nu. Ceĭ aleșĭ membri corespondențĭ aŭ fostŭ prin acésta toțĭ îndemnațĭ să publice ceva? Nu. Sunt membri corespondențĭ, carĭ, deși aŭ fostŭ aleșĭ, nu aŭ făcutŭ nimicŭ și nicĭ n'aŭ venitŭ celŭ puținŭ vr'o dată la Academie. Dar când Academia ar voi să dea o distincțiune cuĭ-va, are putința de a-ĭ conferì titlulŭ de membru onorarŭ. Adeseorĭ se propunŭ prea mulțĭ membri corespondențĭ, și prin acésta titlulŭ îșĭ perde prestigiulŭ. Toțĭ suntemŭ indulgențĭ, de aceea trebue să ne limitămŭ; trebue să înconjurămŭ Academia cu tóte garanțiile pentru o bună și prosperă desvoltare.

D-lŭ *D. Sturdza* ḑice că, pentru a se vedé adevĕratulŭ înțelesŭ alŭ art. 45 din Statute și 97 din Regulamentŭ, este bine a se reaminti desbaterile de la 1879, când s'a votatŭ actuala organisare a Academieĭ. D-sa cetesce textulŭ acelorŭ desbaterĭ. Este certŭ că numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ, nefiindŭ limitatŭ prin Statute și nicĭ declaratŭ ca nedeterminatŭ, avemŭ dreptulŭ a-lŭ limità printr'unŭ articolŭ de regulamentŭ. D-sa observă că înmulțirea numĕruluĭ membrilorŭ corespondențĭ atrage după sine, pe lângă inconvenientulŭ arĕtatŭ de d-lŭ Aurelianŭ, și pe acela de a mărì ḑilnicŭ cheltuelele Academieĭ; și acésta trebue iarășĭ luată în considerare. Dacă se crede că numĕrulŭ de 15 pentru fie-care Secțiune este prea micŭ, d-sa s'ar învoi ca elŭ să fie ridicatŭ la 20, dar în orĭ-ce casŭ numĕrulŭ să se fixeze.

D-lŭ Generalŭ *St. Fălcoianu* este contra limităreĭ numĕruluĭ membrilorŭ corespondențĭ. Statutele nu-lŭ limitéză; limitarea este, prin urmare, o modificare a Statutelorŭ și trebue făcută după regulele stabilite pentru acésta.

D-lŭ *V. Maniu* ḑice că Academia a fostŭ până acuma fórte parcimonială cu alegerea membrilorŭ corespondențĭ, și crede că nu este motivată téma, că de acum înainte se va abusa.

D-lŭ *V. A. Urechiă* nu primesce critica făcută de d-lŭ Aurelianŭ, că Secțiunile literară și istorică arŭ fi fostŭ prea darnice cu alegerile de membri corespondențĭ. D-sa arată pe rîndŭ meritele celorŭ aleșĭ până acum și conchide că bine s'a urmatŭ și că va fi bine să se urmeze și de acuma totŭ așa.

— Discuțiunea generală se închide.

Se pune la votŭ luarea în considerare a propunereĭ presentate de Comisiune.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 12 voturĭ pentru şi 7 contra.

D-lŭ Preşedinte, proclamândŭ resultatulŭ votuluĭ, dice că propunerea s'a luatŭ în consideraţiune.

D-lŭ *Maniu* contestă resultatulŭ proclamatŭ de d-lŭ Preşedinte, şi susţine că propunerea s'a respinsŭ, neîntrunindŭ două treimĭ din voturĭ, conformŭ art. 45 din Statute.

Academia ne maĭ fiindŭ în numĕrŭ, şedinţa se ridică.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 5 APRILIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

D-lŭ *G. Bariţiŭ* cetesce: *Momente din istoria Transilvanieĭ,* vol. III, care se află sub tiparŭ. Ochire generală peste evenimente în anulŭ 1860. Mórtea Cancelaruluĭ Br. Samuilŭ Josika după prândulŭ luatŭ la Comitele Stefanŭ Széchenyi. Sinuciderea luĭ Széchenyi. Activi tatea Episcopuluĭ Andreiŭ Br. Şaguna, a luĭ Andreiŭ Mocioni şi a Br. Petrino, desvoltată în Senatulŭ Imperialŭ din Viena la 1860 întru apĕrarea naţiuneĭ române, a bisericeĭ şi a cultureĭ sale.

Şedinţa publică se închide, şi Academia trece în şedinţă privată.

D-lŭ Preşedinte observă că din şedinţa de ierĭ a rĕmasŭ pentru astădĭ unŭ votŭ, care trebue să se facă, asupra alegereĭ de membru corespondentŭ a d-luĭ Aurelŭ Mureşianu; că membriĭ ne maĭ fiindŭ în numĕrulŭ cerutŭ de Statute pentru ţinerea şedinţelorŭ, urméză ca acelŭ votŭ să se facă în şedinţa următóre.

ȘEDINȚA DIN 6 APRILIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se procede la a doua votare asupra propunereĭ de a se alege d-lŭ Aurelŭ Mureșeanu, membru corespondentŭ pentru Secțiunea istorică.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 8 voturĭ pentru, 11 contra.

D-lŭ Președinte anunță că propunerea s'a respinsŭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* amintesce că în urma cerereĭ d-sale Academia, în cursulŭ anuluĭ, a decisŭ a se da unele din publicațiunile sale «Bibliotecei Urechiă» dela Galațĭ. D-sa cere ca acéstă Bibliotecă să fie înscrisă în registrulŭ instituțiunilorŭ cărora se daŭ în darŭ publicațiunile și a i se trimete continuările apărute din anulŭ trecutŭ și tóte publicațiunile viitóre.

— Academia aprobă.

La ordinea ḑileĭ se pune în discuțiune pe articole raportulŭ Comisiuneĭ pentru fixarea numĕruluĭ membrilorŭ corespondențĭ.

D-lŭ *G. Sion* presintă următorulŭ amendamentŭ la propunerea Comisiuneĭ: «Restrîngerea să se întindă până la 20 membri.» Semnațĭ: *Sion, I. Caragiani. Quintescu, G. Chițu.*

D-lŭ *Bacaloglo* presintă următorulŭ amendamentŭ: «Propunŭ ca și «numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ străinĭ să fie asemenea limitatŭ «și anume totŭ de 15.»

D-lŭ *P. Poni* explică că Comisiunea a restrînsŭ numĕrulŭ numaĭ la Românĭ, pentru că numaĭ dintre dînșiĭ se recrutéză membriĭ activĭ aĭ Academieĭ, iar nu și dintre străinĭ. De aceea este logicŭ ca în privința numĕruluĭ lorŭ să se stabiléscă acéstă deosebire.

D-lŭ *Gr. Cobălcescu* ḑice că restricțiunea este bună, dar va fi rea dacă este prea mare. Secțiunea sciințifică are a desbate asupra unorŭ cestiunĭ din multe specialitățĭ de sciință. Ar trebuì ca din fie-care specialitate sciințifică să se găséscă între membriĭ Academieĭ activĭ și corespondențĭ celŭ puținŭ câte treĭ, ca să pótă discuta și lua hotărîrĭ. Numĕrulŭ de 15 fixatŭ, fără de a ține sémă de aceste necesitățĭ, este prea micŭ; d-sa propune ca să fie 24 pentru Secțiunea de sciințe.

D-lŭ *V. A. Urechiă* vede din vorbele d-luĭ Cobălcescu că chiar în sînulŭ Secţiuneĭ sciinţifice, dela care a pornitŭ propunerea în discuţiune, se vede că ea nu este oportună. D-sa propune ca să se consulte Secţiunile şi să se céră ca fie-care separatŭ să arate numĕrulŭ membrilorŭ corespondenţĭ de carĭ are trebuinţă.

D-lŭ *E. Bacaloglo* este surprinsŭ de socotéla făcută de d-lŭ Cobălcescu. Daca s'ar lua de normă principiulŭ susţinutŭ de d-sa de a se avé câte 3 membri de fie-care specialitate, s'ar puté ajunge la unŭ numĕrŭ de sute de membri corespondenţĭ. Limitarea numĕruluĭ lorŭ este totŭ ce póte fi maĭ raţionalŭ, nu numaĭ pentru membriĭ românĭ ci şi pentru ceĭ străinĭ.

Discuţiunea se închide şi se pune la votŭ amendamentulŭ d-luĭ Bacaloglo.

— Resultatulŭ votuluĭ este : 17 voturĭ exprimate.

D-lŭ Preşedinte anunţă că votulŭ este nulŭ ne maĭ fiindŭ membriĭ în numĕrŭ suficientŭ, rĕmânêndŭ a se face o nouă votare în şedinţa următóre.

ŞEDINŢA DIN 8 APRILIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

La ordinea ḑileĭ fiindŭ propunerea Comisiuneĭ pentru fixarea numĕruluĭ membrilorŭ corespondenţĭ, se pune la votŭ amendamentulŭ d-luĭ E. Bacaloglo.

—Resultatulŭ votuluĭ este: 18 votanţĭ, din carĭ 11 voturĭ pentru, 6 contra şi o abţinere.

D-lŭ *Preşedinte* anunţă că amendamentulŭ n'a întrunitŭ douĕ treimĭ; şi urméză a se supune la o nouă votare în şedinţa următóre.

Se pune la votŭ amendamentulŭ d-luĭ *Sion.*

— Resultatulŭ votuluĭ este 10 voturĭ pentru, 8 contra.

D-lŭ *Președinte* anunță că nicĭ acestŭ amendamentŭ n'a întrunitŭ două treimĭ de voturĭ, și va fi supusŭ uneĭ noue votărĭ.

Se pune la votŭ propunerea Comisiuneĭ.

—Resultatulŭ votuluĭ este: 16 voturĭ, din carĭ 10 pentru, 6 contra.

D-lŭ *Președinte* anunță că votulŭ este nulŭ, nefiindŭ numĕrulŭ cerutŭ de Statute.

ȘEDINȚA DIN 12 APRILIE 1891.

Președința d-luĭ *P. S. Aurelianŭ.*

Se dă cetire scrisoreĭ prin care d-lŭ G. Bonnaire, profesorŭ de istorie la Clermont în Francia, face urărĭ pentru prosperitatea Academieĭ cu ocasiunea serbăreĭ aniversăriĭ eĭ de 25 anĭ.

Se dă cetire procesuluĭ verbalŭ alŭ Secțiuneĭ literare pentru ședința dela 6 Aprilie, prin care se propune a se da d-luĭ I. Pop Reteganulŭ o recompensă de 500 leĭ pentru colecțiunea sa de poesiĭ poporale, reservându-șĭ Academia dreptulŭ de proprietate asupra manuscriptuluĭ și avêndŭ a-ĭ maĭ da după publicarea colecțiuneĭ exemplare în valóre iarășĭ de 500 leĭ.

D-lŭ *P. Poni* observă că din propunerea Secțiuneĭ literare partea care trebue resolvată îndată este de a se da recompensa de 500 leĭ. Asupra acesteĭ propunerĭ însă nu se póte vota până când nu se va vedé dacă starea budgetuluĭ va permite acordarea acesteĭ recompense. D-sa propune deci, ca cestiunea să se recomande Comisiuneĭ financiare.

—Academia decide a recomanda propunerea Secțiuneĭ, Comisiuneĭ financiare.

La ordinea dileĭ se pune continuarea votăreĭ asupra propunereĭ de a se fixa numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ.

Se pune la alŭ doilea votŭ amendamentulŭ d-luĭ Bacaloglo.

—Resultatulŭ votuluĭ este: 23 voturĭ, din carĭ 15 pentru, 8 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că amendamentulŭ, neîntrunindŭ douĕ treimĭ, urmézā a se supune la a treia şi ultima votare în şedinţa viitóre.

—Se pune la votŭ amendamentulŭ d-luĭ G. Sion, care, întrunindŭ 12 voturĭ contra şi 11 pentru, este declaratŭ respinsŭ.

—Se pune la votŭ propunerea formulată de Comisiune. Resultatulŭ votuluĭ este: 14 voturĭ pentru şi 10 contra.

Neîntrunindŭ douĕ treimĭ, d-lŭ Preşedinte anunţă că urmézā a fi supusă uneĭ noue votărĭ în şedinţa viitóre.

ŞEDINŢA DIN 13 APRILIE 1891

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se cetesce scrisórea, prin care d-lŭ T. Speranţia arată că nu d-sa şi-a presentatŭ manualulŭ de gramatică la concursurile Academieĭ, şi cere să se considere ca nepresentatŭ.

— Se recomandă Comisiuneĭ premielorŭ.

D-lŭ *G. Bariţiŭ* presintă, din partea d-luĭ C. Diaconovicĭ, «Rumänische Revue» pe aniĭ 1889, 1890.

La ordinea ḑileĭ fiindŭ propunerea pentru fixarea numĕruluĭ membrilorŭ corespondenţĭ, se pune la a treia votare amendamentulŭ d-luĭ *Bacaloglo.*

—Resultatulŭ votuluĭ este: 12 pentru şi 12 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că amendamentulŭ a fostŭ respinsŭ.

Se pune la a treia votare propunerea formulată de Comisiune.

—Resultatulŭ votuluĭ este: 13 pentru şi 11 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea s'a primitŭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă,* ca raportorŭ alŭ Comisiuneĭ însărcinate a examina şi a presenta propunerĭ asupra concursurilorŭ la premiile în-

semnate la N-rele 10—15 din programa lucrărilorŭ sesiuneĭ, comunică următórele propunerĭ:

a) Să se amâne peste 3 anĭ, pentru 1894, terminulŭ concursuluĭ la premiulŭ Alexandru Ioanŭ Cuza de 10.000 leĭ, cu subiectulŭ «Istoria Românilorŭ de la Aurelianŭ până la fundarea Principatelorŭ.»

D-lŭ *D. Sturdza* propune ca să se pue unŭ terminŭ maĭ depărtatŭ cu 2 anĭ, în consideraţiunea greutăţilorŭ ce presintă acéstă mare lucrare.

— Se pune la votŭ propunerea d-luĭ *Sturdza* şi se aprobă.

b) La concursulŭ premiuluĭ Cuza de 6.000 leĭ, prevĕḑutŭ la art. 94 lit. *d* din Regulamentŭ, să se pună subiectulŭ «Psichologia şi metafisica poporuluĭ românŭ după literatura populară.»

— Se pune la votŭ propunerea şi se aprobă.

c) La concursulŭ premiuluĭ Neuschotz, de 1.500 leĭ, pentru 1893, să se pună subiectulŭ «Compendiŭ istoricŭ asupra desvoltăriĭ industriale la Românĭ până în 1875.»

— Se pune la votŭ propunerea şi se aprobă.

d) La concursulŭ premiuluĭ Alexandru Bodescu, de 1.500 leĭ, pentru 1894, să se pună subiectulŭ «Istoria teatruluĭ în România.»

— Se pune la votŭ propunerea şi se primesce.

e) La concursulŭ premiuluĭ G. San-Marinŭ, de 1.500 leĭ, pentru 1892, să se pună iarăşĭ subiectulŭ pusŭ la concursulŭ precedentŭ: «Consideraţiunĭ asupra comerciuluĭ Românieĭ cu ţĕrile străine atâtŭ la Orientŭ câtŭ şi la Occidentŭ, începĕndŭ cu seculuŭ XVI până la 1860.»

D-lŭ *D. Sturdza* propune ca să se defigă unŭ termenŭ de 2 anĭ pentru acestŭ concursŭ.

— Propunerea Comisiuneĭ cu amendamentulŭ d-luĭ *Sturdza* se pune la votŭ şi se primesce.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ*, raportorŭ generalŭ alŭ Comisiuneĭ premielorŭ anuale, raportéză asupra lucrărilorŭ comisiuneĭ şi conchide propunĕnd a se vota întâĭ asupra cărţilorŭ pentru carĭ atâtŭ raportoriĭ specialĭ câtŭ şi comisiunea aŭ datŭ voturĭ negative.

D-lŭ *Maniu* cere ca raportulŭ generalŭ alŭ d-luĭ *Hasdeŭ* să se presinte în scrisŭ, neputêndu-se altŭ-felŭ procede la votare.

D-lŭ *Tocilescu* dice că d-lŭ Hasdeŭ va presenta raportulŭ scrisŭ, dar în espunerea orală făcută d-sa a resumatŭ bine lucrările comisiuneĭ. Acum să se procédă la cetirea raporturilorŭ speciale și la votaré asupra conclusiunilorŭ lorŭ

D-lŭ *N. Ionescu* asemenea crede că, în urma resumatuluĭ oralŭ făcutŭ de d-lŭ *Hasdeŭ* asupra lucrărilorŭ comisiuneĭ, trebue să se procedeze la luarea în discuție pe rîndŭ a rapórtelorŭ despre tóte scrierile presentate și la votare asupra fie-căreĭ cărțĭ în parte.

D-lŭ *V. A. Urechiă* se unesce cu vederile esprimate de d-niĭ Tocilescu și Ionescu, carĭ sunt conforme cu art. 33 din regulamentŭ.

Se pune la votŭ cestiunea dacă Academia primesce a procede, după raportulŭ oralŭ alŭ d-luĭ Hasdeŭ, la cetirea raporturilorŭ speciale și la votarea asupra cărților presentate la concursŭ.

— Academia primesce.

Se procede la cetirea raporturilorŭ speciale.

D-lŭ *N. Quintescu* observă că, după precedentele create până acuma în Academie, urméză a se ceti într'o ședință plenară numaĭ rapórtele asupra acelorŭ cărțĭ, carĭ în Comisiune aŭ avutŭ o majoritate pentru premiare, cele-lalte fiindŭ deja respinse de către comisiunea însărcinată cu esaminarea lorŭ.

D-lŭ *V. A. Urechiă* susține că Academia nu póte renunța la dreptulŭ și datoria ce are de a da hotărîre în ședință plenară asupra tuturorŭ cărțilorŭ presentate la concursŭ; trebue decĭ să se cetéscă tóte rapórtele și să se voteze asupra fie căreĭ cărțĭ.

D-lŭ *I. Negruzzi* dice că tradițiunea era ca numaĭ acele cărțĭ să nu să pună la votŭ în plenulŭ Academieĭ, carĭ aŭ fostŭ respinse de unanimitatea Comisiuneĭ. Pentru tóte cele-lalte trebue să se cetéscă rapórtele speciale și să se voteze asupra fie-căreia.

D-lŭ *Bacaloglo* se unesce cu părerea d-luĭ Urechiă. Trebue a se votà asupra fie căreĭ cărțĭ în specialŭ, pentru că nu Comisiunea, ci Academia trebue să hotărască dacă o carte merită premiarea saŭ ba.

D-lŭ Generalŭ *Fălcoianu* crede că acele cărţĭ carĭ aŭ fostŭ respinse de Comisiune nu se maĭ potŭ pune în discuţiunea plenară, căcĭ prin acésta s'ar atinge prestigiulŭ Comisiuneĭ compusă din membri aleşĭ de Academie.

Discuţiunea generală se închide.

—Se decide a se procede la cetirea raporturilorŭ speciale, începêndŭ cu acele cărţĭ carĭ aŭ întrunitŭ în Comisiune cele maĭ multe voturĭ pentru premiare.

D lŭ *Gr. G. Tocilescu,* însărcinatŭ a raportà asupra scrierilorŭ d-luĭ A. Naum «Versurĭ» şi «Traducerĭ,» spune că nu a pututŭ găti raportulŭ asupra lorŭ.

D-lŭ *N. Quintescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra scrieriĭ d-luĭ Ioanŭ Neniţescu «Puĭ de leĭ, poesiĭ eroice şi naţionale.»

D-lŭ *N. Ionescu* observă că poesia «La ospĕţulŭ Dunăriĭ» citată de d-lŭ Quintescu este necompletă, pentru că Dunărea poftesce la masa eĭ numaĭ rîurile din stânga, nu şi pe cele din drépta. Raportulŭ este necompletŭ. D-sa este în contra propunereĭ de premiare.

Se pune la votŭ acordarea premiuluĭ Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ d-luĭ I. Neniţescu pentru cartea sa «Puĭ de leĭ.»

— Resultatulŭ votuluĭ este: 7 voturĭ pentru, 16 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea de premiare s'a respinsŭ.

D-lŭ *Gr. Cobălcescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Gr. Ştefănescu «Cursŭ elementarŭ de geologie.»

D-lŭ *Gr. Tocilescu* observă că din raportulŭ d-luĭ Cobălcescu nu resultă decât că d-lŭ Ştefănescu a rĕmasŭ cu totulŭ îndărătŭ cu cunoscinţele geologice. Acestŭ raportŭ nu póte figura în *Anale,* pentru demnitatea Academieĭ. Criticele făcute unuia din colegĭ trebue să fie cât se póte de moderate, ca să nu se atingă demnitatea unuĭ colegŭ. D-lŭ Ştefănescu, ca şi d-lŭ Cobălcescu, sunt profesorĭ universitarĭ. Ce vorŭ ḑice şcolariĭ când vorŭ vedé că profesorulŭ lorŭ este tractatŭ de ignorantŭ? D-sa deplânge că vede cum unulŭ din colegĭ este maltractatŭ de cela-laltŭ. D-lŭ Cobălcescu impută cărţiĭ pe care o critică

că are lacune; dar o carte de şcólă nu póte să cuprindă controversele sciinţifice, ci numaĭ resultatele positive ale sciinţeĭ. Omisiunile făcute în cartea d-luĭ Ştefănescu sunt intenţionate, cu scopulŭ ca ea să nu fie prea grea pentru elevĭ. Acéstă carte are însemnatulŭ meritŭ de a fi cea dintâĭ în care se află geologia ţĕreĭ, precum şi întâia chartă geologică a patrieĭ. D-lŭ Cobălcescu totuşĭ nu recunósce cărţiĭ d-luĭ Ştefănescu nicĭ o calitate. D-lŭ Tocilescu insistă şi rógă pe d-lŭ Cobălcescu să-şĭ reia raportulŭ şi să-lŭ îmbunătăţéscă, iar Academia să voteze conclusiunile Comisiuneĭ.

D-lŭ *Bacaloglo* ḑice că, dacă sunt lacune în acéstă carte, ele sunt impuse prin natura eĭ de carte didactică. Raportulŭ d-luĭ Cobălcescu este fórte aspru, încât este necorectŭ către unŭ colegŭ. Dacă în carte sunt erorĭ, ele trebue constatate cu nepărtinire, pentrucă nicĭ o scriere nu póte fi absolutŭ perfectă şi conformă cu părerile tuturorŭ specialiştilorŭ. D-lŭ Ştefănescu a luatŭ parte, ca representantŭ alŭ ţĕreĭ, la tóte congresele geologice, şi nu póte să nu fie în curentŭ cu acéstă sciinţă. La acele congrese a avutŭ de multe orĭ onórea de a fi vice-preşedinte; în ţéră a fostŭ şefulŭ biurouluĭ geologicŭ şi a întocmitŭ o parte din charta geologică a Românieĭ, care a fostŭ cu elogiĭ primită în străinĕtate. Unŭ asemenea omŭ nu póte face o carte de lepĕdatŭ. Academia are de scopŭ a recompensà maĭ alesŭ lucrărĭ sciinţifice privitóre la ţéră. Cartea d-luĭ Ştefănescu întrunesce şi acéstă condiţiune. D-lŭ *Bacaloglo* se unesce cu majoritatea Comisiuneĭ ca să se acorde cărţiĭ d-luĭ Ştefănescu premiulŭ Năsturelŭ.

Se pune la votŭ propunerea Comisiuneĭ de a se acordà d-luĭ Gr. Ştefănescu premiulŭ Năsturelŭ de 4.000 leĭ pentru scrierea sa «Cursŭ elementarŭ de geologie.»

— Resultatulŭ votuluĭ este: 14 voturĭ pentru, 8 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunindŭ 2 treimĭ cerute de Statute, urméză a fi supusă uneĭ nouĕ votărĭ în şedinţa viitóre.

ȘEDINȚA DIN 14 APRILIE 1891.

Președința d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se dă cetire raportuluĭ d-luĭ *Gr. Ștefănescu,* Secretarulŭ Secțiuneĭ sciințifice, prin care arată că Secțiunea a decisŭ a propune să se publice în *Anale* lucrarea «Note relative la conjunctivita granulósă» de d-lŭ Dr. N. Manolescu.

— Propunerea Secțiuneĭ se pune la votŭ și se primesce (1).

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ Comisiuneĭ premielorŭ de a se acorda premiulŭ Năsturelŭ-Herescu d-luĭ Gr. Stefănescu pentru cartea «Cursŭ elementarŭ de geologie.»

— Resultatulŭ votuluĭ este: 13 voturĭ pentru, 8 contra.

D-lŭ Președinte anunță că propunerea, neîntrunindŭ majoritatea de două treimĭ, urméză a se supune la a treia votare în ședința viitóre.

D-lu *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportulŭ sĕŭ despre scrierile d-luĭ A. Naum «Versurĭ» și «Traducerĭ.»

Se procede la votŭ asupra propuneriĭ de a se acorda d-luĭ Naum premiulŭ Eliade-Rădulescu.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 10 voturĭ pentru, 12 contra.

D-lŭ Președinte anunță că propunerea de premiare s'a respinsŭ.

D-lŭ *G. Barițiŭ* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărțeĭ d-luĭ G. G. Meitani «Studie asupra Constituțiuneĭ Românilorŭ din 1 Iulie 1866.»

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* dice că lucrarea d-luĭ Meitani este destulŭ de voluminósă. Orĭ-cine o cetesce însă din punctulŭ de vedere curatŭ sciințificŭ, vede că ea este făcută pentru publiculŭ celŭ mare, care nu voesce să se instruéscă, ci să petrécă. Observă că o jumĕtate din carte nu este decât reproducerea celeĭ-lalte jumĕtățĭ. D-sa recunósce munca autoruluĭ, dar scrierea nu merită să fie rĕsplătită de Academie cu unŭ premiŭ.

D-lŭ *Hasdeŭ* dice că scrierea d-luĭ Meitani are 14 fascicule, carĭ

(1) Anexa XI.

aŭ eşitŭ în intervale de maĭ mulţĭ anĭ; de maĭ multe orĭ ea a fostŭ presentată la premiile Academieĭ, iar d-lŭ Bariţiŭ a fostŭ tot-d'a-una raportorŭ şi în toţĭ aniĭ a propusŭ să i se acorde unŭ premiŭ, cu reserva ca acelŭ premiŭ să se dea când cartea va fi terminată. Acuma s'a presentatŭ sfirşitulŭ lucrăreĭ, şi nu se póte face abstracţiune de cele petrecute în aniĭ trecuţĭ. D-lŭ Tocilescu a făcutŭ o aspră critică cărţeĭ d-luĭ Meitani, şi a făcutŭ citaţiunĭ dintr'însa spre a dovedi că este lipsită de valóre. Acestŭ felŭ de critică póte fi fórte periculosŭ, când se face cu intenţiunea de a dovedi defecte cu orĭ-ce preţŭ. D-lŭ Tocilescu a spusŭ că autorulŭ se repetă; dar acéstă greşală — dacă greşală este — nu este a d-luĭ Meitani, ci a Constituţieĭ; într'adevĕrŭ sunt în Constituţiune articolĭ depărtaţĭ unulŭ de altulŭ prin posiţiune şi fórte înrudiţĭ prin conţinutŭ, este deci naturalŭ ca autorulŭ în explicarea lorŭ să se repete. D-lŭ Tocilescu a ḑisŭ că cartea d-luĭ Meitani nu este de înaltă sciinţă, ci de petrecere; dar, dacă ar fi aşa, acésta ar fi celŭ maĭ mare meritŭ, pentru că ar fi de mare folosŭ ca cetăţeniĭ să cetéscă de petrecere comentariile asupra Constituţiuneĭ Intr'o carte pentru publiculŭ celŭ mare trebue ca lectorulŭ să fie scutitŭ de trimeterĭ dela unŭ fascicolŭ la altulŭ, fiindŭ maĭ practicŭ a repeta cele trebuinciόse fără a întrerupe lectura. Orĭ câte arŭ fi pasagiele repetate, ele potŭ fi celŭ multŭ o fascicolă, iar cele-lalte 13 sunt o lucrare originală făcută cu o stăruinţă vrednică de laudă şi care merită să fie rĕsplătită de Academie cu unŭ premiŭ.

D-lŭ *V. Maniu* ḑice că d-lŭ Tocilescu s'a pusŭ pe unŭ terenŭ neusitatŭ, de a critica cu orĭ-ce preţŭ. Dacă ar fi criticatŭ ca juristŭ scrierea d-luĭ Meitani, ar fi vorbitŭ despre fondulŭ eĭ, despre sistema cu care a comentatŭ Constituţiunea şi despre ideile emise într'însa, şi nu s'ar fi mărginitŭ să arate numaĭ că unele pasagiĭ sunt repetate. Scrierea d-luĭ Meitani are o necontestată valóre, şi de aceea d-sa se unesce cu propunerea de a i se acorda premiulŭ.

Se pune la votŭ propunerea de a se acorda premiulŭ Eliade-Rădulescu d-luĭ G. G. Meitani.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 13 voturĭ pentru, 11 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea urméză a se supune uneĭ nouĕ votărĭ în şedinţa viitóre.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportulŭ sĕŭ asupra scriereĭ d-luĭ C. G. Dissescu «Cursŭ de dreptŭ publicŭ românŭ. Dreptŭ constituţionalŭ.» Vol. I şi II.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* observă că raportulŭ d-luĭ Tocilescu este compusŭ într'unŭ stilŭ înfloritŭ, ceea ce totŭ d-lŭ Tocilescu consideră ca unŭ mare defectŭ în scrierea d-luĭ Meitani, şi că este făcutŭ cu o vĕdită părtinire. D-lŭ Dissescu este profesorŭ în România, îşĭ face cursulŭ la o facultate românéscă şi pentru studenţĭ românĭ ; trebuia decĭ să dea studenţilorŭ românĭ o lumină vie asupra vechiuluĭ dreptŭ constituţionalŭ românŭ. In cartea d-sale însă puţinulŭ câtŭ se află despre vechile instituţiunĭ românescĭ este totŭ ce póte fi maĭ slabŭ. Găsimŭ într'însa câte ceva despre instituţiunile tuturorŭ popórelorŭ, Francezĭ, Germanĭ, Americanĭ, póte şi Chinezĭ ; partea românéscă însă, care era esenţialmente necesară, este în cartea d-luĭ Dissescu de o slăbiciune extraordinară. Cartea este cursulŭ stenografiatŭ, pe care d-lŭ Dissescu îlŭ face din obligaţiunea sa de profesorŭ ; ea nu este o lucrare sistematică şi metodică, după cum orĭ-cine este în dreptŭ a se aştepta. Din prefaţă se vede că lecţiunile aŭ fostŭ stenografiate de unŭ studentŭ, căruia d-lŭ Dissescu îĭ mulţumesce că a introdusŭ în carte unŭ capitolŭ. Nicĭ unŭ învĕţatŭ care se respectă n'a îndrăsnitŭ a presenta, nu la premiile uneĭ Academiĭ, dar nicĭ publiculuĭ unŭ cursŭ *stenografiatŭ*. Când uniĭ învĕţaţĭ şĭ-aŭ publicatŭ lecţiunile, ele saŭ aŭ fostŭ scrise dinainte cu linişte şi concentrare, saŭ aŭ fostŭ revisuite, completate şi corectate pe urmă ; nicĭ unulŭ nu le-a publicatŭ după notele stenografice, carĭ reproducŭ lecţiunea improvisată.

Se pune la votŭ propunerea de a se acorda d-luĭ C. G. Dissescu premiulŭ Eliade-Rădulescu.

Resultatulŭ votuluĭ este: 5 pentru, 19 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea s'a respinsŭ.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* cetesce raportulŭ sĕŭ asupra scrieriĭ d-luĭ I. Gherea

«Studiĭ critice» şi asupra scrierilorŭ d-luĭ I L. Caragiali «Teatru» şi «Năpasta.»

D-lŭ *G. Sion* pre câtŭ aprobă și se unesce cu d-lŭ Hasdeŭ în ce privesce conclusiunea raportuluĭ sĕŭ asupra scrierilorŭ d-luĭ Caragiali, pe atâta nu împărtășesce părerea espusă despre cartea d-luĭ Gherea. Studiele acestuia potŭ să aibă unele defecte; Academia însă este che mată a judeca maĭ întâĭ calitățile scrierilorŭ pe carĭ are să le examineze. Numaĭ așa amŭ lucra conformŭ cu idea mareluĭ nostru donatorŭ Năsturelŭ-Herescu, care dice în testamentulŭ sĕŭ, că premiulŭ să se dea scrieriĭ celeĭ maĭ bune care va fi apărutŭ în cursulŭ anuluĭ. Cartea d-luĭ Gherea a căpĕtatŭ apreciericĭ unanime în publicŭ: Corpurile legiuitóre aŭ luat'o de basă la desbaterea împămîntenireĭ sale, presa în genere a lăudat'o, iar publiculŭ și-a manifestatŭ mulțumirea, așa că a trebuitŭ să scótă o a doua edițiune.

D-lŭ *I. Negruzzi* dice că ar fi o nedreptate față cu tineriĭ autorĭ dacă Academia ar rĕmâné sub impresiunea cuvintelorŭ d-luĭ Hasdeŭ. D-sa crede că Gherea și Caragiali sunt scriitorĭ de mare meritŭ și cu multŭ talentŭ, și că eĭ vorŭ lăsa o dungă luminósă în literatura română. D-lŭ Hasdeŭ face imputare d-luĭ Gherea pentru-că, ca și d-lŭ Maiorescu, s'a ocupatŭ în criticele sale de operele scriitorilorŭ în viață; dar așa aŭ făcutŭ mulțĭ din ceĭ maĭ marĭ criticĭ literarĭ, ca Lessing. Tocmaĭ acésta este meritulŭ criticilorŭ marĭ, că pĕtrundŭ în sufletulŭ scriitorilorŭ, fără a se lăsa să fie rătăcițĭ de alte considerațiunĭ.

Asupra d-luĭ Caragiali judecata d-luĭ Hasdeŭ a fostŭ prea aspră. D-lŭ Caragiali este unŭ scriitorŭ de mare talentŭ și unŭ omŭ fórte învĕțatŭ. N'ar face de locŭ desonóre ca să fie premiatŭ de Academie. Una din piesele sale a obținutŭ pe scenă celŭ maĭ mare succesŭ pe care l'a obținutŭ o piesă românéscă.

Academia nu trebue să se ție departe de spiritulŭ publicŭ. Tinerele generațiunĭ recunoscŭ și apreciéză meritele acestorŭ scriitorĭ. Premiarea orĭ căruia dintr'înșiĭ va fi aprobată de publicŭ, precum va fi desaprobată Academia, dacă le va refusa premiulŭ.

D-lŭ Hasdeŭ a fostŭ nedreptŭ de aspru cu d-lŭ Caragiali, când îĭ impută că nu este unŭ creatorŭ de tipurĭ, ci unŭ fotografŭ; că pune

în scenă nu unŭ tipŭ, ci unŭ individŭ pe care-lŭ reproduce așa precum l'a vĕḑutŭ. I s'a maĭ făcutŭ imputarea că nu a alesŭ din societate tipurĭ bune, ci numaĭ rele, dar totŭ așa a făcutŭ și Molière. Societatea își are elementele sale rele, și artistulŭ póte alege tipurile carĭ îĭ convinŭ pentru compunerea sa.

D-lŭ *D. Sturdza* se unesce cu părerea d-luĭ Hasdeŭ pentru motive pe carĭ maĭ alesŭ Academia trebue să le aĭbă în vedere. Representaţiunile teatrale nu sunt numaĭ pentru a escita o plăcere trecĕtóre, momentană: ele trebue să fie basate pe unŭ fundamentŭ moralŭ. Scrietorii dramaticĭ marĭ ca Shakespeare represintă tipurĭ de ómenĭ rĕĭ și depravaţĭ ca Richard III; dar îĭ presintă așa în cât să inspire orórc pentru viţiile lorŭ. Eĭ nu ne atragŭ spre dînșiĭ, ci noĭ îĭ respingemŭ dela inima nóstră. Din acestŭ punctŭ de vedere d-lŭ Hasdeŭ a datŭ o judecată dréptă asupra opereloŭ dramatice ale d-luĭ Caragiali. Este însă unŭ altŭ momentŭ, atinsŭ și acela de onorabilulŭ nostru confrate, care pe mine m'a revoltatŭ în acele lucrărì: acelŭ momentŭ este potrivirea dintre scrierile d-luĭ Caragiali cu acele ale luĭ Brociner, ale dómneĭ Mitte Kremnitz și ale altorŭ strĕinĭ rĕŭ voitorĭ pentru Românĭ. Avemŭ mulţĭ inimicĭ noĭ Româniĭ, și aceștĭ inimicĭ s'aŭ strînsŭ în timpulŭ modernŭ, când România și-a luatŭ unŭ avêntŭ, pentru a denigra totŭ ce este românescŭ, pentru a face să se crédă preste totŭ loculŭ că ce e românescŭ, e depravatŭ și inrĕutăţitŭ și stricatŭ. D-na Kremnitz a fostŭ primită cu braţele deschise de societatea românéscă; maĭ multŭ, ea a fostŭ onorată de ilustra nóstră Regină cu o bunăvoinţă excepţională, care trebuia să-ĭ fie o încurajare spre înălţare, iar nu spre înjosire. D-na Kremnitz, în scrierile sale, a mersŭ însă *crescendo* în denigrarea némuluĭ românescŭ, și acésta falsificândŭ realitatea, exagerândŭ relele, ascunḑêndŭ bunurile. Dar în fine d-na Kremnitz nu e legată cu nimicŭ de naţiunea românéscă, relaţiunile eĭ cu noĭ sunt trecĕtóre; și când cine-va scrie numaĭ pentru ca să scrie, noţiunea drepteĭ judecăţĭ, a bunuluĭ simţŭ și chiar a cuviinţeĭ se perde. Când e vorba de unŭ Românŭ însă, lucrurile se schimbă. D-na Kremnitz și d-lŭ Brociner potŭ să facă ce vorŭ; însă d-lŭ Caragiali nu. Și Academia nu póte încuraja, nicĭ pe d-lŭ Caragiali, care vine de ne arată societatea romă-

néscă ca tipulŭ uneĭ societățĭ corupte, fără nicĭ o tendință morală și înaltă, nicĭ pe criticĭ ca d-lŭ Diaconovicĭ, care vine de vorbesce de scrierile d-neĭ Kremnitz cu mănușĭ de mătase, aducêndŭ mustrărĭ amestecate cu laude, din carĭ națiunea românéscă nu rĕmâne însă decât cu partea cea rea pentru dînsa. Ómenĭ rĕĭ se găsescŭ fórte mulțĭ în tóte țĕrile, și prin urmare și printre Românĭ; dar se găsescŭ și mulțĭ ómenĭ bunĭ, căcĭ altŭ-felŭ națiunile s'arŭ descompune repede printr'unŭ felŭ de putrecĭire morală. Unŭ artistŭ, unŭ poetŭ, trebue să iubéscă adevĕrulŭ, frumosulŭ și binele; elŭ nu póte și nu trebue să iea elementele rele din societate și a le presenta ca tipurĭ, saŭ de urmăritŭ, saŭ care înfățișéză națiunea sa proprie, pe care cu intențiune o înnegresce și astŭ-felŭ face de-șĭ perde ilusiunea și speranța. Academia are datoria de a nu deprinde pe scriitoriĭ noștri să mérgă pe acéstă cale, ci maĭ vèrtosŭ să-ĭ îndemne a lua o direcțiune bună și folositóre; iar când se întâlnescŭ asemenea defecte, trebue să căutămŭ a le îndrepta, nu a le încuraja. D-lŭ Caragiali are talentŭ, dar ar trebui să-lŭ întrebuințeze în lucrărĭ bune. D-lŭ Caragiali să învețe a respecta națiunea sa, iar nu să-șĭ bată jocŭ de ea. Academia trebue să încurajeze totŭ cea ce póte să înalțe pe poporulŭ nostru, iar nu cea ce-lŭ presintă într'unŭ modŭ nerealŭ și neadevĕratŭ, și cea ce póte contribui la corupțiunea luĭ. D-sa va votă în contra acordăriĭ premiuluĭ d-luĭ Caragiali atâtŭ ca Românŭ cât și ca membru alŭ Academieĭ.

Se pune la votŭ propunerea de a se acorda premiulŭ Eliade-Rădulescu d-luĭ I. Gherea.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 8 pentru, 16 contra.

D-lŭ Președinte anunță că propunerea s'a respinsŭ.

Se pune la votŭ propunerea de a se acorda premiulŭ Eliade-Radulescu d-luĭ I. L. Caragiali.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 3 voturĭ pentru, 20 contra.

D-lŭ Președinte anunță că propunerea s'a respinsŭ.

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportulŭ sĕŭ asupra scrierilorŭ d-neĭ Smaranda Gârbea «Novele» și «Poesiĭ».

Se pune la votŭ propunerea de a i se acorda premiulŭ Eliade-Rădulescu.

— Resultatulŭ votuluĭ este: 5 voturĭ pentru, 18 contra.

D-lŭ Preşedinte anunţă că propunerea de premiare s'a respinsŭ.

D-lŭ Preşedinte dă cetire următóreĭ propunerĭ depuse la biuroŭ:

«Subsemnaţiĭ propunemŭ a se adaoge la art. 61 din Regulamentŭ unŭ ultimŭ alineatŭ cu cuprinsulŭ următorŭ:

«Membriĭ activĭ aĭ Academieĭ nu vorŭ puté presenta nicĭ o operă «a lorŭ pentru premiare.»

(Semnaţĭ) «*Kogălniceanu, Fălcoianu, P. S. Aurelianŭ, Maniu, Bacaloglo, A. Papadopol-Calimachŭ, N. Ionescu, Hasdeŭ.*»

— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ într'o şedinţă viitóre.

ŞEDINŢA DIN 15 APRILIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se cetesce procesulŭ-verbalŭ alŭ Secţiuneĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 15 Aprilie 1891, prin care se arată că Secţiunea şi-a constituitŭ biuroulŭ, alegêndŭ Preşedinte pe d-lŭ *N. Kretzulescu* şi Vice-Preşedinte pe d-lŭ Generalŭ *St. Fălcoianu.*

— Academia ica spre cunoscinţă hotărîrea Secţiuneĭ.

Se procede la a treia votare asupra propuneriĭ de a se acorda d-luĭ Gr. Ştefănescu premiulŭ Năsturelŭ-Herĕscu pentru scrierea sa «Cursŭ elementarŭ de geologie.»

— Resultatulŭ votuluĭ este: 17 voturĭ pentru, 5 contra.

D-lŭ Preşedinte proclamă votulŭ, prin care s'a acordatŭ d-luĭ Gr. Ştefănescu premiulŭ Năsturelŭ-Herĕscu de 4.000 leĭ.

D-lŭ *Gr. Ştefănescu:* Domnilorŭ Colegĭ, Votulŭ d-vóstre, prin care acordaţĭ premiulŭ Năsturelŭ-Herĕscu cursuluĭ meŭ de geologie, maĭ cu

sémă în împrejurările în carĭ l'ațĭ acordatŭ, este cea maĭ mare recompensă morală ce se dă uneĭ muncĭ neîntrerupte de maĭ bine de unŭ sfertŭ de secolŭ, și pentru care vĕ mulțumescŭ cu recunoscință.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ de a se acorda d-luĭ G. G. Meitani premiulŭ Eliade-Rădulescu, de 5.000 leĭ, pentru scrierea sa «Studie asupra Constituțiuneĭ Românilorŭ.»

— Resultatulŭ votuluĭ este: 20 voturĭ pentru, 3 contra.

D-lŭ Președinte anunță resultatulŭ votuluĭ, prin care s'a acordatŭ d-luĭ G. G. Meitani premiulŭ Eliade-Rădulescu.

D-lŭ *V. Babeșŭ*, raportorulŭ Comisiuneĭ financiare, dă cetire raportuluĭ sĕŭ următorŭ asupra gestiuneĭ financiare a Academieĭ și asupra stăriĭ fondurilorŭ eĭ:

«*Domnilorŭ Colegĭ,*

«Comisiunea financiară a d-vóstre, pe basa dărilorŭ de sémă ale d-luĭ Cassierŭ-comptabilŭ, cea provisorie dela 18 Martie, iar cea definitivă dela 5 Aprilie a. c., esaminândŭ socotelele și peste totŭ situațiunea financiară a Academieĭ, din eserciţiulŭ anuluĭ financiarŭ 1890-91, are onóre a vĕ raporta și supune binevoitóreĭ aprecierĭ următórele:

«*Sub A) în raportulŭ provisoriŭ.* — Din prevederile budgetuluĭ veniturilorŭ pe 1890-91, de leĭ 121.985 banĭ 55, s'aŭ încassatŭ până la 4 Aprilie, până la unŭ restŭ de 500 leĭ din arenda la fondulŭ Ioanŭ Fĕtu, tóte sumele câte s'aŭ doveditŭ incassabile; în totalŭ 120.464 leĭ, banĭ 20.

«Neincassabilĭ s'aŭ doveditŭ: *a)* leĭ 667 banĭ 75 la punctulŭ vîndăriĭ de publicațiunĭ ca de comunŭ; *b)* leĭ 363 banĭ 60, la Fondulŭ Ioanŭ Fĕtu prin solvirea ultimeĭ creanțe de 10.000 leĭ în decursulŭ anuluĭ și prefacerea eĭ în 8 acțiunĭ de ale BănceĬ Naționale.

«Academia va binevoi a da unŭ votŭ aprobătorŭ: a) pentru scăderea din escedentulŭ comunŭ a sumeĭ neincassate din vîndarea de publicațiunĭ, de leĭ 667 banĭ 75; b) pentru scăderea din excedentulŭ la fondulŭ Fĕtu a sumeĭ de leĭ 363 banĭ 60, devenite neincassabile

la achitarea ultimeĭ creanțe și prefacerea în acțiunĭ de ale Băncei Naționale.

«Ceĭ 500 leĭ, restŭ din arendă la fondulŭ I. Fĕtu rĕmâne să fie incassațĭ totŭ la fondulŭ I. Fĕtu în decursulŭ anuluĭ noŭ financiarŭ.

«*Sub B) și C).* — Din budgetulŭ cheltuelelorŭ, prevĕdute cu leĭ 100.135 banĭ 50, s'aŭ datŭ destinațiuneĭ leĭ 96.031 banĭ 35; aŭ rĕmasŭ decĭ necheltuițĭ leĭ 4.104 banĭ 15. Escedentulŭ din budgetulŭ anuluĭ trecutŭ fiindŭ leĭ 217.85, aceste economiĭ facŭ împreună 4.322 leĭ; iar scădêndu-se din aceștia arĕtațĭ maĭ sus ca neincassabilĭ din vîndarea publicațiunilorŭ leĭ 667 banĭ 75, rĕmâne adevĕratulŭ escedentŭ alŭ budgetuluĭ de anŭ cu suma de leĭ 3.654 banĭ 75; la care sumă se maĭ adauge 300 leĭ luațĭ din vîndarea rafturilorŭ vechĭ de la Biblioteca Academieĭ, suma ce va fi a se înscrie ca escedentŭ alŭ budgetuluĭ de pe anulŭ 1890-91 în budgetulŭ pe 1891-92 este de *leĭ 3.954 banĭ 25.*

«Pentru 9 ședințe de peste anŭ diurna d-lorŭ membri a rĕmasŭ neachitată din causă că previsiunea budgetară cu leĭ 6.500 n'a ajunsŭ. Acea diurnă este calculată cu leĭ 2.320, și se recere unŭ votŭ pentru ca ea să fie adausă la prevederea în budgetulŭ anuluĭ 1891-92 pentru ședințele de peste anŭ.

«*Sub D.* — *Fondurile Academieĭ* aflătóre la Cassa de depunerĭ ni se presentă — după ambele raporturĭ sporite prin capitalisărĭ și prefacerĭ — cu o sumă de leĭ 26.329 banĭ 85.

«Ele se specifică în numĕrŭ de 14 și în totalulŭ efectelorŭ din carĭ este compusŭ, cu valóre nominală de leĭ 696.200, iar valóre peste nominalŭ de leĭ 69.144 banĭ 75; decĭ în totalŭ — la încheerea anuluĭ financiarŭ 1890-91, — de leĭ *765.344 banĭ 75.*

«Aceste fondurĭ sunt cuprinse în 580 diverse efecte, despre a cărorŭ depunere recepisele se află în cassa de ferŭ a Academieĭ.

«Afară de aceste 14 fondurĭ, raporturile d-luĭ Cassierŭ-comptabilŭ ne maĭ arată fondurĭ de nudă proprietate:

«*Sub E.* — 1. *Fondulŭ Obedenaru* în 233 efecte și în valóre nominală de leĭ 124.000, iar peste nominalŭ de leĭ 32.548 banĭ 60; în to-

talŭ de leĭ 156.548 banĭ 6. (Plus venitulŭ moșieĭ Obedenĭ cu leĭ 12.000, care nu intră în cassa Academieĭ.)

«2. Fondulŭ Princeseĭ *Alina Știrbeiŭ*, în 196 titlurĭ de rentă, cu valóre nominală de leĭ 200.000 (alŭ căruĭ venitŭ de asemenea nu intră în cassa Academieĭ.)

«*Sub F.* — *Fondulŭ Societățiĭ Craiovene*, cuprinsŭ în 14 efecte, în valóre nominală de leĭ 7.000 și valóre peste nominală de leĭ 1.200, în totalŭ de leĭ 8.200, și cu unŭ saldŭ astădĭ de leĭ 1.323 banĭ 80; face totalulŭ de leĭ 9.523 banĭ 80.

«*Sub G.* — *Fondulŭ Ioanŭ Fĕtu*, după scăderea și respective ștergerea unorŭ sume neincassabile, se arată cu unŭ venitŭ pe anulŭ ce urméză de leĭ 9.663, care se va înscrie în budgetŭ.

«*Sub H.* — *Comptulŭ escedentuluĭ* acestuĭ fondŭ pentru 1891-92 se arată cu cifra de leĭ 5.594 și banĭ 60.

«*Sub I.* — D-lŭ Cassierŭ-comptabilŭ ne espune situațiunea nouluĭ *fondŭ Macinca*, care constă din o casă în Craiova, cu venitŭ anualŭ de leĭ 4.350, care venitŭ a fostŭ incassatŭ întregŭ pe anulŭ espiratŭ; din care însă scădêndu-se leĭ 1.085 banĭ 15, spese făcute cu asigurarea caseĭ și cu punerea în posesiune, rĕmâne restulŭ de leĭ 3.264 banĭ 85, care, conformŭ votuluĭ datŭ de Academie, în prima eĭ ședință, se va trece în budgetulŭ anuluĭ 1891-92. Academia este rugată a da unŭ votŭ întru aprobarea cheltuelelorŭ arĕtate de leĭ 1.085 banĭ 15, ce, în lipsă de budgetŭ, aŭ trebuitŭ să se facă din acestŭ fondŭ.

«Avêndŭ în vedere art. 93 alŭ Regulamentuluĭ, precum și recunoscința datorită testatoruluĭ, Comisiunea budgetară crede, ca acestŭ fondŭ primitŭ ca legatŭ fără destinațiune specială sub numirea de *fondŭ Macinca*, să fie clasatŭ între fondurile cu destinațiune generală ca alŭ XV-lea între fondurile Academieĭ.

«*Sub J.* — Din dotațiunea M. Sale Regeluĭ pentru «Etymologicum Magnum» ni se arată rĕmașĭ necheltuițĭ leĭ 240 banĭ 25, care sumă se trece ca saldŭ la anulŭ budgetarŭ 1891-92.

«*Sub K.* — Din vîndarea opuluĭ «Etymologicum Magnum» s'aŭ incassatŭ leĭ 84, carĭ asemenea trecŭ ca saldŭ la anulŭ următorŭ.

«*Sub L.* — *Fondulŭ publicațiunilorŭ* de documente (Hurmuzaki),

în care, cătră saldulŭ de leĭ 3.492 banĭ 25 rĕmasŭ din anulŭ premergĕtorŭ, aŭ maĭ intratŭ dela Statŭ subvenţiunea de leĭ 33.000, iar leĭ 610 banĭ 80 din vîndarea de publicaţiunĭ; aŭ fostŭ în totalŭ de leĭ 37.103 banĭ 5; iar cheltuelele peste anŭ ni se arată cu leĭ 36.178 banĭ 35, rĕmânêndŭ unŭ saldo restŭ de leĭ 924 banĭ 70, ce trece la anulŭ următorŭ.

«*Sub M.* — D-lŭ Cassierŭ-comptabilŭ, recapitulândŭ pe scurtŭ cele espuse, arată că la încheerea anuluĭ financiarŭ 1890-91, întregŭ avutulŭ Academieĭ în efecte şi proprietăţĭ are valóre de leĭ 1.606.737 50 banĭ, în care sumă se înţelege n'a intratŭ nicĭ fondulŭ publicaţiunilorŭ Hurmuzaki, ca unulŭ ce, avêndŭ destinaţiunea sa separată, se administră separatŭ; de asemenea n'a intratŭ echivalentulŭ proprietăţilorŭ şi drepturilorŭ, de a cărorŭ venitŭ nu maĭ dispune Academia, care echivalentŭ întrece suma de 800.000 leĭ.

«Numerarulŭ casseĭ la 4 Aprilie se arată cu leĭ 18.935.

«Comisiunea budgetară, esaminândŭ tóte espunerile raporturilorŭ, vĕdêndŭ cărţile de comptabilitate, făcêndŭ probe prin combinaţiunea cuprinsuluĭ acelora la maĭ multe puncte cu documentele justificative, şi revĕdêndŭ la urmă cassa Academieĭ, a luatŭ încredinţarea despre ordinea şi esactitatea gestiuneĭ.

«Vĕ rógă decĭ, Domnilorŭ Colegĭ, să binevoiţĭ a lua actŭ de espusa situaţiune, a da aprobările recerute sub a, b, c, d şi e.

«Proiectulŭ de budgetŭ pentru 1891-92 se alăturéză aci, cu rugarea să binevoiţĭ a-lŭ votà.

«*Dr. Brândză.*— Raportorŭ *V. Babeşiŭ.*»

D-lŭ *D. Sturdza* amintesce Academieĭ că fondulŭ Macinca constă dintr'o casă la Craiova, şi observă că casele cerŭ multă îngrijire şi cheltuelĭ de întreţinere şi asigurare. Afară de acésta casele în cestiune sunt îndepărtate de Bucurescĭ, şi încă maĭ greŭ de priveghiatŭ. Propune ca Academia să dea unŭ votŭ, autorisândŭ Delegaţiunea a vinde casa, dacă se va afla unŭ cumpĕrătorŭ cu unŭ preţŭ bunŭ. — Totŭ de odată atrage atenţiunea Academieĭ asupra faptuluĭ că aprópe întrégа eĭ avere este în efecte publice de ale Statuluĭ, că aceste efecte tindŭ a-şĭ scădé mereŭ dobêndile, cu câtŭ se consolidéză creditulŭ Sta-

tuluĭ. Numaĭ moșiile aŭ o urcare constantă a venituluĭ, și de aceea d-sa crede că Academia ar face bine, dacă ar autorisa Delegațiunea ca, la o ocasiune favorabilă, să pótă cumpĕra cu o parte din fondurĭ o moșie saŭ douĕ. Spre acestŭ scopŭ d-sa presintă următórea propunere:

«Propunere, în înțelegere cu Comisiunea financiară:

«Academia Română autorisă Delegațiunea eĭ:

«I. A vinde cu prețulŭ celŭ maĭ avantagiosŭ immobilulŭ urbanŭ din Craiova, situatŭ în strada Unireĭ No. 160, immobilŭ ce i-a venitŭ în proprietate prin donațiunea testamentară a rĕposatuluĭ profesorŭ Macinca din 3 Ianuarie 1890.

«II. A cumpĕra cu efectele propriĭ ale Academieĭ, cu prețulŭ celŭ maĭ avantagiosŭ posibilŭ, o proprietate rurală.

(Subscrișĭ) *N. Kretzulescu, D. Sturdza, Sion, A. Papadopol-Calimachŭ, Gr. Ștefănescu.*

D-lŭ *M. Kogălniceanu* se unesce cu idea emisă de d-lŭ Sturdza și cu propunerea presentată. Veniturile moșiilorŭ din țéră crescŭ în fie-care anŭ, și Academia n'ar puté găsi unŭ mijlocŭ maĭ bunŭ de a-șĭ asigurà averea decât într'o moșie

— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ propunerea d-luĭ Sturdza după primirea propunerilorŭ Comisiuneĭ financiare.

Se pune la votŭ pe rêndŭ propunerile cuprinse în raportulŭ Comisiuneĭ financiare și se primescŭ cu unanimitate.

— Se pune la votŭ raportulŭ în totalŭ și se aprobă.

Se procede la alegerea Președinteluĭ Academieĭ pentru anulŭ 1891-92

D-lŭ *P. S. Aurelianŭ* crede a exprima simțemîntulŭ întregeĭ Academiĭ, propunêndŭ a se alege de Președinte fostulŭ nostru Președinte d-lŭ Ion Ghica. Unulŭ dintre ceĭ maĭ iluștri ómenĭ politicĭ și de sciință, d-lŭ Ion Ghica merită acéstă înaltă distincțiune, căcĭ întréga luĭ viață a fostŭ devotată munceĭ și sciințeĭ.

Se procede la votŭ.

— D-lŭ *Ion Ghica* se alege Președinte alŭ Academieĭ cu 22 voturĭ din 24 votanțĭ.

— Se alegŭ Vice-Preşedinţĭ: d-lŭ *N. Ionescu* cu 20 voturĭ, d-lŭ *B. P. Hasdeŭ* cu 16 şi d-lŭ Generalŭ *Fălcoianu* cu 17 voturĭ.

— Se alege Secretarŭ generalŭ pe 7 anĭ (1891—1898) d-lŭ *Dimitrie A. Sturdza* cu unanimitate de 22 voturĭ.

D-lŭ *D. Sturdza*: Inainte de 7 anĭ aţĭ binevoitŭ a mĕ alege Secretarŭ generalŭ alŭ Academieĭ. Fie-care omŭ are marĭ datoriĭ de îndeplinitŭ în viaţa sa, şi greŭ este a le îndeplinì pe tóte pe deplinŭ. Dacă este să mĕ întrebŭ, dacă am îndeplinitŭ cu deplinătate tóte datoriile serviciuluĭ meŭ de Secretarŭ generalŭ în acestĭ 7 anĭ de ḑile, eŭ aşĭ da unŭ rĕspunsŭ negativŭ, pentru că sciŭ câte lacune am lăsatŭ în urma mea. Am însă consciinţa că, în afară de aceste lipsurĭ, am lucratŭ în acestŭ frumosŭ serviciŭ din tótă inima, din totŭ sufletulŭ şi cu tótă dorinţa de a contribuì, pe câtŭ stă în mijlócele mele, la înălţarea acesteĭ marĭ instituţiunĭ a némuluĭ românescŭ. Semnulŭ de noua încredere ce binevoiţĭ a-mĭ da este cea maĭ mare recompensă, ce am pututŭ căpĕtà în viaţa mea, şi pe care o potŭ comparà numaĭ cu votulŭ ce mi s'a acordatŭ de Divanulŭ ad-hoc alŭ Moldoveĭ ca conducĕtorŭ alŭ cancelarieĭ sale. Dacă am pututŭ aduce serviciĭ Academieĭ în timpŭ de 7 anĭ, nu potŭ uità că am lucratŭ sub conducerea a doĭ Preşedinţĭ, pe carĭ naţiunea îĭ numĕră între fundatoriĭ Regatuluĭ românŭ. Cum să nu lucrezĭ din tótă inima şi din totŭ sufletulŭ sub Preşedinţa d-lorŭ Ion Ghica şi Michailŭ Kogălniceanu, înconjuraţĭ de Vice-Preşedinţiĭ aleşĭ în decursulŭ acestorŭ 7 anĭ dintre ilustrităţile Academieĭ? Cum să nu lucrezĭ, când cu toţiĭ într'o unire frăţéscă amŭ lucratŭ pentru prosperarea institutuluĭ nostru. Vĕ mulţumescŭ, Domnilorŭ, de marea onóre ce-mĭ faceţĭ, alegêndu-mĕ Secretarŭ generalŭ pentru unŭ noŭ ciclu de 7 anĭ, şi vĕ promitŭ că voiŭ lucra cu acelaşĭ zelŭ şi cu aceaşĭ credinţă cu care am lucratŭ maĭ înainte.

D-lŭ *Kogălniceanu* ḑice că, deşi era bolnavŭ, totuşĭ a venitŭ săşĭ dea votulŭ pentru realegerea d-luĭ D. Sturdza de Secretarŭ generalŭ. D-lŭ Sturdza, în modestia sa, îşĭ împuţinéză meritele cele marĭ, pe carĭ le are pentru Academie. D-sa póte fi însă mândru de ceĭ 7 anĭ de muncă pentru Academie. Munca sa, zelulŭ neobositŭ pentru acéstă

instituțiune i-aŭ făcutŭ din toțĭ membriĭ, colegiĭ noștri, amicĭ devotațĭ, cea ce a dovedit'o votulŭ unanimŭ de astădĭ, prin care a fostŭ realesŭ Secretarŭ generalŭ pe 7 anĭ. Prin acestŭ votŭ Academia a rĕsplătitŭ serviciile cele marĭ ce i-a adusŭ d-lŭ Sturdza și sacrificiile pe carĭ le-a făcutŭ d-sa pentru prosperitatea eĭ și pentru îmbogățirea colecțiunilorŭ eĭ sciințifice.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ* față cu presentulŭ face urărĭ pentru viitorŭ. D-lŭ Sturdza se sperie de aceĭ 14 anĭ de serviciŭ în Academie; dar 14 nu însemnéză nimicŭ în istoria Românilorŭ, ci 21 însemnéză ceva. 21 represintă idea cea maĭ românéscă a Românilorŭ; d-lŭ Sturdza a fostŭ și este în Academie representantulŭ a totŭ ce este maĭ românescŭ, de aceea d-lŭ Hasdeŭ îĭ uréză ca să ducă sarcina de Secretarŭ generalŭ nu numaĭ 14 ci 21 de anĭ.

— Se pune la votŭ punctulŭ 1 alŭ propunereĭ presentate de d-niĭ *Sturdza*, *Kretzulescu*, etc. pentru vîndarea caseĭ dela Craiova și se primesce cu unanimitate.

Se pune la votŭ punctulŭ 2 alŭ aceleĭașĭ propunerĭ, privitorŭ la cumpĕrarea uneĭ proprietățĭ rurale din fondurile Academieĭ.

— Se primesce cu unanimitate.

D-lŭ *Babeșŭ* dă cetire proiectuluĭ de budgetŭ pentru 1891-92.

— Capitolulŭ veniturilorŭ, în sumă de Leĭ 138 713,40, se pune la votŭ și se primesce cu unanimitate.

Se cetesce capitolulŭ cheltuelilorŭ în sumă de Leĭ 138.613,40, presentândŭ unŭ escedentŭ de Leĭ 100.

D-lŭ *M. Kogălniceanu* observă că ar fi bine ca pentru viitorŭ comisiunea financiară să presinte proiectulŭ de budgetŭ maĭ de timpuriŭ și tipăritŭ spre a se puté studia.

— Propunerea d-luĭ Kogălniceanu se aprobă.

— Se pune la votŭ capitalulŭ cheltuelelorŭ și se aprobă cu unanimitate.

— Se pune la votŭ budgetulŭ în totalŭ și se primesce cu unanimitate.

La ordinea ḑileĭ se pune propunerea presentată în şedinţa precedentă de a se adaoge la art. 61 din Regulamentŭ, alineatulŭ «Membriĭ activĭ aĭ Academieĭ nu vorŭ puté presentà nicĭ o operă a lorŭ pentru premiare.»

D-lŭ *N. Quintescu* ḑice că cestiunea acésta este de o mare importanţă, şi stăruesce să nu se pună în discuţiune acum, ci să se amâne pentru viitórea sesiune.

Discuţiunea se închide.

— Se pune la votŭ propunerea, care se primesce cu 16 voturĭ pentru, 7 contra.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DIN 15 APRILIE 1891

Preşedinţa d-luĭ Generalŭ *St. Fălcoianu.*

D-lŭ *Jos. Vulcanŭ* cetesce oda sa la jubileulŭ Academieĭ (1).

D-lŭ *Gr. G. Tocilescu* cetesce memoriulŭ sĕŭ despre monumentulŭ romanŭ dela Adam-Clissi din Dobrogea.

D-lŭ Secretarŭ generalŭ *D. Sturdza* dă cetire următoruluĭ raportŭ asupra lucrărilorŭ făcute de Academie în sesiunea generală a acestuĭ anŭ:

«*Domnilorŭ Colegĭ,*

«Sesiunea generală pe care o închidemŭ astăḑĭ are o deosebită însemnătate în istoria instituţiuneĭ nóstre. Amŭ avutŭ fericirea de a constata cum, cu tóte greutăţile şi lipsele prin carĭ a trecutŭ, Academia a prosperatŭ în timpŭ de unŭ pătrarŭ de secolŭ, contribuindŭ anŭ cu anŭ la înaintarea sciinţeĭ şi la rĕspândirea cultureĭ printre Românĭ.

(1) Anexa XII.

«Serbarea aniversărei nóstre, care a avutŭ locŭ în ḑiua de 1 (13) Aprilie, va rĕmâné multŭ timpŭ în memoria nóstră ca o dulce şi întăritóre amintire.

«Suveranii ţĕreĭ, Maiestatea Sa Regele, Augustulŭ Preşedinte de onóre şi Protectorŭ alŭ Academieĭ, Maiestatea Sa Regina, însoţiţĭ de Principele Moştenitorŭ alŭ Tronuluĭ, aŭ binevoitŭ a ne da şi de astădată o nouă dovadă despre iubirea ce aŭ pentru cultura némuluĭ romànescŭ şi despre interesulŭ ce pórtă Academieĭ.

«Cuvîntarea plină de înalte cugetărĭ, cu care Maiestatea Sa Regele a deschisŭ şedinţa nóstră solemnă va ocupa cele maĭ strălucite pagine ale *Analelorŭ* nóstre.

«Geniala compunere poetică, pe care a binevoitŭ a o cetì Maiestatea Sa Regina, va rĕmâné în mintea nóstră o dovadă luminósă despre strînsa legătură care există între purtătoriĭ corónei Regatuluĭ românŭ şi cea maĭ înaltă instituţiune de cultură a némuluĭ nostru.

«Inregistrămŭ iarăşĭ cu recunoscinţă, cum, în urma şedinţeĭ solemne, Maiestăţile Lorŭ ne-aŭ strînsŭ la palatŭ în jurulŭ Lorŭ, adresându-ne cuvinte călduróse şi inimóse.

«Nu se póte o maĭ mare rĕsplătire pentru silinţele nóstre şi unŭ maĭ puternicŭ îndemnŭ pentru noĭ şi urmaşiĭ noştri de a lucra din rĕsputerĭ pentru propăşirea şi rĕspândirea sciinţeĭ şi a cultureĭ, decât acéstă neîncetată interesare, pe care Augusta nóstră familie Regală o arată pentru lucrările Academieĭ Române.

«Serbarea nóstră a fostŭ ilustrată şi de o lucrare escepţională. Colegulŭ nostru Michailŭ Kogălniceanu a desfăşuratŭ dinaintea nóstră, cu o rară măestrie de condeiŭ, îndeplinirea a treĭ fapte istorice însemnate, la carĭ singurŭ a conlucratŭ : desrobirea ţiganilorŭ, desfiinţarea privilegiilorŭ de clase, abolirea clăceĭ şi împroprietărirea sătenilorŭ.

«Cu ocasiunea serbăreĭ nóstre amŭ avutŭ mulţumirea de a primi unŭ însemnatŭ numĕrŭ de felicitărĭ şi de urărĭ din tóte părţile, unde există o activitate culturală românéscă. Maĭ alesŭ amŭ avutŭ a ne bucura de simţemintele exprimate Academieĭ de către diferitele societăţĭ de studenţĭ românĭ de pe la Universităţĭ, căcĭ studenţiĭ de astăḑĭ vorŭ fi muncitoriĭ şi representanţiĭ de mâne aĭ cultureĭ române.

«Pentru vecînica amintire a aceleĭ ḑile solemne, Academia a împărțitŭ membrilorŭ sĕĭ medalia comemorativă, din care s'a depusŭ în colecțiunile nóstre câte unŭ exemplarŭ de aurŭ, de argintŭ și de bronzŭ.

«In douĕ-ḑecĭ și cincĭ ședințe ațĭ resolvitŭ lucrările prevĕḑute în programa presentată la deschiderea sesiuneĭ, și ațĭ datŭ soluțiunĭ la diferitele cestiunĭ, carĭ aŭ fostŭ presentate în decursulŭ sesiuneĭ.

«Amŭ avutŭ patru ședințe publice, în carĭ d-niĭ colegĭ V. A. Urechiă, Gr. Ștefănescu, V. Babeșŭ, Gr. Tocilescu și G. Barițiŭ aŭ cetitŭ diferite memoriĭ și comunicărĭ sciințifice, pentru carĭ ațĭ datŭ voturile cuvenite ca să se publice în *Anale*.

«Prin comisiunile alese de D-vóstră ațĭ luatŭ cunoscință despre lucrările esecutate în cursulŭ anuluĭ, despre situațiunea financiară a Academieĭ, despre progresele făcute de biblioteca și colecțiunile nóstre sciințifice și despre împărțirea cărțilorŭ didactice din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu. Asupra tuturorŭ acestora ațĭ datŭ votulŭ D-vostre aprobătorŭ.

«Ațĭ datŭ votulŭ definitivŭ alŭ Academieĭ pentru primirea legatuluĭ Macinca, hotărîndŭ ca venitulŭ acestuĭ fondŭ să fie lăsatŭ la libera întrebuințare a Academieĭ după trebuințele sale.

«Pentru cele douĕ locurĭ de membri vacante în sînulŭ Academieĭ, ațĭ hotărîtŭ a mărgini alegerea în acestŭ anŭ la ocuparea unuia singurŭ, și ațĭ alesŭ pe actualulŭ nostru colegŭ, d-lŭ Iosifŭ Vulcanŭ; d-sa de maĭ bine de unŭ pătrarŭ de secolŭ a desvoltatŭ o neîncetată activitate literară, publicândŭ revista sa «Familia» care a contribuitŭ multŭ la rĕspândirea cultureĭ, maĭ alesŭ între Româniĭ de peste munțĭ.

«Ațĭ esprimatŭ recunoscința Academieĭ către d-lŭ Teodorŭ Rosetti, alegêndu-lŭ membru onorarŭ pentru bunăvoința și interesulŭ ce a arĕtatŭ instituțiuneĭ nóstre ca Ministru alŭ Instrucțiuneĭ publice, punêndu-ne la disposițiune localulŭ în care ne aflămŭ astăḑĭ și dându-ne mijlócele necesare pentru a ne instala într'însulŭ.

«Ațĭ alesŭ membri corespondențĭ pentru Secțiunea literară pe d-lŭ Otto Schrader, profesorŭ la Jena, pentru însemnatele sale lucrărĭ linguistice, și pe d-lŭ T. D. Speranția pentru scrierile sale literare.

«Pentru Secțiunea istorică ațĭ alesŭ asemenea membri corespondențĭ

pe d-niĭ Dr. Felix Bamberg, învĕțatulŭ investigatorŭ alŭ istorieĭ moderne a Orientuluĭ europénŭ, Traugott Tamm și Emanuelŭ Ghedeon, carĭ toțĭ treĭ arată unŭ interesŭ deosebitŭ studielorŭ istorieĭ românescĭ atâtŭ prin scrierile câtŭ și prin cercetările lorŭ.

«Câte-va ședințe aŭ fostŭ ocupate cu discuțiunea asupra propuneriĭ venite din sînulŭ Academieĭ de a se limita numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ. In acéstă privință Academia a hotărîtŭ a se completa Regulamentulŭ cu o disposițiune care fixéză acestŭ numĕrŭ la 15 membri corespondențĭ românĭ pentru fie-care Secțiune, rĕmânêndŭ nelimitatŭ numĕrulŭ membrilorŭ corespondențĭ strĕinĭ.

«Regulamentulŭ nostru a maĭ căpĕtatŭ o modificare în articolulŭ 61, prin votarea alineatuluĭ, care decide, că membriĭ activĭ aĭ Academieĭ nu vorŭ maĭ puté concura la premiĭ.

«Publicațiunile tipărite și lucrările manuscripte, presentate la concursurile diferitelorŭ premiĭ, aŭ fostŭ esaminate de către comisiunile alese pentru acésta încă din anulŭ trecutŭ.

«Nu ațĭ acordatŭ nicĭ unuĭ concurentŭ premiulŭ Lazărŭ nicĭ premiulŭ Neuschotz, pentru că lucrările presentate la concursŭ aŭ fostŭ judecate ca ne-avêndŭ valórea suficientă pentru acéstă resplătire.

«Ațĭ hotărîtŭ însă ca subiectulŭ care a fostŭ pusŭ la concursulŭ premiuluĭ Lazărŭ, «Igiena țĕranuluĭ românŭ», să fie din noŭ pusŭ la concursulŭ aceluiașĭ premiŭ, în considerațiune că uniĭ din concurențĭ aŭ arĕtatŭ destule cunoscințe, pentru ca să putemŭ sperà că vorŭ presenta la viitorulŭ concursŭ lucrărĭ de o adevĕrată valóre.

«Pentru premiulŭ Neuschotz, pe 1893, ațĭ hotărîtŭ a pune la concursŭ subiectulŭ «Compendiŭ istoricŭ asupra desvoltăriĭ industriale la Românĭ până la 1875.»

«Amêndouĕ premiile anuale Năsturelŭ-Herescu și Eliade-Rădulescu amŭ avutŭ mulțumirea a le da la douĕ scrierĭ, a cărorŭ valóre ațĭ recunoscut'o prin voturile D-vóstre. Pre celŭ dintâĭ l'ațĭ acordatŭ colegului nostru d-luĭ Gr. Stefănescu pentru cartea sa *Cursŭ elementarŭ de geologie;* pe alŭ doilea d-luĭ G. G. Meitani pentru publicațiunea sa: *Studie asupra Constituțiuneĭ Românilorŭ.*

«Aţĭ luatŭ hotărîrile necesare pentru publicarea concursurilorŭ la premiĭ pentru aniĭ viitorĭ:

«a) Premiulŭ Alexandru Ioanŭ Cuza, de 10.000 leĭ, pusŭ la concursŭ pentru subiectulŭ «Istoria Românilorŭ dela Aurelianŭ până la fundarea Principatelorŭ» s'a hotărîtŭ a se publica din noŭ pentru 1896.

«b) La concursulŭ premiuluĭ Cuza, de 6.000 leĭ, s'a hotărîtŭ a se pune subiectulŭ «Psichologia şi metafisica poporuluĭ românŭ după literatura populară.»

«c) La concursulŭ premiuluĭ A. Bodescu, de 1500 leĭ, pentru 1894, s'a decisŭ a se pune subiectulŭ: «Istoria teatruluĭ în România.»

«d) Pentru concursulŭ premiuluĭ G. San-Marinŭ, de 1500 leĭ, aţĭ hotărîtŭ a se pune subiectulŭ care fusese publicatŭ în aniĭ trecuţĭ, «Consideraţiunĭ asupra comerciuluĭ Românieĭ, etc.»

«Pentru premiile ce sunt a se acorda în sesiunea anuluĭ viitorŭ aţĭ alesŭ tóte comisiunile carĭ vorŭ avé să examineze lucrările manuscrise şi tipărite, carĭ se vorŭ presenta la concursŭ.

«Aţĭ hotărîtŭ a se amâna şi de astă-dată resolvirea cestiuneĭ ortografice a luĭ *u* scurtŭ, care se află de maĭ mulţĭ anĭ la ordinea ḑileĭ în programa lucrărilorŭ nóstre.

«O comisiune numită de Secţiunea literară a examinatŭ bogata colecţiune de poesiĭ populare presentată pentru publicare de d-lŭ I. Pop Reteganulŭ. Conformŭ păreriĭ aceleĭ comisiunĭ şi propuneriĭ făcute de Secţiune, aţĭ hotărîtŭ a se da zelosuluĭ culegĕtorŭ o recompensă de 500 leĭ, rĕmânêndŭ colecţiunea în posesiunea Academieĭ, care să dispună clasificarea şi alegerea părţiĭ care merită să fie publicată.

«Diferitele Secţiunĭ şĭ-aŭ constituitŭ biurourile lorŭ pentru activitatea din anulŭ viitorŭ.

«Aţĭ aprobatŭ raportulŭ Comisiuniĭ financiare şi aţĭ votatŭ budgetulŭ anuluĭ 1891-92, autorisândŭ Delegaţiunea a vinde casa donată în Craiova de rĕposatulŭ prof. Macinca, şi a cumpĕra unŭ immobilŭ ruralŭ cu fondurile sale aşezate astăḑĭ în efecte publice.

«Pentru conducerea generală a lucrărilorŭ Academieĭ aţĭ alesŭ noua

Delegațiune, în fruntea căreia ațĭ pusŭ pe venerabilulŭ nostru colegŭ *Ion Ghica*, care cu zelŭ admirabilŭ a condusŭ lucrările Academieĭ de maĭ multe orĭ și în maĭ mulțĭ anĭ.

«Lângă d-sa ațĭ alesŭ de Vice-Președințĭ pe d-niĭ colegĭ *B. P. Hasdeŭ*, *N. Ionescu* și Generalŭ *St. Fălcoianu*.

«Ațĭ binevoitŭ, în fine, a-mĭ da iarășĭ mie sarcina de Secretarŭ generalŭ spre a conduce lucrările Academieĭ pe o altă periódă de 7 anĭ.

«Acestea aŭ fostŭ, Domnilorŭ Colegĭ, principalele lucrărĭ carĭ v'aŭ ocupatŭ în acéstă memorabilă sesiune.

«Terminândŭ scurta mea privire retrospectivă asupra acesteĭ sesiunĭ, facŭ cele maĭ călduróse urărĭ, ca lucrările Academieĭ să pășéscă înainte cu reunite puterĭ în noulŭ ciclu de douĕ-ḑecĭ și cincĭ de anĭ în care a intratŭ, ca să se constate din noŭ, la încheierea lorŭ, progrese marĭ și neîncetate pe câmpulŭ munceĭ și alŭ activitățiĭ sciințifice.»

D-lŭ Președinte declară închisă sesiunea generală a Academieĭ pentru anulŭ 1891.

BUDGETULŬ ACADEMIEI ROMÂNE

PENTRU ANULŬ 1891 92.

BUDGETULŬ ACADEMIEĬ ROMÂNE

PE ESERCIȚIULŬ 1891—1892. — 1 APRILIE 1891 PÂNĂ LA 31 MARTIE 1892.

I. VENITURI

1 **Excedentulŭ**	— —	— —	— —	3.954 25
2 **Fondurĭ cu destinațiune generală:**				
a. Subvențiunea Statuluĭ. Subvențiune anuală	— —	— —	— —	20.000 —
b. Fondulŭ Zappa:				
Cuponulŭ renteĭ amortisabile de 5%	297.000 —	— —	14.850 —	
» divid. à 11 acțiunĭ de Banca Națion. à L. 83	5.500 —	9.866 80	913 —	15.763 —
c. Vĕrsămîntulŭ Zappa:				
Vĕrsămîntŭ anualŭ de galbenĭ 1.000	— —	— —	— —	11.750 —
d. Fondulŭ Economiilorŭ:				
Cuponulŭ renteĭ amortisabile și municipalŭ de 5%	114.500	— —	5.725 —	
» divid. la 1 acție de Banca Națională à L. 83	500 —	600 —	83 —	
Produsulŭ vîndăreĭ publicațiunilorŭ Academieĭ	— —	— —	800 —	6.608 —
e. Fondulŭ Ioanŭ Fĕtu:				
Din venitulŭ anualŭ de . . . . Leĭ 9.663,—				
După scăderea renteĭ viagere de L. 3.000,—				
» » chelt. fonduluĭ de » 550,— » 3.550,—				
Rĕmâne . . . . . Leĭ 6.113,—				
După scăderea de 15% prelevațĭ . . . . » 916,95				
Rĕmâne . . . . Leĭ 5.196,05				
Scădèndŭ 4 părțĭ la fondulŭ specialŭ . . » 4.156,85	— —	— —	— —	1.039 20
f. Fondulŭ renta viageră a Dómneĭ Ecaterina Fĕtu	— —	— —	— —	3.000 —
g. Fondulŭ speselorŭ Ioanŭ Fĕtu	— —	—	— —	550 —
i. Fondulŭ Macinca:				
Saldulŭ rĕmasŭ din anulŭ 1890—91	— —	— —	3.264 85	
Chiria caselorŭ din Craiova pe anulŭ 1891 92	— —	— —	4.350 —	7.614 85
h Prelevațĭ de la:				
Fond. Cuza . . . . din L. 1.910,— à 15% L. 286,50	—	— —	286 50	
» *Năst.-Herĕscu* » » 25.685,— » 15% » 3.852,75	— ..	—	3.852 75	
» *Daniel* . . . » » 900,— » 15% » 135,—	— —	—	135	
» *A. Fĕtu* . . . » » 725,— » 15% » 108,75	— —	— —	108 75	
» *G. Lazărŭ* . » » 1.800,— » 15% » 270,—	— —	—	270	
» *El.-Rădulescu* » » 1.041,— » 15% » 156,15	—	— —	156 15	
» *G. San-Marin* » » 575,— » 15% » 86,25	—	— —	86 25	
» *Hagi-Vasilie.* » » 1.100,— » 15% » 165,—	— —	—	165 —	
» *Neuschotz* . . » » 1.200,— » 15% » 180,—	— —	— —	180 —	
» *Bodescu.* . . » » 300,— » 15% » 45,—	—	— —	45 —	
» *Ioanŭ Fĕtu.* . » » 6.113,— » 15% » 916,95	— —	— —	916 95	
» *Craiovénŭ* . . » » 466,— » 15% » 69,90	—	— —	69 90	6.272 25
3 **Fondurĭ cu destinațiune specială:**				
a. Dotațiunea M. S. Regeluĭ pe 1891-92 de L. 9.000,				
Saldŭ rĕmasŭ din anulŭ 1890-91 . . . . » 240,2·				
» » » vîndarea Etimologiculuĭ » 84,—	—	— —	9.324 25	
b. Dotațiunea Statuluĭ pentru premiele G. Lazărŭ și Eliade-Rădulescu	— —	—	10.000	
De reportatŭ	417.500 —	10 466 80	19.324 25	76.551 55

II. CHELTUELI

1 **Cheltuelĭ proprii ale Academieĭ.**				
A. Personalŭ:				
a. Diurnele Sesiuneĭ generale din 1891	— —	19.500 —		
b. » *ședințelorŭ ordinare pe 1891—92*	7.500 —			
» » » » *rĕmase neplătite în 1890-91*	2.320 —	9.820 —		
c. » *a patru membri delegațĭ*	— —	1.000 —		
d. Indemnis. Secretar. generalŭ pe unŭ anŭ . à L. 200,—	— —	2.400 —		
e. » *a treĭ secr. de secț.* pe 11 lunĭ . . à » 300,-	— —	3.300 —		
f. Remunerarea funcționarilorŭ pe unŭ anŭ:				
1 Cassierŭ-Comptabilŭ . . . à L. 400, - L. 4.800,—	—			
1 Bibliotecarŭ . . . . » » 400,— » 4.800,—	—			
1 Scriitorŭ-Archivarŭ . . . » » 200,— » 2.400,—	—			
2 Ajutorĭ de bibliotecă . . » » 200,— » 4.800,—	—			
1 Ajutorŭ paleografŭ . . . . » » 150,— » 1.800,—	—			
1 Scriitorŭ . . . . » » 150,— » 1.800,—	—			
1 Intendentŭ . . . . » » 100,— » 1.200,—	—			
1 Odăiașŭ . . . . » » 100,— » 1.200,—	—			
2 Servitorĭ . . . . » » 80,— » 1.920,—	24.720 —	24.720 —	60.740 —	
g. Spese de cancelarie, materialŭ, încăldițŭ etc.				
Suma ca în aniĭ trecuțĭ . . . . L. 1.500,—				
» extraordinară pentru Jubileulŭ Academieĭ și imprimate . . . . » 1.000,—				
Pentru combustibile . . . . » 1.050,—				
» iluminatŭ, apă și diverse . . . . » 950,—	4.500 —			
h. Spesele fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu	550 —			
i. Ajutorulŭ Epitropieĭ S-ta Vinerĭ	400 —			
j. Reparațiunĭ la immobilŭ	200 —	5.650 —	—	
B. Materialŭ:				
k. Spese de procese	50 —			
l. Mobiliarulŭ biblioteceĭ	50 —			
m. Spese neprevĕdute	600 —			
n. » *de expediție*	1.800 —	2.500 —	8.150 —	68.890 —
2 **Premiĭ, Achisițiunĭ, Publicațiunĭ și Tipărirĭ.**				
A. Premiĭ:				
o. Premiulŭ Eliade-Rădulescu.	5.000 —	—		
p. » *Năsturelă-Herĕscu*	4.000 —	9.000 —	9.000 —	
B. Achisițiunĭ:				
q. Monete, chrisóve.	— —	1.765 —		
De reportatŭ	— —	1.765 —	9.000 —	68.890 —

Reportŭ			417.500 —	10.466 80	19.324 25	76.551 55
c. Fondulŭ Cuza :						
Cup. rent. fonc. rur și munic de 5%	L. 1.910,—	min. 15%	38.200 —	— —	1.623 50	
d. Fondulŭ Năsturelŭ-Herĕscu :						
Venit. moșieĭ Năsturelŭ pe I semestru	» 6.500,—					
» » » II »	» 12 950,—					
» » Lămotescĭ pe unŭ anŭ	» 4.055,—					
Cup. renteĭ și municipalŭ de 5% . .	» 1.350,—		27 000 —			
» div. la 10 acț. Banca Naț. à L. 83	» 830,—		5 000 —	9.031 65		
Suma. . . .	L. 25.685,—	» 15%	— —	— —	21.832 25	
e. Fondulŭ Daniel :						
Cupon. oblig de Statŭ de 6% . . .	L. 900.—	» 15%	15.000 —	— —	765 —	
f. Fondulŭ A. Fĕtu :						
Cupon. renteĭ și municipalŭ de 5% .	» 725,—	» 15%	14.500 —	— —	616 25	
g. Fondulŭ G. Lazărŭ :						
Cupon. fonc. rur. și municip. de 5%.	» 1.800,—	» 15%	36.000	—	1 530 —	
h. Fondulŭ Eliade-Rădulescu :						
Cupon fonc. rur. și municip. de 5%.	» 875,—		17.500	— —		
» divid. a 2 acțiĭ de Bancă Națională à L. 83	» 166,—		1.000	1.200 —		
Suma. . . .	» 1.041,—	» 15%	— —	—	884 85	
i. Fondulŭ G. San-Marin :						
Cupon. renteĭ și municipalŭ de 5%	» 575,—	» 15%	11.500 —	— —	488 75	
j. Fondulŭ Hagi-Vasilie :						
Cupon. municipalŭ de 5%	» 1.100,—	» 15%	22.000	—	935 —	
k. Fondulŭ Neuschotz :						
Cupon. municipalŭ de 5%	» 1.200,—	» 15%	24.000 —	— —	1.020 —	
l. Fondulŭ Bodescu :						
Cupon. municipalŭ de 5%	» 300,—	» 15%	6.000 —	— —	255	
m. Fondulŭ Ioanŭ Fĕtu :						
Cupon. divid a 86 acțiunĭ de Banca Națională à L. 83	» 7.138,—		43.000	47.533 80		
Cupon. municipalŭ de 5%.	» 875,—		17.500 —			
Venitulŭ grădineĭ dela móră . . .	» 1.300,—					
» caselorŭ dela móră . . .	» 350.					
Suma . . .	L. 9.663,—					
minus 15% prelevațĭ . . L. 916,95						
» renta viageră . . . » 3.000,—						
» spesele fonduluĭ. . » 550,—						
» a 5-a parte . . . . » 1.039,20	» 5.506,15			—	4.156 85	
n. Excedentulŭ fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu			—	—	5.594 60	
o. Fondulŭ Craiovénŭ :						
Cupon. renteĭ și municipalŭ de 5%.	L. 300,—		6.000 —	—		
» divid. a 2 acțiunĭ de Bancă Națională à L. 83	» 166,—		1.000 —	1.200 —		
Saldulŭ din anulŭ 1890—91	» 1.323,80					
Suma. . . .	L. 1.789.80	» 15%	—	—	1.719 90	
p. Fondulŭ Chițu :						
In 1 acție de Banca Națională			500 —	912 50		
» numerarŭ					415 65	
q. Donațiunea d-luĭ G. Gr. Cantacuzino pentru achisițiune de documente			— —	— —	1.000 —	62.161 85
			703.200 —	70.344 75	— —	138.713 40

	Reportŭ	— —	1.765 —	9.000 —	68 890 —
	r. Cărțĭ de fie-care Secțiune à L. 1.000	3,000 —			
	legatulŭ lorŭ	2.000 —	5.000 —	6.765 —	
	C. Publicațiunĭ.				
	s. Etymologicum magnum Romaniae	—	—	6.000	
	D. Tipărirĭ.				
	t. Anale	7.500 —			
	u. Herodotŭ	1.000			
	v. Tipărirea Etimologiculuĭ	3.324 25			
	w. Flora Dobrogeĭ.	1.530			
	x. Nunta la Românĭ	1.822 65			
	y. Texte macedo-române	456 —			
	z. Discursurile M. S. Regeluĭ	3.000 —			
	aa. Poesiĭ populare de d-lŭ Pop Reteganu	500 —	19.132 90	19.132 90	40.897 90
3	**Cheltuelĭ din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu**				
	bb. Cărțĭ de școlă	4.156 85			
	cc. Renta viageră a d-neĭ Ecaterina I. Fĕtu	3.000 —	— —		7.156 85
4	*dd. Medaliile comemorative ale Jubileuluĭ de 25 anĭ* .	— —	— —	— —	4.000
5	**Capitalisărĭ**				
	Premiulŭ G. Lazărŭ	5.000 —			
	Procentele fonduluĭ Cuza	1.623 50			
	» » *A. Fĕtu*	616 25			
	» » *G. San-Marinŭ*	488 75			
	» » *Hagi-Vasilie*	935 —			
	» » *Neuschotz*	1.020 —			
	» » *Bodescu*	255 —			
	Economiile fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu	5.594 60			
	Saldulŭ fonduluĭ Craiovénŭ	1.719 90			
	Adausulŭ și numerariulŭ fonduluĭ Chițu	415 65	17.668 65	—	17.668 65
6	**Excedentŭ**	— —	—	—	100 —
					138.713 40

S'a primitŭ în unanimitate în ședința dela 15 Aprilie 1891.

Comisiunea financiară : *Dr. Brândză.* — Raportorŭ *V. Babeșŭ.*

SECŢIUNEA LITERARĂ

ŞEDINŢA DIN 20 MARTIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *I. Negruzzi.*

La ordinea ḑileĭ colecţiunea de poesiĭ populare a d-luĭ I. Popŭ Reteganu, înaintată Delegaţiuneĭ Academieĭ Române încă din Maiŭ 1890.

Se dă cetire adreseĭ d-luĭ Reteganu relativă la trimiterea colecţiuneĭ sale.

D-lŭ *Hasdeŭ* propune ca, de óre-ce membriĭ efectivĭ aĭ Academieĭ şĭ-aŭ timpulŭ lorŭ prinsŭ cu lucrările diferitelorŭ comisiunĭ, să se însărcineze cu facerea raportuluĭ asupra colecţiuneĭ în cestiune treĭ membri corespondenţĭ, fórte competenţĭ în materie, d-niĭ I. Bianu, Ioanŭ Slavicĭ şi G. Ionnescu-Gion.

D-lŭ *Sion* este de părere, ca înainte de tóte să se iea în considerare cestiunea, dacă Academia dispune de fondurile îndestulătóre pentru editarea colecţiuneĭ, aşa precum cere colectorulŭ eĭ d-lŭ Reteganu.

D-lŭ *Hasdeŭ* înlătură cestiunea relevată de d-lŭ *Sion,* ca fiindŭ de altă natură şi independentă de apreciarea în sine a colecţiuneĭ.

D-lŭ *Quintescu* nu crede bine, ca Secţiunea literară să se desiste de la examinarea directă a colecţiuneĭ trimise de Academie în apreţuirea eĭ, orĭ câtŭ de ocupaţĭ arŭ fi membriĭ, carĭ compunŭ Secţiunea literară, cu cele-lalte sarcine, carĭ le impune sesiunea generală a Academieĭ. In vedere, că colecţiunea d-luĭ Reteganu este fórte voluminósă, d-sa ar înţelege ca să se recurgă la concursulŭ celorŭ treĭ membri corespondenţĭ propuşĭ de d-lŭ *Hasdeŭ,* cărora în acestŭ casŭ li s'arŭ distribuì părţĭ din colecţiune pentru înlesnirea şi accelerarea lucrăreĭ, ca să le examineze în acelaşĭ timpŭ cu doĭ membri aĭ Secţiuneĭ literare, cu d-niĭ *Sbiera* şi *Sion.* In urmă — după unŭ numĕrŭ

de ḑile determinatŭ — s'arŭ întrunì câte cincĭ în Comisiune, şi rĕzimaţĭ şi pe apreţiarea membrilorŭ corespondenţĭ menţionaţĭ, d-niĭ *Sion* şi *Sbiera* arŭ venì cu raportulŭ D-lorŭ înaintea Secţiuneĭ literare. Acéstă procedere nu numaĭ ar înlesnì facerea raportuluĭ într'unŭ timpŭ maĭ scurtŭ, ci ar dà şi unŭ resultatŭ, cu atâtŭ maĭ întemeiatŭ şi maĭ maturŭ cu câtŭ va fi eşitŭ din conlucrarea maĭ multorŭ competinţe.

La cele spuse de d-lŭ *Quintescu*, d-lŭ *Hasdeŭ* întîmpină, că s'ar face membrilorŭ corespondenţĭ o posiţiune umilitóre, şi apoĭ aceştia arŭ puté venì în divergenţă de părere cu membriĭ activĭ.

D-lŭ *Quintescu* relevă, că o asemenea divergenţă de opiniune nu este esclusă nicĭ dintre membriĭ activĭ între dînşiĭ, şi că în ipotesa d-luĭ *Hasdeŭ* ar rĕmâné să decidă maĭ întâiŭ Secţiunea literară şi apoĭ plenulŭ Academieĭ.

D-lŭ *Sbiera* pune în vedere că în principiŭ, dacă se dispune de fondurĭ, este pentru publicarea tutulorŭ colecţiunilorŭ de poesiĭ populare, carĭ întrunescŭ condiţiunile cerute. In specie ar fi bine, după D-sa, de óre-ce timpulŭ este scurtŭ, ca să se pronunţe asupra valoreĭ colecţiuneĭ d-luĭ *Reteganu* aceĭ din membriĭ Secţiuneĭ literare saŭ aĭ celorŭ-lalte Secţiunĭ, carĭ aŭ avutŭ putinţa a o examinà maĭ dinainte pe îndelete, şi acea judecată a D-lorŭ ar înlesnì multŭ verdictulŭ celorŭ însărcinaţĭ formalŭ cu aducerea raportuluĭ asupra colecţiuneĭ *Reteganu*.

Discuţiunea declarându-se închisă, se pune la votŭ propunerea d-luĭ *Hasdeŭ* şi se admite cu *cincĭ* voturĭ din *şése*, ca să se róge d-niĭ membri corespondenţĭ Bianu, Gion şi Slavicĭ a examinà colecţiunea şi a face raportŭ asupra eĭ şi întru câtŭ merită a fi publicată de Academie.

ȘEDINȚA DIN 28 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *G. Sion.*

Se pune maĭ întâiŭ la ordinea dileĭ constituirea biurouluĭ Secțiuneĭ pe anulŭ 1891—92 și se alege în unanimitate de Președinte d-lŭ *G. Sion,* iar ca Vice-Președinte d-lŭ *B. P. Hasdeŭ.*

Se face propunerea din partea d-luĭ *Hasdeŭ* de a se alege ca membri corespondențĭ d-niĭ O. Schrader, distinsulŭ linguistŭ dela Jena, T. D. Sperantia, B. Iorgulescu, autorulŭ dicționaruluĭ districtuluĭ Buzĕŭ, și criticulŭ literarŭ I. Gherea.

După ce se discută asupra meritelorŭ filologice și literare, carĭ recomandă pe ceĭ patru bărbațĭ la distincțiunea Academieĭ Române, se pune la votŭ alegerea D-lorŭ, și primiĭ treĭ întrunescŭ unanimitatea sufragielorŭ, iar d-lŭ I. Gherea se alege cu cincĭ voturĭ contra două.

După aceea se trece la cestiunea alegereĭ a doĭ membri activĭ în loculŭ ilustrilorŭ repausațĭ *Timoteĭ Cipariŭ* și *V. Alecsandri.*

Se pune în vedere, că la alegerea unuĭ noŭ membru trebue să se iea în considerațiune în prima linie, dacă candidatulŭ întrunesce calitățile necesare Secțiuneĭ, în care se propune. Acéstă condițiune recunoscêndu-se de esențială, nu maĭ puținŭ se obiectéză din altă parte, că în ceea ce privesce înlocuirea filologuluĭ *Timoteĭ Cipariŭ* — acea condițiune trebue aplicată în cerculŭ bărbațilorŭ de peste Carpațĭ, în puterea principiuluĭ, ca locurile vacante din Academie să fie împlinite de representanțiĭ provincielorŭ române, cărorŭ aŭ aparținutŭ repausațiĭ. Restrîngêndu-se prin acésta numĕrulŭ candidațilorŭ precum și prin împrejurările Românilorŭ de peste Carpațĭ, împrejurărĭ carĭ facŭ cu putință funcționarea regulată ca membri aĭ Academieĭ numaĭ persónelorŭ cu totulŭ independente prin posițiunea lorŭ, nu se póte face altŭ-felŭ decât a se alege, dintre bărbațiĭ carĭ rĕmânŭ disponibilĭ, aceia carĭ corespundŭ maĭ multŭ posibilŭ cerințelorŭ Secțiuneĭ literare. Unŭ asemenea bărbatŭ ni se presintă a fi d-lŭ Jos. Vulcanŭ, care, pe lângă cunoscințele sale juridice, are meritulŭ de a se afla încă, după 25 anĭ

trecuţĭ, în capulŭ singureĭ reviste însemnate şi maĭ rĕspândite între Româniĭ din imperiulŭ vecinŭ, «*Familia*».

In urma acestorŭ consideraţiunĭ, punêndu-se la votŭ numele d-luĭ Jos. Vulcanŭ, este alesŭ în unanimitate.

Pentru loculŭ neuĭtatuluĭ colegŭ *V. Alecsandri* s'a relevatŭ, că ducerea sa dintre noĭ fiindŭ de dată recentă, faptŭ care n'a permisŭ membrilorŭ Secţiuneĭ a se fixà asupra bărbatuluĭ, care să umple — pe câtŭ cu putinţă — golulŭ lăsatŭ în sînulŭ nostru, se recomandă în interesulŭ învĕţatuluĭ nostru corpŭ de a se maĭ lăsa Secţiuneĭ literare până la sesiunea generală viitóre timpŭ de gândire şi de maĭ justă apreciare. Prin acéstă maĭ scrupulósă cernere însuşĭ bărbatulŭ, care a pututŭ fi pusŭ înainte pentru alŭ doilea locŭ vacantŭ, va pune unŭ maĭ mare preţŭ pe alegerea sa, dacă va întrunì voturile nóstre la anulŭ viitorŭ.

Propunerea de amânare pentru sesiunea viitóre a alegereĭ membruluĭ alŭ doilea, punêndu-se la votŭ, se admite cu unanimitatea sufragiurilorŭ celorŭ presenţĭ din Secţiunea literară.

ŞEDINŢA DIN 6 APRILIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *G. Sion*.

Se dă cetire raportuluĭ d-lorŭ membri corespondenţĭ I. Slavicĭ I. Bianu şi G. Ionnescu-Gion asupra colecţiuneĭ de poesiĭ populare a d-luĭ I. Popŭ Reteganu.

«*Domnule Preşedinte,*

«Esaminândŭ manuscriptulŭ presentatŭ de d-lŭ I. Popŭ Reteganu Onorabileĭ Academiĭ, amŭ ajunsŭ la convingerea, că colecţiunea de poesiĭ poporale române a d-luĭ I. Popŭ Reteganu e o lucrare consciinciósă, şi făcută cu destulă iubire către graiulŭ viŭ şi către vederile şi obiceĭurile Românilorŭ de peste Carpaţĭ.

«Credemŭ deci că Onorabila Academie, publicândŭ colecţiunea acésta, nu numaĭ ar pune la disposiţiunea ómenilorŭ de sciinţă unŭ materialŭ preţiosŭ, dar ar da totŭ odată şi publiculuĭ celuĭ mare o lectură uşóră şi plăcută.

«Aşa însă, cum a fostŭ presentată de d-lŭ I. Popŭ Reteganu, colecţiunea nu póte să fie publicată. Ne-a fostŭ destulŭ să vedemŭ manuscriptulŭ, pentru ca să ni se producă impresiunea, că colecţiunea a fostŭ făcută de unŭ omŭ, care nu avuse parte de timpulŭ cuvenitŭ pentru sĕvêrşirea uneĭ asemenea lucrărĭ, adecă în pripă, pe apucate.

«Multe din poesiile adunate de d-lŭ Popŭ Reteganu sunt până acum necunoscute şi frumóse ca formă şi ca fondŭ; altele sunt materialŭ preţiosŭ pentru studiulŭ limbeĭ nóstre orĭ concludente în ceea ce privesce felulŭ de a vedé şi de a simţi alŭ Românilorŭ de peste Carpaţĭ; iar altele sunt însă numaĭ fragmente recitate de ómenĭ, carĭ nu sciaŭ bine poesia, variante slabe ale unorŭ poesiĭ în mare parte cunoscute orĭ poesiĭ culese şi publicate de alţiĭ prin deosebite foĭ periodice şi adăogate apoĭ de d-lŭ I. Popŭ Reteganu la colecţiunea sa.

«Cea maĭ mare parte sunt poesiĭ lirice, «de bucurie», «de iubire», «de jale», «de dorŭ» şi «de urîtŭ», cu totulŭ vre-o 2000, cam aceaşĭ temă şi fórte adeseorĭ aceleaşĭ forme, ba chiar aceleaşĭ cuvinte. E evidentŭ că publicarea n'ar avé înţelesŭ decât pentru acelea dintre aceste poesiĭ, carĭ nu sunt cuprinse în colecţiunile publicate de până acum.

«Poesiile clasificate de d-lŭ I. Popŭ Reteganu ca «*satirice*,» peste 300, sunt adeseorĭ de o asprime, care numaĭ vĕrsată în o formă de rară frumuseţe e admisibilă în publicaţiunĭ.

«Poesiile ostăşescĭ, vre-o două sute, de asemenea numaĭ pe alesŭ arŭ puté să fie publicate.

«Cântecele voĭnicescĭ, în sfîrşitŭ, unŭ felŭ ~~de~~ balade poporale, şi cele «*bĕtrânescĭ*», sunt în mare parte variante culese şi publicate de alţiĭ. Astŭ-felŭ «*Petrea Banuluĭ*», «*Văleanŭ*» cincĭ variante, «*Inelulŭ şi năframa*» (pag. 111). Unele ca «*Versulŭ luĭ Grigorie Maiorŭ*», «*Bărbatulŭ* şi *nevasta*», nicĭ nu sunt poporale.

«In acelaşĭ timpŭ unele din poesiile adunate de d-lŭ I. Popŭ Reteganu sunt înţelese numaĭ de ómenĭ, carĭ cunoscŭ expresiunile locale

și obiceiurile Românilorŭ de peste Carpați D-lŭ I. Popŭ Reteganu a datŭ, ce e dreptŭ, pe icĭ pe colo óre-carĭ explicațiunĭ în ceea ce privesce stările locale și înțelesulŭ cuvintelorŭ. Precum se vede însă, d-sa nu tot-d'a-una a sciutŭ, dacă e orĭ nu nevoe de explicațiunĭ. Astŭ-felŭ explicațiunile lipsescŭ, sunt de prisosŭ, unde se daŭ, orĭ trecŭ peste marginile admisibile în asemenea publicațiunĭ, ca la «*Sâncelŭ*» orĭ la «*Giurgescĭ*».

«Suntemŭ decĭ de părere că publicarea, în condițiunile cerute de actualulŭ stadiŭ alŭ desvoltăriĭ nóstre literare, n'ar puté să fie făcută decât de o comisiune compusă de ómenĭ, carĭ cunoscŭ atâtŭ colecțiunile de poesiĭ poporale române publicate până acum, câtŭ și limba, stările și obiceiurile Românilorŭ de peste Carpați și aŭ din partea Onorabileĭ Academiĭ autorisațiunea de a sortà materialulŭ adunatŭ după buna lorŭ chibzuire, alegêndŭ din elŭ cea ce le pare maĭ prețiosŭ.

«Acésta cu atâtŭ maĭ vîrtosŭ, cu câtŭ d-lŭ I. Popŭ Reteganu nicĭ elŭ însușĭ n'a ținutŭ să presente Onorabileĭ Academiĭ numaĭ poesiĭ culese de d-sa, ci a adăogatŭ la colecțiunea sa și poesiĭ culese de alțiĭ. Nu avemŭ în fața nóstră opera cuĭ-va, ci o parte din comorile poetice, carĭ constituescŭ zestrea comună a némuluĭ românescŭ, și nimenĭ nu are de o potrivă cu Academia Română chemarea de a alege din aceste comorĭ. Iar câtŭ pentru meritulŭ d-luĭ I. Popŭ Reteganu de a fi adunatŭmateri alulŭ, elŭ nu e scădutŭ de locŭ prin aceea, că Onorabila Academie îșĭ reservă numaĭ o parte pentru publicare.

«Rĕspundêndŭ prin acestŭ raportŭ alŭ nostru la însărcinarea, cu care amŭ fostŭ onorați, vĕ rugămŭ să binevoițĭ a primi, etc.»

In conformitate cu părerea expresă de Comisiune, că numita colecțiune nu póte fi publicată astŭ-felŭ cum s'a presentatŭ, fie pentru cuvîntulŭ că unele din poesiile cuprinse în ea aŭ fostŭ deja date publicitățeĭ, saŭ din considerațiunĭ de altă natură, pe carĭ Secțiunea literară le apreciază ca fórte întemeiate, în conformitate cu acestea Secțiunea, în unanimitatea membrilorŭ eĭ presențĭ, opinézá, ca Academia să acorde d-luĭ Popŭ Reteganu — spre încuragiarea sa și recunóscerea meritelorŭ prețióseĭ sale colecțiunĭ — de o cam dată o recompensă de leĭ 500 (cincĭ sute). Academia însă odată cu acésta îșĭ reservă dreptulŭ

de proprietate asupra manuscriptuluĭ colecţiuneĭ, luândŭ în acelaşĭ timpŭ şi îndatorirea de a face la timpŭ paşiĭ necesarĭ, fie pe calea uneĭ comisiunĭ, fie pe altă cale, pentru clasarea colecţiuneĭ făcute de d-lŭ Reteganu şi utilisarea din ea a materialuluĭ, ce se va găsi maĭ preţiosŭ şi utilŭ de publicatŭ; iar după efectuarea tipăriretĭ colecţiuneĭ să se pună la dispositiunea d-luĭ Reteganu unŭ numĕrŭ de exemplare egalŭ cu suma iarăşĭ de 500 (cincĭ sute) leĭ.

D-lŭ membru *Jos. Vulcanŭ*, cetindŭ Secţiuneĭ o *Odă* asupra jubileuluĭ Academieĭ Române, se decide ca autorulŭ eĭ să-ĭ dea cetire în o şedinţă publică a Academieĭ.

SECŢIUNEA ISTORICĂ

ŞEDINŢA DIN 20 MARTIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

Intrunindu-se Secţiunea s'a dispusŭ, după propunerea d-luĭ Preşedinte V. A. Urechiă, a se cere de la Delegaţiune tóte lucrările privitóre la Secţiunea istorică.

D-lŭ *V. A. Urechiă* comunică Secţiuneĭ că a pregătitŭ o lucrare relativă la evenimentele urmate după pacea dela Şiştovŭ din anulŭ 1791, şi doresce a-ĭ da lectură în sînulŭ Secţiuneĭ.

Se pune la ordinea ḑileĭ cetirea pentru proxima şedinţă.

ŞEDINŢA DIN 21 MARTIE 1891.

Preşedinţa d-luĭ *V. A. Urechiă.*

D-lŭ *V. A. Urechiă* amintesce că Academia, informându-se cum că arculŭ dintre vechile clădirĭ ale liceuluĭ din Iaşĭ s'a desfiinţatŭ, cu ocasiunea rădicăriĭ unuĭ noŭ localŭ, a fostŭ intervenitŭ pe lângă onor. Ministeriŭ alŭ Invĕţămîntuluĭ ca să dispună a se scóte din temeliile desfiinţate, documentele şi medaliele ce aŭ fostŭ depuse sub Domnulŭ Michaiŭ Sturdza, şi întrébă dacă s'a primitŭ vre-unŭ rĕspunsŭ.

D-lŭ *D Sturdza* rĕspunde că Academia, neavêndŭ unŭ rĕspunsŭ primitŭ până acum, va interveni din noŭ.

ȘEDINȚA DIN 27 MARTIE 1891.

Președința d-luĭ *V. A. Urechiă*.

Se procede la alegerea biurouluĭ și se proclamă d-lŭ *M. Kogălniceanu* de Președinte, iar d-lŭ *V. A. Urechiă* de Vice-Președinte.

D-lŭ *V. Babeșŭ* propune de membru corespondentŭ pe d-lŭ St. Velovanŭ, directorulŭ Institutuluĭ de pedagogie din Caransebeșŭ, espunêndŭ titlurile și meritele sale pedagogice.

D-lŭ *D. Sturdza* propune ca membru corespondentŭ pe d-lŭ Dr. Felix Bamberg și pe d-lŭ Traugott Tamm, primulŭ autorulŭ scriereĭ «Geschichte der Orientalischen Angelegenheit im Zeitraume vom Pariser zum Berliner Frieden,» celŭ de alŭ doilea autorulŭ scriereĭ «Ueber den Ursprung der Rumänen.»

D-lŭ *Sturdza* maĭ propune de membru corespondentŭ pe d-lŭ Emanuelŭ Ghedeonŭ din Constantinopole.

D-lŭ *V. Maniu* propune pe d-lŭ Aureliŭ Mureșanu, redactorulŭ ḑiaruluĭ «Gazeta Transilvanieĭ» ca membru corespondentŭ.

Secțiunea, ascultândŭ propunerile făcute și apreciândŭ lucrările literare ale membrilorŭ propușĭ, admițêndŭ propunerile, decide a se recomanda plenuluĭ spre primire și votare.

SECŢIUNEA SCIINŢIFICĂ.

Domnilorŭ Colegĭ,

Nota relativă la conjunctivita granulósă de d-lŭ Dr. N. Manolescu, presentată Academieĭ de colegulŭ nostru d-lŭ Dr. Felix, și trimisă de plenŭ Secţiuneĭ sciinţifice spre cercetare, a cetit'o cu atenţiune şi opinéză, că lucrarea merită să fie publicată în *Analele* Academieĭ.

Secretarŭ, *Gr. Stefănescu.*

ŞEDINŢA DIN 15 APRILIE 1891.

In urma înţelegeriĭ avute în sînulŭ Secţiuneĭ, am onóre a vě face cunoscutŭ că procedêndŭ la constituirea biurouluĭ sěŭ, a alesŭ ca Preşedinte pentru anulŭ 1891-92, pe d-lŭ *Nicolae Kretzulescu* şi ca Vice-Preşedinte pe d-lŭ Generalŭ *St. Fălcoianu.*

Secretarŭ, *Gr. Ştefănescu.*

COMISIUNEA BIBLIOTECEI.

Raportŭ asupra progreselorŭ Bibliotecei în anulŭ 1890-91.

Domnilorŭ Colegĭ,

Biblioteca și în anulŭ acesta a câștigatŭ în însemnătatea eĭ, prin următórele adaosurĭ:

1. S'aŭ cumpĕratŭ 282 volume și broșurĭ tipărite, 4 volume manuscrise, 6 volume de diare vechĭ și 2 charte.

2. S'aŭ primitŭ dela tipografiile din țéră și dela editorĭ, — conformŭ dispoziționilorŭ legeĭ din 1885 — 802 volume și broșurĭ.

3. S'aŭ primitŭ dela instituțiunile, cu carĭ Academia Română se află în relațiunĭ de schimbŭ, 429 volume.

4. De asemenea maĭ multe persóne, carĭ se intereséză de mersulŭ Instituțiuneĭ nóstre, aŭ oferitŭ 291 volume și broșurĭ, 1 volumŭ de diarŭ vechiŭ și 2 charte; dintre acestea 83 volume sunt dăruite de d-lŭ Secretarŭ generalŭ D. Sturdza.

5. S'aŭ maĭ primitŭ iarășĭ darurĭ pentru colecțiunile de documente și manuscrise, dela următórele persóne :

P. S. Sa Episcopulŭ Ghenadie alŭ Rîmniculuĭ a dăruitŭ unŭ manuscrisŭ greco-românŭ.

D-lŭ Hasdeŭ a dăruitŭ o diplomă originală a Impĕrăteseĭ Ecaterina II.

S. Sa Părintele Grigorie Crăciunaș din Ciubanca (Transilvania) a dăruitŭ unŭ Ciasoslovĕțŭ manuscrisŭ, dela 1669.

S. Sa Părintele Zaharia Popŭ din Huzmezeŭ (Transilvania) a dăruitŭ Evangheliile scrise în limba slavă pe pergamentŭ.

D-lŭ N. Kretzulescu a dăruitŭ 2 documente grecescĭ din 1821, 1822.

D-lŭ Căpitanŭ Gorgănescu a dăruitŭ o copie vechiă de pe o jalbă a Românilorŭ din Banatŭ dela 1814.

D-lŭ G. C. Sturdza a dăruitŭ hatișerifulŭ originalŭ de numirea în Domnia Moldoveĭ a luĭ Ioniță Sturdza.

D-lŭ G. Sion a dăruitŭ unŭ chrisovŭ dela 1584, în limba slavonă.

D-lŭ Generalŭ Pencovicĭ a dăruitŭ unŭ chrisovŭ pe pergamentŭ dela 1423 și o carte domnéscă de judecată dela 1718.

Donatorilorŭ li s'a mulțumitŭ directŭ și prin «Monitorulŭ oficialŭ».

Crescerea totală a colecțiunilorŭ Academieĭ, în anulŭ expiratŭ, este cuprinsă în următorulŭ tabloŭ:

	Cărțĭ tipărite	Manu-scrise	Diare	Charte
Cumpĕrate	282	2	6	2
In schimbŭ. . . .	429	—	—	—
Darurĭ.	291	6	16	2
Conformŭ legeĭ. . .	802	—	180	—
Totalŭ . . .	1.804	8	202	4

S'aŭ legatŭ 614 volume, dintre carĭ 78 in-folio, 171 in-4° și 365 in-8°.

Din cifrele tablouluĭ acesta se vede lămuritŭ că Biblioteca Academieĭ câștigă din ce în ce maĭ multŭ în însemnătatea eĭ.

In véra trecută, onor. Ministeriŭ alŭ Cultelorŭ și Instrucțiuneĭ publice a cumpĕratŭ pe séma Academieĭ localulŭ acesta, în care s'a și mutatŭ după închiderea sesiuneĭ trecute.

In acestŭ noŭ localŭ Academia, avêndŭ încăperĭ suficiente, și-a așe-datŭ colecțiunile după felulŭ lorŭ. Iar pentru înlesnirea lucrărilorŭ a separatŭ colecțiunile manuscrise de biblioteca cărțilorŭ tipărite, creândŭ astŭ-felŭ unŭ cabinetŭ alŭ manuscriselorŭ, în care s'aŭ depusŭ colecțiunile de acéstă natură; documentele și actele istorice s'aŭ așezatŭ, cea maĭ mare parte din ele, în pachete după ordinea lorŭ chronologică.

De asemenea pentru înlesnirea iubitorilorŭ de cercetărĭ sciințifice și literare s'a creatŭ o sală de lectură, care ar puté cuprinde până la 20 de lectorĭ.

Lucrările de catalogarea cărțilorŭ, întrerupte din causa insuficiențeĭ vechiuluĭ localŭ, s'aŭ reluatŭ cu multă stăruință și sunt aprópe sfîrșite.

S'aŭ făcutŭ rafturĭ și dulapurĭ din noŭ pentru instalarea biblioteceĭ, căcĭ cele vechĭ eraŭ impropriĭ pentru acestŭ localŭ.

Cele-lalte colecțiunĭ, precum colecțiunea de foĭ volante, stampe, chărțĭ, musică, sunt de asemenea pe cale de organisare.

Din acéstă situațiune se vede că biblioteca face pe fie-care anŭ progrese repeḑĭ și va ajunge a împlini o lipsă simțită, punêndŭ la îndemâna publiculuĭ importantele sale colecțiunĭ.

Membriĭ Comisiuneĭ : *Maniu, Gr. Stefănescu, N. Quintescu.*

Cărțile cumpĕrate în anulŭ 1890—91.

Abțdarŭ pentru folosulŭ școlarilorŭ de legea greco-rĕsăritónă. Sibiiŭ 1851.— 1 vol. 8°.

Acathistulŭ prea sfinteĭ stăpâneĭ nóstre Născătóreĭ de Dumneḑeŭ. Chișineŭ 1869. — 1 vol. 8°.

Agathanghelŭ. Bucurescĭ 1859. — 1 vol. 4°.

Ἀγαθαγγέλου, χρησμοὶ τοῦ . . . Bucurescĭ 1838.— 1 vol. 8°.

Alecsandri (V.), Piatra din casă. Comedie cu cântece într'unŭ actŭ. Iașĭ 1847. — 1 vol. 12°.

Alése și frumóse istoriĭ morale. Brașovŭ 1834. — 1 vol. 8°.

Allgemeine Geschichte in Einzeldarstellungen. Herausgegeben von W. Oncken. Berlin 1879—88.—26 vol. 8°.

Annales de chimie et de Physique. VI série. Tom. XXI-XXII. Paris 1890—91. — 2 vol. 8°.

Annales de sciences naturelles. — Zoologie. VII-e série. T. VIII — XI. Paris 1889—90. — 4 vol. 8°.

» » » Botanique. VII-e série. T. IX—XII. Paris 1889—90. — 4 vol. 8°.

Archiv für lateinische Lexicographie und Grammatik mit Einschluss des älteren Mittellatein als Vorarbeit zu einem Thesaurus linguæ latinæ. Herausgegeben von E. Wölflein. Jahrgang I-VII. Leipzig 1884—1890. — 7 vol. 8°.

Archiv für oesterreichische Geschichte. LXXVI B. Wien 1890.—1 vol. 8°.

Archiv für slavische Philologie. XIII Band. Berlin 1890. — 1 vol. 8°.

Archives diplomatiques. Recueil mensuel international de diplomatie et d'histoire. II série. Année 1890. Paris. — 1 vol. 8°.

Aricescu (C. D.), D-nu Bolliacŭ, candidatŭ de dreptŭ allŭ partiteĭ naţionale pentru allegerile de deputaţĭ. Bucurescĭ. — 1 vol. 16°.

Aristia (C.), Cântarea copilelorŭ din pensionulŭ Statuluĭ către Dómna lorŭ Directriţă E. de Blaremberg. Bucurescĭ 1858. — 1 vol. 8°.

Barac (Ioan), Istoria prea frumosuluĭ Ârghirŭ şi a prea frumóscĭ Elena cea măiastră şi cu pĕrulŭ de aurŭ. 1842. — 1 vol. 12°.

» » Risipirea cea de pre urmă a Ierusalimuluĭ. Sibiiŭ 1843. — 1 vol. 16°.

Bibliographisch-kritischer Anzeiger für romanische Sprachen und Litteraturen. Redigirt von Dr. Emil Ebering. N. F. II B. Berlin 1890. — 1 vol. 8°.

Bod (P. de Felsö-Tsernaton), Brevis Valachorum Transylvaniam incolentium historia in qua populi Valachici in Transylvania . . . . momenta enarrantur ac exhibentur. Litografiatŭ. — 1 vol. 8°.

Brugmann (K.), Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. II Band. Strassburg 1890. — 1 vol. 8°.

Brunet (Gustave), Dictionnaire des ouvrages anonymes suivi des supercheries littéraires dévoilées. Supplément. Paris 1889. — 1 vol. 8°.

Bufier. De obşte Geografie pe limba moldovenéscă scósă de pe Geografia luĭ Bufier, după orênduiala care acum maĭ pe urmă . . . . Acum întâiŭ tipărită. Iaşĭ 1795. — 1 vol. 4°.

Bulletin de la Société géologique de France. Série I. Vol. 1-14 et table générale; série II. Vol. 1-29; série III. Vol. 1-15. Paris 1830-1887. — 60 vol. 4°.

Byron (Lord), Din scrierile luĭ. Part. I. Traduse de I. Eliad. Bucurescĭ 1834.- 1 vol. 8°.

Calendariŭ aşezatŭ pe şapte planete, în care se cuprindŭ 140 de anĭ, începêndu-se de la 1816 şi până la 1956, arĕtândŭ timpurile anuluĭ, cum şi în fieşte-care ḑi, ce vreme va fi. 1823. — 1 vol. 8°.

Calendarŭ istoricŭ şi popularŭ cu prevestirile faĭmosuluĭ astronomŭ anticŭ Kazamia pe anulŭ 1862. Bucurescĭ.—1 vol. 8°.

Calendarŭ pentru toţĭ profeticŭ amusantŭ şi popularŭ pe anulŭ 1867. Bucurescĭ. — 1 vol. 8°.

Calendariŭ pe anulŭ de la Hristosŭ 1824. Buda. — 1 vol. 8°.

Calendarŭ popularŭ pentru anulŭ 1848. Bucurescĭ. 1 vol. 8°.

Calendariŭ pe anulŭ visectŭ 1844. Sibiiŭ 1844. — 1 vol. 8°.

Calendarŭ pe anulŭ acesta, în care se cuprindŭ materiile şi faptele muerilorŭ celorŭ rele. Ediţia II-a. — 1 vol. 16°.

Calendarŭ popularŭ pentru anulŭ 1847. Bucurescĭ 1847. — 1 vol. 4°.

Cântătorulŭ beţieĭ, care cuprinde numirile beţivilorŭ, şi tóte faptele care curgŭ din beţie. Ediţia a doua. Bucurescĭ 1852. — 1 br. 16°.

Capete de poruncă la tótă cĭata bescricéscă pentru ca să păzĭască fieşte carele

din preoţĭ şi din diaconĭ deplinŭ şi cu cinste datoria hotaruluĭ sĕŭ. A doua óră tipărită. Bucurescĭ 1775. — 1 vol. 12°.

(Carolorum) Augusta quinque Carolorum historia. Viennae 1735. — 1 vol. fol

Carte de rugăciune către prea sfânta de Dumnedeŭ Născătóre şi pururea Fecióra Maria. Sibiiŭ 1832. — 1 vol. 12°.

Cărticica năravurilorŭ bune pentru tinerime. Acum întâiŭ de pe nemţie pre românie întórsă. Sibiiŭ 1819. — 1 vol. 8°.

Catalogŭ de cărţile ce se află în librăria românéscă din Bucureştĭ a DD. Iosifŭ Romanovŭ şi Comp. Bucurescĭ 1838. — 1 vol. 8°.

Centralblatt für Bibliothekswesen. Herausgegeben von Dr. O. Hartwig. VII—VIII Jahrg. Leipzig 1890—1891. — 2 vol. 8°.

Cĭocanŭ (N.), Protestŭ memoar. — 1 vol. 8°.

Condică de zestrea sfinteĭ bisericĭ Lucacĭ . . . . , de actele locurilorŭ şi acareturilorŭ eĭ ; de socotéla reparaţieĭ eĭ ; şi de cele ce s'aŭ maĭ lucratŭ pentru acéstă sf. biserică. . . . . Bucurescĭ 1876. — 1 vol. 8°.

Conta (B.), Introduction à la métaphysique. Bruxelles 1890. — 1 vol 8°.

» » Théorie du fatalisme. Bruxelles 1878. — 1 vol. 8°.

Corneil (Corneille), Eraclie împĕratŭ alŭ rĕsărituluĭ, tragedie în cincĭ acturĭ tradusă de D. I. Roset. 1831. — 1 vol. 8°.

Corpus inscriptionum latinarum. Vol. III. Pars 1, 2. Vol. III. Supplem. fasc. I. Berolini 1873—89. — 2 vol. fol.

Coţebu (Kotzebue), Misantropia şi pocăintza, dramă în cincĭ acte. Traduse de D. Maiorulŭ Voinescul II. Bucurescĭ 1837. 1 vol. 8°.

Cucĭuran (Mih.), Poesiĭ. Iaşĭ 1840. — 1 vol. 8°.

Culegere a maĭ multe şi de sufletŭ folositóre rugăciunĭ pentru folosulŭ fie-căruia creştinŭ. A treia óră tipărită. 1843. — 1 vol. 12°.

Curierulŭ rumânescŭ, gazetă administrativă, comercială şi literală pe 1830 şi 1831 (necompletŭ). — Cu unŭ suplementŭ. Bucurescĭ 1830—31. — 3 vol. 8°.

Cuvîntŭ la tăierea cinstituluĭ capŭ, alŭ cinstituluĭ slăvituluĭ prorocŭ, înainte mergĕtoriuluĭ şi botezătoriuluĭ Ioanŭ Gură de aurŭ. Bucurescĭ 1820 — 1 vol. 16°.

Cuvîntŭ la tăierea cinstituluĭ capŭ, alŭ cinstituluĭ slăvituluĭ prorocŭ, înainte mergĕtoriuluĭ şi botezătoriuluĭ Ioanŭ Gură de aurŭ. Bucurescĭ 1827. — 1 vol. 8°.

Danilevschiĭ (N.), Taganrogŭ saŭ descriere cu amĕruntulŭ a bóliĭ şi a sfârşituluĭ vieţiĭ Impĕratuluĭ Alexandru I celŭ întru Domnulŭ adormitŭ. Din limba rusască de Paharniculŭ Alexandru Dzeanoglu Lesviodachi.

Deslușirĭ atingĕtóre despre înfiinţarea sfântuluĭ schitŭ românescŭ din muntele Atonuluĭ. Bucurescĭ 1857. — 1 vol. 8°.

Дестуниса (Гавр.), Разысканія о греческихъ богатырскихъ былинахъ. St Petersburg 1883. — 1 vol. 8°.

Ducerea de mână cătră frumósa scrisóre rumânéscă pentru întrebuințare școlelorŭ celorŭ naționalnicĭ rumâneștĭ. Viena 1792. — 1 vol. 8°.

Edon (Georges), Traité de langue latine. Ecriture et prononciation du latin savant et du latin populaire et appendice sur le chant dit des frères Arvales. Paris 1882. — 1 vol. 8°.

(Eliade I.). *Cyclopele* tristeĭ figure. Tantalida saŭ Tântală shi Păcală. Poemă eroică. 1854. — 1 vol. 12°

Eliade (I.), Culegere din scrierile luĭ. Bucurescĭ 1836.—1 vol. 8°.

» » Fanatismulŭ saŭ Mahometŭ proroculŭ. Tragedie în cincĭ acte. Bucurescĭ 1831. — 1 vol. 8°.

» » Vocabularŭ de vorbe strĕine în limba română. Bucurescĭ 1847. — 1 vol. 8°.

Epitis (C. C.), Insușire fisică a apeĭ minerale numită Balta-Albă. Bucurescĭ 1847. — 1 vol. 8°.

Falcoïano (G.), Fedra, jalnică—representație în cincĭ acte. Bucurescĭ 1834.— 1 vol. 8°.

Familia, fóia enciclopedică și beletristică cu ilustrațiunĭ. An. XI. 1875. Budapesta 1875. — 1 vol. 4°.

Fóea societățeĭ «Deșteptarea comerțuluĭ și industrieĭ române». An. I. Bucurescĭ 1882—83. — 1 vol. 4°.

Fontes rerum Austriacarum. II Abtheilung. Diplomataria et acta. Wien 1890. — 1 vol. 8°.

Franck (Dr. Johannes), Mittelniederländische Grammatik mit Lesestücken und Glossar. Leipzig 1883. 1 vol. 8°.

Γενεαλογία τῶν 6ασιλέων καὶ ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης ἡ τολεράντζα Αὐτοκράτωρ: Ἰωσήφ Β΄. Ἡμερολόγιον τοῦ παρόντος χρόνου. Buda 1817 — 1 vol. 16°.

Gergi (N.), Născutŭ spre a suferì. Bucurescĭ 1860. 1 vol. 16°.

Geschichte der Wissenschaften in Deutschland. Neuere Zeit. Vol XXI. München-Leipzig 1890. 1 vol. 8°.

Gianoglu (Al.), Dialogurĭ româno-rusești. Bucurescĭ 1848. — 1 vol. 8°.

Godefroy (Fr.), Dictionnaire de l'ancienne langue française et de tous ses dialectes du IX au XV siècle. Tom. I-VII. Paris 1881-1890. — 7 vol. 4°.

Gontaut-Biron (Jean Baron de Salignac), Ambassade en Turquie, 1605 à 1610. Correspondance diplomatique et documents inédits. Paris 1889. — 1 vol 8°.

Gorjan (I. G.), Calendariŭ pentru 11 anĭ, adică de la 1850 1860. Bucurescĭ. 1 vol. 8°.

Gramatica românéscă și nemțască pentru tinerimea națională. Brașovŭ 1839.— 1 vol. 8°.

Grămătica rumânéscă primită în clasurile de incepĕtorĭ ale şcólelorŭ publice. A doua ediţie. Bucurescĭ 1837. — 1 vol. 8°

Gramatica românéscă primită în clasurile de incepĕtorĭ ale şcólelorŭ publice. Ediţia V-a. Bucurescĭ 1841. — 1 vol. 8°.

Grigorie Patriarhulŭ, circulare bisericéscă şi sobornicéscă trimitere către dreptŭ slăvitoriĭ din tótă laturea . . . . , tălmăcită în limba românéscă de Ghermanŭ Protosinghelulŭ. Iaşĭ 1837. 1 vol. 8°.

Grimm (Iacob), Deutsche Grammatik. III Theil. Neuer vermehrter Abdruck durch Gustav Roethe und Edward Schröder. Gütersloh 1890. 1 vol. 8°.

Haintl (Franţisc), Invĕţătură pentru prăsirea pomilorŭ. Buda 1818. 1 vol. 8°.

Hanoteau (A.), Poésies populaires dela Kabylie du Jurjura. Paris 1867. 1 vol. 8°.

Harnak (Dr. A.), Lehrbuch der Dogmengeschichte. III Band. Freiburg i. B. 1890. 1 vol. 8°.

Hrismos adecă Agathanghel. 1838. — 1 vol. 8°.

Hrisovŭ alŭ Măriei Sale întru fericire Domnŭ Matheiŭ-Voevodŭ Basarabŭ ce este scosŭ din condicele sfinteĭ Mitropoliĭ . . . Bucurescĭ 1830. — 1 vol. 8°.

Hrisovulŭ luĭ Mateiŭ Voevodŭ Basarabŭ pentru desrobirea sfintelorŭ mânăstirĭ închinate. Bucurescĭ 1860. — 1 vol. 8°.

Hotărîrea plăcută. Lameh şi Zila. 1837. — 1 vol. 12°.

Ilarionŭ (Argeşiu), Cuvîntŭ la îngroparea Prea sfinţieĭ Sale rĕposatuluĭ Mitropolitŭ alŭ Ungrovlahieĭ Grigorie. 1834. — 1 vol. 4°.

Indreptătorulŭ beţivilorŭ. Bucurescĭ 1832. — 1 vol. 16°.

Insciinţare de resultatulŭ lucrărilorŭ spitaluluĭ Brâncovenescŭ pe 1856 şi 1857. Bucurescĭ 1858. 1 vol. 8°.

Instrucţiĭ pentru recrutarea prin sorţĭ în Moldova. — Iaşĭ 1860. 1 vol. 4°.

Instrucţiunĭ estrase din legea reorganisăreĭ dorobanţilorŭ promulgată în anulŭ 1850 Iunie 30. Bucurescĭ 1864. 1 vol. 8°.

Intâmplările răsboiuluĭ Franţozilorŭ şi întórcerea lorŭ de la Moscva. Buda 1814. — 1 vol. 8°.

Invĕţătură creştinéscă spre folosulŭ tuturorŭ de obşte, iar maĭ alesŭ pentru ceĭ din tagma bisericéscă. Bucurescĭ 1809. — 1 vol. 4°.

Invĕţătură pentru ispovedanie împreună şi cu alte molitve şi canóne alese din pravila sfinţilorŭ părinţĭ. Râmnicŭ 1813. 1 vol. 8°.

Invĕţătură pre scurtŭ pentru nunţĭ. Iaşĭ 1832. 1 vol. 4°.

Ioannitulŭ (Polizonŭ Contu), Invĕţăturĭ de multe ştiinţe folositóre copiilorŭ creştinescĭ ceĭ ce vorŭ vré să înveţe şi să ştie Dumnedeiasca scriptură. Sibiiŭ 1811. 1 vol. 4°.

Istoria biblicéscă cu întrebărĭ şi rĕspunsurĭ întru acestŭ chipŭ aşezată pen-

tru folosulŭ şcólelorŭ românescĭ celorŭ din ţéra Unguréscă şi din părţile cĭ împreunate. Buda 1821. — 1 vol. 8°.

Istoria a Alexandruluĭ celuĭ mare din Machedonia. Movilăŭ 1796. — 1 vol. 8°.

Istoriĭa luĭ Alexandru acum a doao óră tipărită. 1824. — 1 vol. 8°.

Istoria prea frumosuluĭ Arghirŭ şi a prea frumóseĭ Elena cea măéstră şi cu pĕrulŭ de aurŭ. Sibiiŭ 1863. — 1 vol. 12°.

Istoria luĭ Napoleonŭ Bonaparte. Tradusă din franţozesce de Geanoglu Scarlatŭ. Bucurescĭ 1840. — 1 vol. 8°.

Ἱστορία τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Γάλλων ἀπὸ τὴν Ρωσσίαν. Moscva 1813.—1 vol. 8°.

Kaindl (*R. F.*) u. *Manastyrski (Al.)*, Die Rutenen in der Bukowina. I-II. Czernowitz 1889—90. — 2 vol. 8°.

Каратаевъ (И.), Описаніе славяно-русскихъ книгъ. Том. I. St. Petersburg 1883. — 1 vol. 8°.

Király (Pál), Ulpia Trajana Augusta, colonia Dacica Sarmizegetusa metropolis Dacia Fövarosa. Várhely Hunyadmegyében. Budapest 1891. — 1 vol 8°.

Kleinpaul (R.), Sprache ohne Worte. Leipzig 1888. — 1 vol. 8°.

Korzeniowski (*Dr. J.*), Catalogus actorum et documentorum res gestas Poloniæ illustrantia quæ ex codicibus manuscriptis in tabulariis et bibliothecis italicis. Cracovia 1889. — 1 vol. 8°.

Krauss (*Dr. Fr. S.*), Volksglaube und religiöser Brauch der Südslaven. Münster i. W. 1890. — 1 vol. 8°.

Lazar (*G.*), Povĕţuitoriulŭ tinerimeĭ către adevĕrata şi drépta cetire. Buda 1826. — 1 vol. 8°.

Lazius (*Wolfgang*), Commentariorum Reipublicæ Romanæ illius in exteris provinciis, bello acquisitis, constitutæ, libri duodecim. Basileæ 1550. — 1 vol. fol.

Legrand (*Emile*), Deux vies de Jacques Basilicos. Paris 1889. — 1 vol. 8°.

Lesage, Draculŭ şchiopŭ. Tradusă în românesce de D-ĭ Cna C. Sâmbotónea. Bucurescĭ 1835. — 1 vol. 8°.

Лѣтопись по ипатскому списку. — St. Petersburg 1871. — 1 vol. 8°.

Lewenklaw v. Amelbeurn (*H.*), Newe chronica Türckischer Nation von Türcken selbst beschrieben. Frankfurt 1590. — 1 vol. fol.

Linde (Antonius von der), Geschichte der Erfindung der Buchdruckkunst. Berlin 1886. — 3 vol. 4°.

Litteraturblatt für germanische und romanische Philologie, XI Jahrg. 1890. Darmstadt 1890. — 1 vol. 4°.

Lupulov (*P.*), Omulŭ povĕţuitŭ de minte. Buda 1846. — 1 vol. 8°.

Majláth (*Béla*), Gróf Széchenyi István levelei. II Kötet. Budapest 1890. — vol. 8°.

Martens (*G. Fr. de*), Nouveau recueil général de traités et autres actes re-

latifs aux rapports de droit international. II série. Tom. XV. Gœttingue 1890.— 1 vol. 8.

Μαυρούδη (Z.), Ὄνειρον ἢ θάνατος τῆς ἀοιδήμου Μαρίας Γκίκα. Βιέννη 1808. — 1 vol. 8°.

Melega (Anania), Cărticică cu două-decĭ şi patru sfătuirĭ sufletescĭ pentru orĭ-ce tréptă şi vîrstă. Bucurescĭ 1852. — 1 vol. 8°.

Mémoires de la Société géologique de France. I série. Tome 1—5. II série. Tom. 1—10. III série. Tom. 1—5. Paris 1834--88. — 15 vol. 4°.

Mémoires de la Société géologique de France. Paléontologie. Tome I. Paris 1890. — 1 vol. 4°.

Meyer-Lübke (W.), Grammaire de langues romanes. Traduction française par Eugène Rabiet. Tom. I. Phonétique. II partie: les consonnes. Paris 1890. — 1 vol. 8°.

Miklosich (Fr.), Monumenta serbica spectantia historiam Serbiæ, Bosnæ, Ragusii. Viennæ 1858. — 1 vol. 8°.

Minunea arĕtată păgânilorŭ în timpulŭ slujbeĭ sfinteĭ liturghiĭ în biserica sfîntuluĭ mormîntŭ. — Bucurescĭ 1874. — 1 vol. 8°.

Mitterpaher (L.), Invĕţătură despre agonisirea viţeĭ de vie şi despre măestria de a face vinŭ, vinarsŭ şi oţetŭ. Buda 1813. — 1 vol. 8°.

Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale. Jahrg IX-XIX. Neue Folge. Band I-XVI. Wien 1864—90. — 27 vol. 4°.

Molière, Şcóla femeilorŭ, comedie în cincĭ acte tradusă de A. H. Zot. Bucurescĭ 1847. — 1 vol. 8°.

Monitorulŭ Agricolŭ fondatŭ de C. N. Racotă. Vol. III (1882). Vol. IV. N-riĭ 1—11 (15 Ianuarie-15 Iunie 1883). — Bucurescĭ 1882—1883. — 2 vol. 4°.

Muratori (L. A.), Antiquitates italicæ medii ævi. Arretii 1773—1780. — 17 vol. 4°.

Muster (Seb.), Cosmographey oder Beschreybung aller Länder, Herrschafften und für nemesten Stetten des gantzen Erdbodens. Basel 1588. 1 vol. fol.

Nachlese auf dem Felde der Ungarischen und Siebenbürgischen Geschichte. Kronstadt 1840. — 1 vol. 8°.

Napoleon Bonaparte ce aŭ fostŭ şi ce este. O întocmită arĕtare despre viaţa şi faptele luĭ. Buda 1815. — 1 vol. 8°.

Negulică (I. D.), Mica bibliotecă universală. Bucurescĭ 1846. — 1 vol. 16°.

Nordenskiöld (A. E.), Facsimile-Atlas to the early history of cartography. Stockholm 1889. — 1 vol. fol.

Oare-care secreturĭ ale lucrăriĭ pămîntuluĭ şi ale meşteşuguluĭ sădiriĭ tălmăcite dintr'o carte a unuĭ dascălŭ vestitŭ şi iscusitŭ. Râmnicŭ 1796. — 1 vol. 12°.

Odilon-Barrot, De la centralisation et de ses effets. Paris 1870. — 1 vol. 8°.

Omagiu de fidelitate închinate M. S. c. r. Apostolice Franciscŭ Iosefŭ I cu ocasia veniriĭ în Transilvania la 2 Iulie 1852, de către comunele românescĭ de relegea rĕsăriténă. Brașovŭ 1852. — 1 vol. 4°.

Opran (*P.*), Patriotismulŭ. Paris 1857. — 1 vol. 12°.

Oștirea Franțezilorŭ în Rossiĭa la létŭ 1812. Cu adăogare de óreșŭ care cărțĭ împĕrăteștĭ publicuite în vremea răzmirițiĭ. Tălmăcită de pe cea grecéscă în limba românéscă de clucerulŭ Arie Paraschiva. Bucurescĭ 1826. — 1 vol. 8°.

Pann (*A.*), Antiĭóne ce se cântŭ la ecteniile seriĭ, diminețiĭ și ale sfinteĭ leturghiĭ. Bucurescĭ 1853. — 1 vol. 4°.

» » Ințeleptulŭ Archirŭ și nepotulŭ sĕŭ Anadamŭ. Ediția II-a. Bucurescĭ 1854. — 1 vol. 16°.

» » Pocăința omuluĭ desmerdatŭ saŭ vorbire între sufletŭ și trupŭ. Bucurescĭ 1849. — 1 vol. 8°.

» » Versurĭ musiceștĭ ce se cântă la nascerea mântuitoruluĭ nostru Is. IIr. și în alte sĕrbătorĭ ale anuluĭ. Bucurescĭ 1830. — 1 vol. 8°.

» » Cântărĭ de stea saŭ versurĭ ce se cântă la nascerea Domnuluĭ nostru Is. IIr. Bucurescĭ 1848. — 1 vol. 8°.

Papazoglu (*D.*), Hrisovulŭ luĭ Mateiŭ Voevoda Basarabŭ pentru desrobirea sfintelorŭ mânăstirĭ închinate din 1641. Bucurescĭ 1860. — 1 vol. 8°.

Paraclisŭ (Cinstitulŭ) alŭ sfântuluĭ sfințituluĭ mucenicŭ Haralambie. Bucurescĭ 1827. — 1 vol. 8°.

Paraclisŭ alŭ sfântuluĭ sfințituluĭ mucenicŭ Haralambie. Brașovŭ 1847. — 1 vol. 8°.

Pauli Jovii XLV Bücher, Eine warhafftige Beschreybung aller warhafftigen Geschichten . . . . Basel 1560. — 1 vol. fol.

Penescu (*I.*), Manualŭ de economia casnică saŭ datoriile morale și materiale ale stăpâneĭ de casă. Bucurescĭ 1846. — 1 vol. 8°.

Pentru începutulŭ obiceĭuluĭ de a se întrebuința în ḑilele sfintelorŭ Paștĭ ouă roșiĭ. Tălmăcită din grecesce. 1827. — 1 vol. 12°.

Pétrik (*Géza*) és *Szilagyi* (*S.*), Bibliographia Hungariæ. 1712—1860, II Köt. Budapest 1890. — 1 vol. 8°.

Piramida cea din tunurĭ înălțată în marea cetate Mosova. Buda 1815. — 1 vol. 8°.

Plângerea și tânguirea Valahieĭ asupra nemulțumiriĭ streinilorŭ ce aŭ derepănat'o. Buda 1825. — 1 vol. 8°.

Pleșoianu (*G.*), Calendarŭ pe anulŭ dela Hristosŭ 1834. — 1 vol. 32°.

» » Abecedarŭ înlesnitorŭ pentru învĕțătura copiilorŭ. 1828.— 1 vol. 16°.

» » Abecedarŭ greco-românŭ. Bucurescĭ 1825. — 1 vol. 8°.

Pleşoianu (G.), Cele dintâiŭ cunoştinţe pentru trebuinţa copiilorŭ carĭ începŭ a citĭ. 1828. — 1 vol. 8⁰.

» » Frumóse dialogurĭ franţezo-româneştĭ. A doua ediţie. 1833.— 1 vol. 8⁰.

Правила для обученія цѣльнои стѣльбѣ изъ Ружья. 1820. — 1 vol. 8⁰.

Praştie care s'aŭ tipăritŭ în ḑilele bine credinciosuluĭ Domnŭ Mihailŭ Grigorie Sturdza. Bucurescĭ 1858. — 1 vol. 4⁰.

Protopopu Ioanŭ, Istoria Vechiuluĭ Testamentŭ. Bucurescĭ 1839. — 1 vol. 8⁰.

» » Istoria Nouluì Testamentŭ. Bucurescĭ 1840. — 1 vol. 8⁰.

Psaltirea fericituluĭ prorocŭ şi împĕratŭ Davidŭ. Braşovŭ 1810 — 1 vol. 4⁰.

Psaltirea luĭ Davidŭ scurtată de sfinţitulŭ Augustinŭ maiciĭ sale şi alte óre care rugăciunĭ. Bucurescĭ 1820. — 1 vol. 16⁰.

Psaltirea Proroculuĭ şi Impĕratuluĭ Davidŭ. Acum într'acestaşĭ chipŭ tipărită. Bucurescĭ 1797. — 1 vol. 4⁰.

Pulszky (*F. von*), Die Goldfunde von Szilágy-Somlyó, Denkmäler der Völkerwanderung. Budapest 1890. — 1 vol. 8⁰

Regulele scolasticescĭ, care sunt orênduite şi aşezate pentru ţinerea şi propcopséla şcólelorŭ românescĭ celorŭ din ţara Ungurésca. Buda 1806.—1 vol. 8⁰.

Reinach (*Salomon*), Traité d'épigraphie grecque. Paris 1885. — 1 vol. 8⁰.

Rivista di filologia e d'istruzione classica. An. XIX. Torino 1890.—1 vol. 8⁰.

Romania, recueil trimestriel consacré à l'étude des langues et des littératures romanes. XIX. Paris 1890. — 1 vol. 8⁰.

Rusu (*I. V.*), Compendiŭ de istoria Transilvanieĭ cu distinctă privire la Românĭ. Sibiiŭ 1864. — 1 vol. 8⁰.

Σακελλαρίου (Γ.), Ποιημάτια. Βιέννῃ 1817. — 1 vol. 8⁰.

Sathas (*C. N.*), Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce au moyen âge. IX. Paris 1890. — 1 vol. 8⁰.

Schaffarik (*P. I.*), Serbische Lesekörner. Pesth 1833. — 1 vol. 8⁰.

Schlumberger (*G.*), Sigillographie de l'Empire Byzantin. Paris. 1884. — 1 vol. 4⁰.

Scribanŭ (*Neofitŭ*), Apĕrare a adevĕruluĭ şi a dreptuluĭ faţă cu Episcopulŭ necanonicŭ. Bucurescĭ 1866. — 1 vol. 8⁰.

Scurtă arĕtare despre luarea Parisuluĭ şi alte întêmplărĭ. Dela unŭ iubitorŭ de pace. Buda 1814. — 1 vol. 8⁰.

Seligher (*I.*), Povĕţuire pentru curăţirea gureĭ şi păstrarea sănătăţiĭ dinţilorŭ şi a altorŭ bóle ale gureĭ. Bucurescĭ 1828. — 1 vol. 8⁰.

Slujba cea dumneḑeiască, sfinţită şi mucenicéscă a sfinţilorŭ şi întru totŭ slăviţilorŭ aĭ luĭ Hristosŭ prea marilorŭ purtătorĭ de chinurĭ şi bunĭ fraţĭ Manuilŭ, Savelŭ şi Ismailŭ. Iaşĭ 1836. — 1 vol. 4⁰.

Slujba cuviosuluĭ Dimitrie celuĭ noŭ A treia óră dată în tiparŭ, pe lângă

care s'aŭ adausŭ Paraclisulŭ și Acathistulŭ și unŭ cuvîntŭ și nisce stihurĭ spre lauda sfântuluĭ. Bucurescĭ 1802. — 1 vol. 4°.

Stoĭanovicĭ (N.), Harito și Polidorŭ. Istorie morală tradusă din grecesce.— 1 vol. 8°.

Studj di filologia romanza pubblicati da Ernesto Monaci. Fasc. 12 și 13. Roma 1890. — 2 vol. 8°.

Στοῦρζα (A.), Εγχειριρίδιον τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Πετρουπόλει. 1828. — 1 vol. 8°.

Szabó (Károly), Székely oklevéltár. III. Koloszvár 1890. — 1 vol. 8°.

Szarvas (G.) és *Simonyi (Zsigmond)*, Lexicon linguae Hungaricae aevi antiquioris. II Köt. Budapest 1890. — 1 vol. 4°.

Telegrafulŭ românŭ. Anulŭ II. Sibiiŭ 1854. — 1 vol. fol.

Theodorovicĭ (I.), Moralnice sentențiĭ saŭ folositóre pilde traduse de..... Buda 1813. — 1 vol. 8°.

Tipicŭ bisericescŭ . . . . . . ce cuprinde în sine acestea: care după care și cum se cuvine slujitorilorŭ bisericeștĭ a ceti și a cânta. Chișinĕŭ 1823.— 1 vol. 4°.

Trepetniculŭ celŭ mare. 1841. — 1 vol. 16°.

Viaggio in Valachia e Moldavia con osservazioni storiche, naturali e politiche. Milano 1822. — 1 vol. 8°.

Viĭața sfîntuluĭ Vasilie celŭ noŭ și înfricoșatele vămĭ ale vĕzduhuluĭ și drépta judecată, pe care a vĕḑut'o Grigorie prin rugăciunile sfîntuluĭ Vasilie celŭ noŭ. Tipărită acum a patra óră. 1838. — 1 vol. 4°.

Viĭața și pildele prea înțeleptuluĭ Esopŭ. 1812. — 1 vol. 8°.

Viața și pildele prea înțeleptuluĭ Esopŭ. Sibiiŭ 1843. — 1 vol. 12°.

Vorbire în verșurĭ de glume între Leonatŭ și între Dorofata. Sibiiŭ 1830.— 1 vol. 8°.

Ὑψηλάντου (Αθ. K.), Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα βιβλίον Η'Θ' καὶ Ι' ἤτοι τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν. (1453—1789).—Constantinopole 1870.—1 vol. 8°.

Zane (A.), Din preludările luĭ . . . . Bucurescĭ 1845. — 1 vol. 8°.

Zeitschrift für romanische Philologie. Herausgegeben von Dr. G. Gröber. XIV Band. Halle 1890. — 1 vol. 8°.

Manuscrise.

Histoire ancienne de la Valachie. —1 vol. 4°.

Orășenescŭ Statŭ alŭ politieĭ Bucurescilorŭ (circa 1800). 10 foĭ.

Chărțĭ geografice.

Diewaldt (*Joseph*), Mappa specialis Valachiae ex melioribus mappis et plurimis delineationibus deducta. Vindobona 1810. — 1 fóie.

Topographische Karte der grossen und kleinen Walachey aus verschiedenen Recognoscirungs-Plaenen des k. k. General Quartier-Meister-Staabs im Jahre 1790 zusammengetragen. 1812. — 1 fóie.

Foĭ volante.

Alexandru Ión I. Proclamația din 2 (14) Iulie 1864. — 1 fóie.

COMISIUNEA FONDULUI IOANŬ FĔTU

PENTRU CĂRȚĬ DIDACTICE.

Raportŭ asupra lucrărilorŭ sale în 1890—91.

Comisiunea de treĭ membri alésă în ședința dela 3 Martie a sesiuneĭ generale trecute, conformŭ articoluluĭ 6 din Regulamentulŭ fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu, are onóre a supune la cunoscința Delegațiuneĭ Academieĭ modulŭ în care a îndeplinitŭ anulŭ acesta însărcinarea ce i s'a datŭ, cu privire la împărțirea cărțilorŭ din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu la școlele primare rurale.

Comisiunea, întrunindu-se la 21 Septembre 1890, a decisŭ ca pentru anulŭ acesta să se împarță cărțĭ la școlele rurale din județele *Némțu* și *Gorjŭ*. Pentru acestŭ sfârșitŭ s'a cerutŭ Ministeriuluĭ Cultelorŭ și Instrucțiuneĭ publice unŭ tabloŭ de numĕrulŭ școlelorŭ rurale din aceste douĕ județe. Din tabloulŭ trimisŭ s'a constatatŭ că se află 117 școlĭ rurale în Gorjŭ și 78 în Némțu, cu totulŭ 195 școlĭ.

Comisiunea a alesŭ pentru distribuire aceleașĭ cărțĭ ca și anulŭ trecutŭ, și anume:

1. Prima carte de cetire și scriere de C. Meissner și V. Dogaru. Prețulŭ 35 banĭ (redusŭ dela 50 banĭ.)
2. Invĕțătura creștinéscă de I. Ștefanelli. Prețulŭ 1 leŭ.
3. Manualŭ de Geografie de N. Mihăilescu. Partea III (Clasa IV.) Prețulŭ 60 banĭ (redusŭ dela 75 banĭ.)
4. Gramatica română, etimologia, de I. Manliŭ. Prețulŭ 64 banĭ (redusŭ dela 80 banĭ.)
5. Istoria română de Gr. G. Tocilescu. Prețu'ŭ 80 banĭ (redusŭ dela 1 leŭ 20 banĭ.)

Comisiunea a decisŭ a se împărţi la fie-care şcólă acelaşĭ numĕrŭ de exemplare din fie-care carte. Următorulŭ tabloŭ arată modulŭ cum s'a făcutŭ acéstă distribuire:

	Şcolĭ	Exemplare de fie-care şcólă	Totalulŭ exemplarelorŭ	Preţulŭ unuĭ exemplarŭ	Preţulŭ totalŭ
Cartea de cetire .	195	11	2,145	Leĭ 0,35	Leĭ 750,75
Geografia	195	6	1,170	» 0,60	» 702,—
Invĕţ. creştinéscă .	195	5	975	» 1,00	» 975,—
Istoria Românilorŭ	195	6	1,170	» 0,80	» 936,—
Gramatica	195	5	975	» 0,64	» 624,—
	—	33	6,435	—	L. 3.987,75

Pachetele cuprindêndŭ câte 33 cărţĭ stampilate cu legenda: «*Academia Română. — Carte dată fără plată din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu,*» s'aŭ trimisŭ la începutulŭ luĭ Ianuarie prin Ministeriulŭ Cultelorŭ, revisorilorŭ, pentru a fi înaintate la fie-care şcólă. Inăuntrulŭ fie-căruĭ pachetŭ s'aŭ pusŭ instrucţiunile de modulŭ cum are să se facă împărţirea lorŭ şi câte unŭ formularŭ, în care să se trécă numele şcolarilorŭ, cărora li s'aŭ împărţitŭ cărţile.

Comisiunea are satisfacţiunea a constata şi anulŭ acesta buna întrebuinţare ce s'a făcutŭ din venitulŭ fonduluĭ Ioanŭ Fĕtu, venindŭ în ajutorulŭ şcolarilorŭ sĕrmanĭ dela sate, cărora li s'aŭ împărţitŭ 6.435 cărţĭ.

Membriĭ Comisiuneĭ: *P. S. Aurelianŭ, Gr. Stefănescu, D. Sturdza.*

Anexa IV. — La pag. 104.

Documente istorice, manuscripte, portrete, stampe și charte geografice dăruite la 30 Martie 1891

DE

D. A. Sturdza

Membru alŭ Academieĭ Române.

A. Documente istorice.

1443 — 6951 Augustŭ 25. — Chrisovŭ dela Stefanŭ Voevodŭ Mold. — Slavonŭ, pergamentŭ, fără pecete.

(1458-1504) — Hârlăŭ. — Chrisovŭ dela Stefanŭ Voevodŭ. — Slavonŭ, pergamentŭ, jumătatea din drépta perdută, cu o pecete atîrnată, cam știrbită. — Cu traducere română.

1472 — 6980 Iunie 5, Vasluĭ. — Chrisovŭ dela Stefanŭ Voevodŭ Mold. — Slavonŭ, pergamentŭ, cu 7 pecețĭ atîrnate. — Cu traducere română.

1495 — 7003 Ianuarie 12, Vasluĭ. — Chrisovŭ dela Stefanŭ Voevodŭ Mold. — Pergamentŭ, fără pecete.

1566 — Augustŭ 20, Roma. — Papa Piu V recomandă pe Nicolae Basaraba luĭ Maximilian, Impĕratuluĭ Romanilorŭ — Latinŭ, pergamentŭ.

» — » » Roma. — Papa Piu V recomandă pe Nicolae Basaraba luĭ Albert, Ducele Bavarieĭ. — Latinŭ, pergamentŭ.

1569 — 7077 Aprilie 15. — Ispisocŭ dela Bogdanŭ Voevodŭ pentru satulŭ Vlădesciĭ. — Perilipsis.

1585 — 7093 Aprilie 5, Iașĭ. — Chrisovŭ dela Petru Voevodŭ. — Slavonŭ, pergamentŭ, cu o pecete atîrnată.

1591 — 7099 Aprilie 25, Iașĭ. — Chrisovŭ dela Petru Voevodŭ. — Slavonŭ, pergamentŭ, cu o pecete atîrnată, stricată.

1598 — 7106	Iunie 20, Succava. — Chrisovŭ dela Eremia Moghilă Voevodŭ. — Slavonŭ, pergamentŭ, cu o pecete atîrnată, jumătate perdută. — Cu traducere română.
1600 — 7108	Ianuarie 5, Succava. — Chrisovŭ dela Eremia Moghilă Voevodŭ Mold. — Slavonŭ, pergamentŭ.
1604 —	Iulie 25, Iașĭ. — Jalbă în limba unguréscă a clerului, boerilorŭ și poporuluĭ, fugițĭ în Moldova și Polonia (cătră Principele Transilvanieĭ Gavrilŭ Báthory) despre starea Țĕreĭ românescĭ.
» —	» » Iașĭ. — Memoriŭ în limba unguréscă alŭ locuitorilorŭ fugițĭ din Țéra românéscă cătră Principele Transilvanieĭ, arĕtândŭ starea țĕreĭ și cerĕndŭ ca Domnŭ pe Simeonŭ Moghilă.
1611 —	Maiŭ 29, Sibiiŭ. — Scrisórea luĭ Gavrilŭ Báthory, Principele Transilvanieĭ cătră marele Vizirŭ, cerĕndŭ ajutorŭ pentru alungarea luĭ Șerbanŭ Vodă din Țéra românéscă. — Copie.
1622 — 7130	Aprilie 1, Iașĭ. — Chrisovŭ dela Stefanŭ Tomșa Voevodŭ. — Slavonŭ, pergamentŭ, cu o pecete atîrnată.
» — »	Iunie 20. — Chrisovŭ dela Stefanŭ Tomșa Voevodŭ Mold. pentru mânăstirea Moldovița. — Falsŭ.
1623 — 7131	Martie 7, Iașĭ. — Chrisovŭ dela Stefanŭ Tomșa Voevodŭ. — Slavonŭ, pergamentŭ, cu o pecete atîrnată. — Cu traducere română.
1627 — 7135	Martie 1, Iașĭ. — Chrisovŭ dela Mironŭ Barnovschi Voevodŭ. — Slavonŭ, pergamentŭ, cu o pecete atîrnată.
1635 — 7143	Augustŭ 12, Iașĭ. — Chrisovŭ dela Vasilie Voevodŭ Mold., în pricina judecățiĭ pentru satulŭ Hemeianiĭ.
1654 — 7162	Martie 23, Iașĭ. — Chrisovŭ dela Gheorghe Stefanŭ Voevodŭ Mold. pentru mânăstirea Dragomirna. — Copie.
1656 —	Septembre 12. — Chrisovŭ dela Grigorie Ghica Voevodŭ Mold. pentru moșiile Șerbănescĭĭ și Berescĭĭ. — Falsŭ.
1660 — 7168	Februarie 23, Bucurescĭ. — Zapisulŭ jupâneseĭ «Ilinka fata lu Pâtrasko Vodâ,» prin care dăruesce vară-seĭ Ancuțiĭ moșia Stefănescĭĭ din județulŭ Muscelŭ. — (Semnătura Ilincăĭ cu litere latine.)
(1660). —	— Zapisulŭ Maricăĭ, fata Costandeĭ, și cu frate-sĕŭ Michailŭ, prin care vîndŭ partea lorŭ de moșie din

Cârstescĭ, în ţinutulŭ Cârligăturiĭ, fratelui lorŭ Ioanŭ Aprodulŭ.

1662 — 7170 Aprilie 30, Iaşĭ. — Chrisovŭ dela Eustratie Dabija Voevodŭ Mold., prin care întăresce stăpânire peste cumpĕrăturile din Cârstescĭ în ţinutulŭ Cârligăturiĭ, luĭ Mironŭ Costinŭ, Pârcălabŭ de Hotinŭ.

1663 — 7171 Martie 25, Iaşĭ. — Carte domnéscă dela Istratie Dabija Voevodŭ pentru plata unuĭ calŭ alŭ luĭ Ilie Piţurlea din satŭ din Băloşescĭ.

1669 — 7177 Ianuarie 23, Iaşĭ. — Chrisovŭ dela Duca Voevodŭ prin care întăresce stăpânire luĭ Mironŭ Costinŭ, Vorniculŭ celŭ mare de ţéra de josŭ, peste cumpĕrăturile din Cârstescĭ, în ţinutulŭ Cârligăturiĭ.

» — » Iulie 1, Iaşĭ. — Zapisulŭ luĭ Vasilie Albu cu femeea sa etc., prin care vinde părţile luĭ din Cârstescĭ, în ţinutulŭ Cârligăturiĭ, luĭ Mironŭ Costinŭ, marele Vornicŭ de ţéra de josŭ.

» — » » 9, » — Chrisovŭ dela Duca Voevodŭ Mold., prin care întăresce luĭ Mironŭ Costinŭ, marele Vornicŭ de ţéra de josŭ, cumpĕrăturile din Cârstescĭ.

» — » » 15, » — Chrisovŭ dela Duca Voevodŭ prin care întăresce luĭ Mironŭ Costinŭ, Vorniculŭ celŭ mare de ţéra de josŭ, stăpânire peste cumpĕrăturile din Cârstescĭ.

1669 — 7178 Decembre 12. — Iaşĭ.— Chrisovŭ dela Duca Voevodŭ Mold.— Slavonŭ, pe hârtie.

1671 — 7179 Maiŭ 7, Iaşĭ. — Chrisovŭ dela Duca Voevodŭ Mold., prin care întăresce stăpânire peste nisce cumpĕrăturĭ din Cârstescĭ, în ţinutulŭ Cârligăturiĭ, luĭ Mironŭ Costinŭ, marele Logofĕtŭ de ţéra de josŭ.

1676 — 7184 Maiŭ 12, Iaşĭ.— Chrisovŭ dela Antonie Rusetŭ Voevodŭ Mold., prin care întăresce stăpânire peste nisce cumpĕrăturĭ din satulŭ Cârstesciĭ, în ţinutulŭ Cârligăturiĭ, luĭ Mironŭ Costinŭ, marele Logofĕtŭ.

1692 — 7200 Aprilie 26, Bucurescĭ. — Chrisovŭ dela Constantinŭ Voevodŭ Rom., prin care întăresce stăpânirea peste moşia Golesciĭ din judeţulŭ Râmnicu-Săratŭ luĭ Mihalcea vel Pitarŭ Cândesculŭ.— Pergamentŭ.

1712 — 7220 Augustŭ 1, Iaşĭ.— Chrisovŭ dela Nicolae Alexandru Voevodŭ Mold., prin care dăruesce luĭ Lupu Costachi biv

vel Vornicŭ, nisce moșiĭ pentru faptele luĭ cele bune pentru țéră.

1712 — 7220 Augustŭ 1, — Cartea luĭ Ghedeonŭ, Archiepiscopulŭ și Mitropolitulŭ Suceveĭ, cu Episcopiĭ și mariĭ boerĭ, prin care mărturisesce despre faptele sěvêrșite de Lupulŭ Vorniculŭ pentru binele țěreĭ.

1719 — 7228 Septembre 7, Têrgu-Jiuluĭ. — Jalba tuturorŭ boerilorŭ din Oltenia, prin care se rógă de Principele Eugen de Savoia ca să nu le pue stăpânitorĭ pe Băleanulŭ și Știrbeĭ, fiindu-le inimicĭ și lorŭ și țěreĭ. – Cu iscăliturile și pecețile tuturorŭ boerilorŭ.

» — Novembre 29, M-rea Horezŭ. — Jalba luĭ Damaschinŭ, Episcopulŭ Râmniculuĭ și alțiĭ, către generalŭ comandantŭ Eugen de Savoia, specificându-ĭ rênduelele și obiceiurile bisericeĭ rĕsărituluĭ.

(1720 ?) — O carte domnéscă relativă la pricina dintre Ioanŭ Neculcea biv Hatmanŭ, cu Iordache vel Căpitanŭ de Codru, pentru satulŭ Boianulŭ din ținutulŭ Cernăuțilorŭ. — Copie.

(1731) — O jalbă în limba latină către Comitele Wallis dată de D. Brăiloiu, Ilie Știrbeĭ și alțĭ boerĭ din Oltenia.

1733 — 7242 Septembre 7.— Chrisovŭ dela Grigorie Ghica Voevodŭ Rom., prin care întăresce stăpânire peste moșia Cârligele din județulŭ Râmnicu-Săratŭ, luĭ Șerbanŭ Cândesculŭ biv vel Serdarŭ. — Pergamentŭ.

» — » 9.— Diploma de baronie a luĭ Gligorie Vlastò. — In traducere grecéscă.

1758 — 7267 Decembre 5 — Chrisovŭ dela Scarlatŭ Grigorie Ghica Voevodŭ, prin care scutesce pe Teofilactŭ, biv Clucerŭ za arie, de orĭ-ce dajdie, etc. — Pergamentŭ.

1760 — 7268 Febr. 25. — Zapisulŭ Casandreĭ și Paraschiveĭ pentru vîndarea unorŭ case din Iașĭ.

1779 — Novembre 28. — Chrisovŭ dela Dimitrie Muruz Voevodŭ Mold., prin care întăresce anaforaua velițilorŭ boerĭ, dată în pricina pentru moșia Cârstesciĭ din ținutulŭ Cârligăturiĭ.

1786 — Aprilie 21. — Cercetarea Vorniculuĭ de pórtă asupra unuĭ locŭ de casă din Iașĭ a uneĭ femeĭ Calița.

1845 — Iulie. — Jalba luĭ Alexandru Popovicĭ spre a i se da unŭ cinŭ, ce se va crede a fi vrednicŭ.

— — Unŭ răvaşŭ scrisŭ în limba unguréscă din castrele dela Timişóra către Stefanŭ Vajda din Caransebeşŭ.

— — Jalba Archiepiscopuluĭ şi altorŭ marĭ boerĭ pribegĭ prin ţéra leşéscă, cătră Comisariĭ împĕrătescĭ, în privinţa stăriĭ Ţĕreĭ românescĭ.

B. Manuscriptŭ.

Leviticŭ, cap. XXVI, vers. 3—41; în limba română, secol. XVI.— 3 foĭ 8°. — (Publ. de *Hasdeŭ* în Cuvente den bĕtrânĭ. I, 5—17.)

C. Portrete.

1. — **Bagration.** «Багратïонъ Генералъ Аншефъ. — *Bagration* Général en Chef. — L. de St Aubin del^t F^is Vendramini sculp^t. Published Jone 1813 by Boydell and C° No. 90, Cheapside London.» 30.5—24.5^cm.

2. — **Batory** Sigismund. «† *Sigismundus* I. G. Transylvaniæ . Molda . Walach . Transalpinæ . et . Sac . Rom . Imp . Princeps . Siculorvm . Comes . Partivm . Regm . IIvngariæ . Dominvs . æt . svæ . XXVI . A° vero XCVI.» 19—14^cm.

3. — **Callimach.** «Σκαρλατος Αλεξανδρου *Καλλιμαχης* Βοεβοδας και Ηγεμων πασης Μολδαβιας.— L : Baro : Ludovicus Kreüchely de Schweidtberg, pinx : et del : 1817. Blasius Höfel sc :» Oval. — 30.5—21^cm.

4. — » — . «Constantinus Scarlati Moldaviæ Princeps. — G. F. Schmidt Scup. Parisiis.» 30.5—22^cm.

5. — **Cantemir.** «*Demetrius Cantemirius* Palatinus Moldaviæ.» 14—9^cm.

6. — » — «Князь Дмитрiй Константиновичь Кантемиръ, Молдавскiй Господарь, потомъ Тайный Собѣтникъ и Сенаторъ. — Грав. А. Осиповъ.» 23.5—16^cm.

» . — V. *Galitzin.*

7. — **Capodistria.** «Графъ Іоаннъ Каподистрiя — Le Comte Jean Capo d'Istria. Рис Г-на Дансъ Грав Рантъ. — No. 4. Contemporains Russes. Série 1.» 22.5—16.5^cm.

8. — **Cigala.** «Iohannes Michael *Cigala* stirpis Ottomanæ Princeps Dei Gratia Christianvs. — Iohann Martin Liebeler Bûchb : Excúdit. — Cúm Privilegio. — N. H. fc. Lipsiæ 1669.» 42—30^cm.

9. — **Ecaterina II.** Medalie : AV : «*Catarina II Russiæ Imperatrix* — L : B : a Labes inv D : Chodowiecki delin. — RV : *His armis et undis.*

Ob fractos superbos Iob C : XXXVIII v : XI et XV. M. Sept : MDCCLXIX. — D. Chodowiecki Sc.» 14.5—24 cm.

10. — **Diebitsch.** «Graf *Diebitsch* Sabalkansky. — G. Dawe Esqr pinx. Riephsn sc.» 19 — 13.5 cm.

11. — » — . «General Graf *Diebitsch* Sabalkansky — Nach dem Leben gezeichnet. — Stich Druck u. Verlag vom Bibliographischen Institut zu Hildburghausen. — Zeitgenossen No. 4.» 27—19 cm.

12. — » — Idem. «F. Bachmann sculptor. Inst. Bibliogr.»

13. — **Galitzin.** «Alexandre Michailowitsch Prince de *Galitzin,* Feld-Marechal, Général des Armées de Sa Majesté Impériale de toutes les Russies.... — peint par Bücholtz Peint. de la Cour Impérial. Gravé par George Christoffle Kilian Memb. de l'Académ. Impériale d'Augsbourg — avec Privilegé *(sic)* de n'en faire copié *(sic)*.» 32.5—22.5 cm.

14. — » — . «Fürst *Gallizin,* ein Überwinder der Türcken bey Choczim dem 18 Sept: 1769. . . . — D. Chodowiecki, inv. I. E. Nilson excud. Negges.» 23.5—31.5 cm.

15. — » — . «Catherine Princesse de *Galitzin* Née Princesse de *Cantémir* Dame du Portrait de Sa Majesté l'Impératrice de toutes les Russies, Elisabeth I-ère. Ambassadrice à la Cour Impériale Royale Apostolique. — Van Loo pinxit — R. Gaillard Sculp. — Baisiez scripsit.» 38.5 — 25 cm.

16. — **Gortschakoff.** «Fürst *Gortschakoff.* — Weger & Singer in Lpzig.» 27.5—20 cm.

17. — » — . «Fürst Alexander Michailowitsch *Gortschakow.* — Stich u. Druck v. A. Weger, Leipzig.» 19.5 — 13.2 cm.

18. — **Horia.** «*Hora,* Anführer der Walachischen Rebellen welcher den 30ten Xber 1784 in der Radaker Waldung gefangen genomen worden.— Se vend chez Jean Martin Will à Augsbourg.» 17.5 — 10.5 cm.

19. — » — . «*Hora,* das Haupt der Rebellen in Siebenburgen. *Klotska.* Freund und Rathgeber des Hora.» Siluete în negru — cu două medaliĭ reproduse una sus și cealaltă jos. 16—12.5 cm.

20. — **Kaunitz.** «Immortali Principi. Venceslao. *Kavnitz.* a. Rietberg. cvios. consilio. provido. ivsto. sapienti. libertas. iura. legesque. Pannoniæ. redditæ. grat. comitat. Sopron. ordines. D. D. D. CIↃ.IↃCC.XC — Jgn: Unterberger inv: L: Maillard sc:» 18—12 cm.

Klotska — v. *Horia.*

21. — **Langeron.** «Le Comte de *Langeron.* Général en chef au service de Russie. — Peint d'après nature par Fleischmann — A Nuremberg chez Fréderic Campe.» 24.5 — 18.5 cm.

22. — » — . «Louis Alexandre Andrault, Comte de *Langeron* . . . .

Né le 13 Janvier 1763 à Paris.— Dessiné d'après nature par M-lle de Noireterre 1814. Gravé par Vilyn. — A Paris, chez l'auteur . . .» 27—19.5 cm.

23 — **Mentschikov.** «Князь Александръ Сергѣевичъ Менщиковъ. — Рис, и грав, Проф. I-и степ. Флорент, Алсад, и членъ С Петерб, и Стокчольм, Алсад. Худож, Райтъ. (Wright).» 42.5—30cm.

24. — **Miloradovici.** «Graf *Miloradowitsch* Russischer Generallieutenant.— Wien bei Artoria und Comp. — J. G. Mansfeld sc.» 38.5—27.5 cm.

25. — **Münnich.** «Christoph Burchard Graf von *Münnich* Russisch Kaiserlicher General Feld-Marschal. — Bernigeroth sc :» 34—22.5cm.

26. — **Orloff.** «Alexis *Orloff* Tschesmensky.» 13.5—10.5cm.

27. — **Paskevici.** «Graf *Paskewitsch* Eriwansky. — Riep. sn. f.» 24—17.5cm.

28. — **Potemkin.** – *Potemkin.* — Oval. — 78—55mm.

29. — » — «A. S. A. Monseigneur le Prince *Potemkin.* tauwritscheskoï Marechal-général des Armées de S. M. I. de toutes les Russies...... par Son trés humble et trés obéissant Serviteur. r. brichet.» 24.5—18.5cm

30. — **Repnin.** «Князь Аникита Ивановичъ Репнинъ,..... Изъ Собранія Портретовъ издаваемыхъ Платономъ Бекетовымъ. — Г. А. Пфонасьевъ (?).» 32.5—26cm.

31. — **Romanzoff.** «Feld Marschall Graf von *Romanzoff.*» 14.5—8.8cm.

32. — **Suwarow.** «*Suwarow* Russich Generaal *(sic).*» 44.5—29cm.

33. — » — «General *Suwarow.* H. R. Cook sc. Pub. by M. Jones, March. 1807.» 21—12cm.

34. » — . «Alexandre de *Souwarow* Rymnicksky Comte du Saint Empire Romain, et de l'Empire de Russie Feld Maréchal des Armées des deux Empereurs. — Schrœder.» 19—11cm.

35. — **Wittgenstein.** «Графъ Витгенштейнъ Главнокомандующій соединенными Россійскою и союзными Арміями. — Рис. А. Орловски Грав : Карделли Е. Н. В.» 61—46.5cm.

36. — » — . «Графъ Витгенштейнъ Генералъ Лейтенантъ, Шефъ Лейбъ-Гусарскаго Полка.... — Грав : Кардели.» Oval. 35.5—28cm.

37. — **Ypsilanti.** «Alexander *Ypsilanti.* — Zwickau, bei Gebr. Schumann.» 26.5—21.5cm.

D. Stampe.

1. — Vuë du port de *Chisme* avec la destruction de la flotte ottomanne par l'escadre sous les ordres de S. E. Mr. le Comte Orlow General Commandant &c. &c. La nuit du 7-m Juillet 1770. . . . . Avec approbation

de S. E. Mr. le Comte Orlow. — (Titlu în limbile rusă și francesă).— 41.5—57 cm.

2. — Victoire remportée sur Les Turcs Le 1-r Aout 1770 par l'Armée Russe aux ordres du General Feld-Marechal Comte de Romanzoff. — Inv: et Gravé p. D. Chodowiecki.—25—34 cm.

3. — The Troelfth cake. Sold by Robt Sayer No. 53, in Fleet Street. — Le gâteau des rois. et se trouve à Paris chez le Mire rue St. Etienne des Grez. — Eruneln Sculp. — 40—29cm.

4. — Der Türkenkrieg in Bildern, oder Vorstellung der wichtigsten Vorfälle, welche während den im Jahre 1788 entstandenen Kriege vorgefallen sind. Prag und Wien. — 30 stampe cu câte o pagină explicătóre. 4°.

5. — Rumänisches Heer. Hussaren. — J FS. iE. N-ro 129.

E. Charte geografice.

1. — Germaniæ Omniumque eius prouinciarum, atque Austriæ, Boemiæ, Vngariæ, Carinthiae, Coruathiæ, Poloniæ, Morauiæ, Bossinæ, Seruiæ, Prussiæ, Masouiæ, Transiluaniæ, Lithuaniæ, Russiæ,... Valachiæ, Turciæ.... noua et exacta descriptio. — Ferando Berteli. exc. 1562. — 1 fóie. 37.5—49.5cm.

2. — Eigentliche Vorstellung des so berühmten König Reichs Ungarn neben Sibenbürgen, Moldau, Wallachey, Bosnien, und anderr Ländern mehr bis an Constantinopel. — 1 fóie. 47.5—71cm.

3. — Accurat aufgezeichneter Donaustrom,..... — 28 foĭ. 17—9.4cm.

Anexa V. — La pag. 110.

RAPORTŬ
ASUPRA ACTIVITĂȚEÏ
ACADEMIEI ROMANE
CU OCASIUNEA
SERBĂREÏ DE 25 ANÏ A EXISTENȚEÏ SALE
1866—1891

DE

D. A. Sturdza
Secretarulŭ generalŭ alŭ Academieï Române.

Academia Română își iea începutulŭ sĕŭ în anulŭ 1866. Decretulŭ prin care Locotenența Domnéscă aprobă Regulamentulŭ pentru formarea *Societățiĭ literare române* pórtă data de 1 Aprilie 1866. (1)

Acéstă Societate, transformată în Academia Română, desvoltându-se fără întrerupere, a devenitŭ cea maĭ înaltă instituțiune de cultură a némuluĭ românescŭ. Astădĭ ea împlinesce două-decĭ și cincĭ de anĭ de activitate.

Se cuvine decĭ să aruncămŭ o privire asupra trecutuluĭ acesteĭ instituțiunĭ, asupra fundăriĭ eĭ și asupra faselorŭ prin carĭ a trecutŭ organisarea eĭ internă, asupra mijlócelorŭ de carĭ a dispusŭ, precum și asupra activitățeĭ eĭ.

Multe și marĭ greutățĭ aŭ fostŭ de învinsŭ până ce fundarea acesteĭ instituțiunĭ a fostŭ posibilă, până ce ea a prinsŭ rădăcinĭ, până ce ea a devenitŭ o necesitate pentru viața însășĭ a némuluĭ românescŭ.

Aceste greutățĭ sunt aceleașĭ, pe carĭ le-a întîmpinatŭ și Statulŭ românŭ modernŭ în constituirea și înălțarea sa; și nu e unŭ simplu jocŭ

---

(1) A se vedé Nota la pag. 223—226.

alŭ întîmplăreĭ, ci o înlănţuire firéscă a faptelorŭ, că Academia serbézä în anulŭ 1891, ca şi Statulŭ şi Dinastia sa gloriósă, întâiulŭ pătrarŭ de secolŭ alŭ existenţeĭ sale.

I.

Societatea literară română. — Societatea Academică Română. Academia Română.

Fundamentele cultureĭ naţionale moderne a némuluĭ românescŭ s'aŭ pusŭ pe la sfîrşitulŭ secoluluĭ trecutŭ de către mariĭ învĕţaţĭ şi scriitorĭ din Transilvania. Numele luĭ Clainŭ, Şincai, Maiorŭ, vorŭ fi rostite cu pietate şi veneraţiune cât va trăi o suflare românéscă. Două eraŭ preocupările principale ale acestorŭ bărbaţĭ: redeşteptarea în Românĭ a consciinţeĭ romanităţiĭ lorŭ şi punerea acesteĭ consciinţe dreptŭ basă a desvoltăriĭ cultureĭ naţionale; iar mijlócele pentru a ajunge la acestŭ scopŭ aŭ fostŭ istoria naţională şi limba românéscă.

În maĭ multe rîndurĭ Româniĭ aŭ încercatŭ a forma societăţĭ de învĕţaţĭ, carĭ să lucreze împreună spre a rĕspândì sciinţele între Românĭ, prin desvoltarea limbeĭ lorŭ.

«*Societatea filosoféscă a Némuluĭ Românescŭ în Mare Prinţipatulŭ Ardéluluĭ*» fondată la 1795, «*Comitetulŭ literalŭ*» formatŭ de Eforia şcólelorŭ din Bucurescĭ la 1836 cu scopŭ ca «să se ocupeze a cer«ceta cu deamĕruntulŭ duhulŭ limbeĭ şi lipsele ce are şi a îndeplinì «aceste lipse prin întroducerĭ saŭ construcţiĭ de zicerĭ şi de frase re«zemate pă regule gramaticeştĭ şi potrivite cât se va puté maĭ multŭ «cu însuşirea limbeĭ românescĭ;» şi alte instituţiunĭ de acestŭ felŭ aŭ rĕmasŭ simple încercărĭ carĭ aŭ cădutŭ sub greutatea timpurilorŭ. Năzuinţele în acestŭ scopŭ nu aŭ isbutitŭ decât din momentulŭ, în care naţiunea a ajunsŭ a fi cu totulŭ stăpână pe puterile şi pe destinele sale.

Evangelie Zappa, născutŭ în 1800 la Labovŭ în Epirŭ, bărbatŭ iubitorŭ de cultură şi nutrindŭ unŭ interesŭ viŭ pentru patria sa adoptivă, România, în care a petrecutŭ o mare parte a vieţeĭ sale şi a strînsŭ o însemnată avere, a datŭ în timpurile nóstre întâia impulsiune pentru

a întrunì pe învĕţaţiĭ românĭ într'o lucrare comună. La 29 Septembre 1860 Zappa a făcutŭ Guvernuluĭ românŭ o donaţiune de 5.000 galbenĭ, «care va servì pe viitorŭ în veciĭ vecilorŭ ca fondŭ pentru limba şi «literatura română a prea iubiţilorŭ noştri fraţĭ şi fiĭ aĭ Patrieĭ mele «adoptive.»

Scopulŭ determinatŭ alŭ acesteĭ donaţiunĭ era de a se face o gramatică şi unŭ dicţionarŭ alŭ limbeĭ, «ca pe basa acésta să traducemŭ «autorĭ clasicĭ şi alte cărţĭ trebuinciόse pentru îmbogăţirea literatureĭ «şi bibliotecei naţionale.»

In testamentulŭ sĕŭ de la 30 Novembre 1860, Evangelie Zappa maĭ dispune ca să se dea din averea sa pe fie-care anŭ câte 1.000 galbenĭ «pentru desvoltarea şi regularea limbeĭ române.»

Pentru punerea în lucrare a disposiţiunilorŭ cuprinse în aceste acte de donaţiunĭ, *Locotenenţa Domnéscă* a decretatŭ, la *1 Aprilie 1866*, unŭ *Regulamentŭ pentru formarea Societăţeĭ literare române.*

Acéstă societate avea misiunea specială:

a) de a determina ortografia limbeĭ române,

b) de a elabora gramatica limbeĭ române,

c) de a începe şi realisa lucrarea dicţionaruluĭ românŭ.

Societăţiĭ s'a datŭ din capulŭ loculuĭ unŭ caracterŭ naţionalŭ. Din ceĭ 21 membri, carĭ o compuneaŭ, 3 eraŭ luaţĭ din România de preste Milcovŭ, 4 din România de dincóce de Milcovŭ, 3 din Transilvania, 2 din Banatŭ, 2 din Maramureşŭ, 2 din Bucovina, 3 din Basarabia şi 2 din Macedonia.

Astŭ felŭ constituită Societatea literară trebuia să-şĭ încépă activitatea la 1 Augustŭ 1866. Epidemia cholereĭ, care a bântuitŭ ţéra în acelŭ anŭ, a împedecatŭ însă întrunirea Societăţiĭ, şi Guvernulŭ a decisŭ a o convoca la 1 Augustŭ a anuluĭ următorŭ 1867. La acéstă dată Societatea se întrunì, în urma decretuluĭ domnescŭ alŭ *M. S. Regeluĭ Carolŭ I.* Membriĭ eĭ fură primiţĭ de capitală cu unŭ viŭ entusiasmŭ. Întregŭ némulŭ românescŭ îşĭ arunca privirĭ pline de speranţe spre începutulŭ lucrărilorŭ Societăţiĭ, inaugurate printr'o şedinţă solemnă.

Atuncĭ pentru întâia óră s'aŭ vĕḑutŭ întrunaţĭ la unŭ locŭ ceĭ maĭ ilustri învĕţaţĭ şi scriitorĭ din tóte laturile românescĭ: Eliade-Rădulescu

din Bucurescĭ, Cipariŭ din Blajŭ, G. Barițŭ din Brașovŭ, V. Alecsandri din Mircești, Al. Hurmuzaki din Bucovina. Toțĭ se adunase cu dorința de a da o nouă impulsiune și o puternică direcțiune cultureĭ naționale.

În primele ședințe, Societatea șĭ-a întocmitŭ Statutele pentru regularea activitățiĭ sale. În aceste statute ea îșĭ dă numele de *Societate Academică Română*, pe care l'a purtatŭ până la 1879. Totŭ de o dată ea șĭ-a lărgitŭ cerculŭ de activitate, constituindu-se, în scopŭ «de «a lucra la înaintarea literelorŭ și a sciințelorŭ între Românĭ, în treĭ «secțiunĭ: a) Secțiunea literară-filologică, b) Secțiunea istorică-archeo-«logică, c) Secțiunea sciințelorŭ naturale.»

Programulŭ de activitate astŭ-felŭ lărgitŭ și determinatŭ a rĕmasŭ basa organisăriĭ instituțiuneĭ nóstre.

După doĭ-spre-dece anĭ, legea din 29 Martie 1879 declară Societatea Academică Română de *Institutŭ Naționalŭ* sub denumirea de «*Academia Română.*»

Dela 1867 până la 1878, Societatea Academică se întrunea o dată pe anŭ, și anume vara, în sesiunĭ generale, carĭ țineaŭ cam șése sĕptĕmânĭ. In aceste sesiunĭ se discutaŭ tóte cestiunile sciințifice, administrative și financiare, puse la ordinea dileĭ. Intre o sesiune generală și alta funcționa numaĭ o Delegațiune alésă și însărcinată cu esecutarea hotărîrilorŭ luate și cu pregătirea lucrărilorŭ pentru viitórea sesiune.

Dela 1879 încóce, de când s'a organisatŭ Academia Română cu statutele de astădĭ, activitatea eĭ are unŭ caracterŭ permanentŭ. Ședințele se țină în fie-care Vinere, afară de cele treĭ vacanțe, la Crăciunŭ, la Pascĭ și în lunile Iulie și Augustŭ. Sesiunile generale, carĭ duréză 25 de dile, se țină înainte de Pascĭ și aŭ maĭ cu sémă menirea de a constata și aprecia lucrările făcute, de a acorda premiile puse la concursŭ, de a da direcțiunea lucrărilorŭ viitóre și de a lua decisiunĭ de natură generală, privitóre la activitatea și la interesele Academieĭ.

Analele Academieĭ cuprindŭ, în 23 volume, consemnarea, ședință cu ședință, a întregeĭ nóstre activitățĭ, în primulŭ pătrarŭ de secolŭ alŭ traiuluĭ nostru.

II.

Ortografia. — Gramatica. — Dicționarulŭ.

In originea eĭ Societatea Academică era curatŭ filologică. Atâtŭ actele donațiunilorŭ Zappa, câtŭ și regulamentulŭ de constituire sancționatŭ de Locotenența Domnéscă la 1866, determinaŭ că Societatea va avé misiunea specială de a se ocupa cu ortografia, cu gramatica și cu dicționarulŭ limbeĭ române. Este deci naturalŭ, că Societatea Academică s'a ocupatŭ în ceĭ d'întâĭ ḑece anĭ aĭ existențeĭ sale apróре numaĭ cu lucrărĭ privitóre la limbă. Studiile și publicațiunile istorice aŭ intratŭ maĭ târḑiŭ și pe încetulŭ în cerculŭ activitățeĭ sale; iar sciințele naturale și matematice aŭ luatŭ o posițiune egală cu cele-lalte două clase de sciințe numaĭ prin noua organisare a Academieĭ de la 1879.

Ortografia limbeĭ române a fostŭ întâia mare cestiune, tractată cu multă căldură. In împrejurările de atuncĭ acésta se impunea de la sine.

Limba română a trecutŭ prin fase, prin carĭ nicĭ o altă limbă romanică n'a trecutŭ. Timpŭ de maĭ mulțĭ secolĭ ea a fostŭ redusă la stare de dialectŭ vulgarŭ nescrisŭ, pre când în cărțĭ, în biserică și în acte era întrebuințată limba veche slavonă, cu scrierea eĭ proprie *cirilică.*

Când a începutŭ a se scrie în limba română — prin secoliĭ alŭ XV-lea saŭ alŭ XVI-lea — scrierea cirilică a servitŭ și pentru dînsa. Astŭ-felŭ limba română a fostŭ îmbrăcată într'o haină străină până la sfîrșitulŭ secoluluĭ trecutŭ. Cu deșteptarea consciințeĭ și a simțemîntuluĭ romanitățiĭ nóstre, s'a impusŭ în modŭ neînlăturabilŭ și idea de a alunga din scrierea română alfabetulŭ cirilicŭ și a introduce scrierea latină, întrebuințată de tóte popórele culte ale Europeĭ.

Pe la 1780 Samoilŭ Clainŭ — celŭ d'întâiŭ — a intocmitŭ unŭ sistemŭ de ortografie română cu litere latine și a publicatŭ întâiele cărțĭ de rugăciunĭ tipărite cu litere latine. In principiŭ reforma a triumfatŭ, dar de atuncĭ cestiunea cum este maĭ bine să se scrie romănesce cu litere latine, a devenitŭ unŭ problemŭ neîncetatŭ discutatŭ de învĕ-

țațiĭ și scriitoriĭ noștri. Nicĭ astădĭ chiar discutarea asupra acesteĭ cestiunĭ nu este încă închisă.

Cestiunea ortografică este în genere purŭ formală. Ea privesce numaĭ forma externă a limbeĭ, numaĭ scrierea eĭ. La Românĭ însă ea a căpĕtatŭ o însemnătate multŭ maĭ mare prin aceea, că modulŭ de scriere a fostŭ pusŭ într'o fórte strînsă legătură cu direcțiunea de desvoltare care trebuia să se dea chiar limbeĭ.

Diferite școlĭ se formară, dintre carĭ cele maĭ însemnate eraŭ a luĭ Cipariu în Transilvania, a luĭ Eliade în Muntenia și a luĭ Pumnulŭ în Bucovina; fie-care stabilindŭ alte base pentru cea ce eĭ numiaŭ *regularea și desvoltarea* limbeĭ române, cu scopulŭ de a ajunge la o limbă literară unică pentru totŭ némulŭ românescŭ.

Aceste curente s'aŭ întâlnitŭ în Societatea Academică din cele d'întâĭ dile ale activitățiĭ sale.

Cestiunea ortografică a fostŭ pusă de celŭ maĭ ilustru și maĭ autorisatŭ representantŭ alŭ filologilorŭ românĭ de pe atuncĭ, de eruditulŭ Cipariu, printr'o propunere subscrisă de alțĭ 9 membri și presentată la 11 Septembre 1867. (2)

După discuțiunĭ îndelungate, carĭ aŭ ocupatŭ aprópe tóte ședințele primeĭ sesiunĭ, Societatea a adoptatŭ sistemulŭ presentatŭ și susținutŭ de rĕposatulŭ Cipariu, care ținea óre-cum mijloculŭ între sistemulŭ de totŭ latinisantŭ alŭ rĕposațilorŭ Laurianŭ și Massimŭ de o parte și alŭ rĕposatuluĭ Eliade de altă parte și între sistemulŭ foneticŭ susținutŭ de școla luĭ Pumnulŭ, care n'a pututŭ însă trece peste granițele Bucovineĭ.

Sistemulŭ ortograficŭ Ciparianŭ, — caracterisatŭ prin lipsa de semne diacritice la vocalele și consunantele, ce represintă sunetele modificate din cele primitive prin necesitățĭ fonetice, — acestŭ sistemŭ a fostŭ întrebuințatŭ, cu consecință maĭ multŭ saŭ maĭ puținŭ rigurósă, în tóte publicațiunile Societățiĭ Academice până la anulŭ 1880.

Sistemulŭ Ciparianŭ a întâlnitŭ douĕ curente opuse: Unulŭ îlŭ socotea prea foneticŭ, nu destulŭ de latinisatorŭ; altulŭ din contră îlŭ combătea, pentru că era prea latinisatorŭ. Celŭ d'întâiŭ curentŭ, representatŭ cu rară tenacitate și convingere de Laurianŭ și Massimŭ,

(2) Notă la pag. 227.

a triumfatŭ în Societate și s'a cristalisatŭ în marele proiectŭ de dicționarŭ. Alŭ doilea a triumfatŭ în afară din Societate, în opiniunea publică.

La 1880, în întâia sesiune generală a Academieĭ Române reorganisată ca Institutŭ Naționalŭ, sistemulŭ ortograficŭ Ciparianŭ a fostŭ înlăturatŭ și înlocuitŭ cu ortografia basată pe principiulŭ fonetismuluĭ combinatŭ cu etimologismulŭ în marginile formelorŭ limbeĭ române, adecă fără a maĭ ţiné sémă de forma originală latină a cuvintelorŭ în scrierea lorŭ românéscă. Acestŭ sistemŭ ortograficŭ este până astăḍĭ întrebuințatŭ în publicațiunile oficiale ale Academieĭ nóstre.

Gramatica. — A doua misiune a Societățiĭ Academice a fostŭ de a elabora gramatica limbeĭ române.

La 1780 Samuilŭ Clainŭ a tipăritŭ la Viena întâia gramatică a limbeĭ române. In acelașĭ timpŭ Ianache Văcărescu întocmise la Bucurescĭ o gramatică pe care a tipărit'o în 1787 de o dată la Râmnicŭ și la Viena. De la aceste prime încercărĭ s'aŭ publicatŭ unŭ însemnatŭ numĕrŭ de gramatice românescĭ scrise atâtŭ cu litere cirilice câtŭ și cu litere latine. Tóte aceste lucrărĭ se mișcaŭ înse într'unŭ cercŭ restrînsŭ, căcĭ ele nu îmbrățișaŭ întregŭ organismulŭ foneticŭ, morfologicŭ și sintacticŭ alŭ limbeĭ.

Societatea Academică a rĕspunsŭ decĭ uneĭ trebuințe în generalŭ simțite, când în întâia eĭ adunare, la 11 Septembre 1867, a hotărîtŭ publicarea unuĭ concursŭ la premiulŭ Zappa de 300 galbenĭ, pentru o gramatică completă a limbeĭ române, cuprinḍêndŭ ortografia, fonetica și etimologia saŭ flexiunea și derivarea vorbelorŭ.

In cea maĭ apropiată sesiune, la 1868, Societatea a premiatŭ manuscrisulŭ gramaticeĭ limbeĭ române presentatŭ de T. Cipariŭ. Acéstă lucrare, în care autorulŭ eĭ spune că «s'a nevoitŭ a culege și esa-«mina întregŭ usulŭ vorbireĭ alŭ limbeĭ române, atâtŭ vechiŭ câtŭ și «noŭ,» este, fără îndoială, până astăḍĭ celŭ maĭ însemnatŭ monumentŭ alŭ gramaticeĭ limbeĭ nóstre. Ea este rodulŭ uneĭ activitățĭ îndelungate și pĕtrunḍĕtóre a celuĭ d'întâiŭ exploratorŭ adîncŭ alŭ vechilorŭ monumente ale limbeĭ românescĭ și alŭ diferitelorŭ eĭ forme dialectale.

Optŭ anĭ după premiarea primeĭ părţĭ a gramaticeĭ române de Ciparĭŭ, s'a premiatŭ, la 1876, partea a II-a, *Sintetica*, presentată la concursŭ de acelaşĭ autorŭ.

Prin premiarea şi publicarea acesteĭ lucrărĭ, Societatea Academică şĭ-a îndeplinitŭ alŭ doilea punctŭ din scopulŭ pentru care a fostŭ fundată şi a realisatŭ una din cele două principale dorinţe esprimate de primulŭ eĭ donatorŭ Evangelie Zappa.

Lucrarea gramaticală a rĕposatuluĭ Ciparĭŭ formézā şi astăḑĭ basa tuturorŭ lucrărilorŭ gramaticale maĭ noue. Ea nu a fostŭ încă amendată prin cercetărĭ maĭ recente asupra limbeĭ române făcute după principiele limbisticeĭ generale şi după resultatele nóue ale studiuluĭ limbelorŭ romanice.

Dicţionarulŭ. — In actulŭ de donaţiune de la 29 Septembre 1860, Evangelie Zappa determină ca unŭ scopŭ alŭ fundaţiuneĭ sale să fie: «Alcătuirea de unŭ dicţionarŭ alŭ limbeĭ orĭ cât de desĕvêrşitŭ şi com«pusŭ de bărbaţĭ învĕţaţĭ, carĭ se vorŭ îndeletnici: *a)* la culegerea, «compunerea şi derivaţia tuturorŭ ḑicerilorŭ române, lepĕdândŭ tóte «străinismurile şi primindŭ numaĭ câte trebuescŭ spre îndeplinirea limbeĭ «şi acele pre carĭ obştésca întrebuinţare le-a consfinţitŭ şi le-a fami«liarisatŭ, saŭ le-a însuşitŭ limba naturalisându-se într'însa, şi acésta «cu cea maĭ mare băgare de sémă; *b)* compuitorulŭ saŭ compuitoriĭ «Dicţionaruluĭ vorŭ culege, prin mijlócele ce se vorŭ găsi maĭ potri«vite, tóte ḑicerile carĭ zacŭ ascunse încóce şi încolo, saŭ şi chiar «în întrulŭ colibeĭ celuĭ maĭ prostŭ ţĕranŭ; *c)* îndată ce se va sĕvêrşi «lucrulŭ, se va da în scumpa cercetare a uneĭ comisiĭ de maĭ mulţĭ «membri alcătuită de către înaltulŭ Guvernŭ de bărbaţĭ celŭ maĭ puţinŭ «desĕvêrşiţĭ în vre una din Academiĭ; şi aprobându-se de dînşiĭ, Gu«vernulŭ îlŭ va declara de Dicţionarŭ alŭ limbeĭ naţieĭ, şi aşa va fi «în viitorŭ povĕţuitorulŭ celorŭ ce studiază şi scriŭ acea limbă. Acestŭ «Dicţionarŭ, care este prea trebuinciosŭ, să se sĕvêrşéscă cât maĭ cu«rêndŭ pentru regularea limbeĭ şi scrieriĭ eĭ, ca pe basa acésta să «traducemŭ autorĭ clasicĭ şi alte cărţĭ trebuinciόse pentru îmbogă«ţirea literatureĭ şi bibliotecеĭ naţionale; însă, fiindŭ anevoie a se al-

«cătuì curêndŭ de doĭ saŭ treĭ bărbaţĭ, sunt de părere, dacă se va în-«cuviinţa şi de respectabilulŭ Guvernŭ, să căutămŭ cu bună tocmélă «maĭ mulţĭ ómenĭ învĕţaţĭ şi cu sciinţă în limba nóstră, ca să alcă-«tuéscă câte una literă din alfabetulŭ nostru, saŭ maĭ multe, după «puterea şi înlesnirea fie-căruia, supuindu-le la cercetarea sus pome-«niteĭ comisiĭ, şi primindu-se de bune, să le plătimŭ; şi cu acestŭ modŭ «vomŭ avé unŭ Dicţionarŭ bunŭ şi curêndŭ.»

Acéstă dorinţă a donatoruluĭ a fostŭ alŭ treilea şi ultimulŭ punctŭ alŭ misiuneĭ începĕtére a Societăţiĭ literare române, fixatŭ de Regulamentulŭ din 1866.

Incă dela 12 Septembre 1867 Societatea a votatŭ unŭ *Programŭ pentru strîngerea materialuluĭ necesarŭ la lucrarea dicţionaruluĭ românŭ.* Acestŭ programŭ a rĕmasŭ deocamdată nepusŭ în lucrare.

Indată după trecerea celorŭ douĕ sesiunĭ ale anilorŭ 1867 şi 1868, destinate maĭ alesŭ ortografieĭ şi gramaticeĭ, Societatea a luatŭ, în şedinţa dela 8 Augustŭ 1869, în deaprópe cercetare cestiunea *Dicţionaruluĭ* limbeĭ românescĭ. Discuţiunĭ lungĭ, adese-orĭ fórte animate, aŭ avutŭ locŭ până a se stabili principiile după carĭ se credea că se va puté esecuta acéstă mare lucrare.

La 9 Septembre 1870 Societatea a luatŭ decisiunea de a împărţi lucrarea dicţionaruluĭ între maĭ mulţĭ membri, dândŭ fie-căruia însărcinarea de a prelucra câte una, douĕ saŭ treĭ litere, până la termine fixate celŭ multŭ de şése lunĭ. In acestŭ modŭ lucrarea nu se putea esecuta. Ea nu ar fi presentatŭ unitatea necesară, nicĭ în desvoltarea care s'ar fi datŭ articolelorŭ, nicĭ în sistemulŭ şi ideile carĭ arŭ fi preşedutŭ la facerea lucrăriĭ. Astŭ-felŭ, încetulŭ cu încetulŭ întréga lucrare a dicţionaruluĭ a rĕmasŭ în sarcina luĭ A. T. Laurianŭ şi a luĭ I. C. Massimŭ, carĭ aveaŭ să esamineze şi să coordoneze materialele strînse de membriĭ însărcinaţĭ cu elaborarea de anumite litere. Laurianŭ şi Massimŭ aŭ devenitŭ prin acésta de faptŭ redactoriĭ şi autoriĭ *Dicţionaruluĭ.* Eĭ aŭ făcutŭ lucrarea după ideile espuse de Massimŭ, atât ca secretarŭ generalŭ în *Raportulŭ* dela sfîrşitulŭ sesiuneĭ din 1870, câtŭ şi într'unŭ *Apelŭ de abonamentŭ,* în care se dice: «Dicţionarulŭ «limbeĭ uneĭ naţiunĭ este pentru dînsa cartea cărţilorŭ; îmbrăţişindŭ

«limba în totulŭ sĕŭ, în forma ca și materia sa, dicționarulŭ limbeĭ «naționale cuprinde chiar prin acésta totŭ ce a cugetatŭ, a simțitŭ, «a pățitŭ și a făcutŭ națiunea ce o vorbesce, *viața colectivă* cu unŭ «cuvîntŭ, *marele sufletŭ* alŭ întregeĭ națiunĭ.»

După acéstă definițiune atâtŭ de clară, atâtŭ de esactă a cuprinsuluĭ unuĭ dicționarŭ naționalŭ, zeloșiĭ noștri lexicografĭ adaugŭ următórele esplicărĭ speciale pentru limba română, carĭ sunt în deplină contradicere cu definițiunea făcută: «In organismulŭ limbeĭ nóstre s'aŭ încuibatŭ «mulțime de străinisme, parasițĭ ce-ĭ împedecă desvoltarea, gunóie ce-ĭ «turbură limpiditatea; pre corpulŭ acesteĭ nobile fiie a Lațiuluĭ tim«pulŭ a impresŭ mulțime de vînătărĭ, carĭ vatămă frumusețea și gra«țiele eĭ de virgină romană; și poporulŭ românŭ nu se înșală în «instinctulŭ prin care, de cât-va timpŭ, de când s'a deșteptatŭ în «elŭ consciința națională, tinde din tótă inima să-șĭ vadă limba cu«rățată de aceĭ parasițĭ periculoșĭ și vindecată de acele vînătărĭ ce o «desfigură, pentru ca astŭ-felŭ cu o ḑi maĭ înainte să pótă figura cu «demnitate alăturea cu nobilele sale surorĭ: latina, italiana, francesa, «ispanica, portugalica.»

De aceste ideĭ fiindŭ condușĭ, dicționarulŭ pe care îlŭ făceaŭ nu maĭ avea să îmbrățișeze «limba în totulŭ sĕŭ,» nu maĭ avea să cuprindă «totŭ ce a cugetatŭ, a simțitŭ, a pățitŭ și a făcutŭ națiunea.» Acestŭ dicționarŭ trebuia să cuprindă o limbă românéscă *curățită* de străinisme, de parasițĭ, de gunóie, de vînătăĭ; adică nu limba românéscă cum este, ci o limbă romanică făcută dintr'însa, din cea latină și din cele-lalte limbĭ romanice, pre care apoĭ Româniĭ trebuiaŭ să o adopte, să o învețe ca să se servéscă cu dînsa în exprimarea cugetărilorŭ lorŭ, în formarea uneĭ literaturĭ naționale.

La 1870 Comisiunea lexicografică a presentatŭ începutulŭ dicționaruluĭ lucratŭ după aceste principiĭ. Aprópe în tóte sesiunile din aniĭ următorĭ s'aŭ făcutŭ lungĭ discuțiunĭ, în carĭ lucrarea Comisiuneĭ a fostŭ adese-orĭ combătută cu multă vioiciune; dar totodată apĕrată, continuată și terminată de către autoriĭ eĭ cu o tenacitate vrednică de admirațiune.

In acestŭ modŭ s'a publicatŭ în 4.000 esemplare *Dicționarulŭ-proiectŭ* în treĭ volume, dintre carĭ două conținŭ cuvintele de origine romanică, iar alŭ treilea, sub titlulŭ de *Glosarŭ*, cuvintele «străine «prin originea saŭ forma lorŭ, cum și cele de origine îndoiósă.»

La anulŭ 1874 cestiunea dicționaruluĭ a intratŭ într'o nouă fasă. Maioritatea membrilorŭ Societățiĭ s'a convinsŭ că marea lucrare lexicografică a luĭ Laurianŭ și a luĭ Massimŭ era greșită în însășĭ concepțiunea eĭ, și că este necesitate a se face unŭ dicționarŭ alŭ limbeĭ reale, așa cum se găsesce în vechiĭ și buniĭ scriitorĭ precum și în gura poporuluĭ. Aŭ urmatŭ lungĭ discuțiunĭ asupra cestiuneĭ de a se scì cum trebue să se procédă pentru a esecuta acéstă nouă lucrare. S'a luatŭ maĭ întâiŭ decisiune de a se însărcina membri aĭ Academieĭ și persóne străine de Academie ca să adune materialulŭ lexicŭ din vechile monumente ale literatureĭ române și din graiulŭ viŭ alŭ poporuluĭ. Pentru a da o desvoltare și maĭ mare elementuluĭ istoricŭ în noulŭ dicționarŭ, s'a maĭ hotărîtŭ a se retipări unele din vechile monumente ale limbeĭ române dinainte de seculul XVIII.

Era învederatŭ că aceste disposițiunĭ eraŭ de natură a întârḑia fórte multŭ lucrarea nouluĭ dicționarŭ, a căruĭ trebuință se simția încă maĭ multŭ după publicarea proiectuluĭ Laurianŭ-Massimŭ.

Conformŭ acestorŭ decisiunĭ s'aŭ făcutŭ câte-va edițiunĭ de texte vechĭ și anume: Codicele Voronețianŭ, Psaltirea Scheiană, Psaltirea luĭ Coresi, Pravila de la Govora, Catechismulŭ Calvinescŭ și Psaltirea în versurĭ a Mitropolituluĭ Dosofteiŭ. Acéste texte aŭ o mare valóre filologică, ele sunt însă numaĭ o fórte mică parte din vechile monumente literare, carĭ trebuescŭ tóte explorate pentru compunerea *Dicționaruluĭ limbeĭ românescĭ*; iar publicarea lorŭ înlătura pentru unŭ timpŭ nedeterminatŭ începerea lucrăreĭ unuĭ *dicționarŭ* alŭ limbeĭ reale, vorbite și scrise de Românĭ în trecutŭ și în presentŭ, și națiunea română rĕmânea lipsită de cartea cea maĭ necesară pentru desvoltarea sănătósă și temeinică a limbeĭ sale.

Astŭ-felŭ eraŭ lucrurile încurcate, când Maiestatea Sa Regele, Augustulŭ Președinte și Protectorŭ alŭ Academieĭ nóstre, a căruĭ activitate în acéstă

ţéră a începutŭ de-odată cu acea a Academieĭ, venì să-Şĭ spună cuvîntulŭ şi să dea ajutorulŭ Sĕŭ pentru a se relua o lucrare atâtŭ de importantă şi atâtŭ de multŭ dorită de naţiune.

La 1884 Maiestatea Sa Regele a deschisŭ sesiunea generală a Academieĭ printr'acea cuvîntare, a căreĭ resunetŭ puternicŭ a rĕmasŭ încă viŭ în memoria nóstră a tuturorŭ. (3) In acea cuvîntare Maiestatea Sa a arĕtatŭ însemnătatea cea mare pentru naţiune a unuĭ dicţionarŭ istoricŭ şi poporalŭ alŭ întregeĭ limbĭ românescĭ, a făcutŭ apelŭ la Academie ca să iea din noŭ cu vigóre în mânile sale acéstă lucrare, ale căreĭ spese de publicare le lua Augustulŭ nostru Protectorŭ pe séma Sa.

Acesta este începutulŭ lucrăreĭ monumentale care pórtă titlulŭ *Etymologicum magnum Romaniae*, cu a căruĭ compunere Academia a însărcinatŭ pe celŭ maĭ agerŭ scrutătorŭ, pe celŭ maĭ adîncŭ cunoscĕtorŭ alŭ limbeĭ române, pe colegulŭ nostru B. P. Hasdeŭ. Lucrarea a întîmpinatŭ multe greutăţĭ de organisare şi a fostŭ în urmă împedecată prin dureróse întîmplărĭ. Acum însă ea este iarăşĭ condusă înainte cu tótă vigórea.

III.

Traducerĭ din autoriĭ clasicĭ.

Indată ce literatura nóstră a începutŭ în timpurile moderne a-şĭ lua avêntulŭ, ochiĭ tuturora s'aŭ întorsŭ către autoriĭ clasicĭ aĭ naţiunilorŭ celorŭ culte, iar maĭ alesŭ către autoriĭ anticĭ grecĭ şi romanĭ. Traducerea şi publicarea scrierilorŭ acestora era o dorinţă generalmente simţită.

Eliade-Rădulescu a făcutŭ celŭ d'întâiŭ planulŭ uneĭ fórte bogate bibliotecĭ literare românescĭ, formată din traducerile unuĭ mare numĕrŭ de scrierĭ clasice. Acestŭ planŭ măreţŭ de abia a pututŭ avé unŭ micŭ începutŭ de esecutare. Luĭ aparţine traducerea primelorŭ rapsodiĭ din Iliada de către Aristia.

In urmă Evangelie Zappa vorbesce, în actele fundaţiuneĭ sale, despre traducerea autorilorŭ clasicĭ.

Societatea literară încă dela începutulŭ activităţeĭ sale, dela 1867, s'a ocupatŭ de acéstă cestiune. La 1871 s'a întocmitŭ unŭ *Regulamentŭ*

(3) Nota la pag. 227.

specialŭ *pentru traducerea și publicarea autorilorŭ clasicĭ în limba ro mână* ; și în aniĭ următorĭ s'aŭ publicatŭ maĭ multe traducerĭ.

Aŭ eșitŭ la lumină maĭ întâiŭ *Operele luĭ C. Corneliŭ Tacitŭ,* traduse de membrulŭ societățiĭ G. I. Munteanu.

S'aŭ premiatŭ și publicatŭ în urmă: a) Cărțile luĭ *Sallustiŭ* despre *Catilina* și *Jugurta* traduse de D. I. Dobrescu; b) Operele luĭ *C. Iuliŭ Cesarŭ* traduse de C. Copăcineanu și D. Caianu; c) *Filipicele* luĭ *Cicerone* traduse de D. Aug. Laurianŭ; d) *Istoria romană de la Nerone până la Alexandru Severŭ* de *Dione Cassiu* tradusă de A. Demetriescu; e) *Istoria romană de Titu Liviŭ,* cărțile I—VI, traduse de N. Barbu; f) Cartea I din *Istoriele luĭ Herodotŭ* traduse și adnotate de D. I. Ghica.

IV.

Studiĭ și publicațiunĭ istorice.

Societățeĭ Academice i s'aŭ defiptŭ, la începutulŭ eĭ, scopurĭ exclusivŭ filologice și literare: ortografia, gramatica, dicționarulŭ limbeĭ, și traducerĭ din autoriĭ clasicĭ. Indată însă ce organisarea Societățiĭ a luatŭ unŭ corpŭ prin Statutele din 24 Augustŭ 1867, cerculŭ activitățeĭ eĭ s'a întinsŭ și s'a lărgitŭ.

După lucrările asupra limbeĭ, studiulŭ istorieĭ naționale a fostŭ celŭ d'întâiŭ care a fostŭ îmbrățișatŭ cu căldură de Academia nóstră. Incepêndŭ de la frumosulŭ discursŭ de recepțiune ținutŭ la 1869 de Papiu-Ilarianu asupra părinteluĭ istoriografieĭ române, Gheorghe Șincai, *Analele* nóstre aŭ publicatŭ unŭ lungŭ și bogatŭ șirŭ de memoriĭ istorice, archeologice, numismatice, carĭ aŭ aruncatŭ luminĭ nouĕ asupra multorŭ puncte saŭ epoce obscure din istoria românéscă.

Prima publicațiune istorică însemnată a Academieĭ sunt *Operele Principeluĭ Dimitrie Cantemirŭ,* din carĭ s'aŭ tipăritŭ până acum 7 volume, formândŭ unulŭ din cele maĭ minunate monumente ale vecheĭ nóstre literaturĭ.

In acéstă publicațiune amŭ fostŭ ajutațĭ cu multă liberalitate de bibliotecele cele marĭ ale Rusieĭ, carĭ aŭ pusŭ la disposițiunea Aca-

demieĭ manuscrisele originale ale scrierilorŭ luĭ Cantemirŭ. Astŭ-felŭ s'aŭ publicatŭ:

a) *Descriptio Moldaviae*, tipărită în textulŭ originalŭ latinŭ după manuscriptulŭ autografŭ alŭ autoruluĭ.—Aceiașĭ scriere s'a publicatŭ și în traducere română.

b) *Istoria Imperiuluĭ Otomanŭ*, tradusă românesce după traducerile englesă, francesă și germană. — Textulŭ originalŭ latinŭ alŭ aceșteĭ scrierĭ este încă nepublicatŭ. Academia șĭ-a procuratŭ copie de pe manuscriptulŭ dela Petersburg.

c) *Evenimentele Cantacuzinilorŭ și Brâncovenilorŭ din țéra Munteněscă*, scriere compusă românesce, dar care s'a păstratŭ numaĭ în traducere grecéscă, de pe care s'a retradusŭ românesce.

d) *Divanulŭ saŭ gâlcéva înțeleptuluĭ cu lumea*, scrĭsŭ în limbile grécă și română; singura operă pe care marele scriitorŭ a publicat'o în Moldova, la Iașĭ, la 1698.

e) *Istoria ieroglifică*, publicată după manuscriptulŭ autografŭ.

f) *Compendium universae logices institutionis.*

g) *Ioannis Baptistae Van-Helmont Physices universalis doctrinae — Encomium in authorem et virtutem doctrinae eius.* — Operă scrisă în limbele latină și română.

h) *Vita Constantini Cantemyrii cognomento senis Moldaviae Principis.*

i) *Collectanea orientalia.*

Operelorŭ luĭ Cantemirŭ aŭ urmatŭ *Operele complete* ale mareluĭ cronicarŭ moldovénŭ din secolulŭ XVII *Mironŭ Costinŭ.* Edițiunea e făcută de colegulŭ nostru d-lŭ V. A. Urechiă sub auspiciele Academieĭ și tipărită cu ajutorulŭ Ministeriuluĭ Instrucțiuneĭ publice. Acéstă publicațiune importantă a adunatŭ în două volume tóte scrierile cunoscute ale ilustruluĭ cronicarŭ precum și o serie însemnată de documente din timpulŭ luĭ.

Academia a maĭ publicatŭ scrierea luĭ Nicolae Bălcescu *Istoria Românilorŭ sub Michaiŭ Vodă Viteazulŭ,* admirabilŭ monumentŭ alŭ literatureĭ nóstre istorice, atâtŭ pentru limba și stilulŭ eĭ, câtŭ și maĭ alesŭ pentru spiritulŭ de adâncă iubire și admirațiune pentru faptele marĭ ale trecutuluĭ națiuneĭ.

Monumentulŭ însă neperitorŭ ce Academia a ridicatŭ istorieĭ naționale, sieșĭ și unuia din istoriciĭ ceĭ maĭ de căpetenie aĭ națiuneĭ, este publicațiunea de *Documente privitóre la Istoria Românilorŭ.* Ea a începutŭ cu documentele adunate de nemuritorulŭ Eudoxiu Hurmuzaki și s'a urmăritŭ și îmbogățitŭ de Academie cu documente culese prin stăruința eĭ proprie.

După încetarea din viață a neobositului Eudoxiu Hurmuzaki, patriotica sa familie a dăruitŭ guvernului românŭ tóte manuscriptele rĕmase de la elŭ, ródele unorŭ cercetări și studiĭ de peste 30 de anĭ. Aceste manuscripte cuprindeaŭ douĕ felurĭ de lucrărĭ: a) o colecțiune de vre-o 3.000 documente pentru istoria Românilorŭ din secoliĭ XIV—XIX, maĭ tóte nepublicate; b) o bogată serie de studiĭ istorice originale asupra aprópe întregeĭ istoriĭ a Românilorŭ.

Guvernulŭ a începutŭ, la 1876, publicarea amêndurorŭ acestorŭ seriĭ de manuscripte, una sub titlulŭ de *«Documente privitóre la Istoria Românilorŭ»*, cealaltă sub titlulŭ de *«Fragmente din Istoria Românilorŭ»*. Ministeriulŭ Cultelorŭ și alŭ Instrucțiuniĭ publice întîmpinândŭ dificultățĭ în regulata publicațiune a acestuĭ mare și însemnatŭ materialŭ istoricŭ, a trecutŭ în anulŭ 1880 întréga lucrare Academieĭ.

Academia a pusŭ silințe stăruitóre pe de o parte pentru a grăbì publicarea prețiosuluĭ tesaurŭ istoricŭ pusŭ la a sa disposițiune, iar pe de alta pentru a îmbogățì colecțiunea de documente cât maĭ multŭ ar fi cu putință, spre a face dintr'însa unŭ isvorŭ bogatŭ de informațiunĭ pentru luminarea trecutuluĭ némuluĭ românescŭ.

Academia a publicatŭ deci tóte studiile originale istorice ale luĭ Eud. Hurmuzaki, carĭ formézá 5 volume în 8°; apoĭ a publicatŭ treĭ volume în 4° de documente, carĭ împreună cu alte treĭ publicate de Ministeriŭ cuprinde întréga colecțiune de documente Hurmuzaki. La acésta Academia a adausŭ 11 volume suplementare carĭ cuprindŭ peste 6.800 documente dintre aniĭ 1199—1849 adunate din diferite archive publice și private, maĭ alesŭ din Italia, Francia și Polonia. Acéstă colecțiune de documente, plănuită la începutŭ pentru 7 volume, formézá astădĭ 17 volume, și maĭ sunt încă materiale adunate pentru celŭ puținŭ alte 6 volume.

In acestŭ modŭ pe temeliile așezate de Eud. Hurmuzaki, Academia a ridicatŭ unŭ monumentŭ grandiosŭ alŭ istoriografieĭ române, monumentŭ la a căruĭ înălțare a contribuitŭ munca neobosituluĭ cercetătorŭ, sentimentele de iubire de némŭ ale familieĭ sale, stăruințele neobosite ale Academieĭ și dărnicia Statuluĭ românŭ, care dă de patru-spre-dece anĭ fondurile necesare acesteĭ publicațiunĭ.

V.

Studiĭ și publicațiunĭ sciințifice.

Sciințele naturale și matematice aŭ fostŭ cele din urmă carĭ aŭ intratŭ în cerculŭ de activitate alŭ Academieĭ nóstre.

Statutele din 1867 aŭ creatŭ «Secțiunea sciințelorŭ naturale». In tótă epoca Societățiĭ Academice (1867—1879) găsimŭ în *Analele* nóstre unŭ singurŭ memoriŭ de cuprinsŭ sciințificŭ, discursulŭ cetitŭ la 1872 de rĕposatulŭ Dr. A. Fĕtu «Despre încercările făcute pentru desvoltarea «sciințelorŭ naturale în România.»

Membriĭ Secțiuneĭ sciințifice, puținĭ la numĕrŭ la începutŭ, s'aŭ înmulțitŭ în cursulŭ anilorŭ; însă numaĭ la 1879, când s'a reorganisatŭ Academia Română ca Institutŭ Naționalŭ, s'a datŭ acesteĭ Secțiunĭ o posițiune deplinŭ egală cu cele-lalte douĕ surorĭ ale eĭ.

In legea prin care s'a declaratŭ Academia de institutŭ naționalŭ s'aŭ fundatŭ de Statŭ douĕ premiĭ anuale de câte 5.000 leĭ. Unulŭ dintre acestea, numitŭ *Premiulŭ Lazărŭ*, s'a pusŭ la esclusiva disposițiune a Secțiuneĭ sciințifice.

De atuncĭ activitatea Secțiuneĭ sciințifice și-a luatŭ avêntulŭ. De pe la anulŭ 1879 *Analele* nóstre cuprindŭ unŭ însemnatŭ numĕrŭ de memoriĭ și comunicărĭ sciințifice din diferitele ramurĭ ale sciințelorŭ naturale și matematice atâtŭ teoretice cât și aplicate: geologie, antropologie, chimie, zoologie, botanică, agricultură, etc. etc.

In aniĭ 1874—1880 s'a datŭ o deosebită atențiune observațiunilorŭ meteorologice: s'aŭ cumpĕratŭ instrumente și s'aŭ instalatŭ diferite observatoriĭ prin țéră; iar în *Analele* nóstre s'aŭ publicatŭ tabelele observațiunilorŭ făcute până la 1880, când s'a înființatŭ spre acestŭ scopŭ *Institutulŭ Meteorologicŭ* din capitală.

VI.

P r e m i ĭ.

Pre lângă lucrările produse prin activitatea internă a Academieĭ, adecă esecutate de membriĭ sĕĭ din propria lorŭ inițiativă saŭ după

speciale însărcinări, cum sunt *memoriele* și *notițele sciințifice* carĭ compunŭ 20 de volume din *Analele* nóstre, elaborarea *Dicționaruluĭ*, publicarea *Operelorŭ luĭ Cantemirŭ* și ale luĭ *Mironŭ Costinŭ*, publicarea celorŭ șése volume de vechĭ texte ale limbeĭ române; pre lângă tóte acestea Academia a remuneratŭ prin premiĭ alte publicațiunĭ și lucrărĭ tractândŭ despre subiecte carĭ aŭ fostŭ indicate și puse la concursŭ prin decisiunile eĭ.

In aniĭ dela 1868 la 1890 s'aŭ acordatŭ 9 premiĭ în sumă de leĭ 41.005 autorilorŭ a nouĕ lucrărĭ, presentate la concursurĭ asupra anume subiecte; alte 19 premiĭ în sumă de leĭ 96.000 s'aŭ acordatŭ autorilorŭ a 19 publicațiunĭ presentate la concursurile anuale pentru cele maĭ bune cărțĭ tipărite. (4)

De maĭ multe orĭ Academia s'a aflatŭ în posițiunea neplăcută de a nu puté acorda unele din premiile sale, saŭ din lipsa completă de concurențĭ saŭ pentru că lucrările presentate nu s'aŭ părutŭ îndestulŭ de satisfăcĕtóre. In aceste casurĭ valórea premiilorŭ neacordate s'a adausŭ la fondurile cărora ele aparținŭ spre a se mărì în acestŭ modŭ putința de a se da în viitorŭ recompense totŭ maĭ multe la aceĭ carĭ prin lucrărĭ de valóre vorŭ contribuì a rĕspândì cultura între Românĭ.

Mulțămită patrioticelorŭ pornirĭ ale unorŭ Românĭ iubitorĭ de cultura némuluĭ lorŭ, mulțămită dărnicieĭ Statuluĭ Românŭ, premiile de carì dispune Academia se îmmulțescŭ din anŭ în anŭ prin fundațiunĭ și donațiunĭ anume destinate pentru a recompensa activitatea literară și sciințifică și a se da astŭ-felŭ unŭ avêntŭ din ce în ce maĭ mare desvoltăreĭ cultureĭ naționale.

VII.

Misiunĭ.

Misiunile de cercetărĭ și esplorărĭ sunt pretutindenĭ unulŭ din cele maĭ însemnate mijlóce de desvoltare sciințifică.

Ele înlesnescŭ adunarea de noue cunoscințe, de noue materiale pentru a revĕrsa asupra activitățiĭ bărbațilorŭ învĕțațĭ luminĭ maĭ marĭ

(4) Nota la pag. 229.

și maĭ viĭ, pentru a completa lucrărĭ cunoscute, pentru a lărgì și rectifica cerculŭ cunoscințelorŭ dobândite.

Mijlócele de carĭ a dispusŭ și dispune Academia nóstră nu ĭ-aŭ permisŭ a întrebuința acestŭ mijlocŭ de cercetărĭ sciințifice decât în modŭ fórte restrînsŭ.

De abia ĭ-a fostŭ cu putință a organisa douĕ misiunĭ și câte-va însărcinărĭ de o însemnătate maĭ mică. Resultatele bogate obținute prin aceste misiunĭ și însărcinărĭ sunt încă o dovadă pipăită despre marea lorŭ utilitate.

La 1877 s'a trimesŭ în Rusia o misiune cu care a fostŭ însărcinatŭ d-lŭ Gr. G. Tocilescu. Scopulŭ acesteĭ misiunĭ era de a cerceta prin bibliotecele și archivele din Moscva și St. Petersburg manuscriptele operelorŭ necunoscute ale luĭ Dimitrie Cantemirŭ rĕmase pre acolo după mórtea sa; de a colaționa cu originalele textulŭ unorŭ scrierĭ deja publicate ale aceluiașĭ mare scriitorŭ; de a procura documente biografice asupra ilustruluĭ, erudituluĭ și nenorocituluĭ voevodŭ alŭ Moldoveĭ, care a fostŭ silitŭ a-șĭ petrece ultimiĭ anĭ aĭ vieţeĭ sale printre străinĭ și a murì departe de pămîntulŭ Moldoveĭ luĭ.

Cercetările d-luĭ Tocilescu aŭ fostŭ rĕsplătite cu celŭ maĭ deplinŭ succesŭ. Ḑ-sa a descoperitŭ unŭ numĕrŭ însemnatŭ de manuscripte autografe ale luĭ Cantemirŭ, cuprinḑêndŭ scrierĭ cu totulŭ necunoscute până atuncĭ și documente prețióse despre viața luĭ în Rusia. O parte din aceste descoperirĭ aŭ fostŭ publicate în *Operele* luĭ Cantemirŭ editate de Academie.

In anulŭ următorŭ 1878 o nouă misiune a fostŭ încredințată d-luĭ Nic. Densușianu. Scopulŭ era de a cerceta în archivele și bibliotecele Transilvanieĭ și ale Ungarieĭ documentele privitóre la revoluțiunea luĭ Horia din 1784. Resultatele acesteĭ misiunĭ aŭ fostŭ asemenea fórte mulțumitóre. S'a descoperitŭ unŭ însemnatŭ numĕrŭ de documente de mare însemnătate pentru istoria aceleĭ celebre revoluțiunĭ, documente cu ajutorulŭ cărora d-lŭ Densușianu a compusŭ frumósa sa scriere, a căreĭ valóre Academia a avutŭ plăcerea a o recunósce acordându-ĭ unulŭ din premiile anuale.

Unŭ însemnatŭ numĕrŭ de informaţiunĭ de celŭ maĭ mare preţŭ aŭ fostŭ asemenea adunate de d-lŭ Densuşianu în cercetările sale, prin Oradea-Mare, Clujŭ şi aiurea, maĭ alesŭ asupra mareĭ mişcărĭ istorice şi filologice din Transilvania şi Ungaria la sfîrşitulŭ seculuĭ trecutŭ şi la începutulŭ celuĭ presentŭ, mişcare care a contribuitŭ în celŭ maĭ înaltŭ gradŭ la deşteptarea consciinţeĭ romanităţeĭ nóstre.

Asemenea róde îmbelşugate aŭ adusŭ şi însărcinările carĭ s'aŭ datŭ în câte-va rîndurĭ venerabiluluĭ nostru colegŭ d-lŭ G. Bariţiŭ de a aduna de prin colecţiunile Transilvanieĭ documente şi alte informaţiunĭ istorice privitóre la Românĭ. Nu numaĭ că d-sa a îmbogăţitŭ colecţiunile Academieĭ nóstre, dar din cercetările sale a eşitŭ însemnata sa lucrare intitulată *Părţĭ alese din Istoria Transilvanieĭ pe douĕ sute de anĭ în urmă*, în douĕ volume.

Totŭ astŭ-felŭ Academia a avutŭ a se felicita şi de resultatele obţinute prin cercetările d-luĭ Cecchetti şi Soranzo în Veneţia, ale d-luĭ Odhner la Stockholm, ale d-luĭ I. Bianu în Rusia şi Polonia.

VIII.

Biblioteca.

Insăşĭ natura lucrărilorŭ pentru carĭ s'a înfiinţatŭ Academia Română cerea ca îndată, de la începutulŭ activităţeĭ sale, să-şĭ formeze o bibliotecă pentru a înlesnì activitatea atâtŭ propriilorŭ sĕĭ membri cât şi altorŭ persóne studióse. Biblioteca Academieĭ s'a desvoltatŭ şi a crescutŭ în proporţiune cu crescerea şi întinderea activităţeĭ sale.

In întâiĭ 10 anĭ ea s'a desvoltatŭ încetŭ şi era formată maĭ alesŭ din publicaţiunĭ filologice.

Din anŭ în anŭ însă biblioteca nóstră a crescutŭ totŭ maĭ repede, parte prin cumpĕrărì, dar maĭ alesŭ prin donaţiunĭ. Câte-va bibliotecĭ particulare întregĭ şi de cea maĭ mare valóre aŭ fostŭ adaose la biblioteca Academieĭ. Intre acestea trebue amintite maĭ cu osebire acea a rĕposatuluĭ nostru colegŭ A. Papiŭ-Ilarianŭ (1934 volume) şi acea a

d-luĭ D. C. Sturdza-Scheianulŭ (7431 volume), carĭ amêndouĕ împreună cuprindŭ între altele colecţiunea aprópe completă de tóte publicaţiunile vechĭ române şi străine privitóre la istoria nóstră naţională. Aceste douĕ bibliotecĭ aŭ fostŭ completate prin cea lăsată Academicĭ de cunoscutulŭ filo-românŭ Ubicini. Pre lângă acestea s'aŭ maĭ adaosŭ întregĭ bibliotecele lăsate Academieĭ prin testamente de rĕposaţiĭ Archimandritŭ Ghenadie Popescu (1214 volume), C. Hepites de la Brăila şi Boleslas Hizdeŭ de la Viena; cea d'întâĭ bogată în publicaţiunĭ teologice şi pedagogice, a doua în vechĭ publicaţiunĭ de medicină şi chimie, a treia cuprinḑêndŭ o frumósă colecţiune de vechĭ publicaţiunĭ de botanică. De asemenea biblioteca rĕposatuluĭ călugărŭ Nifonŭ Bălăşescu (2570 volume) rĕmasă la mânăstirea Căldăruşanĭ a fostŭ şi ea dăruită de Guvernŭ Academieĭ.

Darurile şi maĭ alesŭ schimburile de publicaţiunĭ cu alte Academiĭ şi societăţĭ sciinţifice se urcă aprópe la 2000 volume în fie-care anŭ; iar legea dela 13 Aprilie 1885, prin care se obligă tipografiile din ţéră a ne trimite câte 3 esemplare din tóte lucrările esecutate de ele, ne permite a forma o bibliotecă românéscă aprópe completă.

La 1871 o comisiune specială a constatatŭ că biblioteca se compunea din 249 opere în 441 volume, dintre carĭ 302 volume dăruite şi 139 cumpĕrate. La 1877 biblioteca cuprindea 3.423 volume. Astăḑĭ biblioteca Academieĭ posedă 40.436 volume, dintre carĭ 33.437 dăruite, 6.255 cumpĕrate.

Pre lângă colecţiunea cărţilorŭ tipărite, biblioteca Academieĭ maĭ posedă încă :

a) colecţiune de manuscripte,
b) » de documente,
c) » de charte geografice, stampe şi portrete,
d) » de monede vechĭ românescĭ.

Aceste colecţiunĭ, de cea maĭ mare însemnătate pentru studiile istorieĭ naţionale, s'aŭ formatŭ maĭ alesŭ în ultimiĭ 12 anĭ, maĭ multŭ prin donaţiunĭ.

Colecțiunea de manuscripte este formată maĭ cu sémă de manuscripte românescĭ saŭ slavone scrise în țĕrile române; într'însa se aflā, pre lângă unŭ însemnatŭ numĕrŭ de volume de cuprinsŭ religiosŭ, o bogată serie de texte ale vechilorŭ nóstre cronice. Numĕrulŭ totalŭ alŭ volumelorŭ, sporitŭ maĭ alesŭ dela 1879 încóce, este de peste 900.

Colecțiunea de documente numĕră astădĭ peste 20.000 bucățĭ, acte oficiale, publice și private din seciliĭ XV—XIX. Aprópe tóte documentele din colecțiunea acésta sunt până acum nepublicate; ele sunt unŭ tesaurŭ neprețuitŭ pentru totŭ felulŭ de studiĭ istorice: diplomatica, paleografia, sigilografia română, potŭ tóte să fie studiate din bogata colecțiune de documente a Academieĭ.

Colecțiunea de charte, de stampe și portrete vechĭ este desvoltată în acelașĭ spiritŭ ca și cele-lalte; adică și ea este compusă maĭ alesŭ din bucățĭ privitóre directŭ saŭ indirectŭ la istoria nóstră națională: portrete de ale Domnilorŭ și altorŭ persóne istorice ale Românilorŭ și ale popórelorŭ vecine: Turcĭ, Tătarĭ, Polonĭ, Ungurĭ, Rușĭ, întru cât maĭ alesŭ aceștĭ străinĭ aŭ avutŭ vre-o atingere cu Româniĭ; de asemenea, vederĭ și planurĭ de cetățĭ și orașe din țĕrile române și din cele vecine.

Colecțiunea numismatică. — Monedele vechĭ românescĭ, carĭ eraŭ abia cunoscute la înființarea Academieĭ, formézā astădĭ o bogată colecțiune de cea maĭ mare importanță pentru studiulŭ istorieĭ românescĭ, cu atâtŭ maĭ importantă cu cât ea ne păstrézā documente viĭ ale viețeĭ statelorŭ nóstre în primele lorŭ secole de existență.

Insemnătatea acesteĭ colecțiunĭ se vede chiar din numĕrulŭ bucăților carĭ o compunŭ. Ea cuprinde 2.623 monede vechĭ moldovenescĭ și muntenescĭ, 360 monede românescĭ noue, 270 monede bulgărescĭ, sĕrbescĭ, polone, rusescĭ.

IX.

Averea.

Averea Academieĭ represintă astădĭ o valóre de Leĭ 2.457.840,60, (5) și se compune din:

(5) Nota la pag. 230.

Leĭ 1.125.840,60 banĭ în efecte, şi
» 1.322.000 în immobile;
saŭ:
» 1.772.292 avere de a căreĭ venitŭ Academia dispune şi
» 676.548,60 avere, de a căreĭ venitŭ Academia nu dispune încă.(6)

Budgetulŭ anualŭ s'a suitŭ în anulŭ 1890 la Leĭ 121.985,55.

Veniturile provinŭ din:

Fondurile cu destinaţiune generală (între carĭ subvenţiunea de la Statŭ Leĭ 20.000 şi veniturile Zappa Leĭ 27.337,50) . .	Leĭ 63.930,65.
Fondurĭ cu destinaţiunĭ speciale (între carĭ dotaţiune dela Statŭ Leĭ 10.000, fondulŭ Năsturelŭ-Herescu Leĭ 16.069,25, fondulŭ Ioanŭ Fĕtu Leĭ 9.732,70) . . .	« 54.850,35
Escedentulŭ anuluĭ 1889	« 3.205,—

Cheltuelile se împartŭ în:

Cheltuelĭ propriĭ ale Academieĭ (personalŭ Leĭ 57.770, materialŭ Leĭ 2.900)	« 60.670,—
Premiĭ, achisiţiunĭ, publicaţiunĭ, tipăriturĭ	« 32.261,25
Cheltuelĭ din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu.	« 7.204,25
Capitalisărĭ după Regulamentŭ.	« 21.632,20
Escedentŭ	« 217,85

Cu totŭ ajutorulŭ datŭ de Statŭ şi cu tóte generósele donaţiunĭ făcute de particularĭ, venitulŭ actualŭ alŭ Academieĭ este neîndestulătorŭ atâtŭ pentru administraţiunea eĭ internă cât şi pentru desvoltarea cercetărilorŭ şi publicaţiunilorŭ eĭ sciinţifice.

Fondurile Academieĭ sunt următórele:

A.—Inceputulŭ avereĭ Academieĭ este donaţiunea de 5.000 galbenĭ făcută de rĕposatulŭ *Evangelie Zappa* la 1860, (7) la care s'a adaosŭ legatulŭ de 1.000 galbenĭ pe anŭ făcutŭ prin testamentulŭ sĕŭ. (8)

B.—La 1863 Domnitorulŭ *Alexandru Ioanŭ I* a pusŭ la disposiţiunea Guvernuluĭ suma de 1.000 galbenĭ, din alŭ cărorŭ venitŭ să se

(6) Nota la pag. 231.
(7) Nota la pag. 232.
(8) Nota la pag. 233.

dea premiĭ «pentru celŭ maĭ bunŭ uvragiŭ sciințificŭ scrisŭ în limba «română» pre care avea să-lŭ judece Consiliulŭ superiorŭ alŭ Instrucțiuneĭ publice. Acestŭ fondŭ a fostŭ trecutŭ la anulŭ 1870 în stăpânirea și administrarea Societățiĭ Academice.

C. — Statulŭ a venitŭ în ajutorŭ Academieĭ chiar din anulŭ fundăreĭ sale, acordându-ĭ o subvențiune care a variatŭ între 10.000 și 55.000 leĭ pe anŭ, și care pentru toțĭ ceĭ 24 anĭ trecuțĭ se urcă la suma de leĭ 608.203,70.

D. — Atențiunea națiuneĭ întregĭ fiindŭ îndreptată asupra acestuĭ institutŭ de cultură, maĭ multe persóne, cu dorŭ de țară și de națiune, ĭ-aŭ făcutŭ donațiunĭ, carĭ astădĭ compunŭ fondurile cu destinațiunĭ speciale. Aceste donațiunĭ sunt următórele:

1. — Ultimulŭ vlăstarŭ alŭ uneia din cele maĭ marĭ și maĭ strălucite familiĭ în istoria culturală a Românilorŭ, *Generalulŭ Constantinŭ Năsturelŭ-Herescu,* a lăsatŭ Academieĭ, printr'unŭ codicilŭ alŭ testamentuluĭ sĕŭ, jumĕtate din venitulŭ moșielorŭ Năsturelŭ din Teleormanŭ și Satu noŭ saŭ Lămoteștiĭ din Ilfovŭ. Prin acestŭ legatŭ, alŭ căruĭ venitŭ anualŭ se urcă la 32.000 leĭ, s'aŭ instituitŭ premiile anuale Năsturelŭ de câte 4.000 leĭ pentru cea maĭ bună publicațiune apărută în cursulŭ anuluĭ și Marele Premiŭ Năsturelŭ de 12.000 leĭ care se dă din patru în patru anĭ celeĭ maĭ importante publicațiunĭ românescĭ apărute în acéstă periódă de timpŭ. (9)

Acestŭ legatŭ, intratŭ în stăpânirea Academieĭ la 1877, a contribuitŭ în fórte mare parte atâtŭ la desvoltarea activitățeĭ proprie a Academieĭ nóstre, precum și la avêntulŭ pre care ea ĭlŭ dă, prin premiile acordate, activitățeĭ literare în afară de propria sa lucrare.

După Evangelie Zappa, Generalulŭ Năsturelŭ-Herĕscu este alŭ doilea fundatorŭ alŭ Academieĭ Române. Memoria luĭ va fi pomenită cu pictate în toțĭ secoliĭ de toțĭ Româniĭ iubitorĭ de cultura némuluĭ lorŭ.

2. — Colegulŭ nostru d-lŭ *A. Odobescu,* la 1871, a oferitŭ suma de 1.000 leĭ, la care cu treĭ anĭ în urmă, la 1874, a maĭ adaosŭ alțĭ

(9) Nota la pag 236.

1.000 leĭ, ca să constituéscă unŭ premiŭ care să se dea celeĭ maĭ bune disertaţiunĭ cuprinḑêndŭ: *Cercetărĭ asupra popórelorŭ carĭ aŭ locuitŭ ţĕrile române de-a stânga Dunăreĭ maĭ înainte de conquista acestorŭ ţĕrĭ de către Imperatorulŭ Traianŭ.* Acestŭ premiŭ a fostŭ acordatŭ la 1877 d-luĭ Gr. G. Tocilescu pentru scrierea «Dacia înainte de Romanĭ.»

3.—Fostulŭ nostru colegŭ Dr. *Anastasie Fĕtu* a făcutŭ, la 1872, o donaţiune de 10.000 leĭ, din alŭ căreĭ venitŭ să se premieze maĭ întâĭ «cea maĭ bună chartă sciinţifică a Românieĭ» şi în urmă «alte opere «de sciinţe naturale, precum de geologia, botanica şi zoologia Românieĭ.»

4.—La 1879 uniĭ din membriĭ disolvateĭ *Societăţĭ Craiovene pentru cultura poporuluĭ* aŭ oferitŭ Academieĭ fondulŭ eĭ de 6.300 leĭ. Oferta a fostŭ primită şi s'a hotărîtŭ ca venitulŭ să fie datŭ ca premiĭ de câte 1.500 leĭ celorŭ maĭ bune cărţĭ didactice române.

5. — Prin premiile fonduluĭ Societăţiĭ Craiovene Academia a câştigatŭ putinţa de a estinde influenţa sa directă asupra literatureĭ didactice, asupra şcóleĭ. Acéstă influenţă câştigă însă nouĕ şi multŭ maĭ puternice mijlóce prin legatulŭ făcutŭ eĭ la 1887 de către rĕposatulŭ *Ioanŭ Fĕtu,* frate alŭ rĕposatuluĭ nostru colegŭ şi donatorŭ D-rulŭ Anastasie Fĕtu.

Ioanŭ Fĕtu a lăsatŭ prin testamentŭ Academieĭ averea sa în valóre cam de 250.000 leĭ, parte în efecte, parte în immobile. Usufructulŭ unuĭ immobilŭ şi o parte din venitulŭ avereĭ mobile sunt lăsate în folosinţa vĕduveĭ rĕposatuluĭ. Pentru restulŭ venituluĭ, testamentulŭ a dispusŭ ca una din cincĭ părţĭ să fie întrebuinţată de Academie spre satisfacerea trebuinţelorŭ sale, iar cele-lalte 4 din 5 părţĭ să se întrebuinţeze spre a se procura cărţĭ didactice carĭ să se împarţă fără plată la eleviĭ sĕracĭ din şcolile rurale.

Ultima cugetare a acestuĭ bărbatŭ cu simţeminte patriotice a fostŭ ca averea luĭ să fie folosită pentru desvoltarea cultureĭ naţionale şi în specialŭ pentru rĕspândirea acesteĭ culturĭ în poporaţiunea satelorŭ nóstre. Academia consideră ca o sfântă datorie a sa de a îndeplini cât maĭ bine aceste nobile intenţiunĭ. Până acuma, în doĭ anĭ, s'aŭ împărţitŭ la şcolariĭ din 4 judeţe 14.663 exemplare din diferite cărţĭ de şcólă privitóre la religiune, istoria naţională, geografie şi limba maternă.

6. — La anulŭ 1881 frații *Israelŭ Chajem, Leonŭ și Albertŭ Daniel,* bancherĭ din Iașĭ, aŭ făcutŭ Academieĭ o donațiune de 15.000 leĭ, alŭ căreĭ venitŭ anualŭ să fie întrebuințatŭ pentru «a înavuți colecțiunile «sale privitóre la istoria patrieĭ, fie cu chrisóve și documente, fie cu «cărțĭ vechĭ și manuscripte românescĭ, fie cu monete saŭ alte obiecte «antice.»

7. — In acelașĭ anŭ rĕposatulŭ *Teodorŭ Veissa* a lăsatŭ Academieĭ prin testamentŭ suma de 25.000 leĭ, fără a-ĭ da o anumită destinațiune. Valórea acesteĭ donațiunĭ a fostŭ încorporată în fondulŭ economiilorŭ, alŭ căruĭ venitŭ servesce la cheltuelile generale ale Academieĭ.

8. — Câțĭ-va anĭ în urmă, la 1884, o nouă donațiune a fostŭ făcută Academieĭ de rĕposatulŭ *Dimitrie Hagi-Vasile,* care ĭ-a lăsatŭ suma de leĭ 20.000 «pentru a se da din cincĭ în cincĭ anĭ din venitŭ unŭ premiŭ «de 5.000 leĭ sub numele donatoruluĭ, pentru cea maĭ bună scriere «imprimată în interesulŭ comerciuluĭ.» Diferite dificultățĭ ivindu-se în regularea moșteniriĭ fericituluĭ donatorŭ, Academia d'abia la finele anuluĭ 1887 a pututŭ intra în posesiunea fonduluĭ instituitŭ. Academia a hotărîtŭ a pune la concursulŭ întâiuluĭ premiŭ alŭ acestuĭ fondŭ subiectulŭ *Istoria comerciuluĭ la Românĭ,* remânêndŭ ca pentru premiile următóre să se determine subiectele la timpŭ.

9. — O donațiune de acelașĭ felŭ ca cea precedentă a făcutŭ Academieĭ la 1885 rĕposatulŭ *G. San-Marinŭ,* instituindŭ unŭ fondŭ de 10.000 leĭ, din alŭ căruĭ venitŭ să se dea premiĭ carĭ vorŭ purta numele donatoruluĭ. Academia a hotărîtŭ ca aceste premiĭ să fie de câte 1.500 leĭ, la fie-care treĭ anĭ, și să se dea la publicațiunĭ privitóre la economia națională.

10. — Rĕposatulŭ bancherŭ din Iașĭ *Iacobŭ Neuschotz* a lăsatŭ instituțiuneĭ nóstre suma de 20.000 leĭ, alŭ căreĭ venitŭ să fie afectatŭ «pen«tru premiĭ autorilorŭ de opere ce după aprecierea Academieĭ se vorŭ «admite ca bune și folositóre.» Academia a instituitŭ din veniturile acestuĭ fondŭ premiulŭ bienalŭ Neuschotz de câte 1.500 leĭ.

11. — Academia a fostŭ adâncŭ mișcată primindŭ o donațiune fórte însemnată prin valórea eĭ morală. D-lŭ *Alexandru Constantinŭ Bodescu*, românŭ din Basarabia, dorindŭ a contribui la înălțarea cultureĭ românescĭ acolo unde acésta este cu putință, a făcutŭ Academieĭ o donațiune de 2.000 ruble. S'a instituitŭ din acéstă donațiune unŭ fondŭ purtândŭ numele donatoruluĭ, iar venitulŭ fonduluĭ s'a destinatŭ unuĭ premiŭ cincenalŭ de 1.500 leĭ.

12. — La 1885 Academia a avutŭ durerea de a perde pre unulŭ din ceĭ maĭ zeloșĭ din membriĭ sĕĭ corespondențĭ, pe D-rulŭ *M. G. Obedenaru*, bărbatŭ învĕțatŭ, care totŭ-dea-una a desvoltatŭ o neadormită activitate pentru a procura Academieĭ documente istorice și alte materiale sciințifice.

Acestŭ bărbatŭ distinsŭ, răpitŭ patrieĭ în flórea vêrsteĭ, a voitŭ ca să contribuéscă și după trecerea luĭ dintre noĭ la desvoltarea cultureĭ naționale, căreia ișĭ destinase viéța. Spre acestŭ scopŭ a lăsatŭ Academieĭ tótă averea luĭ în valóre de aprópe o jumĕtate de milíonŭ de leĭ, dispunêndŭ prin testamentŭ ca usufructulŭ aceşteĭ averĭ să fie alŭ vĕduveĭ sale și alŭ frateluĭ sĕŭ maĭ micŭ, cât vorŭ trăi. (10) Nobleța simțemintelorŭ din carĭ aŭ pornitŭ aceste disposițiunĭ se arată de sine. Doctorulŭ Obedenaru șĭ-a câștigatŭ în Academia Română loculŭ de onóre lângă Evangelie Zappa și Generalulŭ Năsturelŭ-Herĕscu, cât timpŭ va trăi acéstă instituțiune națională.

13. — Rĕposatulŭ *Teodorŭ Macinca*, fostŭ profesorŭ la școla comercială din Craiova, prin testamentulŭ sĕŭ de la 3 Ianuarie 1890, a lăsatŭ Academieĭ casele sale din Craiova în valóre cam de 80.000 leĭ.

14. — Incheiŭ enumerarea donațiunilorŭ făcute Academieĭ cu acea care este datorită generosităţiĭ uneĭ femeĭ. Domnița Alina Știrbeiŭ, după maĭ multe acte de generositate către diferite instituțiunĭ de cultură ale țĕreĭ, a făcutŭ Academieĭ o donațiune de 200.000 leĭ, care constitue *Fondulŭ Princesa Alina Știrbeiŭ.*

(10) Nota la pag. 241.

Generósa donatóre a hotărîtŭ, prin actulŭ sĕŭ de donațiune, ca cea maĭ mare parte din venitulŭ fonduluĭ să fie întrebuințată pentru publicațiunĭ privitóre la istoria Românilorŭ. «Am credutŭ, dice donatórea, «că e bine să daŭ acesteĭ donațiunĭ o destinațiune maĭ multŭ istorică, «fiindŭ-că cunoscința esactă și amĕnuntă a istorieĭ naționale este funda-«mentulŭ adevĕratuluĭ patriotismŭ, care pricepêndŭ binele și progresulŭ «săvêrșitŭ, relele și nevoile suferite, arată cetățénuluĭ calea ce trebue «să urmeze cu încredere și cu siguranță.» (11)

Studiile istorieĭ nóstre naționale vorŭ câștiga prin acéstă fundațiune unŭ puternicŭ și vecĭnicŭ sprijinŭ, iar Academia Română se va puté apropia din ce în ce maĭ multŭ de realisarea unuia din principalele scopurĭ pe carĭ le urmăresce; adică de înălțarea cunoscințeĭ istorieĭ Românilorŭ, așa în cât, ca într'o adevĕrată oglindă, să vedemŭ într'însa trecutulŭ celŭ greŭ prin care némulŭ nostru a ajunsŭ la starea luĭ de astădĭ și să luămŭ din ea învĕțăminte și tărie sufletéscă pentru a lucra și lupta maĭ înainte le îndeplinirea misiuneĭ civilisatóre care ni s'a încredințatŭ de provedință, când marea și nemuritórea cetate a Romeĭ a trimesŭ la gurele Dunăriĭ șĭ în Carpațĭ vlăstarulŭ puternicŭ din care a crescutŭ némulŭ românescŭ.

X.

Conclusiune.

In acéstă scurtă ochire retrospectivă am redeșteptatŭ în aducerea nóstră aminte fasele principale prin carĭ a trecutŭ Academia Română în decursulŭ celorŭ d'întâĭ 25 anĭ de existență, carĭ se închee astădĭ; am amintitŭ principalele curente de ideĭ și preocupările cele maĭ însemnate carĭ aŭ condusŭ lucrările Academieĭ nóstre în acestŭ primŭ pătrarŭ de secolŭ de existență și activitate; am arĕtatŭ lucrările și publicațiunile de căpetenie carĭ sunt rodulŭ acesteĭ activitățĭ

(11) Nota la pag. 242.

Academia se presintă astădĭ cu următórele publicaţiunĭ:

a) 46 volume de *Anale*, în carĭ se cuprindŭ 155 memoriĭ, notiţe şi comunicărĭ sciinţifice;

b) 14 volume de publicaţiunĭ despre limba română: dicţionarŭ, gramatică şi texte vechĭ;

c) 10 volume de opere ale vechilorŭ istoricĭ românĭ, Cantemirŭ, Mironŭ Costinŭ, Nicolae Bălcescu;

d) 5 volume de studiĭ şi colecţiunĭ de obiceiurĭ şi de literatură poporană a Românilorŭ;

e) 7 volume de traducerĭ din autorĭ clasicĭ latinĭ şi grecĭ;

f) 17 volume cuprindêndŭ 9.603 documente istorice privitóre la relaţiunile maĭ alesŭ externe ale Românilorŭ din secoliĭ XII—XIX;

g) 5 volume de studiĭ istorice de Eudoxiu Hurmuzaki.

Academia se maĭ presintă cu o bibliotecă de peste 40.000 volume de cărţĭ tipărite carĭ cuprindŭ aprópe tótă literatura necesară pentru studiile istorieĭ naţionale; cu o colecţiune de peste 900 volume manuscrise, cea maĭ mare parte românescĭ; cu o colecţiune de preste 20.000 documente vechĭ românescĭ din ţéră, aprópe tóte originale şi nepublicate; cu o bogată colecţiune de portrete, stampe şi charte geografice vechĭ, tóte de cea maĭ mare valóre pentru istoria noastră; în fine cu o bogată colecţiune numismatică românéscă.

Aceste publicaţiunĭ şi colecţiunĭ sunt o dovadă materială a activităţeĭ Academieĭ nóstre. Naţiunea a pusŭ marĭ speranţe asupra instituţiuneĭ din care avemŭ onóre a face parte; ea a urmăritŭ de aprópe lucrarea nóstră, şi putemŭ avé mulţămirea că lucrarea şi străduinţele nóstre aŭ câştigatŭ acesteĭ Academiĭ încrederea tuturorŭ Românilorŭ iubitorĭ şi zeloşĭ pentru cultura némuluĭ lorŭ. Ce dovadă maĭ eclatantă póte fi pentru acésta decât cele 16 donaţiunĭ carĭ se rădică la o valóre aproximativă de 1.800.000 leĭ şi carĭ aŭ fostŭ încredinţate Academieĭ tocmaĭ pentrucă acele suflete generóse aveaŭ o deplină încredere că avutulŭ lorŭ va fi întrebuinţatŭ în modulŭ celŭ maĭ bunŭ pentru înălţarea cultureĭ némuluĭ românescŭ.

Aceste donaţiunĭ sunt, Domnilorŭ Colegĭ, dovada cea maĭ elocuentă şi fórte măgulitóre pentru Academie şi pentru aceĭ carĭ aŭ lucratŭ

și lucrézâ pentru buna eĭ desvoltare, pentru împuternicirea și lărgirea din ce în ce maĭ multŭ alŭ cerculuĭ activităţeĭ eĭ.

În anulŭ 1890 avemŭ a înregistra o dată memorabilă, și anume ḑiua de 5 (17) Martie, în care Alteţa Sa Regală Principele Ereditarŭ alŭ Italieĭ a venitŭ în mijloculŭ nostru și a arĕtatŭ unŭ viŭ interesŭ pentru acestŭ institutŭ de cultură. Pentru vecînica amintire a acesteĭ ḑile, Academia a alesŭ de Membru alŭ sĕŭ Onorarŭ pre nepotulŭ întemectoruluĭ Italieĭ, a mareluĭ Rege Victor Emanuel, pre primulŭ dintre Principiĭ Romeĭ Eterne, care — după trecere de aprópe dóue-ḑecĭ de secole — a venitŭ să visiteze Colonia luĭ Traianŭ dela Dunărea-de-jos; Academia a decisŭ tot-odată, ca, în memoria acesteĭ ḑile, să se bată o medalie, avêndŭ deoparte Columna luĭ Traianŭ cu legenda «ACADEMIA ROMANA 17 Martiu 1890», de altă parte legenda: «LVI VICTOR EMANVEL DE SAVOIA PRINCIPE EREDITAR AL ITALIEI.»

În ședinţa din 15 (27) Martie 1890 Academia a proclamatŭ Membru Onorarŭ alŭ sĕŭ pe Alteţa Sa Regală Principele Moștenitorŭ alŭ Românieĭ, care în ședinţa din 16 (28) Martie a mulţămitŭ printr'o cuvîntare căldurósă asupra cronicarilorŭ nostri.

De la începutulŭ eĭ și până astăḑĭ Academia nóstră a avutŭ 58 de membri activĭ, dintre carĭ câtorŭ-va nu le-a fostŭ cu putinţă a lua parte directă la lucrările sale. Dintre aceștia 23 aŭ încetatŭ din viéţă, după ce fie-care în putinţa sa a lucratŭ pentru cultura acestuĭ némŭ românescŭ, atâtŭ de amarŭ apĕsatŭ secolĭ îndelungaţĭ sub greutatea vremilorŭ și sub puterea vrăjmașilorŭ. (12)

Să ne aducemŭ aminte cu pietate în acéstă ḑi de sĕrbătóre de aceștĭ membri aĭ tinereĭ nóstre instituţiunĭ, să le binecuvîntămŭ numele și memoria și dela dînșiĭ să luămŭ tărie, noĭ carĭ suntemŭ încă în acéstă luptă nobilă pentru sciinţă, pentru lumină, pentru cultură.

Naţiunea românéscă întrégă are privirile aţintite asupra nóstră, ea așteptă lumina dela Academia Română; ea ne ajută și ne însufleţesce.

Participarea Augustilorŭ noștri Suveranĭ și a Principeluĭ Moștenitorŭ

(12) Nota la pag. 245.

la lucrările nóstre, interesulŭ viŭ ce Eĭ pórta acesteĭ instituțiunĭ naționale, sunt unŭ stimulentŭ maĭ multŭ pentru a mărì activitatea nóstră.

Să lucrămŭ dar și să încuragiămŭ lucrările celorŭ ce muncescŭ și cugetă pentru Românĭ, ca astŭ-felŭ să rĕmânemŭ în Orientulŭ Europeĭ totŭ-dea-una unŭ focarŭ netăgăduitŭ și influentŭ de cultură și să întărimŭ credința și convicțiunea tuturorŭ că Româniĭ sunt la Dunărea de jos ceĭ maĭ energicĭ muncitorĭ în domeniulŭ sciințelorŭ și alŭ artelorŭ, ceĭ maĭ neobosițĭ propagatorĭ aĭ civilisațiuniĭ.

NOTE.

(1) **Notă la pag. 193.**

1866 Martie. — Referatulŭ Ministruluĭ Cultelorŭ și Instrucțiuneĭ publice, C. A. Rosetti, cu No. 1.140, către Consiliulŭ Ministrilorŭ pentru formarea «Societățeĭ literare române».

In mijloculŭ preocupațiunilorŭ de reforme regeneratóre ale țěreĭ nóstre nu trebue să uĭtămŭ, Domnilorŭ Ministri, cea ce datorimŭ limbeĭ și literatureĭ nóstre naționale. Limba poporuluĭ românŭ, eterna dovadă a latinitățeĭ țěreĭ nóstre, reclamă imperiosŭ cultulŭ sěŭ, sub pedépsă de a nu maĭ puté servì de vehiculŭ cugetăreĭ naționale în noua sa desvoltare.

Cultivarea limbeĭ e reclamată imperiosŭ, Domnilorŭ Ministri, și de alte diverse împrejurărĭ. Fericita reîntroducere, fără preparative suficiente, a literelorŭ vechĭ latine în scrierea română de o parte, de alta întroducerea în limbă a nenuměrațĭ termenĭ de jurisprudență, cu nouele instituțiunĭ și legĭ, aŭ ocasionatŭ, nu trebue să ne ascundemŭ acésta, așa de mare perturbare în mersulŭ și desvoltarea normală a limbeĭ, în cât astădĭ, maĭ multŭ decât orĭ când, domnesce în privința eĭ o adevěrată confusiune și anarchie. Acéstă anarchie și confusiune preocupă seriosŭ nu numaĭ pe Româniĭ din Principatele-Unite, dar și pe ceĭ din provinciele dependinte de puterĭ străine.

Guvernamentele naționale, Domnilorŭ Ministri, nu potŭ considera cu ochiĭ indeferențĭ o asemenea stare de lucrurĭ. Istoria ne arată, în adevěrŭ, cât sunt de marĭ influențele limbeĭ, influențele literare asupra spirituluĭ și însușĭ caracteruluĭ naționalŭ. Esistă o legătură intimă și nedestructibilă între cugetare și espresiunea eĭ externă. A regula, a fixa, a stabilì acea espresiune și forma externă, este a regula și a da stabilitate înseșĭ cugetăreĭ. Din acestŭ punctŭ de vedere este o datorie nu numaĭ națională, dar și de prudență pentru guvernamentŭ ca să-șĭ pórte atențiunea și îngrijirile sale asupra faseĭ prin care forța lucrurilorŭ împinge limbagiulŭ naționalŭ.

Către acestŭ considerantŭ concurŭ și laudabile donațiunĭ făcute în interesulŭ cultureĭ limbeĭ naționale. Intre aceste donațiunĭ este a repausatuluĭ Evangelie Zappa. Incă de la primirea sumelorŭ donate, Ministeriulŭ Cultelorŭ și

Instrucţiunii publice a înaintatŭ, în înţelegere cu Consiliulŭ superiorŭ de Instrucţiune publică, diferite concursurĭ literare, carĭ tóte aŭ rĕmasŭ până astăḑĭ fără de nicĭ unŭ resultatŭ. Şi acésta lesne se póte esplica, Domnilorŭ Miniştri. A aştepta de la concursurĭ facerea unuĭ dicţionarŭ românŭ, saŭ fie şi elaborarea uneĭ definitive gramatice române, era a aştepta imposibilulŭ. Cea ce la alte popóre a fostŭ resultatulŭ lucrăreĭ a ḑecĭ de anĭ şi a numeróselorŭ societăţĭ, cum putea să se capete de la cunoscinţele, verĭ-câtŭ de profunde fie ele, ale unuĭ singurŭ individŭ.

Acestea considerându-le subsemnatulŭ, de acordŭ cu spiritulŭ dispoşiţiunilorŭ donatorilorŭ, şi ascultândŭ şi Consiliulŭ de Instrucţiune publică, a schiţatŭ prin anexatulŭ regulamentŭ cadrulŭ uneĭ societăţĭ menite a da ţĕreĭ într'unŭ timpŭ câtŭ maĭ apropiatŭ acele douĕ marĭ colonade ale templuluĭ sĕŭ literarŭ: Gramatica şi Glosariulŭ limbeĭ.

Regulamentulŭ acesta prevede, Domnilorŭ Ministri, formaţiunea Societăţeĭ literare române de membri din tóte provinciele locuite de Românĭ. In adevĕrŭ Gramatica şi Dicţionarulŭ doritŭ, nu trebue, nu potŭ să fie ale cutăruĭ dialectŭ românŭ, ci Gramatica şi Dicţionarulŭ limbeĭ române. Guvernamentele, sub scutulŭ cărora Dumneḑeŭ a aşezatŭ pe o parte din naţiunea română, nu potŭ decât să aplaude la formarea acesteĭ societăţĭ cu totulŭ literară, gramaticală şi lexicografică. Austria, în sînulŭ căreia Principatele-Unite aŭ reaflatŭ la unŭ momentŭ datŭ, în Ardealŭ, continuatŭ şirulŭ istorieĭ sale, întreruptŭ de la Neculcea; Austria, sub scutulŭ căreia s'a începutŭ cultura limbeĭ române atuncĭ, pe când Domniĭ vitregĭ o alungaseră din curtea lorŭ în Moldova şi Muntenia; Austria, care a simţitŭ ca însăşĭ dificultatea, ce simte astăḑĭ şi Guvernulŭ românŭ în privinţa scriereĭ limbeĭ nóstre, după cum se dovedesce din întrebările ce, în 1860 şi alte dăţĭ, a făcutŭ acestuia în privinţa ortograficĭ cu litere latine, suntemŭ sigurĭ, Domnilorŭ Ministri, că va privì cu mulţumire împărtăşirea la lucrările acesteĭ societăţĭ a învĕţaţilorŭ românĭ din Ardealŭ şi Bucovina.

Nu ne îndoimŭ nicĭ unŭ momentŭ despre bunavoinţă şi concursulŭ şi celorŭ-lalte guvernamente, sub carĭ staŭ alte provinciĭ române, când e vorba de instituirea uneĭ societăţĭ esclusivŭ filologice.

Tare de acéstă convingere, subsemnatulŭ nu se îndoesce, că încă la 1 Augustŭ viitorŭ, Societatea literară va fi constituită şi că ea, prin Statutele speciale ce-şĭ va da, va determina modalitatea, după care în scurtŭ timpŭ să putemŭ avé basele cultureĭ limbeĭ: Dicţionarulŭ şi Gramatica română, singurulŭ mijlocŭ, prin care se va puté pune capĕtŭ mareĭ confusiunĭ ce domnesce astăḑĭ, şi care durândŭ, nu póte avé decât rele influenţe asupra însuşĭ spirituluĭ naţionalŭ.

Aşteptŭ prin urmare, Domnilorŭ Ministri, aprobarea D-vóstre asupra anexatuluĭ regulamentŭ, spre a-lŭ supune apoĭ studiuluĭ Consiliuluĭ de Statŭ şi confirmăreĭ Inalteĭ Locotenenţe.

Ministru Secretarŭ de Statŭ la Despărţemîntulŭ Instrucţiuniĭ publice şi alŭ Cultelorŭ.

C. A. Rosetti.

Directorŭ generalŭ, V. A. Urechiă.

1866 Aprilie 1.— Decretulŭ Locotenenţeĭ Domnescĭ, cu No. 582, prin care s'a promulgatŭ «Regulamentulŭ' pentru formarea Societăţiĭ literare române.»

LOCOTENENŢA DOMNÉSCĂ A PRINCIPATELORŬ-UNITE ROMÂNE.

La toţĭ de faţă şi viitorĭ sănătate.

Asupra raportuluĭ d-luĭ Ministru Secretarŭ de Statŭ la Despărţemîntulŭ Instrucţiuneĭ publice şi alŭ Cultelorŭ, sub No. 1890;

Avêndŭ în vedere jurnalulŭ Consiliuluĭ nostru de Ministri, încheiatŭ în şedinţa de la 12 Martie curentŭ;

Audindŭ şi opiniunea Consiliuluĭ de Statŭ;

Amŭ decretatŭ şi decretămŭ :

Art. I. Regulamentulŭ pentru formarea Societăţiĭ literare române se aprobă de noĭ precum urmézâ :

Regulamentŭ

pentru formarea Societăţeĭ literare române.

Art. 1. Se va forma în Bucurescĭ o societate literară cu misiune specială:

a) De a determina ortografia limbeĭ române;

b) De a elabora Gramatica limbeĭ române;

c) De a începe şi realisa lucrarea Dicţionaruluĭ românŭ.

Art. 2. Societatea va ţiné şedinţele sale în Palatulŭ Universităţeĭ.

Art. 3. Societatea va fi subvenţionată de Statŭ şi va avé drepturĭ de a primì legate şi orĭ-ce ofrande.

Art. 4. Societatea se compune acum pentru întâia óră din următoriĭ membri:

a) Din treĭ membri din România de peste Milcovŭ;

b) Din patru membri din România de' dincóce de Milcovŭ;

c) Din treĭ membri din Transilvania;

d) Din doĭ membri din Banatŭ;

e) Din doï membri din Maramureşŭ;
f) Din doï membri din Bucovina;
g) Din treï membri din Basarabia;
h) Din doï membri din Macedonia.

Art. 5. Societatea îşĭ va alege preşedintele, vice-preşedintele şi secretariĭ din sînulŭ sĕŭ.

Art. 6. Societatea póte a-şĭ îmmulţi după nevoie numĕrulŭ membrilorŭ sĕĭ.

Art. 7. Pentru astă una dată Ministeriulŭ Instrucţiuneĭ publice şi alŭ Cultelorŭ va invita la societate de-a dreptulŭ pe aceĭ bărbaţĭ din ţĕrile locuite de Românĭ, ce se deosebescŭ prin meritele şi lucrările lorŭ literare.

Art. 8. Ministeriulŭ Instrucţiuneĭ publice şi alŭ Cultelorŭ va avé în vedere ca la alegerea de astă dată a membrilorŭ, după art. 4, să fie representate fiè-care din limbile neo-latine şi din limbile statelorŭ vecine carĭ aŭ avutŭ influenţă asupra formaţiuniĭ limbeĭ române.

Art. 9. Prima întrunire a Societăţeĭ va fi la 1 Augustŭ 1866; sesiunea acésta va fi de două lunĭ celŭ multŭ.

Art. 10. Indată după întrunirea Societăţiĭ ea va forma Statutele eĭ definitive, carĭ vorŭ fi supuse aprobăreĭ Domnescĭ.

Art. 11. In aceste sesiunĭ va discuta basele, după carĭ urméză a se elabora Dicţionarulŭ şi Gramatica; va defige modulŭ cum aŭ a se aduna materialele şi formele limbeĭ din tóte ţĕrile locuite de Românĭ; va decide de către cine şi cum să se lucreze cele douĕ cărţĭ din materialele adunate.

Art. 12. Ministeriulŭ Instrucţiuneĭ publice şi alŭ Cultelorŭ va procura membrilorŭ din provinciele vecine, până la formarea budgetuluĭ eĭ separatŭ, câte 80 galbenĭ spese de voiagiŭ şi câte doĭ galbenĭ diurnă, iar membrilorŭ din Principate câte treĭ-ḑecĭ de galbenĭ voiagiŭ şi doĭ galbenĭ diurnă pe totŭ timpulŭ cât vorŭ ţiné şedinţele literare.

Art. 13. Şi celŭ din urmă. Ministrulŭ nostru Secretarŭ de Statŭ la Despărţemîntulŭ Instrucţiuneĭ publice şi alŭ Cultelorŭ este însărcinatŭ cu aducerea la îndeplinire a acestuĭ decretŭ.

Datŭ în Bucurescĭ la 1 Aprilie 1866.

N. Haralambie, Generalŭ Golescu.

Ministru Secretarŭ de Statŭ la Despărţemintulŭ Instrucţiuniĭ publice şi alŭ Cultelorŭ.

C. A. Rosetti.

(2) **Notă la pag. 198.**

1867 Septembre 11 (23). — Propunere pentru regularea ortografieĭ române.

§. 1. Alfabetulŭ românŭ cuprinde tóte literele alfabetuluĭ latinŭ, carĭ sunt usitate în limbele Europeĭ de astăḑĭ, adică aceste 25: a, b, c, etc....

§. 2. Pentru limba românéscă de acum, alfabetulŭ acesta cuprinde, pre de o parte maĭ multe litere decât sunt de lipsă şi anume K, Q, Y; — pe de alta însă maĭ puţine, precum:

a) Dintre vocale, pentru ъ, ѫ, — încă şi pentru ѣ şi *oa*, când se pronunţă ca vocale simple.

b) Dintre consunante pentru ч, џ, з, ц şi ш.

§. 3. Sunetele vocale şi consunante, pentru carĭ ne lipsescŭ litere în alfa betulŭ latinŭ, tóte sunt derivate, prin fonetismulŭ limbeĭ din acelea pentru carĭ se află litere în alfabetulŭ latinŭ.

§. 4. Decĭ regulă ortografică generală:

a) Tóte sunetele primitive etimologice sunt a se scrie cu literele corespunḑĕtóre din alfabetulŭ latinŭ. J face ж.

b) Tóte sunetele derivate sunt a se scrie cu literele sunetelorŭ primitive, din carĭ se derivă.

§. 5. Regulele ortografice speciale şi în detaliŭ se vorŭ determina cu precisiune în partea analitică a Gramaticeĭ românescĭ la loculŭ unde se va pertracta fonetica limbeĭ românescĭ.

(Subscrişĭ): *T. Cipariu, A. T. Laurianŭ, G. Bariţiŭ, J. Străjescu, T. Maiorescu, J. C. Massimŭ, Jos. Hodosiŭ, A. Romanŭ, J. Caragiani, N. Ionescu.*

(3) **Notă la pag. 204.**

1884 Martie 23. — Cuvîntarea M S. Regeluĭ, prin care a făcutŭ donaţiunea pentru «Etymologicum magnum Romaniae.»

Avêndŭ onorulŭ de a fi membri aĭ acesteĭ înalte Adunărĭ, Regina şi Eŭ venimŭ totŭ-d'a-una cu bucurie în mijloculŭ d-vóstre, spre a asculta discuţiile vóstre sciinţifice, pe carĭ le urmărimŭ cu unŭ interesŭ neîncetatŭ. Insă cum póte să fie altŭ-felŭ, când lucrările de căpetenie ale Academieĭ sunt istoria şi limba, temeliele existenţeĭ nóstre naţionale? Ţara datoresce astăḑĭ Academieĭ unŭ şirŭ de documente istorice, ascunse până acum, şi carĭ aŭ fostŭ scóse din întunerecŭ prin ostenelele neobosite ale membrilorŭ eĭ, rĕspândindŭ nouă lumină asupra trecutuluĭ némuluĭ românescŭ. Nu maĭ puţinŭ însă trebue să ne ocupămŭ şi de viitorŭ.... de limba nóstră care s'a păstratŭ neatinsă în câm-

piile roditóre ale Dunăriĭ, în plaiurile mărețe ale Carpațilorŭ, aceste ținuturĭ încântătóre, descrise cu măestrie și în o limbă așa de curată de poetulŭ nostru popularŭ V. Alecsandri. Ce sarcină maĭ dulce póte avé Academia decât a lua sub paza sa acéstă limbă veche, pe care poporulŭ o înțelege și iubesce? Menținemŭ dar aceste frumóse expresiunĭ întrebuințate de strĕbunĭ, și nu ne tememŭ de cuvinte carĭ aŭ căpĕtatŭ de vécurĭ împămîntenirea: *Superflua non nocent*.

Ce limbă are noroculŭ de a dispune de patru cuvinte pentru o însușire· care trebue să fie mândria fie-căruĭ poporŭ, care trebue să fie scrisă pe stégulŭ fie-căreĭ armate: *voinicie*, *vitejie*, *bravură*, *eroismŭ*? Să ne ferimŭ însă de o îmbelșugare de expresiunĭ moderne, care, nepunêndŭ o stavilă la timpŭ, va înstrăina poporulŭ în limba sa.

Am fostŭ îndemnatŭ a rostì aceste câte-va cuvinte prin dragostea care am pentru frumósa și bogata limbă română, și fiindŭ încredințatŭ că dorința mea — îndrăsnescŭ a ḑice și a Academieĭ — nu va rĕmâné unŭ *pium desiderium*.

. Supunŭ dar la chibzuirea d-vóstre dacă nu ar fi folositorŭ de a face unŭ felŭ de «Etymologicum Magnum Romaniae», conținêndŭ tóte cuvintele vechĭ, carĭ altmintrelea vorŭ fi perdute pentru generațiunile viitóre: *Verba volant, scripta manent?*

Spre a sprijinì acéstă întreprindere, pentru care patru, cincĭ, șése anĭ vorŭ fi trebuincioșĭ, punŭ în fie-care anŭ modesta sumă de șése miĭ leĭ la disposițiunea Academieĭ.

Intr'adevĕrŭ lucrarea acésta este fórte întinsă, póte că nemărginită; să ne amintimŭ însă cuvîntulŭ luĭ Horațiŭ: «*Est modus in rebus, sunt certi denique fines*», și sunt convinsŭ că opera Academieĭ, care-șĭ va ridica astŭ-felŭ sie-șĭ unŭ monumentŭ neperitorŭ, va fi încoronată de o isbândă fericită.

(4) **Notă la pag. 209.**

Premiile acordate de Academia Română. 1868—1890.

a. *Pentru lucrărĭ puse la concursŭ.*

Anulŭ	Premiulŭ	Valóre	Autorulŭ și scrierea premiată
1868	Zappa	Leĭ 3.525	*T. Cipariŭ*, Gramatica limbeĭ române. Partea I. Analitica.
1876	»	» 8.000	» » Partea II. Sintetica.
1877	Odobescu	» 2.480	*Gr. G. Tocilescu*, Dacia înainte de Romanĭ.
1882	Năsturelŭ	» 5.000	» » » Țĕranulŭ românŭ.
1886	Eliade	» 5.000	*D. Vulpianu*, Poesia populară pusă în musică.
1887	Lazărŭ	» 5.000	*Dr. D. Brândză*, Flora Dobrogeĭ.
1888	Eliade	» 5.000	*E. Sevastos*, Nunta la Românĭ.
1888	»	» 2.000	*S. Fl. Marianŭ*, Nunta la Românĭ.
1890	»	» 5.000	*V. A. Urechiă*, Analele cultureĭ române.
	Premiĭ 9	Leĭ 41.005	

b. *Pentru publicațiunĭ.*

Anulŭ	Premiulŭ	Valóre	Autorulŭ și scrierea premiată
1877	Năsturelŭ	Leĭ 4.000	*A. Odobescu*, Istoria Archeologieĭ. I.
1880	»	» 4.000	*G. Sion*, Dramatice, etc.
1880	Eliade	» 5.000	*B. P. Hasdeŭ*, Cuvente den bĕtrânĭ. II.
1880	Lazărŭ	» 5.000	*Dr. D. Brândză*, Prodromulŭ Floreĭ române.
1881	Marele Pr. Năsturelŭ	» 12.000	*V. Alecsandri*, Despotŭ Vodă, etc.
1881	Eliade	» 5.000	*B. P. Hasdeŭ*, Cuvente den bĕtrânĭ. III.
1881	Lazărŭ	» 5.000	*P. S. Aurelianŭ*, Țéra nóstră.
1882	Năsturelŭ	» 4.000	*I. Stefanelli*, Catechese. I. II.
1883	»	» 4.000	*G. Crăinicénu*, Cursŭ de fortificațiune pasageră.
1883	Craiovénŭ	» 1.500	*I. Manliu*, Cursŭ elementarŭ de literatură.
1884	Năsturelŭ	» 4.000	*S. Fl. Marianŭ*, Ornitologia poporană română.
1885	Eliade	» 5.000	*N. Densușianu*, Revoluțiunea luĭ Horia.

Anulŭ	Premiulŭ	Valóre	Autorulŭ și scrierea premiată
1886	Lazărŭ	» 5.000	*Dr. Z. Petrescu*, Elemente de terapeutică.
1887	Eliade	» 5.000	*T. Văcărescu*, Luptele Românilorŭ în 1877-78
1887	Năsturelŭ	» 4.000	*I. I. Roșca*, Lăpușnénu, Fata de la Cozia.
1887	Craiovénŭ	» 1.500	*Dr. C. C. Codrescu*, Compendiŭ de igienă.
1888	Lazărŭ	» 5.000	*Em. Bacaloglo*, Elemente de fisică.
	Marele Pr.		
1889	Năsturelŭ	» 12.000	*A. Odobescu*, Scrierĭ literare și istorice.
1889	Eliade	» 5.000	*A. D. Xenopol*, Istoria Românilorŭ. I.
	19 premiĭ, Leĭ 96.000		

(5) **Notă la pag. 213.**

Averea Academieĭ.

Efecte de a cărorŭ venitŭ Academia dispune	Efecte de a cărorŭ venitŭ Academia nu dispune	Immobile de a cărorŭ venitŭ Academia dispune	Immobile de a cărorŭ venitŭ Academia nu dispune	Totalŭ	Numirea fondurilorŭ
312.366,80	—	242.000	—	554.366,80	Evangelie Zappa
38.200,—	—	—	—	38.200,—	Alex. Ioanŭ Cuza
36.778,90	—	600.000	—	636.778,90	Năsturelŭ-Herescu
1.412,50	—	—	—	1.412,50	Gheorghe Chițu
15.000,—	—	—	—	15.000,—	Frațiĭ Daniel
14.500,—	—	—	—	14.500,—	Dr. Anastasie Fĕtu
11.500,—	—	—	—	11.500,—	G. San-Marinŭ
22.000,—	—	—	—	22.000,—	D. Hagi-Vasile
24.000,—	—	—	—	24.000,—	Iacobŭ Neuschotz
6.000,—	—	—	—	6.000,—	Alexandru C. Bodescu
108.033,80	—	80.000	80.000	268.033,80	Ioanŭ Fĕtu
—	156.548,60	—	240.000	396.548,60	Dr. M. G. Obedenaru
—	—	80.000	—	80.000,—	Teodorŭ Macinca
—	200.000,—	—	—	200.000,—	Domnița Alina Știrbeĭ
115.600,—	—	—	—	115.600,—	Fondulŭ economiilorŭ (în care T. Veisa)
36.000,—	—	—	—	36.000,—	Fondulŭ Lazărŭ
19.700,—	—	—	—	19.700,—	F. Eliade-Rădulescu
8.200,—	—	—	—	8.200,—	Fondulŭ Craiovénŭ
769.292,—	356 548,60	1.002.000	320.000	2.447.840,60	
1.125.840,60		1.322.000,00			

(6) **Notă la pag. 214.**

Veniturile Academieĭ în aniĭ 1867—1891.

Aniĭ	Dela Statŭ	Fondurĭ propriĭ	Totalŭ
1867—68	23.703,70	24.564,07	48.267,77
1868—69	23.500	7.652,34	31.152,34
1869—70	20.000	26.590,85	46.590,85
1870—71	20.000	32.153,55	52.153,55
1871—72	10.000	43.430,36	53.430,36
1872—73	10.000	44.943,88	54.943,88
1873—74	10.000	42.743,88	52.743,88
1874—75	10.000	39.120,49	49.120,49
1875—76	10.000	43.174,81	53.174,81
1876—77	15.000	64 740,00	79.740,00
1877—78	15.000	66.945,95	81.945,95
1878—79	15.000	65.144,50	80.144,50
1879—80	30.000	36.871,15	66.871,15
1880—81	30.000	53.036,40	83.036,40
1881—82	30.000	55.261,75	85.261,75
1882—83	46.000	53.123,85	99.123,85
1883—84	40.000	54.708,35	94.708,35
1884—85	55.000	60.148,85	115.148,85
1885—86	45.000	65.802,35	110.802,35
1886—87	30.000	66.631,20	96.631,20
1887—88	30.000	69.186,35	99.186,35
1888—89	30.000	82 532,90	112.532,90
1889—90	30.000	83.869,25	113.869,25
1890—91	30.000	88.324,90	118.324,90
	608.203,70	1.270.701,98	1.878.905,68
Hurmuzaki 1880—91	288.350		288.350
	896.553,70		2.167.255,68

(7) **Notă la pag. 214.**

1860 Septembre 29.— Petițiunea luĭ Evangelie Zappa către Ministeriulŭ Cultelorŭ și Instrucțiunii publice, prin care dăruesce 5.000 galbenĭ.

Domnule Ministru,

Primindŭ onorabila adresă a Escelențeĭ Vóstre sub No. 3.278 cu alăturatulŭ jurnalŭ alŭ onorabiluluĭ Consiliŭ Ministerialŭ din 7 Aprilie anulŭ curentŭ, care pe lângă cele treĭ miĭ galbinĭ date din parte-mĭ maĭ nainte ca premie pentru o Gramatică, unŭ Dicționarŭ și Autorĭ clasicĭ, onorabilulŭ Consiliŭ l'a modificatŭ în fondŭ literarŭ, adăogândŭ încă ca trebuinciόse și două miĭ galbenĭ circa pentru alte ramurĭ ale literatureĭ, faptă, ce de multŭ era singură a mea dorință, și pentru care ḑice să facă apelŭ către nație, ca să vină în ajutorulŭ acesteĭ sume; subsemnatulŭ pe de o parte vrêndŭ ca să înlesnescŭ prin fondurĭ maĭ marĭ progresulŭ limbeĭ și literatureĭ nóstre, iar pe de alta să nu perdemŭ timpulŭ, până se va aduna suma, ce are să céră de la nație pentru punerea în lucrare a acestuĭ necesarŭ progresŭ alŭ țēreĭ nóstre, cu onóre viŭ, Domnule Ministru, a depune și aceste din urmă două miĭ pe lângă cele treĭ, peste totŭ cincĭ miĭ, No. 5.000 galbenĭ, care va servì pe viitorŭ în veciĭ vecilorŭ ca fondŭ pentru limba și literatura română a prea iubițilorŭ noștri frațĭ și fiĭ aĭ patrieĭ mele adoptive, și carĭ să se dea la dobândă cu asiguranța foncieră, din care dobândă se va alcătuì maĭ întâĭ o Gramatică, și după ea unŭ Dicționarŭ, adică; 1. Gramatică potrivită, perfectă și croitóre o dată pentru totŭ-d'a-una de o sistemă neschimbată de litere, pe basa căreĭ, fiindŭ maĭ nainte aprobate de o comisiune de bărbațĭ învĕțațĭ aĭ națieĭ și în puterea unuĭ decretŭ alŭ Guvernuluĭ, să scrie și să învețe tótă nația, neesceptându-se nicĭ chiar Guvernulŭ; 2. Alcătuire de unŭ Dicționarŭ alŭ limbeĭ orĭ cât desĕvêrșitŭ și compusŭ de bărbațiĭ învĕțațĭ, carĭ se vorŭ îndeletnicì: *a)* la culegerea, compunerea și derivația tutulorŭ ḑicerilorŭ române, lepĕdândŭ tóte străinismurile și primindŭ numaĭ câte trebuescŭ spre îndeplinirea limbeĭ, și acele pre carĭ obștésca întrebuințare le-a consfințitŭ și le-a familiarisatŭ, saŭ le-a însușitŭ limba naturalisându-se într'însa, și acésta cu cea maĭ mare băgare de sémă; *b)* compuitorulŭ saŭ compuitoriĭ Dicționaruluĭ vorŭ culege, prin mijlócele ce se vorŭ găsì maĭ potrivite, tóte ḑicerile carĭ zacŭ ascunse încóce și încolo, saŭ și chiar în întrulŭ colibeĭ celuĭ maĭ prostŭ țĕranŭ; *c)* îndată ce se va sĕvêrșì lucrulŭ, se va da în scumpa cercetare a uneĭ comisiĭ de maĭ mulțĭ membri alcătuită de către înaltulŭ Guvernŭ de bărbațĭ celŭ maĭ puținŭ desĕvêrșițĭ în vre-una din Academiĭ, și aprobându-se de dînșiĭ, guvernulŭ îlŭ

va declara de Dicționarŭ alŭ limbeĭ nației, și așa va fi în viitorŭ povĕțuitorulŭ celorŭ ce studiéză și scriŭ acea limbă.

Acestŭ Dicționarŭ, care este prea trebuinciosŭ, să se sĕvêrșéscă câtŭ maĭ curêndŭ pentru regularisirea limbeĭ și scrieriĭ eĭ, ca pe basa acésta să traducemŭ autorĭ clasicĭ, și alte cărțĭ trebuincióse pentru îmbogățirea literatureĭ și biblioteceĭ naționale; însă, fiindŭ anevoie a se alcătui curêndŭ de doĭ saŭ treĭ bărbațĭ, sunt de părere, dacă se va încuviința și de respectabilulŭ guvernŭ, să căutămŭ cu bună tocmélă maĭ mulțĭ ómenĭ învĕțațĭ și cu sciință în limba nóstră, ca să alcătuiască câte una literă din alfabetulŭ nostru, saŭ maĭ multe, după puterea și înlesnirea fie-căruia, supuindu-le la cercetarea sus pomeniteĭ comisiĭ și primindu-se de bune, să le plătimŭ; și cu acestŭ modŭ vomŭ avé unŭ Dicționarŭ bunŭ și curêndŭ.

După sĕvêrșirea acestorŭ două lucrărĭ, apoĭ se va întrebuința dobânda acésta pentru cele-lalte cărțĭ trebuincióse numaĭ literatureĭ limbeĭ române, fără a puté să se atingă saŭ să se scadă din acestŭ fondŭ măcarŭ o pară nicĭ o dată sub nicĭ unŭ felŭ de pretestŭ, în orĭ-ce întîmplare, fără deosebire, conservândŭ dreptulŭ de luarea socotelilorŭ totŭ-d'auna atâtŭ eŭ cât și moștenitoriĭ meĭ asupra acestuĭ fondŭ și dobânḑĭ, în cât să urmeze voința mea lăsată acum întocmaĭ, fără cea maĭ mică schimbare saŭ abusŭ.

Acéstă mică propunere a mea, Domnule Ministru, vĕ rogŭ, binevoițĭ a o înfățișa la aprobația M. S. Domnitoruluĭ, în temeiulŭ căreia sĕvêrșindu-se și lucrarea trebuinciósă pentru acestŭ fondŭ, vețĭ binevoi a mĕ însciința împreună și cassa unde voiŭ rĕspunde baniĭ, și pentru tóte acestea voiŭ rĕmâné recunoscĕtorŭ.

Primițĭ, Domnule Ministru, încredințarea considerațieĭ mele și stimeĭ cu care sunt alŭ Escelențeĭ Vóstre

29 Septembrie 1860, Broștenĭ.

cu totulŭ devotatŭ
Evangelie Zappa.

(8) **Notă la pag. 214.**

1860, Novembre 30. — Estrasŭ din testamentulŭ luĭ Evangelie Zappa, prin care dăruesce 1.000 galbenĭ pe anŭ.

Omulŭ fiindŭ muritorŭ și neavêndŭ datŭ de sus darulŭ de a-șĭ cunósce césulŭ morțeĭ, care-lŭ amenință în totŭ momentulŭ, de aceea este datorŭ a-șĭ regula lucrurile înainte de a sosi césulŭ acela, ca nu, după încetarea luĭ din viață, să se întîmple discordiĭ și judecățĭ între rudele sale. Pe basa acestuĭ

cuvîntŭ necontestabilŭ, subscrisulŭ, astădĭ la 60 de anĭ aĭ vârsteĭ mele, avêndŭ minţile întregĭ şi fiindŭ întru tóte sănătosŭ, scriŭ însumĭ cu mâna mea acestŭ alŭ meŭ testamentŭ, şi dicŭ : că tótă averea mea mişcătóre şi nemişcătóre, fiindŭ întru tóte independentă atâtŭ de moştenitorĭ din sus cât şi de moştenitorĭ din jos, precum şi de orĭ-ce tovărăşie cu rude şi străinĭ, şi care e compusă din moşia mea Broşteniĭ cu morile, piua, pădurile, magasiile, casele şi cele-lalte de pe dînsa; Uleştĭ şi Megieşasca cu trupurile lorŭ şi cele lipite de dînsa; Berésca cu hanurile şi pădurea Stoenésca ce se dice şi Pisica în trupurĭ despărţite; Slujitoriĭ şi Valea Macrişu, cu cele de pe dînsa două sate într'unŭ singurŭ punctŭ; Ceganiĭ şi Perceniĭ cu bălţile, pădurĭ şi alte asemenea într'unŭ trupŭ; tóte acestea situate în districtulŭ Ialomiţa; şi cu casa ce am în Bucurescĭ cu hanulŭ sub nume astădĭ de «Hotelŭ de Athena», fostŭ odinióră hanulŭ Cernicăĭ, care astădĭ îmĭ daŭ unŭ venitŭ anualŭ de 15.000 # (cincĭ-spre-dece miĭ galbenĭ); cu ţinerea în bună stare a morilorŭ, fără de care daŭ numaĭ pe jumĕtate din eĭ, deosebĭ de pădurĭ, din carĭ scădêndu-se cele trebuincióse pentru morĭ şi bălţile de la Ceganĭ, restulŭ vêndêndu-se la fie-care (intervalŭ) de doĭ-spre dece anĭ saŭ cincĭ-spre-dece anĭ daŭ maĭ multŭ de şése miĭ de galbenĭ; tóte aceste veniturĭ ale proprietăţilorŭ mele cu case şi alte, — afară de cele patru sute (400) acţiunĭ ale societăţeĭ vapórelorŭ, pe carĭ le-am oferitŭ pentru cheltuelele Exposiţiuneĭ quatrenale (τετραετοῦς) a Olympicelorŭ, şi pe care epitropia dotaţiunilorŭ va îngriji să le priméscă la timpŭ spre a le întrebuinţa unde se cuvine,— după mórtea mea le lasŭ să tragă folosulŭ din ele (νὰ τὰ νέμεται) cât va trăi, Constantinŭ Hr. Zappa, care a lucratŭ împreună cu mine cu credinţă şi-ĭ sunt datorŭ pentru acésta; îĭ dăruescŭ împreună cu acestea şi totŭ numerariulŭ în nahtŭ, argintărie, mobile şi tóte cele-lalte ale caseĭ mele, tóte vitele cu trăsurile şi cea-laltă mişcătóre avere a mea fără osebire, fără ca să i se iea de către nimenĭ nicĭ unŭ banŭ şi fără ca să pótă cine-va nedeosibitŭ sub nicĭ unŭ cuvîntŭ a cere să-ĭ facă inventarŭ (καταγραφήν) a acesteĭ averĭ a mele, care se consideră ca a sa proprie, — sub legămintele următóre :

1. Să dea odată pentru totŭ-d'auna şi să le împartă în de o potrivă părţĭ, la tóte cele cu dreptŭ de moştenire rudele mele, treĭ decĭ miĭ leĭ (30.000);

Să dea pe fie-care anŭ una mie galbenĭ (1.000 #) la orênduita Societate Literară Română (ἐπιτροπὴ τῆς φιλολογικῆς ἐφορίας τῶν σχολείων) pentru desvoltarea şi regularea (κανονισμὸν) limbeĭ române, conformŭ întărireĭ domnescĭ sub No. 503 din anulŭ 1860 Octobre 17, în urma petiţiuneĭ mele dată pentru acésta, spre a se pune şi acestea cu dobânda anuală a celorŭ cincĭ miĭ galbenĭ (5.000 #), pe care ĭ-am oferitŭ pentru regularea acesteĭ limbĭ prin unŭ

dicţionarŭ naţionalŭ şi o gramatică şi alte opere clasice spre desvoltarea eĭ, precum s'a ḑisŭ în maĭ sus menţionata petiţiune a mea.

. . . .

3. După încetarea mea din viéţă să se tipărescă neîntârḑiatŭ testamentulŭ meŭ în elinesce, iar sineturile şi hotărniciile cu tóte hârtiile ale tuturorŭ proprietăţilorŭ mele şi în elinesce şi în românesce, şi să se întărescă de către o autoritate, spre a se da câte unŭ esemplarŭ la Societatea Literară Română, la cele douĕ Consulate elene, din Bucurescĭ şi Brăila, la Epitropia de dotaţiunĭ din Atena, la Epitropia din Labovŭ, poprindŭ şi elŭ unulŭ; şi în fine într'unulŭ din aceste esemplare să însemneze tóte actele proprietăţilorŭ mele cu numere, întărite şi însoţite de petiţiunea sa şi să le trămită spre păstrare în Archivele Camereĭ naţionale elene, care este rugată de noĭ împreună şi cu cele lalte corpurĭ să observe întréga conservare a acestorŭ acte şi moşiĭ şi buna gestiune a veniturilorŭ lorŭ, după cuprinderea presentuluĭ testamentŭ alŭ meŭ. La casŭ însă de a trebuì vre-unŭ originalŭ din ele, pentru vre-o hotărnicie saŭ vre-o prigonire a vre-unuĭ vecinŭ, privitóre la hotarele dintre eĭ, unŭ asemenea actŭ să se dea în mânĭ de omŭ onestŭ, luându-se de la dînsulŭ dovadă în scrisŭ de primire, ca la terminŭ să-lŭ înapoieze iarăşĭ la Archive.

4. Din ḑisele proprietăţĭ, nimenĭ nu va puté nicĭ-odată, sub nicĭ unŭ cuvîntŭ, să vîndă, să schimbe saŭ în verĭ-ce altŭ chipŭ să prefacă nicĭ măcarŭ o palmă de pămîntŭ; maĭ cu sémă Epitropiile şi maĭ alesŭ Guvernulŭ elenicŭ şi în fine Consulatele elene din Bucurescĭ şi Brăila, carĭ se află în fiinţă, sunt rugate să observe cu străşnicie a nu se călca hotarele lorŭ de către vecinĭ. Iar cât pentru arendarea veniturilorŭ lorŭ după mórtea luĭ Constantinŭ, — spre a nu se întroduce cât maĭ cu putinţă nicĭ unŭ abusŭ — prin înţelegere cu Epitropia de dotaţiunĭ şi a Ministeriuluĭ competinte, să le anunţe prin publicitate licitaţia cu şése lunĭ înainte, amêndoĭ Consuliĭ din Bucurescĭ şi Brăila şi în fine să le iea acela care va da maĭ multŭ la mezatulŭ ce se va face la Consulatulŭ elenŭ din Bucurescĭ, plătindŭ preţulŭ şi dândŭ garantŭ proprietarŭ pentru rĕspunderea anuală a banilorŭ şi paza hotarelorŭ lorŭ după regula moşiilorŭ mânăstirescĭ din ţară, în presenţa celorŭ doĭ Consulĭ elenĭ şi a Delegatuluĭ din partea Societăţiĭ Literare Române (Ἐπιτροπὴ τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ρομανηκῆς γλώσσις), carĭ vorŭ primì pentru ostenéla lorŭ: Consululŭ din Brăila una sută galbenĭ (100 #), Delegatulŭ menţionateĭ Societăţĭ treĭ-ḑecĭ galbenĭ (30 #) şi Consululŭ din Bucurescĭ una sută galbenĭ (100 #). Insă ceĭ doĭ maĭ susŭ ḑişĭ îĭ vorŭ primì numaĭ la fie-care mezatŭ de arendare a moşiilorŭ, iar Consululŭ elenŭ din Bucurescĭ pe fie-care anŭ, ca unuluĭ ce îngrijesce pentru strângerea şi trimeterea veniturilorŭ anuale la Atena şi

care păzesce de aprópe și hotarele acestorŭ proprietățĭ spre a nu se călca de către megieșĭ.

. . . .

(9) **Notă la pag. 215.**

1873 Augustŭ 20.— Codicilulŭ Generaluluĭ Constantinŭ Năsturelŭ-Herescu.

De vreme ce omulŭ, pe cât este în viață, trebue neîncetatŭ să caute a se folosì de progresele ce se facŭ în societatea în care elŭ trăesce, și totŭ-d'odată să contribuéscă pe cât va puté maĭ multŭ la înaintarea Patrieĭ și a Națiuneĭ în sînulŭ căreia Provedința ĭ-a datŭ nascere și crescere; de aceea și eŭ, simțindŭ astădĭ necesitate de a pune disposițiunile, — regulate prin testamentulŭ meŭ autenticŭ din 28 Februarie anulŭ 1855, completatŭ și, în unele, modificatŭ prin codicilele asemenea autentice, din 18 Februarie anulŭ 1864 și din 28 Iunie anulŭ 1871, — de a le pune, dicŭ, în raportŭ cu starea actuală a desvoltăreĭ nóstre naționale și sociale, și constatândŭ pe de o parte regulata funcționare a Societățiĭ Academice Române, care nu esista pe când am exprimatŭ eŭ, prin codicilulŭ din 1864, dorința de a înființa premiĭ literare, dar care astădĭ corespunde cu totulŭ la intențiunile mele și este în stare de a îndeplini, maĭ bine decât orĭ-ce altă instituțiune, voințele mele în acea privință; iar pe de altă parte, prevĕdêndŭ că veniturile proprietățilorŭ mele Năsturelulŭ din Județulŭ Teleormanŭ și Satu-Noŭ din Județulŭ Ilfovŭ pe carĭ le lasŭ bisericeĭ S-ta Vinerĭ din Bucurescĭ, potŭ să créscă astŭ-felŭ în cât să îndestuleze cu prisosŭ trebuințele sântuluĭ locașŭ și ale asiluluĭ anexatŭ pe lângă dînsulŭ, și să contribuiască într'unŭ modŭ maĭ îmbelșugatŭ la încuragiările ce voescŭ să se dea din acele veniturĭ sciințelorŭ și literatureĭ românescĭ; de aceea am decisŭ ca, prin codicilulŭ de față, să confirmŭ unele disposițiunĭ cuprinse în sus menționatele acte testamentare, și altele să le modificŭ perfecționându-le și specificându-le într'unŭ modŭ maĭ lămuritŭ.

Decĭ, spre a evita orĭ-ce confusiune, la care ar puté da nascere interpretațiunea ultimelorŭ mele voințe, și spre a precisa maĭ clarŭ aceste ale mele voințe, făcêndŭ chiar óre-carĭ preschimbărĭ, ce am credutŭ că corespundŭ maĭ bine cu scopulŭ ce-mĭ propusesemŭ prin sus menționatele mele disposițiunĭ testamentare, m'am hotărîtŭ a face acestŭ noŭ codicilŭ desvoltătorŭ și îndreptătorŭ.

Moșia mea Năsturelŭ din districtulŭ Teleormanŭ și moșia Satulŭ-Noŭ din districtulŭ Ilfovŭ, în care repausata mea soție, D-na Elena Herescu, născută Băleanu, își asigurase drepturile sale zestrale, lăsândŭ aceste drepturĭ și D-eĭ bisericeĭ S-ta Vinerĭ din Bucurescĭ, prin testamentulŭ sĕŭ din anulŭ 1855,—

le lasŭ amândouĕ, precum am făcutŭ şi prin testamentulŭ meŭ din anulŭ 1855, bisericeĭ S-ta Vinerĭ din Bucurescĭ, cu condiţiunile şi sarcinele ce urmézâ, şi cu acéstă îndatorire, ca orĭ asupra cuĭ arŭ puté trece pe viitorŭ drepturile, acestuĭ sântŭ locaşŭ, să nu-şĭ pótă însuşì averea ce lasŭ prin acestŭ testamentŭ decât respectândŭ modulŭ întrebuinţăreĭ ce printr'însulŭ hotărescŭ, considerândŭ aceste proprietăţĭ ca afectate pentru totŭ-d'auna la îndeplinirea sarcinelorŭ ce maĭ jos se specifică:

Art. I. — Lasŭ ca din venitulŭ acestorŭ douĕ proprietăţĭ jumĕtate rĕmânêndŭ în dispoziţiunea bisericeĭ S-ta Vinerĭ, să se întrebuinţeze în modulŭ următorŭ:

a) Spre întreţinerea în bună stare a prăvăliilorŭ ce se află clădite pe loculŭ sânteĭ bisericĭ şi alŭ cărorŭ venitŭ servă pentru susţinerea bĕtrânilorŭ infirmĭ ce vinŭ a locuì în chiliile aceluĭ sântŭ locaşŭ;

b) Pentru îmbunătăţirea acestorŭ chiliĭ şi prefacerea lorŭ, — atuncĭ când venitulŭ va permite, — astŭ-felŭ în cât să pótă ajunge a devenì cu timpulŭ unŭ asilŭ sistematicŭ pentru unŭ numĕrŭ óre-care de bĕtrânĭ infirmĭ de ambele sexe;

c) Dacă venitulŭ prăvălielorŭ nu va fi îndestulătorŭ pentru plata ajutórelorŭ ce se prevĕdŭ în testamentulŭ meŭ autenticŭ din 1855, se vorŭ completa din venitulŭ ce lasŭ sânteĭ bisericĭ, până la suma de 20 leĭ noĭ pe lună pentru fie-care individŭ adăpostitŭ în asilŭ;

d) Dacă, după îndeplinirea disposiţiunilorŭ de maĭ sus, va fi unŭ excedentŭ de veniturĭ, — care cu timpulŭ se va capitalisa, — atuncĭ acesta va servì şi spre reparaţiunile şi îmbunătăţirile sântuluĭ locaşŭ alŭ bisericeĭ S-ta Vinerĭ.

Art. II. — Cea-laltă jumĕtate din venitulŭ după vremĭ alŭ sus ḑiselorŭ douĕ moşiĭ Năsturelulŭ şi Satulŭ-Noŭ, se va da pentru totŭ anulŭ în deplină stăpânire *Societăţeĭ Academice Române*, spre a face cu dînsa întrebuinţarea ce maĭ jos se arată.

Sumele ce se vorŭ rĕspunde pe totŭ anulŭ de biserica Sânteĭ Vinerì din Bucurescĭ către Societatea Academică Română, împreună cu cele din aceste sume, carĭ se vorŭ capitalisa de către acéstă Societate, vorŭ forma în cassa Societăţeĭ unŭ fondŭ specialŭ care va purta pururea numele de «*Fondulŭ Năsturelŭ*», iar premiile diverse ce se vorŭ acorda dintr'însulŭ vorŭ purta numirea de «*Premiĭ Năsturelŭ.*»

Societatea Academică Română va avé singură dreptulŭ şi îndatorirea a administra «Fondulŭ Năsturelŭ» şi a întrebuinţa veniturile luĭ după disposiţiunile aci maĭ josŭ enunţate.

«Premiele Năsturelŭ» vorŭ fi împărţite în douĕ seriĭ; însă fiindŭ-că dorinţa mea este ca aceste premiĭ să fie marĭ, îndestulătóre, în cât să atragă, să în-

demne și maĭ cu sémă să rĕsplătéscă pe scriitorĭ, recomandŭ aci ca să nu se caute a economisa, ci a remunera bine, pentru ca să putemŭ avé adesea scrierĭ carĭ să merite recompense; de aceea premiele nu vorŭ fi nicĭ-odată maĭ micĭ decât sumele ce le fixezŭ maĭ josŭ ca *minimum* pentru fie-care specie de premiŭ, și acelașĭ premiŭ nu va puté fi nicĭ-odată împărțitŭ între maĭ mulțĭ concurențĭ, ci se va da întregŭ uneia și aceleiașĭ persóne, care-lŭ va fi meritatŭ.

Seriele de premiŭ ce instituescŭ și pe carĭ Societatea Academică Română va avé singură dreptulŭ a le propune, a le aprecia și a le decerne pe totŭ anulŭ, sunt în numĕrŭ de douĕ și precum urméză:

A. Premiĭ pentru subiecte propuse la concursŭ.

Se va înființa celŭ puținŭ unŭ premiŭ anualŭ de cincĭ miĭ leĭ noĭ No. 5.000 L. N. *minimum*, care se va decerne celeĭ maĭ bune lucrărĭ, în limba română, asupra unuĭ subiectŭ propusŭ la concursŭ de către Societatea Academică Română, după regulele usitate în asemenea casurĭ, și pe carĭ lucrărĭ Societatea Academică singură le va aprecia.

Materiele la carĭ se vorŭ referi subiectele propuse la concursŭ vorŭ fi alese pe rêndŭ în cerculŭ:

a) Istorieĭ, geografieĭ și archeologieĭ, maĭ alesŭ atingĕtóre de țĕrile române;

b) Sciințelorŭ morale și politice, jurisprudențeĭ și economieĭ sociale, maĭ alesŭ ale țĕrilorŭ române;

c) Sciințelorŭ fisice și naturale, maĭ alesŭ întru cât se atingŭ de natura fisică a țĕrilorŭ române;

d) Limbisticeĭ și istorieĭ filologice saŭ literare a limbeĭ române;

e) Istorieĭ și teorieĭ belelorŭ-arte, maĭ cu sémă în raportŭ cu geniulŭ și cerințele naționale române.

Societatea Academică Română va determina pe fie-care anŭ câte unŭ subiectŭ alesŭ pe rêndŭ din materiele sus enunțate, avêndŭ facultate de a propune pe fie-care anŭ și douĕ saŭ maĭ multe asemenea concursurĭ cu premiĭ, atuncĭ când «*fondulŭ Năsturelŭ*» va cresce cu îndestulare.

Societatea asemenea va puté să urce aceste premiĭ la sume maĭ considerabile, fără însă de a le scădé sub nicĭ unŭ cuvîntŭ maĭ pre jos de unŭ *minimum* de 5.000 L. n. pentru fie-care premiŭ de acéstă natură.

Nu vorŭ fi admișĭ a concura la acéstă serie de premiĭ decât Româniĭ din tóte părțile țĕrilorŭ românescĭ și aceĭ din strĕinĭ carĭ vorŭ fi dobânditŭ, în Principatulŭ Românieĭ, naturalisarea cea mare, saŭ carĭ îșĭ vorŭ fi făcutŭ studiele și vorŭ avé diplome de la Universitățĭ române.

B. Premiĭ pentru opere publicate.

In totŭ anulŭ Societatea Academică Română va avé a premia, din veniturile fonduluĭ *Năsturelŭ*, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socotì de către Societate ca cea maĭ bună publicaţiune apărută în cursulŭ anuluĭ, însă aceste premiĭ vorŭ fi de două speciĭ:

1. In treĭ anĭ consecutivĭ, d'a rêndulŭ, se va decerne câte unŭ premiŭ de patru miĭ leĭ noĭ No. 4.000 L. n. *minimum*, la cea maĭ bună carte apărută în cursulŭ anuluĭ espiratŭ.

2. Iar în alŭ patrulea anŭ, se va decerne unŭ premiŭ fixŭ de două-spre-ḍece miĭ leĭ noĭ No. 12.000 L. n., carele se va numì «*Mąrele Premiŭ Nąsturelŭ*», opereĭ care va fi judecată ca publicaţiunea de căpetenie ce va fi apărutŭ în cursulŭ celorŭ patru anĭ precedenţĭ. Acestŭ premiŭ nu se va puté decerne uneĭ lucrărĭ care va fi obţinutŭ deja unulŭ din premiile anuale, decât defalcândŭ dintr'însulŭ valórea premiuluĭ precedentŭ.

Operele, ce se vorŭ recompensa cu acéstă a doua serie de premiĭ, vorŭ tracta cu preferinţă despre materiele următóre:

a) Scrierĭ serióse de istorie şi de sciinţele accesoriĭ ale istorieĭ, preferindu-se cele atingĕtóre de istoria ţĕrilorŭ române;

b) Scrierĭ de religiunea ortodoxă, de morală practică şi de filosofie;

c) Scrierĭ de sciinţe politice şi de economie socială;

d) Tractate originale despre sciinţele esacte;

e) Scrierĭ enciclopedice, precum dicţionare de istorie şi geografie, în carĭ să intre şi istoria şi geografia RomânieĭI; dicţionare generale saŭ parţiale de sciinţe esacte, de arte şi meseriĭ, de administraţiune şi jurisprudenţă, şi alte asemenĭ lucrărĭ utile şi bine întocmite;

f) Cărţĭ didactice de o valóre însemnată ca metodŭ şi ca cuprinsŭ;

g) Dicţionare limbistice în limba românéscă, maĭ alesŭ pentru limbile antice şi orientale, adică limba latină, elenă, sanscrită, hebraică, arabă, turcă, slavonă vechiă şi altele;

h) Publicaţiunĭ şi lucrărĭ artistice de o valóre seriósă, adecă relative la artele plastice, architectura, sculptura, pictura, gravura şi chiar opere musicale serióse, pe carĭ aceste tóte Societatea Academică Română le va puté aprecia atuncĭ, când îşĭ va întinde activitatea eĭ şi asupra tutulorŭ materielorŭ de bele-arte;

i) Scrierĭ de pură literatură română, în prosă şi în versurĭ, precum poeme, drame şi comediĭ seriose, — maĭ alesŭ subiecte naţionale, — şi orĭ-ce alte opere de înaltă literatură. Acestora maĭ cu sémă aşĭ dorì se să acorde «*Marele*

Premiŭ Năsturelŭ», când vorŭ fi judecate ca avêndŭ unŭ meritŭ cu totulŭ superiorŭ, spre a se da astŭ-felŭ o încuragiare maĭ puternică desvoltăreĭ literatureĭ naţionale.

C. Dispositiunĭ suplementare.

De câte orĭ nu se vorŭ presenta concurenţĭ pentru unulŭ saŭ maĭ multe din premiile maĭ sus prevĕḑute, saŭ când aceĭ ce se vorŭ fi presentatŭ, nu vorŭ fi fostŭ judecaţĭ de către Societatea Academică Română ca demnĭ de a obţine premiile propuse, sumele destinate pentru acele premiĭ, în alocaţiunile anuale, se vorŭ întrupa în fondulŭ *Năsturelŭ* şi se vorŭ capitalisa spre a mări acestŭ fondŭ.

Iar Societatea Academică Română, îndeplinindŭ, din fondulŭ *Năsturelŭ*, voinţele mele în privinţa premielorŭ maĭ sus enunţate, liberă va fi să întrebuinţeze escedentulŭ veniturilorŭ:

a) In tipărirĭ, carĭ însă voescŭ să fie făcute în totŭ-d'a-una în condiţiunĭ pe câtŭ se va puté maĭ perfecte sub raportulŭ corecţiuneĭ, sumptuositățeĭ şi caracteruluĭ artisticŭ;

b) In organisare de misiunĭ sciinţifice spre a face cercetărĭ şi esploraţiunĭ în ramurile privitóre la activitatea eĭ, iar maĭ cu sémă în descoperirĭ archeologice şi documentare;

c) In remuneraţiunĭ la persóne, pe carĭ Societatea Academică le va însărcina cu lucrărĭ sciinţifice, recunoscute necesariĭ;

d) In achisiţiunĭ de cărţĭ, manuscripte şi alte obiecte de interesŭ istoricŭ şi sciinţificŭ;

e) In spese indispensabile pentru susţinerea Societăţiĭ Academice Române, întru îndeplinirea funcţiunilorŭ eĭ sciinţifice.

Disposiţiunile cuprinse în acestŭ alŭ doilea articolŭ se substitue celorŭ prevĕḑute în codicilulŭ meŭ din 18 Februarie 1864, care rĕmâne anulatŭ.

Art. III.—Pentru administrarea aceşteĭ averĭ, conformŭ codicilluluĭ meŭ din anulŭ 1871, rogŭ pe Primarulŭ dupe vremĭ alŭ comuneĭ Bucurescĭ saŭ pe persóne asupra cărora arŭ trece în viitorŭ atribuţiunile sale, să iea asupră-şĭ acéstă sarcină în modulŭ şi cu formele prevĕḑute la art. 69 din actuala lege comunală, putêndŭ chiar trece termenulŭ arendăreĭ moşielorŭ peste treĭ anĭ şi trebuindŭ, în virtutea art. 72 din aceiaşĭ lege, aprobarea d-luĭ Ministru de interne pentru tóte acele cheltuelĭ de reparaţiunĭ şi îmbunătăţirĭ, prevĕḑute în lege, precum şi pentru condiţiunile arendăreĭ.

Insă pentru că jumĕtate din venitulŭ sus ḑiselorŭ proprietăţĭ se dă pe fie-care anŭ Societăţeĭ Academice Române, voescŭ ca şi dînsa, prin repre-

sentantulŭ sĕŭ legalŭ, să iea parte la tóte actele de administrațiune ale acesteĭ averĭ, și prin urmare și la arenduire.

Primarulŭ va numì unŭ curatorŭ la sânta biserică a S-teĭ Venerĭ, care cu autorisarea Primărieĭ, are să facă întrebuințarea venituluĭ prevĕḑutŭ prin art. 1 din acestŭ codicilŭ.

. . . .

Acestea fiindŭ ultimele mele voințe, prin carĭ întărescŭ unele și preschimbŭ altele din disposițiunile cuprinse în actele mele testamentare precedente, am subscrisŭ acestŭ codicilŭ făcutŭ în Bucurescĭ la douĕ-ḑecĭ ale luncĭ luĭ Augustŭ anulŭ una mie optŭ sute șépte-ḑecĭ și treĭ.

Generalŭ C-tinŭ Năsturelŭ-Herescu.

(10) **Notă la pag. 218.**

1885, Iulie 8 (20). — Testamentulŭ D-ruluĭ M. G. Obedenaru.

Acesta este testamentulŭ meŭ :

Subsemnatulŭ Miaĭ Georgiade Obedenaru, căsătoritŭ la 16 (28) Iulie 1872 cu Maria, fiia luĭ Constantinŭ Florescu, lasŭ disposițiunile următóre :

1. — Am la Banca Franciei 950 fr. venitŭ în 3% rentă francesă; în sacocea mea am unŭ titlu de 50 fr. cu totulŭ una mie francĭ venitŭ. Apoĭ totŭ la Banca Franciei maĭ am douĕ miĭ venitŭ în rentă română perpetuă. — Cu totulŭ treĭ miĭ francĭ.

2. — Am la Banca Națională 65.000 în scrisurĭ fonciare rurale 7% și 12.000 în 5%. Așa dar la Banca Națională am cincĭ miĭ și ceva venitŭ. Aceste venitur̆ĭ, cam optŭ miĭ și ceva de leĭ, le lasŭ soțieĭ mele cât va trăì. După încetarea eĭ din viață, valorile să fie ale Academieĭ Române.

3. — Mobilierulŭ, orologiulŭ și alte obiecte simile, le lasŭ totŭ soțieĭ mele, căcĭ am vîndutŭ mobilierulŭ ce avea.

4. — Partea mea din Obedenĭ, care aduce 12.000 leì, o lasŭ luĭ frate-meŭ Pantele cât va trăì, pe urmă și moșia să fie a Academieĭ. La Banca Națională maĭ am șése miĭ francĭ venitŭ din moșie; acesta va servì pentru repatriarea soțieĭ mele. Avêndŭ ea și treĭ miĭ francĭ venitŭ alŭ eĭ la Banca Națională, soția mea va avé cam 11.000 și ceva francĭ.

Rogŭ pe Academie să protégă pe soția mea în contra celorŭ carĭ ĭ-arŭ face șicane.

Făcutŭ în dublu exemplarŭ la Atena, 13 (20) Iulie 1885.

Rectificŭ data: voiŭ să ḑicŭ *optŭ (douĕ-ḑecĭ)* nu 13 (20).

Obedenaru.

Manuscrisurile mele de linguistică să se remită Academieĭ.

Obedenaru.

(11) **Notă la pag. 219.**

1889 Februarie 22. — Actulŭ prin care Domnița Alina Știrbeiŭ face donațiunea de 200.000 leĭ.

Actŭ de donațiune.

Dorindŭ a da uneĭ părțĭ din averea mea o întrebuințare folositóre națiuneĭ, m'am decisŭ să facŭ Academieĭ Române o donațiune de două sute miĭ leĭ.

Facŭ acestŭ actŭ în credința ce am, că Academia va fi totŭ-d'auna purtătórea desvoltăreĭ morale și intelectuale a poporuluĭ românescŭ. Am credutŭ că e bine să daŭ acesteĭ donațiunĭ o destinațiune maĭ alesŭ istorică, fiindŭ-că cunoscința esactă și amĕnuntă a istorieĭ naționale este fundamentulŭ adevĕratuluĭ patriotismŭ, care pricepêndŭ binele și progresulŭ sĕvêrșitŭ, relele și nevoile suferite, arată cetățénuluĭ calea ce trebue să urmeze cu încredere și cu siguranță. Dar am credutŭ, că pentru a întări din ce în ce maĭ multŭ cultulŭ bineluĭ, capitalulŭ ce dăruescŭ póte servì totŭ odată din timpŭ în timpŭ a încuraja lucrărĭ menite a rădica simțemintele morale și creștinescĭ ale poporuluĭ, precum și scrierĭ avêndŭ de scopŭ a desvolta mintea, inteligența, judecata și inima tinerimeĭ.

Facŭ acestŭ actŭ, însuflețită de dorința, ca România să-șĭ asigure viitorulŭ, obicĭnuindu-se cetățeniĭ a făptuì numaĭ cele plăcute luĭ Dumnedeŭ, a rĕmâné totŭ-d'auna pe calea virtuțeĭ, și a-șĭ îndeplinì necontenitŭ cu sânțenie și cu tărie datoriile către patrie.

Decidŭ decĭ următórele :

1° Facŭ Academieĭ Române donațiunea capitaluluĭ de două sute miĭ leĭ prin depunerea la Cassa de Consemnațiunĭ, Depunerĭ și Economiĭ a una sută miĭ leĭ în rentă perpetuă a Statuluĭ 5 % și una sută miĭ leĭ în rentă amortibilă a Statuluĭ 5 %, și prin predarea în mânile autoritățiĭ legale a Academieĭ a recepiseĭ aceleĭ Casse sub No. 89.717.

2° Acestŭ capitalŭ va face parte din averea Academieĭ, va purta denumirea de *Fondulŭ Princesa Alina Știrbeiŭ,* va fi așezatŭ totŭ-d'a-una în efecte publice ale Statuluĭ Românŭ, va rĕmâné în vecĭ neatinsŭ și se va administra de autoritatea legală a Academieĭ.

Imĭ reservŭ însă, pe cât timpŭ voiŭ trăì, de a mĕ folosì eŭ de venitulŭ anualŭ alŭ acestuĭ capitalŭ, adică de cupónele de dobândĭ scădute ale efectelorŭ menționate maĭ sus, carĭ mi se vorŭ remite în fie-care semestru la

scadenţa lorŭ de Cancelaria Academieĭ. Imĭ maĭ reservŭ ca cumpĕrarea de efecte noue în loculŭ efectelorŭ ce vorŭ eşì la sorţĭ în cursulŭ anilorŭ să se facă cu participarea mea. Indată după mórtea mea însă, aceste reserve încetéză cu desăvêrşire, şi *Academia* va intra imediatŭ în folosinţa venituluĭ acesteĭ donaţiunĭ.

3⁰ Venitulŭ anualŭ ce acestŭ capitalŭ va produce prin procentele luĭ, după mórtea mea, se va întrebuinţa în modulŭ hotărîtŭ prin acéstă donaţiune şi nu va puté căpĕta o altă destinaţiune.

Academia are însă dreptulŭ a face prelevările sale asupra acestuĭ venitŭ, fără ca ele să pótă vre-o dată trece peste norma actuală, adică peste 15 procente ale venituluĭ.

4⁰ Venitulŭ capitaluluĭ menţionatŭ, după ce se vorŭ scóte din elŭ prelevările Academieĭ, se va întrebuinţa în modulŭ următorŭ:

a) Treĭ anĭ de-a rêndulŭ venitulŭ se va întrebuinţa pentru publicaţiune de documente de orĭ-ce natură privitóre la istoria Românilorŭ.

Acéstă publicaţiune se va face după tóte cerinţele arteĭ diplomatice.

Suma, cu care se vorŭ remunera aceĭ învĕţaţĭ, carĭ vorŭ lucra sub autoritatea Academieĭ la acéstă publicaţiune, nu va trece peste 2,500 leĭ anualŭ, şi se va plătì proporţionalŭ după colile ce vorŭ eşì de la tiparŭ, astŭ-felŭ că de es. venitulŭ fiindŭ de 10.000 leĭ, tipografia cerêndŭ pentru 100 colĭ o plată de 7.500 leĭ, remuneraţiunea cóleĭ va fi de 25 leĭ, luaţĭ din ceĭ 2.500 leĭ destinaţĭ pentru acestŭ scopŭ.

b) La fie-care alŭ patrulea anŭ dintr'unŭ ciclu de doĭ-spre-ḑece anĭ, venitulŭ se va întrebuinţa, în întregulŭ sĕŭ, pentru a se premia şi a se tipărì cea maĭ bună scriere românéscă privitóre la istoria naţională, la religia şi morala creştinéscă, la usulŭ şcolarilorŭ din şcólele primare saŭ secundare. Scrierea va trebuì să aibă unŭ minimum de 30 cóle de tiparŭ garmond. Ea se va tipărì în una mie esemplare, carĭ vorŭ aparţiné autoruluĭ, fiindŭ acesta datorŭ a depune gratis la Academie două sute esemplare.

5⁰ Premiile se vorŭ decerne de Academie conformŭ cu Statutele eĭ constitutive.

Publicaţiunile menţionate vorŭ purta titlulŭ «*Publicaţiunile fonduluĭ Princesa Alina Ştirbeiŭ.*»

6⁰ Venitulŭ celorŭ treĭ anĭ aĭ publicaţiuniĭ de documente va trebuì cheltuitŭ pe deplinŭ în fie-care anŭ, astŭ-felŭ ca anualŭ să iasă la lumină câte unŭ volumŭ.

Venitulŭ anuluĭ de premiŭ, care prin neacordarea premiuluĭ va rĕmâné neatinsŭ, va mărì fondulŭ generalŭ alŭ donaţiuneĭ, după ce se vorŭ fi întrebuinţatŭ douĕ-ḑecĭ procente din elŭ pentru achisiţiunĭ de documente istorice pentru Academie.

7⁰ Inceputulŭ ciclului de premiĭ va începe treĭ anĭ după mórtea mea cu o bună carte de lectură pentru şcolile secundare. Acéstă carte va cuprinde în întâia parte descripţiunĭ ale natureĭ şi ale puterilorŭ natureĭ şi în a doua parte naraţiunĭ despre evenimente istorice însemnate şi despre viaţa bărbaţilorŭ celorŭ marĭ aĭ naţiuneĭ române saŭ aĭ altorŭ popóre. Descripţiunile saŭ naraţiunile vorŭ fi saŭ bucăţĭ originale saŭ traducţiunĭ bine făcute. In totŭ casulŭ alegerea se va face din totŭ ce literatura românéscă saŭ străină posedă maĭ clasicŭ şi va avé în vedere desvoltarea iubireĭ natureĭ şi a simţemintelorŭ patriotice şi virtuóse.

Ciclulŭ va urma după treĭ alţĭ anĭ cu o scriere despre principiile morale şi creştinescĭ, de care trebue să se conducă părinţiĭ în educaţiunea copiilorŭ lorŭ. Acéstă scriere va arĕta în modŭ metodicŭ legile morale carĭ trebue să conducă pe omŭ în viaţă şi mijlócele ce trebue întrebuinţate de părinţĭ şi de crescĕtorĭ, pentru ca germeniĭ cerinţelorŭ morale să fie desvoltaţĭ şi întăriţĭ treptatŭ în inima copiilorŭ şi a tinerimiĭ, pentru ca voinţa acestora să fie îndrumată cu constanţă spre totŭ ce este bunŭ şi virtuosŭ, precum şi spre îndeplinirea datoriilorŭ multiple ale omuluĭ; în fine pentru ca copiiĭ şi tinerimea să fie de timpuriŭ astŭ-felŭ conduşĭ, ca germiniĭ celorŭ bune să nu fie slăbiţĭ într'înşiĭ, iar germiniĭ celorŭ rele să nu fie oploşiţĭ şi încurajaţĭ.

In fine întâiulŭ ciclu de doĭ-spre-ḑece anĭ se va termina după alţĭ treĭ anĭ cu Istoria Românieĭ de la fundarea Dacieĭ până la finele seculuĭ presentŭ pentru usulŭ şi întărirea simţemintelorŭ patriotice a tutulorŭ cetăţenilorŭ. In acéstă istorie trebue să reiasă firulŭ conducĕtorŭ alŭ desvoltăreĭ Statuluĭ românŭ, greutăţile ce poporulŭ a avutŭ de învinsŭ, suferinţele ce a înduratŭ, efectele înfricoşate ale dominaţiunilorŭ străine, luptele ce elŭ a purtatŭ pentru a susţiné naţionalitatea sa neatinsă, redeşteptarea némuluĭ românescŭ dovedită prin luptele eroice interne şi externe, susţinute maĭ alesŭ de la începutulŭ seculuĭ, — încununată prin independenţa redobândită şi regatulŭ înălţatŭ de virtutea românéscă însăşĭ, — asigurată pentru vecie, precum va da Dumneḑeŭ, prin succesele şi progresele ce poporulŭ va desĕvârşi neîncetatŭ.

In ciclurile următóre de doĭ-spre-ḑece anĭ, Academia va fixa temele ce vorŭ fi a se trata, menţinêndu-se însă tot-deauna în intenţiunile exprimate de mine la articolele 4 şi 7 ale presentuluĭ actŭ.

Rogŭ pe Academia Română să priméscă acéstă donaţiune şi să o desvolte în cursulŭ anilorŭ cu aceiaşĭ iubire pentru mărirea şi întărirea patrieĭ cu care eŭ însămĭ o constituescŭ.

Datŭ în Bucurescĭ în doue-ḑecĭ şi doue Februarie st. v., anulŭ una mie optŭ sute optŭ-ḑecĭ şi noue (1889).

(Semnată) *Domniţa Alina Ştirbeĭ,*
Proprietară, Strada Crinuluĭ, No. 12.

(12) **Notă la pag. 221.**

Membrii Societății Academice Române și ai Academiei Române. 1866—1890.

Alecsandri (Vasile).—Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867.— — Decedatŭ la 22 Augustŭ 1890.

Aurelianŭ (Petre S.).—Alesŭ la 9 Septembre 1871.

Babeșiŭ (Vincențiŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.

Bacaloglo (Emanoilŭ).—Alesŭ la 29 Iunie 1879.

Barițiŭ (Gheorghe).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866

Brândză (Dr. Dimitrie).— Alesŭ la 30 Iunie 1879.

Caragiani (Ioanŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.

Chițu (Gheorghe).—Alesŭ la 27 Iunie 1879.

Cipariu (Timoteiŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.—Decedatŭ la 22 Augustŭ (3 Septembre) 1887.

Cobălcescu (Grigorie).—Alesŭ la 29 Martie 1886.

Cozacovici (Dimitrie).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. —Decedatŭ la 21 Augustŭ 1868.

Dimitrovici (Ambrosiu).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedatŭ la 3 (15) Iulie 1866.

Eliade-Rădulescu (Ioanŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867. —Decedatŭ la 27 Aprilie 1872.

Fălcoianu (Stefanŭ).—Alesŭ la 13 Septembre 1876.

Felix (Dr. Iacobŭ).—Alesŭ la 30 Iunie 1879.

Fĕtu (Dr. Anastasie).—Alesŭ la 11 Septembre 1871.—Decedatŭ la 3 (15) Martie 1886.

Fontaniuu (Gheorghe M.).—Alesŭ la 10 Septembre 1870.—Decedatŭ la 24 Aprilie 1886.

Ghica (Ion). — Alesŭ la 13 Augustŭ 1874.

Gonata (Stefanŭ). — Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867.— Alesŭ membru onorarŭ la 12 Septembre 1870.

Hasdeŭ (Alexandru).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. —Alesŭ membru onorarŭ la 12 Septembre 1870. — Decedatŭ la 9 Novembre 1872.

Hasdeŭ (Bogdanŭ P.)—Alesŭ la 13 Septembre 1877.

Hodosiu (Iosifŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedatŭ la 28 Novembre 1880.

Hurmuzaki (Alexandru). — Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.—Decedatŭ la 8 Martie 1871.

Hurmuzaki (Eudoxiŭ).—Alesŭ la 2 Augustŭ 1872.—Decedatŭ la 29 Ianuarie (10 Februarie) 1874.

Ionescu (Nicolae).—Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867.

Kogălniceanu (Michailŭ). — Alesŭ la 16 Septembre 1868.

Kretzulescu (Nicolae).— Alesŭ la 9 Septembre 1871.

Laurianŭ (Augustŭ Treboniŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedatŭ la 25 Februarie 1881.

Maiorescu (Titu).—Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867.

Maniu (Vasile).— Alesŭ la 12 Septembre 1876.

Marianŭ (Simeonŭ Florianŭ).—Alesŭ la 26 Martie 1881.

Marienescu (Atanasie Marianŭ).— Alesŭ la 24 Martie 1881.

Massimŭ (Ioanŭ C.).— Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedatŭ la 2 Iunie 1877.

Melchisedec (Episcopŭ). — Alesŭ la 10 Septembre 1870.

Mocioni (Andreiŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Alesŭ membru onorarŭ la 12 Septembre 1870.—Decedatŭ la 23 Aprilie (5 Maiŭ) 1880.

Munteanu (Gavrilŭ). – Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.— Decedatŭ la 17 (29) Decembre 1869.

Negruzzi (Constantinŭ). — Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867.—Decedatŭ la 25 Augustŭ 1868.

Negruzzi (Iacobŭ).—Alesŭ la 26 Martie 1881.

Odobescu (Alexandru). — Alesŭ la 10 Septembre 1870.

Papadopol-Calimachŭ (Alexandru). — Alesŭ la 12 Septembre 1876.

Papiu-Ilarianŭ (Alexandru). — Alesŭ la 16 Septembre 1868.—Decedatŭ la 11 (23) Octobre 1878.

Poenaru (Petre). — Alesŭ la 10 Septembre 1870.—Decedatŭ la 2 Octobre 1875.

Poni (Petre).—Alesŭ la 30 Iunie 1879.

Porcius (Florianŭ).—Alesŭ la 10 Martie 1882.

Quintescu (Nicolae).—Alesŭ la 14 Septembre 1877.

Romanŭ (Alexandru).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.

Rosetti (Constantinŭ A.)—Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867 —Decedatŭ la 8 Aprilie 1885.

Sbiera (Ioanŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 975 din 11 Iunie 1866.

Sion (Gheorghe).—Alesŭ la 16 Septembre 1868.

Stamati (Constantinŭ).—Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. —Decedatŭ la 1869 (?.)

Ștefănescu (Grigorie).—Alesŭ la 12 Septembre 1876.

Străjescu (Ioanŭ).— Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Demisionatŭ și alesŭ membru onorarŭ la 12 Septembre 1870.— Decedatŭ la 4 Octobre 1873.

Sturdza (Dimitrie A).— Alesŭ la 15 Septembre 1871.

Teclu (Nicolae).— Alesŭ la 2 Iulie 1879.

Tocilescu (Grigorie G.) — Alesŭ la 22 Martie 1890.

Urechiă (Vasile A).— Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867.

Vasiciu (Dr. Paulŭ).— Alesŭ la 2 Iulie 1879. — Decedatŭ la 20 Iunie (2 Iulie) 1881.

Anexa VI. — La pag. 111.

SOLA

DE

CARMEN SYLVA.

Nóptea, la lumina luneĭ, umblă rătăcindŭ pe malulŭ Dunăriĭ, în sus şi în jos, măréţa arĕtare a uneĭ fecióre. Ea mânile-şĭ frânge, în ape intră până la brâŭ. Ea caută unŭ vadŭ, să trécă dincolo, şi cu glasŭ se vaetă: — «Dar nu vedeţĭ? Din cea din urmă bătălie am luatŭ pe «celŭ din urmă ostaşŭ! Trebue să trecŭ dincolo! O valurĭ spumegă-«tóre! Lăsaţĭ s'aşezŭ dincolo, la adăpostŭ de furia vrăjmaşuluĭ, pe celŭ «din urmă ostaşŭ! Lăsaţĭ să trécă dincolo mirésa! Arĕtaţi-mĭ vadulŭ, «ca să nu vĕdŭ oştirile romane călcândŭ în picióre pe mortulŭ meŭ! «Lasă-mĕ, Dunăre, să trecŭ prin ale tale însângerate valurĭ!»

Astŭ-felŭ să vaetă fecióra tótă nóptea cea lungă şi mânile-şĭ frânge; iar valurile Dunăreĭ trecŭ fără încetare, puternice şi nemilóse, la lumina luneĭ, care privesce a morţilorŭ cădere ş'a morţilorŭ mulţime.

*

La sfatŭ şedeaŭ fruntaşiĭ eroĭ aĭ Dacieĭ, în adâncă tăcere, precum se cuvine celorŭ voinicĭ şi tarĭ de inimă. Celŭ maĭ în vîrstă în jos se uită încremenitŭ, ş'aruncă o pénă de vulturŭ. Unŭ suspinŭ se rădică din peptulŭ tuturorŭ, ca vêntulŭ care scutură vîrfurile într'o pădure de stejarŭ. Péna ḑicea: «Romaniĭ vinŭ!» Celŭ maĭ tînĕrŭ în sfatŭ sta rezematŭ pe scutulŭ sĕŭ. Ochiĭ îĭ scînteiaŭ; dar fruntea luĭ

cea albă era încrețită de aspre cugetărĭ, și de rĕsuflarea-ĭ désă pletele-ĭ negre ca péna corbuluĭ se mișcaŭ mereŭ pe umeriĭ luĭ. Elŭ luă o frunză de rogozŭ și o asvîrlì lângă péna de vulturŭ, strîngêndu-șĭ buzele cu disprețŭ. Vroia să ḑică: «Frunză de rogozŭ sunt Romaniĭ, «căcĭ eĭ sunt vorbărețĭ!» Dar celŭ bĕtrânŭ arĕtândŭ spre Dunăre, ce în razele sóreluĭ strălucea printre trunchiĭ uriașĭ, luă urciorulŭ cu apă, vĕrsă din elú maĭ întâiŭ o picătură, în urmă o stropitură, pe urmă tótă apa, revĕrsându-se ca unŭ rîŭ întregŭ, care sparge și sfarmă stâncĭ și délurĭ, strică și distruge câmpiĭ și pădurĭ, cresce și cresce necontenitŭ, nutritŭ de ape lăturalnice și de ploĭ neîncetate. Și unŭ suspinŭ se rădică iarășĭ din peptulŭ tuturorŭ!

In sfîrșitŭ glasulŭ bĕtrânuluĭ se auḑì: «Putemŭ să stămŭ împotrivă?» Iar celŭ maĭ tînĕrŭ șoptì: — «Sola!» Și precum în pădure plóia începe a picura linŭ, și cu încetulŭ se îndesesce de strĕbate peste totŭ loculŭ ca unŭ rîŭ, astŭ-felŭ șóptele se întețiră în gura bărbațilorŭ, carĭ staŭ la sfatŭ. Toțĭ întrebaŭ: — «Sola! Nu te temĭ?» Toțĭ întrebaŭ: «Nando! Ce te face atâtŭ de îndrăsnețŭ? Óre țĭ s'a juratŭ ea să-țĭ «fie mirésă?» Capulŭ tînĕruluĭ ostașŭ i se plecă pe peptu-ĭ: «Ea s'a «juratŭ să-șĭ alégă cine să-ĭ fie soțŭ, numaĭ după a treia bătălie. Ne-«răbdătorŭ aștept ŭ a treia bătălie.» Bĕtrânulŭ din sfatŭ clătină capulŭ plinŭ de îngrijire, și așeză lângă péna de vulturŭ o pétră. Atuncĭ cu toțiĭ strigară într'unŭ glasŭ: «Arătare! Nu! încă stă țéra Dacilorŭ în «picióre! și lungŭ timpŭ va maĭ trăì poporulŭ nostru, dacă vomŭ ține «peptŭ cu Romaniĭ, până când o fecióră nu-șĭ va fi luatŭ de bărbatŭ «pe unŭ mortŭ.»

*

La revĕrsatulŭ ḑorilorŭ sclipesce peste ape joculŭ mutŭ alŭ musculițelorŭ rĕsfățate. Cu aripĭ îndrăsnețe ele atingŭ valurile line, pe când în sus se asvîrlă pescele cu solziĭ lucitorĭ. Și pe malurĭ sclipescŭ ale bărbațilorŭ arme. Feciórele le spală de sânge și cu cântărĭ le uréză noue isbândirĭ. Sola prinde în scutŭ lumina sóreluĭ, și raḑele strĕlucitóre ce iesŭ dintr'însulŭ ea le trimite să lumineze întunecimile pădureĭ, de se înspăimîntéză cântărețiĭ din ea; iar ferulŭ luciŭ îĭ oglindesce fața gânditóre, de n'aĭ crede că-ĭ o gingașe fetiță, ci una din

ḑeițele destinuluĭ, ucigĕtóre de eroĭ. Genele-ĭ nu clipescŭ în raḑele viĭ ale sóreluĭ, mâna eĭ nu tremură când atinge sângele de pe sabie și lance. Dar în rîndurile fetelorŭ nicĭ șópte nu se audŭ, nicĭ vorbe de taine duióse. Grave și serióse, ca tinere preotese, ele îșĭ împlinescŭ datoria, adâncŭ cugetândŭ la vrednicia lorŭ.

Sórele este în crucea amieḑiĭ și viŭ rumenesce obrajiĭ frumoșĭ a Soleĭ. O picătură scânteitóre pică de pe fruntea eĭ albă ca omĕtulŭ, și atinge pĕrulŭ celŭ negru și crețŭ, ce gingașŭ o împrejmuesce. Dar feciórele nu se uită și nu ieaŭ séma. Ele spală armele eroilorŭ, ca să stea chiar în préjma sóreluĭ, și versulŭ lorŭ linŭ se aude. Cânteculŭ lorŭ strĕbate spre rîulŭ celŭ mare, care-lŭ primesce cu jale și-lŭ repede în depărtare pe latele luĭ talazurĭ, acolo unde stă armă lângă armă.

«Dulce rîŭ! mărețŭ rîŭ cu pletele lungĭ și moĭ! în visŭ eŭ țĭ-am «vĕḑutŭ făptura, în chipŭ de ostașŭ, încunjuratŭ de céta-țĭ.

«Te-aĭ rădicatŭ cu lancea ș'aĭ mersŭ la luptă mare, la luptă de băr«bațĭ. Visŭ rĕŭ e visulŭ meŭ, căcĭ a mințitŭ și elŭ!

«Nicĭ că maĭ străjuescĭ, nicĭ că maĭ staĭ în préjma celorŭ ce daŭ «năvală. Brațulŭ meŭ stă împotrivă; dar tu, rîule, ajută ca roiulŭ lorŭ «să 'mpedecămŭ!

«Óre vreĭ să fiĭ fricosŭ, să-țĭ ḑicŭ neinimosŭ? Scólă-te! Ridică-te! «Inghite-ne în pace.

«Rostogolesce-te fără simțire peste trupurile ce 'n giulgiurĭ învĕlescĭ, «precum înghițĭ strigătele și porțĭ îndoielele nóstre.»

*

Pădurea auḑì a pașilorŭ tropotŭ, ea se gândì: — e cântecŭlŭ vijelieĭ; și 'ntrébă ca pe unŭ vechiŭ cunoscutŭ: — de unde viĭ așa în gónă mare?

Alŭ strigătelorŭ vuetŭ ajunge până 'n rîŭ. Acesta 'n veselie-lŭ duce înainte, și întrebă și elŭ: E astăḑĭ sĕrbătóre în pădurea adâncă? Sunetu-lŭ cunoscŭ; dar ce serbațĭ voĭ óre?

Și ca oțelulŭ ce rĕsună, se sdrobì strigătulŭ de stâncă. Credea că inimele cumplitŭ vorŭ bate 'n pepturĭ și cugetărĭ adâncĭ fruntile vorŭ

brăzda, dar elŭ stă amenințândŭ și certândŭ: ce bate așa năvalnicŭ inima în pepturile vóstre?

Nu era furtuna, nu era nicĭ cântarea de sĕrbătóre, nu era nicĭ bătaia inimeĭ nóstre. Rĕsunat'a puternicŭ, isbitŭ în scutulŭ nostru, scutulŭ sorțiĭ, care s'a sdrobitŭ.

Și 'n rîŭ și în pădure tóte-sŭ în tăcere, stânca ea însășĭ vuetulŭ resfrînge, până ce 'ntrebămŭ apăsatŭ și greŭ: «O sórtă! Ce cerĭ de «la noĭ?»

*

Până când luna nu va fi din cerŭ cu vuetŭ asvîrlită, și nu va pica jos pe pămîntŭ — nu perimŭ!

Până când stelele nu vorŭ trece, unele după altele, și sórele a lorŭ sufletŭ nu va suge — nu perimŭ!

Până când papura pĕrŭ de fecióră nu va răpì, legându-lŭ ca cuibulŭ pe capŭ ușorŭ așezatŭ — nu perimŭ!

Până când bărbatulŭ degetele-șĭ simte tremurândŭ c'atingŭ draga luĭ iubită, până când pîrîulŭ cu mândrie alérgă prin ogóre multe ș'alŭ holdelorŭ frémĕtŭ duiosŭ elŭ ascultă — nu perimŭ!

Până când iepele sirepe peste câmpiĭ vorŭ sbura legănândŭ hohotele eroilorŭ noștri — nu perimŭ!

Până când apă din pétră n'a curge, florile tóte 'n săbiĭ sângeróse nu se vorŭ schimba, femeile nu vorŭ maĭ rîde cu bucurie când dinainte-le trecŭ cele cu dulcĭ nădejdĭ — noĭ nu ne stingemŭ!

Până când pădurea nu va sta 'n mirare de propria-ĭ frumusețe și pămîntulŭ nu va ḑice, deabia șoptindŭ: — «nu maĭ am locŭ pentru «nicĭ unŭ mormîntŭ!» — nu perimŭ!

*

Ce s'aude 'n cea pădure? Ea rĕsună 'n adâncimĭ de tropote sute, de tropote miĭ, de bărbațĭ și de caĭ, de zăngănitulŭ armelorŭ. Feciórele 'n mirare se rădică 'n sus și ochiĭ ațintescŭ. Pădurea-ĭ deșértă cât ochiulŭ pătrunde; dormŭ chiar păsărelele de zădufulŭ ḑileĭ. Dar sunetulŭ straniŭ înăbușitŭ s'apropie, și legate de dînsulŭ, nevĕḑute, misterióse cete; până ce Sola mută și palidă, ca și albulŭ eĭ veș-

mîntŭ, brațulŭ nu-șĭ rădică și dincolo arată spre malulŭ dreptŭ alŭ Dunăreĭ. Pulbere ca de la sute de turme spre cerŭ se înalță, în ea se vede scânteindŭ ferulŭ de la coifurĭ și din vîrfŭ de lăncĭ, ce aparŭ de-odată și iute iar disparŭ ca fulgerulŭ în noriĭ ceĭ negri și plinĭ de stricătóre grindină. Pădurea rĕsună maĭ tare și maĭ slabŭ de aceĭ carĭ, pe cela malŭ, de pe 'nălțimĭ spre rîŭ, mulțĭ și nenumĕrațĭ, cumplitŭ înaintéză. Și fără trăgănare se punŭ la ciocănitŭ, se punŭ la făuritŭ, la focurĭ alburiĭ în miezulŭ ḑileĭ, se punŭ să 'ntindă podŭ de luntri îmbinate. O ḑi a trecutŭ numaĭ și totulŭ e sfîrșitŭ.

Staŭ armele strînse 'n mănunchiurĭ amenințătóre, spre cerŭ înțepenite: Iar cetele totŭ vinŭ și se rostogolescŭ. Pe cela malŭ alŭ Dunăriĭ, délurĭ, șesurĭ, pădurĭ, se parŭ tóte că se mișcă, se parŭ tóte a 'naintà spre rîŭ în jos, ca albia să ĭ-o astupe. Toțĭ — Sola și feciórele — privescŭ în tăcere peirea ce vine. Stă fecióra nemișcată, cu mâna umbrindŭ ochiulŭ sprîncenatŭ. Inima-ĭ era împetrită de spaima puteriĭ ce dincolo se revarsă spre podulŭ întinsŭ, ca lăcuste de care nimicŭ nu te apĕră, pe care nicĭ ape nicĭ arme nu le opresce, care cu propriile lorŭ trupurĭ podurĭ întindŭ, jertfindŭ din a lorŭ mulțime pre acele ce înșile sdrobescŭ, spre a preface 'n pustiŭ golŭ pădure și câmpie.

Sórele apune. Liniștitŭ și pacĭnicŭ lunecă și trecŭ valurile auriĭ. Iar dincolo pe malŭ lăncĭ și scuturĭ lucescŭ însângerate de foculŭ viŭ alŭ sóreluĭ. Chiar pulberea ce se rădică din délurĭ și din văĭ ca fumŭ desŭ și înălțatŭ, chiar pulberea roșesce, și 'ntregŭ cerulŭ stă în focŭ, c'atuncĭ când pădurĭ aprinse de flacărĭ se înghitŭ. Dar vine umbra albăstrie și 'ncetŭ, pe nesimțite, ea se 'ntinde peste tóte: e stégulŭ ce se plécă, când ḑiua e perdută și óstea e învinsă. Sola stă și numĕră focurile ce scânteiază, dór ar iscodì a vrăjmașilorŭ putere. Ea stă și numĕră, până ce-o fetiță semnŭ îĭ face, că ostașiĭ aștéptă, armele să rădice de pe năsiposulŭ malŭ. Atuncĭ Sola se trezesce și pașiĭ eĭ întórce.

Nando de multŭ sta în așteptare, în dosŭ de arbore. Elŭ nu se uita nicĭ la Romanĭ, nicĭ la podulŭ lorŭ, nicĭ la primejdia ce pe toțĭ amenința. Ochiulŭ luĭ e ațintitŭ spre armele sale. Le va fi spĕlatŭ Sola, le va fi atinsŭ ea pe dînsele cele din urmă, le va fi ținutŭ ea

în mânile eĭ câtŭ de puținŭ după ce le spĕlase. Elŭ repede s'asvîrle asupra lorŭ, pășindŭ pe urmele calde încă de gingașulŭ piciorŭ alŭ Soleĭ.

Dar Sola înaintéză rece ca zăpeḑile ce pe vîrfurĭ de înalțĭ munțĭ nu se topescŭ nicĭ de căldura sóreluĭ din luna luĭ Cuptorŭ. Ea nicĭ că se întórce. Odată numaĭ ea brațele-șĭ rădică, în crescetŭ și le pune, și iarășĭ în liniște înainte pășesce. Ea este ca a negurilorŭ făptură, de adierea seriĭ împinsă încetŭ și linŭ.

Nando strînge cu tărie lancea la peptu-ĭ, sărută scutulŭ celŭ credinciosŭ, ca și cum ar scì că într'însulŭ ea fața șĭ-a oglinditŭ, ca și cum i-ar cere chipulŭ să-ĭ păstreze.

*

Roșitu-s'a Dunărea, — se părea că valurĭ de sânge se revarsă din ea. Plină-ĭ de trupurĭ, — se părea că chiar valurile eĭ aŭ muritŭ. Plină-ĭ de arborĭ, — se părea că tóte pădurile s'aŭ plecatŭ înaintea toporuluĭ. Iar jurŭ împrejurŭ aerulŭ tremură de țipete și razele sóreluĭ se clatină. Podulŭ stă încă și trece peste dînsulŭ pedestrime și călărime, îndesite ca furnicile călĕtóre.

A Dacilorŭ óste-ĭ sdrobită, împrăștiată. In pădurĭ ea se strînge din noŭ în tăcere, ca o stâncă de granită. Pe Nando îlŭ aducŭ pe crengĭ; din multe rănĭ elŭ sângeră. Sola stă în picióre, apucă în mânĭ valurile eĭ de pĕrŭ, și făr'a vorbì, de treĭ orĭ cu dînsele peptulŭ îșĭ bate. Nando, de durerĭ învinsŭ, ochiĭ închide și ostașiĭ plinĭ de jale capetele plécă.

Adunată stă a Dacilorŭ óste și ranele-sŭ vindecate. Iar Sola-șĭ taie pĕrulŭ celŭ negru și lungŭ. Sus îlŭ légă la vîrfulŭ lanceĭ luĭ Nando, să fâlfâe ca o flamură de vênturĭ mișcată, de sóre luminată. Acésta ḑicea: «Veĭ fi condusŭ spre glorie și biruință.» Și 'n adevĕrŭ biruința și gloria în partea Dacilorŭ se dăduse. Romaniĭ staŭ înfrânțĭ. Strălucindŭ de veselie, Nando vine spre Sola, plinŭ de putere, agerŭ de totŭ, elŭ care minunĭ făcuse, în mânĭ cu flamura din mâna eĭ primită:— «Sola! Óre astăḑĭ vrednicŭ sunt de tine?»

Ea însă rădică mâna și 'n tăcere treĭ degete-ĭ arĕtă. Se mișcă mulțimea. Eroiĭ s'asvîrlŭ în préjma eĭ. Femeile cerŭ ca Sola să se 'nduplece.

Bĕtrânii o încunjóră, rugândŭ ş'ameninţândŭ. Toţi se strîngŭ în jurulŭ feciórei. Dar ea-şĭ scutură pĕrulŭ celŭ desŭ, care-ĭ încunjóră capulŭ ca o cómă de leŭ, de luminĭ auriĭ străbătută: — «După a treia bă-«tălie! Atuncĭ voiŭ alege!»

Astŭ-felŭ vorbi, cu glasŭ rece. Se 'ntórce apoĭ cu mândrie şi 'n a cortuluĭ întunecime dispare.

*

A treia bătălie! Intră în ţéră a Romanilorŭ puterĭ covîrşitóre. Intră şi se revarsă ca apele umflate ce năvălescŭ cu sloiĭ de ghiaţă. Intră şi lupta se încinge, precum vijelia în pădurĭ turbéză, copacĭ scoţêndŭ cu rădĕcinĭ adâncĭ, turnându-ĭ la pămîntŭ. Daciĭ staŭ neclintiţĭ. Dar totulŭ e perdutŭ! Nando e neasemĕnatŭ. Flamura luĭ, în sânge adăpată, din vîrfulŭ lănceĭ cade ca muşchiulŭ de pe bradŭ; iar peptu-ĭ stă deschisŭ de o lovitură grea, din care sângele-ĭ curge în şiróie ferbinţĭ. Nando cade la pămîntŭ şi totŭ încă se apĕră cu paloşulŭ rădicatŭ. «O Sola, vino!» şoptescŭ fără putere ale luĭ buze ofilite, ce sémĕnă cu florile ce de pe arbore tremurândŭ se scutură în pulbere. «Sola, vino!» Ea însă în vultórea lupteĭ, vede flamura, vede cum ea se plécă, ş'aude ostaşiĭ, de mórte ameninţaţĭ, strigândŭ cu toţiĭ — «Sola»! Ea rîndurile desparte cu braţele eĭ albe şi spre Nando privesce, care la pămîntŭ jos sufletulŭ îşĭ da.

Cea din urmă suflare din peptulŭ luĭ eşise, şi ochiĭ luĭ de abia se închise în ultima-ĭ ochire de dragoste şi de credinţă. Ea îngenunche lângă trupulŭ fără sufletŭ, îĭ iea mâna slăbită din care abia acum paloşulŭ cade, şi strigă în îmbulzéla lupteĭ celeĭ marĭ: — «Acésta este «a treia ḑi de bătălie! şi acesta-ĭ mirele meŭ!» — Eroiĭ cu spaimă şi împetriţĭ audŭ grózniculŭ cuvîntŭ. Se rădică însă îndată unŭ strigătŭ şi unŭ ţipĕtŭ, ca tunetele ce se îndésă în stâncĭ adâncĭ: «Suntemŭ perduţĭ! «Arĕtarea-ĭ adevĕrŭ! Feciódra-ĭ de vină! Ea să plătéscă! Nicĭ unulŭ «din noĭ să nu maĭ rĕmâe, dar fata şi ea, care mórtea a adusŭ, şi «ea să péră!»

Cu mâna eĭ în mâna luĭ Nando, cu inimă tare şi cu veselŭ surîsŭ, făr'a clipì din ochĭ, ea mórtea primesce de la aĭ sĕĭ. Iar ostaşiĭ toţĭ

s'asvîrlŭ în năvală şi seceraţĭ sunt toţĭ, ca spicele ce cadŭ fără glasŭ şi fără jale. Din alŭ Dacilorŭ uriaşŭ poporŭ nimicŭ n'a maĭ rĕmasŭ. Imprăştiate zăceaŭ pe pămîntŭ totŭ trupurĭ neînsufleţite. Se asvîrlise în bătălia cruntă şi femeile tóte, spre a nu rĕmâné pradă ostaşilorŭ Romanĭ, ele, carĭ cu mândrie eroilorŭ da semnulŭ de dînşiĭ aşteptatŭ.

*

Nóptea, la lumina luneĭ, umblă rătăcindŭ pe malulŭ Dunăreĭ, în sus şi în jos, măréţa arĕtare a uneĭ fecióre. Ea mânile-şĭ frânge, în ape intră până la brâŭ. Ea caută unŭ vadŭ, să trécă dincolo şi cu glasŭ se vaetă: — «Dar nu vedeţĭ? Din cea din urmă bătălie am «luatŭ pe celŭ din urmă ostaşŭ! Trebue să trecŭ dincolo! O valurĭ «spumegătóre! Lăsaţĭ să trecŭ, s'aşezŭ dincolo la adăpostŭ de furia «vrăjmaşuluĭ pe celŭ din urmă ostaşŭ! Lăsaţĭ ca dincolo mirésa să «trécă! Arĕtaţi-mĭ vadulŭ ca să nu vĕdŭ oştirile romane, călcândŭ în «picióre pe mortulŭ meŭ! Lasă-mĕ, Dunăre, să trecŭ prin ale tale în«sângerate valurĭ!»

Astŭ-felŭ se vaetă feciórа tótă nóptea cea lungă şi mânile-şĭ frânge. Dar ale Dunăreĭ valurĭ măreţe curgŭ ne'ncetatŭ, puternicŭ, nemilóse, la lumina luneĭ, care a privitŭ a Dacilorŭ sfîrşitŭ ş'a morţilorŭ mulţime!

Anexa VII. — La pag. 112.

DESROBIREA ȚIGANILORŬ

OBORIREA PRONOMIILORU SI PRIVILEGIELORU

DE NASCERE SI DE CASTA

EMANCIPAREA ȚĔRANILORŬ

DE

M. Kogălniceanu

Membru alŭ Academieĭ Române.

Sire!
Pré grațiósă Dómnă și Regină!
Alteță Regală!
Dómnelorŭ și Domnilorŭ!

Colegiĭ meĭ mi-aŭ încredințatŭ misiunea de a lua și eŭ cuvîntulŭ în acéstă mare și frumósă ḑi, în care serbămŭ jubileulŭ de 25 de anĭ alŭ fundăreĭ Academieĭ Române. Acéstă onóre o datorescŭ vîrsteĭ mele înaintate.

In adevĕrŭ, cu excepțiunea venerabililorŭ noștri colegĭ d-niĭ N. Kretzulescu și G. Barițiŭ, eŭ sunt, dintre toțĭ ceĭ-lalțĭ academicianĭ, celŭ maĭ în vîrstă. Și, dacă ar fi esactŭ anulŭ nascereĭ mele ce mi-lŭ daŭ nu numaĭ biografiĭ străinĭ, dar și literatoriĭ românĭ, carĭ aŭ binevoitŭ a se ocupa cu scrierea viețeĭ mele, eŭ așĭ fi maĭ înaintatŭ în bĕtrânețe decât chiar Nestoriĭ maĭ sus numițĭ aĭ Academieĭ Române. După Lexiconulŭ

de conversaţiune alŭ luĭ Meyer (Meyer's Konversations-Lexikon) eŭ aşĭ fi născutŭ la 1806; şi nu maĭ de multŭ decât sunt câte-va sĕptĕmânĭ, *România literară* mi-a datŭ acéstaşĭ vîrsta; astŭ-felŭ aşĭ numĕra 85 de tómne, n'am pretenţiunea de a ḑice primăverĭ. Să-mĭ fie permisŭ a rectifica acéstă dată. Eŭ sunt născutŭ în Iaşĭ la 6 Septembre 1817, după cum resultă din însemnarea originală scrisă de tatălŭ meŭ în *Ceaslovulŭ nascerilorŭ şi morţilorŭ familieĭ Kogălniceanu*, o carte care, sunt încă câţĭ-va anĭ, ca unŭ adevĕratŭ registru alŭ stăriĭ civile, se obicĭnuia a se păstra din tată în fiŭ maĭ în tóte familiele nóstre.

Tatulŭ meŭ a fostŭ Vorniculŭ Ilie Kogălniceanu, maica mea Catinca, născută Stavilla, era coborîtóre dintr'o familie genovesă stabilită de secole în vechea colonie genovesă Cetatea-Albă (Akerman), de unde apoĭ s'a fostŭ rĕspânditŭ în tótă Basarabia, unde şi astăḑĭ sunt mulţĭ proprietarĭ purtândŭ numele de Stavilla.

Exprimându-mi-se dorinţa ca, cu ocasiunea acesteĭ ḑile ceremoniale, să citezŭ câte-va fapte din istoria contemporană, petrecute sub ochiĭ meĭ, orĭ sĕvêrşite cu miculŭ meŭ concursŭ Maiestăţile Vóstre, să binevoiască graţiosŭ a-mĭ învoì de a preceda lucrarea mea cu câte-va cuvinte carĭ să raportă la ḑilele tinereţelorŭ mele.

Bĕtrâniĭ iubescŭ a povestì despre cele întîmplate în juneţea lorŭ; şi eŭ nu potŭ rĕmâné străinŭ de acéstă slăbiciune a vîrsteĭ mele.

Naşulŭ meŭ, adecă acela care m'a luminatŭ cu sfîntulŭ botezŭ, întrebuinţezŭ stilulŭ bĕtrânescŭ, a fostŭ Domniţa Marghióla Calimachŭ, soţia logofĕtuluĭ Grigorie Sturdza, tatălŭ repausatuluĭ Mihailŭ Sturdza, fostulŭ Domnŭ alŭ Moldoveĭ. Domniţa Marghióla iubìa fórte multŭ pe maică-mea, care, copilă tînĕră, a fostŭ rĕmasă orfană de tată şi de mamă şi încredinţată epitropieĭ logofĕtuluĭ Grigorie Sturdza, — bunulŭ meŭ despre mamă medelnicerulŭ Stavilla avêndŭ moşia sa vecină cu moşiile din Basarabia ale familieĭ Sturdzescĭ, astăḑĭ proprietăţĭ ale Princeseĭ Maria Gorciacoff, fica fostuluĭ Domnŭ alŭ Moldoveĭ. Domniţa Maria Calimachŭ vorbea numaĭ grecesce; ea mĕ iubia multŭ de micŭ copilŭ, şi când mĕ lua în braţe, ea îmĭ exprima dragostea într'a mĕ desmierda cu bătaie de pălmiţe până când leşinamŭ de plânsŭ, şi întovărăşite aceste

cu tóte numirile desmierdătóre grecescĭ ce se întrebuințéză la copiĭ.

La sĕvêrșirea eĭ din viață Domnița Marghióla mĕ recomandă iubireĭ și îngrijireĭ fiuluĭ sĕŭ Michailŭ Sturdza, carele deja în tinerețe luase primulŭ locŭ între ceĭ maĭ învĕțațĭ și talentațĭ boerĭ tinerĭ aĭ Moldoveĭ. Acesteĭ misiunĭ lăsate cu limbă de mórte Michailŭ Sturdza a fostŭ credinciosŭ; acesteĭ misiunĭ datorescŭ că Michailŭ Sturdza, ajunsŭ Domnŭ alŭ Moldoveĭ în 1834, în acelașĭ anŭ, împreună cu fiiĭ sĕĭ Dimitrie și Grigorie, m'a trimesŭ la învĕțătură în Francia și anume la Lunéville, unde furămŭ încredințațĭ îngrijireĭ abateluĭ Lhommé, preotŭ catolicŭ, carele, din causa mareĭ revoluțiunĭ franceze, ca mulțĭ alțĭ emigrațĭ francezĭ, se refugiase în Principatele române. Abatele Lhommé, retrasŭ în Iașĭ, a fostŭ dirijatŭ educațiunea și instructiunea tînĕruluĭ Michailŭ Sturdza, și dar acesta ajunsŭ Domnŭ nu putea să încredințeze crescerea și îngrijirea copiilorŭ sĕĭ și a mea decât aceluia care făcuse din elŭ celŭ maĭ învĕțatŭ boerŭ de pe timpurile luĭ. Noĭ găsirămŭ pe abatele Lhommé, deși octogenarŭ, încă în plină vigóre și profesorŭ de retorică, de limba și literatura latină la colegiulŭ din Lunéville, colegiŭ comunalŭ care se bucură de o mare reputațiune prin capacitatea profesorilorŭ și care a produsŭ maĭ mulțĭ bărbațĭ însemnațĭ aĭ Franciеĭ. In casa părintéscă n'amŭ fi putută fi maĭ bine tractațĭ decât în sînulŭ familieĭ Lhommé, sub privigherea activă a abateluĭ. Eramŭ ceĭ întâĭ din clasele nóstre. Dar după unŭ anŭ politica se amestecă și în afacerea colegianilorŭ românĭ din Lunéville.

Consuliĭ rușĭ, pe atuncea prea puternicĭ în Bucurescĭ și în Iașĭ, făcură Domnuluĭ Michailŭ Sturdza respectuóse observărĭ pentru trimeterea în Francia a fiilorŭ sĕĭ și a altorŭ câțĭ-va fiĭ de boerĭ, căcĭ afară de mine maĭ eraŭ trimeșĭ și doĭ fiĭ aĭ logofĕtuluĭ Lupu Balș și unŭ altulŭ Nicu Cassu. Educațiunea francesă se părea mareluĭ nostru protectorŭ, Impĕratuluĭ Niculae I, prea revoluționară; furămŭ dară luațĭ din Lunéville și condușĭ la Berlin la sfîrșitulŭ anuluĭ 1835.

Berlinulŭ de pe atuncea îșĭ dobêndise numele de Atena Germanieĭ; și prin patriotismulŭ, inteligența și marea mișcare națională ce domnia în tóte clasele nobile și burgheze ale capitaleĭ Prusieĭ, de pe atuncea se prevedea rolulŭ celŭ mare ce 35 de anĭ în urmă Prusia

avea să jóce în istoria omenireĭ, ajungêndŭ apoĭ la egemonia întregeĭ Germanie, la reînvierea imperiuluĭ luĭ Barbarossa.

Noĭ tineriĭ românĭ furămŭ așezațĭ într'o familie privată și anume în casa pastoruluĭ Souchon, parochulŭ bisericeĭ colonieĭ francese, refugiată în Berlin după revocațiunea edictuluĭ de Nantes, mulțămită protecțiuneĭ luminate a mareluĭ Electorŭ de Brandenburg, Fredericŭ Wilhelm (1640—1688) bunulŭ luĭ Fredericŭ celŭ Mare. Acéstă colonie a păstratŭ până astădĭ libertățile ce i s'aŭ datŭ de acestŭ mare Principe; ea are biserica sa, spitalulŭ sĕŭ, gimnasiulŭ sĕŭ, biblioteca sa; în tóte aceste limba francesă este predominantă și astădĭ. Membriĭ sĕĭ actualĭ sunt toțĭ devenițĭ bunĭ germanĭ, și mulțĭ din eĭ, păstrândŭ numele lorŭ de familie francesă, represintă ómenĭ însemnațĭ carĭ șĭ-aŭ făcutŭ în istoria Germanieĭ unŭ nume cunoscutŭ în sciințe, în arte, în armată, în diplomație; dar nicĭ odată n'aŭ uitatŭ originea lorŭ. Eĭ odată pe anŭ se adună într'unŭ banchetŭ frățescŭ în care reînnoescŭ aducerile lorŭ aminte de Francia, de prigonirile făcute religiuneĭ lorŭ de Regele Ludovicŭ XIV și de bĕtrâna de Maintenon, prigonirĭ carĭ aŭ silitŭ pe părințiĭ lorŭ de a-șĭ părăsi patria. Totŭ atuncĭ, și cu pahare pline, eĭ cu inimele ardente, realță nesfîrșite toaste în memoria Mareluĭ Electorŭ, care le-a datŭ unŭ generosŭ refugiŭ, libertatea cultuluĭ lorŭ și o nouă patrie. Tînĕrŭ de opt-spre-ḍece anĭ, am luatŭ parte la aceste agape și inima mea s'a înfierbântatŭ în fața acestorŭ bărbațĭ de bine, carĭ trimeteaŭ o neștérsă aducere aminte vecheĭ lorŭ patrie, dar totŭ de odată aveaŭ consciința de ce datoraŭ patrieĭ noue.

După unŭ anŭ, amŭ fostŭ strămutațĭ în casa și sub priveghierea unuĭ altŭ omŭ distinsŭ, pastorulŭ Ionas, discipolulŭ favoritŭ alŭ mareluĭ teologŭ Schleiermacher și editorulŭ operelorŭ acestuĭ spiritŭ înaltŭ alŭ bisericeĭ protestante. Pastorulŭ Ionas era unŭ bărbatŭ distinsŭ; elŭ avea deja unŭ nume bine vĕḍutŭ și era încuscritŭ cu familia luĭ Huffeland, autorulŭ *Macrobioticeĭ saŭ arta de a trăi multŭ*, și cu familia comiteluĭ Schwerin, urmașŭ alŭ mareluĭ Feldmareșalŭ alŭ luĭ Fredericŭ celŭ Mare. In casa sa se aduna societatea cea maĭ alésă și din nobleță și din burghesime, care de pe atuncea luase unŭ locŭ însemnatŭ în Germania, puindu-se în fruntea ideilorŭ naționale și a refor-

melorŭ sociale carĭ se rĕspândise în tótă Germania. Stégulŭ lorŭ era înainte de tóte Unirea patrieĭ germane.

Consilierulŭ de statŭ Alexandru Sturdza, colegŭ alŭ luĭ Capodistria, cu carele lucrase multŭ la Petersburg pentru emanciparea Eladeĭ, rudă a luĭ Michailŭ Sturdza, și după a căruia recomandațiune noĭ furămŭ încredințațĭ pastoruluĭ Ionas,—în timpulŭ petrecereĭ sale în Berlin, și acésta era maĭ neîntreruptă, — era unulŭ din visitatoriĭ ceĭ maĭ deșĭ aĭ caseĭ pastoruluĭ. Elŭ priveghea de aprópe studiile nóstre, ba devenia chiar profesorulŭ nostru de religiune. Sub dictarea luĭ am scrisŭ în limba franceză «*Études historiques, chrétiennes et morales*», pe care le-am tipăritŭ apoĭ în Iașĭ și s'aŭ tradusŭ și în limbele română, grécă și rusă.

Acesteĭ societățĭ datorescŭ desvoltarea miceĭ mele inteligențe și amorulŭ pentru totŭ ce este frumosŭ și mare în viața omuluĭ.

Intratŭ apoĭ studentŭ la universitate, am avutŭ de marĭ dascălĭ pe Gans, profesorŭ de dreptulŭ naturalŭ, care era de o eloquență atâtŭ de mare, de unŭ liberalismŭ în ideĭ atâtŭ de largŭ, în câtŭ din tóte părțile Germanieĭ și chiar din alte țĕrĭ, alergaŭ cu miile studențiĭ ca să-ĭ asculte vorbirea și eloquența sa dulce ca o melodie; ast-felŭ în câtŭ aŭ trebuitŭ a se abate părețiĭ la doue sălĭ pentru a lărgì sala unde elŭ predica sciința tinereĭ generațiunĭ germane.

Am avutŭ de dascălŭ pe Leopold de Ranke (1795—1886), marele istoricŭ, căruia, cu ocasiunea jubileuluĭ sĕŭ de 60 de anĭ de profesoratŭ, ajunsŭ la adâncĭ bĕtrânețe, am avutŭ și eŭ onórea a-ĭ adresa acum câțĭ-va anĭ, 20 Februarie 1877, felicitările mele, felicitările întâiuluĭ sĕŭ studentŭ românŭ de la Universitatea din Berlin.

Am avutŭ fericirea de a avé de dascălŭ pe marele Savigny, celebrulŭ profesorŭ de dreptulŭ romanŭ, celebrulŭ ministru de justiție și unulŭ din fiiĭ ceĭ maĭ distinșĭ aĭ colonieĭ franceze din Berlin.

In salónele d-luĭ de Savigny am fostŭ presentatŭ și luĭ Alexandru Humboldt (1769—1859), carele îmĭ arĕta în generalŭ unŭ deosebitŭ interesŭ pentru țĕrile române, atâtŭ de necunoscute pe atuncĭ, în cât nicĭ numele de *Românĭ* nu se scia. De acésta în adevĕrŭ nu trebue să ne mirămŭ, când însușĭ în Moldova și în Muntenia numele de *Românŭ*

nu era întrebuințatŭ, înlocuitŭ fiindŭ prin numele provincialŭ de *Moldoveanŭ* și *Munteanŭ.* Bĕtrânulŭ Asachi tótă viața luĭ n'a pututŭ găsì potrivita terminațiune francesă la cuvîntulŭ *Românŭ,* vorbindŭ și scriindŭ les *Roumounis.* Să-mĭ fie permisŭ a-mĭ face unŭ meritŭ, afirmândŭ că eŭ celŭ întâiŭ am întrebuințatŭ în limba francesă cuvintele de *Roumain* și de *Roumanie.* La Berlin, pe timpulŭ petrecereĭ mele, și chiar în salónele culte maĭ totŭ așa de puținŭ cunoscutŭ era și numele de *Moldauer* saŭ *Wallache.* Mie mi se dicea *der schwarze Grieche,* pentru că aveamŭ pĕrulŭ negru, și pe atuncea Berlinulŭ era încă unŭ orașŭ cu totulŭ și exclusivŭ alŭ Germanieĭ de Nordŭ, unde predominaŭ maĭ cu deosebire figurile blonde.

Alexandru Humboldt, spiritŭ eminamente cercetătorŭ, îmĭ arĕtă o deosebită dorință de a cunósce în ce constă literatura nóstră, și în deosebĭ m'a întrebatŭ despre sórtea și caracteristica Țiganilorŭ noștri. Spre a-ĭ satisface curiositatea eŭ am scrisŭ în limba germană o scurtă privire asupra miceĭ nóstre literaturĭ de pe atuncea, pe care am publicat'o în *Lehmann's Magazin für die Litteratur des Auslandes.* Totŭ pentru Humboldt am publicatŭ apoĭ o broșură în limba francesă, *Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des Cigains* (Berlin, Behr, 1837), în prefața căreia chemamŭ luarea aminte a filantropilorŭ asupra acestuĭ nenorocitŭ poporŭ sclavŭ în țara mea, în sînulŭ Europeĭ civilisate, și tractatŭ ca lucru prin înseșĭ legile țĕreĭ nóstre.

Vacanțele le petreceamŭ ordinarŭ în Pomerania la Schwienemünde, pe atuncea unŭ micŭ orășelŭ pe țĕrmurile mĕreĭ, saŭ la Hehringsdorf, satŭ micŭ totŭ pe țĕrmulŭ măreĭ și recomandatŭ maĭ întâiŭ de Wilibald Alexis (1798—1871), celebrulŭ romancierŭ, și care, deși eŭ nu aveamŭ decât douĕ-decĭ de anĭ, mĕ luă în strînsă amiciție. Hehringsdorf astădĭ este devenitŭ orașulŭ balnearŭ mare și celŭ maĭ frecuentatŭ alŭ Germanieĭ de Nordŭ. Cu Wilibald Alexis am visitatŭ pe josŭ insula Rügen, castelulŭ Putbus alŭ familieĭ princiare Malte-Putbus, pădurile misteriose ale vecheĭ deităţĭ vende Hertha și cetatea de pămîntŭ Arkona, punctulŭ celŭ maĭ septentrionalŭ alŭ Germanieĭ, care sémĕnă multŭ cu cetățile nóstre de pămîntŭ, movila Răbâeĭ, Cetatea dela Adjudŭ și atâtea altele.

Wilibald Alexis, în plimbările nóstre, mĕ iniţià là marea lucrare ce se opera pe atuncĭ în Germania, atât în privinţa unităţeĭ politice, cât şi în privinţa aspiraţiilorŭ şi sforţărilorŭ burghezimeĭ de a intra în viaţa politică, care până atuncĭ aparţinea maĭ cu deosebire nobilimeĭ. Elŭ maĭ întâĭ îmĭ da amĕnunţimĭ asupra mareĭ reforme care se făcuse în Prusia, adică emanciparea şi împroprietărirea ţĕranilorŭ prusienĭ, operată în timpulŭ Regeluĭ Fredericŭ Wilhelm III (1797—1840) de către mariĭ sĕĭ ministri Stein (1757— 1831) şi Hardenberg (1750—1822), reformă care a însufleţitŭ şi a îmbărbăţitŭ naţiunea prusiană spre a scutura jugulŭ francesŭ, care după bătălia dela Iena (1806) apĕsa grumaziĭ poporuluĭ germanŭ. Pastorulŭ Ionas completă învĕţătura mea în privinţa mareĭ reforme; elŭ pusc în mânile mele înseşĭ actele marilorŭ legiuirĭ, proclamaţiilorŭ şi reformelorŭ luĭ Fredericŭ Wilhelm III şi cu deosebire edictulŭ din 14 Septembre 1811, care s'a aplicatŭ pe tótă suprafaţa statuluĭ Prusieĭ, desfiinţândŭ claca şi orĭ-ce alte serviciĭ către stăpâniĭ de moşiĭ şi prefăcêndŭ în proprietate absolută în mâna ţĕranilorŭ ogórele ţĕrănescĭ, cu despăgubire în banĭ odată rĕspunşĭ, saŭ prin rentă perpetuă, orĭ prin înapoiarea uneĭ părţĭ de pămîntŭ. Pastorulŭ Ionas mĕ făcù cunoscutŭ şi cu memoriulŭ compusŭ de Principele Hardenberg la Riga în 1812. Prin acestŭ actŭ importantŭ marele ministru arĕtà Regeluĭ necesitatea prefacereĭ chiar din temelie a organisaţieĭ de atuncĭ a Statuluĭ prusianŭ, pentru a-ĭ da o nouă viéţă prin înlăturarea a totŭ ce era slabŭ în elŭ şi prin deşteptarea de puterĭ noue.

Iată cum elŭ înţelege acéstă reformă:

«Statulŭ care s'ar norocì a înţelege adevĕratulŭ spiritŭ alŭ timpuluĭ şi, prin înţelepciunea guvernuluĭ sĕŭ, ar lua parte la acelŭ planŭ universalŭ, fără să aibă nevoe de comoţiunĭ violente, ar avé neapĕratŭ marĭ preferinţe, şi membriĭ sĕĭ arŭ trebuì să binecuvinteze îngrijirea care ar lucra pentru dînşiĭ într'unŭ chipŭ atâtŭ de binefăcĕtorŭ. Fără putere aŭ fostŭ tóte acele pedecĭ carĭ s'aŭ opusŭ torentuluĭ revoluţiuneĭ, pentru-că *slăbiciunea,* interesulŭ egoistŭ şi ideile neîntemeiate le-aŭ dirijatŭ fără nicĭ o chibzuială. Gândirea nebunéscă că chipulŭ celŭ maĭ bunŭ de a combate revoluţiunea ar fi de a se

ţiné de cele vechĭ şi de a prigonì cu tótă asprimea principiele şi ideile isvorîte din ea, n'a avutŭ altŭ resultatŭ decât că a desvoltatŭ revoluţiunea şi ĭ-a datŭ o întindere din ce în ce maĭ mare. O revoluţiune în bunulŭ simţŭ, o revoluţiune care ar avé de scopŭ *marea civilisare a omenireĭ*, făcută prin înţelepciunea guvernuluĭ şi nu prin *impulsiunĭ violente*, cu atâtŭ maĭ multŭ ar trebuì să fie privită ca ţintă şi ca principiĭ povĕţuitóre. *Princìpiĭ democratice într'unŭ guvernŭ monarchicŭ se parŭ a fi pentru Prusia formele cele maĭ potrivite.*»

Maĭ jos Hardenberg recomandă pentru organisaţiunea dinăuntru cea maĭ mare libertate şi egalitate de drepturĭ între membriĭ Statuluĭ, regulate după principiulŭ înţeleptŭ ale unuĭ Statŭ monarchicŭ, şi fie-care postŭ în Statŭ, fără excepţiune, să nu se maĭ păstreze cutăreĭ saŭ cutăreĭ clase, ci să se deschidă numaĭ merituluĭ din orĭ-ce clasă.

Maĭ apoĭ sfîrşesce:

«Clasa cea maĭ numerósă, cea maĭ importantă, acea care până acum s'a neglijatŭ şi s'a împilatŭ maĭ multŭ, ar trebuì cu preferinţă să fie unŭ obiectŭ alŭ neadormiteĭ îngrijirĭ a ocârmuireĭ, şi a se desfiinţa prin o lege scurtă, bună şi grabnică, tótă servitudinea.»

Şi ca soluţiune se propune:

«Concesiunea şi statornicia pămînturilorŭ ţĕrănescĭ ca liberă proprietate a ţĕranilorŭ, cu despăgubirea stăpânilorŭ de moşiĭ, şi aşa a se ajunge la desfiinţarea legămintelorŭ între stăpâniĭ de moşiĭ şi între ţĕranĭ!»

In una din vacanţele de vară comitele Schwerin îmĭ dădù ospitalitatea în Schwerinsburg, vechiulŭ castelŭ alŭ strămoşuluĭ sĕŭ Feldmareşalulŭ luĭ Fredericŭ celŭ Mare, comitele Schwerin. Acolo subt ochiĭ meĭ vĕḍuĭ aplicarea legeĭ de emancipaţiune făcută cu 25 de anĭ înainte. Am vĕḍutŭ pămînturile emancipate, unele rĕmase în stăpânirea vechilorŭ proprietarĭ de moşiĭ, altele trecute vechilorŭ servĭ deveniţĭ proprietarĭ. Am vĕḍutŭ satulŭ vechiŭ alŭ foştilorŭ clăcaşĭ, Alt-Schwerin, şi satulŭ noŭ clăditŭ după emancipare, Neu-Schwerin.

Straniu lucru! Legea proprietăţeĭ din Prusia avea mare asemĕnare cu condiţiunile proprietăţeĭ rurale din ţĕrile române. Principiulŭ ce se găsesce în vechea nóstră legislaţiune, pentru a se da ţĕranuluĭ spre

cultivare până la două treimĭ din întinderea moşiilorŭ, iar o treime se reserva în séma stăpânuluĭ, exista şi în Prusia.

Aicĭ am de adăugitŭ că acestŭ comite Schwerin, care îmĭ dăduse ospitalitatea în castělulŭ sěŭ, deveni maĭ târḑiŭ şi în maĭ multe rêndurĭ unŭ membru importantŭ în *partidulŭ liberalŭ* şi chiar şi ministru de maĭ multe orĭ, în aniĭ de mare luptă pentru Germania, între 1848—1862.

Totŭ în timpulŭ petrecereĭ mele în Berlin, prin camaradulŭ meŭ de studiĭ, fiulŭ cunoscutuluĭ istoricŭ Kohlrausch, am fostŭ presentatŭ duceseĭ de Cumberland, sora şi Egeria Regeluĭ Fredericŭ Wilhelm III, şi curênd ajunseĭ în intimitatea Principeluĭ Gheorghe fiulŭ Duceluĭ de Cumberland, carele, după suirea pe tronŭ a bětrânuluĭ Duce de Cumberland, deveni Principe regalŭ, maĭ târḑiŭ însuşĭ rege de Hanovra sub numele de Gheorghe V şi în fine detronatŭ de către însuşĭ věrulŭ sěŭ Wilhelm I (1866).

Mulţămită contactuluĭ meŭ cu atâţia bărbaţĭ însemnaţĭ aĭ Germanieĭ şi primitŭ în cercurile politice din Berlin, am avutŭ fericita ocasiune şi putinţa de a-mĭ îmbogăţi mintea cu ideile reformatrice ce atuncĭ inspiraŭ înaltele inteligenţe ale Germanieĭ. Da, Universităţeĭ din Berlin, a doua mea mumă, Universităţeĭ Fredericia Wilhelma; da, exempluluĭ ce mĭ-a datŭ amorulŭ pentru patria germană şi pe care l'am găsitŭ în tóte păturile societăţeĭ germane, fie nobilime, fie burgheză, datorescŭ eŭ amorulŭ pentru patria română şi *spiritulŭ liberalŭ* care m'a însufleţitŭ în tóte actele vieţeĭ mele

In lungile mele lupte şi lucrărĭ, în prigonirile înverşunate, carĭ nu odată s'aŭ încercatŭ de a mě sdrobi, pururea am avutŭ înaintea ochilorŭ meĭ acele frumóse cuvinte pe carĭ, în memoriulŭ sěŭ către rege, le arată Principele Hardenberg ca puterniculŭ mijlocŭ de a re-alţa caracterulŭ şi bărbăţia poporuluĭ germanŭ pentru desrobirea sa de jugulŭ străinŭ, pentru rădicarea şi mărirea Germanieĭ: «Principiĭ democratice într'unŭ guvernŭ monarchicŭ!»

Binevoitoriĭ meĭ ascultătorĭ nu crédă cum că aceste cuvinte carĭ le ḑicŭ sunt complimente de curtesanŭ adresate unuĭ Hohenzollern, astăḑĭ Rege alŭ Românieĭ.

Tótă viața mea, și tînĕrŭ și în vîrsta cóptă, am mărturisitŭ în maĭ multe rênduri, că cultureĭ germane, că Universitățeĭ din Berlin, că societățeĭ germane, bărbațilorŭ și marilorŭ patrioțĭ carĭ aŭ operatŭ realțarea și unitatea Germanieĭ, datorescŭ în mare parte tôt ce am devenitŭ în țéra mea, și că la foculŭ patriotismuluĭ germanŭ s'a aprinsŭ *făclia patriotismuluĭ meŭ românŭ!*

In anulŭ 1864, când toțĭ Româniĭ eraŭ departe încă de a gândi la chemarea tînĕruluĭ Principe germanŭ Carolŭ de Hohenzollern pe tronulŭ Românieĭ, în mijloculŭ luptelorŭ nóstre pentru reformele politice și sociale ce se operaŭ atuncĭ, când România era frământată prin gréua cestiune rurală,—în ședința Camereĭ din 1 Iunie 1864 eŭ am reprodusŭ o parte din cele maĭ sus expuse privitóre la reformele agrare operate în Prusia în aniĭ 1807—1812; pe aceste date m'am întemeiatŭ spre a rĕspunde primuluĭ ministru alŭ Românieĭ-Unite, carele combătea cu unŭ talentŭ demnŭ de o causă maĭ dréptă, proiectulŭ liberalilorŭ pentru emanciparea și împroprietărirea țĕranilorŭ.

Aducêndu-mĭ pururea aminte cuvintele Principeluĭ Hardenberg «monarchia întemeiată pe instituțiunĭ democratice», m'am reîntorsŭ în țéră la 1838 cu angajamentulŭ, și l'am ținutŭ cu întréga mea generațiune, de a face din țéra mea o monarchie întemeiată pe base democratice, lucrândŭ la desființarea robieĭ Țiganilorŭ, la proclamarea egalitățeĭ de drepturĭ și îndatorirĭ pentru tóte clasele întregeĭ națiunĭ române, la emanciparea clăcașilorŭ și la deplina lorŭ împroprietărire pe pămînturile stăpânite de țĕranĭ în seculĭ întregĭ, stropite cu sudórea și sângele lorŭ. Și Dumnedeŭ bunŭ și milostivŭ mĭ-a prelungitŭ viața mea în destulŭ ca să potŭ orĭ asista, orĭ împreună lucra la sĕvêrșirea acestorŭ treĭ marĭ reforme, și astădĭ a mĕ bucura la bĕtrânețe de rodulŭ sĕmînțeĭ depusă de noĭ în tinerețele nóstre în mănosulŭ pămîntŭ alŭ mumeĭ patrie!

Rogŭ pe Maiestățile Vóstre, rogŭ pe ascultătorĭ să-mĭ ierte aceste *prolegomena,* acéstă digresiune ce am făcut'o înainte de a intra în materie. Bĕtrâniĭ iubescŭ, o maĭ dicŭ, a spune fapte din tinerețea lorŭ!

Intrândŭ în materie voiŭ desfăşura treĭ date marĭ din istoria contemporană a renascereĭ Românieĭ, treĭ reforme radicale sĕvêrşite sub ochiĭ noştri *et quorum pars parva fui.*

Aceste sunt:

I. Desrobirea Ţiganilorŭ;

II. Oborîrea pronomiilorŭ şi privilegiilorŭ de nascere şi de castă şi proclamarea egalităţeĭ politice şi civile pentru toţĭ fiiĭ Românieĭ;

III. Emanciparea ţĕranilorŭ.

I.

Desrobirea Ţiganilorŭ.

Contemporaniĭ meĭ îşĭ aducŭ aminte, şi aci am ca martorŭ pe maĭ junele meŭ contemporanŭ, pe colegulŭ meŭ Alexandru Papadopol-Calimachŭ, îşĭ aducŭ aminte ce eraŭ Ţiganiĭ sunt acum 50 de anĭ, chiar atuncĭ când radele civilisaţiuneĭ moderne îmblândise moravurile în tóte societăţile Europeĭ şi când sclavia nu maĭ avea domiciliŭ decât în Rusia şi din nenorocire şi în România.

Legea ţĕreĭ tracta pe Ţiganĭ de lucru, vîndutŭ şi cumpĕratŭ ca lucru, deşi prin derisiune numĕrulŭ saŭ individulŭ se califica de *sufletŭ:* Am atâtea *suflete de Ţiganĭ,* am vîndutŭ şi am cumpĕratŭ atâtea *suflete de Ţiganĭ;* în realitate, şi maĭ alesŭ stăpâniĭ carĭ aveaŭ puţinĭ Ţiganĭ, îĭ tractaŭ maĭ rĕŭ chiar decât prescripţiunile legeĭ.

Chiar pe uliţele oraşuluĭ Iaşĭ, în tinereţele mele, am vĕdutŭ fiinţe omenescĭ purtândŭ lanţurĭ la mânĭ saŭ la picióre, ba uniĭ chiar córne de fierŭ aninate de frunte şi legate prin colane împrejurulŭ gâtuluĭ. Bătăĭ crude, osândirĭ la fóme şi la fumŭ, închidere în închisorĭ particulare, aruncaţĭ goĭ în zăpadă saŭ în rîurĭ îngheţate: iată sórtea nenorociţilorŭ Ţiganĭ! Apoĭ dispreţulŭ pentru sfinţenia şi legăturile de familie. Femeea luată de la bărbatŭ, fata răpită de la părinţĭ, copiiĭ rupţĭ de la sînulŭ născĕtorilorŭ lorŭ şi răsleţĭ, şi despărţiţĭ uniĭ de alţiĭ, şi vînduţĭ ca vitele la deosebiţĭ cumpĕrătorĭ în cele patru colţurĭ ale Românieĭ. Nicĭ umanitatea, nicĭ religiunea, nicĭ legea civilă nu aveaŭ ocrotire pentru aceste nenorocite fiinţe; era unŭ spectacolŭ grozavŭ, strigătorŭ la cerŭ. De acea povĕţuiţĭ de spiritulŭ secoluluĭ, de legile

omenireĭ, unŭ numěrŭ de boerĭ bětrânĭ şi tinerĭ aŭ întreprinsŭ de a spěla patria lorŭ de ruşinea sclavieĭ.

Inainte ca cestiunea desrobireĭ Ţiganilorŭ să fie intratŭ în consiliile, în planurile de reformă ale ocârmuitorilorŭ, ea a începutŭ a se agita prin însăşĭ iniţiativa parţială a stăpânilorŭ de Ţiganĭ. Mulţĭ din aceştia, şi numěrulŭ lorŭ din ḑi în ḑi sporea, orĭ în viaţă orĭ maĭ alesŭ la mórte, îşĭ desrobiaŭ, îşĭ *iertaŭ* Ţiganiĭ. Intrebuinţezŭ cuvîntulŭ de *iertare*, pe care îlŭ găsimŭ în tóte actele de desrobire; dar reforma era prea grea, ea jicnia prea multe interese ca să se pótă opera cu înlesnire

Eraŭ *Ţiganiĭ domnescĭ* şi fórte mulţĭ; aceştia constituiaŭ unŭ venitŭ mare în budgetulŭ Statuluĭ; eraŭ *Ţiganiĭ mânăstirescĭ* şi aĭ aşezěmintelorŭ publice ale cărora serviciĭ intraŭ în trebuinţele ḑilnice ale acestorŭ comunităţĭ; eraŭ, în fine, Ţiganiĭ particularĭ, *Ţiganiĭ boerescĭ,,* carĭ constituiaŭ personalulŭ de servitorĭ în curţile boerescĭ, bucătarĭ, vizitiĭ, rîndaşĭ, feciorĭ în casă, slujnice, bucătărese, cusătoriţe. Boeriĭ ceĭ bogaţĭ aveaŭ chiar capele de musicĭ saŭ tarafe de lăutarĭ. Tóte aceste funcţiunĭ se exercitaŭ de Ţiganĭ; desrobirea lorŭ era dar combătută de trebuinţele ḑilnice şi casnice ale vieţeĭ familielorŭ ; de aceea emanciparea nu s'a putută face decât treptatŭ şi sub douě domniĭ atâtŭ în Moldova câtŭ şi în Muntenia.

Intâia lovire care s'a datŭ sclavieĭ a fostŭ legea emancipăreĭ Ţiganilorŭ Statuluĭ şi a mânăstirilorŭ. Desrobirea s'a făcutŭ maĭ întâiŭ în Moldova de către Domnulŭ Michailŭ Sturdza prin douě legĭ din 31 Ianuarie 1844, iar în ţéra Românéscă de către Domnulŭ Alexandru Ghica prin o lege din 1845.

Acéstă emancipare, deşi parţială, era hotărîtóre şi pentru emanciparea Ţiganilorŭ particularĭ rěmaşĭ încă în sclavie. Tóte minţile prevěḑětóre aŭ înţelesŭ că ora ştergereĭ sclavieĭ de pe pămîntulŭ românescŭ sosise şi că desrobirea Ţiganilorŭ particularĭ nu maĭ era decât o cestiune de timpŭ. Unŭ strigătŭ de bucurie a isbucnitŭ în inima tuturorŭ ómenilorŭ luminaţĭ. Ochiĭ atâtŭ aĭ emancipaţilorŭ câtŭ şi aĭ acelora reţinuţĭ încă în fiarele sclavieĭ, dar însufleţiţĭ de o dréptă speranţă, aŭ věrsatŭ şiróie de lacrimĭ, şi numele emancipatorilorŭ Michailŭ

Sturdza și Alexandru Ghica mulțĭ anĭ aŭ resunatŭ sub bolta cerêscă. Noĭ tineriĭ din Moldova, — vorbescŭ numaĭ de aceĭ cu carĭ împreună am lucratŭ,— uitarămŭ în acea ḑi lupta înverșunată ce făceamŭ guvernuluĭ luĭ Michailŭ Sturdza, pentru abusurile sale, pentru lipsa maĭ alesŭ de orĭ-ce justiție în țéră; ne-amŭ adunatŭ plinĭ de entusiasmŭ hotărîndŭ și hotărîțĭ de a arĕta Domnuluĭ că în fața unuĭ actŭ mare, junimea română scia gândì și lucra înaltŭ și bine! O deputațiune de tinerĭ, între carĭ să aflaŭ Costache Negri, Vasile Alecsandri, Costache Rola, D. Rallet, P. Mavrogheni și alțĭ atâțĭ și a căreĭ oratorŭ fuseĭ alesŭ eŭ, se presentă Domnuluĭ spre a-ĭ exprima recunoscința tinereĭ generațiunĭ. Michailŭ Sturdza în acea ḑi șĭ-a adusŭ aminte că și elŭ a fostŭ tînĕrŭ și că era omulŭ celŭ maĭ luminatŭ alŭ țĕreĭ; elŭ ne exprimă recunoscința sa, declarândŭ că în noĭ vedea viitorulŭ țĕreĭ, că nouĕ aparținea de a face din Moldova și Valachia o țéră civilisată și o societate europénă, și că stăruințele luĭ eraŭ de a ne pregătì acestŭ viitorŭ. *Fóia sciințifică și literară*, redactată de mine, tipărì unŭ numĕrŭ extraordinarŭ din 6 Februarie 1844, în colóre verde, colórea speranțeĭ, în care în prosă și în versurĭ se cântă marea reformă.

Țiganiĭ particularĭ, cu tótă lovirea dată sclavieĭ, aŭ maĭ urmatŭ a-șĭ purta lanțurile, deși multŭ ușurate prin ideile noue și prin îmblânḑirea moravurilorŭ, până la căderea Domnilorŭ reglementarĭ în 1848. In Bucurescĭ, prin marea proclamațiune revoluționară din 11 Iunie 1848, Țiganiĭ auḑiră cuvîntulŭ armoniosŭ alŭ libertățeĭ, eĭ deveniaŭ cetățenĭ liberĭ; iată ce se ḑicea în acea proclamațiune: «Poporulŭ românŭ lépădă de pe sine neomenia și rușinea de a ținé robĭ, și declară libertatea Țiganilorŭ particularĭ. Ceĭ ce aŭ suferitŭ până acum rușinea păcatuluĭ de a avé robĭ sunt iertațĭ de Poporulŭ românŭ; iar Patria, ca o mumă bună, din vistieria sa va despăgubì pe orĭ-cine va reclamà că a avutŭ pagubă din acéstă faptă creștinéscă.»

Dar curêndŭ revoluțiunea, măréța revoluțiune, tóte marile reforme, fură călcate și sdrobite prin potcóvele cailorŭ armatelorŭ cotropitóre, și nenorociții emancipațĭ fură din noŭ lănțuițĭ; dar sĕmînța era aruncată și curêndŭ ea trebuì să-șĭ pórte ródele sale. Tînĕra generațiune

a Moldoveĭ nu încetà a cere desrobirea robilorŭ particularĭ, atâtŭ în țéră cât și prin felurite broșurĭ ce le publicà în străinătate; așa de esemplu, între alții, Alexandru Papadopol-Calimachŭ scriea, la 1855, pentru emanciparea Țiganilorŭ articolele sale, publicate în Iașĭ în *Foiletonulŭ Zimbruluĭ* din Februarie 1856. «Unŭ poporŭ care păstréză robia, scrie elŭ, merită să fie așezatŭ în rêndulŭ popórelorŭ osândite!»

Domnulŭ Grigorie Ghica alŭ Moldoveĭ, înainte de a depune frânele guvernuluĭ, după disposițiunile tractatuluĭ dela Paris, vroì să-șĭ încoroneze domnia prin acte marĭ. Intre acestea figura și ultima lovire dată sclavieĭ, desrobirea Țiganilorŭ particularĭ. Consilierii tronuluĭ, miniștrii, eraŭ luațĭ dintre tinerĭ, din pleiada acelora carĭ din Unire și democratisarea țĕrilorŭ române făcuseră programa viețeĭ lorŭ. Ministru de finance era Petru Mavrogheni; elŭ și eŭ furămŭ însărcinațĭ de Domnŭ cu redacțiunea proiectuluĭ de lege; elŭ fù votatŭ, putemŭ dice, în unanimitate și cu entusiasmŭ de către Divanulŭ ad-hoc, care pe atuncĭ, în urma tractatuluĭ nefastŭ dela Balta-Liman, devenise simulacrulŭ adunărilorŭ legiuitóre desființate în 1848.

Entusiasmulŭ Divanuluĭ ad-hoc era numaĭ înainte mergĕtorulŭ entusiasmuluĭ generalŭ ce pe atuncĭ insufla tótă România pentru viitórea sa renascere. Dovadă sutele de proprietarĭ carĭ aŭ respinsŭ orĭ-ce despăgubire acordată lorŭ de legiuirea emancipatóre. Numele acestora aŭ fostŭ publicate și aparține iubituluĭ nostru colegŭ, zelosulŭ nostru cercetătorŭ și colecționatorŭ, d-lŭ Dimitrie Sturdza, să ne împrospĕteze memorieĭ și istorieĭ contimporane numele acelora carĭ, prin o generósă renunțare, aŭ expiatŭ păcatele lorŭ și ale părinților lorŭ de a fi fostŭ anĭ lungĭ stăpânĭ pe suflete de Țiganĭ.

Cu o mică mândrie de moldovénŭ, să-mĭ fie permisŭ de a spune că atâtŭ legea privitóre la emanciparea Țiganilorŭ mânăstirescĭ și aĭ Statuluĭ câtŭ și acea privitóre la emanciparea Țiganilorŭ particularĭ s'a votatŭ maĭ întâĭ în Moldova; și anume cea dintâĭ în Iașĭ în 31 Ianuarie 1844, iar în Bucurescĭ în 1847; cea de a doua în Iașĭ la 10 Decembrie 1855 și în Bucurescĭ la 8 Februarie 1856.

Reforma emancipatrice a avutŭ în curêndŭ efectele sale salutare: Afară de Țiganiĭ lăieșĭ carĭ încă trăiescŭ în parte sub șatră, și afară

de ursarĭ, carĭ facŭ încă meseria de a domestici fiarele sĕlbatice, dar totuşĭ se daŭ lucruluĭ pămîntuluĭ, maĭ toţĭ astădĭ din cele-lalte clase de Ţiganĭ s'aŭ contopitŭ în massa naţiuneĭ, şi eĭ nu se maĭ cunoscŭ decât prin faţa lorŭ smolită şi asiatică şi prin vivacitatea imaginaţiuneĭ lorŭ; altmintrelea noĭ îĭ găsimŭ în tóte clasele societăţiĭ nóstre.

Deşi dela proclamarea emancipaţiuniĭ nu sunt încă îndepliniţĭ 50 de anĭ, Ţiganiĭ ne-aŭ datŭ industriaşĭ, artiştĭ, oficerĭ distinşĭ, bunĭ administratorĭ, medicĭ şi chiar oratorĭ parlamentarĭ.

Mĕ oprescŭ aci.

Sunt sigurŭ că părinţiĭ noştri, dacă s'arŭ scula din mormîntŭ, vĕdêndŭ progresele ce aŭ făcutŭ sufletele ţigănescĭ emancipate de dînşiĭ, nu s'arŭ căi de reforma umanitară proclamată de eĭ.

II.

Oborîrea pronomiilorŭ și privilegiilorŭ de nascere și de castă și proclamarea egalităţeĭ politice și civile pentru toţĭ fiiĭ Românieĭ.

Sclavia négră s'a desfiinţatŭ este acum aprópe de jumĕtate de secolŭ, *sclavia albă* însă a maĭ duratŭ încă decimĭ de anĭ; ea nu a luatŭ sfîrșitŭ decât la 1864.

Dar înainte de a desvĕlì contemporanilorŭ meĭ luptele și împotrivirile la carĭ a luatŭ parte generaţiunea mea, până ce prin tăierea noduluĭ gordianŭ amŭ pututŭ, în fine, întemeia și în România braţe *libere* și proprietate *liberă*, să-mĭ fie iertatŭ de a mĕ ocupa de o altă dată nu maĭ puţinŭ memorabilă, de o reformă nu maĭ puţinŭ însemnată în istoria civilisaţiuneĭ Românieĭ; voescŭ a vĕ vorbì de diua din 29 Octobre, când, de asemenea cu diua din 4 Augustŭ 1789, di memorabilă în istoria Francieĭ, amŭ proclamatŭ în România desfiinţarea privilegiilorŭ de nascere și de castă, desfiinţarea *pronomiilorŭ boerescĭ* și înlocuirea lorŭ prin egalitate politică și civilă a tuturorŭ Românilorŭ.

Suntemŭ prea aprópe de epoca mareĭ reforme, pentru ca chiar tînĕra generaţiune de astădĭ să nu cunóscă celŭ puţinŭ în trăsăturĭ generale constituţiunea de privilegiurĭ și deosebirea de clase care funcţiona în România înaintea anuluĭ 1857.

După legea veche a ţĕreĭ în adevĕrŭ fie-care Românŭ putea devenì boerŭ, dar încetŭ încetŭ se creă în ţĕrile române unŭ patriciatŭ, o aristocraţie *sui generis*, care îșĭ căuta din ce în ce maĭ multŭ asimilarea cu nobilimea din ţĕrile vecine, Ungaria și Polonia. Ocârmuirea ţĕreĭ se încredinţă, potŭ dice, numaĭ unuĭ numĕrŭ restrînsŭ de familiĭ

boerescĭ, carĭ, orĭ se trăgeaŭ din persóne ce purtaŭ rangurile de *protipendadă,* orĭ înşişĭ eraŭ învestiţĭ cu aceste rangurĭ.

Sub nume de *Protipendadă* se înţelegeaŭ cele întâĭ cincĭ rangurĭ din *Archondologia boerèscă,* adecă: Marele Banŭ, Marele Logofĕtŭ, Marele Vornicŭ, Marele Vistiarŭ şi Marele Spătarŭ, în *Muntenia;* Marele Logofĕtŭ, Marele Vornicŭ, Marele Vistiarŭ, Marele Hatmanŭ şi Marele Postelnicŭ, în *Moldova.* Aceştia constituiaŭ consiliulŭ ocârmuitorŭ; eĭ aveaŭ apoĭ fie-care departamentulŭ sĕŭ, deosebitŭ · maĭ compuneaŭ apoĭ şi divanulŭ judecătorŭ în ultima instanţă. Cele-lalte trepte boerescĭ compuneaŭ boeriĭ de starea a doua; aceştia ocupaŭ serviciile de a doua mână, dar rare-orĭ puteaŭ să ajungă la trépta de consilierĭ aĭ Domnuluĭ saŭ de judecătorĭ divaniştĭ.

Regulamentulŭ Organicŭ desfiinţase *de jure* acéstă deosebire, însă de faptŭ ea totŭ se menţinù, şi maĭ alesŭ în Moldova.

Boeriĭ marĭ şi micĭ eraŭ apoĭ scutiţĭ de plata tuturorŭ dărilorŭ, atâtŭ pentru persóna lorŭ cât şi pentru immobilele lorŭ; maĭ aveaŭ dreptulŭ de a scutì de dările publice unŭ numĕrŭ de contribuabilĭ, aceştia sub nume de «scutelnicĭ», «posluşnicĭ», «chrisovoliţĭ» etc. Privilegiile lorŭ nu se opreaŭ aci: mulţĭ din eĭ aveaŭ dreptulŭ de a primì dela ocnele Statuluĭ cantităţĭ marĭ de sare, alţiĭ aveaŭ drepturĭ de a scutì de plata vămeĭ obiectele ce aduceaŭ din străinătate pentru trebuinţa lorŭ. M'aşĭ întinde prea departe dacă aşĭ enumera cu deamĕnuntulŭ tóte privilegiile, favorurile, scutirile, de carĭ se bucuraŭ clasele boerescĭ.

Rare-orĭ unŭ plebeianŭ putea să străbată zidurile cetăţeĭ în care sta închisă boerimea Moldoveĭ şi a Ţĕreĭ Romănescĭ. In Muntenia o singură dată unŭ Vilarà, fiŭ de simplu negustorŭ, a pututŭ străbate incinta de ferŭ a aristocraţieĭ şi a ajunge Vistiarŭ Mare; în Moldova cu greŭ amŭ puté găsì unŭ alŭ doilea casŭ; căcĭ în faptŭ maĭ multŭ decât în dreptŭ puterea boerimeĭ era maĭ mare în Moldova. Unŭ omŭ din poporŭ, unŭ negustorŭ, orĭ-cât de bogatŭ ar fi fostŭ, cu greŭ s'ar fi pututŭ pune în faţa unuĭ boerŭ, chiar cu ocasiunea dărilorŭ în licitaţie a veniturilorŭ Statuluĭ saŭ a bunurilorŭ mânăstirescĭ.

In Domnia luĭ Michailŭ Sturdza, în tinereţele mele, am vĕḑutŭ la maĭ multe licitaţiunĭ cum boeriĭ împărţiţĭ pe judeţe luaŭ, fără concurenţă, moşiile mânăstirescĭ şi apoĭ cu preţurĭ îndoite le subarendaŭ la aceĭ carĭ din agricultură îşĭ făceaŭ meseria vieţeĭ lorŭ; mi se pare că şi în Ţéra Românéscă lucrurile se petreceaŭ cam totŭ aşa; celŭ puţinŭ şi astăḑĭ se citéză câte-va nume de boerĭ carĭ, chiar pe timpulŭ Domnilorŭ Alexandru Ghica şi Bibescu, îşĭ asiguraseră monopolulŭ luăreĭ în arendăa moşiilorŭ Statuluĭ şi a mânăstirilorŭ. Acésta era *banda négră boerésca*, care, când privilegiile boerescĭ aŭ fostŭ oborîte, a fostŭ înlocuită prin *banda négră plebeiană*, fără concursulŭ căreia maĭ până în ḑilele nóstre la licitaţiile publice nu se putea lua o singură moşie în arendă.

După ce tinerimea română începù a să adăpà de ideile egalitare şi civilisatrice ale mareĭ revoluţiunĭ francese, acéstă stare de lucrurĭ nu maĭ putù durà. Când în Bucurescĭ revoluţiunea de la 1848 puse sfârşitŭ domnieĭ luĭ G. Bibescu, unulŭ din articoliĭ manifestuluĭ guvernuluĭ provisoriŭ declara: «Egalitatea drepturilorŭ politice şi contribu-«ţiunea generală la dările şi sarcinile Statuluĭ,» precum totŭ acestŭ mare actŭ declara emanciparea clăcaşilorŭ, făcuţĭ proprietarĭ prin despăgubire, şi desrobirea Ţiganilorŭ iarăşĭ prin despăgubire. Dar marea reformă fu înăduşită odată cu înăduşirea revoluţiuneĭ, şi regimulŭ de privilegiĭ, de scutirĭ, de favorurĭ redevenì o stare legală în Principate odată cu orînduirea Domnilorŭ timpurarĭ, numiţĭ de Pórtă şi de Rusia, în conformitate cu convenţiunea de la Balta-Liman.

Insă acestŭ arborŭ secularŭ alŭ privilegiilorŭ îşĭ primise o lovitură de mórte după care nu se maĭ putù îndrepta. Arborele desrădăcinatŭ trebuià să cadă, şi elŭ şi căḑù prin votulŭ datŭ de Adunarea-mumă în ḑiua de 29 Octomvrie 1857, care apoĭ fu ratificatŭ de Europa întrégă prin art. 46 alŭ Convenţiuneĭ de la Paris. Votulŭ din 29 Octomvrie 1857 are o prea mare importanţă în istoria civilisaţiuneĭ moderne a Românieĭ; ḑiua în care s'a datŭ acestŭ votŭ ocupă unŭ locŭ prea mare în viaţa bĕtrâneĭ generaţiunĭ care a aşternutŭ basele renascereĭ Românieĭ, — pentru ca să nu am de plăcută datorie de a

împrospĕta tinereĭ generaţiunĭ memorabiluluĭ votŭ datŭ în unanimitate şi cuprindêndŭ pe înşişĭ representanţiĭ regimuluĭ privilegiilorŭ, votŭ care a democratisatŭ de-a pururea societatea română.

Şi aicea câte-va cuvinte spre a explica cum acestŭ votŭ s'a datŭ de Adunarea-mumă din Iaşĭ şi nu de acea din Bucurescĭ.

Congresulŭ din Paris, Puterile, după propunerile Lorduluĭ Clarendon, a hotărîtŭ că populaţiunile din Principatele Române vorŭ fi consultate asupra viitóreĭ organisaţiunĭ a patrieĭ lorŭ. Unŭ volumŭ întregŭ n'ar ajunge spre a descrie tóte împrejurările, greutăţile şi conflictele prin carĭ amŭ trecutŭ pentru ca să ajungemŭ la alegerea şi convocarea Adunărilorŭ-mume din Iaşĭ şi din Bucurescĭ. Nu voiŭ îndeplini acéstă sarcină astădĭ; ea n'ar intra în marginile strîmte ale uneĭ conferinţe; voiŭ nota numaĭ că Adunările-mume de abia întrunite aŭ datŭ o direcţiune cu totulŭ opusă activităţeĭ lorŭ.

Adunarea din Bucurescĭ s'a mărginitŭ numaĭ a se rosti în privinţa organisaţiuneĭ politice a ţĕrilorŭ române, dicêndŭ ca principiŭ, şi póte că avea cuvîntŭ, că de vreme ce Europa deja recunoscuse ţĕrilorŭ române deplina autonomie, apoĭ Europa nu avea misiune de a interveni în organisaţiunea dinăuntru a statelorŭ române. Adunarea din Bucurescĭ proclamă numaĭ basele organisaţiuneĭ politice, adecă cunoscutele pe atuncĭ patru saŭ cincĭ puncte:

a) Autonomia Principatelorŭ,

b) Unirea lorŭ,

c) Unŭ Principe străinŭ în capulŭ nouluĭ Statŭ,

d) Neutralitatea ţĕreĭ şi

e) Unŭ guvernŭ representativŭ constituţionalŭ.

Aceste puncte odată recunoscute de Europa, aparţinea naţiuneĭ române, din noŭ convocată, a se rosti asupra tuturorŭ cestiunilorŭ privitóre la organisaţiunea dinăuntru.

Adunarea-mumă din Iaşĭ n'a urmatŭ totŭ aşa; noĭ, representanţiĭ moldovenĭ, în privinţa dorinţelorŭ nóstre pentru organisaţiunea politică a statuluĭ românŭ, amŭ urmatŭ pe fraţiĭ noştri representanţiĭ Munteniéĭ: şi noĭ amŭ cerutŭ recunóscerea autonomieĭ ţĕreĭ, unirea lorŭ sub unŭ Principe străinŭ, neutralitatea şi regimulŭ constituţionalŭ parlamentarŭ;

dar n'amŭ voitŭ a ne oprì aci. Făcêndŭ reservele nóstre în privința dreptuluĭ ce voia Europa a-şĭ însuşì, adecă de a interveni în organisaţiunea dinăuntru a uneĭ ţĕrĭ a căreĭ autonomie nu se pune în îndoială de nicĭ o putere europénă, totuşĭ amŭ creḑutŭ că era bine — şi astăḑĭ recunoscŭ că bine amŭ făcutŭ — să exprimămŭ Europeĭ şi chipulŭ nostru de vedere în privința reformelorŭ dinăuntru, adecă cum înţelegemŭ noĭ să facemŭ din patria nóstră unŭ Statŭ europénŭ, o societate europénă şi democratică.

Dela întâele nóstre şedinţe Adunarea din Iaşĭ a făcutŭ unŭ programŭ despre deosebitele cestiunĭ asupra cărora înţelegeamŭ a ne rostì. Acestŭ programŭ cuprinde unŭ planŭ întregŭ de reforme: organisaţiunea politică, administrativă, financiară, drepturile şi îndatoririle cetăţenilorŭ, reforma cleruluĭ, desfiinţarea clăceĭ şi emanciparea proprietăţeĭ, şi tóte cele-lalte reforme carĭ băteaŭ la uşă.

Noĭ ne ḑiceamŭ, cu dreptŭ cuvîntŭ, că a arĕta Europeĭ dorinţele nóstre de a ne europenisà patria era a atrage simpatiile şi sprijinulŭ marilorŭ puterĭ şi a însĕşĭ opinieĭ publice din străinătate. Credeamŭ c'amŭ nemeritŭ urmândŭ acestŭ drumŭ.

Comisiunea internaţională compusă din representanţiĭ marilorŭ Puterì, şi întrunită în Bucurescĭ şĭ-a însuşitŭ maĭ tóte dorinţele exprimate de Adunarea ad-hoc a Moldoveĭ, şi pe acestea şĭ-a întemeiatŭ raportulŭ sĕŭ către Congresŭ. Pe dorinţele Moldoveĭ s'a întemeiatŭ şi Europa în elaborarea şi încheierea Convenţiuneĭ dela Paris, care, cuprinḑêndŭ soluţiunile rostite de noĭ Moldoveniĭ, ne-a fostŭ octroiată, şi a şi fostŭ primită de noĭ ca o adevĕrată Constituţiune până la înlocuirea eĭ prin Statutulŭ din 2 Maiŭ 1864 şi prin Constituţiunea nóstră naţională din 1866.

In adunarea nóstră ad-hoc punctele principale ale reformelorŭ fură încredinţate spre studiare la deosebite comisiunĭ rênduite din sînulŭ Adunăreĭ. Statornicirea drepturilorŭ politice ale Românilorŭ fù încredinţată uneĭ comisiunĭ compusă din Michailŭ Kogălniceanu, Vasile Mălinescu, Costache Rola, D. Miclescu, I. Fotea, D. Cozadini, şi I. Chrisanti. Raportorŭ era numitŭ repausatulŭ Vasile Mălinescu.

In ḍiua de 29 Octomvrie 1857 Vasile Mălinescu cetì raportulŭ sĕŭ asupra punctuluĭ VII, atingĕtorŭ de egalitatea înaintea legeĭ, accesibilitatea tuturorŭ Românilorŭ la tóte funcţiunile Statuluĭ, aşezarea dréptă şi generală a contribuţiunilorŭ, supunerea tuturorŭ la conscripţiunea militară.

Proiectulŭ de încheere a fostŭ modificatŭ prin câte-va amendamente în considerante propuse de Dimitrie Rallet; apoĭ adunarea, prin sculare și ședere, a adoptatŭ în unanimitate și cu aclamaţie desfiinţarea privilegiilorŭ de clase.

Vice-Preşedintele Constantinŭ Negri, felicitândŭ adunarea pentru votulŭ eĭ, a adăogatŭ că abnegaţia vechilorŭ clase privilegiate arată patriotismulŭ care insuflà adunarea, căcĭ era unŭ actŭ ce avea a fi preţuitŭ nu numaĭ de naţie, dar și de Europa și de istorie.

Actulŭ votatŭ și care abătea unŭ arbore secularŭ este prea importantŭ spre a nu-lŭ reproduce împreună cu subscrierile cetăţenilorŭ carĭ aŭ datŭ ţĕreĭ organisaţiunea democratică de aḍĭ. Ilŭ reproducŭ aci întregŭ precum elŭ este publicatŭ în No. 7 alŭ *Buletinuluĭ ședinţelorŭ Adunăreĭ ad-hoc a Moldoveĭ*:

«Astăḍĭ, anulŭ una mie optŭ-sute-cincĭ-ḍecĭ și șépte, luna Octomvrie în douĕ-ḍecĭ și nouĕ ḍile:

«Luândŭ aminte că legile unuĭ Statŭ sunt sufletulŭ sĕŭ, că dela principiile care predomnescŭ la alcătuirea legilorŭ atêrnă viaţa, puterea și propășarea naţiilorŭ;

«Luândŭ aminte că singurulŭ mijlocŭ de a vindeca rănile de care pătimesce astăḍĭ ţéra este așezarea unorŭ legiuirĭ înţelepte, îmbinândŭ datinele vechĭ, trebuinţele de faţă și cererile véculuĭ;

«Luândŭ aminte că respectulŭ către legĭ este cea întâiŭ condiţie a trăinicieĭ lorŭ;

«Că o lege atuncĭ póte fi maĭ respectată, când eșită din sînulŭ naţieĭ, va avé de o potrivă pentru toţĭ aceiașĭ mĕsură,

«Că dreptatea cere dar ca toţĭ să fie egalĭ dinaintea legeĭ;

«Luândŭ aminte că cea maĭ sfântă datorie a fie-căruĭ este de a contribui la susţinerea statuluĭ,

«Că după datinele vechĭ nimenĭ nu era scutitŭ de la nicĭ o indatorire către statŭ,

«Că boerimea abea la 1737, prin chrisovulŭ Domnuluĭ Mavrocordatŭ, pentru întâia óră s'a scutitŭ de dajdie și alte dărĭ către visterie,

«Că în urmă, sprijinindŭ sarcinile statuluĭ maĭ multŭ numaĭ asupra unorŭ clase, s'aŭ făcutŭ împovĕrătóre pentru ele;

«Luândŭ aminte că de la drépta cumpĕnită așezare și repartiție a contribuțiilorŭ atârnă nu numaĭ prosperitatea materială a uneĭ țĕrĭ, dar în parte chiar și propășirea eĭ morală și intelectuală,

«Că cu dreptulŭ este, ca în mĕsură cum garantéză statulŭ la toțĭ de o potrivă tóte folósele și indemânările, de asemenea cu toțiĭ să se supuie dărilorŭ în proporția avereĭ lorŭ fără deosebire;

«Luândŭ aminte că darea ómenilorŭ la óste este o îndatorire pentru paza țĕreĭ, și siguranța fie-căruia cetățénŭ,

«Că, precum óstea este menită a apĕra patria comună, datorĭ sunt cu toțiĭ de o potrivă și fără deosebire, să se supuie la conscripția militară;

«Luândŭ aminte iarășĭ că eficacitatea legilorŭ atêrnă de la stricta lorŭ punere în lucrare,

«Că meritulŭ singurŭ fără nicĭ unŭ felŭ de altă considerație saŭ distincție, trebue în viitorŭ să fie unŭ titlu îndestulătorŭ pentru a puté ajunge la tóte funcțiile statuluĭ,

«Că acéstă putință trebue a se recunósce fie-căruia,

«Că numaĭ prin legiuirĭ înțelepte și drepte, nația română póte înainta pe calea propășireĭ;

«Luândŭ în privire, în sfîrșitŭ, că privilegiile de clase trebue a fi desființate;

«Adunarea ad-hoc a Moldoveĭ doresce a se adopta la viitórea reorganisație ca principiĭ fundamentale:

«I. Privilegiile de clase vorŭ fi desființate în România,

«II. Egalitatea tuturorŭ Românilorŭ înaintea legeĭ,

«III. Așezarea dréptă și generală a contribuțiilorŭ în proporție cu averea fie-căruia fără deosebire,

«IV. Supunerea tuturorŭ la conscripția militară,

«V. Accesibilitatea pentru toți Românii la funcțiunile Statului.

«Votéză *pentru* șépte-ḑecĭ și treĭ membri, și anume DD: P. Sf. Sa Episcopulŭ Nectarie Hermeziu, P. Sf. Sa Episcopulŭ Filaretŭ Scribanŭ, P. Sf. Sa Episcopulŭ Calinicŭ Miclescu, Preacuvioșia Sa Archimandritulŭ Neofitŭ Scribanŭ, Preacuvioșia Sa Archimandritulŭ Melchisedec, Sf. Sa Economulŭ Dimitrie Matcașŭ, Dimitrie Miclescu, Constantinŭ Bădărĕŭ, Dănilă Balanŭ, Dr. A. Fĕtu, Dimitrie Cozadinŭ, Basile Mălinescu, Michailŭ Kogălnicénu, Iancu Docanŭ, Gheorghie Masianŭ, Dr. C. Vârnavŭ, Dimitrie Savinŭ, Niculae Cananău, Ștefanŭ Călinŭ, Simionŭ Stanciu, Sebastianŭ Cananò, Alecu Jianu, Constantinŭ Morțunŭ, Gheorghe Vîrlanŭ, Teodorŭ sin Pavelŭ, Dimitrie Grigoriu, Grigorie Balșŭ, Michailŭ Jora, Constantinŭ Ostahi, Dimitrie Gheorghiadi, Gheorghe Sturdza, Constantinŭ Sturdza, Gregorie Vârnavŭ, Iancu Levărdă, Constantinŭ Rosetŭ, Dimitrie Krakte, Ionŭ a Babeĭ, Petru Brăescu, Ionŭ Rótă, Vasile Sturdza, Alecu Teriachiu, Ioniță Hrisanti, Vasile Balaișŭ, Constantinŭ Iacovaki, Lascarŭ Catargiŭ, Iancu Fotea, Răducanu Sava, Alecu Cuza, Grigorie Suțu, Manolaki Costaki, Vasile Stanŭ, Dr. Costinŭ, Niculae Carp, Constantinŭ Sturdza (Vasluĭ), Ionŭ Olariu, Dimitrie Ghidionescu, N. Catargiu, Nicolae Bosie, Pandelachi Croitoriu, Nicolae Iamandi, Lazarŭ Galiardi, Iancu Cantacuzinŭ, Grigorie Costaki, Constantinŭ Știunŭ, Ionŭ Roșca, Timofti Sacalovŭ, Dimitrie Raletŭ, Constantinŭ Hurmuzaki, Petru Mavrogheni, Anastasie Panu, Constantinŭ Rola și Constantinŭ Negre.

«Iar *contra* nu a fostŭ nimene. S'aŭ abținutŭ de a vota d. Dimitrie Romov. N'aŭ fostŭ față la votare Inaltŭ Prea-sfinția Sa Mitropolitulŭ și DD. Iordachi Pruncu, Vasile Nicolaŭ. Conformŭ § 79 din Regulamentulŭ Adunăreĭ d. Vice-Prezidentulŭ declară că Adunarea a încuviințatŭ.»

Sancțiunea acestuĭ votŭ l'a datŭ Europa maĭ cu deosebire prin articolulŭ 46 alŭ Convențiuneĭ din Paris.

Națiunea întrégă a acceptatŭ marea reformă, și fie-care, foștĭ domnĭ, boerĭ marĭ, boerĭ micĭ, trepte privilegiate, aŭ primitŭ reforma egalitară, lepĕdândŭ chiar fără legĭ speciale totŭ ce derivà din vechiulŭ regimŭ, totŭ ce semĕnà chiar cu vechiulŭ regimŭ. Așa, fără chiar

lege specială, boeriĭ s'aŭ desbrăcatŭ de titlurile bizantine, carĭ formaŭ *Archondologia* română şi s'aŭ supusŭ la dările generale către Statŭ.

Pentru istorie voiŭ amintì că numaĭ doĭ boerĭ, foştĭ privilegiaţĭ, s'aŭ arĕtatŭ împotrivitorĭ mareĭ reforme : în Moldova repausatulŭ Vornicŭ Iordache Beldimanŭ s'a refusatŭ de a plătì contribuţiunea personală, lăsândŭ de a i se împlinì căciula pentru acoperirea acesteĭ dărĭ ; în Ţéra-Românéscă singurŭ repausatulŭ Ioanŭ Manu a urmatŭ a subscrie până la mórtea sa «Ioanŭ Manu, Mare Vornicŭ.»

III.

Emanciparea țěranilorŭ.

Vinŭ acum la ultima și marea reformă operată de generațiunea mea: Desființarea clăceĭ, emanciparea brațelorŭ și îndeplina împroprietărire a țěranilorŭ pe pămînturile muncite de eĭ.

A face istoriculŭ cestiuneĭ rurale în țěrile române este a scrie însășĭ istoria a treĭ secule de impilărĭ făcute poporuluĭ românŭ. Tomurĭ întregĭ arŭ trebuì spre a arěta cum Domniĭ românĭ venițĭ din Maramureșŭ și din Făgărașŭ spre a funda statele române, Moldova și Muntenia, aŭ găsitŭ aceste țěrĭ nu pustiurĭ ci locuite de populațiunĭ sdravene, moșnașe și libere; cum acestea în cursulŭ vécurilorŭ și sub Domniĭ ceĭ maĭ valoroșĭ, dreptŭ rěsplată a lungilorŭ lupte ce aŭ susținutŭ pentru apěrarea și mărirea mareĭ moșiĭ, Patria, aŭ fostŭ prefăcuțĭ în robĭ, lipițĭ pămîntuluĭ sub nume de *rumânĭ* și de *vecinĭ*. Ca țěranĭ blândĭ și răbdătorĭ aceștia aŭ răbdatŭ munca și iobăgia, dar pururea, la ivirea orĭ-căreĭ inimĭ de Domnŭ maĭ bune, necontenitŭ aŭ speratŭ și aŭ cerutŭ dreptate.

Eruditulŭ nostru colegŭ, bunulŭ meŭ amicŭ Alexandru Papadopol-Calimachŭ, a descrisŭ două ḑile din istoria secoluluĭ din urmă, carĭ, în bolta négră a tiranieĭ și a cruḑimeĭ, strělucescŭ ca singure două stele, ca singure două puncte luminóse, — ḑilele din 3 Augustŭ 1746 când în Bucurescĭ și 6 Aprilie 1749 în Iașĭ, sub unŭ Domnŭ fanariotŭ, adunările cu soborŭ aŭ desființatŭ *rumânia* și *vecinětatea*.

Desrobirea *de jure* a țěranilorŭ românĭ s'a proclamatŭ prin aceste două acte memorabile. Inse *rumâniĭ* și *veciniĭ* aŭ continuatŭ de a maĭ fi

priviți ca Țiganiĭ, de a maĭ fi vînduțĭ ca Țiganiĭ, tatălŭ la unulŭ, mama la altulŭ, fiulŭ la unŭ alŭ treilea și fiica la unŭ alŭ patrulea cumpĕrătorŭ; dar țĕraniĭ, deși decretațĭ slobodĭ, totŭ aŭ rĕmasŭ lipițĭ pămîntuluĭ, continuândŭ a munci totŭ anulŭ fără milă și crutare moșiile boeresci și mânăstiresci.

In totŭ secolulŭ alŭ XVIII-lea Statulŭ, luândŭ în privire că numaĭ țĕrănimea plătea dărĭ, că numaĭ țĕrănimea purta tóte sarcinele publice; vĕdêndŭ sĕrăcia și apoĭ chiar fugirea peste hotare a populațiuneĭ rurale, se încércă a regula acéstă muncă, a pune capŭ nesațuluĭ proprietarilorŭ de moșiĭ.

O literatură întrégă forméză urbariile, ponturile și așezĕmînturile pentru determinarea munceĭ, dar vre-o prefacere mare nu se opęra cu tótă protecțiunea Domnilorŭ și îngrijirea visternicilorŭ de a îmbunătăți sórta materieĭ imposabilă, singura care era chemată a umplé lada visterieĭ. Forța lucrurilorŭ era maĭ puternică decât chiar legiuirile domnescĭ.

Țĕranulŭ era singurulŭ factorŭ, singurulŭ venitŭ alŭ boeruluĭ; și nu trebue să ne mirămŭ de acésta, dacă chiar după promulgarea art. 46 din Convențiunea de la Paris, care rostea că se va proceda fără întârḑiere la revisiunea legeĭ care reguléză relațiile dintre proprietariĭ de moșiĭ și cultivatoriĭ de pămîntŭ, în vedere de a îmbunătăți sórtea acestorŭ din urmă, — în anulŭ 1862 în plinŭ parlamentŭ întâiulŭ Primŭ-Ministru alŭ Românieĭ-Unite proclama tristulŭ și durerosulŭ adevĕrŭ că brațele țĕranuluĭ constituiaŭ capitalulŭ proprietarilorŭ.

Ce reformă, ce ușurare se putea face când Domniĭ aveaŭ dinaintea lorŭ pilda morțeĭ silnice a bĕtrânuluĭ Grigorie Ghica Moldovénulŭ, căḑutŭ victimă, nu atâtŭ a protestuluĭ sĕŭ patrioticŭ contra luăreĭ Bucovineĭ, câtŭ a plângerilorŭ și intrigilorŭ boerilorŭ către Pórtă; pentru că Domnulŭ patriotŭ ușurase condițiunea muncitorilorŭ de pămîntŭ, regulândŭ și mărginindŭ munca lorŭ la 12 ḑile în cursulŭ unuĭ anŭ.

Insă este cu neputință de a mĕ întinde asupra cestiuneĭ rurale în trecutŭ; voiŭ atinge numaĭ faptele petrecute în timpurile generațiuneĭ mele, acele fapte la carĭ am asistatŭ saŭ ca spectatorŭ saŭ ca împreună făptuitorŭ.

Ideile de emanciparea ţĕranilorŭ românĭ nu le-am avutŭ numaĭ eŭ, culese în timpulŭ vieţeĭ mele de studentŭ la Universitatea din Berlin; le-aŭ avutŭ toţĭ juniĭ meĭ contemporanĭ, fie că eĭ s'aŭ adăpatŭ la sorgintea civilisaţiuneĭ germane, fie că eĭ s'aŭ nutritŭ de civilisaţiunea francesă. Toţĭ câţĭ ne-amŭ întorsŭ în ţéră din şcolile străine, ne-amŭ datŭ de misiune: desrobirea ţĕranilorŭ de lanţurile iobăgieĭ, a pontuluĭ şi a clăceĭ; constituirea proprietăţeĭ marĭ şi micĭ ca proprietate liberă şi absolută, ca proprietatea occidentală; de aceea orĭ când în ţéră saŭ în străinătate junimea română, în adunările sale, a fostŭ chemată a se rostì despre reformele carĭ trebuiaŭ a se introduce în România, întâia reformă, care primà pe tóte cele-lalte, era emanciparea ţĕranilorŭ.

La 1840 tineriĭ românĭ din Paris ţinură o întrunire în care Costache Negri proclamâ necesitatea împroprietăririĭ ţĕranilorŭ, ca o reformă de care atârnà însuşĭ viitorulŭ Statuluĭ românŭ. In 1846 Nicolae Bălcescu a publicatŭ în «Magazinulŭ istoricŭ» lucrarea sa asupra stăreĭ sociale a muncitoruluĭ plugarŭ în statele române, în care fie-care frasă este unŭ strigătŭ la cerŭ în favórea nenorociţilorŭ asupriţĭ. Astăḑĭ încă acéstă lucrare este pledoierulŭ celŭ maĭ elocuentŭ şi celŭ maĭ veridicŭ în favórea mareĭ reforme, care de abia s'a pututŭ sĕvêrşì în 1864. Cuvintele luĭ Bălcescu în curêndŭ aveaŭ să pună cestiunea la ordinea ḑileĭ. Tóte spiritele luminate, tóte inimile fierbinţĭ îşĭ însuşiră soluţiunea cestiuneĭ ca unŭ ţelŭ nobilŭ alŭ activităţeĭ vieţeĭ lorŭ.

Doĭ anĭ în urmă, în 1848, revoluţiunea din Bucurescĭ, prin proclamaţia sa, adresa următórele frumóse cuvinte în favórea ţĕrănimeĭ române:

«Poporulŭ românŭ împarte dreptatea de o potrivă la toţĭ, şi dreptatea o dă pentru toţĭ şi maĭ vîrtosŭ pentru ceĭ sĕracĭ. Sĕraciĭ, săteniĭ, plugariĭ, hrănitoriĭ oraşelorŭ, fiiĭ patrieĭ ceĭ adevĕraţĭ, ce aŭ fostŭ defăimaţĭ atâtŭ în delungŭ cu numele gloriosŭ de *Rumânŭ*, ce aŭ purtatŭ tóte greutăţile ţĕreĭ prin munca lorŭ de atâtea vécurĭ, aŭ lucratŭ moşiile şi le-aŭ îmbunătăţitŭ, aŭ hrănitŭ pe strămoşiĭ proprietarilorŭ, pe moşiĭ lorŭ, pe părinţiĭ lorŭ, pe aceştĭ proprietarĭ înşişĭ, şi aŭ dreptŭ înaintea generosităţeĭ proprietarilorŭ, înaintea dreptăţeĭ patrieĭ, — îşĭ cerŭ o părticică de pămîntŭ îndestulă pentru hrana familieĭ şi vitelorŭ sale, părticică rescumpĕrată de atâtea vécurĭ cu sudorile lorŭ. Eĭ o cerŭ şi Patria

le-o dă, și Patria iară ca o mamă bună și dréptă va despăgubì pe fie-care proprietarŭ de mica părticică ce o va da sĕracului ce nu are pămîntulŭ sĕŭ, după strigarea dreptăței, după glasulŭ Evangheliei, după inima cea frumósă a Românilorŭ, în care aŭ aflatŭ parte străinii în totŭ-deauna necum frații lorŭ, hrănitorii lorŭ, tăria lorŭ cea adevĕrată. Claca dar și acea infamă iobăgie se desființéză; lucrarea la lucrulŭ drumurilorŭ se desființéză; sătenulŭ fără pămîntŭ se face proprietarŭ și tărie neînvinsă celorŭ mai avuți în folosulŭ tuturorŭ și în paguba nimului; visteria va despăgubì pe toți!»

In Moldova junimea refugiată la Cernăuți formulă și ea programulŭ sĕŭ politicŭ, economicŭ și socialŭ sub titlulŭ de «Dorințele partitului naționalŭ din Moldova». Redacțiunea mi-a fostŭ încredințată mie, carele am și publicatŭ acestŭ actŭ într'o broșură tipărită în Cernăuți. Iată punctulŭ privitorŭ la cestiunea țĕrănéscă, cum se dicea pe atunci: «Art. V. A se oborî boerescul și a se face proprietari pre toți gospodarii săteni, dându-se însă o dréptă despăgubire vechilorŭ stăpâni a pămîntului; acéstă despăgubire și modulŭ ei se vorŭ hotărî de cea întâia obștéscă adunare....» Pe urmă urméză după acestŭ punctŭ o lungă expunere a motivelorŭ legale și ale necesităților economice cari reclamaŭ acéstă reformă; acéstă reformă a rĕmasŭ numai ca o profesiune de credință a viitorului pentru partidulŭ naționalŭ. Realisarea reformei a fostŭ însă statornicŭ urmărită de propuitorii ei în tóte ocasiunile și în cursŭ de 16 ani, până la 1864.

Nu a fostŭ totŭ așa în Țéra-Românéscă.

Îndată după proclamarea guvernului provisoriŭ s'a orênduitŭ o comisiune compusă de representanți ai proprietarilorŭ mari și de deputați săteni ca să desbată amĕnuntele reformei și despăgubirea cuvenită proprietarilorŭ; vice-președinte acestei comisiuni era bĕtrânulŭ Ioanŭ Ionescu, fratele iubitului nostru colegŭ Nicolae Ionescu, și care astădi își petrece adâncile sale bĕtrânețe la proprietatea sa Bradulŭ din județulŭ Romanŭ.

Desbaterile acestei comisiuni publicate în «Prunculŭ Românŭ» sunt fórte instructive, și sunt datorŭ a recunósce că partea frumósă și seriósă a desbaterilorŭ nu aŭ făcut'o proprietarii representați prin d-nii

Lenş, Robescu şi Lahovari (nu li se spunŭ pronumele în protocóle.) Preotulŭ Neagu, deputaţiĭ săteni Bada, Ene Cojocaru şi Scurtulescu, se deosebescŭ din contră prin seriositatea cuvîntuluĭ, temeinicia argumentelorŭ şi chiar elocinţa cu care aŭ apĕratŭ causa ţĕrănéscă. Unŭ singurŭ cuvîntŭ n'a fostŭ rostitŭ propuindŭ luarea pămînturilorŭ lucrate de ţĕranĭ fără o deplină despăgubire.

La întrebarea făcută de representanţiĭ proprietarilorŭ: cu ce ţĕraniĭ, sĕracĭ cum sunt, vorŭ puté despăgubì pe proprietarĭ? Deputaţiĭ ţĕranĭ, ridicândŭ braţele lorŭ înnegrite de arşiţa sóreluĭ şi pline de rănile munceĭ silnice, le-aŭ rĕspunsŭ: Cu aceste braţe robite, noĭ amŭ muncitŭ vécurĭ şi amŭ purtatŭ tóte cheltuelele stăpânilorŭ de moşiĭ; libere braţele nóstre vorŭ muncì îndoitŭ şi fiţĭ sigurĭ că nu vĕ vomŭ lăsa păgubaşì de ce dreptatea ţĕreĭ va hotărî să vĕ plătimŭ. Acestŭ limbagiŭ în gura ţĕranilorŭ, în locŭ de a linişti, întărită reacţiunea. Strigătele lorŭ din ḑi în ḑi se ridicaŭ maĭ tare, ele îşĭ găsiră unŭ vinovatŭ rĕsunetŭ în tabĕra duşmanilorŭ mişcăreĭ naţionale, încurajaţĭ şi prin scirea că armatele turcéscă şi ruséscă se apropie de hotarele Românieĭ.

Locotenenţa Domnéscă slăbì înaintea acesteĭ reacţiunĭ, şi prin decretulŭ sĕŭ purtânḑŭ numele luĭ Tell, Eliad şi N. Golescu, cu data de 19 Augustŭ 1848, ea suspendâ şedinţele comisiuneĭ saŭ, maĭ dreptŭ vorbindŭ, desfiinţâ însăşĭ comisiunea. Locotenenţa merse maĭ departe: ea ordonâ chiar pe cale esecutivă îndatorirea sătenilorŭ de a face arăturile de tómnă!

Negreşitŭ că acéstă mĕsură era de natură a agita populaţiunile rurale şi a le face a-şĭ perde încrederea în hotărîrile Locotenenţeĭ Domnescĭ, hotărîrĭ carĭ purtaŭ titlulŭ de *Dreptate şi Frăţie* şi eraŭ făcute ***În numele poporuluĭ românŭ.*** Locotenenţiĭ princiarĭ se siliră a liniştì spiritele prin o nouă proclamaţiune ce o am sub ochĭ. Ea este datată din 6 Septembrie 1848, şi se silesce a găsì o scusă a mĕsurilorŭ silnice decretate maĭ înainte în contra proclamaţiuneĭ din 11 Iunie, luândŭ ca pretextŭ că cele maĭ multe moşiĭ din Ţéra Românéscă, fiindŭ date cu arendă, contracciiĭ arŭ încerca pagube şi arŭ alerga la pretenţiĭ neprecurmate. Acestea fiindŭ cuvintele, ḑice decretulŭ, ce aŭ silitŭ pe guvernŭ la luarea mĕsurilorŭ poruncite până astăḑĭ, Locotenenţa socotesce însă

de netăgăduită datorie a sa de a da în cunoscința țĕreĭ, că încă dela 11 Iunie articolulŭ 13 alŭ proclamațieĭ este consfințitŭ și clăcașiĭ vorŭ fi scutițĭ și liberĭ de clacă, de iobăgie, de ḑiua de plugŭ și de carulŭ de lemne, fără a maĭ puté nicĭ o silă a maĭ întórce la aceste îndatorirĭ asupritóre.

Dumneḑeŭ să alégă din aceste decrete contraḑicĕtóre!

Guvernulŭ provisoriŭ din Bucurescĭ reculâ dinaintea invasiuneĭ armatelorŭ turcescĭ și rusescĭ.

Revoluțiunea a fostŭ înăbușită, și cu dînsa înăbușite aŭ fostŭ tóte reformele proiectate. Numaĭ generosulŭ sânge alŭ pompierilorŭ eroĭ vĕrsatŭ în délulŭ Spireĭ, a salvatŭ onórea Patrieĭ în doliŭ. După aceea jugulŭ secularŭ s'a reîntemeiatŭ maĭ tare și maĭ crudŭ asupra grumaḑilorŭ bieților ŭ țĕranĭ și acésta sub protecțiunea baionetelorŭ străine.

Se subscrise Convențiunea dela Balta-Liman. Adunările legiuitóre se suspendară și, în loculŭ Domnilorŭ aleșĭ de țéră și pe viéță, se numiră în Constantinopolŭ, cu aprobațiunea Rusieĭ, doĭ Domnĭ numaĭ pe șépte anĭ, Barbu Știrbeĭ în Bucurescĭ și Grigorie Ghica în Iașĭ. In acele ḑile de restriște, Providența dĕdù însă țĕrilorŭ o mângâiere prin calitățile Domnilorŭ noŭ numițĭ. Barbu Știrbeĭ era unŭ bunŭ și înțeleptŭ administratorŭ și Grigorie Ghica era unŭ bunŭ patriotŭ, o inimă generósă aprinsă de iubirea poporuluĭ sĕŭ.

După disposițiunile luate de Curțile *suzerană* și *protectrice*, precum se ḑicea pe atuncĭ, Domniĭ numiră doue comisiunĭ însărcinate de a elabora noue proiecte de reformare a relațiunilorŭ dintre proprietariĭ de moșiĭ și dintre cultivatoriĭ de pămîntŭ. Aceste proiecte, odată făcute, ele fură întărite printr'unŭ hatișerifŭ alŭ Sultanuluĭ și publicate apoĭ de către Domnĭ în ambele Principate.

Nouele legiuirĭ se resimțiră de agitațiunea țĕrănéscă.

În Țéra-românéscă autoriĭ mișcăreĭ naționale proclamaseră emanciparea țĕranilorŭ prin desființarea clăceĭ și împroprietărirea lorŭ; acéstă proclamație devenise pentru țĕraniĭ muntenĭ o evangelie, o legendă; proprietariĭ, de altă parte, tăgăduiaŭ țĕranilorŭ orĭ-ce dreptŭ asupra

moșiilorŭ. Vodă Știrbeĭ, mare proprietarŭ, întroduse dar în legiuirea sa acestŭ din urmă ordinŭ de ideĭ: tăgada țĕranuluĭ a orĭ-ce dreptŭ asupra pămîntuluĭ, chiar a acelorŭ drepturĭ carĭ le eraŭ recunoscute de secolĭ, recunoscute, în cele din urmă, chiar de Codulŭ Caragea.

Țĕraniĭ fură clasificațĭ în noua legiuire de simpli *chiriașĭ*. La fie-care șépte anĭ stăpâniĭ aveaŭ dreptŭ de a isgonì de pe moșie prisosulŭ populațiuneĭ, fără despăgubire chiar pentru casele și sădirile lorŭ; maĭ rĕŭ decât în Turcia, decât în Dobrogea, unde, la intrarea lorŭ, Româniĭ aŭ găsitŭ legea otomană recunoscêndŭ ca proprietate *mülk*, adecă proprietate absolută, casa și sădirile țĕranilorŭ, fie musulmanĭ, fie creștinĭ.

Insă aplicarea acesteĭ legĭ a găsitŭ o împotrivire hotărîtă, absolută, din partea țĕranilorŭ în tótă Muntenia. Ómenĭ de ordine ca totŭ-d'a-una, nerevoltându-se nicăiurea, precum vécurĭ aŭ făcutŭ și părințiĭ lorŭ, țĕraniĭ resignațĭ, dar sperândŭ timpurĭ maĭ bune, dreptŭ singură împotrivire aŭ statŭ cu brațele încrucișate în locŭ de a le pune la muncă.

Acéstă atitudine fermă a datŭ de gândire și Domnuluĭ Vodă Știrbeĭ, bunŭ administratorŭ și mare gospodarŭ; elŭ înțelese tótă gravitatea situațiuneĭ, elŭ lăsâ dar să se realiseze acea ce însășĭ legiuirea sa ḑice, că legiuirea avea de scopŭ numaĭ ajungerea la sĕvêrșire de alcătuire saŭ tocmelĭ agricole de bună voie sĕvêrșite între proprietariĭ de moșiĭ și între cultivatoriĭ de pămîntŭ. Și așa se și întîmplă: maĭ nicăerĭ noua legiuire nu fu pusă în lucrare; proprietariĭ se mulțumiră să li se dea de către țĕranĭ dijma din semĕnăturile făcute de eĭ, să li se lucreze câte-va pogóne ca rușfetŭ și să li se dea câte una saŭ duoĕ podveḑĭ, iar moșia întrégă rĕmase în folosulŭ țĕranilorŭ.

Acéstă reformă era departe de principiulŭ creăreĭ miceĭ proprietățĭ, proprietățeĭ absolute și individuale urmărită de generațiunea progresistă. Legea luĭ Vodă Știrbeĭ crea unŭ felŭ de comunismŭ, care a îngreuiatŭ multŭ aplicarea legeĭ rurale din 1864.

N'a fostŭ totŭ așa cu noua legiuire din Moldova.

Grigorie Ghica de abia instalatŭ Domnŭ își formâ noulŭ sĕŭ ministeriŭ din bărbațĭ luațĭ din partidulŭ naționalŭ saŭ partisanĭ aĭ noue-

lorŭ reforme, și anume: Alexandru Sturdza, președinte de consiliŭ și ministru de interne, bărbatŭ carele, în calitate de vistierŭ, sub domnia luĭ Michailŭ Sturdza, s'a arĕtatŭ pururea cu mare îngrijire pentru țĕranĭ ca materie imposabilă; elŭ luâ de directorŭ pe Costache Rolla; — Prințulŭ Gheorghe Suțu la departamentulŭ de finance, avêndŭ ca directorŭ pe Ioanŭ Silion; — Alexandru Costache Sturdza, repausatulŭ nostru consulŭ generalŭ la Salonic, a fostŭ numitŭ postelnicŭ, secretarŭ de Statŭ; — la departamentulŭ justițieĭ, Petru Rossetŭ Bălănescu, părintele luĭ Neculae Rossetŭ-Bălănescu, ministrulŭ de externe sub Cuza-Vodă și carele m'a ajutatŭ multŭ la înlăturarea piedecilorŭ și intrigilorŭ în contra decretăreĭ și aplicăreĭ legeĭ rurale din 1864; Directorŭ alŭ ministeriuluĭ Justițieĭ a fostŭ numitŭ Dimitrie Rallet, acela carele în 1848 a scrisŭ o întrégă literatură în contra regimuluĭ luĭ Michailŭ Sturdza și în deosebĭ «Plutarchulŭ Moldoviĭ»; — la hătmănie saŭ ministeriulŭ de rĕsboiŭ a fostŭ numitŭ Teodorŭ Balșŭ, ḑisŭ tînĕrulŭ și viitorulŭ caimacanŭ, după retragerea din domnie a luĭ Grigorie Ghica, la începutulŭ rĕsboiuluĭ turco-rusescŭ din 1854; — la vornicia bisericéscă și epitropia învĕțătureĭ publice, într'alte cuvinte la ministeriulŭ cultelorŭ și instrucțiuneĭ publice, a fostŭ chematŭ Nicu Ghica Comăneșténu, vĕrŭ alŭ Domnuluĭ, patriotŭ înflăcăratŭ, spiritŭ înaltŭ, partisanŭ înfocatŭ alŭ reformelorŭ sociale, și care întrunea în elŭ tóte calitățile bune, fără unŭ singurŭ defectŭ, ale Ghiculescilorŭ; — șefŭ polițieĭ capitaleĭ a fostŭ numitŭ Petru Mavrogheni, viitorulŭ și celŭ maĭ capabilŭ bărbatŭ de financie alŭ Românieĭ.

Cu unŭ asemenea Domnŭ ca Grigore Ghica Vodă și cu așa miniștriĭ, noua lege rurală nu putea să fie decât o lege de progresŭ, decât o lege blândă părintéscă pentru țĕranĭ. Noua legiuire consfinția drepturile seculare ale țĕranilorŭ, hotărî ca ogórele țĕrănescĭ să fie alese și stâlpite, țĕraniĭ să nu pótă fi strămutațĭ din ele; se desființâ dijma și tóte angariile lorŭ. Munca datorită către stăpâniĭ de moșiĭ era bine determinată. Acéstă lege era înainte mergĕtóre și pregătitóre legeĭ rurale din 1864. Dacă ea n'a produsŭ efectele salutare carĭ se așteptaŭ de bunulŭ Domnitorŭ, causa trebue căutată în a-totŭ-puternicia pro-

prietarilorŭ, în slăbiciunea guvernuluĭ, care, prin însășĭ instituirea sa, era provisoriŭ și, prin urmare, fără putere.

Iată în ce stare se găsiă ajunsă cestiunea rurală, când Tractatulŭ de Paris decretâ că populațiunile din țĕrile române vorŭ fi consultate, și când în Adunările-mume, țĕraniĭ, pontașiĭ, clăcașiĭ, iobagiiĭ, veniră de luară locŭ alăturea cu foștiĭ Domnĭ, cu boeriĭ stăpânĭ de moșiĭ, cu Episcopiĭ și cu Egumeniĭ dela mânăstirĭ (și aceștia eraŭ stăpânĭ de moșiĭ și adesea maĭ impilatorĭ pentru țĕranĭ decât chiar boeriĭ însărcinațĭ cu datoriĭ și cu numerósă familie.)

In Adunarea din Iașĭ, cu deosebire de cea din Bucurescĭ, cum am arĕtatŭ maĭ sus, între alte reforme de organisație dinăuntru, a venitŭ la ordinea ḍileĭ și chestia legeĭ rurale.

Deputațiĭ țĕranĭ, în numĕrŭ de 14, aŭ venitŭ în mijloculŭ nostru slabĭ, purtândŭ pe fruntea lorŭ stigmatele munceĭ silite, și potŭ ḍice chiar golĭ. De pudóre pentru străinĭ și pentru Adunarea în care eĭ intraŭ ca representanțĭ a maĭ multŭ de unŭ milionŭ de impilațĭ, Unioniștiĭ s'aŭ grăbitŭ a le înlesnì cumpĕrarea de haine noue.

Țĕraniĭ moldovenĭ, în desbaterile Camereĭ ca și fiiĭ lorŭ în câmpiile Bulgarieĭ, aŭ doveditŭ că în vinele lorŭ curge încă sângele Romanilorŭ cuceritoriĭ lumeĭ. Respectuoșĭ, dar fără înjosire către nobiliĭ lorŭ colegĭ și stăpânĭ, însă liniștițĭ și fermĭ eĭ s'aŭ arătatŭ pururea demnĭ, chiar când în față li se tăgăduiaŭ drepturile, chiar când li se imputà lenea ca causă a sĕrăcieĭ lorŭ; eĭ în curêndŭ, prin atitudinea lorŭ, aŭ ajunsŭ a impune stimă chiar asupritorilorŭ lorŭ. Cu dreptŭ cuvîntŭ dar li s'a aplicatŭ numirea de *talpa caseĭ*, numire care eŭ am scris'o sub fotografia representândŭ pe deputațiĭ pontașĭ și pe care am trimis'o luĭ C. A. Rosetti. (Unŭ exemplarŭ din acéstă fotografiă se află încă astăḍĭ expusă în sala de conferințe a Camereĭ nóstre de deputațĭ.)

In marea luptă pentru Unire deputațiĭ țĕraniĭ aŭ resistatŭ la tóte încercările de corupțiune și promisiunile separatiștilorŭ; eĭ aŭ statŭ credincioșĭ alăturea cu unioniștiĭ. Și când, în ḍiua de 7 Octombrie 1857, în a șéptea ședință, Adunarea ad-hoc a votatŭ, afară de două voturĭ, alŭ logofĕtuluĭ Alecu Balș și alŭ locoțiitoruluĭ Episcopuluĭ de Romanŭ Hermeziu, propunerea pentru Uniunea Principatelorŭ presentată de mine

și când votulŭ s'a proclamatŭ de Președinte, Ioanŭ Rótă, deputatulŭ țĕranilorŭ din județulŭ *Putna,* a exclamatŭ în gura mare în numele celorŭ-lalțĭ deputațĭ clăcașĭ: *noĭ nu scimŭ a urà, dar Dumnedeŭ scie a se îndurà.*

In diua de 9 Novembre 1857, în a 16-a ședință a Adunăreĭ, repausatulŭ Anastasie Panu, a datŭ cetire propunereĭ locuitorilorŭ pontașĭ exprimândŭ dorințele țĕrănimeĭ. Acéstă propunere este una din pledoariile cele maĭ elocinte în favórea țĕranilorŭ; ea descrie cu litere de focŭ suferințele seculare ale muncitorilorŭ; altmintrelea nu contestă nicĭ unŭ dreptŭ, nu cere nimicŭ gratuitŭ dela proprietarĭ decât liberarea brațelorŭ prin rescumpĕrarea *boerescululuĭ* (clăceĭ), și prin urmare a rĕmâné în mâna lorŭ ca proprietate absolută pămîntulŭ cultivatŭ de eĭ în puterea legilorŭ de pe atuncĭ.

Acestŭ actŭ, o adevĕrată plângere a unuĭ întregŭ poporŭ, ar trebuì să fie cetitŭ și reprodusŭ în întregimea luĭ; totușĭ, în vederea scurtuluĭ timpŭ ce-mĭ este datŭ, mĕ voiŭ mărginì a cetì conclusiunea luĭ; iat'o:

«Suspinulŭ, durererea nóstră de tóte dilele, dorința cea maĭ mare pentru care ne rugămŭ di și nópte la Dumnedeŭ să se îndure, este căderea boeresculuĭ; de aceea vroimŭ să rescumpĕrămŭ și tóte acele cu care suntemŭ împovorațĭ către boeriĭ de moșiĭ. Vroimŭ să scăpămŭ, vroimŭ să ne rescumpĕrămŭ de robia în care suntemŭ; vroimŭ să ne rescumpĕrămŭ să nu maĭ fimŭ aĭ nimĕnuĭ, să fimŭ numaĭ aĭ țĕreĭ și să avemŭ și noĭ o țĕră; amŭ îngenunchiatŭ, amŭ îmbrâncitŭ cu toțiĭ; cum suntemŭ nu o maĭ putemŭ duce îndelungŭ; nu voimŭ să jicnimŭ drepturile nimĕruĭ, dar nicĭ alŭ nostru să nu se întunece.

«Din bunĭ și străbunĭ noĭ amŭ avutŭ dreptulŭ de a ne lucra pămîntulŭ trebuitorŭ pentru hrana nóstră și a vitelorŭ nóstre, fără să ne pótă nimenĭ alunga de pe dînsulŭ...

«Să fie decĭ o adunare obștéscă unde să avemŭ și noĭ ómeniĭ noștri; să se cérnă și să se desbată drepturile boerilorŭ și drepturile nóstre, și cea ce o țară va găsì că suntemŭ datorĭ, cu sudorile nóstre vomŭ plătì. Omulŭ, ca să scape din robie și să fie stăpânŭ la casa, vatra și ogorulŭ sĕŭ, cu tragere de inimă va lucra și se va rescumpĕra.»

Aceste cuvinte nimenea adĭ în România nu le va găsì revoluţionare şi comuniste, pentrucă faptele aŭ doveditŭ că realisarea cererilorŭ ţĕranilorŭ făcută în 1864 nu a scădutŭ valórea proprietăţilorŭ, ci din contra a îndecit'o, nicĭ a făcutŭ din ţĕranĭ despoitorĭ comuniştĭ aĭ moşiilorŭ străine. Aceste cuvinte, repetŭ, aŭ stârnitŭ în 1857 o furtună în tótă România, bine înţelesŭ din partea stăpânilorŭ de moşiĭ; căcĭ ţĕraniĭ, avêndŭ încredere şi în dreptatea causeĭ lorŭ şi în curajulŭ şi sprijinulŭ energicŭ alŭ apĕrătorilorŭ lorŭ, sperândŭ maĭ alesŭ în dreptatea Europeĭ, care-şĭ plecase audulŭ la strigătele de durere ale unuĭ întregŭ poporŭ, se ţinură liniştiţĭ. Deputaţiĭ lorŭ îşĭ sfîrşiră plângerea lorŭ prin aceste frumóse şi uimitóre cuvinte:

«..... Mântuirea nóstră, după Dumnedeŭ, dela sfatulŭ Puterilorŭ o aşteptămŭ; ele aŭ luatŭ şi ţinŭ sorţiĭ Românieĭ în puternica lorŭ mână; numaĭ ele potŭ împlinì măréţa faptă de a scóte unŭ poporŭ din mormîntulŭ în care a zăcutŭ până acum. Biruinţele cele marĭ, câştigate se vorŭ şterge de pe stîlpiĭ ceĭ înalţĭ pe carĭ sunt scrise; petrele se vorŭ preface iarăşĭ în nisipŭ, dar învierea Românieĭ, săpată adâncŭ în inimile tutulorŭ Românilorŭ, trecêndŭ din strănepoţĭ în strănepoţĭ vorŭ binecuvînta timpurilorŭ viitóre numele întemeiătorilorŭ unuĭ poporŭ.»

In tóte judeţele proprietariĭ se adunară, formulară protesturĭ, jalbe, memoriĭ, în vedere de a sprijinì proprietatea şi de a arĕta ca false afirmările ţĕranilorŭ. Fură unele publicate prin diare, altele comunicate representanţilorŭ Puterilorŭ străine.

Propunerea ţĕranilorŭ a fostŭ trimésă în cercetarea comitetelorŭ proprietarilorŭ marĭ şi proprietarilorŭ micĭ; ea a datŭ locŭ la discuţiunì înfocate, la învinovăţirĭ teribile în contra ţĕranilorŭ; şi ce este maĭ tristŭ şi maĭ durerosŭ este că acusările cele maĭ violente, că refusurile cele maĭ absolute de orĭ-ce reformă în favórea ţĕranilorŭ n'aŭ pornitŭ din sînulŭ comitetuluĭ proprietarilorŭ marì cât din sînulŭ comitetuluĭ proprietarilorŭ micĭ, aceĭ carĭ aveaŭ pe părţile lorŭ de moşie câte 5, 10, multŭ 15 clăcaşĭ. Aceştia ţipaŭ maĭ tare decât aceĭ carĭ aveaŭ miĭ de fălcĭ şi sute de pontaşĭ; precum în faptă ceĭ dintâĭ, în sărăcia lorŭ, tractaŭ pe clăcaşĭ maĭ rĕŭ (şi întocmaĭ ca pe Ţiganĭ) decât boeriĭ

bogaţĭ, în inima cărora la mulţĭ se aflaŭ simţeminte compătimitóre pentru sórta clăcaşilorŭ şi dintre carĭ mulţĭ eraŭ în capulŭ reformeĭ emancipatrice. De aceea raporturile, şi alŭ comitetuluĭ proprietarilorŭ marĭ şi alŭ proprietarilorŭ micĭ, şi majoritatea şi minoritatea, nu cuprindŭ nicĭ o soluţiune; deslegarea cestieĭ, noduluĭ gordianŭ, se lăsà uneĭ viitóre Adunărĭ legislative, adecă unuĭ viitorŭ necunoscutŭ.

Când, în ḑiua de 18 Decembre, raporturile comitetelorŭ veniră în discuţiunea întregeĭ Adunărĭ-mume ad-hoc, marea sală a şedinţelorŭ adunăreĭ fu înconjurată de miĭ de proprietarĭ alergaţĭ din tóte unghiurile Moldoveĭ şi chiar din judeţele învecinate ale Munteniei. Deputaţiĭ carĭ eraŭ pentru o soluţiune favorabilă cerereĭ ţĕranilorŭ fură maĭ alesŭ asediaţĭ şi ameninţaţĭ de alegĕtoriĭ lorŭ. Eŭ eramŭ în Adunarea din 1857 representantŭ alŭ proprietarilorŭ marĭ din Dorohoiŭ. Treĭ ḑile am fostŭ, potŭ ḑice, rĕstignitŭ de către moşnaşiĭ din acelŭ judeţŭ, aduşĭ anume ca să-mĭ închiḑă gura de a vorbì şi să-mĭ lege mâna de a scrie. Mi se punea înainte că mandatulŭ ce-mĭ dase nu era ca să desbatŭ cestiunea ţĕrănéscă, ca să daŭ ţĕranilorŭ moşiile lorŭ, ci ca să întărescŭ şi să unescŭ moşia cea mare, România. Cu lacrĕmĭ dar am trebuitŭ să mĕ supunŭ şi să mĕ abţinŭ de orĭ-ce soluţiune radicală; m'am mărginitŭ a mĕ unì cu propunerea presentată de Dimitrie Rallet şi susţinută de Vasile Sturdza, Petru Mavrogheni şi alţĭ partisanĭ aĭ emancipăreĭ ţĕranilorŭ, care se mărginea a proclama în principiŭ *desfiinţarea rĕsplătireĭ prin lucru a pămîntuluĭ ce se dă locuitorilorŭ după aşezămintele de astăḑĭ* şi reservarea Adunăreĭ legiuitóre viitóre de a vota o lege căreia să fie supuşĭ şi locuitoriĭ şi proprietariĭ, şi care, desvĕlindŭ acele principiĭ, să hotărască acestă chestie atât de importantă şi demnitară pentru Principatele-Unite.

Acéstă socotinţă, pe lângă subscriitoriĭ de maĭ sus, maĭ cuprinde şi subscrierile luĭ Dimitrie Miclescu, Michailŭ Jora şi Alecu Teriachiu încă în viaţă, şi a luĭ Neculae Cananăŭ, Manolache Costache, Iancu Fotea şi Costache Rolla, trecuţĭ în cea-laltă lume.

Adunarea ad-hoc — potŭ ḑice asediată — a votatŭ nu maĭ puţinŭ decât ḑece propunerĭ; nicĭ una din ele n'aŭ obţinutŭ majoritate, trimiţêndu-se definitiva hotărîre la viitórea Adunare legislativă.[1]

Resultatulŭ dar a fostŭ *negativŭ*; unŭ resultatŭ însă s'a dobânditŭ: despărţirea partidelorŭ pe têrîmulŭ chestieĭ rurale s'a efectuatŭ, formându-se pentru întâia dată atuncĭ în *modŭ definitivŭ* partidulŭ liberalŭ şi partidulŭ conservatorŭ, când maĭ înainte lumea politică din Moldova era împărţită numaĭ pe têrîmŭ politicŭ, adecă partidulŭ unionistŭ şi partidulŭ separatistŭ.

Cestiunea rurală a maĭ venitŭ apoĭ în sînulŭ Comisiuneĭ Centrale dela Focşanĭ; ea a datŭ locŭ la lungĭ şi furtunóse discuţiunĭ între liberalĭ şi conservatorĭ; majoritatea conservatóre a redactatŭ, în fine, unŭ proiectŭ prin care ţĕranilorŭ se libera braţele, dar li-se smulgea bucăţica de pămîntŭ muncită de eĭ sute de anĭ, lăsându-li-se dreptŭ singură mângăiere locuinţele şi câte-va prăjinĭ de *islazŭ (imaşŭ)*. Negreşitŭ că acea soluţiune nu era cea-ce aştepta ţĕrănimea după atâţia anĭ amarĭ de răbdare, negreşitŭ că nu corespundea la prescripţiunile articoluluĭ 46 alŭ Convenţiuneĭ din Paris. Ţĕraniĭ însă, deşi frămîntaţĭ de durere, rĕmaseră totuşĭ liniştiţĭ, dar de liniştea care precede furtuna, şi furtuna o inteţià însăşĭ Comisia Centrală, care, fără scirea şi aprobarea putereĭ esecutive, puse de se tipări şi se împărţi prin sate, în miĭ de exemplare, proiectulŭ nefastŭ votatŭ de ea.

Indată după sĕvêrşirea Unireĭ, în luna Iunie 1862, primulŭ ministru alŭ RomânieĬ Barbu Catargiu, apĕrătorulŭ înfocatŭ alŭ proprietăţeĭ absolute în posesiunea exclusivă a marilorŭ proprietarĭ, înfăţişè proiectulŭ de lege votatŭ de Comisiunea Centrală. Discuţiunea asupra acesteĭ legĭ, afară de timpulŭ ce s'a întrebuinţatŭ în secţiunĭ, n'a reclamatŭ maĭ puţinŭ decât şépte lungĭ şedinţe, dela 25 Maiŭ până la 6 Iunie, şi şedinţa din 11 Iunie, când s'a datŭ votulŭ definitivŭ.

Nu voiŭ intra în amĕnunţimile acestorŭ lungĭ discuţiunĭ, pentrucă uniĭ, şi din ceĭ maĭ principalĭ, sprijinitorĭ saŭ împotrivitorĭ aĭ proiectuluĭ de lege elaboratŭ de Comisiunea Centrală, sunt în viaţă; şi, cu tótă reserva şi delicateţa ce aşĭ întrebuinţa-o, m'aşĭ teme să nu intru în personalităţĭ. Îmĭ va fi însă permisŭ a spune, şi a mĕ mândri de acésta, că în două lungĭ şedinţe, şi anume în dilele de 25 Maiŭ şi 1 Iunie 1862, am combătutŭ proiectulŭ înfăţişatŭ prin două lungĭ

discursurĭ, carĭ, fie-care în deosebĭ, n'aŭ ţinutŭ maĭ puţinŭ dela patru până la cincĭ ore. Am avutŭ de adversarŭ puternicŭ, şi prin marele sĕŭ talentŭ şi prin autoritatea sa de primŭ ministru, pe Barbu Catargiu, celŭ maì mare şi maĭ convinsŭ oratorŭ alŭ conservatorilorŭ. In vehemenţa sa elŭ calificà discursulŭ meŭ de chimeră, o chimeră ciudată, paradoxală, o chimeră cu capulŭ de porumbiţă făgăduindŭ multă blândeţe, cu trunchiulŭ de aspicŭ plinŭ de veninŭ şi cu códa de şopîrlă măglisitóre; invinuindu-mĕ că am stigmatisatŭ proprietatea cu cele maĭ degradatóre calomniĭ, cu unŭ cuvîntŭ am sanctificatŭ principiile luĭ Proudhon care ḑice că proprietatea este o hoţie; că, în fine, am încheiatŭ cerêndŭ cu multă umilinţă a se da ţĕranuluĭ, ca unŭ felŭ de milostenie, pămîntulŭ ce-lŭ cultivă astăḑĭ.

Când asemenea cuvinte se rostescŭ de către unŭ primŭ ministru ca Barbu Catargiu şi într'o adunare ca cea din 1862, în care eraŭ concentrate tóte forţele conservatorilorŭ întrunıţĭ din amêndouĕ ţĕrile, resultatulŭ nu putea să fie decât acelŭ prevĕḑutŭ.

In 11 Iunie, aniversara revoluţiuniĭ din 1848, şi douĕ ḑile numaĭ după mórtea funestă a luĭ Barbu Catargiu, ucisŭ la uşile Parlamentuluĭ prin o mână criminală, din nenorocire rĕmasă necunoscută până astăḑĭ, — majoritatea adunăreĭ, speriată şi indignată de o crimă fără exemplu încă în analele ţĕrilorŭ române, nu maĭ ascultâ glasulŭ dreptăţeĭ, ci, împinsă de ură şi de rĕsbunare către ţĕranĭ, întru nimicŭ solidarĭ cu unŭ asasinatŭ, nicĭ doritŭ, nicĭ pregătitŭ, nicĭ sĕvêrşitŭ de eĭ, — a votatŭ ştergerea tuturorŭ drepturilorŭ ţĕranilorŭ, luarea din mânile lorŭ a ogórelorŭ muncite de eĭ, dându-le însă dreptŭ mângăere ca pămîntŭ comunalŭ treĭ pogóne la moşiĭ de câmpŭ, douĕ pogóne la moşiĭ de mijlocŭ şi unŭ pogonŭ şi jumĕtate la moşiile de munte, şi acésta încă nu ca proprietate absolută, ci numaĭ ca pămîntŭ arendatŭ cu o chirie perpetuă care urma maĭ târḑiŭ a se hotărî de către consiliulŭ judeţianŭ.

Iată tristulŭ resultatŭ dobânditŭ într'unŭ timpŭ care n'a ţinutŭ maĭ puţinŭ decât 14 anĭ, dela 1848 şi până la 1862.

Discutată a fostŭ cestiunea în modŭ contradictoriŭ între proprietarĭ

și între țěranĭ, în sînulŭ Comisiuneĭ Mixte din Bucurescĭ la 1848; discutată a fostŭ cestiunea în sînulŭ Adunăreĭ-mume ad-hoc din Iașĭ din 1857; discutată a fostŭ cestiunea în sînulŭ Comisiuneĭ Centrale legislative din Focșanĭ; discutată a fostŭ cestiunea în prima sesiune a întâiuluĭ parlamentŭ alŭ Românieĭ-Unite; și mĕsura emancipatrice, deși înțelésă de chiar adversariĭ eĭ, deși studiată cóptă prin atâtea și atâtea lungĭ și variate discuțiunĭ, totŭ se amână din comisiune în comisiune, din cameră în cameră; și țĕranulŭ românŭ totŭ a rĕmasŭ neclintitŭ în speranțele sale, totŭ a rĕmasŭ supusŭ legilorŭ în ființă și a urmatŭ a fi modelulŭ ordineĭ și legalitățeĭ.

Că legea votată de Cameră în ḑiua de 11 Iunie, ca batjocură a aniversăriĭ ḑileĭ de 11 Iunie 1848, când mișcarea națională din Bucurescĭ a decretatŭ marile principiĭ politice și sociale reclamate de poporulŭ românŭ; că acea lege, ḑicŭ, nu putea avé ființă, nu putea fi aplicată; că era prin urmare mórtă în însășĭ ḑiua nascereĭ sale; — aŭ înțeles'o înșișĭ ministriĭ carĭ aŭ urmatŭ ministeriuluĭ luĭ Barbu Catargiŭ. Însușĭ bĕtrânulŭ Arsachi, colegulŭ și coreligionarulŭ repausatuluĭ ministru și urmașulŭ sĕŭ în scaunulŭ presidențialŭ, n'a cutezatŭ s'o supue sancțiuneĭ domnescĭ. Totŭ așa a făcutŭ și ministeriulŭ Kretzulescu, care a succedatŭ la putere ministeriulŭ Arsachi.

Când, la 11 Octomvrie 1863, am fostŭ chematŭ în capulŭ nouluĭ ministeriŭ, am găsitŭ proiectulŭ în starea în care elŭ a fostŭ trimesŭ de către președintele cameref preșidențieĭ Consiliuluĭ de ministri.

Negreșitŭ că nu așĭ fi cerutŭ sancțiunea domnéscă la unŭ proiectŭ ale căruĭ temeliĭ eŭ și cu toțĭ liberaliĭ de orĭ-ce nuanțe le-amŭ combătutŭ cu tótă energia într'unŭ șirŭ de 16 anĭ neîntrerupțĭ.

După ce în sesiunea Camereĭ din 1863 și 1864 am presentatŭ proiectele de lege comunale și județiene, secularisarea mânăstirilorŭ închinate și neînchinate și trecerea către Statŭ a tuturorŭ moșiilorŭ mânăstirescĭ, representândŭ a patra parte din teritoriulŭ Românieĭ, — și am obținutŭ votarea lorŭ, potŭ ḑice, în unanimitate, (adecă și de către conservatorĭ și de către liberalĭ), și alte legĭ de reforme liberale; — în Aprilie 1864 am înfățișatŭ, în fine, și proiectulŭ de lege rurală, ast-

felŭ precum partidulŭ liberalŭ l'a fostŭ presentatŭ în 1862 în oposițiune cu proiectulŭ de lege elaboratŭ de Comisiunea Centrală; dar de aci lucrurile s'aŭ încurcatŭ într'unŭ nodŭ gordianŭ. Numaĭ pentrucă proiectulŭ de lege a fostŭ presentatŭ și că *Monitorulŭ* a publicatŭ în aceașĭ ḑi cuprinderea luĭ, am primitŭ unŭ votŭ de blamŭ. Publicațiunile înse eraŭ necesare pentru a liniști populațiunile rurale agitate de publicitatea dată proiectuluĭ de lege alŭ Comisiuneĭ Centrale.

Ministeriulŭ șĭ-a datŭ demisia. Domnulŭ nu a primit'o și camera a fostŭ prorogată pentru ḑiua de 2 Maiŭ. În acéstă ḑi adunarea, din momentulŭ suireĭ la tribună a biurouluĭ sĕŭ, a declaratŭ că nu voesce a tracta cu mine nicĭ cestiunea rurală, nicĭ reforma legeĭ electorale octroiată de străinĭ prin convențiunea din Paris,

Mĕ oprescŭ aci.

Descrierea causelorŭ carĭ aŭ provocatŭ lovirea de Statŭ din 2 Maiŭ precum și consecințele acestuĭ actŭ afară din lege nu potŭ forma obiectulŭ uneĭ simple conferințe. Și apoĭ descrierea evenimentelorŭ din 1864 ar constitui încă o istorie de actualitate, și nu credŭ că așĭ face bine dacă m'așĭ însărcina, celŭ puținŭ acum, cu facerea acesteĭ istoriĭ.

Mĕ voiŭ mărgini numaĭ a cità ca simple fapte înfățișarea acestuĭ proiectŭ în desbaterea Consiliuluĭ de Statŭ și promulgarea sa în ḑiua de 14 Augustŭ 1864.

Desbaterea acesteĭ legĭ a ținutŭ maĭ multe ḑile în Consiliulŭ de Statŭ, presidatŭ de însușĭ Domnulŭ. Și aci simtŭ o datorie de a exprima și astăḑĭ recunoscința mea vice-președinteluĭ aceluĭ corpŭ învestitŭ atuncĭ cu puterile legiuitóre, Costache Bozianu, și membrilorŭ sĕĭ A. Crețescu, G. Vernescu, A. Papadopol-Calimachŭ, P. Orbescu, D. Bolintinénu, G. Apostolénu și câtorŭ-va altorŭ spirite luminate, carĭ m'aŭ ajutatŭ în gréua întreprindere.

Proiectulŭ meŭ s'a modificatŭ în bine, dar am găsitŭ o împotrivire la propunerea mea de a se aplica legea de îndată, adecă dela viitorulŭ 23 Aprilie 1865.

Majoritatea Consiliuluĭ de Statŭ, cu care s'a unitŭ și Domnulŭ, n'a

primitŭ immediata aplicare, ci a amânat'o după treĭ anĭ. O asemenea legiuire, o legiuire socială, amânată în aplicarea eĭ după treĭ anĭ, atuncĭ când ţara întrégă, proprietarĭ, arendaşĭ şi maĭ alesŭ ţĕraniĭ, toţĭ în picióre, aşteptaŭ cu nerăbdare o soluţiune definitivă şi immediată ; o asemenea amânare, ḑicŭ, însemnà însăşĭ condamnarea şi sfărîmarea legeĭ.

Immediatŭ după votulŭ Consiliuluĭ de Statŭ eŭ am depusŭ demisiunea mea în mânile Domnitoruluĭ, declarândŭ cá, în calitate de Ministru de interne, eŭ nu puteamŭ rĕspunde de ordinea publică, că nu aveamŭ îndestule mijlóce de execuţiune pentru ca, o dată ce se va lăţì Buna-Vestire a desfiinţăreĭ clăceĭ, a liberăreĭ braţelorŭ şi a emancipăreĭ ogórelorŭ lorŭ de orĭ-ce sarcină şi angarìe către stăpâniĭ de moşiĭ, să potŭ îndatorà pe ţĕranĭ treĭ verĭ de-a rîndulŭ a maĭ face claca saŭ boerésculŭ.

«In dosulŭ fie-căruĭ clăcaşŭ mi-ar trebuì câte unŭ jandarmŭ, ḑiseĭ Domnuluĭ; şi dacă Măria Ta aĭ avé atâţĭ jandarmĭ câţĭ sunt ţĕraniĭ, şi încă nu Te-aşĭ sfătuì să facĭ de eĭ o asemenea întrebuinţare, şi nicĭ că ordinele Măriei Tale arŭ fi ascultate, pentrucă şi jandarmiĭ (pe atuncĭ se ḑicea «călăraşilorŭ» *dorobanţĭ*) sunt clăcaşĭ saŭ fiĭ de clăcaşĭ.»

Vorba francezuluĭ «la nuit porte conseil» s'a îndeplinitŭ spre fericirea ţĕreĭ, spre gloria Domnuluĭ.

Cuza-Vodă, maĭ bine avisatŭ şi după o matură sfătuire cu elŭ însuşĭ, a cumpĕnitŭ temeiurile importante ale aplicăreĭ immediate a mareĭ reforme. Mi-a înapoiatŭ dar demisiunea, şi m'a împuternicitŭ să pledezŭ înaintea Consiliuluĭ de Statŭ necesitatea de a revenì la immediata aplicare a acesteĭ legĭ. Consiliulŭ de Statŭ şi Ministeriulŭ amŭ convenitŭ ca legea să se puie în lucrare dela 23 Aprilie 1865, împuternicitŭ fiindŭ însă Guvernulŭ de a înainta până atuncĭ lucrările pregătitóre de constatare şi de marcare prevĕḑute prin noulŭ aşezămîntŭ.

Priméscă aci recunoscinţa mea, fostulŭ meŭ colegŭ la acelŭ ministeriŭ şi actualulŭ meŭ colegŭ în Academie, d-lŭ N. Kretzulescu; nu maĭ puţinŭ confundŭ acéstă recunoscinţă onorabiluluĭ d-nŭ G. Vernescu şi colegulu̇ĭ meŭ în Academie, d-lŭ Alexandru Papadopol-Calimachŭ supraveţuitorĭ, cu d-lŭ Orbescu din acelŭ luminatŭ Consiliŭ de Statŭ, carele, puindu-se maĭ pe susŭ de tóte consideraţiunile şi dificultăţile politice de pe

atuncĭ, aŭ împreună lucratŭ şi puternicŭ contribuitŭ *la sĕvêrşirea uneĭ reforme care a schimbatŭ faţa economică a Românieĭ.*

Legea s'a promulgatŭ şi publicatŭ în ḑiua de 14 Augustŭ, şi până în ḑiua de 15 ea a fostŭ împrăştiată maĭ în tóte satele Românieĭ, şi în sunetulŭ clopotelorŭ cetită şi binecuvîntată în bisericile lorŭ.

Legea a fostŭ precedată de o proclamaţiune a Domnuluĭ *Către locuitoriĭ sătescĭ.* Acéstă proclamaţie este testamentulŭ politicŭ alŭ luí Cuza-Vodă.

Marĭ greşelí elŭ a făcutŭ, dar acéstă proclamaţie nu va peri nicĭ din inima ţĕranilorŭ, nicĭ din istoria Românieĭ.

Să-mĭ fie permisŭ a da cetire proclamaţiuneĭ:

«*Sătenilorŭ!*

«Indelungata vóstră aşteptare, marea făgăduinţă dată vouĕ de Inaltele Puterĭ ale Europeĭ prin art. 46 alŭ Convenţiuneĭ, interesulŭ Patrieĭ, asigurarea proprietăţeĭ fonciare şi dorinţa Mea cea maĭ vie s'a împlinitŭ.

«Claca (boerescŭlŭ) este desfiinţată pentru d'a pururea, şi de astăḑĭ voĭ sunteţĭ proprietarĭ liberĭ pe locurile supuse stăpânireĭ vóstre, în întinderea hotărîtă prin legile în fiinţă.

«Mergeţĭ dar, maĭ înainte de tóte, la pólele Altaruluĭ, şi cu genunchele plecate, mulţumiţĭ A-Tot-Puterniculuĭ Dumneḑeŭ, pentrucă, prin ajutorulŭ sĕŭ, în sfîrşitŭ aţĭ ajunsŭ a vedé acéstă ḑi frumósă pentru voĭ, scumpă inimeĭ Mele şi mare pentru viitorulŭ Românieĭ!

«De astăḑĭ voĭ sunteţĭ stăpânĭ pe braţele vóstre; voĭ aveţĭ o părticică de pămîntŭ, proprietate şi moşie a vóstră; de astăḑĭ voĭ aveţĭ o Patrie de iubitŭ şi de apĕratŭ.

«Şi acum, după ce cu braţulŭ Celuĭ de sus, am pututŭ sĕvêrşi o asemenea mare faptă, Mĕ întorcŭ către voĭ, spre a vĕ da unŭ sfatŭ de Domnŭ şi de Părinte, spre a vĕ arĕta calea pe care trebue să o urmaţĭ, de voiţĭ să ajungeţĭ la adevĕrata îmbunătăţire a sórteĭ vóstre şi a copiilorŭ voştri.

«Claca şi tóte cele-lalte legăturĭ silite între voĭ şi între stăpâniĭ voştri de moşiĭ, sunt desfiinţate prin plata uneĭ drepte despăgubirĭ.

«De acum înainte, voĭ nu veţĭ maĭ fi cu dînşiĭ în alte legăturĭ de-

cât acelea ce vorŭ isvorî din interesulŭ și buna primire a unora și altora. Aceste legăturĭ însă vorŭ fi pururea neapĕrate pentru ambele părțĭ. Facețĭ dar ca ele să fie întemeiate pe iubire și încredere. Mulțĭ și fórte mulțĭ din proprietarĭ aŭ doritŭ îmbunătățirea sórteĭ vóstre. Mulțĭ din eĭ aŭ lucratŭ cu tótă inima ca să ajungețĭ la acéstă frumósă ḍi, pe care voĭ astăḍĭ o serbațĭ. Părințiĭ voștri și voĭ ațĭ vĕḍutŭ dela mulțĭ stăpânĭ de moșiĭ ajutorŭ la nevoile și trebuințele vóstre. Uitațĭ dar ḍilele negre prin carĭ ațĭ trecutŭ; uitațĭ tótă ura și tótă vrajba; fițĭ surḍĭ la glasulŭ acelora carĭ vĕ vorŭ întărîta în contra stăpânilorŭ de moșiĭ, și în legăturile de bună voe ce vețĭ maĭ avé de aci încolo cu proprietariĭ, nu vedețĭ în eĭ decât pe vechiĭ voștri sprijinitorĭ și pe viitoriĭ voștri amicĭ și bunĭ vecinĭ. Aŭ nu sunteți toțĭ fiĭ aĭ aceleiașĭ ĕrĭ? Aŭ pămîntulŭ Românieĭ nu este muma care vĕ hrănesce pe toțĭ?

«Stăpânĭ liberĭ pe brațele și pe ogórele vóstre, nu uitațĭ maĭ înainte de tóte, că sunteți plugarĭ, că sunteți muncitorĭ de pămîntŭ. Nu părăsițĭ acéstă frumósă meserie, care face bogăția țĕreĭ, și dovedițĭ și în România, ca pretutindenea, că munca liberă produce îndoitŭ decât munca silită. Departe de a vĕ dedà trândăvieĭ, sporițĭ încă hărnicia vóstră, și ogórele vóstre îndoitŭ să fie maĭ bine lucrate, căcĭ de acum aceste ogóre sunt averea vóstră și moșia copiilorŭ voștri.

«Ingrijiți-vĕ asemenea de vetrele satelorŭ vóstre, carĭ de astăḍĭ devinŭ comune neatîrnate și locașurĭ statornicite ale vóstre, din carĭ nimenĭ nu vĕ maĭ póte isgonì. Siliți-vĕ dar a le îmbogățì și a le înfrumusețà; faceți-vĕ case bune și îndestulătóre; înconjurați-le cu grădinĭ și cu pomĭ roditorĭ. Inzestrați-vĕ satele cu așezăminte folositóre vouĕ și urmașilorŭ voștri. Statornicițĭ maĭ alesŭ și pretutindenea șcóle, unde copiiĭ voștri să dobândéscă cunoscințele trebuitóre pentru a fi bunĭ plugarĭ și bunĭ cetățenĭ.

«Actulŭ din 2 Maiŭ v'a datŭ la toțĭ drepturĭ; învĕțațĭ dar pe copiiĭ voștri a le prețuì și a le bine întrebuințà.

«Și maĭ pre sus de tóte, fițĭ și în viitorŭ cea ce ațĭ fostŭ și până acum, și chiar în timpurile cele maĭ rele, fițĭ bărbațĭ de pace și de bună rênduială; avețĭ încredere în Domnulŭ vostru, care vĕ doresce totŭ binele; dațĭ, ca și până acum, pilda supunereĭ către legile țĕreĭ

vóstre, la a cărora facere aveţĭ şi voĭ de acum a lua parte; şi în tótă întîmplarea, iubiţĭ România care, de astăḑĭ, este dréptă pentru toţĭ fiiĭ sĕĭ.

«Şi acum, iubiţilorŭ meĭ sătenĭ, bucuraţi-vĕ şi păşiţĭ la munca de bună 'voe, care înalţă şi îmbogăţesce; şi Dumneḑeulŭ părinţilorŭ noştri să binecuvinteze sĕmînţa ce veţĭ arunca pe cea întâiŭ brazdă liberă a ogórelorŭ vóstre.»

Câte-va cuvinte şi voiŭ sfîrşi.

Aplicarea legeĭ rurale a datŭ locŭ pe alocurea, şi maĭ alesŭ în Ţéra Românéscă, la dureróse strîmbătăţĭ.

În Moldova ogórele ţĕrănescĭ fiindŭ alese încă prin legea luĭ Grigorie Ghica din 1850, strămutarea posesiuneĭ nu s'a făcutŭ în genere, decât în urma necesităţilorŭ de commassare.

Nu a fostŭ totŭ aşa în Muntenia. Aşa maĭ tóte moşiile eraŭ lucrate numaĭ de ţĕranĭ, şi pe tótă întinderea, schimbându-se ogórele maĭ anualŭ după necesităţile agricultureĭ; a trebuitŭ maĭ întâĭ dar a se aplica legea luĭ Ştirbeiŭ-Vodă, adecă a se determina pe pămîntŭ întinderea ogórelorŭ cuvenite ţĕranilorŭ, şi de aci multe nedreptăţĭ. Şi cu tóte aceste, în tótă întinderea RomânieĬ, o singură strigare de nemulţumire n'a isbucnitŭ din gura ţĕranilorŭ, unŭ singurŭ braţŭ nu s'a ridicatŭ pentru silnice fapte saŭ rĕsbunărĭ.

In Austria, în Rusia, aplicarea legeĭ rurale a datŭ locŭ la miĭ de acte de crude represaliĭ, miĭ de case ale proprietarilorŭ aŭ fostŭ date pradă flacărilorŭ, şi sute de proprietarĭ aŭ căḑutŭ victime sub topórele ţĕranilorŭ, transformaţĭ în fiare sĕlbatice.

In România o linişte perfectă; într'o sĕrbătorire generală, aplicarea legeĭ emancipatrice s'a făcutŭ fără a se preface în cenuşă o singură casă din ale foştilorŭ stăpânĭ, fără ca să se smulgă unŭ singurŭ firŭ de pĕrŭ din ale marilorŭ proprietarĭ.

Când, 14 anĭ în urmă, la apelulŭ vitézuluĭ lorŭ Domnŭ şi Căpitanŭ, ţĕranulŭ românŭ, soldatŭ de linie, saŭ dorobanţŭ orĭ călăraşŭ, după douĕ sute de anĭ de umilinţă, în câmpiile Bulgarieĭ şi în faţa

tăriilorŭ Plevneĭ, a datŭ pieptŭ duşmanuluĭ, — ţĕranulŭ românŭ, dicŭ, prin vitejia sa, prin înfruntarea morţeĭ, a doveditŭ că astă-dată elŭ avea o patrie de iubitŭ şi de apĕratŭ şi că în spatele luĭ, dincóce de Dunăre, elŭ avea pentru dînsulŭ şi pentru familia sa, o părticică de pămîntŭ, proprietate şi moşie a luĭ şi a copiilorŭ sĕĭ.

Anexă.—La pag. 102.

PRANZULŬ REGALŬ

DATŬ ÎN ONÓREA

ACADEMIEI ROMÂNE

LA

1 (13) APRILIE 1891.

In séra ḑileĭ de 1 (13) Aprilie avù locŭ la Curte — în onórea Academieĭ Române — unŭ prânzŭ, la care aŭ fostŭ invitaţĭ toţĭ Membriĭ Ordinarĭ, Onorarĭ, şi Corespondenţĭ, în totalŭ 70 persóne.

Pe la sfârşitulŭ prânzuluĭ **M. S. Regele**, ridicându-Se, purtă următorulŭ toastŭ:

«Sunt tocmaĭ 25 de anĭ de când Academia s'a ridicatŭ ca prevestitóre a Domnieĭ Mele, care a avutŭ fericirea de a întemeia Regatulŭ Românŭ.

«De la începutŭ s'a datŭ tinereĭ nóstre Societăţĭ Academice o deosebită importanţă, chemândŭ ca membri pe mulţĭ bărbaţĭ de Statŭ, carĭ aŭ lucratŭ şi luptatŭ pentru Unirea Principatelorŭ Române şi carĭ aŭ fostŭ sfetniciĭ Meĭ credincioşĭ în timpulŭ renascereĭ Românieĭ. Eĭ aŭ scrisŭ dar prin fapte istoria nóstră modernă, eĭ aŭ făcutŭ, prin cercetările lorŭ istorice, lumină asupra unuĭ trecutŭ întunecosŭ şi aŭ deşteptatŭ simţemîntulŭ naţionalŭ care ne-a adusŭ la isbândă şi ne-a datŭ neatârnarea.

«Academia are astŭ-felŭ o frumósă parte la desvoltarea şi întărirea

Țĕreĭ. Dorindŭ ca și în viitorŭ lucrările Domnilorŭ-vóstre să încăldéscă inimele tinerimeĭ și să înflăcăreze în eĭ iubirea de Patrie, ridicŭ acestŭ paharŭ în onórea Academieĭ, pe care o salutămŭ astădĭ cu vie mulțumire în Casa nóstră.

«In sănĕtatea membrilorŭ Academieĭ!»

Cuvintele Suveranuluĭ aŭ fostŭ întrerupte și acoperite prin dese și prelungite urale.

D-lŭ *B. P. Hasdeŭ,* luândŭ paharulŭ, bĕŭ în sănĕtatea Augustilorŭ Suveranĭ, dicêndŭ:

«*Sire,*

«Fie-care națiune este înzestrată cu câte o însușire saŭ maĭ multe însușirĭ din natură. Unele națiunĭ sunt fórte viteze, altele fórte inteligente, altele fórte generóse, altele fórte egoiste și așa maĭ departe. Sunt însă două calitățĭ, pe carĭ nicĭ o națiune nu le póte avé din natură, ci le capĕtă numaĭ de la conducĕtoriĭ sĕĭ, le învață numaĭ de la ceĭ aleșĭ; aceste două calitățĭ sunt *sciința* și *înțelepciunea.* Nicĭ o națiune nu se nasce învĕțată și nicĭ o națiune nu se nasce înțeléptă. Academia Română are solia de a înrădĕcina și a face să créscă sciința în națiunea română. Câtŭ pentru înțelepciune, Domnirea de 25 de anĭ a Maiestățeĭ Vóstre a fostŭ pentru noĭ o admirabilă școlă în acéstă privință, și pe viitorŭ ea nu va înceta de a ne face din ce în ce maĭ înțelepțĭ.

«Să trăiască dar Regele Carolŭ I, și înțelepciunea luĭ, înțelepciunea primuluĭ nostru Rege, să devină o moștenire, o nestrămutată devisă a urmașilorŭ Maiestățeĭ Sale!»

D-lŭ *D. A. Sturdza,* la rîndulŭ sĕŭ, ridicândŭ paharulŭ dise:

«*Sire,*

«*Animus Regis Regna Nobilitat* — Sufletulŭ Regeluĭ innobiléză Regatele.» Aceste cuvinte se cetescŭ pe medalia mareluĭ bărbatŭ alŭ némuluĭ românescŭ Mateiŭ Corvinŭ.

«Astădĭ Maiestatea Vóstră vedețĭ strînșĭ în jurulŭ Vostru, în mare numĕrŭ, o parte din muncitoriĭ națiuneĭ pe câmpulŭ întinsŭ alŭ sciințeĭ.

«Frumósă priveliște și însemnată serbare!

«In aceste momente solemne o simțire ne cuprinde pe toțĭ în adânculŭ inimelorŭ nóstre. Acea simțire este că datorimŭ acéstă serbare Maiestățilorŭ Vóstre.

«Din totŭ sufletulŭ V'aţĭ aruncatŭ în marea luptă a renascereĭ naţiuneĭ române. Aţĭ condusŭ pe fiiĭ Românieĭ peste Dunăre, în foculŭ mântuitorŭ, ca prin vitejie să recâştige independenţa patrieĭ şi să fundeze Regatulŭ Românŭ, ca prin vitejie să ajute pe unŭ poporŭ vecinŭ a scăpa din sclavie şi a deveni şi elŭ liberŭ. Ne-aţĭ condusŭ însă şi pe noĭ la munca pacĭnică şi neobosită a cugetărilorŭ, a cercetărilorŭ, a producţiunilorŭ minţeĭ, prin exemplulŭ ce daţĭ înşi-Vĕ a uneĭ vieţĭ active şi a ḑilelorŭ spornice.

«Astŭ-felŭ măréţa devisă a luĭ Mateiŭ Corvinŭ — *Animus Regis Regna Nobilitat* — a devenitŭ în ḑilele nóstre unŭ adevĕrŭ pipăitŭ, căcĭ Maiestatea Vóstră V'aţĭ însuşitŭ acéstă devisă şi i-aţĭ datŭ viéţă. Acéstă devisă a purtatŭ róde şi va purta, căcĭ ea a devenitŭ devisa dinastieĭ. Ore nu însufleţesce ea pe prea graţiósa şi neasemĕnata nóstră Regină? Acéstă devisă va rĕmâné, suntemŭ sigurĭ, Moştenitoruluĭ Vostru ca unŭ talismanŭ sacru şi scumpŭ, ce se va transmite din neamŭ în neamŭ spre a întări poporulŭ românescŭ în lucrare roditóre şi temeĭnică.

«Ridicŭ acestŭ paharŭ în neperitórea amintire a acesteĭ ḑile memorabile.

«Să trăiţĭ Maiestatea Vóstră!

«Să trăéscă prea graţiósa nóstră Regină!

«Să trăéscă Moştenitorulŭ virtuţilorŭ şi faptelorŭ Vóstre, Principele Ferdinand!»

D-lŭ *G. Bariţiŭ* purtă următorulŭ toastŭ:

«*Maiestatea Vóstră!*

«Mĕ rogŭ ca să-mĭ fie permisŭ şi mie a ḑice, în acéstă ḑi memorabilă, câte-va cuvinte.

«Eŭ, însă, ajunsŭ aprópe la 80 de anĭ, nu mĕ simţŭ în stare de a ridica toaste concepute în stilŭ mĕduvosŭ şi totŭ-odată elegantŭ. In locŭ de acésta, nouĕ, bĕtrânilorŭ, ne place să spunemŭ celorŭ maĭ tinerĭ anecdote. Voiŭ spune şi eŭ, la acéstă masă regală, o anecdotă, însă adevĕrată, care s'a întîmplatŭ cu mine însu-mĭ:

«In anulŭ trecutŭ venisemŭ, ca de regulă, în acéstă Capitală, spre a participa la lucrările Academieĭ. Am asistatŭ, prin urmare, şi la acea şedinţă publică solemnă din sala Senatuluĭ, în care Dómna *Carmen Sylva* bine-voise a-Şĭ ceti sublima sa concepţiune: „*Visulŭ poetuluĭ*", ascultatŭ de către publiculŭ, pe câtŭ de numerosŭ, pe atâtŭ şi alesŭ, cu luare aminte încordată şi aplaudatŭ cu entusiasmŭ, mie necunoscutŭ până atuncĭ.

«La plecarea mea de aicĭ luasemŭ peste o sută de esemplare din „*Visulŭ poetuluĭ*" şi vre-o şése-ḑecĭ esemplare din „*Cuvinte sufletescĭ*". Le-amŭ împărţitŭ, după câte-mĭ ajunseră, la vre-o un-spre-ḑece reuniunĭ de femeĭ române, înfiinţate şi pe la noĭ, în diverse localităţĭ, cu scopŭ de a deschide maĭ multe

scóle de fetiţe, cu limba nóstră maternă. Pentru acele presente ce le făcusemŭ îmĭ veniră scrisorĭ de mulţumită concepute în termenĭ căldurosĭ.

«După câte-va ḑile, avêndŭ o convorbire în afacerĭ scolastice, cu cocóne din reuniunea dela noĭ, cărorŭ le dedesemŭ esemplare: «Domnule Bariţiŭ,» îmĭ ḑiseră d-lorŭ, «pe Dómna *Carmen Sylva* o a trimisŭ Maica Prea-Curată la «Românĭ. Ḑicĭ şi D-ta ca noĭ?»

«—Ḑicŭ şi eŭ, cocónelorŭ; dar pentru ce?

«—Apoĭ nu ne daĭ şi d-ta de câţĭ-va anĭ atâtea scrierĭ minunate de la Dómna «*Carmen Sylva*, ca să le cetimŭ noĭ şi ficele nóstre cele maĭ măricele? Decĭ «îţĭ mulţumimŭ, şi când veĭ merge acolo să-Ĭ mulţumescĭ din tótă inima şi din «partea nóstră.»

«Acele cuvinte ale femeilorŭ române din Patria mea aŭ pentru mine înţelesulŭ, că eŭ iarăşĭ amŭ să ieaŭ câte-va esemplare din „*Sola*" spre a le împărţi prin locurĭ depărtate. Intr'acea eŭ aicĭ repetŭ şi din partea mea ḑisa de maĭ sus a femeilorŭ nóstre: — Maiestatea sa *Carmen Sylva* a venitŭ la Românĭ trimisă de *Maica Domnuluĭ*, prin mijlocirea Augustuluĭ sĕŭ bărbatŭ şi Rege, spre a împlini alăturĭ cu *Elŭ* o misiune sacră şi sublimă.

«Rogŭ pe Dómna *Carmen Sylva* ca să priméscă bine-cuvîntarea bĕtrânuluĭ, care-I cere dela Dumneḑeulŭ părinţilorŭ noştri viéţă îndelungă, sănĕtate deplină, nicĭ odinióră alterată, ca să se bucure de fructele dulcĭ şi sănĕtóse câte vorŭ resulta, de sigurŭ, din sublimele ideĭ şi învĕţăturĭ pe carĭ le propagă neîncetatŭ la sexulŭ femeescŭ, atâtŭ de talentatŭ şi primitorŭ de *adevĕrată* cultură superióră în naţiunea nóstră.»

Anexa VIII. — La pag. 116.

SCRISORI

ADRESATE

ACADEMIEI ROMANE

LA

SERBAREA ANIVERSARA DE 25 ANI DE LA FUNDAREA EI.

D-lŭ *A. Romanŭ,* Membru alŭ Academieĭ :

Eternă laudă memorieĭ fundatorilorŭ Academieĭ. Dumneḍeŭ facă să prospereze rĕspândindŭ lumina. Créscă, înflorescă !

Alexandru Romanŭ.

P. S. Sa *Episcopulŭ Melchisedec,* Membru alŭ Academieĭ :

Starea sănătățiĭ nepermițêndu-mĭ a lua parte la lucrările Academieĭ din sesiunea presentă, regretŭ fórte că nu potŭ participa nicĭ la serbarea jubileuluĭ de 25 anĭ aĭ esistențeĭ Academieĭ nóstre. De aceea felicitezŭ cordialŭ, din depărtare, Academia, urându-ĭ nesfîrșite jubileurĭ pe calea lumineĭ și a progresuluĭ intelectualŭ și naționalŭ alŭ Românieĭ.

Să trăiască Academia Română !

Salutare frățéscă onorabililorŭ eĭ membri.

Episcopŭ Melchisedec.

D-lŭ *N. Teclu*, Membru alŭ Academieĭ:

La serbarea jubileuluĭ felicitezŭ cu intimă bucurie Academia, foca rulŭ cultureĭ naționale.

Teclu.

D-lŭ *Graziadio Ascoli*, Membru Onorarŭ alŭ Academieĭ. — *(Scrisóre către d-lŭ Vice-Președinte B. P. Hasdeŭ):*

Amico pregiatissimo,

Di ritorno a Milano dopo un soggiorno alquanto prelungato in Roma, ho trovato con mio dispiacere che già erano trascorse le feste pel quarto di secole dalla fondazione dell' *Academia Română,* senza che io avessi ringraziato dell' invito cortese che mi era diretto il $^7/_{19}$ del passato marzo. Ora si aggiunge la nuova e preziosa cortesia della bellissima medaglia.

Non ho bisogno di dirvi quanta sia la mia gratitudine e quanto vivi sieno gli auguri che io fo per il continuo incremento dell' attività e della gloria dell' *Academia Română.* Se a voi piacesse di far testimanianza all'illustre compagnia di questi miei divoti sentimenti, ve ne sarei gratissimo. Altrimenti vi pregherei di volermene rendere avvertito, affinchè io possa per diversa via far giungere le mie scuse e i miei ringraziamenti.

Vi rinuovo in questa occasione, collega e amico onorandissimo, l'antica affermazione della mia schietta e piena osservanza.

Milano 30. 5. 91. Il div-mo aff-mo vostro

Graziadio Ascoli.

D-lŭ *P. Bataillard*, Membru Onorarŭ alŭ Academieĭ. — *(Scrisóre către d-lŭ Secretarŭ generalŭ D. Sturdza):*

Monsieur et très-honoré collègue,

Diverses indispositions, notamment une ophtalmie dont je ne suis pas encore quitte, et malgré laquelle j'ai eu à pourvoir à quelques occupations urgentes, m'ont empêché de répondre plus tôt à l'appel que vous m'avez fait l'honneur, ainsi que Monsieur le Président de

l'Académie, de m'adresser au sujet de la séance solennelle et du banquet qui marqueront le 25-e anniversaire de la fondation de l'Académie Roumaine.

J'aurais été certainement très-heureux d'assister à cette belle et grande fête. Mais vous ne serez pas très-surpris que la distance, mon âge et ma santé chancelante, sans parler d'autres raisons encore, me privent de ce noble plaisir.

Je ne puis m'empêcher d'ajouter qu'une circonstance qui n'est pas à mon honneur atténue mes regrets, c'est qu'en réalité j'ai été un membre bien inutile de cette Société et Académie qui a produit tant et de si excellents travaux, et qu'ainsi je n'avais guère le droit de triompher avec vous de ses succès. Je puis me permettre du moins d'y applaudir de tout mon cœur. Cet applaudissement est à la fois, vous le savez, celui d'un Français et d'un Roumain, qui, malgré les vicissitudes de la politique européenne, ne sépare jamais ses deux patries dans ses voeux les plus chers.

Veuillez agréer, Monsieur et très-honoré collègue, l'expression de ma haute considération et de mes sentiments dévouées.

Paris 5 Avril 1891.

P. Bataillard.

P. S. — A défaut de contributions directes aux travaux de l'Académie, j'aurais dû lui envoyer au moins quelques unes de mes études sur un sujet (les Tsiganes) qui m'occupe depuis bien longtemps, et qui n'est pas sans intérêt pour les Roumains. Je vous adresse sous bande, pour l'Académie, la dernière de ces études (publiée en anglais et *tirée* séparément *à 20 exemplaires)*, avec un opuscule en français qui en résume la partie principale et la corrige en quelques points.

D-lŭ *Nicolae Hurmuzaki*, Membru Onorarŭ alŭ Academieĭ:

Aducŭ din adânculŭ sufletuluĭ cele maĭ călduróse felicitărĭ şi urărĭ pentru serbarea jubileuluĭ Academieĭ, care să trăiască prin secolĭ ca focarŭ nestinsŭ alŭ cultureĭ naţionale.

Nicolae Hurmuzaki.

P. S. Sa Episcopulŭ Caransebeşuluĭ *Nicolae Popea*, Membru Onorarŭ alŭ Academieĭ:

Urările mele, însemnata sĕrbătóre de adĭ, dorindŭ prosperarea şi înflorirea Academieĭ Române.,

Nicolae Popea
Membru Onorarŭ.

D-lŭ *A. Tobler*, Membru Onorarŭ alŭ Academieĭ:

Der Rumänischen Akademie

Spreche ich für die gütige Einladung zur Teilnahme an der Feier ihres fünfundzwanzigjährigen Bestehens meinen verbindlichsten Dank und zugleich mein lebhaftes Bedauern darüber aus, dass ich durch amtliche Obliegenheiten verhindert bin, zu dem Feste zu erscheinen. Ich teile das Gefühl freudiger Genugthuung, mit welchem die Akademie auf das in dem ersten Vierteljahrhundert ihres Bestehens von ihr Geleistete zurückblicken darf, und glaube ihr nichts Besseres wünschen zu können, als dass ihre Wirksamkeit in gleicher Weise wie bisher der Wissenschaft zu vielseitiger und nachhaltiger Förderung, dem Volke, in dessen Mitte die Akademie thätig ist, zur Ehre und zugleich zu steter Erinnerung an die höchsten Aufgaben der Menschheit dienen möge.

Der Rumänischen Akademie in aufrichtigster Verehrung ergebener

Berlin d. 22 März 1891.

A. Tobler.
Ehrenmitglied d. Rum. Akad.

D-lŭ *I. Suruceanu*, Membru Onorarŭ alŭ Academieĭ:

Regrettant sincèrement d'être privé de l'honneur d'assister au jubilé de la très-honorée Académie que je salue à l'occasion de son vingtcinquième anniversaire d'infatigable activité dans le vaste champ littéraire, historique et scientifique, je souhaite de tout mon cœur qu'elle soit toujours florissante dans les sciences pour la gloire future de la patrie.

Jean Souroutschan.

E. S. Ambasadorulŭ *Sir W. A. White,* Membru Onorarŭ alŭ Academieĭ:

Monsieur le Président,

En vous remerciant de Votre aimable invitation je vous prie d'agréer et de présenter avec mes hommages au Protecteur Royal de notre Académie et aussi à tous les MM. les Membres, mes collègues, mes sincères regrets de ce que les devoirs de mon poste me privent du bonheur de me trouver en personne au glorieux anniversaire que l'Académie, dont je suis fier d'être membre honoraire, célébrera le $^1/_{13}$ de ce mois et je saisis cette occasion pour faire des vœux pour sa prospérité et vous prier, Mr. le Président, pour vous renouveler mes sentiments de haute considération.

Constantinople ce 4 Avril 1891.

William A. White.

D-lŭ *I. U. Jarník,* Membru Corespondentŭ alŭ Academieĭ:

Prea Stimaților̆ Domnĭ,

Mĕ simtŭ fórte jignitŭ, că împrejurările nu-mĭ permitŭ, să icaŭ parte la frumósa sĕrbătóre a unuĭ corpŭ, din care mĕ fălescŭ a face parte și eŭ. Fie-mĭ permisŭ ca celŭ puținŭ prin scrisŭ să arĕtŭ simpatiile mele cele maĭ viĭ pentru unŭ institutŭ menitŭ să aducă serviciile cele maĭ însemnate propagăriĭ cultureĭ uneĭ națiunĭ, pe care în studiile și călĕtoriile mele am învĕțatŭ a o cunósce și iubì. Cu mare plăcere mĭ-aducŭ aminte, c'acum 12 anĭ am fost de față la primirea Statutelorŭ, prin care fósta *Societate literară română* trecuse în forma eĭ de astădĭ. De asemenea cu mulțumire gândescŭ cu câtă bună-voință s'a purtatŭ învĕțatulŭ corpŭ față cu colecțiunea mea și a d-luì Bârseanu de «Doine și strigăturĭ din Ardélŭ,» și nu potŭ altŭ-felŭ decât să dorescŭ Academieĭ Române viéță lungă și succese strălucite: să trăiască, să înflorécă din ce în ce spre folosulŭ sciințeĭ și literatureĭ naționale și spre fala némuluĭ românŭ!

Vĕ rogŭ, Domnilorŭ, să primițĭ expresiunea înalteĭ mele considerațiunĭ.

Praga, 11 Aprilie, 1891.

Dr. Ioanŭ Urbanŭ Jarník
Profesorŭ la Universitate,
Membru corespondentŭ.

D-niĭ *Dr. E. Kaluzniacki* și *Dr. D. Onciul*, Membri corespondențĭ aĭ Academieĭ:

Primițĭ felicitările nóstre cele maĭ călduróse pentru serbarea pătraruluĭ de secolŭ împlinitŭ, cu urarea: trăiască și înflorescă Academia Română din secolŭ în secolŭ!

D-lŭ *I. Popescu*, Membru corespondentŭ alŭ Academieĭ:

La festivitatea jubilară de astădĭ, prin care ilustra nóstră Academie îșĭ încheiă mănósa și binecuvîntata sa activitate de 25 anĭ, îmĭ permitŭ a-ĭ aduce intime felicitărĭ, urându-ĭ prosperitate și succesele cele maĭ salutare.

Corpulŭ profesoralŭ din Slatina:

Corpulŭ profesoralŭ din Slatina salută cu respectŭ pe propagatoriĭ și sporitoriĭ cultureĭ naționale, întrunițĭ a serba jubileulŭ de 25 anĭ aĭ întemeereĭ Academieĭ Române, și le uréză deplină putere, tărie și sporŭ rodnicŭ în uriașa muncă de înaintare a Românismuluĭ prin cultură.

Româniĭ din Blașiŭ:

Româniĭ din Blașiŭ salută cu însuflețire jubileulŭ de 25 anĭ alŭ Academieĭ Române și îĭ dorescŭ succesŭ strălucitŭ în lucrarea sa pentru unitatea cultureĭ a tuturorŭ Românilorŭ.

«România Jună», Societatea studențilorŭ românĭ dela Universitatea din Viena:

Salutămŭ cu mândrie națională aniversarea a douĕ-decĭ și cincea a Academieĭ Române. Fie ca acestŭ înaltŭ areopagŭ alŭ sciințelorŭ să reverse și de aci înainte o lume de luminĭ printre némulŭ românescŭ însetoșatŭ de cultură.

«Junimea», Societatea studențilorŭ românĭ dela Universitatea din Cernăuțĭ:

Insuflețițĭ de activitatea înaltuluĭ Institutŭ de cultură națională, Academia Română, urămŭ prosperitate și viață îndelungată.

«Academia ortodoxă», Societatea studenţilorŭ Facultăţiĭ de teologie dela Universitatea din Cernăuţĭ:

a) *Telegramă*:

Eminentuluĭ Institutŭ de cultură naţională mulţĭ anĭ.

b) *Scrisóre*:

Ilustră Academie!

Pĕtrunşĭ de bucuria cea maĭ profundă amŭ auḍitŭ că în anulŭ acesta Academia Română serbéză jubileulŭ de 25 anĭ alŭ existenţeĭ sale, şi amŭ urmăritŭ cu interesŭ viŭ prin tóte jurnalele, câte le putemŭ ceti, pregătirile pentru acéstă serbare. In ḍiua serbăreĭ n'amŭ întrelăsatŭ de a aduce şi noĭ modestele nóstre felicitărĭ Academieĭ, şi cu nerăbdare aşteptamŭ apoĭ scirile jurnalistice despre festivitatea acésta atâtŭ de mărétă, întipărindu-ne adâncŭ în memorie tóte particularităţile şedinţeĭ solemne şi a celorŭ-lalte aranjărĭ. In fine, suntemŭ surprinşĭ prin unŭ darŭ din partea Academieĭ Române, carele este pentru noĭ de o valóre îndoitŭ însemnată: maĭ întâĭ avemŭ interesantulŭ raportŭ în 5 exemplare spre studiarea activităţeĭ Academieĭ, atâtŭ de importante, apoĭ productulŭ geniuluĭ Augusteĭ Scriitóre în limba română; dar ce este maĭ multŭ pentru noĭ, avemŭ în mână unŭ documentŭ despre bună-voinţa «Academieĭ Române» faţă cu societatea nóstră academică «Academia ortodoxă.» Decĭ se simte comitetulŭ îndatoratŭ a vĕ aduce în numele societăţiĭ «Academia ortodoxă» cele maĭ profunde şi maĭ caldŭ simţite mulţumirĭ pentru manifestarea acésta, totŭ-odată Vĕ uréză şi acuma mulţĭ anĭ şi «Dómne ajută!» la lucrulŭ pentru înaintarea cultureĭ naţionale, şi ne subsemnămŭ cu cele maĭ sincere asigurărĭ de veneraţiune.

Pentru Presidentŭ: *A. Popescu*

Secretarulŭ: *Zaharie Percek*

D-lŭ *G. Bonnaire,* profesorŭ de istorie la Clermont (Oise) în Francia:

Monsieur le Directeur de l'Académie Roumaine,

Permettez-moi de vous faire parvenir, à l'occasion du vingt-cinquième anniversaire de la fondation de l'Académie Roumaine, l'expression des

vœux les plus sincères que je me plais à former pour une Compagnie dont les membres forment une élite.

Si je me permets de vous écrire, c'est que je me considère comme ayant des titres à pouvoir me dire ami véritable de la Roumanie.

Amené par la nature de mes travaux à m'occuper d'une façon toute particulière des peuples de la vallée du Danube, je me suis pris, par une sorte d'affinité inconsciente, d'un amour (le terme n'est pas trop fort) exclusif pour le peuple roumain dont j'ai suivi pas à pas l'histoire à travers les âges avec un intérêt croissant; les matériaux que j'ai rassemblés me permettraient même, si j'en avais le loisir, de faire paraître toute une série d'articles sur la Roumanie.

Aussi, Monsieur le Directeur, étais-je de grand cœur avec vous dans cette séance solennelle tenue, il y a quelques jours, sous la présidence de Sa Majesté et où Sa Majesté la Reine a bien voulu donner lecture d'un poème inédit. Et c'eût été avec le plus grand plaisir que j'aurais reçu, pour la conserver précieusement, la médaille commémorative qui a été distribuée à tous les assistants. Pourquoi? C'est que la Roumanie sait se souvenir.

La Roumanie, en effet, n'a jamais oublié que la guerre de Crimée fut favorable aux Principautés roumaines, — que le traité de Paris rendit en 1856 une partie de la Bessarabie à la Moldavie et retablit les capitulations conclues aux quatorzième, quinzième et seizième siècles, — que l'action énergique de la diplomatie française seconda le réveil de l'esprit national, — et que la France sut soutenir victorieusement l'illustre prince Couza, élu hospodar à l'unanimité en Janvier 1859 par les assemblées électives des deux Principautés, déjà sœurs par le traité douanier de 1847 et auxquelles l'Europe prétendait imposer son arbitrage. Et elle se montra reconnaissante lorsque, pendant les jours terribles de 1870, à l'heure de nos revers, le gouvernement qui présidait alors aux destinées de la Roumanie, n'hésita point à déclarer devant la Chambre que ses sympathies suivaient le drapeau de la France.

Pardonnez-moi, Monsieur, cette trop longue lettre, en faveur du motif qui m'a déterminé a vous écrire.

. . . .

Vous pouvez être persuadé, Monsieur, que vous aurez toujours en moi un ami sincère qui, pour être loin, n'en est pas moins profondément dévoué et à la Roumanie et à l'Académie Roumaine.

Veuillez agréer, Monsieur le Directeur, pour vos collègues et pour vous-même, l'expression de mes sentiments les plus cordiaux.

Clermont (Oise) 16 Avril 1891.

G. Bonnaire
professeur d'Histoire.

Anexa IX. — La pag. 117.

ODA

LA

JUBILEULŬ DE 25 ANI ALŬ ACADEMIEI ROMÂNE

1 (13) APRILIE 1891.

DE

Zacharia Boiu,

Membru corespondentŭ alŭ Academieĭ.

«Şi a ḑisŭ Dumneḑeŭ: Să se facă lumină! Şi s'a făcutŭ lumină.»
I. Moise. 1, 3.

In prima ḑi, când Creatorulŭ
  Produse-o lume c'unŭ cuvîntŭ,
Elŭ, care 'n tainică lumină
  Se 'mbracă ca într'unŭ vestmîntŭ,
Chiemâ *lumina*, să ridice
  Preste chaote fața sa;
Şi 'ndată se făcù lumină,
  Şi lumea 'n ea se oglindà.

Ear' negurele, ca zăvóre,
  Ce ținŭ adâncu 'ncătușatŭ,
Se sue, se pogorŭ, se sfarmă,
  Lumina 'nvinge ne'ncetatŭ:
Măreţŭ rĕsare sfîntulŭ sóre,
  Suava lună stă pe cerŭ
Cu miriadele de stele,
  Şi besnele s'ascundŭ şi pierŭ.

Ca pruncii fără rĕutate
  Se jócă tinerii cometĭ,
Ca globŭ de aurŭ se alege
  Pămîntulŭ dintre fraţĭ planeţĭ;
Şi d'alŭ lumineĭ dulce farmecŭ,
  Şi d'alŭ căldureĭ ochiŭ de focŭ,
Cu florĭ se'mbracă, cu verdéţă,
  Şi *omuluĭ* gătesce locŭ.

Și Tu, ce 'n neapropiată
  Lumină, Dómne, locuescĭ,
La omŭ îĭ daĭ *lumină duplă,*
  Părtașŭ îlŭ facĭ cu ceĭ cerescĭ:
Lumină, a cunósce lumea
  Cu ale eĭ miĭ de minunĭ,
Lumină a Te scì pe Tine,
  Ce 'n sine-Țĭ tóte le adunĭ.

Da, cu făclia minţeĭ sale
  Elŭ stăpânesce pe pămîntŭ,
Căcĭ totŭ ce-ĭ sus, ce-ĭ jos, se plécă
  La înțeleptulŭ luĭ cuvîntŭ:

Și pesciĭ măreĭ i-se închină,
  Și férele se umilescŭ,
Și pasĕrile spre plăcere
  Ca unuĭ rege-ĭ ciripescŭ.

Și délŭ și vale elŭ strĕbate,
  Produce grâŭ, sădesce viĭ,
Uscatŭ și mare 'ncrucișéză,
  Grădinĭ vrăjesce din pustiĭ.
Și totŭ pămîntulŭ aservesce
  Cu mintea sa, cu mâna sa,
Ș'apoĭ pre elŭ, pre sine însușĭ
  Se 'nchină, Dómne, 'n mâna Ta!

* * *

Seculĭ preste seculĭ se rostogolescŭ,
  Némurĭ după némurĭ nascŭ și se sfîrșescŭ;
Și'n Carpațĭ de-odată *unŭ surcelŭ rĕsare,*
  Ce-ĭ săditŭ aicea dreptŭ de *Roma mare.*

Și surcelulŭ prinde rădĕcinĭ adâncĭ,
  Délŭ și vale 'mbracă, șesŭ și 'nalte stâncĭ:
O grădină este Dacia ferice,
  Numĕră-se falnicŭ între-a Romeĭ fiice.

Dar alŭ Romeĭ sóre se ascunde 'n norĭ,
  Și furtunĭ cumplite vinŭ adese-orĭ:
Oardele barbare trecŭ în unde late
  Ale Dacieĭ plaiurĭ bine-cuvîntate.

Roiurĭ de locuste, pradă, pustiescŭ
  Totŭ ce află 'n cale lucru omenescŭ;
Sórta se 'năspresce, perde-se lumina,
  Impreună plânge ramulŭ cu tulpina.

Dar schînteia 'n spuză arde 'ncetișorŭ,
  Și de-odată 'n lume iat' unŭ *noŭ poporŭ*
Cu ale Romeĭ sonurĭ, dulcĭ, armonióse,
  Cu ale Romeĭ datinĭ, urme luminóse!

Tu eștĭ, Traianide, *populŭ românescŭ!*
  Toțĭ vecinii 'n giuru-țĭ staŭ și se uimescŭ;
Te credeaŭ de mórte, ba și de 'ngropare,
  Tu rĕsarĭ ca cedrulŭ în regenerare!

Tu eștĭ, Traianide, tu, ce 'n felulŭ tĕŭ,
  Nu te 'nalțĭ la bine, nu desperĭ la rĕŭ;
Tu, poporulŭ mare, ce Carpațiĭ 'ncinge,
  Tu, ce însășĭ mórtea o-aĭ sciutŭ învinge!

* * *

Rĕsăritulŭ se clătesce: unŭ poporŭ cumplitŭ s'arată,
  Ca unŭ focŭ, ce arde câmpiĭ, ca o mare revoltată.
Omenirea se'nfióră: *semiluna* stă pe cerŭ,
  Populilorŭ le anunță: orĭ islam, orĭ focŭ și ferŭ!

Și potopulŭ greŭ se varsă peste lumea jumĕtate.
  Dar deodată cu 'ngrozire se opresce, se abate;
Căcĭ *bĕtrânulŭ Istru* ese cu tridentu 'nfricoșatŭ
  Și-lŭ ameninț' a nu trece peste peptulŭ sĕŭ celŭ latŭ.

Musele înspăĭmîntate de resbele sângeróse,
  Se ascundŭ prin munțĭ, prin codri de prin văile mănóse:
Când și când numaĭ lucesce ochiulŭ lorŭ dumnedeescŭ:
  Câte-o sfîntă mânăstire dreptŭ refugiŭ ișĭ găsescŭ.

Dar credința 'n peptŭ nu pere: *crucea 'nvinge semiluna,*
  Arta și sciința veselŭ îĭ oferŭ din noŭ cununa;
Și *lumina* iar rĕsare cu dumnedeesculŭ darŭ,
  Și lumină cu lumină se 'ntrunescŭ *în mare farŭ.*

Da, ca stéua dimineței, ba ca sóre în mărire
  Te înalțĭ, o *Academie*, stégulŭ celŭ de mântuire!
Barbaria se ascunde, pere 'n stepele pustiĭ,
  Și Carpațiĭ ardŭ în focurĭ de mărețe veseliĭ.

Dela rĕsăritŭ șĭ-apusurĭ, dela mare, dela munte,
  Fiiĭ Tĕĭ s'adunŭ la Tine, întunericulŭ să 'nfrunte;
Și lumină și căldură și viéță Tu trimițĭ
  Pân' la ultimele marginĭ la toțĭ frațiĭ risipițĭ.

O farŭ dulce de scăpare, fie viéța ta ferice,
  Și ferice alŭ Tĕŭ populŭ, care alŭ Romeĭ fiŭ se dice;
Unduleze-a Ta *lumină* dela Istru la Carpațĭ,
  Valurĭ, piscurĭ să vestéscă, că Româniĭ toțĭ sunt frațĭ!

Până unde maĭ pĕtrunde limba Romeĭ re'nviată,
  Până când în peptŭ maĭ bate înc'o inimă bărbată,
Eștĭ o viță, eștĭ o limbă, aĭ o lege, unŭ Dumnedeŭ:
  Prin lumină, prin virtute una eștĭ, poporulŭ meŭ!

Anexa X. — La pag. 117.

A) Medalia pentru amintirea serbărei jubileuluĭ de 25 anĭ dela fundarea Academieĭ Române (1866–1891) :

B) Medalia pentru amintirea visiteĭ făcută Academieĭ Române de Alteța Sa Regală Victorŭ Emanuel de Savoia Principe Ereditarŭ alŭ Italieĭ (17 Martie 1890) :

Anexa XII. — La pag. 149.

LA JUBILEULŬ ACADEMIEI ROMANE

1 (13) APRILIE 1891

DE

Iosifŭ Vulcanŭ
Membru alŭ Academieĭ Române.

Fanfare mândre, imnurĭ sfinte,
Strigărĭ de vesele cuvinte
Strĕbatŭ la cerŭ din rĕsăritŭ;
Iar obştea mare, lumea cultă,
Uimită tótă stă ş'ascultă
Şi bate 'n pălmĭ însufleţitŭ.

Unŭ némŭ ce 'n vécurĭ de urgie,
Părea că n'o să maĭ învie,
Serbéză falnicŭ jubileŭ:
Prin fapte marĭ pe câmpŭ de luptă,
Prin munca minţiĭ ne 'ntreruptă,
Cuprinde 'n lume loculŭ sĕŭ.

Măréţa ḑi de sĕrbătóre
Dă minţiĭ aripĭ ca să sbóre
Prin desfĕtărĭ cu carĭ să morĭ:
Visarea vechie e deplină,
Carpaţiĭ pare că se 'nclină
Şĭ-adună 'n horă fraţĭ, surorĭ.

Şi vinŭ bĕtrânĭ cu plete albe,
Bărbaţĭ şi junĭ, femeĭ cu salbe,
Şĭ-unŭ Domnŭ vitézŭ în fruntea lorŭ;
Alăturĭ candida Regină,
La care lumea se închină,
Şi 'n stânga luĭ, alŭ ţĕriĭ dorŭ.

Şi învĕţaţiĭ românimiĭ
Destăinuescŭ din cărţĭ mulţimiĭ
Trecutulŭ plinŭ de marĭ străbunĭ;
Poeţiĭ cântă viitorulŭ;
Poporulŭ nalţă tricolorulŭ,
Femeile 'mpletescŭ cununĭ.

Și Regele curagiŭ inspiră,
Poeta-Dómnă prinde liră
Și urcă sus altarulŭ sĕŭ.
Aprinde foculŭ și ne 'ncântă,
Iar fumulŭ de tămâie sfîntă
Se 'nalță pân' la Dumnedeŭ.

Și cerulŭ par' că se deschide
Șĭ-unŭ ochiŭ divinŭ cu dragŭ surîde,
Vĕdêndŭ avîntulŭ roditorŭ;
Spre noĭ cobóră linŭ o rază,
Ce dândŭ căldură lumineză
Cărarea nóstră 'n viitorŭ.

Urmașĭ din gintea cea latină,
Ce 'n lume-a rĕspânditŭ lumină,
Amŭ moștenitŭ și datoriĭ;
Avemŭ o vechie tradițiune,
Ce vecĭnicŭ din strămoșĭ ne 'mpune,
Să fimŭ ca dînșiĭ ceĭ d'întâĭ.

Din Roma ne-amŭ adusŭ o fire,
Să fimŭ noĭ chégulŭ de trezire
A totŭ ce dórme amorțitŭ;
Să fimŭ aicea stéua care
Arată calea de 'nviare
Popórelorŭ din rĕsăritŭ.

Menițĭ a fi, cu brațŭ și minte,
Stindardulŭ deșteptăriĭ sfinte,
De-acea suntemŭ aicĭ Românĭ:
Să fâlfâimŭ orĭ-când în frunte,
In pace saŭ prin lupte crunte,
Cu spada saŭ cu cartea 'n mânĭ.

Răsbóiele cu focŭ trecură,
Și 'n urmă după négră ură
Zărimŭ seninulŭ curcubeŭ;
Cum elŭ pămîntŭ-cerŭ le 'mpreună,
Așa de-acuma cartea bună
Ne-apropie de Dumnedeŭ.

Sus dară stégulŭ deșteptăriĭ,
Ca chiar și 'n zarea depărtăriĭ
Să-lŭ vadă ceĭ ce-sŭ însetațĭ;
Toțĭ să-lŭ privéscă dreptŭ minune
Și 'n jurulŭ luĭ să se adune
Câțĭ sunt amicĭ, surorĭ și frațĭ!

———

Anexa XI. — La pag. 101.

OBSERVARI GEOLOGICE IN ROMANIA
ÎN
SECOLULŬ TRECUTŬ
DE

Gr. Ștefănescu
Membru alŭ Academieĭ Române.

«Ascultațĭ pe bĕtrânĭ că multe vețĭ învĕța de la dînșiĭ», grăesce o dicĕtóre populară; și acestŭ învĕțămîntŭ alŭ poporuluĭ se adeveresce pe fie-care dі pentru toțĭ aceia carĭ se ocupă cu scrierile vechĭ ale cronicarilorŭ. Câte fapte importante ale istorieĭ nóstre, câte obiceiurĭ nu și-aŭ găsitŭ explicarea lorŭ prin descoperirea numeróselorŭ documente, manuscripte și cronice bĕtrâne!

Dar nu numaĭ istoria, ci și sciința găsesce în aceste vechĭ documente materialulŭ necesarŭ cu care să-șĭ clădéscă edificiulŭ sĕŭ istoricŭ. Eŭ viŭ astădĭ să aducŭ o mică petricică la clădirea acestuĭ edificiŭ.

Nimenĭ până astădĭ nu bănuia că, sunt acum 150 de anĭ, se găsiaŭ Românĭ carĭ, dacă nu eraŭ geologĭ consumațĭ, aveaŭ celŭ puținŭ cunoscințe îndestulătóre pentru a nu fi străinĭ de fenomenele geologice, pentru a nu considera aceste fenomene ca jocurĭ ale natureĭ, ca fapte *supranaturale,* ca acte de *rĕsbunare* Dumnedeiască cum se atribuia pe atuncĭ la multe din fenomenele natureĭ, ba încă posedaŭ unŭ spiritŭ

de observațiune și de descriere care se găsesce rar chiar la mulți învěțați din timpiĭ noștri.

Am fostŭ fericitŭ când d-lŭ Bianu, harniculŭ bibliotecarŭ și membru corespondentŭ alŭ Academieĭ, mĭ-a atrasŭ atențiunea asupra uneĭ notițe din manuscrisulŭ cu No. 404, ce se află în biblioteca Academieĭ nóstre, notiță relativă la găsirea, în anulŭ 1742, în *malulŭ Vedeĭ* a uneĭ *marĭ căpěțînĭ.*

Consultândŭ acelŭ manuscrisŭ, am maĭ găsitŭ și alte doue *notițe* nu maĭ puținŭ importante, relative totŭ la fenomene geologice

Manuscrisulŭ în cestiune este *anonimŭ,* și este relativŭ la descrierea istorieĭ și a geografieĭ Valachieĭ; elŭ este scrisŭ în grecesce; acésta nu trebue să ne mire, căcĭ grecésca era limba cultă a țěriĭ în secolulŭ trecutŭ; autorulŭ însă este fără nicĭ o îndoială Românŭ: 1) pentru că notițele de carĭ vorbescŭ, puse la finele descriereĭ istorice, sunt scrise în românesce, și într'o limbă destulŭ de curatŭ românéscă; 2) fiindŭ-că este cunoscutŭ că străiniĭ, chiar când cunoscŭ limba țěriĭ și scriŭ românesce, în notele intime, în calculele pe carĭ le facŭ se servescŭ totŭ-d'a-una de limba lorŭ natală; ba încă acésta se întêmplă chiar la mulți Românĭ carĭ și-aŭ făcutŭ studiile de micĭ în străinătate,

Aceste treĭ notițe, sunt în serie cronologică:

Una dela 1740, relativă la unŭ *cutremurŭ de pămîntŭ* ce s'a întîmplatŭ în acelŭ anŭ. Iacă cum descrie acestŭ fenomenŭ anonimulŭ nostru:

«La anulŭ 1740 s'a făcutŭ unŭ mare cutremurŭ de pămîntŭ, în a treia domnie a luĭ Constantinŭ Voevodŭ Mavrocordatŭ, în cât clopotele singure, din cutremurŭ se trăgea și omulŭ abia *putea sta în picere,* care cutremurŭ maĭ întâĭ s'aŭ începutŭ cu unŭ grósnicŭ *urletŭ;* la partea munteluĭ aŭ fostŭ și maĭ strașnicŭ, și atuncĭ multe isvorîtóre de fântânĭ s'aŭ închisŭ și aŭ rĕsuflatŭ la altă *diastimă* de locŭ.»

Acéstă notiță este prețiósă, nu numaĭ pentru istoria geologieĭ române, dar încă și pentru istoria generală a cutremurelorŭ europene; căcĭ acestŭ cutremurŭ nu este citatŭ în importantulŭ memoriŭ alŭ d-luĭ Perrey asupra cutremurelorŭ de pămîntŭ din basinulŭ Dunăreĭ, me-

moriŭ care cuprinde o periódă de aprópe 1400 de anĭ, începêndŭ cu anulŭ 450 şi sfîrşindŭ cu anulŭ 1846.

Acéstă notiţă ne maĭ face cunoscutŭ, deosebitŭ de acésta, că cutremurulŭ din 1740 a fostŭ unŭ cutremurŭ de a 3-a forţă, fiindŭ-că clopotele se sunaŭ singure, că omulŭ abia se putea ţiné pe picióre, şi pentru că a fostŭ precedatŭ şi urmatŭ de fenomene propriĭ acestorŭ felurĭ de cutremure: sgomotulŭ subteranŭ şi dispariţiunea isvórelorŭ.

Unŭ alŭ treilea faptŭ ce ne arată acéstă notiţă este că centrulŭ de acţiune alŭ acestuĭ cutremurŭ a fostŭ în Carpaţĭ, şi póte şi maĭ departe, în Transilvania, căcĭ ne spune anonimulŭ scriitorŭ: «la partea munteluĭ a fostŭ şi maĭ straşnicŭ.»

A doua notiţă este relativă la găsirea uneĭ *căpĕţînĭ* gigantice de mamiferŭ, în malulŭ rîuluĭ *Vedea.*

Felulŭ naturalŭ şi de locŭ miratŭ cu care autorulŭ anonimŭ menţionéză şi descrie acéstă căpĕţînă ne arată că elŭ era, dacă nu familiarisatŭ, celŭ puţinŭ îndestulŭ de iniţiatŭ la existenţa de rĕmăşiţe de animale fosile în cója globuluĭ, căcĭ pe când în Europa cultă încă se găsiaŭ, în 1-a jumĕtate a seculuĭ XVIII-a, învĕţaţĭ carĭ să conteste originea animală a rĕmăşiţelorŭ fosile, lucru care a datŭ ocasiune luĭ *Scheuchzer*, naturalistŭ din Zürich, să scrie sarcastica sa *Prosopopee* la adresa acelora carĭ contestaŭ originea animală a pescilorŭ fosilĭ ce se găsiaŭ în stratele pămîntuluĭ, operă pe care Scheuchzer a intitulat'o «*Plângerea pescilorŭ*» şi în care autorulŭ face pe pescĭ plângêndu-se că aŭ devenitŭ, pentru nisce crime de carĭ nu eraŭ vinovaţĭ, victima Deluviuluĭ Universalŭ, şi se plângŭ asemenea de nedreptatea ómenilorŭ carĭ se *îndărătnicescŭ* a nu-ĭ recunósce de strămoşiĭ pescilorŭ actualĭ şi-ĭ înjosescŭ până a-ĭ pune în rîndulŭ petrelorŭ brute; pe cândŭ, ḑicŭ, în Europa luminată de la acea epocă încă se găsiaŭ bărbaţĭ de sciinţă carĭ se îndoiaŭ de originea animală a fosilelorŭ, anonimulŭ nostru nu arată nicĭ o mirare, nu ḑice că căpĕţîna găsită este vre-o piatră saŭ vre-unŭ jocŭ alŭ natureĭ, ci o descrie ca o *căpĕţînă de animalŭ.*

Să-lŭ ascultămŭ :

«La anulŭ 1742, în domnia luĭ Michaiŭ Voevodŭ Racoviță, s'aŭ gă-sitŭ aprópe de orașulŭ *Rușiĭ-de-Vede o mare căpĕțînă*, în malulŭ gârleĭ Vedeĭ. Dela loculŭ uneĭ urechĭ până la acea-laltă era maĭ lată decât de unŭ cotŭ, douĕ *găurĭ* unde eraŭ ochiĭ eraŭ cât talerulŭ de mare, avea câte *douĕ-spre-dece* măsele: 6 la falca din jos : 3 d'a stânga, 3 d'a drépta, asemenea și la falca din sus, dar numaĭ loculŭ lorŭ se vedea, dar măselele se stricase, s'aŭ găsitŭ numaĭ *douĕ*, a lorŭ mărime era câtŭ unŭ sfertŭ a cóleĭ de hârtie, iar făptura măseleĭ era așa.»

Dacă din desemnulŭ măseleĭ făcutŭ de autorŭ nu se póte sci bine la care din marile mamifere fosile trebuie atribuită căpĕțîna dela Rușiĭ-de-Vede; din conturulŭ și din descripțiunea sa însă reese evidentŭ că ea era a unuĭ elefantŭ, căcĭ nu avea decât treĭ măsele de fie-care parte a fălceĭ, caracterŭ alŭ dentițiuneĭ elefanțilorŭ, și fórte probabilŭ că era a unuĭ *Mamut* (Elephas primigenius) saŭ a unuĭ *Elephas antiquus*, fiindŭ-că, în regiunea Rușilorŭ-de-Vede, depositele cuaternare sunt fórte desvoltate.

A treia notiță este și maĭ importantă, fiindŭ-că, pentru prima óră în sciință, se menționéză în modŭ certŭ în România despre căderea unuĭ *meteoritŭ.*

Meteoritele, de când invĕțațiĭ le-aŭ studiatŭ structura și compo-sițiunea chimică, composițiune cu totulŭ identică cu a rocelorŭ și mi-neralelorŭ terestre, sunt considerate ca aparținĕndŭ geologieĭ. D-lŭ Sta-nislas Meunier, în Cursulŭ de *Geologie comparată*, făcutŭ la Museulŭ de Istoria Naturală din Paris, dice:

«Orĭ cât de vastă este geologia propriŭ disă, va trebuì, de acum înainte, să o numimŭ *terestră*, fără témă de a face unŭ pleonasmŭ; studiulŭ sĕŭ nu constituesce decât unŭ casŭ particularŭ.

«Fie-care din corpurile sistemuluĭ nostru, sórele, planetele, luna este susceptibilă să dea nascere uneĭ geologiĭ speciale.»

Pentru aceste cuvinte am consideratŭ și eŭ, și acéstă a treia no-tiță a învĕțatuluĭ nostru anonimŭ, ca constatândŭ unŭ faptŭ geologicŭ.

Căderea de meteorite, saŭ maĭ bine *plóea de petre* este cunoscută de timpĭ immemorialĭ; cu tóte acestea proveniența lorŭ era îndoiósă: «Cu tóte mărturiile numeróse și autentice carĭ, dice una din cele maĭ marĭ autorităţĭ în acéstă materie, d-lŭ Daubrée (1), s'aŭ succedatŭ în maĭ multe rîndurĭ, în timpŭ de maĭ bine de douĕ-deci de secole, sosirea corpurilorŭ ceresci pe globulŭ nostru întâlnea încă, sunt acum o sută de anĭ, neîncrederea spiritelorŭ celorŭ maĭ cultivate.» Și maĭ departe d-nia sa adaogă: «Numaĭ la *finele secoluluĭ trecutŭ,* condițiunĭ cu totulŭ favorabile pentru observațiunĭ exacte deteră o demonstrare fără replică. Convingerea deveni generală și completă, în urma căderilorŭ carĭ se făcură în India, lângă *Benarès,* la 13 Decembre 1798, la optŭ ore séra, în presența unuĭ mare numĕrŭ de spectatorĭ, și maĭ aprópe de noĭ, la *Laigle,* în departamentulŭ Orne, la 26 Aprilie 1803, la o oră după amiadĭ. Biot, după o misiune a Academieĭ de sciințe, se duse să constate cu minuțiositate tóte caracterele acestuĭ din urmă fenomenŭ.»

Pe când dar, în restulŭ Europeĭ, până la 1798 încă exista îndoială în spiritulŭ unorŭ învĕțațĭ, în România aceste fenomene pare a fi fostŭ cunoscute, căcĭ învĕțatulŭ nostru anonimŭ, la 1774, descrie fenomenulŭ cu cea maĭ mare acuratețĕ, fără să-ĭ scape nicĭ unŭ amĕruntŭ și fără să se mire multŭ de producerea luĭ.

Ca să facŭ și maĭ evidentă precisiunea și exactitatea cu care a fostŭ constatată căderea meteorituluĭ din România, acum maĭ bine de unŭ secolŭ, să arĕtŭ aci cum descriŭ astădĭ învĕțațiĭ fenomenulŭ cădereĭ unuĭ meteoritŭ.

«Elŭ consistă, dice d-lŭ Stanislas Meunier, în treĭ fase fórte distincte: 1. *Sosirea* în regiunile înalte ale atmosfereĭ a unuĭ globŭ *de focŭ,* numitŭ *bolidŭ.* 2. *Explosiunea* violentă, simplă saŭ multiplă a acestuĭ bolidŭ. 3. *Precipitarea* pe pămîntŭ a fragmentelorŭ solide constituindŭ meteoritele.»

In ceea ce privesce forma acestorŭ meteorite, d-lŭ Daubrée o arată astŭ-felŭ:

«Configurațiunea exterióră a meteoritelorŭ este maĭ înainte de tóte

(1) *A. Daubrée.* — Les Régions invisibles du globe et des espaces célestes, Paris. 1888.

însemnată printr'unŭ aspectŭ *fragmentarŭ*, adică prin forme angulóse și cu o asemĕnare constantă cu poliedrele neregulate, ale cărorŭ muchĭ arŭ fi fostŭ tocite», și maĭ departe adaogă: «ca unŭ caracterŭ cu totulŭ generalŭ alŭ meteoritelorŭ, o *cójă négră* acopere peste totŭ pe fie-care din ele.»

Iuțéla cu care aceste meteorite cadŭ pe pămîntŭ este, după d-lŭ Daubrée și Stanislas Meunier de 30 până la 40 kilometre pe secundă, saŭ 144.000 de kilometre pe oră, în cât multe din ele, cele maĭ marĭ, când cadŭ, se îngrópă în pămîntŭ până la unŭ metru; meteoritulŭ cădutŭ la *Aumal*, în Algeria, la 25 Augustŭ 1865, pĕtrunse, ne spune d-lŭ Stanislas Meunier, maĭ multŭ de unŭ metru într'unŭ solŭ formatŭ de calcarŭ compactŭ.

Acestea sunt principalele caractere ale unuĭ meteoritŭ. Am vĕdutŭ maĭ sus cum caracteriséză d-lŭ Stanislas Meunier căderea unuĭ meteoritŭ în opera sa «*Cours de Géologie comparée*» care, printr'o curiósă coincidență, este apărută la 1874, justŭ unŭ secolŭ de la epoca când anonimulŭ nostru autorŭ descria căderea meteorituluĭ din România.

Să-lŭ ascultămŭ pe dînsulŭ:

«La anulŭ 1774, când s'aŭ încheiatŭ pacea între Rusia cu Turcia în luna luĭ Iulie, atuncĭ, cu 3 lunĭ maĭ înapoĭ, la luna luĭ Aprilie s'aŭ întîmplatŭ la Valahia, în județulŭ Dâmbovița, aprópe de Târgoviște, acéstă ciudesie.

«Intr'o diminéță până a nu rĕsări sórele, unde era cerulŭ de tóte părțile seninŭ, de *odată* s'a ivitŭ unŭ micŭ norŭ *luminosŭ* din care întâĭ aŭ începutŭ a tuna, apoĭ de o dată a *trăsnitŭ*, aŭ cădutŭ ca *plóe* multe petre dintr'acelŭ norŭ în coprindere ca la o verstă de locŭ și maĭ bine, care petre era *negricióse* ca noroiulŭ celŭ grosŭ, și a lorŭ făptură *bucăți*, ca cum arŭ fi fostŭ tóte *rupte* dintr'o lespede; unele maĭ marĭ și altele maĭ micĭ, cele maĭ marĭ cât pumnulŭ și maĭ marĭ unele, altele maĭ micĭ și cât ca nuca, și cu atâta *repedjiciune* aŭ cădutŭ în cât s'aŭ *îngropatŭ* în pămîntŭ de câte o palmă și maĭ bine, cele maĭ micĭ maĭ puținŭ, după a lorŭ greutate, dar cele mărunte aŭ rĕmasŭ d'asupra pămîntuluĭ ca *grindina*; atâtŭ cele de aŭ

intratŭ în pămîntŭ scoţêndu-le cât şi cele rĕmase pe d'asupra, faţa lorŭ şi mirosulŭ lorŭ era totŭ unŭ felŭ, mirosia a *noroiŭ stătutŭ* şi puţintelŭ daŭ a *puciósă.*»

Aceste din urmă cuvinte: «mirosia a noroiŭ stătutŭ şi puţinŭ daŭ a puciósă» ne arată că scriitorulŭ nostru a fostŭ martorŭocularŭ alŭ fenomenuluĭ, căcĭ meteoritele aŭ trebuitŭ să fi fostŭ încă calde pentru ca să rĕspândéscă acea odóre sulfurósă, consecinţă a pirite ce intră în composiţiunea multorŭ meteorite. Este mare perdere pentru sciinţă că vre-unŭ fragmentŭ din acelŭ meteoritŭ nu a ajunsŭ până la noĭ; elŭ ar fi de o valóre sciinţifică însemnată, fiindŭ representantulŭ uneĭ căderĭ autentice făcută cu 24 de anĭ înaintea căderiĭ dela Benarès, care s'a întîmplatŭ, după cum am vĕḑutŭ, la anulŭ 1798, şi care este considerată, în sciinţă, ca cea d'întâiŭ cădere autentică şi în urma căreia «convingerea devenì generală» cum ḑice d-lŭ Daubrée. De altă parte s'ar fi pututŭ, prin analisa chimică, să se cunóscă cu precisiune din ce grupă de meteorite făcea parte; totuşĭ, deşi nicĭ unŭ fragmentŭ nu ne-a rĕmasŭ din acea cădere, suntemŭ autorisaţĭ a conchide, după descrierea anonimuluĭ nostru autorŭ că acestŭ meteoritŭ coprindea *troilită,* fiindŭ-că fragmentele mirosiaŭ a puciósă, ne spune dînsulŭ, şi că, prin urmare, meteoritulŭ de la Târgovişte făcea parte din una din grupele meteoritelorŭ *holosidere* saŭ *sisidere.*

Orĭ-cum ar fi, notiţele anonimuluĭ nostru cronicarŭ, pre lângă valórea lorŭ sciinţifică şi istorică, aŭ pe aceea de a face să cugete multŭ pe aceia carĭ, nesocotindŭ trecutulŭ, credŭ, că lumea începe de la dînşiĭ, şi de aceea terminŭ cum am începutŭ: «să ascultămŭ pe bĕtrânĭ că multe putemŭ învĕţa şi de la dînşiĭ.»

Anexa IX.—La pag. 135.

NOTE RELATIVE LA CONJUNCTIVITA GRANULÓSA

DE

Dr. N. Manolescu.

Capŭ alŭ serviciuluĭ oculisticŭ
din spitalele Colţea şi Brâncovenescŭ.

Nu voiŭ face istoriculŭ amĕnunţitŭ alŭ rĕspândireĭ, din ţéră în ţéră, a conjunctiviteĭ granulóse, adusă în Europa peste Mediterana de către armatele luĭ Napoleon şi ale aliaţilorŭ contra luĭ.

Nu voiŭ descrie cum, în tóte ţĕrile occidentale, liberarea soldaţilorŭ bolnavĭ încă, a dusŭ din cazarmă conjunctivita granulósă în populaţia civilă; cum apoĭ aceste ţĕrĭ, cu jertfe nepreţuite, n'aŭ maĭ pututŭ să sterpéscă din populaţiunea civilă urbană, şi rurală maĭ cu sémă, cuibarele acesteĭ bóle; cum aceste ţĕrĭ suferŭ şi astădĭ, după unŭ secolŭ aprópe, urmările conjunctiviteĭ granulóse;. cum, în fine, acéstă bólă preocupă tóte reunirile medicale, carĭ se totŭ întrébă, dacă se póte găsi vre-unŭ mijlocŭ, celŭ puţinŭ profilacticŭ; nu voiŭ vorbi, repetŭ, despre aceste fapte, căcĭ ele sunt prea cunoscute.

Voiŭ afirma însă că populaţia ţĕreĭ nóstre, până la frontierele căreia armatele molipsite aŭ venitŭ, a rĕmasŭ relativŭ curată.

Dacă, icĭ colo, s'aŭ arĕtatŭ casurĭ de conjunctivită granulósă, acestea aŭ fostŭ rĕspândite de némurĭ molipsite, carĭ ne-aŭ invadatŭ ţéra, şi între acestea maĭ întâiŭ sunt Israeliţiĭ şi Unguriĭ.

Populaţia rurală în parte, a rěmasŭ maĭ nemolipsită de acéstă bólă; puţinele casurĭ ce se găsescŭ înregistrate în condicele spitalelorŭ civile, aŭ fostŭ numaĭ cele duse acolo de militarĭ îmbolnăviţĭ în cazarmă.

A fostŭ o fericire acéstă scăpare relativă, a populaţiuneĭ ţĕreĭ nóstre de acéstă bólă, căcĭ în împrejurările prin carĭ amŭ trecutŭ şi în carĭ ne găsimŭ încă, ea ar fi făcutŭ victime nenumĕrate şi şĭ-ar fi stabilitŭ cuibare puternice pe tótă întinderea Românieĭ. Din nenorocire, tocmaĭ astădĭ populaţia nóstră rurală este maĭ multŭ ameninţată. Acéstă ameninţare îĭ vine dela Israelițĭ şi Ungurĭ, molipsiţĭ în generalŭ de conjunctivita granulósă, dar acéstă ameninţare vine maĭ cu sémă dela cazărmĭ, carĭ sunt, fără nicĭ o îndoială, cuibare puternice ale acesteĭ bolĭ.

De patru anĭ aprópe, am avutŭ ocasiune, să audŭ şi să vĕdŭ lumea plângêndu-se, cum că conjunctivita granulósă a lovitŭ mulţĭ militarĭ, mulţĭ şcolarĭ şi mulţĭ civilĭ, şi după ce m'am convinsŭ, că lucrulŭ aşa este şi după ce m'am maĭ încredinţatŭ şi despre unele puncturĭ de vedere, relative la acéstă bólă, şi asupra cărora chiar între confraţĭ, există óre-carĭ îndoelĭ, am vorbitŭ şi scrisŭ unde am pututŭ, cu libertatea omuluĭ convinsŭ că este datorŭ să facă acésta.

Ecoulŭ însă a fostŭ slabŭ! Cerŭ voie de la Academie, ca înainte de a-ĭ expune statistica granuloşilorŭ înregistraţĭ la spitale, să-ĭ arĕtŭ convingerea mea asupra unora, părerea asupra altora din acele puncturĭ de vedere, despre carĭ dciseĭ maĭ sus, şi asupra cărora există óre-carĭ îndoielĭ, chiar în spiritulŭ unorŭ confraţĭ.

I-iulŭ punctŭ de vedere este:

Dacă deosebire de natură există între aşa numitele conjunctivite: folicularâ şi granulósă. Iacă cum stă lucrulŭ astădĭ. De o parte uniĭ medicĭ aŭ credinţă, cum că conjunctivita foliculară şi cea granulósă sunt două bolĭ deosebite prin natura lorŭ; de altă parte alţĭ medicĭ, din contră, susţinŭ că cele două bolĭ sunt una şi singură, iar deosebirea între ele o face numaĭ vechimea, în alte cuvinte, cine are o conjunctivită disă foliculară, are o conjunctivită granulósă tînĕră.

Primiĭ medicĭ sunt astădĭ ceĭ maĭ puţinĭ, şi se póte afirma că sunt

maĭ numaĭ aceia, cărora puţinulŭ materialŭ de observaţiune, nu le-a permisŭ ca să iasă dintr'o părere greşită, aruncată în sciinţă de unŭ autorŭ cu renume (Saemisch).

Am venitŭ în ţéră cu credinţa d-luĭ Saemisch, dar astădĭ, şi încă de la 1882, am convingerea că nu este deosebire de natură întrè cele două conjunctivite. La 1883 am exprimatŭ acéstă convingere în *Analele medicale române.* După aceea pe numeroşiĭ bolnavĭ de conjunctivită foliculară, carĭ nu s'aŭ vindecatŭ din causa diferitelorŭ împrejurărĭ, urmăriţĭ multŭ timpŭ, ĭ-am doveditŭ, maĭ târdiŭ, după 2—5 anĭ, granuloşĭ chiar sub forma gravă a conjunctiviteĭ granulóse. Exemple instructive în acestŭ sensŭ ne-aŭ maĭ datŭ câţĭ-va foştĭ elevĭ din Şcóla pentru învĕţătura poporuluĭ românŭ, carĭ la 1883 aŭ fostŭ în cura mea pentru disa conjunctivită foliculară, şi dintre carĭ am revĕdutŭ pe uniĭ în 1889, 90, 91 cu granulaţiunĭ formidabile.

Cea d'întâiŭ demonstraţiune totŭ în acestŭ sensŭ, mĭ-aŭ făcut'o observaţiunĭ în Spitalulŭ Militarŭ Centralŭ, unde îmĭ făceamŭ stagiulŭ în 1882.

Sunt convinsŭ că este o confusie, de care bóla numaĭ se folosesce, d'a susţiné deosebire esenţială între conjunctivita foliculară şi cea granulósă, şi este o eróre în paguba sănătăţeĭ publice d'a crede că conjunctivita foliculară n'are urmările la carĭ duce cea granulósă; pe când ambele sunt una şi aceĭaşĭ: *cea foliculară forma începêndă*, şi cea granulósă, *forma înaintată saŭ bĕtrână.*

Alŭ II-lea punctŭ de vedere este relativŭ la începutulŭ conjunctiviteĭ granulóse:

Acéstă conjunctivită începe totŭ-d'a-una, despre faţa posterióră a pleopeĭ de jos, şi anume dela unghiulŭ externŭ şi în majoritatea casurilorŭ, dela acela alŭ ochiuluĭ stângŭ.

Acéstă observaţiune am făcut'o eŭ întâiaşĭ dată, şi aşteptŭ confirmarea eĭ şi de către alţĭ observatorĭ.

Acestŭ faptŭ l'am constatatŭ maĭ cu sémă în asilulŭ Elena Dómna, pe unŭ numĕrŭ de peste 80 eleve, între carĭ marea majoritate avea începutulŭ bóleĭ la unghiulŭ externŭ alŭ pleopeĭ de josŭ, dela ochiulŭ stângŭ.

Explicațiunea următóre a acestuĭ faptŭ, credŭ că satisface spiritulŭ.

In genere omulŭ dórme pe partea dréptă ; atuncĭ unghiulŭ externŭ alŭ ochiuluĭ stângŭ este celŭ maĭ expusŭ; în acéstă posițiune, ochiulŭ întredeschiḑêndu-se în timpulŭ nopțiĭ, póte primi din prafulŭ ce se depune din atmosfera camereĭ; dacă acestŭ prafŭ pórtă lipitŭ de elŭ sĕmînța de granulațiunĭ, inoculațiunea bóleĭ se póte face. Acéstă inoculațiune, în timpulŭ nopțiĭ, când secreția lacrimelorŭ este suprimată, găsesce însă o condițiune favorabilă; pe când în timpulŭ ḑileĭ, curentulŭ lacrimelorŭ póte turbura acéstă altoire.

Alŭ III-lea punctŭ de vedere este următorulŭ:

Forma sub care se presintă conjunctivita granulósă la începutŭ, saŭ maĭ bine ḑisŭ conjunctivita foliculară, nu supĕră pe pacientŭ chiar multŭ timpŭ, ca să-lŭ oprescă de la ocupațiunile sale.

Sunt mulțĭ molipsițĭ confirmațĭ, carĭ nu se plângŭ de locŭ, chiar pe timpŭ de 1—2 anĭ. Astŭ-felŭ fiindŭ, este o greșală, ca într'unŭ corpŭ de armată de es., între membriĭ căruia sunt granuloșĭ, într'o familie unde se găsesce unŭ copilŭ bolnavŭ, într'o școlă în care s'ar fi ivitŭ casurĭ de acéstă bólă, să se socotéscă bolnavĭ, numaĭ ceĭ ce se plângŭ, și fără să se inspecteze ochiĭ tuturorŭ celorŭ ce trăescŭ sub același acoperișŭ.

Bóla, când s'a stabilitŭ, fie chiar la începutulŭ eĭ de totŭ, și fără să provóce vre-o suferință, se cunósce fără nicĭ o îndoială. Am vĕḑutŭ asemenea fapte numeróse, și mĕ mărginescŭ a cita numaĭ douĕ.

In Asilulŭ Elena Dómna, școlă infectată de acéstă bólă, am vĕḑutŭ unŭ asemenea faptŭ pe o scară mare.

In armată asemenea și anume : In 1887 făceamŭ parte dintr'o comisiune chemată de Guvernŭ ca să se ocupe de conjunctivita granulósă, ce se ḑicea că s'a întinsŭ în armată. Eŭ am visitatŭ batalionulŭ III de vênătorĭ, care de curêndŭ venise de la Sinaia. Iacă faptulŭ în goliciunea luĭ: Mediculŭ respectivŭ m'a condusŭ la 10 granuloșĭ din infirmerie, *ce se găsiaŭ în mijloculŭ dormitórelorŭ,* și mĭ-a afirmatŭ că în batalionŭ nu se acusă granulațiunĭ, și că sunt fórte rarĭ soldațĭ carĭ parŭ a avé ceva.

Am inspectatŭ pe toţĭ soldaţiĭ şi tóte locuinţele lorŭ, şi iacă esenţa raportuluĭ meŭ din acea vreme, înaintatŭ comisiuneĭ respective: «Dormitórele, din causa grămădireĭ şi a necurăţenieĭ, atât în atmosferă maĭ cu sémă, cât şi în restulŭ lorŭ, nu merită numele de locuinţe omenescĭ. Sistemulŭ de paturĭ superpuse este unŭ adevĕratŭ cuibŭ de bólă; dacă ar fi să puiŭ capulŭ pe-o perină din acele dormitóre, aşĭ alege maĭ bine o bucată de lemnŭ, etc.» Am examinatŭ din batalionulŭ III-lea venitŭ de curêndŭ din Sinaia, 293 de ómenĭ, între carĭ am găsitŭ 197 cu bóla confirmată. Am examinatŭ 421 din arsenalŭ, din carĭ 219 eraŭ lucrătorĭ militarĭ, 202 lucrătorĭ civilĭ. Intre lucrătoriĭ civilĭ, am găsitŭ 4 infectaţĭ, iar între militarĭ 29.

Caracterulŭ blândŭ alŭ bóleĭ însemnéză tocmaĭ gravitate; căcĭ cu cât se stabilesce maĭ pe nebăgate de sémă, cu atât se înrădĕcinéză maĭ multŭ şi urmările eĭ, cu cât sunt maĭ tardive, cu atât sunt maĭ grave. Din faptulŭ acesta reesŭ următórele conclusiunĭ principale :

I. Se póte îmbolnăvì unŭ omŭ de conjunctivită granulósă şi în cea maĭ curată atmosferă, cum este a Sinaieĭ, numaĭ să fie sămînţă de bólă. Este sigurŭ că batalionulŭ când a mersŭ la Sinaia a avutŭ soldaţĭ infectaţĭ.

II. Că mulţĭ infectaţĭ, în chipŭ vĕditŭ, de acéstă bólă, nu se plângŭ multŭ timpŭ, dovadă ceĭ 197 de granuloşĭ, ce nicĭ nu eraŭ bănuiţĭ a fi granuloşĭ.

III. Că cazarma avea multă sĕmînţă de bólă în atmosferă şi în obiectele eĭ; dovadă despre acésta este numĕrulŭ multŭ maĭ însemnatŭ de granuloşĭ militarĭ între lucrătoriĭ militarĭ aĭ arsenaluluĭ, decât granuloşiĭ civilĭ între aceştĭ lucrătorĭ civilĭ aĭ aceluiaşĭ arsenalŭ.

Alŭ IV-lea punctŭ de vedere, asupra căruia dorescŭ să vĕ atragŭ atenţiunea, este: *In fasele înaintate, conjunctivita granulósă maltratéză întru atât ochiĭ, că în cele maĭ multe casurĭ ea îĭ distruge.*

Casurile de orbĭ ce citezŭ maĭ departe, sunt o dovadă vie despre rĕutatea bóleĭ.

Alŭ V-lea punctŭ de vedere, asupra căruia dorescŭ să vĕ atragŭ atenţiunea, este: *Bóla este lipiciósă.* Acésta se dovedesce chiar prin

înmulțirea continuă a casurilorŭ într'o mulțime, din care granuloșiĭ nu lipsescŭ. In registrele spitalelorŭ am maĭ multe exemple de molipsire dela unŭ singurŭ bolnavŭ a maĭ multora aĭ aceleĭașĭ case în care acelŭ bolnavŭ a fostŭ primitŭ. N'așĭ vorbì despre puterea molipsitóre a bóleĭ, dacă n'așĭ avé bănuială că sunt medicĭ increduli chiar din acestŭ punctŭ de vedere. Bănuiala mea este basată pe puțina seriositate ce se pune, maĭ cu sémă, în corpurile armateĭ, pentru a isola pe bolnavĭ dintre sănătoșĭ.

Alŭ VI-lea punctŭ de vedere, asupra căruia dorescŭ să vĕ atragŭ atențiunea, este : *Transportarea semințeĭ de bólă din locurĭ bogate în acéstă sĕmînță, se póte face și prin mijlocirea deosebitelorŭ obiecte ale uneĭ persóne care a fostŭ în raportŭ cu acele locurĭ.* Dovedĭ netăgăduite și materiale despre acésta nu potŭ da, însă temerea este fundată pe multe casurĭ ce avemŭ înregistrate la spitalele civile și casurĭ din clientelă privată, în carĭ proveniența acesteĭ bolĭ nu se póte atribuì decât aducereĭ de unele persóne, carĭ aŭ avutŭ raportŭ maĭ îndelungatŭ cu granuloșĭ, deși acele persóne înși-le aveaŭ încă ochiĭ sănătoșĭ.

In cele ce precedŭ am afirmatŭ că cine are conjunctivita ḑisă folliculară, are maĭ târḑiŭ starea ce se numesce de toțĭ conjunctivită granulósă.

Am afirmatŭ că bóla la începutŭ și încă pe timpŭ îndelungatŭ, nu produce suferințe însemnate pentru mulțĭ bolnavĭ. Am afirmatŭ că bóla maĭ târḑiŭ maltratéză ochiĭ până îĭ duce în completă infirmitate. Observațiunĭ numeróse înregistrate la spitalele ce am onóre d'a conduce, mĭ-aŭ datŭ acéstă convicțiune. Cu tóte acestea, dacă guvernulŭ cu mijlócele ce are, ar reunì ca să fie revĕḑuțĭ toțĭ soldațiĭ ușorŭ bolnavĭ și congediațĭ, de cincĭ anĭ încóce, cu scopŭ ca să se vindece la aerŭ curatŭ toțĭ ceĭ ce aŭ fostŭ numaĭ ameliorațĭ și toțĭ ceĭ ce s'aŭ credutŭ la eliberarea lorŭ vindecațĭ, faptulŭ ar fi fórte instructivŭ; elŭ ar avé unŭ folosŭ, nu numaĭ practicŭ, dar și sciințificŭ.

Până atuncĭ cerŭ voie onor. Academiĭ, să-ĭ expunŭ statistica granuloșilorŭ ce am înregistratŭ la spitalele civile.

Tabloŭ statisticŭ de granuloşiĭ ce s'aŭ presentatŭ la spitalele Colţea şi Brâncovenescŭ în anulŭ 1890.

A.

La spitalulŭ		*Colţea*	sunt înregistraţĭ	651
»	»	*Brâncovenescŭ*	»	236
			Totalŭ . . .	887

NB. Este însemnată acéstă cifră a uneĭ singure bolĭ, faţă cu acea a celorŭ-lalte bolĭ ale ochiuluĭ.

B.

Granuloşĭ din ambele spitale împărţiţĭ după naţionalitate :

Românĭ	507
Israeliţĭ	280
Austro-Ungarĭ	58
Bulgarĭ şi Sêrbĭ	17
Grecĭ şi Turcĭ	15

NB. In proporţiune cu numĕrulŭ locuitorilorŭ, cifra Israeliţilorŭ granuloşĭ este cea maĭ însemnată. Dacă acéstă statistică s'ar fi făcutŭ în Moldova, cifra granuloşilorŭ israeliţĭ ar fi, de sigurŭ, fórte mare, căcĭ cele maĭ multe familiĭ israelite d'acolo aŭ acéstă bólă. Tótă lumea cunósce faptulŭ că Israeliţiĭ din Moldova sufere fórte multŭ de ochĭ, iar bóla lorŭ principală nu este alta decât conjunctivita granulósă.

Sĕmînţă de acéstă bólă a pĕtrunsŭ în familiile lorŭ şi ea trece, prin molipsire, dela părinţĭ la copiĭ. Israeliţiĭ chiar în ţéra nóstră, sunt celŭ maĭ instructivŭ exemplu, pentru ca să tratămŭ cu seriositate acéstă bólă.

In statistica ce urméză nu mĕ voiŭ ocupa decât de Româniĭ granuloşĭ.

C.

Româniĭ granuloşĭ împărţiţĭ după etate ;

Adulţĭ	441
Copiĭ până la 15 anĭ	67

NB. Acéstă împărțire ne arată unde cuibarele sunt maĭ puternice, și din statistica ce va urma, vomŭ vedé că cuibarulŭ principalŭ este cazarma.

D.

Româniĭ granuloșĭ împărțițĭ după sexŭ :

Bărbațĭ 377
Femeĭ 121

NB. Numĕrulŭ maĭ mare alŭ bărbaților̆ decât acela alŭ femeilorŭ ne face să ne întrebămŭ, asupra împrejurărilorŭ, carĭ facŭ ca să fie maĭ mulțĭ bărbațĭ granuloșĭ decât femeĭ, și din cercetările mele din alțĭ anĭ, precum și din statistica de maĭ jos, resultă că totŭ cazarma este cuĭbarulŭ principalŭ alŭ granulațiunilorŭ.

E.

Româniĭ bărbațĭ, împărțițĭ după cum aŭ fostŭ, saŭ n'aŭ fostŭ militarĭ :

Românĭ bărbațĭ carĭ n'aŭ fostŭ militarĭ, dacă scădemŭ din numĕrulŭ lorŭ totalŭ copiiĭ de sexŭ bărbătescŭ în numĕrŭ de 30, sunt 194. Românĭ bărbațĭ carĭ aŭ fostŭ militarĭ și carĭ s'aŭ bolnăvitŭ în armată sunt 143.

Dacă căutămŭ originea granulațiunilorŭ la bărbațiĭ carĭ n'aŭ fostŭ militarĭ și la femeile granulóse, maĭ cu sémă la aceĭ bărbațĭ și femeĭ carĭ trăescŭ în sate, o găsimŭ în relațiunile lorŭ cu unŭ fostŭ militarŭ, care aparține caseĭ saŭ familieĭ. — In registrele spitalelorŭ avemŭ notate maĭ multe ḑecimĭ de asemenea exemple.

Aceste cifre statistice sunt fórte însemnătóre; ele ne arată că agențiĭ principalĭ de rĕspândire aĭ conjunctiviteĭ granulóse în populațiunea nóstră rurală, apĕrată relativŭ până acuma, sunt militariĭ bolnăvițĭ în cazarmă.

Chiar de n'ar fi bóla contagiósă, de ar suferì numaĭ ceĭ ce aŭ luat'o din cazarmă, pierderile sunt fórte însemnate; căcĭ atâtea brațe puternice și în flórea vîrsteĭ, sunt scóse din serviciulŭ de producțiune alŭ țĕreĭ; căcĭ ómeniĭ aceștia, fără îndoială, cu toțiĭ devinŭ infirmĭ maĭ curêndŭ saŭ maĭ târḑiŭ.

Citra de 143 foştĭ militarĭ, carĭ s'aŭ presentatŭ numaĭ la spitalele civile din Bucurescĭ în cursulŭ anuluĭ expiratŭ, ne dă o idee numaĭ despre numĕrulŭ însemnatŭ alŭ foştilorŭ militarĭ, carĭ în tótă țéra trebue să sufere de conjunctivită granulósă.

Dacă ne aducemŭ aminte că ceĭ ce aŭ contractatŭ acéstă bólă, şi carĭ sciŭ duce la suferințe, potŭ multŭ timpŭ, une-orĭ 5—6 anĭ, să o supórte, fără să fie în stare de mare infirmitate, de care nu scapă în definitivŭ, trebue să ne aşteptămŭ că numĕrulŭ țĕranilorŭ foştĭ militarĭ, carĭ ne vorŭ visita spitalele civile, să créscă în fie-care anŭ; pentru că, din causa epidemieĭ de conjunctivită granulósă, recunoscută de toțĭ, care bântue în cazărmĭ de 4 anĭ de ḍile aprópe, numĕrulŭ congediațilorŭ nevindecațĭ saŭ numaĭ ameliorațĭ, trebue să fie mare, şi în sprijinulŭ acesteĭ aserțiunĭ, aducŭ mărturisirea însuşĭ a mediculuĭ oculisticŭ alŭ armateĭ, care, în anulŭ 1888, a scrisŭ: «In modŭ prealabilŭ emitŭ părerea că, deşi cu însemnate diferințe, bóla este rĕspândită în tótă armata; ceĭ ce nu credŭ, nu sunt familiarisațĭ cu fisionomia sa (fisionomie la începutŭ).»

F.

Soldațiĭ foştĭ militarĭ împărțițĭ după anulŭ în care aŭ fostŭ liberațĭ:

Liberaţĭ	la	1869	2
»	»	1874	3
»	»	1875	2
»	»	1876	2
»	»	1877	2
»	»	1878	1
»	»	1879	1
»	»	1880	1
»	»	1881	1
»	»	1883	4
»	»	1884	4
»	»	1885	5
»	»	1886	4
»	»	1887	24

Liberați	la	1888	11
»	»	1889	13
»	»	1890	40

La 23 foștĭ militarĭ n'a fostŭ notatŭ anulŭ eliberăreĭ.

NB. Acéstă împățire a Românilorŭ foștĭ militarĭ, are însemnătatea următóre:

In ea se vede ce suferințe îndelungate are unŭ granulosŭ: Unŭ fostŭ soldatŭ, care sufere dela 1869 d. e., are de ce să se plângă Apoĭ în totŭ timpulŭ acesta îndelungatŭ, conjunctivita luĭ granulósă găsesce de sigurŭ condițiunile necesare ca să se altoiască și la alțĭ ómenĭ. Trebue să adaogŭ că unŭ asemenea granulosŭ, care s'a presentatŭ la spitalŭ în anulŭ expiratŭ, nu a venitŭ pentru întâia óră. De regulă aceștĭ nenorocițĭ petrecŭ în fie-care anŭ maĭ multe lunĭ în spitalŭ, pentru o ameliorațiune, unde nu șĭ-o capĕtă, pentru unŭ timpŭ óre-care, decât suferindŭ cele maĭ dureróse arderĭ și tăieturĭ de totŭ felulŭ.

Din acéstă împărțire se maĭ vede numĕrulŭ crescêndŭ alŭ unorŭ asemenea bolnavĭ, de unŭ timpŭ apropiatŭ, de când conjunctivita granulósă bântue armatele în modŭ epidemicŭ. Astŭ-felŭ fiindŭ, temerea că armata infectată ne va infecta populația rurală, precum s'a întîmplatŭ în alte țĕrĭ, este fórte justificată.

Impărțirea foștilorŭ militarĭ după starea de gravitate în care s'aŭ presentatŭ la spitalŭ.

Din 143, 21 aŭ fostŭ aduși de mână, căcĭ eĭ nu vedeaŭ drumulŭ.

Dintre aceștia, șépte aŭ pututŭ căpĕta o vedere, ca să se pótă conduce, însă numaĭ în locurile cunoscute; iar restulŭ de 14 sunt completŭ orbĭ. Uniĭ din aceștia aŭ orbitŭ în armată, alțiĭ după eliberare, în familia lorŭ; aceștĭ și toțĭ ceĭ-lalțĭ la carĭ infirmitatea s'a declaratŭ după terminarea serviciuluĭ, n'aŭ nicĭ chiar consolația ce dă pensiunea viageră!

Dintre ceĭ-lalțĭ 122, toțĭ în stare d'a nu se puté hrăni, uniĭ eraŭ chiorĭ, iar alțiĭ aveaŭ în așa stare ochiĭ, că aceștĭ ómenĭ, în flórea

etățeĭ lorŭ, se socoteaŭ o sarcină și unŭ pericolŭ de infecțiune pentru familia lorŭ, pe lângă suferințele personale ce aveaŭ prin conjunctivita granulósă.

Impărțirea Românilorŭ granuloșĭ după localitățile rurale.

Din următórele localitățĭ rurale s'aŭ presentatŭ Românĭ granuloșĭ:

Din	29	sate	din	Ilfovŭ	s'aŭ presentatŭ	35	granuloșĭ.
»	6	»	»	Vlașca	»	9	»
»	8	»	»	Teleormanŭ	»	8	»
»	7	»	»	Ialomița	»	9	»
»	12	»	»	Dâmbovița	»	14	»
»	3	»	»	Argeșŭ	»	5	»
»	4	»	»	Muscelŭ	»	7	»
»	3	»	»	Putna	»	3	»
»	2	»	»	Bacăŭ	»	2	»
»	3	»	»	Doljŭ	»	3	»
»	1	»	»	Covurluĭ	»	1	»
»	1	»	»	Brăila	»	1	»
»	2	»	»	Buzĕŭ	»	2	»
»	2	»	»	Gorjŭ	»	2	»
»	1	»	»	Prahova	»	1	»
»	1	»	»	R.-Vâlcea	»	1	»
»	1	»	»	Tecuciŭ	»	1	»
»	1	»	»	Romanŭ	»	1	»

Optŭ comune rurale nu s'aŭ pututŭ descifra.

NB. Acéstă împărțire ne arată, cum că cuibare de conjunctivită granulósă s'aŭ formatŭ și în multe din comunele rurale; comunele numite maĭ sus, de sigurŭ nu sunt singure, căcĭ raza spitalelorŭ de ochĭ din Bucurescĭ nu se întinde peste tótă țéra. (Marea majoritate a granuloșilorŭ dela sate sunt foștĭ militarĭ).

Importanța faptuluĭ conjunctiviteĭ granulóse în sate, se ridică peste orĭ-ce discuție, dacă ținemŭ socotélă de chipulŭ în care țĕranulŭ trăesce, în alte cuvinte de condițiunele luĭ de viață, și de chipulŭ puținŭ

însemnatŭ, în care elŭ se preocupă de sănătatea luĭ, chiar când este isbitŭ de bólă.

Urmările întindereĭ conjunctiviteĭ granulóse sunt de 2 orĭ rele, căcĭ bóla este gravă și lipiciósă.

Va fi greŭ d'a combate aceste urmărĭ în populația rurală, când bóla va fi prinsŭ întindere mare maĭ cu sémă; pentru a ne încredința despre acésta, n'avemŭ decât să întrebămŭ experiențele triste ce s'aŭ făcutŭ în țĕrile occidentale, multŭ maĭ puternice decât a nóstră în mijlócele igienice.

Credŭ de prisosŭ a formula o conclusiune la acéstă modestă comunicațiune, căcĭ ea este evidentă dela începutŭ și până la finitŭ, și apoĭ, nu mĕ temŭ că lipsa uneĭ asemenea conclusiunĭ, să fie unŭ motivŭ pentru ca puterea publică să nu dea atențiune faptelorŭ ce expunŭ.

COMISIUNEA PREMIELORŬ ANUALE

Ședința de la 26 Martie 1891.

Presenți d-niĭ: *B. P. Hasdeŭ, A. Papadopol-Calimachŭ, V. A. Urechiă, Gr. Cobălcescu, Dr. D. Brândză, N. Quintescu.*

Comisiunea, găsindu-se în maioritate, în afară de ceĭ treĭ membri absenți: d-niĭ *T. Maiorescu, P. Poni* și *P. S. S. Ep. Melchisedec,* procede la constituirea sa, alegêndŭ de presidentŭ pe d-lŭ *Hasdeŭ* și de secretarŭ pe d-lŭ *Quintescu.*

Apoĭ, relativŭ la distribuirea între membriĭ sěĭ a scrierilorŭ intrate la concursŭ, comisiunea decide în unanimitate, ca ele să fiă încredințate în modulŭ următorŭ spre examinare și raportare asupra lorŭ, și anume:

1. *Cursŭ elementarŭ de Geologiă,* de Gregorie Stefănescu, d-luĭ membru Gr. Cobălcescu;

2. *Istoria universală a comerciuluĭ,* Partea I, II, și III, de N. Cantuniar, d-luĭ membru A. Papadopol-Calimachŭ;

3. *Puĭ de leĭ,* poesiĭ eroice și naționale, de Ioanŭ Nenițescu, d-luĭ N. Quintescu.

4. *Versurĭ* și *Traducerĭ* de A. Naum, precum și *Poesiĭ* și *Novele* de Smara, d-luĭ T. Maiorescu;

5. *Teatru* și *Năpasta,* de I. L. Caragiale, precum și *Studiĭ critice,* de I. Gherea (C. Dobrogeanu), d-luĭ B. P. Hasdeŭ;

6. *Carte de citire* de Dr. Barbu Constantinescu, d-luĭ Petru Poni;

7. *Istoria sacră a Nouluĭ Testamentŭ,* de Dr. Barbu Constantinescu și Archiereulŭ Calistratŭ Orleanu, părinteluĭ Ep. Melchisedec;

8. *Gramatica română* (pentru clasa II primară urbană și clasa III primară rurală), de Th. D. Speranția, d-luĭ V. A. Urechiă;

9. *Studie asupra Constituțiuneĭ Românilor* (fasc. XIII și XIV);

în vedere că venerabilulŭ d-nŭ G. Bariţiu a fostŭ raportorŭ alŭ Comisiuneĭ asupra celorŭ două-spre-ḍece fascicule ale opereĭ d-luĭ G. G. Meitani, intrate la concursŭ maĭ înainte în maĭ mulţĭ anĭ succesivĭ, şi ca atare este în posiţiune maĭ multŭ ca orĭ-care altŭ membru alŭ Academieĭ a concepe — după studiarea şi a celorŭ două ultime fascicule — şi a apreţia, în scurtulŭ timpŭ de care se dispune, valórea în întregulŭ sĕŭ a laborióseĭ opere în cestiune, Comisiunea a hotărîtŭ să fiă rugatŭ colegulŭ nostru d-lŭ G. Bariţiu, a primi din partea eĭ delegaţiunea raportăreĭ asupra scriereĭ d-luĭ Meitani, făcêndŭ acésta totŭ-de-odată şi pentru *Cursulŭ de dreptŭ publicŭ românŭ* de C. G. Dissescu, ca o scriere cu conţinutŭ analogŭ.

In fine Comisiunea a decisŭ ca să se facă rugăminte d-luĭ membru Generalŭ St. Fălcoianu, a presenta unŭ raportŭ — ca singurulŭ din membriĭ Academieĭ competentŭ în materie — asupra scrierilorŭ *Armele de focŭ portative şi tragerea lorŭ*, de N. C. Constantinescu şi *Cursŭ de topografie după noulŭ programŭ alŭ cunoscinţelorŭ cerute căpitanilorŭ de infanterie, cavalerie şi artilerie*, de acelaşĭ autorŭ.

Gregoriŭ Ştefănescu, *Cursŭ elementarŭ de Geologiă*. Bucurescĭ 1890.
Raportŭ de d-lŭ **Gr. Cobălcescu**.

Progresulŭ imensŭ realisatŭ în secolulŭ nostru de sciinţele fisico-naturale şi resultatele aduse de ele în binele moralŭ şi materialŭ alŭ umanităţeĭ s'a resimţitŭ în tóte instituţiunile popórelorŭ civilisate. Maĭ cu sémă instrucţiunea publică, atâtŭ cea superióră cât şi acea inferióră, a trebuitŭ a le face o parte totŭ maĭ largă în şcólele lorŭ de deosebite categoriĭ: în unele spre a se pregăti, pentru aceste sciinţe, propagatorĭ şi uvrierĭ maĭ bine instruiţĭ şi maĭ numeroşĭ, în cele-lalte, spre a face cunoscute tinerimeĭ resultatele la carĭ ele aŭ ajunsŭ cât şi metoda lorŭ, cu scopŭ de a întări judecata şi a o emancipa de prejude-

cărĭ. Spre a se atinge aceste scopurĭ s'aŭ creatŭ cursurĭ noue, s'a subdivisŭ astfelŭ munca, şi s'aŭ întemeiatŭ laboratoriĭ şi institue pentru cultura superióră a acestorŭ sciinţe; iar în instrucţiunea secundară, studiulŭ lorŭ s'a întrodusŭ în proporţiunĭ totŭ maĭ marĭ, dându-li-se une-orĭ chiar o însemnătate preponderatóre asupra studiilorŭ literare, carĭ, către începutulŭ acestuĭ secolŭ alŭ nostru, făceaŭ ele singure, aprópe, preocupaţiunea acestorŭ şcolĭ.

O carte dar asupra orĭ-căreia din aceste sciinţe, destinată şcólelorŭ secundare de astăzĭ, nu maĭ póte fi concepută între marginile de altădată, ea nu se maĭ póte mărginì la o espunere vagă şi superficială, a materieĭ ce constitue o asemene sciinţă, ci trebue să presinte unŭ resumatŭ maĭ întinsŭ, metodicŭ, clarŭ, precisŭ, cu caracterŭ sciinţificŭ, şi însoţitŭ de demonstraţiunĭ şi de esperienţe. Este bine înţelesŭ, pe de altă parte, că soluţiunile date în o asemene carte diverselorŭ cestiunĭ să fie acele admise în urma cercetărilorŭ celorŭ maĭ noue şi nicĭ de cum soluţiunĭ de fantasie saŭ părăsite. Tóte aceste condiţiunĭ se impunŭ încă maĭ multŭ pentru cărţile şcolare din ţéra nóstră, în care, trebue să o mărturisimŭ, majoritatea profesorilorŭ însărcinaţĭ în şcólele secundare cu predarea sciinţelorŭ fisico-naturale lasă multŭ de doritŭ.

Acestea sunt consideraţiunile de întâia ordine pe carĭ le-am avutŭ în vedere, luândŭ în cercetare cartea intitulată *Elemente de Geologie*, presentată de onor. meŭ colegŭ d-lŭ Grigorie Ştefănescu pentru premiulŭ Năsturelŭ-Herĕscu şi destinată claselorŭ superióre din liceele nóstre, cu a căreia esaminare Comisiunea de nouĕ a credutŭ de cuviinţă a mĕ însărcina.

Acéstă sarcină a fostŭ pentru mine o laboriósă lucrare, căcĭ opulŭ presintă complexulŭ întregŭ alŭ uneĭ vaste sciinţe, şi am fostŭ astŭ-felŭ silitŭ a nu mĕ mărginì numaĭ la consideraţiunĭ generale şi a esprima numaĭ aprecierĭ, dar a esamina succesivŭ tóte părţile lucrăriĭ, spre a da o idee fidelă şi bine caracterisată de conţinutulŭ eĭ întregŭ. Intrămŭ dar în acéstă esaminare, începêndŭ chiar cu capitolulŭ intitulatŭ *Noţiunĭ preliminare*, în care autorulŭ dă definiţiunea Geologieĭ, arată natura materieĭ de care se ocupă, utilitatea şi subdivisiunile eĭ.

Asupra acestuĭ capitolŭ nu avemŭ a face decât următórele observaţiunĭ:

Definiţiunea dată de autorŭ Geologieĭ ni se pare neadmisibilă, din causă că ea nu cuprinde scopulŭ acesteĭ sciinţe. In adevĕrŭ, când autorulŭ ḑice că «Geologia este o ramură a şciinţelorŭ naturale care «studiéză pămîntulŭ,» elŭ nu ţine sémă că o sciinţă care ar studia pămîntulŭ fără a avé de scopŭ evoluţiunea sa şi a fiinţelorŭ ce trăescŭ pe elŭ, ar puté fi altă sciinţă decât Geologia.

De asemene paragrafulŭ în care autorulŭ tractéză despre subdivisiunile Geologieĭ lasă de doritŭ, întâĭ din causa confusiuneĭ ce ele presintă şi apoĭ din aceea că admite părţĭ de prisosŭ; pe lângă carĭ autorulŭ, făcêndŭ din părţĭ principale subdivisiunĭ secundare, produce o adevĕrată nedumerire. Elŭ împarte întâĭ Geologia în treĭ părţĭ, una ce se ocupă «cu *constituţiunea Globuluĭ* din punctulŭ de vedere orograficŭ, *petrograficŭ, stratigraficŭ* şi *paleontologicŭ*», ce se potŭ considera ele însĕşĭ ca patru sciinţe în carĭ se póte immediatŭ subîmpărţi Geologia; a doua ce se ocupă cu dinamica Globuluĭ; iar a treia cu clasificarea în timpŭ şi în spaţiŭ a cójeĭ Globuluĭ.

Logica cere însă că, dacă maĭ sunt subdivisiunĭ de făcutŭ, acestea trebue să provie din subdivisiunea celorŭ dintâĭ, de vreme ce ele conţinŭ tótă materia sciinţeĭ. Autorulŭ însă, după ce a făcutŭ cele treĭ subdivisiunĭ, maĭ împarte încă odată Geologia, şi acésta fără a motiva, în următórele şése părţĭ, şi anume: în Orografiă, Petrografiă, Stratigrafiă, Paleontologiă, Dinamica terestră şi clasificaţiunea; ceea ce, după părerea nóstră, trebuia făcutŭ chiar dela începutŭ. Este de observatŭ de asemenea, că *clasificaţiunea* şi *stratigrafia* sunt aceaşĭ materie, căcĭ stratigrafia are de scopŭ clasarea materiilorŭ ce constituescŭ pămîntulŭ; şi prin urmare este făcută aicĭ o subdivisiune de prisosŭ.

In capitolulŭ primŭ alŭ părţeĭ dintâĭ, întitulată *despre pămîntŭ*, sunt asemene câte-va espresiunĭ impropriĭ, ce nu sunt admise, precum şi câte-va aserţiunĭ ce nu sunt întemeiate; şi considerândŭ că opulŭ ce esaminămŭ este destinatŭ elevilorŭ din clasele superióre, carĭ cunoscŭ Geometria, aceste espresiunĭ şi aserţiunĭ constituescŭ, după părerea

nóstră, o seriósă greșală. Autorulŭ dice s. es. că pămîntulŭ are o formă *globulósă*. Cuvîntulŭ *globulósă* nu dă ideea adevĕrată despre forma pămîntuluĭ; apoĭ elŭ susține că are forma *unuĭ mĕrŭ* saŭ a *uneĭ portocale*. Totŭ odată ne spune că ceĭ vechĭ nu aveaŭ idee despre forma pămîntuluĭ, pe care eĭ l'arŭ fi crezutŭ planŭ, adică tabularŭ, uitândŭ că ceĭ vechĭ încercase a mĕsura unŭ arcŭ de pe suprafața terestră și că Ptolomeŭ a datŭ o representațiune a sistemeĭ solare în care pămîntulŭ este representatŭ în formă de sferă.

Capitolulŭ alŭ doilea, deși intitulatŭ *Orografia globuluĭ*, tractéză însă despre atmosferă, despre distribuțiunea temperatureĭ pe suprafața globuluĭ, subiecte ce facŭ parte din dinamica pămîntuluĭ; și acésta este o abatere, căcĭ autorulŭ a trebuitŭ a încorpora acestea în capitolele din partea specială afectată dinamiceĭ. Restulŭ capitoluluĭ, afectatŭ în adevĕrŭ orografieĭ, este asemenea lipsitŭ de succesiune metodică pentru diversele cestiunĭ și fórte necompletŭ ; dă o idee confusă și greșită despre structura continentelorŭ și despre reliefulŭ lorŭ, în cât din expunerea sa în privirea acésta nu resultă nicĭ o conclusiune precisă și sciințifică și nicĭ presentă pentru spiritŭ imaginea de detaliele incatenate ce caracteriséză reliefulŭ suprafețeĭ continentelorŭ. Este asemenea regretabilŭ că autorulŭ nu atinge decât în trécĕtŭ reliefulŭ ce presintă fundulŭ oceanuluĭ, și comite totŭ odată aice o mare eróre când dice «că trebue să scimŭ că fundulŭ oceanuluĭ este totŭ așa de ne-«regulatŭ ca și suprafața uscaturilorŭ, că și elŭ presintă munțĭ, dealurĭ «și văĭ», afirmațiune de altă dată, dar care nu maĭ póte fi susținută astădĭ în urma numeróselorŭ sondaje operate, anume, în tóte părțile oceanuluĭ, și prin carĭ s'a demonstratŭ că fundulŭ acestuia presintă unŭ reliefŭ cu totulŭ altulŭ decât acelŭ alŭ suprafețeĭ continentelorŭ, că elŭ nu presintă nicĭ munțĭ, nicĭ dealurĭ, nicĭ rîpĭ nicĭ pante abrupte saŭ măcarŭ repedĭ ; că pretutindenĭ elŭ este formatŭ numaĭ din suprafețe netede și plane și carĭ nu se plécă decât fórte cu încetulŭ, fórte nesimțitŭ, spre a ajunge dela suprafața apeĭ la cele maĭ marĭ adâncimĭ; și că, dacă aprópe de țĕrmulŭ esticŭ alŭ Americeĭ și alŭ Asieĭ, precum și de-alungulŭ Norvegieĭ cât și de-alungulŭ țĕrmuluĭ nordicŭ alŭ Spanieĭ esistă depresiunĭ maĭ repedĭ, laturile acestorŭ depresiunĭ sunt netede și pu-

ţinŭ înclinate. Chiar depresiunea cea maĭ adâncă aflătóre la rĕsăritŭ de Curile, profundă de $8^{1}/_{2}$ kilometri, presintă în laturea sa vestică o pantă numaĭ de 2 la sută, pre când cea estică este încă maĭ mică, abia de 1 la mie. Apoĭ aceste depresiunĭ aŭ situaţiunĭ determinate şi în legătură cu liniamentele cele marĭ ale continentelorŭ. Acestŭ reliefŭ, ce s'a constatatŭ că-lŭ are fundulŭ oceanuluĭ, este însuşĭ acela la care conduceaŭ de demultŭ încă datele oferite de dinamica terestră, căcĭ fundulŭ oceanuluĭ, fiindŭ acoperitŭ de apă, nu póte căpĕta reliefulŭ presentatŭ de continente aĭ cărora munţĭ, şesurĭ, văĭ şi podişurĭ sunt supuse în permanenţă la erosiunea apelorŭ curgĕtóre, a vicisitudinilorŭ de temperatură şi ale atmosfereĭ. Cu acéstă ocasiune sunt datorŭ a observa că, precum se va vedé şi maĭ departe, autorulŭ în tótă opera sa, pare a fugi de resultatele căpĕtate prin observaţiunile cele maĭ noue, şi a nu ţiné sémă de modificările aduse în vechile ideĭ ce dominaŭ altă dată în sciinţă.

In cele ce privescŭ partea din acestŭ capitolŭ relativă la distribuţiunea temperatureĭ pe suprafaţa globuluĭ, autorulŭ atribue neegalitatea de temperatură pentru aceeaşĭ latitudine numaĭ la causele orografice, pe carĭ autorulŭ le arată ca enumĕrate precedentŭ, dar carĭ în realitate n'aŭ fostŭ enumĕrate de locŭ, uitândŭ cu totulŭ că acéstă neegalitate este maĭ cu sémă produsă de acţiunea curentelorŭ oceanice şi atmosferice precum şi de dimensiunile continentelorŭ; dovadă de acésta sunt liniile isotermice din emisfera boreală, carĭ sunt împinse către nord de Golfstream în oceanulŭ Atlanticŭ şi Europa occidentală şi de Curo-Siro în celŭ Pacificŭ şi în restulŭ Americeĭ nordice, precum şi inflecţiunile acestorŭ liniĭ spre sudŭ în interiorulŭ Americeĭ nordice şi alŭ Siberieĭ influenţate de curentele atmosferice şi oceanice recĭ şi depărtate prin întinderea uscatuluĭ de apele calde ale oceanuluĭ.

In ceea ce privesce capitolulŭ ce tractéză despre Petrografie, acestŭ capitolŭ este de refăcutŭ în tóte părţile sale. Autorulŭ în întregŭ acestŭ capitolŭ nu ţine de locŭ sémă de progresele de totŭ felulŭ realisate în studiulŭ rocelorŭ, carĭ aŭ făcutŭ din petrografie o sciinţă specială, dându-se mijlóce sigure de a se puté recunósce constituţiunea acestorŭ roce, de a le distinge şi a le clasa cu esactitate, pre-

cum și pre acela de a deduce din constituțiunea loră atâtă genesa și evoluțiunea loră câtă și a elementeloră ce le constituescă, ducêndu-ne astfelă la concepțiunea și la resolvarea unora din cele maĭ înalte cestiunĭ ale Geologieĭ. Resultatele aduse de Sorby, Leythold, Vogelsang, Rosenbusch, Zirkel, Levy etc. în aceste privirĭ, sunt cu desĕvîrșire lăsate la o parte; influența loră nu se resimte de locă în lucrarea ce analisămă. De aicĭ vine că autorulă clasifică rocele eruptive în roce granitoide și porfirice și definesce într'ună modă neesactă aceste douĕ categoriĭ de roce. Totă din acésta resultă că autorulă dă în modă eronată constituțiunea și caracterele tuturoră speciiloră de roce pe carĭ le crede necesară de a le face cunoscute, și carĭ sunt granitulă, pegmatitulă, dioritulă, protogina, doleritulă, porfirulă feldspatică, porfirulă quarziferă, trachitulă, fonolĭtulă, obsidiena, pumitulă, serpentina, ofitulă și basaltulă; așa încât este cu neputință de a le recunósce de pe aceste caractere ce le dă. De aicĭ vine asemenea că cuvîntulă feldspată, ce este numele uneĭ familiĭ de minerale, este întrebuințată de autoră creptă numele unuĭ singură minerală, pe care-lă introduce în constituțiunea tuturoră roceloră precedente, pe când ele, ca și alte roce feldspatice, adică cu elementă feldspatică, sunt caracterisate prin ortoclasă, sanidină, oligoclasă, anortită, labradoră, etc, saă prin acele feldspatoide, precum sunt leucitulă și nefelina. Totă de aicĭ vine că constituțiunea dată de autoră granituluĭ se aplică și la liparită, acea a diorituluĭ și la sienită, a melafiruluĭ și la doleritulă. De aicĭ vină încă definițiunile greșite ale trachituluĭ și basaltuluĭ, pe carĭ nu le consideră ca roce semicristaline și prin urmare porfirice; că în fine nu arată care este diferența între substanța ce formézǎ basa porfiruluĭ feldspatică și a aceluia pre care-lă numesce quarziferă.

Pe lângă acestea, autorulă face o omisiune ce nu trebue făcută: elă nu face mențiune de nicĭ una din rocele eruptive, ce caracteriséză erupțiunile din Carpațĭ, precum sunt ditroitulă, miascitulă, dacitulă, banatitulă, propilitulă, andesitulă, etc., ce facă să se asemene aceste erupțiunĭ cu acele ale Anziloră, ale Nevadeĭ de California, ale Dofrinilоră și ale Uraluluĭ.

Rocele numite scisturĭ cristaline, ce jócă ună rolă atâtă de consi-

derabilŭ în structura scórţeĭ terestre, constituindŭ aprópe singure terenurile archaice, sunt abia enumĕrate; şi, uitândŭ cristalinitatea lorŭ, autorulŭ le numesce *scisturĭ argilóse,* denumire ce nu póte fi admisă nicĭ într'unŭ chipŭ, pentru totalitatea lorŭ aprópe, căcĭ numaĭ una din ele, cea maĭ superióră singură, pare a presenta elemente detritice în constituţiunea sa, şi aceste elemente potŭ a nu fi sedimentare ci numaĭ de alterare.

Autorulŭ, nu numaĭ că nu arată paralelismulŭ ce presintă aceste roce, din punctulŭ de vedere alŭ elementelorŭ ce le constituescŭ, cu rocele eruptive cristaline, dar nicĭ dă măcarŭ undeva descrierea lorŭ, nicĭ chiar când tractéză despre terîmurile archaice.

Totŭ asemenea şi rocele neeruptive, adîcă acele produse prin sedimentare saŭ în alte modurĭ, sunt necaracterisate pentru cea maĭ mare parte, şi nicĭ li se arată modulŭ de formaţiune. Rocele scistóse, pe carĭ autorulŭ le menţionéză în constituţiunea sistemelorŭ paleozoice, nu sunt menţionate în capitolulŭ petrografieĭ, şi pe lângă acésta ele nu sunt nicăirea definite. Spre a ne face însă o idee despre chipulŭ cum autorulŭ tractéză despre aceste roce este încă necesarŭ de a cita următorulŭ alineatŭ:

«Printre rocele calcaróse *de structură* (autorulŭ nu spune ce arŭ «puté fi asemenea roce) cele maĭ însemnate sunt calcarulŭ saca«roidŭ saŭ marmura de statue, calcarulŭ compactŭ saŭ marmura de «ornamente şi calcarulŭ litograficŭ, calcarulŭ *grosolanŭ* saŭ calcarulŭ «bunŭ pentru construcţiunĭ, calcarulŭ ooliticŭ, creta şi conglomeratele «calcarie,» roce ce nu sunt de locŭ definite şi nu presintă prin urmare nicĭ o utilitate de a fi studiate numaĭ cu numele, căcĭ acésta ar fi a încărca memoria spre a pune în ea cuvinte lipsite de sensŭ.

Totŭ astfelŭ urméză şi cu rocele pe carĭ le numesce siliciόse, căcĭ autorulŭ citéză unŭ mare numĕrŭ din ele fără a le defini, afară de o singură specie, *peatra de móră,* pe care însă o descrie într'unŭ modŭ ce se póte aplica maĭ curêndŭ tufuluĭ siliciosŭ. Apoĭ antracitulŭ, hulia, lemnitulŭ şi alte roce combustibile sunt lăsate fără a fi definite.

Capitolulŭ relativŭ la paleontologie este îndestulŭ de mulţumitorŭ, afară de legile numite de autorŭ *geologico-paleontologice,* din carĭ unele

sunt eronate. In adevěrŭ, legea primă anume: «Speciile fosile ale uneĭ «epoce nu aŭ trăitŭ nicĭ înainte nicĭ în urma aceleĭ epoce.» In acestŭ casŭ se află şi a doua lege, care este enunţată în modŭ eronatŭ.

In trécĕtŭ vomŭ nota încă o eróre ce s'a strecuratŭ în acestŭ capitolŭ, dar care nu trebue să esiste într'o carte şcolară. Autorulŭ scóte plantele monocotiledonate dintre cele fanerogame!

Materia tractată în capitolulŭ întitulatŭ *agenţiĭ esteriorĭ* este dispusă fără ordine. Autorulŭ, după ce în câte-va paragrafe tractéză despre acţiunea schimbărilorŭ de temperatură, de acţiunile distructive ale atmosfereĭ, lasă acestŭ subiectŭ spre a trece la studiulŭ dunelorŭ şi a gheţarilorŭ, a cărora formaţiune nu se póte esplica, fără o prealabilă cunoscinţă a unorŭ condiţiunĭ atmosferice, şi numaĭ după acésta reiea din noŭ studiulŭ acţiuneĭ temperatureĭ, alŭ atmosfereĭ şi alŭ apelorŭ de infiltraţiune. Elŭ nu se ocupă de locŭ de acţiunile apelorŭ curgĕtóre, ceea ce este o lacună regretabilă; căcĭ aceste acţiunĭ sunt dintre cele maĭ importante şi maĭ necesare de a fi cunoscute, căcĭ fără acţiunea lorŭ nu se póte esplica o mare parte din fenomenele geologice. Autorulŭ esplică într'unŭ chipŭ fórte greşitŭ modulŭ de formaţiune alŭ dunelorŭ, arătândŭ că ele sunt formate «de vêntulŭ ce suflă continuŭ despre uscatŭ, maĭ cu sémă în timpulŭ ḑileĭ.» Aserţiune îndoitŭ de greşită, căcĭ vênturile în timpulŭ ḑileĭ la ţĕrmulŭ măreĭ suflă despre mare către uscatŭ; apoĭ, dacă dunele arŭ fi formate prin vêntulŭ ce suflă dela uscatŭ spre mare, ele n'arŭ puté înainta în continentŭ, după cum maĭ apoĭ însuşĭ autorulŭ este siltŭ a afirma acéstă progresiune, apoĭ acţiunea prin care se forméză dunele şi modulŭ progresiuneĭ lorŭ sunt cu totulŭ lăsate la o parte.

Este asemenea regretabilŭ că autorulŭ nu tractéză de locŭ despre sedimentarea marină, cestiune care este de mare interesŭ pentru geologie, şi care a fostŭ unulŭ din scopurile urmărite de savanţiĭ de pe vasele însărcinate cu esplorarea ştiinţifică a oceanuluĭ şi maĭ alesŭ de aceĭ de pre Challenger, şi în urma studiilorŭ cărora s'aŭ căpĕtatŭ ideĭ pe atâtŭ de importante pe câtŭ şi de neaşteptate, căcĭ ne-a făcutŭ a interpreta cu totulŭ alt-felŭ decât maĭ înainte depositele sedimentare ce constituescŭ scórţa terestră.

De asemenea în paragrafele relative la construcțiunile madreporice autorulŭ nu ține sémă de resultatele aduse de cercetările savanțilorŭ de pe Challenger, și susține teoria formațiuneĭ atollurilorŭ date de Darwin, care a fostŭ profundŭ modificată de aceste cercetărĭ.

Capitolulŭ relativŭ la cutremurele de pămîntŭ este cu totulŭ lipsitŭ de caracterulŭ științificŭ. Elŭ constă maĭ cu sémă în narațiunĭ de catastrofele produse de cutremurele de pămîntŭ cele maĭ cunoscute, fără a le cita și marca în scopŭ de a arăta fenomenele ce conducŭ la o teorie a cutremurelorŭ. Autorulŭ dă o idee greșită despre natura mișcărilorŭ seismice; elŭ susține că aceste mișcărĭ constaŭ în sguduirĭ maĭ multŭ saŭ maĭ puținŭ marĭ ce încércă cója globuluĭ, și de îndată, fără a arăta faptele determinante, autorulŭ dă dreptŭ causă a cutremurelorŭ «*agitațiunea vaporilorŭ saŭ a gazelorŭ de diferite naturĭ ce se* «*află condensate supt cója globuluĭ saŭ prin unele cavitățĭ sub*-«*terane*», formulă lipsită de înțelesŭ și cu totulŭ alta decât acea către care tindŭ observațiunile făcute până acum.

Apoĭ, cătândŭ a caracterisa sguduiturile, autorulŭ arată, ca altă dată Beudent, că «ele constaŭ în *oscilațiunĭ* orizontale saŭ verticale (care ar fi maĭ periculóse) saŭ în *oscilațiunĭ circulare*», uitândŭ că oscilațiunile orizontale sunt imposibile în scórța terestră decât numaĭ cu condițiunea de rupturĭ profunde, carĭ arŭ isola cu totulŭ de restulŭ scórțeĭ partea ce osciléză. Apoĭ susține (póte prin o greșélă de tiparŭ) că aceste oscilațiunĭ potŭ avé o repejune de 4 metri pe secundă. Autorulŭ nu arată de locŭ că cutremurele constaŭ în simple vibrațiunĭ ale scórțeĭ terestre și prin urmare nicĭ cată a demonstra prin faptele observate aceste vibrațiunĭ. Elŭ nu arată influența tĕrîmuluĭ și a catenelorŭ de munțĭ asupra propagațiuneĭ cutremurelorŭ, nu atinge de locŭ cestiunea focularuluĭ inițialŭ alŭ acestorŭ sguduirĭ, nicĭ epicentrele lorŭ, nicĭ menționéză mijlócele prin carĭ s'aŭ încercatŭ a se determina adâncimea focularuluĭ și posițiunea ipocentruluĭ.

Subdivisiunea ce face între cutremure, împărțindu-le în generale și parțiale, nu este sciinţifică; de asemenea subdivisiunea lorŭ în cutremure terestre si submarine nu este nicĭ posibilă, nicĭ utilă. Multŭ maĭ utilŭ ar fi fostŭ de a se arĕta efectele cutremurelorŭ asupra apelorŭ

oceanice. Autorulŭ nu menţionéză de locŭ pentru ce sunt ţĕrĭ, carĭ nu sunt maĭ de locŭ încercate de cutremure, precum este spre esemplu Prusia, care, deşi cuprinsă în perimetrulŭ unuĭ mare cutremurŭ plutonicŭ, acesta nu a fostŭ simţitŭ la suprafaţă prin nicĭ unŭ faptŭ apreciabilŭ. De asemenea autorulŭ nu menţionéză nicĭ esplică pentru ce cutremurele nu sunt resimţite la o adâncime maĭ mare de 100 metri, pe când la suprafaţă ele esercită efectele cele maĭ marĭ.

Autorulŭ urméză acelaşĭ sistemŭ şi în capitululŭ ce tractéză despre vulcanĭ, presentândŭ aceleaşĭ lipsurĭ şi aceaşĭ trecere cu vederea asupra faptelorŭ şi ideilorŭ venite recentŭ în sciinţă, menţinêndu-se în vagŭ şi terminândŭ prin naraţiunĭ de eruperĭ vulcanice făcute fără scopŭ sciinţificŭ.

Vulcaniĭ sunt împărţiţĭ în activĭ şi stinşĭ, fară a da caracterele de pe carĭ se potŭ recunósce aceste douĕ categoriĭ de vulcanĭ, ceea ce ar fi fostŭ pe lângă altele imposibilŭ, căcĭ în urma erupţiuneĭ Genung-Gelungunguluĭ şi a studiilorŭ făcute asupra vulcanilorŭ din Iava, este fórte greŭ de a se admite vulcanĭ stinşĭ. Vesuvulŭ însuşĭ, înainte de erupţiunea sa din anulŭ 79, putea fi consideratŭ ca stinsŭ, şi prin urmare nimicŭ nu ne póte asigura că, spre esemplu, vulcaniĭ din Siebengebirge nu vorŭ reveni la activitate.

Vulcaniĭ sunt împărţiţĭ încă de autorŭ în vulcanĭ activĭ, în salze şi în solfatare. Elŭ definesce vulcaniĭ activĭ într'unŭ modŭ prin care esclude dintre aceştĭ vulcanĭ nu numaĭ solfatarele dar încă şi pe vulcaniĭ carĭ, precum este vulcanulŭ del Agua, nu emitŭ în erupţiunea lorŭ decât colóne de apă clocotită. Autorulŭ uită starea stromboliană a vulcanilorŭ şi nu ḑice asemenea nimicŭ despre vulcaniĭ carĭ, ca Şangaĭ, sunt într'o erupţiune continuă.

Autorulŭ, trecêndŭ apoĭ la descrierea clădirilorŭ maĭ multŭ saŭ maĭ puţinŭ conice, pe carĭ vulcanicitatea terestră le construesce împrejurulŭ orificiuluĭ canaluluĭ de erupţiune, şi cărorŭ clădirĭ se dă ordinarŭ numele de vulcanĭ, dă într'unŭ modŭ obscurŭ şi necompletŭ descrierea constituţiuneĭ lorŭ. Aceste clădirĭ variéză în constituţiunea lorŭ; unele constaŭ în simple conurĭ şi se numescŭ de aceea vulcanĭ simpli, iar altele presintă o structură multŭ maĭ complicată, vulcanĭ com-

plexĭ saŭ strato-vulcanĭ. Aceştĭ din urmă sunt aceĭ ce presintă celŭ maĭ mare interesŭ şi aŭ datŭ locŭ la o mulţime de discuţiunĭ şi studiĭ carĭ aŭ adusŭ resultate importante pentru cunóscerea fenomenelorŭ vulcanice, şi apoĭ în acestŭ casŭ sunt vulcaniĭ ceĭ maĭ cunoscuţĭ, precum sunt: Vesuvulŭ, Etna, Ecla, vulcanulŭ Tenerifeĭ, Pichincha, Cotopaxi etc. Autorulŭ nicĭ nu-ĭ semnaléză măcar, ci se mărginesce a descrie numaĭ pe ceĭ simpli, lăsândŭ a se subînţelege că toţĭ vulcaniĭ ar presenta numaĭ acéstă constituţiune. Apoĭ elŭ nu arată nicĭ diferenţele de constituţiune a acestorŭ vulcanĭ simpli.

Autorulŭ trece apoĭ la fenomenele ce precedŭ şi acele carĭ însoţescŭ erupţiunile, însă confundă aceste fenomene cu înseşĭ erupţiunile vulcanice, ceea ce introduce o confusiune, ce nu póte fi permisă într'o carte şcolară; nu esplică bine causele detunăturilorŭ ce se audŭ în vulcanĭ în timpulŭ erupţiunilorŭ, şi susţine că electricitatea, ale căreĭ esplosiunĭ se vĕdŭ în colóna de erupţiune, pe care autorulŭ o arată ca colónă de fumŭ, provine din ciocnirile şi frecările materiilorŭ emise, şi acésta fără a arĕta pentru ce. Autorulŭ definesce apoĭ lapilele, bombele vulcanice şi scoriile, fără de a arăta modulŭ cum se producŭ. Tractândŭ despre lavă, elŭ nu arată proprietăţile eĭ fisice, nicĭ gazurile ce cuprinde şi nicĭ unulŭ din fenomenele şi particularităţile ce presintă curentele de lavă în propăşirea lorŭ, încât s'ar crede că aceste curente ar puté sĕmĕna cu curentele de apă. De asemenea autorulŭ nu arată de locŭ nicĭ constituţiunea lavelorŭ nicĭ diferenţele ce esistă între ele pentru diferiţiĭ vulcanĭ.

Fumarolele sunt menţionate subt numele de fumŭ, ceea ce este o greşală, fiindŭ-că cuvîntulŭ de *fumarole* a devenitŭ sciinţificŭ şi este întrebuinţatŭ în tóte limbele. Autorulŭ pare a nu le da nicĭ o importanţă. Elŭ nu menţionéză de locŭ punctele lorŭ de emisiune, nicĭ constituţiunea lorŭ, nicĭ modulŭ cum variéză acéstă constituţiune după punctele lorŭ de emisiune, cu tóte că fumarolele sunt de o importanţă fundamentală, căcĭ numaĭ ele ne presintă mijloculŭ de a ne da sémă de causa fenomenelorŭ vulcanice şi a vulcanicităţeĭ terestre în generalŭ. Şi de aicea vine că maĭ apoĭ autorulŭ atribue acéstă causă la intrusiunea apelorŭ oceanice în interiorulŭ masseĭ topite de subt scórţa

terestră, opiniune cu totulŭ abandonată în urma studiilorŭ făcute asupra fumarolelorŭ cât și asupra altorŭ fenomene vulcanice.

Autorulŭ asemenea greșesce când susține că este analogie între salze și între geyzerĭ, căcĭ tóte faptele și fenòmenele sunt cu totulŭ altele în aceste douĕ manifestațiunĭ. Geyzeriĭ și stockriĭ sunt unŭ productŭ directŭ alŭ vulcanicitățeĭ terestre, precând salzele sunt resultatulŭ emanațiunilorŭ de idrogenŭ carbonatŭ; și apa rece ce cuprinde dejecțiunile lorŭ nu este de locŭ influențată de căldura centrală a globuluĭ. Apoĭ esplicațiunea intermitențeĭ erupțiunilorŭ în geyzerĭ și în stockri (aceștĭ din urmă nemenționațĭ de autorŭ) este confusă și eronată, ea nu este acea dată de Bunsen, care este universalŭ admisă și care a permisŭ luĭ Tyndall de a face pentru usulŭ școlelorŭ geyzerĭ și stockri artificialĭ.

Să abordămŭ acum partea a treia a opuluĭ ce ne preocupă și care este întitulată: *clasificațiunea cójeĭ globuluĭ*, titlu ce ni se pare că nu are nicĭ unŭ înțelesŭ, dar sub care se tractéză în realitate despre stratigrafie.

Nu putemŭ încerca de a face analisa amĕnunțită asupra diverselorŭ cestiunĭ ce ar presenta diferitele sisteme stratigrafice, despre carĭ se tractéză în acéstă parte, căcĭ acésta ar fi prea lungŭ. Ne vomŭ mărginì maĭ multŭ la generalitățĭ.

In primulŭ locŭ, credemŭ că s'a datŭ o prea mare estensiune acesteĭ părțĭ, căcĭ ea ocupă, împreună cu figurile paleontologice de carĭ este însoțită, maĭ bine de o jumĕtate din cartea întrégă, cea ce este prea multŭ, căcĭ scopulŭ uneĭ cărțĭ de geologie destinate pentru școlele secundare nu trebue să tindă a face specialiștĭ, nicĭ a desgusta pe elevĭ de sciință, făcênd'o nesuferită prin munca cu care trebue chinuită memoria spre a fixa în ea pe cea maĭ dificilă dintre materiĭ, ci trebue a se mărginì numaĭ la scopulŭ principalŭ, acela de a se da școlarilorŭ o idee esactă și clară despre chipulŭ cum se deduce din studiile stratigrafice istoria ereĭ sedimentare a pămîntutuĭ, de a li se presenta unŭ conspectŭ precisŭ despre subdivisiunile făcute în tĕrêmurĭ, și rațiunile ce ducŭ la aceste subdivisiunĭ, schimbările făcute în întinderea și situațiunea mărilorŭ și a uscaturilorŭ în decursulŭ erelorŭ geologice, și despre evoluțiunea

marilorŭ grupe de animale și vegetale ce se află cuprinse în interiorulŭ depositelorŭ sedimentare. Apoĭ tóte aceste cestiunĭ trebuescŭ expuse cu metódă și în marginĭ carĭ să faciliteze imprimarea lorŭ în spiritulŭ școlarilorŭ. Autorulŭ nu face de locŭ usŭ de secțiunĭ geologice, carĭ singure preciséză sensulŭ subdivisiunilorŭ stratigrafice și ajută memoria. Unŭ cursŭ de geologie lipsitŭ de secțiunĭ geologice séměnă, după părerea nóstră, cu cristalografia lipsită de figurĭ saŭ cu chimia fără formule. De aicĭ provine în parte dimensiunea dată textuluĭ și lipsa de precesiune dată sistemelorŭ și altorŭ subdivisiunĭ stratigrafice. Autorulŭ reduce descrierea diverselorŭ sisteme și subdivisiunĭ ale acestora la o simplă citațiune de roce, care sunt maĭ totŭ acele pentru fie-care subdivisiune, și una enormă de speciĭ caracteristice, de genurĭ și de familiĭ etc., de animale saŭ vegetale, ce umplu tóte paginele; așa încât, cu tótă ostenéla ce și-ar da unŭ școlarŭ, elŭ nu va parvenì a fixa în memoria sa, și încă distribuite după subdivisiunĭ, o așa enormitate de numirĭ. Aceste împrejurărĭ vorŭ fi de sigurŭ causa care va face pe profesoriĭ secundarĭ de a nu admite acéstă carte în școlĭ.

Este adevěratŭ că nu se póte studia stratigrafia, nicĭ a se arěta evoluțiunea animalelorŭ și a vegetalelorŭ, fără a denumi aceste ființe; dar pentru unŭ cursŭ secundarŭ este prea suficientŭ de a se menționa genurile, familiile și ordinele marcante; și nu trebue a se recurge la speciĭ, decât atuncĭ când ele se impunŭ, cea ce este în destulŭ de rarŭ.

In ceea ce privesce modulŭ cum sunt tractate deosebitele subdivisiunĭ stratigrafice, credŭ că potŭ da o idee despre ele, analisândŭ numaĭ câte-va. Vomŭ începe cu grupa archaică.

Autorulŭ arată că acestŭ terenŭ este compusŭ din scisturĭ cristaline, menționéză numele celorŭ maĭ însemnate din ele, dar nu arată și constituțiunea lorŭ. Acésta face ca cuvintele de micacistŭ, gneiss etc., sunt cuvinte ce nu represintă nimicŭ, și acésta este după părerea nóstră o lacună imensă, căcĭ pe de o parte ea privéză studiulŭ de cunoscință fundamentală care este acea a părțilorŭ constitutive, iar pe de alta face imposibilă comparațiunea dintre scisturile cristaline și dintre ro-

cele cristaline eruptive vechĭ, carĭ aŭ aceeașĭ constituțiune mineralogică Spre a esplica modulŭ de formare a acestuĭ tĕrêmŭ, autorulŭ admite ipoteza că aceste scisturĭ cristaline aŭ fostŭ dintâiŭ straturĭ sedimentare carĭ s'aŭ cristalisatŭ prin acțiunea uneĭ recrudescențe de căldură în partea superficială a globuluĭ. Orĭ-cât ar fi de discutabilă acéstă ipoteză, în cât timpŭ originea lorŭ nu este completŭ demonstrată, liberŭ este unuĭ autorŭ de a o admite, însă totŭ trebue citate câte-va fapte pe carì ea s'ar întemeia. Apoĭ autorulŭ nu arată modulŭ de zăcere alŭ diverselorŭ minerale metalifere în interiorulŭ acestuĭ tĕrêmŭ, căcĭ nu este suficientŭ de a se arĕta că ele forméză vine și filóne. De asemenea elŭ greșesce când ḑice că scisturile archaice în Suedia și în Rusia sunt orizontale, căcĭ se scie că în Norvegia, Suedia și Finlanda, scisturile cristaline sunt verticale și aŭ direcțiunea de la nordŭ spre sudŭ. Cât despre cele ce privescŭ distribuțiunea grupeĭ archaice în România, ea este esactă și de multŭ timpù cunoscută prin lucrările luĭ Ackner, Bernard, Cotte, Peters și alțiĭ, carĭ aŭ marcatŭ chiar pe charte existența și întinderea maselorŭ ce forméză acéstă grupă de terenurĭ în România, și pentru o asemenea cestiune celŭ puținŭ este o datorie de a menționa pe predecesoriĭ noștri, chiar într'o carte elementară.

In ceea ce privesce depositele sedimentare, autorulŭ admite patru sisteme paleozoice. Elŭ încorporéză tĕrêmulŭ cambrianŭ în celŭ silurianŭ, așa încât cambrianulŭ și cu o parte a silurianuluĭ arŭ forma siluriculŭ inferiorŭ; cu alte cuvinte, acestŭ etajŭ ar fi constituitŭ din anelidianŭ, din paradoxidianŭ și din olenidianŭ, precum îlŭ admitŭ Hicks și Lapworth în Anglia, Linarson în Suedia și Kierulf în Norvegia. Insă autorulŭ iea ca tipŭ pentru acestŭ etajŭ siluriculŭ din centrulŭ Boemieĭ, și acésta ne face a ne îndoì, dacă amŭ nimeritŭ intențiunea autoruluĭ, căcĭ cambrianulŭ saŭ silurianulŭ inferiorŭ în Boemia este necompletŭ și prin urmare nu putemŭ sci ce este silurianulŭ inferiorŭ alŭ autoruluĭ. In adevĕrŭ elŭ este representatŭ în Boemia prin grauwaekele și scisturile de Pzrbram ce corespundŭ, numaĭ cu partea inferióră a anelidranuluĭ, adică cu cea numită de Caerfai, și lipsesce încă și seria solvă saŭ Reviniană ce vine immediatŭ de-asupra. De

asemenea lipsescŭ din Bohemia asisele de Maentwrog, de Festiniog, Dolgely, etc., prin urmare maĭ totŭ olenidianulŭ, și există numaĭ paradoxidianulŭ saŭ menevianulŭ ce zace directŭ pe depositele de Przbram. Pentru claritate și pentru precisiune era maĭ bine a se lua cambrianulŭ din Țara Galilorŭ și a se însoțì de secțiunea necesară spre a se fixa faptele. Autorulŭ, în locŭ de acésta, enumĕră o sumă de roce aflătóre în sistema silurică, ce nu sunt caracteristice, și preste 35 de speciĭ de fosile caracteristice, pe când nu era nevoe decât de câte-va genurĭ și familiĭ saŭ ordine spre a fi cu desĕvêrșire caracterisate tóte asisele și a presenta și tóte caracterele fundamentale ale fauneĭ siluriane.

In acelașĭ modŭ sunt tractate tóte sistemele sedimentare. In tóte, partea substanțială se reduce la o citare de numeróse speciĭ de fosile, care pe de o parte este nesuficientă pentru a face cu ele unŭ geologŭ saŭ spre a determina posițiunea stratigrafică a unorŭ păturĭ sedimentare date, iar pe de alta aceste fosile presintă unŭ numĕrŭ cu totulŭ exorbitantŭ pentru scopulŭ studiilorŭ secundare, astŭ-felŭ cum sunt de înțelesŭ. Ele nu parŭ a avé altŭ scopŭ, ne fiindŭ legate de o cestiune sciințifică de ordinea cerută de numitele studiĭ, decât de a face inabordabilă partea stratigrafică a cărțeĭ ce analisămŭ. Pentru alte sisteme, aceste speciĭ sunt urcate la unŭ numĕrŭ încă și maĭ mare, astŭ-felŭ, pentru carboniferŭ sunt citate peste 50, în eocenŭ peste 70, în cretaceŭ 100, asemenea peste 100 în miocenŭ, iar în jurasicŭ peste 120.

Astŭ-felŭ sunt neajunsurile de diverse felurĭ ce presintă cartea *Elemente de Geologie*. Ele sunt după părerea nóstră, fórte grave, arŭ avé o influență desavantagiósă pentru instrucțiunea nóstră secundară, când ea ar fi premiată de către Academie, și de aceea subscrisulŭ este silitŭ a conchide la respingerea eĭ de la premiŭ.

Terminândŭ, sunt datorŭ a mărturisì că am primitŭ cu mare dificultate însărcinarea de a face acestŭ raportŭ, dar a trebuitŭ, în urma stăruințelorŭ colegilorŭ meĭ, a mĕ decide și a-mĭ face datoria în consciință.

G. G. Meitani, *Studie asupra Constituțiuneĭ Românilorŭ, saŭ explicarea pac tuluĭ nostru fundamentalŭ din 1 Iuliŭ 1866. Fasc. XIII și XIV. Bucurescĭ 1890.*

Raportŭ de d-lŭ **G. Barițiŭ.**

Acestŭ opŭ voluminosŭ a începutŭ să apară în fascicule de câte 17—18 cóle in-8° maĭ întâĭ în anulŭ 1880. In prefațiunea din acelŭ anŭ autorulŭ promisese 14 fascicule, carĭ să cuprindă explicarea întregeĭ Constituțiunĭ a Româniеĭ, care fusese votată în 133 articole și sancționată în 1866.

Astădĭ, după 10 anĭ de labóre încordată și după ce acestŭ pactŭ fundamentalŭ maĭ fusese supusŭ, în 1884, la o revisiune esențială în uniĭ articolĭ aĭ sĕĭ, studiulŭ d-luĭ Meitani cu fascicolele din urmă XIII și XIV, stă întregŭ dinaintea nóstră, saŭ maĭ esactŭ, acela se află întregŭ în mânile publiculuĭ cetitorŭ competentŭ în materie.

Autorulŭ maĭ concursese de repețite orĭ la premiile academice dintr'unŭ anŭ într'altulŭ, după cum îĭ eșiaŭ fascicole de sub tiparŭ dela alŭ VI-lea înainte. Voința comisiunilorŭ respective de câte 9 membri a fostŭ, că recensiunea acesteĭ cărțĭ în părțile sale să-mĭ fie comisă totŭ-d'a-una mie, prin urmare am fostŭ obligatŭ a cetì fascicolele unulŭ după altulŭ, pentru ca să-mĭ potŭ forma și stabili opiniunea mea despre valórea lorŭ în consciință.

Din rapórtele mele presentate Academieĭ asupra acestuĭ studiŭ, pre cât de vastŭ pe atâtŭ de greŭ, și trecute în *Analele* eĭ, se póte vedé că eŭ am recomandatŭ totŭ-d'a-una premiarea luĭ; însă totŭ-d'a-una s'a observatŭ, că în casurĭ precum este și acesta, este bine ca să așteptămŭ apariţiunea opuluĭ întregŭ atât pentru că Constituțiunea fiindŭ una unică, părțile sale, articoliĭ sĕĭ staŭ în cea maĭ strînsă legătură uniĭ cu alțiĭ, cât și ca să cunóscemŭ care este opiniunea definitivă, convicțiunea sa patriotică intimă despre valórea și vitalitatea acesteĭ Constituțiunĭ a Româniеĭ.

Prea bine; acum însă este acilea ora în care condițiunile puse fiindŭ împlinite, Academia îșĭ póte enunța verdictulŭ sĕŭ despre valórea și meritulŭ desŭ citatuluĭ opŭ: Studie asupra Constituțiuneĭ Românilorŭ.

Eŭ, provocatŭ din noŭ și cu totulŭ pe neașteptate, că să maĭ facŭ odată parte din comisiunea de 9 membri, am cititŭ și aceste două fascicole din urmă cu acea luare aminte de care maĭ potŭ dispune în etatea acésta. Examinândŭ maĭ alesŭ conclusiunile autoruluĭ relative la Constituțiunea întrégă, aflaĭ cu adevĕrată satisfacțiune, că autorulŭ, în ceea ce concerne judecata sa relativă la vitalitatea pactuluĭ fundamentalŭ, se află în deplinŭ acordŭ cu vederile și cu voința corpurilorŭ legislative-constituante din aceĭ anĭ, cu singura observare că în 1884 era bine să nu se facă de locŭ unele modificărĭ și respective ștergerĭ, precum de es: Art. 121 despre *Garda cetățénă*, care după autorŭ nu ar fi trebuitŭ desființată.

«Ḑece anĭ de o lucrare continuă, ḑece anĭ de o lucrare neîntre-«ruptă, Dumineca, sĕrbătóre, Crăciunulŭ, Paștĭ, chiar ḑiua de 23 Apri-«lie nu fu cruțată; o singură ḑi nu venia dela Dumneḑeŭ, fără ca orele «hotărîte acestuĭ travaliŭ să nu fie consacrate cercetărilorŭ ce mi-am «impusŭ.» Așa se exprimă autoruluĭ în fascicolulŭ din urmă la pag. 8, iar maĭ departe adaugă: «Câte tempeste nu încercară să înece și hotărî-«rea mea și forțele mele și lucrarea ce desĕvêrșiamŭ treptatŭ, ce în-«dreptamŭ liniștitŭ, modestŭ dar fără temere, spre țĕrmulŭ ce zăriamŭ, «în depărtare»; apoĭ maĭ la vale: «Câte critice nedrepte, câte surîsurĭ «desprețuitóre nu amŭ avutŭ să suferŭ, dela cine? *de la ceĭ carĭ nu aŭ cititŭ.*»

Eŭ din parte-mĭ daŭ deplinŭ creḑĕmîntŭ acesteĭ observațiunĭ dureróse a d-luĭ Meitani. Este adică prea bine cunoscutŭ că în epoca în care trăimŭ se află și la noĭ destuĭ *Zoili* între așa numițiĭ literațĭ, carĭ, fie din ura personală saŭ din'o vanitate grețósă de a voì să figureze ca ómenĭ de spiritŭ, cutéză a vorbì saŭ a și scrie cu disprețŭ despre lucrările altora, pe carĭ necum să le fi cetitŭ vre-odată, dar nicĭ nu le-aŭ vĕḑutŭ cu ochiĭ lorŭ; autorulŭ însă simte acea consolațiune în sufletulŭ sĕŭ, că după cum singurŭ ne spune, «câțĭ aŭ ci-«titŭ l'aŭ îmbărbătatŭ și aŭ recunoscutŭ sacrificiulŭ de timpŭ și de cer-«cetare ce a depusŭ în acéstă lucrare. Celorŭ din urmă le mulțumesce «cu recunoscință; celorŭ întâiŭ le iartă erorile lorŭ și trece înainte.»

A mĕ demite maĭ afundŭ în apreciarea celorŭ două fascicule din

urmă ar însemna că am să recapitulezŭ maĭ întâĭ cuprinsulŭ celorŭ 12 fascicule anteriore, se numĕrŭ și mulțimea celorŭ maĭ renumițĭ scriitorĭ europenĭ pe carĭ îĭ consultase autorulŭ în ceĭ ḍece anĭ aĭ activitățeĭ sale, cu alte cuvinte, că voiŭ să răpescŭ Academieĭ celŭ puținŭ doue ore dintr'o ședință; eŭ însă credŭ că astă-dată ne putemŭ considera ca scutițĭ de o lucrare cum ar fi acésta.

Opulŭ autoruluĭ este întregŭ în mânile publiculuĭ competentŭ; și eŭ îmĭ aducŭ aminte, că pre când d-lŭ Meitani îșĭ presentase maĭ întâĭ cincĭ fascicule din opulŭ sĕŭ la Academie, edițiunea primă din ceĭ dintâĭ treĭ fasciculĭ se și trecuse, așa că noĭ ceĭ de peste munțĭ la cererile nóstre primiserămŭ rĕspunsŭ ca să așteptămŭ întregirea cărțiĭ din edițiunea a doua, pe care jurisconsulțiĭ noștri și amiciĭ sciințelorŭ de statŭ o aștéptă cu stăruință.

Așa decĭ verdictulŭ favorabilŭ opuluĭ publicatŭ de d-lŭ Meitani este enunțatŭ în modŭ practicŭ de către mulțimea bărbațilorŭ specialĭ în materie, și mie nu-mĭ rĕmâne decât să-mĭ repetŭ votulŭ meŭ din alte sesiunĭ, cerêndŭ ca Academia să binevoiască a onora prin votulŭ sĕŭ *Studiele asupra Constituțiuneĭ Românilorŭ* cu premiulŭ Ioanŭ Eliade saŭ încaĭ Năsturelŭ-Herescu.

C. G. Dissescu, *Cursŭ de dreptŭ publicŭ românŭ. Dreptŭ Constituționalŭ. Vol. I, II. Bucurescĭ 1890.*
Raportŭ de d-lŭ **Gr. G. Tocilescu.**

Domnilorŭ Colegĭ,

Insărcinatŭ de d-vóstră, ca să cercetezŭ opera d-luĭ C. G. Dissescu, *Cursŭ de dreptŭ publicŭ românŭ,* presentatŭ la concursulŭ pentru premiulŭ Năsturelŭ-Herescu, am onórea a vĕ comunica cele ce urméză:

Cursulŭ de dreptŭ publicŭ românŭ, conține 45 de lecțiunĭ rostite de d-lŭ Dissescu ca profesorŭ la Facultatea de dreptŭ din Bucurescĭ în anulŭ școlarŭ 1889—90. Aceste lecțiunĭ, stenografiate de elevulŭ sĕŭ

d-lŭ M. A. Dumitrescu și revĕḑute de autorŭ, sunt frumosŭ și cu multă îngrijire tipărite în douĕ volume, pagine 786 in-8°.

Spre deosebire de scrierile obicĭnuite asupra dreptuluĭ constituționalŭ, lucrarea de față ne presentă, în loculŭ aridităţeĭ tecnice, inerentă cărţilorŭ divisate și subdivisate în capitole, paragrafe, alineate, o lectură ușóră, plăcută și atrăgĕtóre prin căldura expresiuneĭ și spontaneitatea uneĭ expunerĭ orale.

Metodulŭ alesŭ de autorŭ este celŭ raționalŭ, iar nu celŭ exegeticŭ.

In locŭ de a ne da, cea ce ar fi fostŭ maĭ ușorŭ, unŭ simplu și migălosŭ comentariŭ alŭ Constituțiuneĭ, analisândŭ articolŭ cu articolŭ, rupêndŭ la fie-care momentŭ lanțuluĭ ideilorŭ, pentru ca să grămădéscă detaliĭ isolate și inutile și să pérḑă vederile întreguluĭ și principiile generale carĭ domină materia, d-lŭ Dissescu ne dă unŭ tractatŭ sinteticŭ, grupéză principiile înrudite, și cu vederĭ înalte se urcă la sorgintea lorŭ, făcêndŭ astŭ-felŭ adevĕrată sciință, care nu consistă în regule fragmentate, ci în armonia lorŭ: *la science est l'harmonie des règles.*

Opera se póte divide în treĭ părți: în cea dintâĭ, pe care amŭ puté-o numì *filosofică,* autorulŭ expune cu unŭ rarŭ talentŭ, cu deplină competință, cu claritate și precisiune, filosofia politică a statelorŭ antice: India, China, Persia, Grecia și Roma, influența creștinismuluĭ asupra statuluĭ, ideile de organisare socială în evulŭ mediŭ și în epoca renașterеĭ, doctrina luĭ Machiavel, Hubert, Languet, Bacon, Hobbes, Montesquieu, Kant, Rousseau, Conta și altorŭ filosofĭ și reformatorĭ, până în ḑilele nóstre, arătândŭ în acelașĭ timpŭ și natura legilorŭ esențiale pe carĭ se baséză organisarea socială.

Conclusiunea finală a expunereĭ acestorŭ diferite sisteme este, după autorŭ, că «în organisarea socială trebue să tindemŭ continuŭ a ne «conforma cu natura lucrurilorŭ, păstrândŭ câtŭ se póte maĭ multŭ «puritatea legiĭ natureĭ.»

In partea a doua, pe care amŭ numì-o *istorică,* după-ce arată cum s'aŭ formatŭ statele și care a fostŭ evoluțiunea fatală prin care aŭ trebuitŭ ele să trécă, d-lŭ Dissescu face istoriculŭ tuturorŭ constituțiunilorŭ antice și moderne: ale Indieĭ, Egiptuluĭ, Persieĭ, Ebreilorŭ, Grecilorŭ

și Romanilorŭ, a principalelorŭ state din Europa și America: Francia, Anglia, Italia, Germania, Elveția, Austro-Ungaria, Rusia, Turcia, Statele-Unite, insistândŭ cu multă competință asupra istoriei constituționale a Romeĭ, ca și asupra costituțiunilorŭ franceză, engleză și americană.

Venindŭ la țéra nóstră, autorulŭ espune evoluțiunile instituțiunilorŭ nóstre politice din cele maĭ vechĭ timpurĭ până astădĭ, utilisândŭ cu discernĕmîntŭ și critică materialele publicate ce i-aŭ statŭ la îndemână.

In fine, în partea a treia, pe care amŭ numi-o *propriŭ-juridică*, sunt expuse și desvoltate principiile dreptuluĭ constituționalŭ românŭ actualŭ, Constituțiunea din 1866 cu revisuirile din 1879 și 1884, materie ce ocupă paginele 278 până la fine.

Cum se póte vedé, primele două părțĭ servă ca introducere și ca pregătire la studiulŭ specialŭ alŭ Constituțiuneĭ române, și în acésta tocmaĭ consistă meritulŭ lucrăreĭ d-luĭ Dissescu, superioritatea metoduluĭ sĕŭ, care-ĭ permite a pune și a deslega problemele cele maĭ grele cu o claritate și siguranță surprinḑĕtóre și a ridica resultatele la formule precise și bine hotărîte.

Grație spirituluĭ sĕŭ eminamente observatorŭ, pĕtrunde adâncŭ în taina fenomenelorŭ sociale și a mediuluĭ în care ele se producŭ, se afirmă și se transformă

Insemnătatea ce acordă istorieĭ nu póte fi decât justificată, pentru că nu există o călĕuză maĭ sigură decât experiența timpurilorŭ trecute și comparațiunea celorŭ ce se petrecŭ aiurea în timpurile moderne. «Cercetândŭ și analisândŭ trecutulŭ» ḑice d-lŭ Dissescu (pag. 25) «vomŭ puté aprecia și judeca maĭ cu competință, maĭ cu folosŭ, starea «de astăḑĭ a instituțiunilorŭ nóstre politice și administrative.»

Architectura politică nu póte clădì instituțiunĭ temeinice și bine-făcĕtóre decât făcêndŭ apelŭ, în primulŭ rîndŭ, la elementulŭ istoricŭ experimentalŭ. *Aristotelŭ,* celŭ maĭ vastŭ și pĕtrunḑĕtorŭ geniŭ, pe care l'a avutŭ omenîrea în materie politică și socială, era atâtŭ de convinsŭ de acestŭ adevĕrŭ, în cât se scie că a trebuitŭ să studieze 158 constituțiunĭ, ca să scrie cartea luĭ despre *politică.*

Nu urméză însă de aci, că învĕțămintele școleĭ istorice arŭ fi în-

destulătóre prin ele însĕşĭ şi că studierea elementuluĭ *filosoficŭ* ar fi de prisosŭ.

Adevĕratulŭ studiŭ alŭ organisăreĭ sociale nu trebue să fie unilateralŭ; elŭ trebue făcutŭ din amêndouĕ punctele de vedere. Cu dreptŭ cuvîntŭ dice d-lŭ Dissescu (pag. 27) «Noţiunea filosofică a omuluĭ şi a societăţeĭ, cunóscerea raporturilorŭ carĭ légă pe omŭ de societate, ne arată adevĕrata basă a organisaţiuneĭ sociale. Numaĭ după ce vomŭ cunósce şi acéstă basă, după ce ne vomŭ da sémă şi de principiile fundamentale ale legilorŭ, vomŭ puté înţelege organisarea şi funcţiunea diferitelorŭ instituţiunĭ sociale.»

Consecinte cu acestŭ metodŭ eclecticŭ, d-lŭ Dissescu, paralelŭ cu descrierea istorică, ne face şi unŭ cursŭ de *filosofie politică*. D-sa analiséză doctrina luĭ Platonŭ, Aristotelŭ, Cicerone, Machiavel, Bacon, Hobbes, Montesquieu, Rousseau, Kant şi nu uită nicĭ şcóla luĭ Conta şi Bărnuţiŭ.

Odată înarmată cu experienţa trecutuluĭ şi cu doctrina filosofică a cugetătorilorŭ, autorulŭ trece immediatŭ la studierea principiilorŭ Constituţiuneĭ nóstre în vigóre.

Suveranitatea, egalitatea de dreptŭ, libertatea individuală, inviolabilitatea domiciliuluĭ, dreptulŭ de proprietate, se succedŭ ca unŭ firŭ logicŭ de la pag. 279 până la finele volumuluĭ I.

Volumulŭ II începe cu cestiunea proprietăţiĭ intelectuale, pe atâtŭ de multŭ agitată in timpurile recente, pe cât de pitorescŭ e tractată în lecţiunea XXIII.

După dînsa vine unŭ studiŭ fórte interesantŭ asupra origineĭ proprietăţeĭ în România, apoĭ libertatea consciinţeĭ, libertatea preseĭ, întrunirilorŭ, învĕţămîntuluĭ.

In privinţa art. 21 din Constituţiune, d-lŭ Dissescu e de părere că celebrarea religiósă este absolutŭ indispensabilă pentru validitatea contractuluĭ matrimonialŭ. Eŭ nu potŭ decât să aprobŭ acéstă soluţiune, care este conformă şi cu tradiţiunile ţĕreĭ nóstre din timpurĭ străvechĭ.

In privinţa raporturilorŭ dintre statŭ şi biserică, d-lŭ Dissescu se pronunţă contra separaţiuneĭ, formulată de Cavour în cuvintele «biserică liberă în statŭ liberŭ.» Religiunea se slăbesce, piere, dacă statulŭ

o abandonă; și la argumentulŭ separatiștilorŭ, carĭ dicŭ că religiunea și biserica, dacă nu póte să trăiască prin sine însěșĭ, și imploră ajutorulŭ statuluĭ, atuncĭ dovedescŭ că sunt șubrede, factice și că atâtŭ maĭ bine dacă arŭ pierì, d-lŭ Dissescu rĕspunde (pag. 435): «Așa raționaŭ Spartaniĭ, când omoraŭ pe copiiĭ născuțĭ cu o constituțiune fisică debilă! Dacă biserica română, astădĭ neglijată de statŭ, e în decadență, eŭ credŭ că ar fi funestŭ să dicemŭ: «nu póte trăi prin ea însěșĭ? «piară!» Intervențiunea statuluĭ póte fi în multe împrejurărĭ — cum e la noĭ — nu numaĭ utilă, dar bune-făcĕtóre, indispensabilă.»

Vorbindŭ de libertatea învĕțămîntuluĭ, d-sa studiază între altele și sistemulŭ americanŭ unde «instrucțiunea tinerimeĭ e lăsată la devotamentulŭ și energia acțiuneĭ private», în comparațiune cu învĕțămîntulŭ oficialŭ din statele europene. Ne citéză câte-va casurĭ, cum e de ex. acela alŭ luĭ Peabody, care a dăruitŭ învĕțămîntuluĭ publicŭ peste 20 de milióne, și dice: «Ințelegețĭ că în asemenea împrejurărĭ nu se maĭ simte necesitate de o intervenție din partea statuluĭ pentru înființare de școlĭ.» Apoĭ, comparândŭ cele douĕ sisteme, din altŭ punctŭ de vedere, constată la americanĭ «o lipsă de simetrie și uniformitate pe care o găsimŭ în țĕrile unde învĕțĕmîntulŭ este organisatŭ și dirijatŭ de autoritatea centrală a statuluĭ. In schimbŭ însă, la americanĭ școlile se acomodéză și corespundŭ maĭ bine necesităților locale, se armoniséză cu interesele variate ale fie-căreĭ regiunĭ.»

In privința sufragiuluĭ, autorulŭ stabilesce că e și unŭ dreptŭ și o funcțiune. E unŭ dreptŭ, din punctulŭ de vedere alŭ alegĕtoruluĭ care votéză, și o funcțiune, din punctulŭ de vedere alŭ concetățenilorŭ alegĕtoruluĭ, a cărorŭ situațiune politică și economică este influențată prin votulŭ acestuia.

De aci deduce douĕ conclusiunĭ importante:

I. «Concetățeniĭ aŭ dreptulŭ să céră alegĕtoruluĭ aptitudinĭ» și prin urmare trebuescŭ exclușĭ analfabețiĭ, trebue potolitŭ entusiasmulŭ pentru sufragiulŭ universalŭ.

Pe acesta din urmă d-lŭ Dissescu îlŭ califică «o armă în mâna celorŭ ce dețină puterea, saŭ celorŭ carĭ sciŭ să esploateze credu-

litatea masselorŭ. Şi ce maĭ însemnéză capacitățile în votulŭ universalŭ, copleșite de numĕrŭ, de suveranulŭ *vox populi!*»

Paginele pe carĭ le consacră sufragiuluĭ universalŭ și democrațieĭ, sunt din cele maĭ frumóse ale cărțeĭ sale.

II. A doua consecință, pe care d-lŭ Dissescu o deduce din principiulŭ, că votulŭ este o funcțiune, e acea că concetățeniĭ aŭ dreptulŭ să te oblige să votezĭ. «Cetățénulŭ care se abține dela votŭ nu se desinteresézā numaĭ de direcțiunea ce se dă lucruluĭ publicŭ întru ce îlŭ privesce pe dînsulŭ, dar și întru ce privesce și pe ceĭ-lalțĭ.

«Precum în materie de distribuire a justițieĭ, fie-care cetățénŭ e datorŭ să facă parte din juriŭ — e și unŭ dreptŭ și o datorie de a fi juratŭ, — totŭ astŭ-felŭ în materie electorală, fie-care cetățénŭ trebue să fie îndatoratŭ de a veni la votŭ.

«Cu chipulŭ acesta nu s'ar alege decât ceĭ ce arŭ representa unŭ numĕrŭ mare de alegĕtorĭ, și astŭ-felŭ națiunea ar fi maĭ multŭ representată.»

Totŭ în volumulŭ II găsimŭ patru lecțiunĭ despre puterile statuluì, una din materiile cele maĭ bine și maĭ cu măestrie expuse, după carĭ urméză 35 pagine fórte instructive de dreptŭ parlamentarŭ, apoĭ representarea minorităților, partidele politice, prerogativele Coróneĭ, formele de guvernămîntŭ, responsabilitatea ministerială, delictele politice, revisuirea Constituțieĭ . . . . . . Iată în trăsurĭ generale atâtea ocasiunĭ, unde cetitorulŭ găsesce, în *Cursulŭ de dreptŭ publicŭ*, erudițiune vastă și în curentŭ cu progresele dobândite în sciințele de statŭ moderne, cugetare limpede și profundă, ideĭ sănătóse ale unuĭ cugetătorŭ independentŭ, care maĭ pre sus de tóte caută adevĕrulŭ sciințificŭ și are curagiulŭ de a-lŭ spune pe față pe prețulŭ chiar de a nu fi plăcutŭ unora, de a deveni suspectŭ altora, de a deștepta nemulțumirĭ fățișe saŭ înfundate în taberele politice. «Opera nóstră, dice d-lŭ Dissescu, nu va consta numaĭ în studiulŭ principiilorŭ organisăriĭ sociale; noĭ ne vomŭ ocupa și de îndreptare, de depărtarea inconvenientelorŭ regimuluĭ constituționalŭ.»

Şi fiindŭ-că autorulŭ vorbesce unuĭ auditorŭ compusŭ din tinerĭ «carĭ nu numaĭ se prepară la cariere strălucite în statŭ, dar înainte

de tóte caută să fie și să devie bunĭ cetățenĭ» le ḑice: «doctrina constituțională pură, ne arată cum funcționéză instituțiunile legale, și noĭ eșimŭ de pe băncile școleĭ saŭ din cabinetulŭ de studiŭ îmbibațĭ de puritatea doctrinelorŭ, dar doctrina nu ne spune tot-d'a-una în destulŭ cum trebue să funcționeze aceștĭ factorĭ extra-legalĭ, cum trebuescŭ eĭ dirijațĭ.» Și din acestŭ punctŭ de vedere, ca o carte destinată tineretuluĭ de astăḑĭ, cetățenilorŭ de mâne, — opera d-luĭ Dissescu este plină de învĕțăminte practice; ea póte servì de călĕuză luminată și prețiósă orĭ și căruĭ în marea luptă a viețeĭ, în practica sinceră a libertăților și în cunóscerea drepturilorŭ cetățenescĭ.

In fine, cea ce nu este maĭ puținŭ meritosŭ, autorulŭ se arată pururea unŭ amicŭ sincerŭ alŭ liberalismuluĭ, vrăjmașŭ alŭ despotismuluĭ și unŭ ferventŭ adoratorŭ alŭ adevĕruluĭ în sciință, în politică, în religiune.

Cu aceste titlurĭ *Cursulŭ de dreptŭ publicŭ românŭ* alŭ d-luĭ C. G. Dissescu, se recomandă cu precădere, față de cele-lalte opere presentate la concursŭ, pentru a obține premiulŭ «*Năsturelŭ-Herĕscu.*»

A. Naum, *Versurĭ* 1878—1890. Iașĭ 1890.
» » *Traducerĭ*. Iașĭ 1890.
Raportŭ de d-lŭ **Gr. G. Tocilescu.**

Domnilorŭ Colegĭ,

D-lŭ Naum póte, dela prima dată, primì titlulŭ de literatorŭ, maĭ alesŭ în sensulŭ cuvîntuluĭ francesŭ; este unŭ literatŭ, cum amŭ ḑice *de la vieille roche*, iubindŭ cu unŭ amorŭ nesfîrșitŭ, pe Anacreonte și pe Horațiŭ, pe poețiĭ francesĭ, maĭ alesŭ pe ceĭ elegiacĭ, și acea literatură provençală așa de curiósă sub multe privințe, representată prin poetulŭ eĭ celŭ maĭ cu vaḑă, prin Mistral.

Erudițiunea d-luĭ Naum este formată printr'o cunoscință, adâncă sub aparența eĭ epicuriană, a literaturelorŭ clasice grécă, latină și fran-

cesă. Acésta reese din plăcuta lectură a celorŭ douĕ volume ale sale: *Versurĭ* și *Traducerĭ*.

Ca impresiune generală d-lŭ Naum ne face efectulŭ uneĭ ființe fórte complexe în simplicitatea sa aparentă: este Românŭ fără îndoială, dar totŭ așa de bine e și francesŭ, e și latinŭ, e și grecŭ. Spiritulŭ sĕŭ reflectéză, sub multiplele sale fețe, culorĭ strălucite dar dulcĭ, vioĭ dar atenuate, împrumutate eleganțeĭ limbeĭ și subtilitățiĭ ideilorŭ. Este unŭ anticŭ rătăcitŭ în lumea modernă; unŭ modernŭ, care aruncă voiosŭ unŭ vĕlŭ peste realitățile deșerte ale viețeĭ ḑilnice și care contemplă cu o figură senină și cu unŭ sufletŭ entusiastŭ lumea de multŭ dispărută a literaturelorŭ trecute.

Fantasiile, ideile, elegiile sale desfășură savantele lorŭ periόde, stilulŭ lorŭ înfloritŭ, în versurĭ armoniόse, cu unŭ ritmŭ delicatŭ și finŭ. Limba lorŭ dulce și sonoră, pură, elegantă, ne încântă fără a ne obosì, ne atrage fără violență, ne câștigă și ne reține.

Maĭ alesŭ sunt admirabile elegiile d-luĭ Naum. Iacă între altele una, cu o versificațiune așa de elegantă, cu o limbă așa de curată, cu unŭ sentimentŭ anticŭ așa de profundŭ:

Taliarchŭ, iubite όspe, de când nu maĭ viĭ la mine,
sub povόra întristăreĭ chipulŭ meŭ s'a ofelitŭ,
unde'sŭ ḑilele frumόse?... unde'sŭ nopțile senine?...
Parcă 'n doliŭ tόtă lumea de atuncĭ s'a învĕlitŭ!

Vaĭ! nu'țĭ maĭ aducĭ-aminte de trecuta fericire!
Taliarhe! Taliarhe! câtŭ de grabnicŭ te-aĭ schimbatŭ!
Tu 'mĭ juraĭ că o să fie vecĭnică a ta iubire;
cu ce ți-am greșitŭ eŭ ție, de atâta m'aĭ uitatŭ!

Aŭ portița aĭ găsit'o într'o ḑi măcarŭ închisă,
când tăcuta mea Lycisca într'amurgu te-aștepta?...
nu ardeamŭ de-ajunsŭ parfumurĭ?... fața mea se veștejise?
saŭ în jocurile nόstre eŭ ți-am refuzatŭ... ceva?

Când aĭ sci... a mea grădină în ce stare să găsesce!...
copăceiĭ pușĭ cu tine pân' la unulŭ s'aŭ uscatŭ!
porumbița mea cea albă, întristată pribegesce;
cine scie în ce codri sĕrmănica a sburatŭ!

Bine îmĭ ḑicea atuncĭ siriaca vrăjitóre...
Haxo, ce pândia la lună danțulŭ celŭ de Corybanțĭ.
«nu te'ncrede'n ócheșĭ paliḑĭ cu privirĭ rătăcitóre,
«sunt ca fluturiĭ sburdalnicĭ și necredincioșĭ amanțĭ.»

Vino! liliaculŭ tînĕrŭ a scosŭ flórea luĭ frumósă,
turturelele la sóre tótă ḑiua gînguerescŭ,
hohotescŭ prin pescerĭ faunĭ cu-a lorŭ nimfe pofticióse,
păstorițele, păstoriĭ, totŭ pĕrechĭ se rĕzlĕțescŭ!

Vino! mi-am luatŭ de nópte o tunică preveḑie,
cu myrtŭ verde și cu laurŭ patulŭ l'am împodobitŭ!
iar Lycisca ține gata lângă cupa aurie,
anfora cu douĕ tórte cu vinŭ vechiŭ pecetluitŭ!

Printre imitatoriĭ savanțĭ aĭ acestuĭ genŭ, nicĭ Chénier, nicĭ Lecomte de Lisle, nicĭ Pope, nicĭ Leopardi, n'aŭ atinsŭ atâta maiestate în grație, atâta delicatețâ în sciință.

Nu maĭ puținŭ ne placŭ stanțele intitulate: *Amicilorŭ meĭ*:

Sunt óre 'n viéța nóstră de-o jalnică tristeță,
Când omulŭ în durere speranța a perdutŭ;
Atuncĭ, o sacrilegiŭ! bĕtrânŭ în tinerețe,
Elŭ blestemă momentulŭ în care s'a născutŭ!
Dar timpulŭ fuge, fuge, sub boltele albastre,
Impră̆știe în spațiŭ blestemurile nóstre! etc.

De asemenea: strofele atâtŭ de armoniόse din *Aegri Somnia,* și versurile duióse adresate memorieĭ nenorocituluĭ Leopardi, elegia scrisă în stilŭ anticŭ și intitulată *Niobe,* care începe cu versurile de o admirabilă frumusețe:

Spulberase vêntulŭ aprigŭ cu sĕlbatece suflărĭ,
Tóte stelele din cerurĭ, totŭ azurulŭ de pe mărĭ,
Și în negru întunericŭ nóptea a înhobotatŭ,
Ca pe-unŭ pruncŭ dela peire, universu 'nspăimîntatŭ!

Cum se vede, în poesiile originale ale d-luĭ Naum găsimŭ calitățĭ minunate: facilitate, imaginațiune vie, ritmŭ armoniosŭ și savantŭ, rimă bogată, delicatețâ și coloritŭ, sentimentŭ profundŭ poeticŭ, scepticismŭ tolerantŭ, epicureismŭ subtilŭ, cultŭ ardinte alŭ muselorŭ:

Voĭ umbre dulcĭ și blânde, drăgălașe zburătóre,
Ce pe calea vieţeĭ mele mĭ-aţĭ zîmbitŭ cu îndurare,
Muze, elocuente muze, graţióse eroine,
Care singure pe lume, singure mĭ-aţĭ voitŭ bine,
Voĭ, fiinţe ce-am iubitŭ !

* * *

Dar clasicismulŭ nu predomină numaĭ producţiunile originale ale poetuluĭ nostru; elŭ este și maĭ pronunţatŭ în traducţiunile numeróse, maĭ alesŭ din literatura francesă.

Este sigurŭ, că dacă unŭ originalŭ perde totŭ-d'a-una într'o traducţiune, traducţiunile nu sunt maĭ puţinŭ necesare spre a inspira publiculuĭ gustulŭ literaturelorŭ străine. Heine a emisŭ o părere, de multŭ timpŭ împărtășită de poeţiĭ englezĭ, că unŭ poetŭ nu póte fi tradusŭ într'altă limbă decât de unŭ poetŭ și anume în versurĭ. D-lŭ Naum este unŭ traductorŭ fórte abilŭ. Dacă câte odată negligéză cuvîntulŭ lateralŭ, — însă sensulŭ, idea, gustulŭ expresiuneĭ nu-ĭ lipsescŭ nicĭodată. D-sa păstréză cu delicateţa limbeĭ francese, — delicateţa limbeĭ române; scie cu măestrie să tragă efecte neașteptate dintr'o limbă așa de desŭ acusată de sĕrăcie. Vomŭ cita din André Chénier: *Bolnavulŭ* (pag. 9.) și *Elegie* (pag. 48), din La Fontaine *Filemon și Bancis* (pag. 53) așa de bine tradusă, din Th. Gauthier: *Comedia Morţiĭ* (p. 105), și maĭ pre sus de tóte, *Arta poetică a luĭ Boileau*, în care traducĕtorulŭ a sciutŭ să redea versulŭ clasicŭ francesŭ, precum a făcutŭ pentru versulŭ romanticŭ în poesia sus menţionată a luĭ Gauthier, și pentru versulŭ parnasianŭ modernŭ, alŭ căruia precursorŭ a fostŭ Chénier. Traducerea *arteĭ poetice* póte fi socotită ca unŭ modelŭ de magistru.

Ne rĕmâne încă să vorbimŭ de traducerile din Frideric Mistral; ele sunt admirabile sub tóte raporturile: prin limbă, ritmŭ, cadenţă. Le vomŭ cita deci pe câte-șĭ trele: este maĭ întâiŭ *cântecul alŭ IV-lea din Mireio,* apoĭ *Tobоșarulŭ dela Arcolá,* și în fine acelŭ mărgăritarŭ de melodie populară provenţală întitulatŭ *Cântecul Magalieĭ,* ce-lŭ vomŭ reproduce în întregŭ:

O! Magali, în astă séră
la ferestruică de te-aĭ pleca,
din tamburină și din vióră
cânteculŭ meŭ l'aĭ asculta;

Vêntulŭ s'a dusŭ, iubita mea!
Stelele 'n cerŭ vorŭ străluci,
dar galbene vorŭ dispărea
pe tine cum te vorŭ zărì!

Cele două din urmă traducerĭ aŭ fostŭ premiate în 1882, la *Jocurile florale* din Provența, cu unŭ condeiŭ de aurŭ împodobitŭ cu briliante, pe care trimițêndu-i-lŭ marele nostru poetŭ V. Alecsandri, ĭ-a scrisŭ: «Pentru a traduce pe Mircio trebuesce unŭ condeiŭ de aurŭ »

* * *

Am insistatŭ asupra acestorŭ calitățĭ ale operelorŭ d-luĭ Naum și le recomandămŭ cu îngrijire buneĭ-voințe a Academieĭ. D-lŭ Naum este unŭ omŭ de litere discretŭ, dar devotatŭ; este unŭ amicŭ credinciosŭ alŭ Museĭ, unŭ iubitorŭ statornicŭ alŭ literatureĭ, o figură originală, așĭ dice póte unică la noĭ, căcĭ în definitivŭ, tóte traducțiunile sale, tótă acea erudițiune, tótă acea sciință literară poetică denotă unŭ adevĕratŭ temperamentŭ de omŭ literatŭ, unŭ artistŭ în adevĕratulŭ înțelesŭ alŭ cuvîntuluĭ.

Am spusŭ maĭ sus că producțiunile sale poetice nu aŭ o fisionomie prea românéscă; acésta însă la d-lŭ Naum ni se pare a fi maĭ multŭ o calitate decât unŭ defectŭ, fiindŭ-că adevĕrata sa originalitate consistă tocmaĭ în acestŭ minunatŭ talentŭ ce are, în acéstă înlesnire de asimilațiune și în acéstă putere de suggestiune de a reda, într'o limbă românéscă așa de curată, tóte frumusețile, nu numaĭ ale câtorŭ-va bucățĭ străine, dar încă ale ideilorŭ, sentimentelorŭ celorŭ-lalte literaturĭ.

Pe lângă tóte aceste calitățĭ reale, d-lŭ Naum maĭ are una, care este atâtŭ de rară în dilele nóstre, maĭ alesŭ printre tineriĭ noștri literatorĭ, aceea a modestieĭ, a aceleĭ înțelepciunĭ antice, care consistă în a se mulțămì de sórta sa și a o folosi pe câtŭ se póte pentru bine, pentru frumosŭ, pentru adevĕrŭ. *Odi profanum vulgus et arceo*, a disŭ Horațiŭ. Acestŭ preceptŭ pare că d-lŭ Naum l'a practicatŭ fără ură, dar cu adevĕratulŭ tactŭ, ce orĭ-ce spiritŭ distinsŭ trebue să-lŭ aibă,

când se simte isolatŭ maĭ multŭ saŭ maĭ puţinŭ în mijloculŭ contemporaniloră sĕĭ.

Mi se pare deci că operele d-luĭ Naum potŭ şi trebue să serve de modelŭ, ca opere clasice în literatura română.

Ele merită a fi încununate de Academia Română.

N. Cantuniar, *Istoria universală a comerciuluĭ. I. II. III.* Craiova 1890. *Raportŭ de d-lŭ A. Papadopol-Calimachŭ.*

Domniloră Colegĭ,

Numitŭ de d-vóstră spre a da părerea mea despre cele treĭ broşurĭ ale d-luĭ profesorŭ N. Cantuniar, sub titlulŭ: *Istoria universală a comerciuluĭ,* pe carĭ d-sa le propune la premiare cu vre-unulŭ din premiile din anulŭ acesta, am onóre a vĕ supune următórele:

Cartea d-luĭ Cantuniar, cuprindĕtóre de cursulŭ sĕŭ la şcóla comercială din Craiova, este o carte, care negreşitŭ are meritulŭ sĕŭ. Ea cuprinde la sfîrşitŭ şi unŭ scurtŭ adaosŭ, specialŭ despre istoria comerciuluĭ în ţĕrile nóstre.

Dar noţiunile ce ne dă, maĭ cu sémă despre istoria relaţiuniloră comerciale ale Dacieĭ Traiane în diferite epoce (partea III, pag. 181—215) era de doritŭ să fi fostŭ maĭ întinse şi maĭ lămurite; aşa d. e. pentru anticitate, relaţiunile Geţiloră şi ale Daciloră şi comerciulŭ lorŭ, iar pentru evulŭ mediŭ, relaţiunile comerciale cu republicele italiene şi cu coloniele acestora de pe marginile Dunăreĭ nóstre şi din interiorulŭ ţĕriĭ, şi *Banco di San-Giorgio* (pag. 87, partea II), instituţiune atâtŭ de vestită prin organisaţiunea, rĕspândirea şi puterea eĭ, şi prin activitatea eĭ în Crimea, la Pera saŭ Galata şi la ţĕrmurile nóstre (Licostomon—Kilia, Moncastro—Belgrad, Ak-kermen etc. etc.), de unde acele coloniĭ se ţineaŭ în neîntrerupte legăturĭ şi relaţiĭ cu ţĕrile Dunărene şi cu Orientulŭ depărtatŭ.

După părerea mea, cartea d-luĭ Cantuniar nu póte fi premiată cu premiulŭ statuluĭ *Eliade-Rădulescu* saŭ *Năsturelŭ-Herescu*, ce sunt singure în concursŭ pentru anulŭ acesta.

Căp. **N. C. Constantinescu**, *Cursŭ de topografie.* Bucurescĭ 1890.
» » » *Armele de focŭ portative și tragerea lorŭ.* Bucurescĭ 1890.
Raportŭ de d-lŭ generalŭ St. Fălcoianu.

Domnilorŭ,

Mĭ-ațĭ făcutŭ onóre a mĕ însărcina cu examinarea cărțilorŭ presentate Academieĭ pentru premiare de d-lŭ căpitanŭ N. C. Constantinescu.

Una din aceste cărțĭ tractéză despre armele de focŭ portative, cealaltă este unŭ cursŭ de topografie.

Ambele aceste uvrage dovedescŭ că autorulŭ caută a se instruì maĭ departe pe tĕrêmulŭ sciințeĭ, dar deocamdată nu a ajunsŭ a produce opere carĭ să le atragă unŭ premiŭ alŭ Academieĭ.

Dr. Barbu Constantinescu, *Istoria Sacră a Nouluĭ Testamentŭ.* Ploescĭ 1890.
Raportŭ de P. S. Sa Episcopulŭ Melchisedec.

Domnule Președinte,

Vĕ rogŭ să comunicațĭ Comisiuneĭ academice pentru cercetarea cărțilorŭ presentate la concursurile premiilorŭ anuale, opiniunea mea asupra cărțeĭ întitulată *Istoria Sacră a Nouluĭ Testamentŭ* de Dr. Barbu Constantinescu și de fratele sĕŭ Archiereulŭ Calistratŭ Orleanu.

Aceștĭ d-nĭ aŭ făcutŭ parte dintr'o comisiune instituită de Minis-

teriulŭ de culte și instrucțiune pentru a prelucra manuale de cărțĭ didactice pentru șcólele primare și secundare. Membriĭ acesteĭ comisiunĭ aŭ fostŭ plătițĭ de Ministerŭ pentru lucrările lorŭ, și osebitŭ li s'a conservatŭ dreptulŭ de editorĭ.

Cartea în cestiune este tradusă din limba germană de d-lŭ Barbu Constantinescu. Ea a fostŭ supusă de Ministeriulŭ de culte la cercetarea și aprobarea S-tuluĭ Sinodŭ în sesiunea din tómna anuluĭ trecutŭ, ca carte didactică pentru învĕțămîntulŭ religiosŭ.

In S-tulŭ Sinodŭ s'a constatatŭ, că acelŭ manualŭ are maĭ multe defecte, și s'aŭ învitatŭ autoriĭ a corige lucrarea lorŭ și atuncĭ ea va puté fi aprobată de Sinodŭ.

Autoriĭ aŭ replicatŭ că nu potŭ acum face acele îndreptărĭ, din causă că aŭ tipăritŭ maĭ multe miĭ de esemplare, carĭ arŭ rĕmâné netrebnice; aŭ promisŭ însă că vorŭ face acele îndreptărĭ la o a doua ediţiune.

Plată pentru lucrare, câștigŭ din vîndare, și în fine premiŭ dela Academie — pentru o traducere! Mi se pare o pretenție exagerată și nedréptă din partea presupușilorŭ autorĭ.

Acéstă opinie a mea cu onóre o înaintezŭ onor. Comisiunĭ respective.

Dr. Barbu Constantinescu, *Carte românéscă de cetire*. Ploescĭ 1890.
Raportŭ de d-lŭ P. Poni.

Acéstă carte, destinată — după cum se vede din titlulŭ sĕŭ — a servì ca manualŭ de cetire în «școlele primare rurale și urbane de «amêndouĕ sexurile», este presentată Academieĭ pentru premiulŭ Năsturelŭ-Ilerescu.

Ea ar trebuì, prin urmare, să aibă o îndoită însușire: pe de o parte, prin metoda, claritatea, precisiunea cu care sunt expuse subiectele tractate într'însa, să corespundă scopuluĭ la care este menită; și în

alŭ doilea locŭ, să fie una din cele maĭ bune cărţĭ românescĭ publicate în cursulŭ anuluĭ trecutŭ.

Pentru ca să puteţĭ judeca, în cunoscinţă de causă, întru cât ea îndeplinesce aceste însuşirĭ, voiŭ cita câte-va bucăţĭ dintr'însa.

In capitolulŭ IX găsimŭ *«descrierea lucrurilorŭ din pămîntŭ şi de pe pămîntŭ.»*

Să luămŭ unulŭ din aceste lucrurĭ, spre exemplu ferulŭ, şi să vedemŭ ce spunŭ autoriĭ despre acestŭ metalŭ copiilorŭ celorŭ micĭ.

«Ceea ce este, ḑicŭ eĭ, calulŭ între animalele domestice, şi ceca ce este «grâulŭ între plante, aceea este pentru noĭ ferulŭ între *minerale.*»

Ceva maĭ departe, copiiĭ vorŭ învĕţa că:

«Ferulŭ se scóte din pămîntŭ . . . . Ferulŭ pusŭ la umeḑélă se ru«ginesce. Apa, care curge pe sub pămîntŭ, peste straturĭ de ferŭ ruginitŭ, «se numesce *apă minerală* şi este vindecătóre de bóle. Din ferŭ amestecatŭ «cu cărbunĭ se face tuciulŭ, din care se fabrică óle, sobe şi tunurĭ. Ferulŭ «înfierbîntatŭ, până se face roşu dacă-lŭ punemŭ în apă, se numesce *fierŭ* «*călitŭ.* Acestŭ fierŭ e fórte tare; din elŭ se facŭ cuţite, secerĭ, cheĭ, maşinĭ, «şine la drumulŭ de ferŭ, lanţurĭ, cóse şi securĭ saŭ topóre. Ferulŭ bătutŭ «cu ciocanulŭ se învêrtóşe şi sclipesce, atuncĭ îlŭ numimŭ ferŭ tare saŭ oţelŭ.»

In unŭ altŭ articolŭ, vorbindŭ despre aurŭ, autoriĭ învaţă pe copiĭ că:

«Aurulŭ e unulŭ din cele maĭ nobile metale.... Aurulŭ e cam de 14 orĭ «maĭ scumpŭ ca argintulŭ. Elŭ e unŭ mineralŭ greŭ. Unŭ chilogramŭ de aurŭ «cântăresce 19 chilograme de apă.»

In altă parte (pag. 165), făcêndŭ «asemĕnarea feruluĭ cu sarea», aflămŭ că:

«Tóte mineralele, carĭ sunt compacte şi tarĭ şi se topescŭ în focŭ, se nu«mescŭ *metale.*»

In bucata întitulată «cărbuniĭ de pămîntŭ», autoriĭ, după ce esplică cum «cărbunele de pétră este lemnŭ împetritŭ», adaogă:

«Unŭ felŭ de cărbune de pétră se numesce diamantŭ. Elŭ e cristalisatŭ, «strălucitorŭ şi arde cu flacără. Diamantulŭ este celŭ maĭ scumpŭ *metalŭ* din «lume; se găsesce fórte rarŭ, abia icĭ şi colo în coróna vre-unuĭ rege, şi la «inelele, cerceiĭ şi brăţările ómenilorŭ bogaţĭ.»

In cap. X autorii descriŭ «aerulŭ și cerulŭ.» Acolo aflămŭ că (pag. 189):

«Fulgerulŭ este o lumină produsă prin frecarea norilorŭ.»

Despre focŭ învĕțămŭ (pag. 195) că:

«Când unŭ corpŭ primesce atâta căldură, încât să pótă da dela sine raze «de lumină, atuncĭ se nasce foculŭ.»

Şi ceva maĭ josŭ aflămŭ că:

«Sunt corpurĭ, carĭ în focŭ primescŭ atâta lumină, încât potŭ să dea de «la sine căldură, fără ca să se ardă saŭ să se mistuéscă. Aceste corpurĭ se «numescŭ corpurĭ aprindĕtóre. Așa e ferulŭ.»

Plóia, zăpada și grindina sunt esplicate în modulŭ următorŭ (p. 185):

«Când aburiĭ din norŭ se amestecă între dînșiĭ, forméză picăturĭ, carĭ, ne«putêndu-se ține în aerŭ, cadŭ pe pămîntŭ. Atuncĭ dicemŭ că plouă.»

«Când e frigŭ, aburiĭ îngiață în aerŭ, și forméză nisce steluțe de ghiață. «Aceste steluțe cadŭ pe pămîntŭ și se numescŭ zăpadă saŭ néuă.»

«De multe orĭ se întîmplă, că nu aburiĭ ci picăturele de apă din norĭ în«ghéță. Aceste picăturĭ înghețate cadŭ pe pămîntŭ, și se numescŭ grindină «saŭ pétră.»

Credŭ inutilŭ de a maĭ face și alte citațiunĭ. Acele ce am făcutŭ sunt, sperezŭ, suficiente pentru a vĕ convinge că opera d-luĭ Constantinescu și asociațiĭ sĕĭ, nu numaĭ nu póte să fie premiată de Academie, dar chiar întrebuințarea eĭ în școlele primare ar trebuì să fie interdisă.

COMISIUNEA PREMIULUI LAZĂRŬ PE 1891

«IGIENA ȚERANULUĬ ROMÂNŬ.»

Raportulŭ Comisiuneĭ asupra lucrărilorŭ presentate la concursŭ.

La concursulŭ premiuluĭ Lazărŭ de 5.000 leĭ pentru anulŭ 1891, pentru care se publicase subiectulŭ: «Igiena țĕranuluĭ românŭ; locu-«ința, încălțămintea și îmbrăcămintea; alimentațiunea în diferite re-«giunĭ ale țĕreĭ și în diferite timpurĭ ale anuluĭ», s'aŭ presentatŭ până la terminulŭ hotărîtŭ de 31 Decembre 1890, patru manuscripte.

Comisiunea compusă de *P. S. Aurelianŭ, D. Brândză* și *I. Felix,* însărcinată de Academie cu studiarea lucrărilorŭ presentate la acestŭ concursŭ, a cercetatŭ aceste manuscripte și are onóre a supune Academieĭ resultatulŭ următorŭ:

I.

Manuscriptulŭ cu motto: «Ajutorulŭ celŭ maĭ sigurŭ este acela pe «care însuțĭ ți-lŭ poțĭ oferi», conține unŭ tractatŭ elementarŭ de igienă populară și de medicină populară, prelucrată, precum arată autorulŭ, după Bock și Erisman.

Anatomia și fisiologia corpuluĭ omenescŭ sunt tractate cu o minuțiositate prea mare pentru o carte populară, analisa anatomică și chimică a țesăturilorŭ organice, descripția structureĭ córdelorŭ vocale și a mecanismuluĭ cântuluĭ, a fibrelorŭ musculare și a vaselorŭ sanguine ale irisuluĭ, a aparatuluĭ dioptricŭ și altele potŭ interesa numaĭ unŭ micŭ numĕrŭ din acele persóne, carĭ voescŭ a fi povĕțuite, fără multă bătaie de capŭ, asupra elementelorŭ de igienă și asupra igieneĭ rurale. Asemenea faptulŭ menționatŭ de autorŭ, că Pyrrhus n'a

avutŭ dinţĭ, nu va interesa nicĭ măcarŭ pe toţĭ aceĭ carĭ sciŭ cine a fostŭ Pyrrhus. Expresiunile «materia asimilabilă», «alimente digerabile», «alimentaţia unilaterală», «vestminte hygroscopice», arŭ trebuì să lipséscă dintr'o carte populară. Germanisme şi provincialisme ca: glasura, zeller, safranŭ, sare de culină, vinarsŭ, slivoviţa, scursura fóleluĭ, nu se înţelegŭ în tóte ţĕrile locuite de Românĭ. Autorulŭ vorbesce şi despre lucrurĭ carĭ nu există, precum «gazŭ de plumbŭ».

Se pare că autorulŭ nu cunósce îndestulŭ condiţiunile economice ale ţĕranuluĭ românŭ. D-sa posedă o sumă de cunoscinţe teoretice, n'a nimeritŭ însă aplicarea lorŭ în folosulŭ ţĕranuluĭ, căcĭ n'a venitŭ timpulŭ ca să vorbimŭ plugaruluĭ românŭ despre podimentulŭ caselorŭ de marmoră, despre podimentulŭ de scîndurĭ lipite cu céră saŭ cu parafină, despre colorarea caselorŭ cu uleiŭ; ca să-ĭ putemŭ recomanda ca bĕutură bere în locŭ de rachiŭ, ca să-ĭ vorbimŭ despre doica pe care ĭ-o va alege mediculŭ. In locŭ de a expune pe largŭ istoria cholereĭ, autorulŭ ar fi făcutŭ maĭ bine a descrie pelagra într'unŭ modŭ maĭ puţinŭ sumarŭ. Putemŭ trece peste mica greşală care constă în necunoscinţa faptuluĭ, că cafeina şi theina este unulŭ şi acelaşĭ corpŭ, că acelaşĭ alcaloidŭ activŭ se găsesce în ceaiŭ şi în cafea; ţĕranulŭ nu bea nicĭ cafea nicĭ ceaiŭ. Nu putemŭ însă permite ca laptele de bivoliţă să fie recomandatŭ fără condiţie ca alimentŭ pentru copiiĭ micĭ; composiţia lapteluĭ de bivoliţă şi anume cantitatea mare de untŭ şi de caseină ce elŭ conţine în comparaţiune cu laptele de fęmee, de vacă, de măgăriţă, îlŭ facŭ în starea naturală nepotrivitŭ pentru hrana copiilorŭ în primele 15 lunĭ ale vieţeĭ. Nutrirea artificială a copiilorŭ micĭ, lipsiţĭ de mumă şi de doică, care adeseorĭ reuşeşce bine în alte ţĕrĭ, unde nu există decât lapte de vacă, dă la noĭ resultate fatale, numaĭ din causa întrebuinţăriĭ lapteluĭ de bivoliţă.

In cele 10 cóle de medicină populară nu găsimŭ noţiunile indispensabile de asepsie şi antisepsie.

Lucrarea presentată cu motto «Ajutorulŭ celŭ maĭ sigurŭ . . . .» cuprinde unele părţĭ bine scrise, dar autorulŭ n'a înţelesŭ bine subiectulŭ pusŭ la concursŭ de Academie.

II.

Manuscriptulŭ cu inscripţiunea: «Lumină, maĭ multă lumină, acesta «este ţipĕtulŭ pasĕreĭ alŭ căreĭ cântŭ îlŭ audimŭ în zorĭ; acésta ar «trebui să fie şi alŭ omuluĭ, şi maĭ alesŭ alŭ copiluluĭ . . . .» conţine convorbirĭ cu ţĕraniĭ asupra igieneĭ, sfaturĭ date ţĕranilorŭ asupra tuturorŭ cestiunilorŭ maĭ importante ale igieneĭ rurale, representândŭ unŭ micŭ manualŭ elementarŭ de igienă, scrisŭ în terminĭ popularĭ, într'unŭ stilŭ corectŭ şi elegantŭ; dar lucrarea nu corespunde cu subiectulŭ pusŭ la concursŭ, căcĭ în ea nu se descrie ceea ce este în realitate, nu ni se dă o imagine a condiţiunilorŭ igienice actuale ale populaţiuneĭ nóstre rurale.

Autorulŭ nu şi-a trasŭ bine limitele noţiunilorŭ populare carĭ, se potŭ comunica ţĕranuluĭ cu óre-care succesŭ, şi păşesce adeseorĭ peste aceste limite, vorbindŭ despre oxigenŭ, azotŭ, idrogenŭ, despre acidulŭ carbonicŭ, pe care-lŭ confundă cu protooxidulŭ de carbonŭ când explică acţiunea toxică a mangaluluĭ, despre alimente organice şi anorganice, despre statistica alcoolismuluĭ în Anglia şi America, despre nicotină şi despre altele, carĭ în zadarŭ ocupă loculŭ într'o scriere elementară şi cu totulŭ populară. D-sa, în dorinţa prea mare de a asigura ţĕranuluĭ unŭ traiŭ maĭ confortabilŭ, cere innovaţiunĭ carĭ nu sunt dintre cele maĭ urgente, precum ca casa ţĕranuluĭ să aibă «tavanulŭ de zidŭ», să posédă şi ventilatorĭ specialĭ afară de ferestre, şi alte asemenea. Nu cunóscemŭ causa pentru care autorulŭ opresce femeile a mânca pastramă, pentru care recomandă ţĕranilorŭ carnea de viţelŭ în loculŭ carneĭ de óie, şi nu credemŭ că dorinţa d-sale a face din ţĕranulŭ românŭ unŭ ipofagŭ se va realisa într'unŭ timpŭ apropiatŭ. D-sa comite erorĭ, afirmândŭ într'unŭ modŭ generalŭ că carnea bolnavă pute, că porumbulŭ cincantinŭ se strică lesne, că vinulŭ încăldesce maĭ bine decât berea, şi ţuica maĭ bine decât vinulŭ, căcĭ astădĭ este bine constatatŭ că nicĭ una dintre bĕuturile alcoolice nu încăldesce.

Unele capitole sunt bine lucrate, maĭ alesŭ acela asupra munceĭ, asupra igieneĭ industriilorŭ rurale, asupra sarcineĭ şi lĕuzieĭ.

III.

Autorulŭ manuscriptuluĭ alŭ treilea, care pórtă motto: «este de do-«ritŭ ca și alimentarea muncitorilorŭ noștri să se îmbunătățéscă, pre-«cum trebue a se îmbunătăți și casa în care locuescŭ și hainele cu «carĭ se îmbracă» a studiatŭ literatura, a consultatŭ mulțĭ autorĭ carĭ în timpurile trecute aŭ descrisŭ starea fisică și economică a țĕranuluĭ românŭ, precum și scrierile moderne. carĭ tractéză despre igiena generală și despre igiena rurală în regatulŭ românŭ și în unele alte țĕrĭ române; se pare însă că autorulŭ cunósce din vedere numaĭ o mică parte a Românieĭ și că cunoscințele d-sale asupra traiuluĭ țĕranuluĭ sunt culese maĭ multŭ din cărțĭ și din ḑiare; și la acéstă culegere autorulŭ a datŭ câte o dată peste unele publicațiunĭ carĭ n'arŭ fi meritatŭ să fie menționate; d-sa le întrebuințéză fără multă critică, póte pentru ca lucrarea să fie maĭ completă.

Ca cele două lucrărĭ precedente și lucrarea de față nu se ține strictŭ de subiectulŭ concursuluĭ, ea are forma unuĭ manualŭ de igienă. Autorulŭ stabilesce regulele cum trebue să fie locuința, îmbrăcămintea, încălțămintea, alimentațiunea ș. a. și arată ápoĭ cum ele sunt în realitate. Acéstă realitate însă nu corespunde în tóte punctele cu timpulŭ actualŭ, datele statistice sunt culese în diferite timpurĭ, unele în aniĭ 1859, 1860, 1862, și la altele lipsesce indicațiunea anuluĭ când aŭ fostŭ publicate. Statistica consumațiuneĭ de dincolo de Carpațĭ este maĭ nouă precum și unele date asupra consumațiuneĭ din regatulŭ românŭ luate din raporturile consulare.

Icĭ și colo găsimŭ în manuscriptŭ nisce expresiunĭ incorecte, ca «voiajŭ», «fardurĭ», «avansatŭ în cultură», nisce provincialisme ca «țiglă», «selbătăciune» (vênatŭ), «articole de mărcinărie», citațiunĭ străine greșite, cuvinte explicative germane netrebuincióse, ca «Erwerbsteuer», «Consumsteuer», carĭ se potŭ lesne traduce în romănesce. Aceste neajunsurĭ însă se potŭ îndrepta, ele nu micșoréză valórea intrinsecă a lucrăriĭ. Asemenea autorulŭ ar puté suprima alusiunile la neînțelegerile dintre Româniĭ și Unguriĭ din Transilvania, carĭ n'aŭ nimicŭ comunŭ cu subiectulŭ pusŭ la concursŭ, precum și regulamentele

alimentare ale armatelorŭ română și străine, ale spitalelorŭ și ospicielorŭ caseĭ St. Spiridonŭ, ale spitalelorŭ rurale și ale penitenciarelorŭ. Istoria ipofagieĭ, pe care o tractéză autorulŭ, nu intră, celŭ puținŭ la noĭ, în cadrulŭ igieneĭ rurale. Descripțiunea sulimanurilorŭ întrebuințate de populația nóstră rurală este incompletă.

La tractarea cestiunilorŭ curatŭ medicale autorulŭ comite unele erorĭ. D-sa maĭ vorbesce în timpulŭ de față de febre gastrică, crede că paludismulŭ se datoresce și consumuluĭ de fructe necópte și de bucate stricate, că sifilisulŭ este bóla cea maĭ estinsă în țéră. Capitolulŭ despre pelagră este bine studiatŭ.

Nu putemŭ aproba vederile autoruluĭ asupra utilitățiĭ rachiuluĭ, asupra calitățilorŭ excelente ale bereĭ «din punctŭ de vedere alŭ ameţireĭ maĭ moderate a creerilorŭ;» nu putemŭ admite ca să se dică țĕranuluĭ că rachiulŭ aduce serviciĭ celorŭ lipsițĭ de hrană, celorŭ carĭ muncescŭ greŭ și carĭ facŭ drumurĭ întinse. Autorulŭ nu menționéză mustulŭ de pere și de mere, numesce braga o bĕutură exotică și cere suprimarea eĭ, fără a avé motive pentru acésta. Descripția filtrelorŭ de apă ale orașuluĭ Galațĭ este incompletă și ar puté să se suprime.

Ne-amŭ miratŭ când amŭ cetitŭ că autorulŭ recomandă cartofiĭ ca garnitură la friptură, ca «piré», cu tóte că d-sa cunósce neajunsurile bucătărieĭ țĕranuluĭ și ale arteĭ culinare rurale, datorite sĕrăcieĭ.

Pentru îndreptarea igieneĭ țĕranuluĭ autorulŭ dă nisce sfaturĭ cam straniĭ și greŭ de realisatŭ, precum : modificarea îmbrăcămintelorŭ și încălțămintelorŭ, ajutóre materiale din partea statuluĭ pentru îmbunătățirea caselorŭ, înființarea de societățĭ de consumŭ, școle de meseriĭ în tóte jedețele, școle de gospodărie prin sate, regulamentarea hraneĭ țĕranuluĭ, introducerea în alimentația țĕranuluĭ a pulvereĭ de carne inventate de doctorulŭ Otremba, și în fine autorulŭ cere ca soldațiĭ să învețe a gătì bucate.

Dacă autorulŭ va îndrepta erorile și neajunsurile expuse în acestŭ raportŭ, lucrarea d-sale va devenì o carte folositóre, căcĭ ea este resultatulŭ unorŭ studiĭ serióse, datorite unuĭ scriitorŭ familiarisatŭ cu cercetarea diferitelorŭ cestiunĭ de igienă.

IV.

Venimŭ acum la manuscriptulŭ alŭ patrulea, cu motto «Amiculŭ agricultoruluĭ», însoţitŭ de numeróse fotografiĭ carĭ represintă locuinţa, portulŭ, uneltele de bucătărie ale ţĕranuluĭ. Vomŭ face abstracţiune de aceste fotografiĭ, din causa reproducţiuniĭ lorŭ dificile şi costisitóre, şi vomŭ cerceta numaĭ valórea manuscriptuluĭ. Elŭ se ţine de programulŭ concursuluĭ şi este lucratŭ cu metodă. Autorulŭ nu descrie numaĭ locuinţa, îmbrăcămintea, încălţămintea, hrana şi bĕutura ţĕranuluĭ din diferite judeţe, ci d-sa a studiatŭ tóte obiceiurile poporaţiuneĭ rurale, şi ne spune cum ţĕranulŭ se spală, cum soţia şi fata luĭ se piaptĕnă şi îşĭ împletescŭ pĕrulŭ, cum ele îşĭ mătură casa, cu ce o încăldesce în timpulŭ ierneĭ, în ce modŭ o luminézá; şi ne vorbesce despre tóte animalele carĭ se vĕdŭ în casa săténuluĭ. Autorulŭ cunósce bine traiulŭ ţĕranuluĭ, ca unŭ omŭ care saŭ este născutŭ la ţéră, saŭ a petrecutŭ multŭ timpŭ prin comunele rurale. Elŭ este bunŭ observatorŭ, şi nu i-a scăpatŭ din vedere nicĭ o cestiune maĭ importantă care interesézá pe igienistŭ.

Descripţia locuinţeĭ, a vestmintelorŭ, a încălţămintelorŭ, a aşternutuluĭ şi a altorŭ obiecte aflate în casa ţĕranuluĭ este amĕnunţită. Autorulŭ a culesŭ din diferite judeţe nomenclatura diferitelorŭ părţĭ ale caseĭ, ale mobilieruluĭ şi aşternutuluĭ, ale vestmintelorŭ, pânzeturilorŭ, încălţămintelorŭ; elŭ a cântăritŭ diferite vestminte şi arată greutatea lorŭ, materia din care sunt făcute, modulŭ fabricaţiuniĭ eĭ, cu precisare dacă este indigenă saŭ străină; modulŭ croieleĭ, forma şi utilitatea diferitelorŭ haine.

Autorulŭ descrie interiorulŭ satuluĭ, felulŭ plantaţiunilorŭ, exposiţia caselorŭ, modulŭ împrejmuireĭ lorŭ în diferite regiunĭ, modulŭ construcţiuniĭ caseĭ şi interiorulŭ eĭ până la celŭ maĭ micŭ amĕnuntŭ.

La alimente autorulŭ arată diferitele cantităţĭ ce se consumă pe ḍi într'o familie, calitatea şi modulŭ preparaţiuneĭ lorŭ; uneltele şi vasele de carĭ se servesce ţĕranulŭ la gătirea alimentelorŭ, la baterea lapteluĭ şi altele, şi expune cu claritate defectele vaselorŭ de pămîntŭ arsŭ rĕŭ, smălţuite. La descripţia cerealelorŭ autorulŭ comite o mică

greșală, dicêndŭ că numaĭ Românii din Bucovina mănâncă hrișca, de vreme ce ea se mănâncă și la noĭ în puține județe din nordulŭ și estulŭ extremŭ alŭ țĕreĭ.

Autorulŭ descrie bine calitatea și cantitatea munceĭ țĕranuluĭ, condițiunile economice ale populațiuneĭ rurale; și ajunge la conclusiunea, că causele principale ale sĕrăcieĭ țĕranuluĭ sunt multele sĕrbătorĭ și lipsa industrieĭ casnice.

Unele definițiunĭ sunt imperfecte, pe alocurea stilulŭ și dicțiunea lasă de doritŭ. Chiar primele rîndurĭ ale înainte-cuvîntăriĭ sunt scrise într'unŭ modŭ incorectŭ: «am urmăritŭ cât am pututŭ ca acestŭ studiŭ să «fie simplu, adică necomplicatŭ cu cunoscințe igienice, saŭ de altŭ-«felŭ neresolvite încă, dar pentrucă se impune trebuința din când în «când de a atinge asemenea cunoscințe . . . .» Asemenea este incorectă definițiunea care ne introduce în studiulŭ vestmintelorŭ: «Im-«brăcămintea este o necesitate impusă de moralitate și de igienă.»

Autorulŭ greșesce cu afirmațiunea că pastrama se conservă «indefinitŭ» și că tutunulŭ provócă cancerŭ. Amŭ dori ca elŭ să îndrepteze aceste neajunsurĭ, să înlocuéscă cuvîntulŭ *districtŭ* prin *ĭudețŭ*, cuvîntulŭ *protegiatŭ* prin *apĕratŭ;* să lase la o parte critica religiósă a postuluĭ, mărginindu-se în apreciarea luĭ fisiologică, și să nu generaliseze cele scrise despre «exploatatorulŭ țĕranuluĭ;» apoĭ să suprime unele note explicative asupra igieneĭ generale, precum cele asupra composițiuneĭ aeruluĭ atmosfericŭ, asupra lumineĭ solare ș. a.; să corigă, în fine, diferite greșelĭ și omisiunĭ comise la copiarea manuscriptuluĭ. Astŭ-felŭ îndreptată cartea cu motto «Amiculŭ agricultoruluĭ» va puté ocupa unŭ locŭ onorabilŭ în literatura sciințifică.

V.

Comisiunea este de părere că manuscriptulŭ cu motto «Amiculŭ agricultoruluĭ» tractéză maĭ bine subiectulŭ pusŭ la concursŭ, că cu tóte imperfecțiunile, carĭ privescŭ forma acestuĭ manuscriptŭ și carĭ se potŭ lesne îndrepta, elŭ conține o lucrare meritorie și că i se cuvine o încuragiare din partea Academieĭ.

Cu tóte acestea, Comisiunea este datóre să recunóscă și valórea manuscriptuluĭ cu motto «Este de doritŭ ca și alimentațiunea muncitorilorŭ noștri să se îmbunătățéscă», care este asemenea resultatulŭ uneĭ muncĭ seriόse și care, după ce i se vorŭ face maĭ multe corecturĭ, va deveni asemenea o carte utilă.

Comisiunea rógă dar pe Academie, ca să acorde și acestuĭ din urmă manuscriptŭ o încuragiare, sub forma ce va găsi cu cale.

Membriĭ Comisiuneĭ : *P. S. Aurelianŭ, Dr. Brândză.*

Raportorŭ : *Dr. I. Felix.*

COMISIUNEA PREMIULUI NEUSCHOTZ PE 1891

Raportulŭ Comisiuneĭ asupra publicaţiunilorŭ presentate la concursŭ.

Domnilorŭ,

Comisiunea pentru esaminarea cărţilorŭ presentate la premiulŭ Neuschotz, compusă din d-niĭ *Bacaloglo*, *Ştefănescu* şi subscrisulŭ, a avutŭ în vedere cele patru broşurĭ ce i s'aŭ trămisŭ pentru acésta de Delegaţiune, şi anume:

1. *Despre frigurĭ* (extrasŭ din ḑiarulŭ *Românulŭ*) de d-lŭ Dr. Valerianŭ George Negrescu;

2 *Epidemiologia* de acelaşĭ autorŭ;

3. *Compendium anuarŭ* de experimente, terapeutică şi remediĭ noue pe 1889, şi ca suplementŭ *Anuarulŭ medicalŭ, veterinarŭ şi farmaceuticŭ,* de acelaşĭ autorŭ, în colaborare cu d-lŭ medicŭ veterinarŭ I. St. Furtună şi d-lŭ veterinarŭ de regimentŭ C. Dumitrescu; şi

4. *Despre animalele domestice,* de d-lŭ Alexandru Vasiliu.

Comisiunea, găsindŭ că tóte aceste cărţĭ sunt prea neînsemnate, spre a merita unŭ premiŭ alŭ Academieĭ, a însărcinatŭ pe subscrisulŭ, ca raportorŭ, a vĕ expune motivele sale.

Broşura despre *frigurĭ* (extrasŭ din ḑiarulŭ *Românulŭ*) conţine descripţiunea simptomelorŭ frigurilorŭ, a diferitelorŭ forme ale acesteĭ bóle şi modulŭ întrebuinţăreĭ chinineĭ. După opiniunea ómenilorŭ competinţĭ, acéstă cărticică cuprinde şi poveţe greşite, precum că: în frigurĭ se ivescŭ pete pe corpŭ, ceea-ce póte provoca confusiunĭ cu diferite exanteme infecţióse însoţite de frigurĭ; recomandă chinina

în contra sifilisuluĭ; spune că chinina în prafŭ este maĭ scumpă decât în disoluțiune; prescrie dose prea micĭ, atribuindŭ lingureĭ o capacitate prea mare; s. c. l.

Broşura despre *Epidemiologie*, este asemenea fără însemnătate, căcĭ ea nu conține decât o statistică a vĕrsatuluĭ în diferite județe ale țĕreĭ, fără a o însoți celŭ puținŭ de aceea a vaccinațiilorŭ şi a revaccinațiilorŭ.

Broşura *Compendium anuarŭ* de experimente s. c. l. nu este decât o compilațiune din maĭ multe lucrărĭ publicate în țéră şi în străinĕtate, fără critică din partea autorilorŭ. In fine broşura întitulată *Animalele domestice*, crescerea, nutrimentulŭ, îmbunătățirea raselorŭ, medicina veterinară, s. c. l., deşi subiectulŭ este fórte interesantŭ pentru economia rurală, şi o carte de acestŭ felŭ, scrisă de unŭ omŭ competentŭ ar fi fórte folositóre, însă în aceea ce se presintă la premiŭ, se vede din tóte părțile eĭ că autorulŭ nu posedă cu temeiŭ nicĭ meseria, nicĭ sciința. Astŭ-felŭ descripțiunea anatomică, nu este nicĭ populară nicĭ sciințifică; descripțiunea funcționăreĭ organelorŭ asemenea. Exemplu (pag. 38.)»

«Constituțiunea este o completare, saŭ o lipsă organică, o predis-
«posițiune a bóleĭ de plămânĭ saŭ a viscerelorŭ din pântece, s. c. l.»
Apoĭ îmbunătățirea raselorŭ, alimentele s. c. l., cestiunĭ fórte importante spre a fi cunoscute, sunt tractate cu atâta nepricepere, în cât cetirea nu póte aduce decât o confusiune, maĭ cu sémă pentru celŭ ce ar voì să fie luminatŭ.

Pentru aceste motive Comisiunea găsesce că nu este casulŭ a se acorda premiulŭ Neuschotz la nicĭ una din cărțile presentate la concursŭ anulŭ acesta, şi m'a însărcinatŭ a aduce acéstă opiniune la cunoscința plenuluĭ Academieĭ.

Raportorŭ *St. Fălcoianu.*

PREMIELE ACADEMIEI ROMÂNE

1891.

INSCIINȚARE.

După decisiunile luate de Academia Română în sesiunile de până la anulŭ 1891, concursurile propuse de Academie sunt cele următóre:

I. *Premiulŭ Năsturelŭ-Herescu*, din seria B, de 4.000 leĭ, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1892, uneĭ cărțĭ scrise în limba română cu conținutŭ de orĭ-ce natură, care se va judeca maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Ianuarie până la 31 Decembre 1891.

II. *Premiulŭ Statuluĭ Lazărŭ*, de 5.000 leĭ se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1892, uneĭ cărțĭ scrise în limba română, cu conținutŭ sciințificŭ, care se va judeca maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decembre 1891, saŭ celeĭ maĭ importante invențiunĭ sciințifice făcute de la 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decembre 1891.

NB. Concurențiĭ la aceste premiĭ vorŭ binevoi a trămite la cancelaria Academieĭ Române (în Bucurescĭ — Calea Victorieĭ No. 135) operele lorŭ, carĭ vorŭ fi în condițiunile de timpŭ aci însemnate, în câte 12 exemplare, până la 31 Decembre 1891.

III. *Marele Premiŭ Năsturelŭ-Herescu*, din seria B, în sumă de 12.000 leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1893, uneĭ cărțĭ scrise în limba română, cu conținutŭ de orĭ-ce natură, care se va judeca maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Ianuarie 1889 până la 31 Decembre 1892.

NB. In privința *Premiuluĭ Năsturelŭ-Herescu* se punŭ în cunoscința publiculuĭ următórele dispozițiunĭ din codicilulŭ reposatuluĭ întru fericire C. Năsturelŭ-Herescu.

«*B. Premiĭ pentru opere publicate.*

«In totŭ anulŭ Societatea Academică Română va avé a premia, din veni-«turile fonduluĭ *Năsturelŭ*, o carte tipărită originală, în limba română, care «se va socotì de către Societate ca cea maĭ bună publicaţiune apărută în «cursulŭ anuluĭ, însă aceste premiĭ vorŭ fi de două speciĭ:

«1. În treĭ anĭ consecutivĭ, d'a rêndulŭ, se va decerne câte unŭ premiŭ de «patru miĭ leĭ noĭ, No. 4.000 L. n. *minimum*, la cea maĭ bună carte apărută «în cursulŭ anuluĭ espiratŭ.

«2. Iară în alŭ patrulea anŭ se va decerne unŭ premiŭ fixŭ de leĭ 12.000, «carele se va numì «*Marele Premiŭ Năsturelŭ*», opereĭ care va fi judecată «ca publicaţiunea de căpetenie ce va fi apărutŭ în cursulŭ celorŭ patru anĭ «precedenţĭ. Acestŭ premiŭ nu se va puté decerne uneĭ lucrărĭ, care va fi «obţinutŭ deja unulŭ din premiele anuale, decât defalcândŭ dintr'însulŭ va-«lórea premiuluĭ precedentŭ.

«Operile, ce se vorŭ recompensa cu acéstă a doua serie de premiĭ, vorŭ «tracta cu preferinţă despre materiile următóre:

«*a)* Scrierĭ seriόse de istorie şi de sciinţele accesoriĭ ale istorieĭ, preferindu-se «cele atingĕtóre de istoria ţĕrilorŭ române;

«*b)* Scrierĭ de religiunea ortodoxă, de morală practică şi de filosofie;

«*c)* Scrierĭ de sciinţe politice şi de economie socială;

«*d)* Tractate originale despre sciinţele esacte;

«*e)* Scrierĭ enciclopedice, precum dicţionare de istorie şi geografie, în carĭ «să intre şi istoria şi geografia Românieĭ; dicţionare generale saŭ parţiale de «sciinţe esacte, de arte şi meseriĭ, de administraţiune şi jurisprudenţă, şi alte «asemenĭ lucrărĭ utile şi bine întocmite;

«*f)* Cărţĭ didactice de o valóre însemnată ca metodŭ şi ca cuprinsŭ;

«*g)* Dicţionare limbistice în limba românéscă, maĭ alesŭ pentru limbile an-«tice şi orientale, adică limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, «slavonă veche şi altele;

«*h)* Publicaţiunĭ şi lucrărĭ artistice de o valóre seriósă, adică relative la «artele plastice, architectura, sculptura, pictura, gravura şi chiar opere mu-«sicale seriόse, pe carĭ aceste tóte Societatea Academică Română le va puté «aprecia atuncĭ, când îşĭ va întinde activitatea eĭ şi asupra tuturorŭ materii-«lorŭ de bele-arte;

«*i)* Scrierĭ de pură literatură română, în prosă şi în versurĭ, precum poeme, «drame şi comediĭ seriόse, — maĭ alesŭ subiecte naţionale, — şi orĭ-ce alte «opere de înaltă literatură. Acestora maĭ cu sémă aşĭ dorì să se acorde «*Ma-«rele Premiŭ Năsturelŭ*», când vorŭ fi judecate ca avêndŭ unŭ meritŭ cu «totulŭ superiorŭ, spre a se da astŭ-felŭ o încurajare maĭ puternică desvol-«tăriĭ literatureĭ naţionale.»

La acestea se maĭ adaogă următórele disposițiunĭ luate de Societatea Academică :

1. La concursurile acestorŭ premiĭ se potŭ presenta și opurĭ preînnoite în nouĕ edițiunĭ, carĭ se vorŭ fi retipăritŭ în cursulŭ anuluĭ de autorĭ în viață.

2. După cuprinderea chiar a testamentuluĭ, traducțiunile din limbĭ străine sunt escluse de la concursŭ ; se va face însă esceptiune pentru acele traducțiunĭ de pe opurĭ străine clasice, carĭ :

a) saŭ prin dificultățile învinse ale uneĭ perfecte reproducerĭ în versurĭ românescĭ, vorŭ constituì adevĕrate opurĭ literare ale limbeĭ române ;

b) saŭ prin anexarea de elucidărĭ și de note sciințifice, cu totulŭ propriĭ traducĕtoruluĭ, îșĭ vorŭ fi însușitŭ meritele unorŭ lucrărĭ originale în limba română.

3. Cărțile premiate de Academia Română din alte fondurĭ ale séle saŭ cele tipărite din inițiativa și cu spesele eĭ nu potŭ intra la concursŭ pentru Premiele Năsturelŭ din seria B.

4. Premiile Năsturelŭ din seria B, se potŭ acorda nu numaĭ unorŭ opurĭ complete, ci și părțiĭ unuĭ opŭ tipăritŭ în cursulŭ anuluĭ, cu condițiune însă ca acéstă parte să fie de valórea și de întinderea unuĭ volumŭ și nu de ale uneĭ simple făscióre, (minimum 400 pag. formatŭ în 8° garmond).

5. Premiarea uneĭ părțĭ a unuĭ opŭ la unŭ concursŭ anualŭ nu împedică premiarea uneĭ alte părțĭ a aceluiașĭ opŭ la unŭ concursŭ posteriorŭ.

6. Opurile anonime și pseudonime vorŭ puté fi admise la concursulŭ cărțilorŭ tipărite, iar autoriĭ lorŭ, spre a primì premiile acordate, vorŭ trebuì să justifice proprietatea lorŭ.

IV. *Premiulŭ Asociațiuniĭ Craiovene pentru desvoltarea învĕțămîntuluĭ publicŭ,* în sumă de leĭ 1.500 se va decerne, în sesiunea generală din 1892, celeĭ maĭ bune cărțĭ didactice în limba română dintre cele tipărite de la 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decembre 1891.

Terminulŭ extremŭ alŭ depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 6 exemplare, a cărțilorŭ propuse pentru concursŭ, este 31 Decembre 1891.

V. *Premiulŭ Statuluĭ Eliade-Rădulescu,* de 5.000 leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1892, celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ :

«*Nascerea și înmormîntarea la Românĭ. Datine și credințe.*»

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decembre 1891.

VI. *Premiulŭ Statuluĭ Eliade-Rădulescu,* de 5.000 leĭ, se va de-

cerne în sesiunea generală din anulŭ 1893 uneĭ cărţĭ scrise în limba română, cu conţinutŭ literarŭ, care se va judeca maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Ianuarie 1891 până la 31 Decembre 1892.

VII. *Premiulŭ Statuluĭ Lazărŭ,* de 5.000 leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1893 celeĭ maĭ bune lucrărĭ în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ:

«*Studiulŭ vinurilorŭ din România din punctulŭ de vedere economicŭ şi alŭ composiţiuniĭ lorŭ chimice.*»

Manuscrisulŭ va trebui să cuprindă materie pentru circa 300 pagine de tiparŭ în 8° *garmond*.

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decembre 1892.

VIII. *Premiulŭ G. San-Marinŭ,* în sumă de 1.500 leĭ, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1893, celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrisă în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ:

«*Consideraţiunĭ asupra comerciuluĭ Românieĭ cu ţĕrile străine atâtŭ la Orientŭ câtŭ şi la Occidentŭ, începêndŭ cu seculŭ XVI-lea până la anulŭ 1860.*»

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decembre 1892.

IX. *Premiulŭ Neuschotz,* de 1.500 leĭ, se va decerne, în sesiunea generală din 1893, celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ:

«*Compendiŭ istoricŭ asupra desvoltăreĭ industriale la Românĭ până în 1875.*»

Terminulŭ extremŭ alŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi 31 Decembre 1892.

X. *Premiulŭ Statuluĭ Eliade-Rădulescu,* de 5.000 leĭ, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1894, celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ:

«*Studiŭ asupra basmelorŭ române în comparaţiune cu legendele antice clasice şi în legătură cu ale popórelorŭ învecinate şi ale tuturorŭ popórelorŭ romanice.*»

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi 31 Decembre 1893.

XI. *Premiulŭ D. Hagi-Vasile*, de 5.000 leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1894, uneĭ cărţĭ scrise în limba română şi publicată în timpulŭ de la 1 Ianuarie 1888 până la 31 Decembre 1893, alŭ căruĭ cuprinsŭ va fi:

Istoria comerciuluĭ la Românĭ, saŭ *starea actuală a comerciuluĭ în România*, saŭ *studiĭ asupra legislaţiuniĭ comerciale în Statulŭ românŭ*, saŭ *orĭ-ce alte subiecte privitóre la comerciulŭ românŭ.*

Terminulŭ presentăriĭ cărţilorŭ (în 6 exemplare) pentru concursŭ va fi până la 31 Decembre 1893.

XII. *Premiulŭ Alexandru Bodescu*, de 1.500 leĭ, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1894, celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ:

«*Istoria teatruluĭ în România.*»

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decembre 1893.

XIII. *Premiulŭ Statuluĭ Lazărŭ*, de 5.000 leĭ, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1895, celeĭ maĭ bune lucrărĭ în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ:

«*Igiena ţĕranuluĭ românŭ. Locuinţa, încălţămintea şi îmbrăcămintea. Alimentaţiunea în diferile regiunĭ ale ţĕreĭ şi în diferite timpurĭ ale anuluĭ.*»

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decembre 1894.

XIV. *Premiulŭ Alexandru Ioanŭ Cuza*, de 10.000 leĭ, dimpreună cu procentele acesteĭ sume până la acordarea premiuluĭ, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1896, celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ:

«*Istoria Românilorŭ de la Aurelianŭ până la fundarea Principatelorŭ*»

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ va fi 30 Novembre 1895.

XV.' *Premiulŭ Alexandru Ioanŭ Cuza,* de 6.000 leĭ, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1896, celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiectŭ :

«*Psichologia și metafisica poporuluĭ românŭ după literatura populară.*»

Terminulŭ presentăriĭ manuscriselorŭ la concursŭ va fi 31 Decembre 1895.

NB. Manuscrisele lucrărilorŭ puse la concursurile premielorŭ de sub N-riĭ V, VII, VIII, IX, X, XII, XIII, XIV și XV, se vorŭ presenta anonime, purtândŭ o devisă, care va fi reprodusă pe unŭ plicŭ sigilatŭ, conţinêndŭ numele concurentuluĭ.

Academia îșĭ reservă dreptulŭ de a tipărì în publicaţiunile sale lucrările ce se vorŭ premia.

Premiile se vorŭ da autorilorŭ numaĭ după tipărirea lucrărilorŭ premiate.

PERSONALULŬ

ACADEMIEI ROMÂNE

ÎN ANULŬ 1890—91.

MEMBRIĬ ACADEMIEĬ

I. SECŢIUNEA LITERARĂ.

1.	D.	**Romanŭ** *Alexandru*,	numitŭ	la	1866.
2.	»	**Caragiani** *Ioanŭ*,	»	»	»
3.	»	**Sbiera** *Ioanŭ*,	»	»	»
4.	»	**Maiorescu** *Titu*,	»	»	1867
5.	»	**Sion** *Gheorghe*,	alesŭ	»	1868
6.	»	**Hasdeŭ** *Bogdanŭ P.*,	»	»	1877
7.	»	**Quintescu** *Nicolae*,	»	»	»
8.	»	**Chiţu** *Gheorghe*,	»	»	1879
9.	»	**Negruzzi** *Iacobŭ C.*,	»	»	1881
10.	»	**Tocilescu** *Gr. G.*,	»	»	1890
11.	»	**Vulcanŭ** *Iosifŭ*,	»	»	1891
12.	—	(Locŭ vacantŭ).			

II. SECŢIUNEA ISTORICĂ

1.	D.	**Bariţiŭ** *Gheorghe*,	numitŭ	la	1866
2.	»	**Babeşiŭ** *Vincenţiŭ*,	»	»	»
3.	»	**Urechiă** *Vasile A.*,	»	»	»
4.	»	**Ionescu** *Nicolae*,	»	»	1867
5.	»	**Kogălniceanu** *Mihailŭ*,	alesŭ	»	1869
6.	»	**Melchisedec** *P.S S.Ep.*,	»	»	1870
7.	»	**Odobescu** *Alexandru*,	»	»	»
8.	»	**Sturdza** *Dimitrie A.*,	»	»	1871
9.	»	**Maniu** *Vasile*,	»	»	1876

10. D.	**Papadopol-Calimachŭ** *A.*,		la	1876
11. »	**Marianŭ** *Simeonŭ Fl.*,	alesŭ	»	1881
12. »	**Marienescu** *At. M.*,	»	»	»

III. SECŢIUNEA SCIINŢIFICĂ.

1. D.	**Kretzulescu** *Nicolae*,	alesŭ	la	1871
2. »	**Aurelianŭ** *Petre S.*	»	»	»
3. »	**Ghica** *Ion*,	»	»	1874
4. »	**Stefănescu** *Grigorie*,	»	»	1876
5. »	**Fălcoianu** *Stefanŭ*,	»	»	»
6. »	**Bacaloglo** *Emanoilŭ*,	»	»	1879
7. »	**Brândză** *Dr. Dimitrie*,	»	»	»
8. »	**Poni** *Petre*,	»	»	»
9. »	**Felix** *Dr. Iacobŭ*,	»	»	»
10. »	**Teclu** *Nicolae*,	»	»	»
11. »	**Porcius** *Florianŭ*,	»	»	1882
12. »	**Cobălcescu** *Grigorie*,	»	»	1886

MEMBRIĬ ACADEMIEI DECEDAŢĬ

1. **Alecsandri** (Vasile). — Numitŭ cu decretulŭ No. 892 din 2 Iunie 1867. — Decedatŭ la 22 Augustŭ 1890.

2. **Ciparià** (Timoteiŭ).— Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.— Decedatŭ la 22 Augustŭ (3 Septembre) 1887.

3. **Cozacovicĭ** (Dimitrie). — Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedatŭ la 21 Augustŭ 1868.

4. **Dimitrovicĭ** (Ambrosiŭ). — Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedatŭ la 3 (15) Iulie 1866.

5: **Eliade-Rădulescu** (Ioanŭ). — Numitŭ cu deretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedatŭ la 27 Aprilie 1872.

6. **Fĕtu** (Dr. Anastasie). — Alesŭ la 11 Septembre 1871. — Decedatŭ la 3 (15) Martie 1886.

7. **Fontaninu** (Gheorghe M.). — Alesŭ la 10 Septembre 1870. — Decedatŭ la 24 Aprilie 1886.

8. **Hasdeŭ** (Alexandru). — Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Alesŭ membru onorarŭ la 12 Septembre 1870. — Decedatŭ la 9 Novembre 1872.

9. **Hodoşiu** (Iosifŭ). — Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedatŭ la 28 Novembre 1880.

10. **Hurmuzaki** (Alexandru). — Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedatŭ la 8 Martie 1871.

11. **Hurmuzaki** (Eudoxiŭ). — Alesŭ la 2 Augustŭ 1872. — Decedatŭ la 29 Ianuarie (10 Februarie) 1874.

12. **Laurianŭ** (Augustŭ Treboniŭ). — Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedatŭ la 25 Februarie 1881.

13. **Massimŭ** (Ioanŭ C.). — Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867.— Decedatŭ la 2 Iunie 1877.

14. **Mocioni** (Andreiŭ).— Mumitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.— Alesŭ membru onorarŭ la 12 Septembre 1870. — Decedatŭ la 23 Aprilie (5 Maiŭ) 1880.

15. **Munteanu** (Gavrilŭ).— Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.— Decedatŭ la 17 (29) Decembre 1869.

16. **Negruzzi** (Constantinŭ).— Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedatŭ la 25 Augustŭ 1868.

17. **Papiŭ-Ilarianu** (Alexandru). — Alesŭ la 16 Septembre 1868. — Decedatŭ la 11 (23) Octobre 1878.

18. **Poenaru** (Petre). — Alesŭ la 10 Septembre 1870. — Decedatŭ la 2 Octobre 1875.

19. **Rosetti** (Constantinŭ A.). — Numitŭ cu decretulŭ No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedatŭ la 8 Aprilie 1885.

20. **Stamati** (Constantinŭ). -- Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedatŭ la 1869. (?)

21. **Străjescu** (Ioanŭ). — Numitŭ cu decretulŭ No. 698 din 22 Aprilie 1866.— Demisionatŭ şi alesŭ membru onorarŭ la 12 Septembre 1870. — Decedatŭ la 4 Octobre 1873.

22. **Vasiciu** (Dr. Paulŭ). — Alesŭ la 2 Iulie 1879. — Decedatŭ la 20 Iunie (2 Iulie) 1881.

MEMBRI ONORARĬ

M. S. CAROL I, *Regele României*,
Protectorŭ alŭ Academieĭ Române

Preşedinte onorarŭ.

M. S. **ELISABETA,** *Regina României* (Carmen Sylva).

A. S. R. **FERDINAND,** *Principe alŭ României.*

A. S. R. **VICTORŬ EMANUEL DE SAVOIA**
Principe regalŭ alŭ Italieĭ.

5. D. **Grădişteanu,** *Grigorie* (Bucurescĭ).
6. » **Popea,** *Nicolae,* Episcopŭ (Caransebeşŭ).
7. » **Puşcariu,** *Cav. Ioanŭ* (Branŭ).
8. » **Silaşi,** *Dr. Grigorie* (Cluşŭ).
9. » **Gonata,** *Ştefanŭ* (Basarabia).
10. » **Câmpeanu,** *Petre* (Miclăuşenĭ).
11. » **Capellini,** *Cav. Giov.* (Bolonia).
12. » **Ascoli,** *Graz. Isaia* (Milanŭ).
13. » **Fröhner,** *Wilhelm* (Paris).
14. » **Bataillard,** *Paul* (Paris).
15. » **Avril,** *Baron Adolphe* (Paris).
16. » **Stanley of Alderley,** *Lord Henry* (Londra).
17. » **Müller,** *Max* (Oxford).
18. » **Steenstrup,** *Iapetus* (Copenhaga).
19. » **Tobler,** *Adolf* (Berlin).
20. » **Schuchardt,** *Hugo* (Graz).
21. » **Bock,** *Dr. Franz* (Aix-la-Chapelle).
22. » **Picot,** *Emile* (Paris).
23. » **Mommsen,** *Teodorŭ* (Berlin).
24. » **Torma,** *Carolŭ* (Budapesta).
25. » **Grant-Duff,** *M. E.* (Madras, India).
26. » **Grădişteanu,** *Petre* (Bucurescĭ).
27. » **Haynald,** *Cardinalŭ L.* (Kalocsa).

28. D. **Hurmuzaki,** *Nicolae* (Cernăuțĭ).
29. » **Ionescu,** *Ioanŭ* (Bradŭ).
30. » **White,** *Sir William A.* (Constantinopole).
31. » **Brătianu,** *Ioanŭ C.* (Bucurescĭ).
32. » **Baillon,** *H.* (Paris).
33. » **Suruceanu,** *Ioanŭ Cassianŭ* (Chișinăŭ).
34. » **Iosifŭ Naniescu,** *I. P. S. S. Mitrop. Mold.* (Iașĭ).
35. » **Petruszewicz,** *A. S.* (Lemberg).
36. » **Rosetti,** *Teodorŭ* (Bucurescĭ).

MEMBRI ONORARĬ DECEDAȚĬ

1. **Adrianŭ** (Generalŭ Gheorghe). — Alesŭ la 13 Septembre 1875. — Decedatŭ la 15 Octobre 1889.

2. **Biondelli** (Bernardino). — Alesŭ la 7 Septembre 1871. — Decedatŭ la 11 Iuliŭ st. n. 1886.

3. **Bosianu** (Constantinŭ). — Alesŭ la 30 Iunie 1879. — Decedatŭ la 21 Martie 1882.

4. **Cecchetti** (Bartolomeŭ). — Alesŭ la 22 Martie 1890. — Decedatŭ la 16 Martie 1890.

5. **Chasles** (Philarète). — Alesŭ la 9 Septembre 1871. — Decedatŭ la 18 Iulie 1873.

6. **Cihac** (Alexandru). — Alesŭ la 30 Augustŭ 1872. — Decedatŭ la 29 Iulie (10 Augustŭ) 1887.

7. **Cihac** (Dr. Iacobŭ). — Alesŭ la 30 Augustŭ 1872. — Decedatŭ la 29 Novembre st. n. 1888.

8. **Crețianu** (Gheorghe). -- Alesŭ la 22 Martie 1882. — Decedatŭ la 6 Augustŭ 1887.

9. **Cuciureanu** (Dr. Gheorghe). — Alesŭ la 10 Septembre 1871. — Decedatŭ la 10 (22) Ianuarie 1886.

10. **Desjardins** (Ernest). — Alesŭ la 9 Septembre 1871. — Decedatŭ la 21 Octobre st. n. 1886.

11. **Diefenbach** (Lorenz). — Alesŭ la 15 Aprilie 1880. — Decedatŭ la 28 Martie st. n. 1883.

12. **Diez** (Frederic). — Alesŭ la 30 Augustŭ 1872. — Decedatŭ la 29 Maiŭ st. n. 1876.

13. **Egger** (Emilŭ). — Alesŭ la 7 Septembre 1871. — Decedatŭ la 30 Augustŭ st. n. 1885.

14. **Ioanidŭ** (Gheorghe). — Alesŭ la 10 Septembre 1871. — Decedatŭ la 27 Decembre 1888.

15. **Kotzebue** (Wilhelm de). — Alesŭ la 1 Aprilie 1884. — Decedatŭ la 24 Octobre 1887.

16. **Kretzulescu** (Constantinŭ). — Alesŭ la 10 Septembre 1871. — Decedatŭ la 20 Martie 1884.

17. **Lasteyrie** (Comite Ferdinand de). — Alesŭ la 9 Septembre 1871. — Decedatŭ la 14 Maiŭ 1879.

18. **Lepsius** (Richard). — Alesŭ la 30 Augustŭ 1875. — Decedatŭ la 10 Iulie 1884.

19. **Linas** (Charles de). — Alesŭ la 9 Septembre 1871. — Decedatŭ la 14 Aprilie st. n. 1887.

20. **Longperrier** (Adrien de). — Alesŭ 7 Septembre 1871. — Decedatŭ la 14 Ianuarie 1882.

21. **Mangiuca** (Simeonŭ). — Alesŭ la 22 Martie 1890. — Decedatŭ la 22 Novembre 1890.

22. **Miklosich** (Dr. Franz de). — Alesŭ la 15 Aprilie 1880. — Decedatŭ la 7 Martie st. n. 1891.

23. **Monlau** (Filipŭ). — Alesŭ la 12 Septembre 1870. — Decedatŭ la 16 Februarie 1871.

24. **Mureșianu** (Iacobŭ). — Alesŭ la 17 Septembre 1877. — Decedatŭ la 17 (29) Septembre 1887.

25. **Polizu** (Dr. Gheorghe A.). — Alesŭ la 10 Septembre 1871. — Decedatŭ la 18 Octobre 1886.

26. **Quinet** (Edgar). — Alesŭ la 15 Septembre 1869. — Decedatŭ la 27 Martie 1875.

27. **Sella** (Quintino). — Alesŭ la 2 Aprilie 1883. — Decedatŭ la 15 Martie 1884.

28. **Şiaguna** (Mitropolitulŭ Andreiŭ). — Alesŭ la 7 Septembre 1871. — Decedatŭ la 16 Iunie 1873.

29. **Szabo** (Dr. Iosifŭ). — Alesŭ la 30 Augustŭ 1872. — Decedatŭ la 15 Decembre 1874.

30. **Ubicini** (A.). — Alesŭ la 9 Septembre 1871. — Decedatŭ la 15 (27) Octobre 1884.

31. **Uvaroff** (Alexis S.). — Alesŭ la 9 Septembre 1871 — Decedatŭ la Februarie 1885.

32. **Vegezzi-Ruscalla** (G.). — Alesŭ la 15 Septembre 1869. — Decedatŭ la 29 Decembre st. n. 1885.

MEMBRI CORESPONDENȚĬ

I. Pentru Secțiunea Literară.

Românĭ :

1. D. **Bengescu**, *Gheorghe* (Bruxelles).
2. » **Bianu**, *Ioanŭ* (Bucurescĭ).
3. » **Boiu**, *Zaharia* (Sibiiŭ).
4. » **Burada**, *Teodorŭ* (Iașĭ).
5. » **Densușianu**, *Aronŭ* (Iașĭ).
6. » **Esarcu**, *Constantinŭ* (Bucurescĭ).
7. » **Gane**, *Nicolae* (Iașĭ).
8. » **Jarnik**, *Ioanŭ Urbanŭ* (Praga).
9. » **Ionnescu-Gion**, *G. I.* (Bucurescĭ).
10. » **Laurianŭ**, *D. A.* (Bucurescĭ).
11. » **Mărgăritŭ**, *Apostolŭ* (Bitolia).
12. » **Naum**, *A.* (Iașĭ).
13. » **Popescu**, *Ioanŭ* (Sibiiŭ).
14. » **Speranția**, *Teodorŭ* (Bucurescĭ).
15. » **Vêrgolicĭ**, *Stefanŭ* (Iașĭ).

Străinĭ:

1. D. **Lecomte du Nouy**, *A.* (Bucurescĭ).
2. » **Rosny**, *Léon de* (Paris).
3. » **Schrader**, *Otto* (Jena).

II. Pentru Secțiunea Istorică.

Românĭ :

1. D. **Broșteanu**, *Petre* (Reșița).
2. » **Codrescu**, *Teodorŭ* (Iașĭ).
3. » **Densușianu**, *Nicolae* (Bucurescĭ).
4. » **Erbiceanu**, *Constantinŭ* (Bucurescĭ).
5. » **Goldișŭ**, *Ioanŭ* (Arad).
6. » **Kalenderu**, *Ioanŭ* (Bucurescĭ).

7. D. **Moldovanu**, *Ioanŭ M.* (Blașŭ).
8. » **Onciul**, *Dr. Dimitrie* (Cernăuțĭ).
9. » **Slavicĭ**, *Ioanŭ* (Bucurescĭ).
10. » **Suțu**, *Mihailŭ* (Bucurescĭ).
11. » **Vizanti**, *Andreiŭ* (Iașĭ).
12. » **Xenopol**, *A. D.* (Iașĭ).
13. — Locŭ vacantŭ.
14. — » »
15. — » »

Străinĭ :

1. D. **Bamberg**, *Dr. Felix* (Saint-Gratien, France).
2. » **Ghedeon**, *Emanuel* (Constantinopole).
3. » **Jung**, *Dr. Julius* (Praga).
4. » **Kaluzniacki**, *Dr. Emilŭ* (Cernăuțĭ).
5. » **Legrand**, *Emilŭ* (Paris).
6. » **Odhner**, *C. T.* (Stockholm).
7. » **Tamm**, *Traugott* (Kiel).

III. Pentru Secțiunea Sciințifică.

Românĭ :

1. D. **Assaky**, *Dr. G.* (Bucurescĭ).
2. » **Babeșiŭ**, *Dr. Victorŭ* (Bucurescĭ).
3. » **Culianu**, *N.* (Iașĭ).
4. » **Gogu**, *Constantinŭ* (Bucurescĭ).
5. » **Haretŭ**, *Spiru* (Bucurescĭ).
6. » **Hepites**, *Stefanŭ C.* (Bucurescĭ).
7. » **Istrati**, *Dr. C.* (Bucurescĭ).
8. » **Kalenderu**, *Dr. N.* (Bucurescĭ).
9. » **Petrescu**, *Dr. Zaharia* (Bucurescĭ)
10. » **Robescu**, *C. F.* (Bucurescĭ).
11. » **Rômniceanu**, *Dr. Gr.* (Bucurescĭ).
12. » **Suțu**, *Dr. Alexandru* (Bucurescĭ).
13. — Locŭ vacantŭ.
14. — » »
15. — » »

Străinĭ :

1. D. **Kanitz**, *Augustŭ* (Clușŭ).

MEMBRIĬ CORESPONDENȚĬ DECEDAȚĬ

1. **Barcianu** (Sava Popovicĭ). — Alesŭ la 15 Septembre 1869. — Decedatŭ la 17 (29) Martie 1879.

2. **Ianka** (Victorŭ). — Alesŭ la 22 Martie 1882. — Decedatŭ la 9 Augustŭ st. n. 1890.

3. **Lambrior** (Alexandru). — Alesŭ la 2 Martie 1882. — Decedatŭ la 20 Septembre 1883.

4. **Meșiota** (Ioanŭ). — Alesŭ la 13 Septembre 1877. — Decedatŭ la 19 Ianuarie 1878.

5. **Obedenaru** (Dr. Mihailŭ G.). — Alesŭ la 10 Septembre 1871. — Decedatŭ la 9 (21) Iulie 1885.

6. **Petrino** (Dimitrie). — Alesŭ la 17 Septembre 1877. — Decedatŭ la 29 Aprilie 1878.

7. **Popŭ** (Gavrilŭ). — Alesŭ la 7 Septembre 1871. — Decedatŭ la 27 Maiŭ 1883.

8. **Romanŭ** (Visarionŭ). — Alesŭ la 13 Septembre 1877. — Decedatŭ la 29 Aprilie (11 Maiŭ) 1885.

9. **Schuyler** (Eugen). — Alesŭ la 12 Martie 1885. — Decedatŭ la 16 Iulie st. n. 1890.

OFICIILE ACADEMIEĬ ROMÂNE ÎN ANULŬ 1891—92.

A. PERSONALULŬ DELEGAŢIUNIĬ

Preşedinte alŭ Academieĭ Române . . . . D-lŭ **Ghica** *Ion*.
Asesorĭ (Vice-Preşedinţĭ) din *Secţiunea Literară* . . . » **Hasdeŭ** *B. P.*
din *Secţiunea Istorică* . . . » **Ionescu** *N.*
din *Secţiunea Sciinţifică* . . » **Fălcoianu** *St.*
Secretarŭ Generalŭ (pe 7 anĭ, 1891—1898) . . . . » **Sturdza** *D. A.*

B. PERSONALULŬ SECŢIUNILORŬ

I. SECŢIUNEA LITERARĂ

Preşedinte . . . . D-lŭ **Sion** *G.* (Bucurescĭ).
Vice-Preşedinte. . . . . » **Hasdeŭ** *B. P.* (Bucurescĭ).
Secretarŭ (pe 7 anĭ, 1890—1897) . . . . » **Quintescu** *N* (Bucurescĭ).

Membriĭ : D-niĭ **Caragiani** *Ioanŭ* (Iaşĭ), **Chiţu** *Gheorghe* (Bucurescĭ), **Maiorescu** *T.* (Bucurescĭ), **Negruzzi** *I.* (Bucurescĭ), **Romanŭ** *Alex.* (Budapesta), **Sbiera** *Ioanŭ* (Cernăuţĭ), **Tocilescu** *Gr. G.* (Bucurescĭ), **Vulcanŭ** *Ios.* (Oradea-Mare).

II. SECŢIUNEA ISTORICĂ

Preşedinte . . . . D-lŭ **Kogălniceanu** *M.* (Bucurescĭ).
Vice-Preşedinte. . . . . » **Urechiă** *V. A.* (Bucurescĭ).
Secretarŭ (pe 7 anĭ, 1886—1893) . . . » **Maniu** *Vasile* (Bucurescĭ).

Membri : D-niĭ **Babeşŭ** *Vincenţiŭ* (Budapesta), **Bariţŭ** *Gheorghe* (Sibiiŭ), **Ionescu** *Nicolae* (Iaşĭ), **Marianŭ** *S. Fl.* (Suceava), **Marienescu** *A. M.* (Budapesta), **Melchisedec** *P. S. S. Ep.* (Romanŭ), **Odobescu** *A.* (Bucurescĭ), **Papadopol-Calimachŭ** *A.* (Tecucĭ), **Sturdza** *D. A.* (Bucurescĭ).

III. SECŢIUNEA SCIINŢIFICĂ

Preşedinte . . . . D-lŭ **Kretzulescu** *N* (Bucurescĭ).
Vice-Preşedinte. . . . . » **Fălcoianu** *St.* (Bucurescĭ).
Secretarŭ (pe 7 anĭ, 1886—1893) . . . » **Stefănescu** *Gr.* (Bucurescĭ).

Membri : D-niĭ **Aurelianŭ** *P. S.* (Bucurescĭ), **Bacaloglu** *Em.* (Bucurescĭ), **Brândză** *Dr. D.* (Bucurescĭ), **Cobălcescu** *Gr.* (Iaşĭ), **Felix** *Dr. I.* (Bucurescĭ), **Ghica** *Ion* (Bucurescĭ), **Poni** *Petre* (Iaşĭ), **Porcius** *Florianŭ* (Rodna), **Teclu** *Nicolae* (Viena).

C. PERSONALULŬ COMISIUNILORŬ

I. Comisiunea permanentă a Bibliotecei.

Membri : D-lŭ **Quintescu** *N.* Secretarŭ alŭ Secţiunei literare.
» **Maniu** *V.* » » » istorice.
» **Stefănescu** *Gr.* » » » sciinţifice.

II. Membru conservatorŭ alŭ Colecţiunii numismatice : D-lŭ **Sturdza** *D. A.*

III. Comisiunea pentru cercetarea cărţilorŭ tipărite intrate la concursŭ pentru :

Premiulŭ Năsturelŭ-Herescu din Seria B, de 4.000 lei, destinatŭ celei mai bune cărţi în limba română, cu conţinutŭ de ori-ce natură, tipărită de la 1 Ianuarie până la 31 Decembre 1891 ; şi

Premiulŭ Statului Lazărŭ de 5.000 lei, destinatŭ unei cărţi scrisă în limba română, cu conţinutŭ sciinţificŭ, saŭ celei mai importante invenţiuni sciinţifice, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decembre 1891.

Membri :

din Secţiunea literară : D-nii **Hasdeŭ** *B. P.*, **Negruzzi** *I.*, **Tocilescu** *Gr. G.*
din Secţiunea istorică : D-nii **Babeşŭ** *V.*, **Maniu** *V.*, **Urechiă** *V. A.*
din Secţiunea sciinţifică : D-nii **Aurelianŭ** *P. S.*, **Fălcoianu** *St.*, **Felix** *Dr. I.*

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilorŭ intrate la concursŭ pentru Premiulŭ Statului Eliade-Rădulescu de 5.000 lei, *pentru 1892, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului :*
«*Nascerea şi înmormîntarea la Români. Datine şi credinţe*».

D-nii **Bariţiŭ** *G.*, **Hasdeŭ** *B. P.*, **Sturdza** *D. A.*

V. Comisiunea pentru cercetarea cărţilorŭ tipărite intrate la concursŭ pentru :

Premiulŭ Asociaţiunei Craiovene pentru desvoltarea învĕţămîntului publicŭ, în sumă de lei 1.500, *destinatŭ celei mai bune cărţi didactice în limba română, tipărită de la 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decembre 1891.*

D-nii **Sion** *G.*, **Ionescu** *N.*, **Ştefănescu** *Gr.*

VI. Comisiunea pentru împărţirea gratuită a cărţilorŭ didactice din fondulŭ Ioanŭ Fĕtu :

D-nii **Aurelianŭ** *P. S.*, **Ştefănescu** *Gr.*, **Sturdza** *D. A.*

CUPRINSULŬ

PARTEA I

ȘEDINȚELE ORDINARE DIN ANULŬ 1890—91.

Anexe.

PARTEA II

SESIUNEA GENERALĂ DIN ANULŬ 1891.

IV. Secțiunea literară.

V. Secțiunea istorică.

VI. Secţiunea sciinţifică.

VII. Comisiunea Bibliotecei.

VIII. Comisiunea Fondului Ioanŭ Fĕtu

pentru cărţĭ didactice.

IX. Comisiunea premielorŭ anuale

Premiulŭ Năsturelŭ-Herescu şi Premiulŭ Eliade-Rădulescu.

X. Comisiunea premiului Lazărŭ pe 1891.

«Igiena ţĕranuluĭ românŭ».

XI. Comisiunea premiului Neuschotz pe 1891.

Anexe.